EX LIBRIS DOMUS
Bibliothe[illegible] s
~ ascetic[illegible]
BIBLIOTHÈQUE S.J.
Les Fontaines
60 - CHANTILLY
D
6.8.74

W 94

Serenissimis
Alberto et Isabellæ Claræ Eugeniæ. Belgicæ principibus

DOMUS LEODIENSIS S.J. IN FORO VETERI
IHS

Ut olim adequitanti improvisò Artaxerci, rusticanus nescio quis, è præterfluente Cyro haustam manibus lympham, alius item ingens in ramo malum punicum obtulerunt; ità ego nunc vobis, Serenissimi principes, exiguum Sponsi et Sponsæ paradisum, chartaceo velut in campo, offero consecroque. In ejus quidem prioris partis areolis, tu, Magne

BIBLIOTHÈQUE S. J.
Les Fontaines
60 - CHANTILLY

BV
4830.
.D3
1607
JESUITICA

EX LIBRIS

Alberte, Messem Myrrhæ & Aromatum ex dominicæ passionis instrumentis collectam invenies, cujus odore ac virtute, cùm in propria salutis cura, tùm in incumbentis tibi gubernationis sollicitudine, magis magisque animeris, et porrò etiam armeris. Altera verò Paradisi pars, te propriè Isabella Clara Eugenia, spectabit Marianum pancarpium; in cujus amœnissimis plantariis quinquagenos Deiparæ Virginis titulos è Sacræ Scripturæ viridariis collectos magnâ varietate, velut in quincuncem digestos reperies.

Ut autem in vobis quod Deus conjunxit ego non separem, non pœnitendos etiam utraque ex parte fructus conjunctis animis reportabitis. Ex illâ quidem, laborum pœnarumque suavi-amaros Salvatoris nostri manipulos in mentis horreum colligetis; ex hac verò omnigenis decerptis floribus, pancarpias pangetis corolas; denique, et eximiam utriusque vestrûm in Deum ejusque Matrem pietatem augebitis;

gebitis; ita oneris veſtri molem leuari (vires & animos inſpirante ipſo PARADISI Domino & cultore) ſentietis.

Hoc itaque, SERENISSIMI PRINCIPES, candidum ſinceri erga vos animi monimentum boni conſulite. Quos vt Dominus exercituum & Princeps pacis, bello ac pace proſperet, æternumq́ue coronet, opto voueoq́ue. Ipris Flandriæ, prid. Kal. Iulij, M. DC. VII.

VVarum CCnum

Seruus in Chriſto

Ioannes Dauid.

Ad eoſdem Hendecaſyllabon.

HVnc orbem Deus ille qui potenti
Nutu temperat, vſquequaq; præſens,
Immotus mouet omnia, vnus omnes
Curas expedit omnium abſque curis.
At, quibus populos dedit regendos,
Ne ſub mole gemant negotiorum;
Alternare vices laboris, & mox
Frontis horridula explicare iuſsit.
Ergo & ſabbata conquieuit ipſe
Atque ardoribus à meridianis,
Ad auram PARADISI *inambulauit.*
Hanc legem ſequere, vt Deum ſequare,
Magne ALBERTE *aquilis, potenſq; Belgis,*
Cum CLARA EVGENIA *tuâ* ISABELLA,
Ad portum Oceani negotioſi,
Quondam cùm vacuas habebis horas,
Hunc intra PARADISVM, *amœniorem*
Hortis Alcinoïque, Adonidiſque;
Hortiſque Heſperidum feraciorem.
Non hîc igniuomi excubant dracones,
Non ſerpens vetus intimat venenum:
Sed, ſi qua eſt Panacea ad in-timatum,
Hortis inuenies in his virentem.

LE·

LECTORI BENEVOLO;
ſuper vtriuſque Libelli conſenſu.

EN tibi, candide Lector, PARADISVM SPONSI ET SPONSÆ, binis conſtantem Libellis, immò geminis, vnoq̃ue partu in lucem effuſis: Nomen vni MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, alteri PANCARPIVM MARIANVM.

Hi tametſi conſtant per ſe ſinguli, alter tamen alterius poſcit opem, germaneq́ue conſpirat. Prior nos docet cum Chriſto mori; poſterior rediuiuos in Chriſto viuere, immò Chriſtum in nobis: & eatenus quidem Matris eius fungi officio, virtutemq́ue adumbrare, donec formetur in nobis Chriſtus: quo deinde fiat, vt huius per Matrem imitatores effecti, ſpiritales Mariæ filij Chriſtiq́ue fratres agnoſcamur: qua de re fuſiùs in vtriuſque Libelli Præfatione atque Præambulis.

Hæc modò te monitum volui; ne, quæ aptè coniuncta, ignarus diuellas: quamquam & altero ſine altero frui, in tui emptoriſq́ue erit arbitrio.

In vtroque modus ſpiritalis ſoliloquij ſeruatus, inflammandæ in Deum pietati. Tu, ſi voles pro concione in exhortationem vertere, ex characteribus in iconibus & margine mutuò reſpondentibus rem colliges; & quibus voles verbis conueſties. Boni conſule, Lector, & fruere.

PRÆFATIO.

INSTRVMENTA PASSIONIS DOMINICÆ, amice Lector, hunc in finem, eo quo vides modo, tractanda ſuſcepi; vt nobis per condignam mortificationem fiant inſtrumenta ſalutis & vitæ. Id enim nos ſuo docet exemplo SPONSA, talibus verbis vſum atque vtilitatem huiuſmodi
Cant.1 applicationis inſinuans: *Faſciculus myrrhæ Dilectus meus mihi: inter vbera mea commorabitur.* Et, quia iſtud in ſe velut in ſpeculo nobis D. Bernardus expreſſit; eius hac de re verba
Ser.43. ſuper Cant. praximque ſubiiciam. Hæc mea, inquit, ſublimior Philoſophia; Scire Ieſum, & hunc crucifixum. Ego, fratres, ab ineunte mea conuerſione, pro aceruo meritorum, quæ mihi deeſſe ſciebam, hunc mihi faſciculum colligare, & inter vbera mea collocare curaui, collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini mei.

Ita & aliis locis, tum in ſe, tum in D. Paulo (quem vas electionis à Domino vocatum, ipſe reuerà vas aromaticum appellat, refertum omni puluere pigmentario) declarat quantæ ſit energiæ, viua Paſſionis Chriſti meditatio; quâ velut in hortum dolorum ipſius introeatur, & de myrrha amaritudinum eius faſciculus compingatur, qui tandem in ſuaueolentia aromata commutetur. Quòd ſi nos quoque ad

eius

eius imitationem fecerimus; veniet tunc & ipſe Sponſus animarum noſtrarum ad nos, velut ad hortum ſuum aromatum, gratum & peramœnum; iuxta illud; *Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum, ad areolam aromatum.* Cāt. 6. Non vt patiatur iam, quia paſſus eſt ſemel; verùm vt paſcatur in hortis, & lilia colligat: virtutes ſcilicet candidæ caſtitatis, puræ intentionis, mundi cordis, niueæ innocentiæ, columbinæ ſimplicitatis, immaculatæ conſcientiæ, cæleſtiſque conuerſationis; ipſaſque adeò animas ſanctas ſibi aſſociet; hîc per gratiam, & in vita futura per gloriam. Iam, ad PRÆAMBVLVM horum, veſtigia conuertamus; quod tribus facibus illuſtratum, rem omnem ingreſſuris aperiet.

PRÆAMBVLVM,

Tripartitam præſenti Libello præferens facem.

Fax prima Præambuli.

Rom. 6.

QVANDOQVIDEM, *teſte Apoſtolo, ad hoc Chriſtus mortuus eſt, vt & nos eidem commoriamur; & quomodo ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus: meritò illa omnia, quæ pro nobis perpeſſus eſt, ita toto animi noſtri complexu recolamus, vt per ſingula tormenta eorumq́; inſtrumenta hoc ſentiamus in nobis, quod & in Chriſto Ieſu non tam legimus quàm quaſi ante oculos conſpicimus exerceri. Vt non ſolùm in ipſo, per pretij & Mediatoris modum, ſed & in nobis verè ac realiter actum illud commemoremus, quod idem ſubdit Apoſtolus: Hoc ſcientes, quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, vt deſtruatur corpus peccati, vt vltrà non ſeruiamus peccato. Si autem mortui ſumus cum Chriſto, credimus quia ſimul etiam viuemus cum Chriſto.*

Vt igitur præcipuum hunc fructum ex INSTRVMENTIS *paſſionis Dominicæ ipſi Chriſto reportemus, magna nobis eſt opus charitate, quæ ex Dominicæ charitatis conſideratione, velut attritu quodam, accendatur. Quo fiat, vt non ſolùm ipſum redamemus, verùm etiam pro ipſo quoque libenter aliquid patiamur; vtq́; pec-*

catis

RECIPROCA SPONSÆ SPONSIQVE AD HORTVM SVVM INVITATIO.

Sponſe, veni; tuus en te degener invocat hortus.
Suaui-amarus et hic te mihi, ſponſa, vocat.

De bruydt, met herten droef, noodt Chriſtum tot het lyden:
Chriſtus naer recht behoef, noodt-ſ'volck tot mede-lyden.

Vien cueiller, cher eſpous, les fruits de ton parterre.
Mais que ces aigre-dous auſsy ton cueur en-ſerre.

catis mortui ab ijſdem nobis caueamus, quæ illum ad tam horrenda támque amara ſupplicia pertraxerunt. Quis enim non obſtupeſcat præ rei nouitate? Fuſus eſt ſanguis medici, & factum eſt medicamentum phrenetici.

Vt igitur, quantum noſtræ fragilitati licebit, Chriſto pro nobis paſſo in vera paſſionum noſtrarum mortificatione conformemur; pulchro ſchemate ob oculos nobis ſtatuamus, qualiter nos eum, ad expendenda delendaq́ peccata noſtra modo quodam attraxerimus: Et quo pacto nos ipſe viciſſim, peracta expiatione, ad contemplandam delibandamq́ ſuæ paſſionis amaritudinem inuitet. Audire verò videreq́ iſtud licebit, ſub Sponſi Sponſæq́ nomine, in Cantico canticorum aptiſſimè figuratum: quod hic, animâ noſtrâ Sponſæ vices obeunte, ob oculos ſtatuemus.

Fax ſecunda Præambuli.

A*Vdiamus itaq́ animã noſtram, per Sponſam in Cantico ſignificatam, Chriſto ſponſo ſuo loquentem, eumdemq́ ad myſterium Redemtionis humanæ, per acerbæ Paſſionis agonem, inuitãtem:*

A Veniat Dilectus meus in hortum ſuum: & comedat fructum pomorum ſuorum. *Cant. 5*

Hortus dilecti mei, paradiſus; hortus eius, animus humanus; hortus eius, totus mundus, quantumuis immundus. Sed hortus iſte, qualiſcumq́, ab initio non fuit ſic: nec eſt modò, ſicut
B *eum plantauerat à principio. Factus eſt hortus eius, aſtu ſerpentis fraudulenter irrepentis, & incuriâ noſtrâ qui eum malè cuſtodiuimus peiuſq́ operati ſumus, factus eſt (inquam) modò cubile*

dra-

draconum, ſpelunca latronum, & ſilua ſpirituum malignorum; mortis & peccati atriũ execrandum.

Veniat itaque Dilectus meus; qui me, etiam inimicam factam dilexit, miſerens mei; méque elegit, priuſquam ego eum eligerem, vel diligerem. Veniat in hortum ſuum. Confuſus quidem, immutatus & inuerſus eſt, verumtamen eius eſt. Domini ſiquidem eſt terra, & plenitudo eius; orbis terrarum, & vniuerſi qui habitant in eo. Hereditas eius eſt: itaque veniat heres, non ampliùs

Matth. 21. *mittat ſeruos, Prophetas. Filium fortè reuerebuntur, & fructum dabunt agricolæ.*

Veniat, qui venturus eſt, in hortum ſuum, deſolatum, vaſtatum, & ab alienis iniquè vſurpatum. Veniat Dei Filius in mundum; & Verbum

Ioan. 1. *caro fiat, habitétque in nobis, & videamus gloriam eius, gloriam quaſi Vnigeniti à Patre; & fiat primogenitus ex virgine Matre.*

Eſth. 7. *Surgat Aſſuerus, non tamen ſeuerus, ſed aſſertor verus ſalutis populi noſtri, animarúmque noſtrarum. Surgat, inquam, à loco conuiuij, ab opipara dapſiliq; illa menſa cæleſtis gloriæ, regalique illo diuinæ maieſtatis epulo; & veniat in hortum, arboribu conſitum: qui cultu quidem regis & manu conſitus olim fuerat; ſed quem inuidia diaboli peſſum dedit.*

Veniat igitur, & comedat fructum pomorum ſuorum. Plantauit ſiquidem in medio paradiſi C

Gen. 2. *lignum pulchrum oculis, adſpectuq; delectabile, & bonum ad veſcendum; lignum, inquam, ſcientiæ boni & mali; ſed vetitum. Eheu! guſtarunt* D

ex eo parentes noſtri, & dentes omnium noſtrûm

Apoc. 10. *adhuc inde obſtupeſcunt. Dulce fuit in ore ipſorum,*

*rum, ſed adeò fecit amaricari ventrem, vt in vni-
uerſam ipſorum ſobolem mors tramite vitiato
per originale peccatum tranſierit. Hinc omnia
quæcumque vbique terrarum homini mala proue-
niũt, traxerunt originem; cui alioqui neque mors,
neque diabolus, neque infernus ipſe, nocere pote-
rant: ô miſerandam generis humani ſortem!*

*Veniat, veniat Dilectus meus in hortum ſuum,
& comedat fructum pomorum ſuorum: bonorum
quidem, vt plantauerat; ſed noſtra præuaricatio-
ne deprauatorum; fructum peccatorum acerbum,
ex pomo deguſtato prouenientium. Guſtet, come-
dat, abſumat, & conſumat; quia ipſe ignis con-* Heb. 12
*ſumens eſt. Suſcipiat, ſentiat, perferat miſerias
noſtras, egeſtatem, nuditatẽ, perſecutiones, impro-
peria, plagas, & acerbiſſimam denique mortem,
qui fructus eſt amariſſimus pomorum ipſius.*

E *At quia ipſe Dilectus meus, benedictus fru-* Luc. 1.
*ctus ventris matris ſuæ virginalis & ſuperbene-
dictæ futurus eſt; comedat fructum maledictum,
conuertátque per ſe in benedictum; vt nos deinde
ex eo ſumentes, etiam benedicamur: ſicq; bene-
dictionis ipſius reddamur participes; vt tandem
ab ipſo, longo pòſt interuallo, reuertente, merea-
mur audire; Venite benedicti patris mei, poſſidete* Matth.
paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. 25.
Hæc, vt columba, Dilecte mi, meditata ſum; te per Iſa. 38.
tuam erga nos dilectionem obteſtor, vt non con- 3. Re. 2.
fundas faciem meam.

Fax Præambuli tertia.

*EN iſta eſt inamœna, blanda tamẽ Sponſæ (ani-
mæ noſtræ) inuitatio, qua Chriſtum, Dilectum*

ſuum,

ſuum, ad Paßionis amarum calicem, & pomum acerbum inuitat. Ipſe verò tam libenter liberalitérque quod petebatur expleuit, vt nihil ſit amplius quod deſiderari poßit: cùm factus ſit ipſe pro
Gal. 3. *nobis maledictum, vt nos benedictos efficeret.*

At, nunc attendamus, quid ipſe vicißim à nobis pro tanta repoſcat charitate: qua maiorem nemo vmquam habuit, vel habere poßit. Id autem eſt, vt ſic Paßionem ipſius recogitemus, quò, quantum fieri poteſt, ei nos quoque compatiamur, & peccatis commoriamur, vt iuſtitiæ viuamus. Vice verſa igitur illum, nos ſub Sponſæ nomine inuitantem, audiamus:

Cant. 5 Veni in hortum meum, ſoror mea, ſponſa:
Meſſui myrrham meam, cum aromatibus.

Ac ſi dicat: Inuitaſti me ad hortum meum, meum quidem iure conditionis atque hereditatis dominio; ſed verè tuum, violationis, vaſtitatis, & tranſmutationis peruerſitate. Inuitaſti me, &
Prou. 8. *quia deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum, veni perlubenter. Veni, vidi, feci, quod poſtulaſti. Guſtaui & comedi fructum pomorum meorum; & pro te mortem crucis acerbißimam ac vilißimam ſuſtinui. Dilectum me tuum appellaſti, dilectio-*
Ioā. 15. *nem meam exhibui: Maiorem enim charitatem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis: & ego pro inimicis poſui.*

Tu itaque iam oſtende, quòd dilectus tuus ſim, hoc eſt, quòd tu me diligas: dilectus enim diligentis dilectus eſſe perhibetur. Si non prior amaſti me, ita ſaltem amata redamare non negligas. Veni igitur iam tu quoque vicißim in hortum meum. Quod, vt abſque omni timore expoſtula-

tionis, exprobrationis, aut repulſæ facias: nomen, quo te compello, dat omnimodam tibi ſecuritatem.
G *Sponſam te voco. Sponſabo te mihi in miſericordia, & miſerationibus: dotem non aliam peto quam te, ſed humilem & gratam. Vtq; omnis puritatis & caſtimoniæ hanc eſſe noueris deſponſationem, quæ nec minimam impuritatis alicuius ſuſpicionem admittat, immò coniunctiſsimam ſpondeat polliceaturq; in caſtitate connexionem, ſororem te meam appello & facio.* Oſe. 2.

Veni ſecura, veni læta, veni gratulabunda, veni grata & dilecto tuo deuota. Non vereatur bona puella introire ad Dominum ſuum, vt honorificetur ante faciem eius; ſicut dilexit, honorificauit, & clarificauit eum Pater eius. Iudith 12.

Veni itaque in hortum meum ſoror mea, ſponſa. Veni amica mea, dilecta mea, vnica columba
H *mea; anima Chriſtiana, fidelis: peccatrix aliquando, nunc tota pulchra. Veni in hortum meum, ingredere myſterium Paſsionis meæ. Conſidera ſingula, & quantum te dilexerim perpende. Quid debui vltrà facere horto meo per te deſtructo (ad quem me inuitaſti) & non feci? Veni itaque iam & tu in hortum meum, per me reſtitutum in integrum. Meſſui myrrham meam. Omnia conſummata ſunt, quæcumque ſcripta ſunt per Prophetas de Filio hominis. Non tranſiit calix amaritudinis à me, ſed per me: bibi illum, & fæces illius exinaniui. Bibi illum, oppletus fui opprobriis, ſputis, flagellis. In corpore, in anima, in bonis, in fama & in amicis extrema perpeſſus ſum. Meſſui myrrham vſque ad ſolum: nihil fuit quod mihi non fuerit verſum in amaritudinem. Et Pater meus* Iſa. 5. Luc. 18 Pſ. 26.

dere-

Matth. dereliquit me,& mater adſtans, ſua præſentia me
27. magis contriſtauit. Angelus voluit me conſo-
Ruth.1 lari, ſed non valuit, quia amaritudine valde me
repleuerat omnipotens.

Verumtamen, ſoror mea, ſponſa; ne nimium
Ioan.4. myrrhæ amaritudine terreare; & aromata meſſui:
mihi myrrham, tibi aromata. Ego laboraui;
& tu, dilecta, in labores meos introibis; vt poſt-
modum intres & in gaudium meum.

Tantùm eſto patiens in paruis, & paucis, ídque
breui tempore; & omnia tibi vertentur in dulce-
dinem, per Paſsionis meæ amaritudinem; & per
meam ignominiam in gloriam ſempiternam.
Coloſ.3 Eſto fidelis vſque ad mortem, certa bonum certa-
men, mortifica membra tua quæ ſunt ſuper ter-
ram, fornicationem, immunditiam, libidinem,
Rom.8. concupiſcentias malas: quia ſi ſpiritu facta carnis
mortificaueris, viues & coronaberis.

Hucuſque Sponſi animarum noſtrarum Chriſti,
ad Paſsionis meditationem inuitatio.

Eamus itaque in hortum Dolorum ipſius, &
omnia attentis animi luminibus contemplemur.
Iſa. 39. Oſtendit Ezechias rex nuntiis regis Babylonici
cellam aromatum, & omnes apothecas ſupellecti-
lis ſuæ; non fuit quod non monſtraret eis in domo
ſua. Et hic quoque nobis patebunt omnia. Ita eis
immoremur, vt immoriamur; & per vitæ noui-
tatem, vt filij pelicani, verè rediuiui efficiamur.
Hic eſt ſiquidem primarius gemini huius opuſculi
ſcopus & finis.

Qui tribus appendit digitis, mare, ſidera, terras;
(O animæ pondus!) quam leue pondus habet!

O edel kaſſe en banck! o wiſſel groot van weerde!
Vryd, vantſoen, en be-lanck, van hemel en van eerde.

Apportés voſtre bien, pour le mettre a ce change:
C'eſt le banc; ou le Rien *auec le* Tout *ſe change.*

MESSIS
MYRRHÆ ET AROMATVM.

Auctore P. IOANNE DAVID, Societatis IESV Sacerdote.

I. TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis mare, ſidera, terras;
(O animæ pondus!) quàm leue pondus habet!

VBINAM es, anima mea? an, quia
audiſti vocem SPONSI in Paradi- *Gen. 3.*
ſo, timuiſti; & abſcondis te, eò quòd
nuda es, atque omni virtutum or-
natu deſtituta? Ne timeas: ſpon-
ſam te ſuam, atque adeò ſororem
compellauit; ideóque nudatus fuit, non ſemel, neque
vno modo, vt te veſtiret duplicibus, variiſque virtu- *Pro. 31*
tum mutatoriis exornaret. Itaque ſurge, excutere
de puluere; & veſtigia te tam amanter in hortum
ſuum inuitantis, tamque ſtrenuè præeuntis, ſubſe-
quere. Singula diligenter perluſtra, quæ ipſe pro te,
ſolo amoris inſtinctu, ſuſtinuit: & plenis oculis,
pleniſque auribus, ac tota cordis capedine hauri,
quodcumque ibi tuis vſibus accommodum fore
perſpexeris.

A In primis Triginta argenteos, pretium pro te ap-
pretiati, (ceu fœcundiſſimum triginta foliorum flo-

rem) ipſo in limine horti conſidera. Huc illa te trahat auiditas, quæ iuxta Sapientis arbitrium, meritò omnium Chriſtianorum animos incendat: audi.

Pro. 13 Redemtio animæ viri, diuitiæ eius. Hæc tua eſt (ô anima mea!) redemtio: hæ igitur tuæ diuitiæ, ô

Iſa. 10. Laiſa, paupercula Anathoth! optatiſſimum iſtud ſalutis tuæ pretium, quo ſponſus tuus, animam pro te ſuam poſiturus, æſtimari vendique dignatus eſt.

At memori mente paulisper reuolue, tam inauditum Iudæ proditoris cum iuratis ſponſi tui hoſtibus

Matt. 26. de ipſomet ſponſo commercium. Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi conſtituerunt ei triginta argenteos.

Quid audis, anima mea? quid moraris? quin huic tam iniquæ ſubhaſtationi fidem tuam, omnem ſubſtantiam, totamque te, quanta quanta es, interponis? quin auges pretium, & mundum potiùs vniuerſum oppignoras, ad ſelectiſſimam hanc margaritam, adeoque vnicum vnionem redimendum? Pretium ipſi ignorant; Filium Dei non cognouerunt;

Prou. 6. neſciunt quid faciant. Diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum tuum; ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitationem palpebris tuis.

Tota obſtupeſco, & liqueſco in memetipſa, pro tam indigno theſauri huius pretioſiſſimi mercimonio. certum eſt; magno non poteſt carere myſterio, tam iniqua venditio. Verum: ſed mirari quoque define, anima, dum teſtantem audis Apoſtolum,

Ioã. 12. quòd viliſſimus hic nundinator, fur erat. Furum eſt ſiquidem iniquos eſſe rerum æſtimatores, & pretioſiſſima quæque viliſſimo vendere; vt qui ferè ſemper pretium rei in emtorum conſtituant volun-

Matt. 26 tate; vt iſte; Quid vultis mihi dare? Siccine, infelix Iuda, damnum quod ex vnguenti effuſione feciſſe te credebas, magiſtri pretio compenſandum putaſti? Quin certam ſaltem poſtulas ſummam, vt vel ex eo conſtaret, quanti tu faceres tuum Dominum; vel

ſaltem

ſaltem lucroſa videretur proditio? ſed, quaſi vile tradens mancipium, in poteſtate ementium poſuiſti, quantum vellent dare. Verùm tui te ſceleris reum Iſchariotis agnomen teſtatur, quod virum occiſionis, exterminij, & mortis ſignificat. Nec eſt quod te Iſchariotem appellandum obiicias, vt tribu Iſſachar oriundum; nam neque ſic fœdo tuo facinori vel honori conſulis; cùm Iſſachar mercedem ſonans, mercimonium tuum nefandum prodat. *Gen. 30*

Sed liceat mihi, dulciſſime Ieſu, paulò altius diuini tui conſilij ſecretum, mirandumq́ue tuæ humilitatis arcanum ſcrutari. Scio, nequidquam hîc illius nequã laboraſſet inſania, niſi pro abdita tuę ſapientiæ prouidentia ita fieri remq́ue omnem tranſigi decreuiſſes.

Ecce, adumbrata nobis in veteri lege occurrit pretij tui triginta argenteorum æſtimatio. Audi filia Ieruſalem, anima fidelis, & vide, inclina aurem tuam ad verba ſponſi tui, velut legiſlatoris, de ſe, vt de vili mancipio, pretium ſtatuentis. Si bos cornupeta *Exo. 21*
B ſeruum aut ancillam alicuius inuaſerit: dominus bouis triginta ſiclos argenti domino ſerui vel ancillæ illius dabit: bos verò lapidibus opprimetur.

Tanti itaque te, bone Ieſu, ſibi ad tradendum morti emerunt Iudæi, quanti ſeruum occiſum ex tuo decreto redimere conſueuerant. Tanti emerunt innocentis vitam, quanti vilis mancipij ſolebant redimere mortem.

An vmquam (ô Angeli) à ſæculo hoc eſt auditum? Pretium filij Dei, ſit pretium peccatoris; pretium Domini dominorum, eſt pretium ſerui; pretium ſpiritus omnia viuificantis, eſt pretium cadaueris abiecti homuncionis.

Audiat totus mundus, & exhorreſcat! Pretium cæli & terræ, (præter id quod intrinſecus latet) triginta argenteis æſtimatur: cui omnes theſauri orbis terrarum comparati, pro nihilo reputentur. Con-
C ſtituerunt ipſi quidem emtores triginta argenteos;

 ſed,

ſed, tu Pater cæleſtis ita priùs conſtitueras ab æterno: vt qui ſerui formam pro nobis eſſet accepturus, ſerui quoque viliſſimi pretio venderetur. Tunc etenim impletum eſt, quod per Prophetam tuum prædixeras: Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati, quem appretiauerunt à filiis Iſrael: & dederunt eos in agrum figuli: ſicut conſtituit mihi Dominus.

*Za.*11. *Matth.* 27.

D

Attendite nunc quoque, filiæ Sion, mentes piæ; quomodo in rei veritate expreſſum hîc vobis ob oculos ſtatuatur, quod in veſtro Ioſeph, olim à fratribus vendito præfiguratum fuit. Et quidem Iudas ibi venditionis tranſigendæ primarius auctor exſtitit; & pretium illius cum noſtri Redemtoris pretio ſatis conforme: ſed pluſquam Ioſeph hic.

E

*Gen.*37

At quare iſtud ita fieri voluiſti mitiſſime Domine? Scio, non id redimendi tantùm, ſed & docendi nos gratiâ ſic conſtituiſti.

Age igitur; ſonet vox tua in auribus meis; & tanti myſterij nucleo conforta cor meum. Audi anima mea, quid loquatur in te Dominus noſter, ſponſus tuus. Ego pretium hominis ſum & mundi totius: tam vili vendi volui, vt tu vilis hominis pretio me tibi redimeres. Si tantillum pretium tu non habes, te certè habes. Da te, & me accipe. At, fortè diabolo te vendidiſti, neque triginta argenteos inde accepiſti. Nihil refert: reſcinde pactum, irrita emtionem; conuerte voluntatem, & te da cui de iure debebaris.

F

Oratio.

Oratio.

DEus, qui iuſtum Filij tui ſanguinem, à filio perditionis traditum, triginta argenteis pro nobis vendi permiſiſti: da nobis ita huius iniquæ venditionis memoriam venerari; vt magno nos emtos pretio recolentes, numquam, vel cum totius mundi emolumento, animæ noſtræ detrimentum faciamus. Amen.

2. HORROR IN HORTO.

Si tu Chriſte gemis ſcelerum ſub mole meorum;
Quò ſcelerum auctorē pondera tanta prement?

Pſ. 42. QVARE triſtis es, anima mea, & quare con-
Matth. turbas me? Quid exiſti in hortum dilecti
11. tui videre? arundinem vento agitatam?
Iob 13. Sed quid exiſti videre? Deum contra fo-
lium quod vento rapitur oſtendentem potentiam
ſuam, & ſtipulam ſiccam perſequentem? Spera in
Deo, quoniam adhuc confitebimur illi: ſalutare vul-
tus mei, & Deus meus. Deus ſiquidem noſter refu-
gium & virtus; adiutor in tribulationibus. Nec eſt
ſicut filius hominis, vt mutetur: verumtamen verè
Nu.23. filius hominis, vt dolores & horrores noſtros in ſe
ſuſcipiat.

Sed, numquid parum nobis videtur, ſi peccata no-
Iſa. 7. ſtra moleſta ſunt hominibus, niſi moleſta ſint & Deo
noſtro? Heu heu, Domine mi, quid faciemus? Nónne
Luc.12 tu dixiſti nobis; Ne terreamini ab his qui occidunt
corpus; animam autem non poſſunt occidere? Et
ecce, te nunc videmus mortis metu concuſſum.
Verùm, ſi capillus de capite non cadit abſque tuo nu-
tu; certum eſt, non fruſtrà te totum, qui ſtabilimen-
tum es noſtrum, ita permoueri. Dum tu, qui fundaſti A
terram in ſtabilitate ſua, quique cælum ſolo nutu gu-
bernas, horrore quaſſaris; ſine dubio res admiranda
nobis innuitur. Vt, dum moles hæc mundi ſtupenda
terræmotu concutitur, non ſine cauſa id accidit.
2. Mac. Dum virtutes cælorum mouentur, ſtupendum eſt
5. monſtrum oſtentumque, dignum quod à toto mun-
do rogetur in bonum conuerti.

Audite itaque puſillanimes, audite temerarij; nunc
nimis

Si tu Chriſte gemis ſcelerum ſub mole meorum;
Quo ſcelerum authorem pondera tanta prement?

Siet, die den hemel draeght, beghint van angst te beuen.
Siet, waer de ſond' ons iaeght, die ons beneemt het leuen.

De mes pechès l'horreur fait que mon Dieu friſſonne;
Et moy, i'en ſuis l'autheur, ſans que ie m'en eſtonne?

nimis meticuloſi, nunc nimium de vobis præſumentes; audite peccatores, & eſtote ſapientes. Quando Saluator noſter volútariè ad locum, vbi capiendus eſſet, acceſſit: ingreſſus in hortum, cœpit pauere & tædere, contriſtari & mœſtus eſſe, dicens; Triſtis eſt anima mea, vſque ad mortem. Quid vobis videtur de Chriſto? Quid ſibi iſtud vult? Eſtne defectus voluntatis? abſit. An propoſiti mutatio? nequaquam. Num inopinati euentus terribilitas? Nihil horum. Quid ergo? Sponte pro nobis aſſumtus horror (naturalis licet, ex cauſa naturali, quæ naturæ fragilitatem percellere conſueuit) itaque voluntariè admiſſus, vimque ſuam liberè exercere permiſſus. Quid ita? ad noſtram quidem, (quam & tota ſpectat paſſio) redemtionem; ſed peculiariter ad aliquod ſingulare documentum. Quódnam illud? An vt pater pro victu vitaque filiorum ſuſtentanda deſudat, iiſdemque hoc facto Virtutis verique laboris exemplum præbet?

Mar.14
Matth. 26.

Ediſſere nobis Domine, tam admirandi tui timoris horroriſque myſterium? fortè id nos in ſimili docuiſti. Quando namque Lazarum ſuſcitaturus à mortuis, nobis eo facto veram peccatoris conuerſionem adumbrare voluiſti, per quam in peccatis mortuus, ſepultus, fœtenſque, ad vitam animæ reuocaretur; infremuiſti ſpiritu, & turbaſti temetipſum, & lacrymatus es; & fremens in temetipſo, veniſti ad monumentum. Itaque, ceu Ieſus & ſaluator noſter, ſaluare nos volens morte tua, etiam ante mortem docere nos viſus es, quo pacto peccatum (propter quod eras moriturus) euitemus: vt nimirum horror ille tuus, peccati nobis horrorem incuteret, & nos ab eius perpetratione arceret.

B

Iōā.11.

C Si ſapis, ſi capis, anima mea; duplex hinc medicamentum infirmitati tuæ per quam optatum accipies. Primùm, vt vehementem illum nouiſſimæ diei tremorem tibi ob oculos ſtatuas; quando, qui iudican-

dus ita priùs exhorruit, poſteà tam terribilis iudicaturus adueniet, orbemq́ue terrarum commouebit. Id te
Dan.5. vel Baltaſſar rex doceat, qui trium dictionum mutarum, digito in pariete deſcriptarum, adſpectu perterritus, ita turbabatur, vt compages renum ipſius ſoluerentur, genua ad ſeinuicem colliderentur, fortiterq́ue exclamaret. D

Deinde, ſi conſultum ſaluti noſtræ cupimus; horror iſte iudicij & damnationis, horrorem peccati nobis ingeneret: ſicq́ue prior horror poſteriorem eliminet. Sit igitur hoc fœdus inter nos pactum hodie, peccatores; vt quando in primam peccati cogitationem oblectantemq́ue tentationem (quaſi in voluptatis hortum delectabilem) pedem eſſemus poſituri; horror nos ingens mox inuadat, horroris Chriſti in horto, horroriſque iudicij extremi memoriâ.

Quis enim addubitet, benigniſſime Domine, quin primo adſpectu, omnia ſtatim mundi peccata, eorumq́ue reatum diriſſimè diluendum, ob oculos habueris, ipſo horti ingreſſu; vel ſola peccati à primis parentibus in horto commiſſi recordatione? ita ipſo ſtatim in limine in illud impegiſti. Horreat itaque (ô homo) cor tuum, & caro tua, quandocumque de peccato perpetrando recogitas.

Dã.13 Suſannam hunc in finem exhorreſcentem, tibi ante oculos mentis conſtitue; quę peccati horrorem, mortis E
2.Mac. 6. horrori putauit anteponendum. Ita & Eleazarus carnis porcinæ comeſtione magis Dei legem tranſgredi, quàm mori, exhorruit. ſic & Abraham horrorem hunc peccandi tam ſalutarem ſuo nobis exemplo commendat.

Gen.15 Dum ſiquidem accepta à Deo tam præclara multiplicandi ſeminis promiſſione ſacrificium offerret; F
deſcenderunt volucres ſuper cadauera, & abigebat eas Abraham. Cumq́ue ſol occumberet, ſopor irruit ſuper eum: & horror magnus & tenebroſus inuaſit

eum.

eum. Nónne manifeſtam hîc videmus præmonitionem attentionis neceſſariæ cõtra tentationes diaboli; quantique horroris ſit illud negligere, atque obdormiſcere in re tanti momenti? Vigilate igitur, ne intretis in tentationem. Horrendum eſt namque à volucrum cæli tentaminibus infeſtari; ſed longè eſt horribilius, in manus Dei incidere. Ne igitur vmquam hoc in ſtudio ſomnolenter agas, ô anima; nam ſole iuſtitiæ tibi occumbente, manet te horror inexplicabilis.

Oratio.

IEſu, ſolatium afflictorum, & puſillanimium fortitudo, per illum tuum ſpontaneum in horto horrorem, aſſumtámque pro nobis triſtitiam, te ſupplices exoramus; vt corpus occidentium metu poſtpoſito, omnem peccati acceſſum formidemus, venturúmque te iudicem ſecuri videamus. Amen.

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (& heu caſſam!) quâ tibi proſit opem.

Iſa.35. DICITE puſillanimis: Confortamini; nolite timere: Ecce, Deus ipſe veniet, & ſaluabit vos. Sed, quid hoc audio de vobis? Vt quid cogitationes aſcendunt in corda veſtra? Dicitis ſiquidem; Num ſaluare nos *1. Reg. 10.* poterit iſte? Audimus, quòd Angelus apparuit, A confortans eum: & quomodo igitur ſaluum faciet populum ſuum, qui ante conſpectum hoſtem ſic trepidat, vt creaturæ conſolatione indigeat?

Neſcis, ô homo, ſecretum Dei, neque ita cogitans rimaris arcana eius. Non audiſti, quod iam antè præ- *Mat.11* cauerat: Beatus eſt qui non fuerit ſcandalizatus in me? Quid ergo te turbat apparens foris, & non te magis confortat quod intus abſconditur? Numquid precioſiſſima quæque Natura obuelare conſueuit? Ita & ſub adſpectæ infirmitatis obtentu, vis ſe diuina *Iſa.42.* recolligit. Hic eſt etenim, de quo legimus; Dominus ſicut fortis egredietur: ſicut vir prœliator ſuſcitabit zelum: vociferabitur, & clamabit: Super inimicos ſuos confortabitur. Verumtamen, fortaſſe cum Moyſe geſtis accedere, propiuſque deſideras intueri myſterium. Accede, & illuminare, & facies tua non confundetur. Siq́ue Dominum reuereris, Angelum ipſum alloquere. Dicito nobis, Angele Dei, confortans eum, qui orbem terrarum pugillo continet; quiq́ue fortis eſt ad ſaluandum: quomodo, quæſo, eum es conſolatus, qui ipſe ſolatium eſt hominum & Angelorum? Quid dixiſti? quid egiſti? quid dediſti vel oſtendiſti ei; vt creatæ cuiuſquam rei potentiâ confortare potueris omnipotentem; eumq́ue erigere, qui deponit potentes de ſede, & exaltat humiles? An ei

ſecreta

ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (et heu caſſam) qua tibi proſit opem.

Den Enghel in den noodt, vertrooſt hier ſynen Heere.
Schept moedt, o ſondaer groot, want t'is tot uwer leere.

L'ange console icy ſon maitre, en ſa detreſſe:
Pren cueur, pecheur, voicy l'exemple en ta foibleſſe.

ſecreta quapiam herbarum, lapidum, vel aromatum vi, labantes humanæ naturæ virtutes reſtauraſti? an potiùs (quod opinor) victoriæ tam generoſæ trophæa commemorans; & paternæ gloriæ incremento, ſalutiſque humanæ emolumento propoſito, robur & animum addidiſti? Attamen, parum admodum id totum ipſi contuliſſe exiſtimo; ſed nobis quamplurimum; cùm & hanc ipſe naturæ defectionem noſtri cauſa ſuſceperit, nobiſque conſulendi gratiâ ſe ita permiſerit conſolari.

Nónne & hîc te vocantem audimus Domine: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos? Noli timere vermis Iacob. Conſolamini, conſolamini: Confortate manus diſſolutas, & genua debilia roborate. Equidem ab Angelo confortari ſum viſus, qui virtus ſum angelorum, & puſillanimium conſolator; vt nulla te frangeret aduerſitas, nec in quantauis mole difficultatum, animum deſponderes. Eamus itaque puſilli & miſeri, deſolati & laborantes in remigãdo; & videamus hoc verbum, quod factum eſt, & oſtendit nobis magiſter noſter, Dux noſter, & Ieſus noſter. Accedite primi, quotquot in acri cum hoſte conflictu deficitis; deque veſtra infirmitate nimium diffidentes, non ſatis de Dei virtute confiditis. Accede inquam, & quiſquis es, in Deo Ieſu noſtro per Angelum confortato, te cum Ioſue diuinitus animatum & confortatum exiſtima. Audi ipſi, audi & tibi dictum à Domino; Confortare,
Iſa. 41. & 35.

B & eſto robuſtus valde. Omnia poteris, in eo qui te confortat, quem pro te ſic infirmatum conſideras. Sed eſto robuſtus valde: quia qui inſurgunt in te, vehementer eleuati ſunt. Valde robuſtus eris; ſi humiliter de te ſentiens, ſpem omnem in Deo collocaueris. Adeſte vos quoque, quos rerum temporalium cura ſollicicat, iactura contriſtat, mundique huius
Ioſ. 1.

C affligit aduerſitas, Iacta cogitatum tuum in Domino, modicæ fidei; & ipſe te enutriet, & non dabit in æternum

num fluctuationem iuſto. Nonne vides & vas ele-
ctionis in iactura mercium,& nauis amiſſione,de vita
Act.27. vectorum factum ſecurum per Angelum? Ne timeas
Paule; ecce, donauit tibi Deus omnes qui nauigant
tecum. Propter quod, bono animo eſtote viri. Facilis
iactura nauiculæ & vaſculi huius mortalis, totiuſque
mundi ſubſtantiæ, dummodo te ſaluum ad cæleſtis
patriæ portum fluctus appellat; ibique in centuplum
multiplicata reperias,quæcumque pro Chriſti nomi-
ne lubens amiſeris. Sed viæ huius difficilis (vitæ
inquam præſentis) tædia moleſtiæque faceſſunt ne-
3. Reg. 19. gotium;vt obdormire potiùs ſubter vnam iuniperum D
& mori,quàm progredi lubeat.Audi tu quoque,quid
in Chriſto ad iter hoc arduum accincto, tum Eliæ,
tum tibi, ſolaminis animique det Angelus; Surge,
comede, grandis enim tibi reſtat via. Surrige deie-
ctum animum, cœptum bonum inſtaura, panis cæ-
leſtis cor tuum confirmet, vinumque diuinum læti-
ficet; ac grandis reſtans via ad patriam, grandem tibi
quoque ingeneret animum pertingendi.

An fortè in quiete conſcientiæ, & pace cum pro-
ximo atque cum Deo ſeruanda, laboras? humanum
eſt vtique in hiſce tepeſcere: hauri tu quoque ſola-
tium tibi, ex fontibus Saluatoris, per Prophetam E
ipſius iamdudum expreſſum, & in ipſo iam nunc
Iſa.41. exhibitum. Vnuſquiſque dicat proximo ſuo;Confor-
tare: Confortauit faber ærarius percutiens malleo,
eum qui cudebat tunc temporis, dicens, Glutino bo-
num eſt. Paſſio & infirmitas Chriſti confortet nos,
noſque eius conglutinet charitas.

Sed alios mihi adhuc audire videor, contra deſola-
tionem, diſtractionem, teporemque in ſpirituali-
bus, ſolamen optantes; clamantes, dicenteſque; Ani-
ma noſtra ſicut terra ſine aqua tibi: defecit cor no- F
ſtrum & caro noſtra; & adhæret pauimento anima
noſtra; neque valemus ad te ſurſum corda eleuare;
Dã 10 manus noſtræ graues ſunt, & mens ſe nequit attol-
lere:

lere: cum ſeruo tuo, viro deſideriorum, præ debili- *Ioſ.7.*
tate collapſi iacemus. Surge, ſurge, cur iaces pronus in terra? Dominus Ieſus in faciem ſuper terram procubuit, vt tu viriliter erigereris. Ecce, manus confortans tanget te, erigetque in genua, vt inualeſcas.

Neque eſt, quòd deſpõdeas animum, etiam ſi ſeueri
G te iudicis vultus manuſque ſubinde ſollicitet. Dum *Eſt.15.*
ſiquidem tibi rigidioris experimenti quidpiam permittit accidere; tum tibi virga iuſtitiæ in gratiæ ſceptrum commutatur; cumque illa populi ſui zelatrice, à vultu Regis conſolatus abſcedis: dicisque cum viro
ſecundùm cor Dei; Domine, Virga tua, & baculus *Pſ.22.*
tuus, ipſa me conſolata ſunt.

At, quænam hæc vox in Rama audita eſt, ploratus *Mat.2.*
& vlulatus multus? Numquid non tu es, ô anima mea, cum Rachele plorans filios tuos, nolenſque conſolari, quia non ſunt? Spera in Deo; filij tui (boni conceptus, ſanctæ vitæ propoſitum, piæ preces, ſuſpiria ſancta, virtutumque bonarum exercitationes, collectuſque meritorum aceruus) viuent, ſeruient Domino, ac pſalmum illi tecum dicent: teque tandem magno cum prouentu facturus eſt matrem filiorum lætantem.

Oratio.

DEus virtutum, adiutor fortis, & conſolator afflictorum; qui Vnigenito tuo ſponte pro nobis agonizanti, Angelum è cælo confortantem miſiſti; ſic ad tuum placitum corda noſtra diſpone; vt in omni mortalis vitæ defectu, viæq; præſentis anguſtiis, eiuſdem paſſione roboremur. Amen.

4. SV-

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida ſanguineos dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

Mat.16 Exo. 4. HEV! video; tempeſtas hodie futura eſt; rutilat enim manè triſte cælum. Quid ergo? num iterùm fluuius vertetur in ſanguinem? Magnum profectò irati Dei ſuper incircumciſis cordibus argumentum. Curre igitur, Sephora, (peccatrix anima) tolle acutiſſimam veræ pœnitentiæ petram, & circumcide cor tuum: & dic dilecto tuo, candido & rubicundo, electo ex millibus; dic inquam ei; Sponſus ſanguinum tu mihi es hodie.

Mirabile verè eſt iſtud, & ſtupendum nimis. Opus A quidem ſalutis, vt omnia, ſed ſingularis quoque myſterij documentum; dum ſudor agonizantis ſanguineus factus eſt. Audite peccatores, exules filij Euæ. Nónne ſententia nos illa communis inuoluerat; In Gen. 3. ſudore vultus tui veſceris pane? Sed, quid hoc inter tantos? Vt panem vitæ, tum hîc ſub ſpecie corporali, tum præſertim in cæleſti conſortio panem angelorum manducaremus; omnis iſte ſudor noſter prodeſſe quid poterat? Nequibamus enim in ſudore, non tantùm vultus noſtri, ſed neque totius corporis, operari cibum qui non perit, qui vitam ſuppeditaret æternam; niſi priùs, Chriſte, pro nobis ſudaſſes ſanguinem. En, vt exinde ſudor noſter, pro te proueniens, factus eſt efficax; vt nec ſcyphus aquæ frigidæ pro te datus, magna mercede ſua ſit cariturus. Prudenter ob id, ſimplex mundo Franciſce, ſed ſapiens cælo, ne guttam quidem ſudoris tui, nuditatem tuam irridenti voluiſti diuendere, qua te cælum mercari reſpondebas.

Verùm,

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida, ſanguineos Dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

O aerdtrycks dorren grondt, wilt uwen ſchoot ont-dauwen;
Die u ſchiep, wilt u vondt, met bloedich ſweet be-dauwen.

Terre, ſi de ce ſang tu ne produis des roses;
Les veines de ton flanc ne ſoient iamais deſcloſes.

Verùm, turgentem hunc ſudantis Domini botrum penitiùs exprimamus. Conqueſtus olim fueras Domine per Prophetam; Multo labore ſudatum eſt; *Eze. 24* & non exiuit de ea nimia rubigo eius; neque per ignem. De olla nimirum domus Iſrael, & anima peccatrice. Ideò veniſti tu, & ſanguinem in agone ſudaſti; vt cor noſtrum tantæ charitatis ardore liqueſceret, repurgaretur, nouoque tandem nitori reſtitueretur. Videte præterea, de terra terreni, vti terram quoque ipſam noſtram ſanctificarit; vt fructum benedictionis ſic irrorata proferret. Nónne, poſtquam interfecti ſunt in Ieruſalem, omnes qui ſignum Tau in fronte non habebant; ſic audimus Prophetam loquentem; Cæde completâ, remanſi ego, ruíque ſuper *Ezec. 9.* faciem meam: & clamans, aio; Heu, heu, heu, Domine Deus! Ergóne diſperdes omnes reliquias Iſrael, effundens furorem tuum ſuper Ieruſalem? Et dixit ad me; Iniquitas domus Iſrael & Iuda, magna eſt nimis valde: & repleta eſt terra ſanguinibus. Quaſi dicat; Ideò quoque furorem meum totum effundo ſuper eam. Dixerunt enim; Dereliquit Dominus terram; & Dominus non videt. Bene itaque nunc actum nobiſcum, Domino ſanguinem ſudante. Sic etenim ſanguineo rore tellurem imbuit, vice furoris ſuper eandem effundendi. Et procumbens, eam eſt amplexatus, quò oſtendat, ſe eam non deſpexiſſe neque dereliquiſſe; vt ingrati dicebant. Nunquid & illud Oſee completum eſt nobis in bonum; Peccata inun- *Oſee 4.* dauerunt, & ſanguis ſanguinem tetigit? Gratia per vas rimarum plenum effluxit, & ſanguis Chriſti in terram ſanguine peccatorum madentem cecidit, vt eam expiaret. Benedicta nunc terra in opere veſtro, coloni fideles; vt non ſpinas & tribulos peccatorum germinet caro; ſed ſpiritu ſanctificata fructum vitę æternæ producat. Gratiæ tibi immortales, Ieſu ſacer- B dos, pro hoc tuo tam ſancto libamine, quo longè *Eccli.* præclarius nobis apud cæleſtem tuum patrem patro- *50.*

cinaris,

cinaris, quàm magnus ille ſacerdos Simon, libans de ſanguine vuæ.

Iam procul ab auribus noſtris, meliori ſuccedente clamore, vox illa, illaque Caini dira faceſſat correptio; C
Gen. 4. Quid feciſti? vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra quæ aperuit os ſuum, & ſuſcepit ſanguinem fratris tui, de manu tua. Iam ſiquidem melior auribus noſtris patriſque tui (bone Ieſu) clamor inſonuit.
Heb. 12 Habemus enim ſanguinis aſperſionem, meliùs loquentem, quam Abel: videndum tantùm, ne recuſemus loquentem. Sed, quid loquitur? quid clamat? Ille ſanguis vindictam clamabat; iſte verò miſericordiam, gratiam, maioremque charitatem, quàm quiſquam habere poſſit.

Vide (quæſo) nunc anima mea, ne ampliùs claudices in vtramque partem; vt Deum neque ſicut patrem diligas; neque verearis vt Dominum. Dominus certè ipſe eſt Deus, & pater tuus, qui creauit te. En tibi completum eapropter, illud Eliæ diluuium, quo & D
3. Reg. 18. hoſtiam, & altare, & omnia circumcirca abundanter perfundi curauit; vt effoſſa quoque circum altare
1. Mac. 6. terra fluitaret. En tibi ſanguinem vuæ & mori ante elephantum conſpectum poſitum, vt eius rubore incenſi, acriùs hoſtium tela perrumperent, vincerentque. Tu ſiquidem Domine, ſanguinem ſudans, martyrum paſſiones præſignaſti: nam ex omnibus tuis membris erumpens ſanguis, id omne præſagiit, quod Sancti tui pro te (& ſub te ceu membra ſub capite) eſſent perpeſſuri. E

Vide nunc, quiſquis es; ne, dum patientiam, miſericordiam, mortificationem, continentiam, ſobrietatem, charitatem, & compaſſionem, à te reddis aliena, quaſi membrum de Chriſti membris non ſis, oſtendas; quia nec ſudas ſanguinem, neque quod ſudor ille Chriſti nos docet, exequeris. Vide ſimiliter, ne Chriſti ſudorem, quaſi in nihilum redigi permittas, dum ſine fructu à terra imbibitur. Optimè cõtra id oraſti, Domi-

Domine, & per amicum tuum es vaticinatus; Terra, *Iob 16.*
ne operias ſanguinem meum: neque inueniat in te locum latendi clamor meus; vox, inquam, ſanguinis mei tam efficax. Nos potiùs illud eiuſdem impleamus, ad ſingulare noſtrarum animarum ſolatium ac remedium: Pulli eius lambent ſanguinem, prædæ ni- *Iob 39.*
mirum per aquilam captæ. Cùm enim tu te nobis in ſanguinolentam prædam dederis Domine, vt filij aquilæ ſanguinem tuum (fructum eius nobis applicando) lambemus.

Oratio.

Sponſe ſanguinum, dulcis Ieſu, qui præ ardentiſſimo patiendi deſiderio, ſudore ſanguineo maduiſti, da nobis veram cordis compunctionem, vt & grati pro tanto beneficio eſſe mereamur, tibiq́ compatientes etiam corregnemus. Amen.

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Chriſte petat, caput hoc magis obruat æquum eſt,
Ferrea de noſtro crimine oborta ſeges.

4. Reg. 11. 3. Re. 1. CONIURATIO, coniuratio! Fruſtrà & immeritò id olim exclamaſti ô Athalia! Nunc potiùs id clamet vniuerſus orbis, vt reſonet terra à voce clamantium. Tunc etenim ſeptennis Ioas, cui diuino humanoq́ue iure regnum Iudæ debebatur, armata cõtra rebelles manu, à ſummo ſacerdote Ioiada, in Regem omni pòpulo eſt declaratus; nunc autem aduerſus Regem ſæculorum ac Dominum omnium, à ſummis ſacerdotibus, ac A Principibus populi proceditur, cũ gladiis & fuſtibus & lignis; non quidem vt in Regale ſolium euehatur, ſed vt infamem in crucem attollatur. Coniuratio, itaque, Coniuratio, nunc meritò clames Athalia: nam & nominis tui ſignificatio non incommodam cœpto huic tam inſolenti vmbram prætexuit. Quid aliud namque ſonat Athalia, quàm horam vel tempus Domino? Nónne iſtud eſt, mitiſſime Domine, quod illis in hoc tuum ſacroſanctum caput conſpiratoribus maniſeſtè profeſſus es, poſtquam eos tam ſtulti conſilij Luc. 22 factique redarguiſſes? Quaſi ad latronem exiſtis cum gladiis & fuſtibus? Cùm quotidie vobiſcum fuerim in templo, non extendiſtis manus in me. Sed hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum. Hæc, inquam, Athalia, hora ſeu tempus Domino.

Gen. 3. Aſt, Adam vbi es? Ecce, vt guſtato ſcientiæ ligno, B ſed vetito, bonum & malum tecum omnes didicimus. Bonum erat, reuera, te ibi eſſe, & nos tecum: ſed malum fuit, malum valdè, non obediuiſſe. Et hinc iſtæ lacrymæ: vt non ſatis fuerit, te cum ſeductâ à

ſer-

Non te Chriſte petat; caput hoc magis obruat, æquum eſt,
Ferrea de noſtro crimine oborta ſeges.

Siet hier t'weldich alàm, van ſweerden, ſtocken, pranghen,
Waer-met d'onnooſel lam, voor u eens wierdt ghevanghen.

Voy les glaiues, et dards, dont la rage Iuifue,
Asſaut de toute parts, celuy qui tout auiue.

ſerpente coniuge, ſtricta flammantique rhomphæa ex paradiſo voluptatis exturbari; niſi quoque ſecundus Adam, in ſecundo horto (quaſi Paradiſo doloris) gladiis & fuſtibus ad mortem quæreretur.

Heu! quàm in caput tuum nunc quadrat, bone Ieſu, quod aliquando dixiſti; Non veni pacem mittere, ſed gladium: & inimici hominis, domeſtici eius! Verè id iſti in te retorquent temerè; verbum tuum tamen placitumque tuum ſacroſanctum non temerant, neque reddunt inualidum. Gladiis muniti te quidem inuadunt, vim inferunt, præualentque: ſed per hoſtiles iſtorum gladios gladius tuus ſpiritalis ex vtraque parte acutus, magis magiſque exacuitur; & vires accipit auctiores, vt pertingat vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque ac medullarum. *Mat.10* *Heb.4.*

Armate, armate vos interea Iudæi, & cuſtodite vos ſicut ſcitis: penetrabilior eſt agni per vos occiſi gladius, quàm vt aciem mucronémve eius euadatis. Dentes veſtri (ſcimus) arma & ſagittæ; & linguæ veſtræ gladius acutus. Fortis & armatus eſt, qui in vobis atrium ſuum cuſtodit diabolus: ſed fortior Chriſtus ſuperueniet, poſtquam vos eum ligno ſuffixeritis, & de ipſo triumphare putabitis. Tunc veternoſi illius veſtri ſtrategi vniuerſa arma, in quibus confidebat, ſiue eloquentiæ, ſiue diuitiarum, ſiue potentiæ & nequitiæ, auferet; & ſpolia tot animarum, quæ truculentus poſſidebat, diſtribuet; atque in ſuos ſuique honoris ſtudioſorum vſus, prudens conuertet. *Pſ. 56.* *Luc. 11*

Terreat vos interim, omneſque ita in Chriſtum armatos, & gladiatos; qui virulentis linguis, vt gladiis acutis, vel quocumque tandem modo Chriſtum quæritis, vt adhuc hodie illum in membris ipſius necetis; (Multi ſiquidem qui gladiis non poſſunt, peruerſis actionibus Chriſtum perſequuntur,) Terreat vos, in-
C quam, gladius ille Angelicus, terribilis, minax, & paratus, vt ſecet vos medios: ſicut puer ille, cuius ſpiritum Deus ſuſcitauerat, Senioribus, iniquis illis Iudi- *Dan.13*

cibus intonabat. Terreat vos viſio diſtricti gladij, quo D
Angelus aſinam ipſiuſque ſeſſorem ariolum, ad malum properantem, exterruit. Nondum ſatis? Terreat vos gladius ille bis acutus, ex ore Iudicis in horrendo illo die tremendoque iudicio proceſſurus, telumque hoc ignitum atque irrefragabile vibraturus; Ite maledicti in ignem æternum: qui paratus eſt diabolo, & angelis eius.

Sed, quid tibi, mitiſſime Domine, cum fuſtibus & lignis? Scio equidem, ſcio, (ô Iudæorũ Romanorumq; malitiam militum!) Numquid hęc tela bellica, bacu- E
lique ac fuſtes ad cædendũ ignauos, ſeruos ac mancipia, etiã ad mortem interdum, delinquentes? Nonne & apud Romanos ſupplicij genus erat, quod fuſtuarium dicebatur? Planè. Dum ſiquidem Tribunus fuſte vix tantùm attigiſſet damnatum; ſtatim omnes, qui in caſtris erant, cædentes fuſtibus, lapidibuſque eum conficiebant, vt rarò euaderet. Satiſne? Furta, falſa teſtimonia, floreque ætatis abutentes, ita plectebantur. Nihilne aliud, ad cumulum flagitiorum? Romanorum quoque legibus, ex Prudentium reſponſis, cautum erat; Vt, qui ſe Deo plenos ſimularent, fuſtibus cæderentur. Sed, quid hæc (inquam) ad Chriſtum, innocentem, impollutum, ſegregatum à peccatoribus, & excelſiorem cælis factum? Si in veſtrum, ô Iudæi, caput, fuſtes & flagra conuerti pro iure deberent & meritis, ne quidem minima fuſtium aſſula in Domini noſtri, agni innocentiſſimi, caput redundaret; adeò omni omnium ſcelerum flagitiorumque genere eſtis infames, & oppleti.

Verùm; en tibi, ô anima mea, tuum dilectum, cuius caput aurũ optimum, qui paſcitur inter lilia, in cuius labiis diffuſa eſt gratia, nec vlla vmquam in eius manibus inuenta eſt iniquitas; ecce, vt nunc gladiis fuſtibuſque conquiritur & impetitur; ac ſi in omnibus deliquiſſet, nihilque eſſet atrocitatis vel pœnæ, quod in caput ipſius innoxium conuerti non debeat. Fortè &

vitis

vitis illic erat ad manum, baculus nempe & fuſtis Tribuni nobilior; quo(ſi opus)vitem veram feriret perſtringeretque; vt fructũ in tempore ſuo proferret vberiùs. Dic tu igitur, anima Deo deuota, & clama; Ego, ego, quæ peccaui;hic autem quid fecit? En me quam quæritis, quæ furtum commiſi, quæ rapui, quæ in cælum & terram peccaui: hic autem nihil mali geſſit.

Oratio.

DEus, qui Vnigenitum tuum gladiis ac fuſtibus impiorum in horto quæri & circumcingi permiſiſti: da nobis ita cor noſtrum gladio verbi tui, amoriſq; ſanctiſsimi, transfigi; vt hoc tam ſalutari vulnere ſauciati, totius huius vitæ curriculo, te diligamus, & à penetrabili illa tremendi iudicij ſententia, ſimus immunes. Amen.

6. LATERNÆ ET FACES.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipſe faces.

EN, quàm rectè de vobis, ô Iudæi, locutus
eſt olim per ſuum Prophetam Dominus!
Iſa. 42. Quis cæcus, niſi ſeruus meus? & quis cæcus, niſi qui venumdatus eſt, nimirum vt
faciat malum? quales vos eſtis. Sed, & voſipſi per
eumdem de caliginoſo hoc veſtro conſilio, hunc in
Iſa. 59. modum eſtis vaticinati; Expectauimus lucem, & ecce
tenebræ: ſplendorem, & in tenebris ambulamus.
Palpauimus ſicut cæci parietem; & quaſi abſque oculis attrectauimus. Impegimus meridie, quaſi in tenebris: in caliginoſis quaſi mortui.

Quid agitis miſeri? Numquid ipſe, quem quæritis, lux eſt mundi? numquid hoc ipſum ardens vobis lucerna teſtata eſt? Lux venit in mundum, ſed dilexiſtis magis tenebras quàm lucem. Idcircò palpabiles, & pluſquam Ægyptiacæ ſunt tenebræ, in quibus verſamini. At, nónne docti eſtis in lege, Scribę, Legiſperiti? Nónne clauem ſcientiæ tuliſtis? Credo equi-
Luc. 11 dem; nam & vobis id ipſa Veritas Chriſtus exprobrauit. Dicite; vbínam nunc igitur omnis veſtra ſapientia? at inflante ſcientia tumentes buccæ, caligantes lippienteſque vobis præcludunt oculos. Sed, videte ſaltem, & agnoſcite cæcum veſtrum ſtultumque conſilium, & cœptum. Quemadmodum vanum fuit, Ieſum cum gladiis ac fuſtibus, magnoq́ue armorum ſtrepitu quærere, qui quotidie vobiſcum fuit in templo, ſeſeq́ue nunc ſponte veſtris offert manibus; ita ſuperuacuum & prorſus ſtolidum eſt, in nocte, proditoris indagine, cum laternis & faculis, quaſi latentem inueſtigare, qui ſicut ſol ſuo ſe prodit ſplendore.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipse faces.

Lanternen, licht, en wachts, ſchynt hier ten allen hoercken,
Daer de kinders des nachts, de ſon mede gaen ſoecken.

Brouillons, cet appareil de nuit n'a cy que faire:
Cherchès-vous le Soleil? *de ſes rais il s'esclaire.*

dore. Liceat vtcumque cum Philoſopho illo, accenſâ
A lucernâ, in denſa hominum turba, interdiu, homines quærere; vt quorum rara ſit copia, qui verè rationabilium more legeque viuant: ſed ſolem ipſum laternis & facibus, radiante iam iubare, ſcrutari, hominis amentis eſſe, quis vel vobiſipſis teſtibus ac iudicibus, negare præſumſerit? Quod ſi quis neget; cerebrum potiùs ipſius, accenſis totius mundi luminibus, nequeat inueniri. Enimuerò, factum tempori congruit, & perſonis: quia cùm eſſent tenebræ, tenebroſo tempore, tenebricoſum opus, tenebriones exercebatis. Nos verò, tam obſcuro virorum iſtorum facinore prudentiores oculatioreſque fieri deſideraſti piiſſime Domine: doceſque tu nos; tenebras morum magis quàm oculorum eſſe pertimeſcendas.

Noli, noli, ô anima mea, vmquam in tenebris obſcuræ cæcutientiſque conſcientiæ conquieſcere, quaſi ibi Ieſum inueneris; ſed in lumine gratiæ. Numquid *Pſ.* 87. cognoſcentur in tenebris mirabilia eius, aut iuſtitia eius in terra obliuionis? Per noctem quæſiuit ſponſa, *Cant.* 3 quem diligebat anima eius, & non inuenit; quid mirum igitur, ſi & tu fruſtreris, eum quærens in tenebris? Non enim ſumus noctis, & tenebrarum. Sed, 1. *Theſ.* 5. ſi te vmquam triſtes mentis tenebræ comprehenderint; accende lucernam tuam, ac modicum adhuc *Luc.* 15
B lumē quod in te eſt; & quęre drachmam ſalutis, quam perdideras. Accede per veram pœnitentiam, ad lucem, alioqui pedibus inacceſſibilem; & lucerna fulgoris eius illuminabit te: quia illuminat omnem hominem ſic ad ſe venientem. Ita vos illum quærere
C oportebat cæcutientes ſcrutatores & noctuæ: ſed per diem incurriſtis in tenebras: & quaſi nocte, ſic palpa- *Iob* 5. ſtis in meridie. Quando verò lucerna hæc ardens ſub *Mat.* 2. modico corpuſculo, tamquam ſub modiolo, in mo-
D dico tugurio latebat; tunc Reges illi, ſtellæ adminiculo ſolem quærebant, quia ipſe necdum ſuo ſe fulgore prodebat: lumen quærebant lumine, quod ipſe ſol

eis accenderat. At vos hanc illuſtrem mundi lampadem, tot iam miraculis radiantem, hoc cæli iubar tot diuinis ſplendeſcens eloquiis, tot charitatis igniculis quaſi ſcintillis iniectis mundum incendens, ſeque palàm modis omnibus manifeſtans, vos inquam illud cæleſte ſidus ac lumen diuinum, facibus ſæcularis induſtriæ fumigantibus, laternis latentis nequitię, lucerniſque malè lucentibus, quærebatis; idque (quod omnium eſt peſſimum) vt vnicum & ſolum hunc Solem exſtingueretis. E

Meliùs profectò religioſiuſque vos olim milites & ſerui Prophetæ Regij, de quibus ſic legimus. Iurauerunt viri Dauid, dicentes; Iam non egredieris nobiſcum in bellum: ne exſtinguas lucernam Iſrael. Sic & Sunamitis illa ſapiens mulier, pro Abſalomo per tropum patri ſupplicans, aiebat; Et quærunt exſtinguere ſcintillam meam, quæ relicta eſt mihi; vt non ſuperſit viro mèo ſemen. At, verè inquit Sapiens; Lucerna impiorum, peccatum. Et iuxta Domini dictum; Lumen quod in ipſis eſt, tenebræ ſunt.

2. Reg. 21. *2. Re. 14* *Pro. 21.*

Idcirco videritis impij Iudæi, lucifugæ, & quotquot in veſtris aliorúmve cordibus, accenſum Chriſti lumen exſtinguitis. Videritis (inquam) quid in die iræ, die illa, ſitis facturi, vel dicturi; quando, diſcuſſis vbique tenebris, nuda omnia & aperta futura ſunt oculis Domini, quem iam veſtris laternis & facibus nequidquam inueſtigatis. Audite miſeri noctambuli, F quid ipſe tum, vice verſa, ſe facturum promittit; ne ridicula vos veſtra fallat opinio; Et erit, inquit, in tempore illo, ſcrutabor Ieruſalem in lucernis; & viſitabo ſuper viros defixos in fæcibus ſuis. Nihil inſcrutatum relinquet oculus eius: renes & corda rimabitur; vitia & virtutes, cogitatus, verba, & actiones. Cùm accepero tempus, ego (inquit) iuſtitias iudicabo. Si iuſtitias iudicabit, an rectæ iuſtæque per omnia fuerint; quid de iniuſtitiis & iniquitatibus expectandum? Si Ieruſalem, vrbs ſancta, vita ſancta, & conſcientia reli-

Soph. 1. *Pſ. 74.*

religioſa ac timorata diſcutienda veniet, quid tutum in Iericho vitæ fluxæ & inconſtantis, in Babylone confuſæ conſcientiæ, & in Sodoma animæ abominandæ futurum eſt: vbi mundi vanitas, ac ſtultitia, ſcelerum vniuerſorum confuſio, ſummaque impuritas viguiſſe dignoſcetur?

Tu dic, anima fidelis, obuiam ſponſo tuo cum prudentibus virginibus itura; Paraui lucernam Chriſto *Pſ. 131*
meo: neque illa in nocte ſæculi huius exſtincta eſt. *Pro. 31.*
Iam re præſto, quod tibi, Dilecte mi, in deſponſatione baptiſmatis ſum pollicita; quando cæreus ardens, pacti tam cęleſtis indicio, in manus mihi fuit traditus.

Oratio.

DEus, qui in tenebris lumen facis ſplendeſcere, & ſicut ſole mundum, ita corda tuorum diuina luce colluſtras; fac, ita me ſplendor tuæ gratiæ ſemper irradiet, vt non ambulem in tenebris, neque me tenebræ comprehendant, ſed ambulem dum dies eſt, vitámque inueniam ſempiternam. Amen.

7. OSCVLVM IVDÆ.

Baſiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia ſcorpiaco vipera more feris.

Ier.9. ASSVMITE ſuper hoc facinus lamentum, filiæ Ieruſalem. Quídnam dicemus, aut A quid reſpondebimus interroganti nos! Ec- Rom.6. quis fructus nunc vobis ex his, in quibus nunc erubeſcitis? Anne igitur ideò tam inceſſanter clamauimus? An ideò filium Dei vnigenitum è cælis Cant.1. & 8. euocauimus, exoptauimus, inuitauimus? Oſculetur me oſculo oris ſui? Quis mihi det te fratrem meũ, ſugentem vbera matris meæ; vt inueniam te foris, & deoſculer te, & iam me nemo deſpiciat? Et quis (quæſo) iam non deſpiciat nos; quando oſculo eum prodimus, amoris pignore vulnus infligimus, charitatis officio fundimus ſanguinem, & pacis inſtrumento mortem irrogamus? At, ſcio dicetis mihi; Iudas nefarius ille B proditor hoc fecit: ſed verius, peccata noſtra id perpetrarunt, dum ore eum laudamus, vt oſculo, & cor noſtrum longè eſt ab eo.

Venite itaque ſalutis veſtræ ſectatores, & ſuper his mecum inite conſilium: nam ſicut animarum noſtrarum eſt medicamen hoc oſculum; ita eſt & documentum. Nónne tria potiſſimùm reperimus oſculorum bonorum genera, totidémque deteſtandorum? Fructum igitur ex horum varietate manantem colligamus. En vobis primum, inter laudata oſcula illud amicitiæ & concordiæ ſymbolum: dum nequeunt ſiquidem corda coniungi, pro eis iunguntur ora. Nónne ſic Dauid & Ionathas valedicentes, oſculantéſque alterutrum fleuerunt pariter, Dauid autem ampliùs? Sed 2. Reg. 20. quid miramini oculos collacrymantes atque ora coniuncta? Anima ſiquidem Ionathæ conglutinata erat

animæ

OSCVLVM IVDÆ.

Baſiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia ſcorpiaco vipera more feris.

Merckt wel, met eenen kus, wordt Chriſtus hier ver-raden:
O gheveyſt menſch! aldus doen (ſiet) u booſe daden.

Tu mords donc en baiſant, comme fait la vipere?
Tu es, en ce faiſant, des traitres le vray pere.

animæ Dauidis. Vultis & illud huic adiungere, quod Iſaac filio ſuo Iacob quaſi primogenito dabat? licet: nam & illud amoris erat oſculum: de quo verus noſter Iſaac Chriſtus cum hoſpite ſuo Simone expoſtulabat; Oſculũ mihi non dediſti. Videte, videte, Angeli pacis, amatoreſque concordiæ, & abyſſi miſericordiæ ſcrutatores; videte, inquam, quouſque ſe iſtud oſculum extendat. Canta id nobis, fili Iſai, in pſalterio & cithara: Miſericordia & Veritas obuiauerunt ſibi; Iuſtitia & Pax oſculatæ ſunt. Gratiæ tibi Ieſu, fili Dauid: quia redemit hoc oſculum genus humanum: Patrique ſumus per hoc omnes reconciliati, cùm antea inimici eſſemus.

Ge. 27.
Luc. 7.
Pſ. 84.

Mirúmne igitur, ſi duce Natura, frequentem aliquando etiam Gentilium fuiſſe conſuetudinem audiamus, oſculo vt pacis indicio excipiendi in plateis ſibi occurrentes? Sed hunc morem Eccleſia Catholicaque Religio in ſanctum pacis oſculum commutauit: vnde frequenter Apoſtolus; Salutate inuicem in oſculo ſancto. Quis neſciat quoque hinc ortum inter Chriſtianos vſum, in ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, ante ſacram ſynaxim, oſculum ſibi mutuo porrigendi; vel ſaltem (ſicut nunc vſus habet) ſigno pacis circumlato pacem, amorem, concordiamque teſtandi?

Ro. 16.

Verùm, an exſtimet aliquis, oſculum habitæ tantùm pacis eſſe argumentum. Immò eſt & conciliandæ concordiæ ſymbolum: quo amicitia læſa, & perdita gratia reſtaurantur, & nouo quaſi glutino denuò redintegrantur.

Nónne hoc, velut quodam ferrumine, Iacob & Eſau fratrum corda diſcordia coaluerunt? Currens Eſau obuiam fratri ſuo, amplexatus eſt eum; ſtringenſque collum eius, & oſculatus, fleuit. Numquid & tu taliter Abſalom patri tuo Dauidi, procurante Ioab, es conciliatus? Tuque, fili prodige, Abſalomo prudẽtior, numquid oſculum recuperatæ apud patrem gratiæ accepiſti, cùm ſupplex ei factus culpam es deprecatus?

Ge. 33.
2. Reg. 14.
Luc. 15

Sed,

Sed, tertium oſculi boni genus expectatis? Religionis iſtud eſt, & venerandum; quo ſolent Chriſtiani martyrum vulnera (vt Conſtantinus cicatrices Confeſſorum) quo & ſacras Reliquias, veſtes, memorias ac templa ſanctorum, réſve alias ſacras, oſculari: quo magnus erga eoſdem affectus exprimitur, debitus honor exhibetur, atque vtile nobis ambitur auxilium.

Tempúſne videtur, vt deteſtanda nunc oſcula perſtringamus? Agedum, hæc velut virga cenſoria curſim attingamus; noſtráque breuitate, deteſtanda
Pro.7. teſtemur. Obſcœnitatis ſit primum: quale quod impudens mulier iuueni in plateis arrepto fixiſti, in domum tuam mirâ ſuadâ pelliciens ac ſeducens. Horreſcite Chriſtiani; os enim, per quod Chriſtus ingreditur, deturpatis, dum impudico illud oſculo profanatis. Adulatorum ſit alterum, ambientium, fictéque C
2.Re.15 adblandientium, & laudantium. Tali, tu Abſalom ambitioſe, ſtans in porta ciuitatis, omnem venientem apprehendens, oſculabaris; quando faſtuoſus & patrio ſceptro inſidiabaris & ſanguini. Sed quódnam poſtremum deteſtandorum oſculorum exemplum? Proditorium: quod tali nota à Sapiente ſignatur; D
Pro. 27 Meliora ſunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oſcula odientis. Hoc fuco, ſimulans pacem crude- E
2. Reg. 20. lis Ioab, ſic affatus es Amaſam; Salue mi frater: & tenuiſti manu dextera mentum eius, quaſi oſculans eum, & percuſſiſti eum in latere, atque occidiſti. Tale
Matth. 26. fuit & tuum iſtud, ô infelix Iuda, oſculum, quo Chriſtum tradidiſti: quando vſitato amoris indicio execrandum odium conſummaſti, vitæque ſigno mortem propinaſti. Iure, per virum ſecundùm cor tuum, de viro hoc peſtilente, Domine, taliter olim
Pſ.40. expoſtulaſti; Homo pacis meæ, in quo ſperaui; qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem. Veniat mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes.

Hor-

Horribile hoc fulmen Dominicum meritò illorum corda tranſuerberet, qui in viam Iudæ abierunt, quorum molliti ſunt ſermones ſuper oleum, & ipſi ſunt iacula: qui indignè quoque communicant corpori eius & ſanguini; vt etiam, qui ſub ſymbolis, rerumque ſpiritualium prætextu, ceu fraudulento oſculo, ſeducunt animas incautas & inſtabiles: præſertim hæretici, Verbo Dei, vt ore & oſculo eius, abutentes, in Chriſti & Eccleſiæ deſtructionem: oſculantes Biblia, & Chriſtum prodentes. *Pſ. 54.*

Oratio.

O Innocens Agne Dei, qui proditorem infandum in oſculum proruentem non es auerſatus, ſed os in quo dolus inuentus non eſt, ori quod abundabat malitiâ placidè applicuiſti, hoſtemq́ tuum amici nomine compellaſti: oro te per hanc tuam manſuetudinem, vt me indignum peccatorem, ad ſinum tuæ miſericordiæ recurrentem benignè ſuſcipias. Amen.

8. MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba ſatelles;
Nil niſi te noſtri Chriſte triumphat amor.

PHILISTHIIM ſuper te, Samſon! Ieſu A
Iud.16 fortiſſime, ecce inuadunt te fortes, & quę- B
runt animam tuam, quorum veloces pe-
des ad effundendum ſanguinem. Vbi
nunc, ô impoſtores, genimina viperarum, vbi nunc
Mat.12 ſermones veſtri fluentes vt oleum; Magiſter, ſcimus
quia verax es, & viam Dei in veritate doces? Siccine,
quem priùs in ſermone, & deinde per inſidias citra
ſtrepitum in corpore conabamini capere, ſed fruſtrà,
nunc armata manu & violenter in illum irruitis? Ir- C
ruiſtis, inuaſiſtis, & comprehendiſtis tandem, fateor;
ſed quomodo? Non niſi quia permiſit ſe capi. Et quo
pretio, quóve pacto? Quo ipſemet voluit. Fatemini,
licet inuiti; non priùs eum tenuiſtis, quàm poſtea-
quam vos ſolo verbo eoque ſuauiſſimo ad vnum
omnes fœdè proſtraſſet in terram.

Sed, audio lamentantes filias Ieruſalem. Heu! triſtis D
nuntius aures noſtras diuerberat: eheu! Arca Dei
1.Re.4. capta eſt, & tranſlata eſt gloria ab Iſrael. Vbinam es,
anima mea? Siccine ſeparet amara mors dilectum
tuum à te? Curre; irrue tu quoque in manus illorum,
vt vnà cum Ieſu præda fias, & vel hoc modo ei vno
eodemque vinculo coniungaris: ſcis etenim quòd illi
adhærere bonum eſt. Quiſquis interim ſalutis es
propriæ ſtudioſus, attende quid egerint impij, & duos
potiſſimùm inde tibi fructus decerpe: tum, quo dia-
boli technas inuaſionemque deuites; tum quo tu vi-
ciſſim Deo piè vim inferas, tibi vtili, ipſi verò grato
officio. Nonne vides, qualiter hoſtis noſter, iſtorum
more, blandis nos primùm ſuggeſtionibus ſtudet ad
pecca-

MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba ſatelles:
Nil, niſi te noſtri Chriſte triumphat amor.

O Godt des hemels throon! v heere der heyr-ſcharen,
Siet, hoe ſy uwen ſoon, met wreedheit innebaren!

En vain, ſoldats, en vain taſches-vous de le prendre:
L'amour seul peut la main ſur ce vaincqueur eſtendre.

peccatum illicere; omnia quæ boni, commodi, voluptatiſque ſpeciem aliquam præ ſe ferunt, obtendendo? Vndénam fiat alioqui, vt turpiſſima quæque velut pulcherrima oculis noſtris depingat, amara ceu dulcia, damnoſa vt vtilia, ardua velut facillima? Nónne ſic caupo vinum vappamque ſuam laudat, & ſuas leno merces? Quis iſtud inſanis amoribus, ebrietatibus, cædibus, inuidiis, apertiſque periculis ac flagitiis non videt? Ecquis ſine fucatis iſtis illecebris, vt hamis eſca tectis, ad tam infanda prorueret? ne proreperet quidem. Non credis, irretite deliciis ganeo? huc adeſdum, qui voluntariæ huius veſaniæ tam præfractus amator es. Vin, quod dixi, re ipſa cognoſcere? Abiicito parumper, quà datur, peccati laruam; illudque in ſe nudum conſidera, interim dum fallacem illam ad peccatum ineſcationem non ſentis: Deus bone; quàm tunc (ſcio) tibi horrendum videbitur, tale quid velle, quod laruâ detractâ tam fœdum eſt! Hæc itaque ars prima diaboli. Verùm, ſi non ſuccedit? tunc, iſtorum more, vt miſeram percellat animam, truculenter aggreditur; vim facit, irruit, vt vel tædio affecta ſe tandem dedat.

E Quid hoc eſt rei? Caue tibi Ioſeph, caue tibi Iuſte, *Gen.39* Chriſte caue tibi, caue tu quoque tibi, ô vnica columba mea: Ecce tibi impura illa, quæ te toties blanditiis irretire conata eſt; iam (niſi caueris) violentas in te manus armabit, tentabitque. Pallium potiùs huius mortalitatis in manus ipſius relinquito, quàm ei conſentias. Salua res eſt: ita fecit Ioſeph; ita fecit Ieſus; tu quoque fac ſimiliter. Audiſtin' anima mea conſilium? exemplum vidiſti? reſtat, vt ſperes auxilium; & euadas periculum.

Ecce, iam nunc turbo tibi nouus oboritur, qui & in conſtantem virum cadat; tot tamque horribilibus miſerum mortalem circumuallat, tentat, & quaſſat diabolus machinis, vt neſciat propemodum quò ſe vertat. Clama cum Ieſu in talibus anguſtiis con-

ſtitutus:

Pſ.61. ſtitutus: Quouſque irruitis in hominem, tamquam parieti inclinato & maceriæ depulſæ? Eſto fidelis & certa bonum certamen: ne in te quadret hominis iam Iob 1. ſuperati depicta lamentatio: Irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia: & pueros percuſſerunt gladio.

Sta fortis anima mea; nam ſicut Chriſtus capi non potuit à Iudæis, niſi priùs eis faceret poteſtatem; nullam ita poteſtatem in te habet diabolus, niſi ei conceſſeris. Recurre ad diuinum auxilium, quod hîc tibi ſpeciatim ex Chriſti infirmitate paratum eſt: ſe capi permiſit, vt tu euaderes. Ita paſtor bone, quoniam ſic placitum fuit ante te; vt animam tuam poneres, quò oues à faucibus lupi rapacis eriperes. Et interim tu quoque per reſurrectionem euaſiſti; naturam perdicis, quam ei indideras, imitatus. Audio ſiquidem, illam nunc volitando nunc ſubſidendo ſpem ſui aucupibus facere; vt interim, dum illi inſectandæ inſiſtunt diſtinenturque, pulli profugiant; & tum ſe quoque ſaluat inſidiatore fruſtrato.

Dic itaque quiſquis tentationum impulſibus ex- Tob.6. terreris, dic inquam & clama cum Tobia piſcem grandem rictu patente inſilientem intuitus; Domine inuadit me. Præſenſque tibi datur conſilium: Apprehende branchiam eius, & trahe eum ad te. En tibi ſerpens antique tuas branchias, maxillas blandientes, malas ſuggeſtiones, & illecebroſa ſpiracula. Iſta apprehendimus, dum hoc modo nobiſcum tuas aſtutias animo comprehendimus; Tu diabole priùs blandiebaris, quaſi mihi (vt olim in paradiſo parentibus) bene voluiſſes, quaſi amicus, fautor, conſiliarius, & cauſæ meæ patronus: Et modò inuadis me, quærens animam meam? Non tibi aſſentior, ſed oppono; proque anima mea tuas artes proteram & vires, quà potero. Erubeſce diabole; ſic reſiſtendo confuſus, quaſi piſcis extra aquam tractus, in tentati venis poteſtatem; & præda prædæ tuæ factus, incipis palpitare.

At, quomodo (qui fructus ſecundus eſt huius myſterij)

myſterij) tibi Chriſte vim licito,grato, ſalutarique modo inferamus? Audio: Regnum cælorum vim patitur,& violenti rapiunt illud. Credo; conſtanter,fortiter,& perſeueranter illa obeundo, per quæ regnum illud acquiritur. Sed,nónne & Moyſes tibi vim intulit Domine; vt diceres; Dimitte me? Nónne ſic Chananæa te Chriſte concluſit tuis verbis, & vim fecit perſeuerantiâ? Ita tu Iacob cum Angelo luctatus, contráque Deum fortis effectus, nomen Iſraelis obtinuiſti: adeò vt roganti Angelo vt eum dimitteres, reſponderis; Non dimittam te,niſi benedixeris mihi. *Mat.* 11 *Exo.* 32

Maioris quidem erat benedicere, ſe tamen is victum fatebatur. Ita igitur in Deum irruamus,non ſolùm vt verbum eius audiamus, ſed & benedictionem ab eo, vt pignus hereditatis æternæ,accipiamus. Dic itaque cum ſponſa; Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam eum. *Can.* 3.

Oratio.

Omnipotens ſempiterne Deus, & Pater miſericordiarum, qui Vnigenitum tuum paſtorem animarum noſtrarum percuti permiſiſti, & in manus tradi nocentium: da nobis per acerbam illam apprehenſionem, ita aduerſarij noſtri vitare blanditias, & inſultus tentationum ſuperare; vt ſuper illum triumphantes, liberis tibi mentibus ſeruiamus. Amen.

9. FVNES ET VINCVLA.

Vnde tibi liuent constrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

QVID facitis, impij, ligantes pullum;
*Gen.*49 quem ad vineam Domini Sabaoth me-
lioribus nexibus ligauit omnipotens? Li-
gare Samſon venimus, & tradere in ma- A
*Iud.*15. nus Philiſthinorum. Sic ſapientes eſtis, viri Iuda, vt
*Ier.*4. faciatis mala, bene autẽ facere neſciuiſtis? Iam nempe
experti eratis, quòd aliquoties quaſi concluſus euaſiſ-
ſet, & tranſiens per medium veſtrûm iuiſſet: itaque
iam, pro ſublimiori veſtra prudentia Iudæque conſi-
lio, vt cautè ducatis, ligaſtis eum: quod quàm rigidè,
crudeliter, & inhumanè feceritis, non valeat mens
humana concipere. Ita ſcilicet cancrorum more in pe-
ius proficitis; literis quas didiciſtis, Scripturæ lectio-
ne quam profitemini, omniq́ue qua vobis abundare
videmini ſapientia, abutentes.

Sed te vinctum contemplans, mi Ieſu dulciſſi-
me, rubore ſuffundor totus, ah! video, video, quid
ſit: Nimis liberè per hortum vagati ſunt primi no-
ſtri parentes, nimiſq́ue licenter per illicita ſenſus
ſuos euagari permiſerunt: tuq́ue ideò Domine, in B
*Pſ.*118. horto vinculis voluiſti conſtringi. Funes peccatorum
2. *Reg.* 22. noſtrorum circumplexi ſunt te; funes inferni cir-
Iſa. 5. cumdederunt te. Huc nimirum traximus nos ini-
quitatem in funiculis vanitatis, & quaſi vinculum
plauſtri, peccatum.

Verumtamen conſolamini, conſolamini peccatores, C
exules filij Adæ & Euæ, gementes ſub onere catena-
rum; & tu quoque captiua filia Sion; quia mons gratiæ
mons Olíueti vicinus eſt. Præcipitabit in monte D
*Iſa.*25. iſto faciem vinculi colligati ſuper omnes populos,

& telam

FVNES ET VINCVLA.

Vnde tibi liuent conſtrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

Deur uwer banden ſtandt, daer ghy met waert ghebonden,
Schynckt ons der liefden bandt, ontſlaende van ons ſonden.

Ces liens qui vn iour le furent de ſupplice,
Qu'ils me ſoient d'amour, et iamais de iuſtice.

& telam quam orditus eſt ſuper omnes nationes. Neſcitis? Vincula iſta poſterioris Adæ, prioris vincula deuorabunt conſumentque; & gaudebitis libertate, quâ Chriſtus vos liberabit.

Interim, vt malo noſtro doctiores euadamus, attendamus myſterium. Viden' vt Chriſtus non ſolùm capi ſed & vinciri voluit? ita tu, dum per peccatum in poteſtatem diaboli venis, te illi quodammodo alligatum exiſtimes. A quo quis ſuperatur, nónne ſeruus huius efficitur? Nunc igitur modum diſcamus, quo à malis vinculis abſoluti, Chriſto melioribus alligemur; vt de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſeruiamus illi, in ſanctitate & iuſtitia coram ipſo, omnibus diebus noſtris. *2. Pet. 2.* *Luc. 1.*

Numquid hunc in finem tria hîc vinculorum genera conſiderare eſt, primum peccatorum, dolorum alterum, & poſtremum charitatis? Audio peccatorem in Manaſſe de primo lamentantem: Incuruatus ſum multo vinculo ferreo, vt non poſſim attollere caput meum: & non eſt reſpiratio mihi. Ervt iniquitates ſuæ capiunt impium, & funibus peccatorum ſuorum conſtringitur. Audi id confitentem, ſui accuſatorem eximium: Mortifera ſuauitate trahebam catenam meam, ſolui timens; & quaſi concuſſo vulnere, repellens verba bene ſuadentis, tamquam manum ſoluentis. *2. Par. 36.*

Contra hos funes peccatorum moleſta vincula pati voluiſti, Domine, & incomprehenſibilis comprehendi, manuſque vinciri quibus omnia contines & gubernas. Verè quidem de te (quod de Abner Dauid) dici poterat; Manus tuæ ligatæ non ſunt, & pedes tui compedibus non ſunt aggrauati. Nequaquam vt mori ſolent ignaui, mortuus eſt Abner: ſed quia ferrum peccatorum noſtrorum aſcendit ſuper caput tuum, virtus quaſi de te exiuit, & infirmatus es; & (Samſon licet) capi, teneri, ligarique potuiſti. Ecce, quàm rectè id tibi in Propheta tuo præaptaſti: Et tu, *2. Re. 3.* *Iud. 16*

Ezec.3. fili hominis; Eccé, data ſunt ſuper te vincula: & ligabunt te in eis; & non egredieris in medio eorum.

Pſ.15. Sed, bene habet; gaude & exulta anima fidelis; quia ceciderunt tibi funes in præclaris; etenim hereditas tua præclara eſt tibi: nam tota peccatorum tuorum moles, vt ciuitas iniquitatis, funibus hiſce ſponſi circumdata in torrentem paſſionis eius detrahetur, E
2. Reg. 17. vt non maneat in ea lapis ſuper lapidem. Teſtem quæris? Audi Iſaiam canentem: Munimenta ſubli-
Iſa.25. mium murorum tuorum concident, & humiliabuntur, & detrahentur in terram, vſque ad puluerem. Plura deſideras? Vide in his vinculis vetera inno-
Gen.38 uari myſteria. Chriſtus, vt Zara, oriens & ſplendor Patris, manum protulit; Synagoga Iudæorum, vt noſtræ ſalutis obſtetrix, coccinum rubricatorum in ſanguine agni vinculorum alligauit: & (mirabile!) Pharez, homo qui ſe à Deo per peccata diuiſerat, liber euadit. Vis aliud? Simeon (obediens ſcilicet) F
Gen.42 in medio fratrum ſuorum ligatur, ipſi verò liberi di-
1. Reg. 25. mittuntur. Quid amplius? Centum ligatûris vuæ paſſæ, in Chriſto paſſo, placatur iratûs Dauid ab Abigail: & ſolo percuſſo à Deo Nabal ſtulto, veteri homine; ſaluatur familia. Quid adhuc egemus teſtibus?

O admirandam vinculorum Chriſti Chriſtique vincti potentiam! His ſiquidem, non ſolùm vincula peccatorum noſtrorum dirumpit; ſed & portas æreas, & vectes ferreos confringit. Artem & vim noſſe deſideras? Attende penitiùs. Dum funibus his, fortior Chriſtus, propter peccata noſtra, ligatus fuit; eodem quaſi peccatorum noſtrorum fune nobis fuit alligatus. Dumque nos hoc fune conſtricti ad damnationis lacum, ab eo qui nos vicerat, trahebamur; Chriſtus contrà vt fortior trahens, nos ſecum (ad crucem quidem) ſed inde ad cælum pertraxit. Nónne
Ioã.12. ita prædixerat? Cùm exaltatus fuero à terra (tractus per hortum, per plateas, per palatia, per viam, vſque

ad

ad Crucem) tunc omnia traham ad meipſum. Ita optimè, ars vt artem falleret. Sic enim, tu Lucifer, tertiam tecum ſtellarum partem traxiſti, angelorum videlicet tibi per conſpirationem colligatorum. *Apo.* 12

Gratiæ tibi, Ieſu; promiſſum impleſti: Ego quaſi nutritius Ephraim, portabam eos in brachiis meis; & neſcierunt quòd curarem eos. Ideò addis; ac ſi dicas; Scio, quid faciam: In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Vincula dolorum Chriſti, vincula charitatis effecta ſunt; quibus nos illi alligemur. Sic
G exploratores Ioſue per Rahab fune ſunt liberati; nam per funem de feneſtra demiſſi ſunt: ſaluſque fuit ipſi Rahab & amicis eius funiculus coccineus eidem feneſtræ alligatus. Hic eſt, ô Chriſtiane, funiculus argenteus vitæ ſanctæ, vt vittæ aureæ.

Oſee 11 — *Ioſ.* 2. — *Eccle.* 12.

Oratio.

DEus, qui ſemitam noſtram & funiculum noſtrum inueſtigaſti, & omnes vias noſtras præuidiſti; per acerba Filij tui vincula deprecamur, noſtrorum abſoluas vincula peccatorum, vt eidem per vincula charitatis alligati, à te numquam ſeparemur. Amen.

10. PETRI NEGATIO ET LACRYMÆ.

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, & veri vena doloris amor.

Nu.20. LOQVIMINI ad Petram, & illa dabit aquas. Audite rebelles & increduli, (impœnitentes audite:) Numquid de Petra A
hac vobis aquas poterimus eiicere? Ecce,
Iſa. 35. ecce: quomodo, quæ erat arida, facta eſt in ſtagnum,
Pſ. 104 & ſitiens, in fontes aquarum! Dirupit petram, & fluxerunt aquæ, & abierunt in ſicco flumina. Sed quid
Ier. 9. audio? Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lacrymarum? Vóxne iſta indigentis eſt, & cui deſint aquæ ad ploratum? Nequaquam; ſed tam vbertim lacrymantis, vt vix fontes & flumina ad miſeriam ſuam deflendam ſufficiant.

Sed, quis percuſſit hanc Petram, vt ſic fluxerint aquæ? Radij oculorum tuorum piiſſime Domine. Reſpexiſti negantem; ictus exiit foras, & fleuit amarè. Verùm quomodo radiis ſolis Iuſtitiæ Petra hæc quaſi cera liquefacta eſt? Nix erat effectus præ frigore, qui
Ier. 18. paulò antè plus æquo ferbuerat. Numquid deficiet de petra agri, nix Libani?

At, liceat mihi (ô Petre) tecum flere amarè, quia nequit cor meum (vt debet) Ieſum amare. Refrixit charitas, & adhuc magna me tenet ariditas. Negaui Creatorem frequentiùs, dum creaturas eius dilexi ardentiùs: & necdum fluunt lacrymæ, etiam petrâ cordis mei percuſsâ multoties. Ieſu labentes reſpice, & nos videndo corrige: Si reſpicis, lapſi ſtabunt, fletuque culpa ſoluitur. At, video; foras exeundum mihi; malum conſortium deſerendum, exuenda naturæ corruptio, antiquæ conſuetudines relinquendæ; & fluent

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, et veri vena doloris, amor.

Weent ſiel, ſonder ver-hael, met Petro, iae veel meer:
Want ghy meer dan dry-mael, verloochent hebt den Heer.

Pierre, ceſt un rocher; ſes yeux ſont chantepleures:
Boy de son doux-amer, qu'en peché tu ne meures.

& fluent aquæ : amaræ quidem, ſed tandem hic fluminis impetus lætificabit ciuitatem Dei.

Venite vos interim plus æquo de vobis veſtriſque virtutibus ſentientes, altum ſapientes, veſtráque in fortitudine confidentes. Videte nequando Chriſtum ideò negetis, quia non ſatis veſtræ infirmitati timetis. Venite; & alieno docti periculo, in Petro negante confirmamini. Quid egit? quouſque prolapſus eſt? quídve illum huc impulit? Ter, gradu quodã, ſuperbè præſumſerat: ter fœdè de gradu labi permiſſus eſt; & primò quidem negando ſimpliciter, deinde cum periurio, poſtremò cum deteſtatione. Atq; ideò ter poſteà rogatus, toties ſe Dominum amare cõfeſſus eſt.

Aſt vbi, mi Petre, negabas Ieſum? non in monte, non in Templo, non in domo tua, nec in cænatione; ſed in atrio Iudæorum, in domo Principis ſacerdotum, vbi non erat Veritas, vbi Chriſtus captus & ligatus; vbi ancilla oſtiaria præerat foribus; atque ita ancilla quoque tua, per illam circumuenta, malè cuſtodiuit os tuum. Hinc paulò minùs habitaſſet in inferno anima tua. Sed reſpexit te Dominus, & miſertus tui, te in pedes erexit.

Erigimini puſillanimes, & ſtatuite in hac Petra reſtituta pedes veſtros. Videtis, vt propterea Ioſue *Ioſ. 24.*
B noſter, Ieſus Chriſtus, lapidem hunc grandem in Eccleſiæ ſanctuario erexit in titulum; ne vmquam vlla occaſione Dominum abnegetis? Voſmetipſos potiùs abnegate, vt Chriſto digni inueniamini.

Quærit quis modum? Quòd ſi te mundus alliciat, ſi caro blandiatur, ſi tentet diabolus, ſi pro innata obſeruataque natura peccatum fores pulſare præſumat, ſi pro veteri ſatis nota conſuetudine ſodales inuitent, ſi denique ad priſtinam malæ vitæ veſaniam te prouocet voluptatis illecebra; abnega temetipſum: dic, edic; Non ſum. Illúmne nõ poteris imitari? qui occurrenti iuuẽculę, qui cũ fortè pluſculum olim familiaritatis habuerat, iterumque iterumq; ſe eius conſpectui

exhibenti,dicentiq́ue tandem, Non me noſti? ego ſum illa: credo,inquit, ſed ego non ſum ille. Quis erat ergo? mutatus ab illo in alium:ideoq́ue,ſe,qualis olim fuerat, abnegabat.

Heb.11 Nónne & Moyſes grandior factus negauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis,maiores diuitias æſtimans theſauro Ægyptiorum improperium Chriſti? Etiamſi igitur mundus tibi vniuerſus adblandiretur, regnumq́ue promittens diceret; Nónne filius meus es tu? Reſponde; Non ſum. Nónne heres? Reſponde; Non. Amator es tu? Non. Ciuis? Non. Quis ergo es tu? vt reſponſum demus his, qui miſerunt nos; tenebrarum principibus,tentatoribus. Confitere, nec hoc *Ioan.1.* nega: Confitere, quia viuit in me Chriſtus; & vetus homo ſepultus eſt cum Chriſto in Deo. C

At,ſi idola quæ colui,ideæq; conuerſationis antiquę recurrãt,méque eumdem prorſus eſſe qui fui conuincant; & ob id exhibiti quondam ſeruitij ius cultumq́ue ſolitum repoſcant; quò me vertam? quid agam miſer deprehenſus? quomodo me expediam? Nega conſtanter obſequium, cultum detrecta, & in tui abnegatione perſiſte. Adeoq́ue cõtritis omnibus idolis, *Sap.12* ad Dominum Deum tuum toto corde conuertere: Illumq́ue quem olim negabas te noſſe, verum Deum confitens,dic illi;Dominus meus,& Deus meus. D E

Matth. 10. Redite vos quoque ad cor, peruerſi dogmatis fabricatores,Hæretici. Terreat vos, veſtri ſimilium terribilis exitus; quos ſe coram Patre ſuo negaturum interminatur Chriſtus,qui ipſum coram hominibus negauerint. Seq́ue pulſantibus clamantibuſq́ue Domine *Mat.7.* Domine aperi nobis,dicturum,Numquam noui vos; diſcedite à me omnes operarij iniquitatis. Negauit quidem Petrus Chriſti perſonam, ſeq́ue eius diſcipulum;fidẽ verò Chriſti non negauit. At vos & Chriſtum & fidem eius negatis, ac opinionum veſtrarum idola ſectamini. Gallo canente conuerſus eſt Petrus; vos verò nec ad Eccleſiæ totius vocem conuertimini. F

Vibret

Vibret idcircò per animam veſtram ſeuera illa Gabrielis ſententia; quâ de Chriſto futuro Iudice, ſic pronuntiat; Non erit eius populus qui eum negaturus eſt. Cum gente igitur peccatrice, & populo graui iniquitate ac ſemine nequam, æternæ combuſtioni mancipabimini. *Dan. 9.* *Iſa. 1.*

Oratio.

DEus humilium celſitudo, & fortitudo debilium, confirma, quæſumus, quod in nobis es operatus; vt noſmetipſos & ſecularia deſideria abnegantes, te in nullo negemus; ſed fidem tuam, quam lingua noſtra loquitur, etiam moribus vita fateatur. Amen.

11. ALAPÆ ET COLAPHI.

Quæ mites violare genas, te cædere Chriſte
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

Ier.2. OBSTVPESCITE cæli, & portæ eius deſolamini vehementer. Numquid ſeruus eſt Ieſus aut vernaculus, vt alapis & colaphis more mancipij tractetur ab impiis? A
Ioā.18. Vnus aſſiſtens miniſtrorum Pontificis, dedit alapam Ieſu. Exhorreſcat cælum, & contremiſcat terra; quia B
Apo.16 verè hodie terræmotus factus eſt magnus, qualis numquam fuit, ex quo homines fuerunt ſuper terram. Sed bene habet: Terra tremuit, & quieuit, cùm ſtaret in iudicio Deus. Tremuit in infirmitate, ſed quieuit in virtute, & fructus vbertate.

Vbi tamen eratis Angeli, Principatus & Poteſtates, Virtutes & Dominationes; vt tantum ſcelus à Domino Exercituum nō auerteritis? An obſtupuiſtis & vos,
Haba.1 quia opus factum eſt in diebus veſtris, quod nemo credet cùm narrabitur. Sed quare nō ſaltem immanis ille percuſſor (& quidem Malchus, vt exiſtimant aliqui) non ſtatim vel ictus eſt fulmine, vel igne cælesti conſumtus, vel terrâ dehiſcente abſorptus? Numquid Oza nutantem tangens arcam, eodem loco percuſſus interiit; vnde & ipſe locus, Percuſſio Ozæ nuncupatur? Iſte autem ſceleſtus percuſſit Chriſtum (& pluſquam Arca hic) & toleratus eſt. Quid in caput huius non poterat per potentiam, per quem factus eſt mundus; niſi patientiam nos maluiſſet docere, per quam vincitur mundus?

O altitudo ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quàm incom-
Ro.11. prehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius! Dic itaque tu, mi Domine Ieſu; Quid eſt hoc quod

Quæ mites violare genas, te cædere Chriſte
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

Staet vaſt, o claren dach! maer ſondaer, wilt ghy beuen:
Want eenen ſwaren ſlach, weirt Gode vā u ghegheuen.

La main, qui tellement t'a buffetè la iouë;
Par ce coup vrayement dure et de fer ſ'aduouë.

quod facere voluiſti? Neque indigneris quæſo, quòd loquar ad te Dominum meum, cùm ſim puluis & cinis: nam indignis illis & miniſtris & Dominis locutus es, ſuam ipſorum illis oſtendens iniuſtitiam, tuam verò innocentiam inuictâ iuris ratione conteſtans: Hac ignominia ego Dominus ac magiſter omnium, à vili mancipio affectus, ignominiam primæ præuaricationis Adæ (mundi tunc Domini à me conſtituti) expiare volui, quam à vili ſerpente perſuaſus accepit; & vobis ſingulare præbere exemplum, iniuriæ & ignominiæ pro nomine meo tolerandæ. *Gen. 18*

Gratiæ tibi immortales Ieſu fortiſſime, quia præter hæc (ſcio) etiam nos ab æterna damnationis ignominia liberaſti, & contra ſpiritum ſatanæ nos colaphizantem fortes effeciſti. Gratiam ad id ſufficientem licet indignus imploro, vt tanti beneficij ac documenti non tantùm ſim memor ad gratitudinem; verumetiam imitator exiſtam ad ſalutem.

Attendite igitur mecũ vniuerſi fideles, quid excuſationis habituri ſumus ſi hac in parte fuerimus negligentes? Numquid Propheta Michæas olim à Pſeudopropheta Sedecia in maxillam percuſſus æquanimiter tulit, dum coram Achab rege Iſrael & Ioſaphat rege Iuda veritati teſtimonium perhiberet? Numquid & Iſaiam audimus in perſona Chriſti talia præferentem & prædicentem; Poſui faciem meam vt petram duriſſimam; Ita & Ieremias; Dabit pecutienti ſe maxillam. *3. Reg. 22.* C *Iſa. 50.* *Thre. 3*

Sed & tu Iob patientiſſime, nobis in te adumbra patientię huius exemplar, in Chriſto Chriſtianis omnibus hîc expreſſum. Quî ſe habuit erga te hoſtis tuus? Collegit furorem in me; & comminans mihi infremuit contra me dentibus ſuis: hoſtis meus terribilibus oculis me intuitus eſt. Aperuerunt ſuper me ora ſua; & exprobrantes percuſſerunt maxillam meam, & ſatiati ſunt pœnis meis. D *Iob 16.*

Sed an fortè quempiam ad Chriſti imitationem ſimilia

ſimilia paſſum audire deſideras? Sanctum Paulum
Act. 23. attende: nónne de hoc ſic legimus? Princeps ſacer- E
dotum Ananias in Concilio præcepit aſtantibus ſibi, percutere os eius: cui & reſpondit: Tu ſedens iudicas me ſecundùm legem, & contra legem iubes me percuti? Nónne & ſanctos audimus in contumeliam colaphis, alapis, palmis & pugnis in faciem fuiſſe percuſſos? id teſtantur ipſorum martyria.

Audite Christophorum, à Samiorum Præfecto percuſſum colapho, Chriſtianæ patientiæ legem allegantem: Repercuterem te (inquit) niſi Chriſtianus eſſem.

Nónne & S. Bernardus à quodam improbo recipiens alapam, benignè reſpondit; Oportet ignoſcere; cùm toties ignoſcat mihi Deus. Dictum patientis Apoſtoli, nos ad eiuſmodi victoriam animantis, alta mente conſeruemus: Colaphis cædimur: Item; Suſtinetis, ſi quis in faciem vos cædit.

Sed ad te iterùm recurro velut ad omnium bonorum fontem, benigniſſime Domine, qui & perfectiſſimæ patientiæ abundas exemplis, & copioſam largiris gratiam ad imitandum. Te namque Dominum vniuerſæ creaturæ, non ſolùm tamquam ſeruum contemtibilem colaphizauerunt, ſed & ſacrilegas manus talibus nondum ſatiatas, etiam ad barbæ genarumque vellicationem extenderunt: illudque
Iſa. 50. impletum eſt: Genas meas dedi vellentibus. F

O verax & pie Domine! quænam anima tibi deuota hæc audiens non ingemiſcat, valeátve ſe ab imo cordis dolore continere? Et meritò quidem: ſed quid hoc, niſi tanto docti exemplo quidpiam pro te ſuſtinere nouerimus? Quid ad hæc peccatores, impatientes, vindictæ cupidi dicemus, Domino ſic nos increpante: Percutitis pugno impiè; nec tantùm hominem,
Iſa. 58. ſed & me quoque? Nónne ſic facimus, dum malum pro malo reddimus? dum læſi malè imprecamur? dum aliis offendiculo ſumus? dum in conſpectu Dei pecca-

peccamus impauidi? Quid vltrà? Etiam dum verbis Deum confitemur, factis autem negamus; dum eodem ore Deum laudamus, & detrahimus ac maledicimus proximo; dum indignè corpori Chriſti communicamus.

Audis itaque anima mea? audis Chriſtiane? Diſce patientiam, charitatem; & in maxilla percuſſus, alteram potiùs præbe quàm repercutias. Chriſtus id, vt docuerat feciſſet, ſi maius inde bonum ſperaſſet: ſatis erat animo ad id paratum fuiſſe. Itaque à Deo ſiue in corpore, ſiue in ſpiritu, ſiue etiam in temporalibus afflictus, colaphum te paruum, ſed amicum, accipere cogita, manumque tibi imponi, quæ percutit & ſanat, per quam omne animal benedictione impletur, quæque ſempiternam tibi coronam gloriæ eſt datura.

Oratio.

MEntis noſtræ, quæſumus Domine, elide ſuperbiam, & per Vnigeniti tui colaphizati manſuetudinem concede propitius, vt omnem iniuriam tolerantes, valeamus animas noſtras in patientia poſſidere. Amen.

12. CONSPVTATIO.

Quò ſcelus, ô! etiam cæli ſputamus in ora,
Cùm profligatus ſoluerit ora pudor.

VENI, veni, anima mea; venite fideles vniuerſi, quotquot amore dilecti tangimini, planctumq́ue communem facientes, dicite; Quomodo obſcuratum eſt aurum! A
Thre.4. mutatus eſt color optimus! Adeſte vos quoque cæleſtium chori, videte, & dicite nobis; Hiccine eſt in quem, vt audimus, deſideratis proſpicere? Id tu Apo-
1.Pet.1 ſtole Petre profeſſus es nobis; ades itaque & tu, vultumq́ue eius contemplare penitiùs, & dicito, Hícne eſt ille, quem in monte Thabor vidiſti, quando ſpeculator ipſius gloriæ fuiſti, quando facies eius refulſit ſicut ſol, & veſtimenta eius facta ſunt alba velut nix? Veni tu quoque Dauid ſancte, & vide, an hic eſt Chriſtus quem deſcripſiſti nobis, illumq́ue ſalutans à longè, exultanſque in ſpiritu, gratulatorium illud ipſi
Pſ. 44. cantaſti elogium? Specioſus formâ præ filiis hominum, diffuſa eſt gratia in labiis tuis; propterea benedixit te Deus in æternum. Specie tua & pulchritudine tua intende, proſperè procede, & regna. Et ecce, omnia hîc contraria conſpicimus. Non eſt ſpecies ei
Iſa.54. neque decor; deſiderauimus & vidimus eum, & non erat aſpectus.

Heu, heu, Domine Ieſu; quàm fœdum, abominabile, & exſecrandum quid eſt, (ſi quid eſt) peccatum; cuius gratiâ omnis tibi deperiit gratia, & vultus tuus, quem prædictum eſt deprecaturos omnes diuites plebis, omnes reges terræ, ſic à viliſſimis hominum eſt deformatus! Ecce tu pulcher es, ſed defœdatus; verè ſpecioſus præ filiis hominum & formoſus, ſed peccatis vt ſputis hominum deformatus. Non ſolùm

CONSPVTATIO.

Quò ſcelus, o! etiam cæli ſputamus in ora,
Cum profligatus ſoluerit ora pudor.

Wanneer ſal t'hoogh vermoen, van booſheit hem weer-houwen?
Want, wie booſheden doen, Godt end hemel be-ſpouwen.

Ah! foudre, ceſſes-vous, a ce crachat infame?
Et ne te craindon-nous, quand nous luy diſons blaſme?

B ſolùm enim conſpuerunt in te, verumetiam exſcreando ſpurciſſimi in te exſpuerunt. Ecce quomodo in te nunc comprobatum videmus, quod aliquando dixiſti; Quæ procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem, De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falſa teſtimonia, blaſphemiæ: hæ ſunt, bone Ieſu, ſordes & ſputa quæ coinquinant hominum conſcientiam, vt vultum tuum delectabilem. Ideoque iſtud in Propheta tuo præfiguraſti, & prædixiſti: Faciem meam non auerti ab increpantibus & conſpuentibus in me. *Mat.15* *Iſa. 50.*

Egregiam verò vos laudem reportatis Iudæi nefandiſſimi, dum hac tam infàmi notâ inſignimini, vt proprium vobis eſſe teſtetur vniuerſus orbis, ita in contemtum & vituperium alicuius in faciem ſpuere, vt putidis veſtris ſordibus eam oppleatis: quo vilem & abiectum hominem facto tali declaretis: vt qui non ſolùm loco ſordidiſſimo ſit comparandus, in quem phlegmata & exſcreationes coniiciantur, verumetiam qui inſtar huiuſmodi ſordium, è cœtu hominum, velut è corpore, ſit proiiciendus. Quod aliquando tam confertim turmatimque feciſſe vos fertur, vt nonnumquam miſeros ita homines ſuffocaueritis. At, quomodo in veſtrummet caput hæc ſputa C reciderint, declarat euentus: cùm non ſolùm Deo & angelis eius, ſed vniuerſo quoque mortalium generi, facti ſitis abominabiles & extorres. An immeritò? Nónne qui ponit in cælum os ſuum, Deoque blaſphemus iniuriam irrogat, in eius recidit faciem, quod proteruus in altum exſpuerat?

Sed tu, Chriſte Ieſu, dilecte fidelium ſponſe animarum, deſiderium collium æternorum, regum angelorumque deliciæ, non ob hæc ſputa minùs Deo Patri dilectus es, in quo ipſi bene complacuit: & propterea nihilominus adoleſcentulæ diligunt te, curruntque in odorem ſuauitatis tuæ. Vultum tuum requirunt.

quirunt, quia facies tua decora. Non enim in eam
Nu. 12 ſpuit pater tuus, vt cum murmuratrice ſorore Moyſis D
Deut. lepra percuſſa, debeas vel ad momentum rubore ſuf-
25. fundi. Neque in vultum tuũ, velut in hominis diſcal- E
ceati & degeneris faciem eſt conſputum, quemadmo-
Ruth. 4 dum Ruth legis inſtinctu feciſſe cognouimus. Nam
Can. 7. pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, ſpecioſique
pedes ſandaliis præparatis in euangelium pacis: vt ex-
ultares ſicut gigas ad currendam viam; eſſentque ve-
loces pedes ad effundẽdum ſanguinem, obediendum-
que patri vſque ad mortem, mortem autem crucis. Et,
nónne is (quo maior inter natos mulierum, te teſte,
non exſtitit) dignum ſe negauit, qui ſolueret corri-
giam tui calceamenti? Non enim veneras ſoluere, ſed
adimplere. Vt nec diſcalceatus, ita nec degener es in-
uentus: ſed ſemen fratris tui demortui ſuſcitaſti, do-
mumque eius ædificaſti; datumque tibi eſt propterea
Iſa. 53. ſemen longæuum: & ſicut in primo homine om-
nes moriebamur, ita in te filio hominis omnes vi-
uificamur.

Verùm, hoc eſt quod feciſtis impuri ingratique Iu-
dæi, dum in illum exſpuiſtis quem exoſculari, cuius
pedes pedumque puluerem, quod faciunt Reges,
lambere debebatis; hoc eſt, inquam, quod in Iob ex-
preſſum legiſtis, & figuræ menſuram adimpleſtis:
Iob 30. Abominantur me, & faciem meam conſpuere non F
verentur. Sed quínam illi quónam penicillo tu illos
depinges, vir Dei? hîc vos ipſos Iudæi velut in ſpe-
culo cõtemplamini: ſic enim legimus: Filij ſtultorum
& ignobilium, & in terra non parentes; indigni ſci-
licet quos tellus ferat, aut videat ſol.

Gaudete, iterùm dico, gaudete vos interim Chri-
ſtiani, veri Chriſti conſputi diſcipuli. Nónne per
ſputa hæc abominanda, facta ſunt diaboli vincula
ſicut filum de ſtupa tortum ſputamine, non vni Sam-
ſoni ſed pueris frangi facillima? Numquid hinc etiam
ſputum Chriſtianorum contra ſerpentis antiqui virus
& ten-

& tentationem factum eſt efficax? Si exſpueris ſuper eam, exſtinguetur. Numquid & morbos curat & idola confringit? fruſtráne confectum ex ſputo lutum oculos cæci nati reſtituit, mutorum linguas ſaliua diſſoluit, & rectè loqui fecit? Sic non abs re ſacro fonte tingendis organa ſenſuum ſaliuâ tanguntur, iubenturque adaperiri; quo declaretur, illa eadem ſapientiæ & gratiæ rore, à Deo ceu capite deſcendente, reſpergi. *Eccli. 28.*

Agedum itaque, anima Deo deuota, ſputorum vilium fructum pretioſum, quaſi apis argumentoſa colligito: tu verò, noli vmquam facto, verbo, vel cogitatu, nec ſuperiorum contemtu, neque diuinę gratię neglectu in Chriſti faciem ſpuere; conſcientiam tuam contaminando, in qua Chriſti imago debet relucere. Illam potiùs ſemper & vbique magnopere venerare; ſpeciatim quando ad orandum, eiuſque ſacroſancto corpori communicandum, te componis.

Oratio.

IEſu dulciſſime, qui immundis Iudæorum ſputis ſpecioſiſſimam faciem tuam maculari permiſiſti; da nobis, quæſumus, vt numquam in nobis vultus tui imaginem inquinemus; ſed nouo ſemper virtutum ſplendore, dignam tuo conſpectu reddamus. Amen.

13. FACIEI VELAMEN.

Linea cur texit rutilum nubecula ſolem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

QVÆNAM hæc iterùm noua rerum facies? Faciem illam, Iudæi, velatis, quam vni- A
3.Re.10 uerſa terra, pluſquam vultum Salomonis, videre deſiderat? Hoccine nobis ſignum dediſtis, Angeli, cum ortu eius eluceſcente, nox ſicut dies illuminata eſt, & dixiſtis; Innenietis infantem pannis inuolutum? Nequaquam; illis namque deuotè pia mater inuoluerat; nunc autem maligni homines eundem obnubilãt, faciemque ipſius ſole ſplendidiorem obuelant. Noui te tamen Ieſu, licet velatum, tot iam antè ſignis & vaticiniis à patre reuelatum, & propria miraculorum luce velut radiis illuſtratum. Illuſtra nunc quoque faciem tuam ſuper ſeruum tuum; & ſaluum me fac in miſericordia tua. Igniculus quidem
2.Mac. 1. amoris erga te mei, in alto & ſicco cordis mei puteo abſconditus, in aquam craſſam conuerſus eſt; ſed, cùm reſplenduerit ſol, qui nunc eſt in nubilo, accendetur ignis magnus, ita vt omnes admirentur: repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo, Domine.

Rom.1. At, quomodo vos, natio praua & exaſperans, euanuiſtis in cogitationibus veſtris, & obſcuratum eſt inſipiens cor veſtrum; quando ſolem iuſtitiæ, ſedentes in tenebris & vmbra mortis, ſtulti, vobis obſcuraſtis! Nónne hunc patres veſtri exoptarunt, rogaruntque diſrumperet cælos potiùs quàm venire tardaret? & vos inſipientes exortum abſconditis. Meritò propterea manet vſque modò velamen hoc ſuper oculos &
2.Cor.3 corda veſtra: neque auferetur à vobis, donec ſub finem mundi ad mentem redieritis, conuerſique fueritis. Sed quid egiſtis, quid voluiſtis, miſeri, dum cer-

nentis

Linea cur texit rutilum nubecula ſolem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

Hoe vallen-wy ſoo trots in booſheit, ſonder ſchaemte?
Dit kleedt heeft d'aenſchyn Godts, ghedeckt tot onſer blaemte.

Couurès d'un voile obscur les rais de ſon visage:
Voſtre oeil n'eſt aſſès pur, pour le veoir ſans nuage.

nentis cuncta vultum velaſtis? An fortè ſperaſtis hoc facto, fore, vt ipſe ſcelera veſtra non videret, quò liberiùs inſaniretis? fallimini; nihil opertum ipſius oculis, ſed nuda omnia. Dicam ego, quid egeritis. Vt faciei, ita quoque gratiæ eius vobis ipſi conſpectum ademiſtis veſtro velamine; ne radij eius ad corda veſtra occæcata penetrarent. Credo, ſplendorem amœnitatemq; vultus ipſius, ad amorem vos potiùs quàm ad odium prouocantis, ferre nequiuiſtis, immò neque voluiſtis; quia malitiam veſtram in eum ad ſatietatem explere malebatis.

B Nónne iſtud olim in patribus veſtris & Moyſe præfiguratum audimus? Dum ſiquidem faciem eius, poſt fractas ardenti zelo tabulas, iterato diuino colloquio radiantem ferre non valerent; velamen ſuper faciem ſuam ponebat dum eis loqueretur, quod cum Deo locuturus deponebat, vt cui ſit nihil abſconditum: Omnis enim vir orans vel prophetans velato capite, deturpat caput ſuum. *Exo. 34* *1. Cor. 11.*

Aſt vbi, tu, ſponſa dilecti tui? an mœres abſcondita, quia faciem eius ad modicum tempus non vides? Dic illi, licet etenim: Cur faciem tuam abſcondis? arbitraris me inimicum tibi? Tibi dixit cor meum, exquiſiuit te facies mea: faciem tuam, Domine, requiram. Ne auertas faciem tuam à me: quin potiùs, Reſpice in me, & miſerere mei: oſtende faciem tuam, & ſalua ero. Quòd ſi tamen tardauerit aliquantulum; ne propterea deſpondeas animum, neque mœrore te confice; ſed ſpera, & ſuſtine; non te deſeret neque derelinquet in finem. Ideò namque velari voluiſti, Domine; vt velamine faciei tuæ, velamen culpæ & ignorantiæ à cordibus noſtris vt preputium auferres, vultuſque tui dulcedine ſolareris. *Iob 13.* *Pſ. 26. 24.*

Tu interim, quiſquis es, Chriſtiane, noli eſſe quaſi qui velamen habent malitiæ, libertatem; ſed vela oculos tuos ne videant vanitatem: curioſitatem refrena; tibique dictum exiſtima; Quid ad te? Et, ſi quando

per incautum adſpectum peccaſti; corrige: ſcriptum-
Gen. 20 que memineris, quod Abimelech rex Geraræ dicebat C
Saræ; Ecce mille argenteos dedi fratri tuo (Abrahæ nimirum qui ex condicto ſororem ſuam vocarat Saram) hoc erit tibi in velamen oculorum, ad omnes qui tecum ſunt. Et quocumque perrexeris; memento, te deprehenſam: ſingulari oculorum cuſtodiæ monimento.

Sed, ad vos iterùm recurro, Iudæi. Non recorda-
Dan. 13 mini, quòd Suſannæ faciem in iudicio ſtantis, diſcooperiri iuſſiſtis (erat enim præ pudore & verecundia cooperta.) Et hîc amœniſſimam Chriſti faciem obtexiſtis. Videtíſne in vtroque facto nequitiam? Vt in illius amorem, ita in huius odium exarſeratis: ideóque, quemadmodum Suſannæ decore pro veſtra libidine ſatiari voluiſtis; ita vultus Chriſti ſerenitate timuiſtis odium veſtrum inardeſcens exſtinctum iri. O nefarij! Semen Chanaan, & non Iuda!

Videte iam ſi vultis, an non rectè præceperit Dominus Moyſi, vobis in teſtimonium, & Chriſto in
Exo. 40 figuram: Pones in tabernaculo arcam; demitteſque D
ante eam velum. En, vt hoc velo ingreſſu & adſpectu Sanctiſanctorum arcebamini, à cæleſti quoque tabernaculo non manufacto ſecludendi. Sed & lex ponebat obſtaculum vobis veſtríque ſimilibus. Vir
Leu. 21 qui habuerit aliquam maculam & defectum (quibus eſtis oppleti) intra velum non ingrediatur.

Nónne ſimiliter, dum in deriſum, Chriſti faciem velauiſtis, portentum illud vetus vobis datum inno- E
Eze. 12 uaſtis? Numquid Ezechiel, filius hominis à Deo ſpeciatim appellatus, Chriſti filij hominis adumbrans figuram, iuſſus eſt à Domino ſupellectilem (migrantis in modum) efferre, perfoſſoque pariete humeris alienis velata facie exportari? Quia portentum dedi te domui Iſrael (inquit Dominus.) Siíque rogauerint; Quid tu facis? Dic; Ego portentum veſtrum. Quomodo feci, ſic fiet illis: in tranſmigratio-

nem ibunt. Quid ad hæc, Iudæi, illuſores? Portentúmne veſtrum Chriſtus velatus? Quid portendit? Quod audiſtis. Vos omneſque conſortes vobis, in peccatis obduratos, Chriſti faciem ſibi modò velantes, faciem eius numquam viſuros in cælis.

Recede anima mea, à tabernaculis iſtorum; dic & clama: Chriſte, qui lux es & dies. O lux, quam videbat Tobias, cùm cæcus effectus, ſecundùm voluntatem tuam ſecum fieri, ſuumque ſpiritum in pace recipi poſtulabat! O lux, quam videbat cæcutiens Iſaac, quando te in filio ſuo Iacob exoſculans, odorem tuum, ſicut agri pleni, prædicabat! O lux, quam videbat Ionas, cùm in ventre ceti dicebat; Ego abiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum: verumtamen rurſus videbo templum ſanctum tuum. Reuela quoque oculos meos, ô lumen cordis mei! & conſiderabo mirabilia de lege tua.

Oratio.

DEus, qui veſtis cælum nubibus, & ſolem tuum ſuper iuſtum & impium oriri facis: da quæſumus, vt lumen vultus tui, quod ſuper nos ſignatum eſt, numquam obſcurari permittas, ſed per velum quo Chriſti tui facies fuit contecta, reuelata te tandem facie videamus. Amen.

14. ILLVSIONES.

O homo! quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumq́; poli eſt.

Gen. 3. ECCE, Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt: ita non ſolùm primus parens noſter diuinæ maieſtati ſe riſu dignum effecit, cùm à ſerpente diuinitatis conſortium pollicente deluſus, iumentis inſipientibus eſt comparatus; verumetiam, tu Ieſu mitiſſime, tantæ temeritatis remedio, te deridendum hominibus tradidiſti. A

Poſtquam ſiquidem in Concilio malignantium, audito ſacerdotis imperio, Patriſque cæleſtis auctoritate, per quam te adiurabat, vt diceres, ſi eſſes Chriſtus Filius Dei benedicti, non abnuiſti; ſed aſſeruiſti, fore, vt & ipſe Sacerdos eiuſq; Collegę aliquando id eſſent confeſſuri; præſertim cùm te à dextris Virtutis Dei ſedentem, venientemq; in nubibus cæli, ceu iudicem eſſent conſpecturi; iamque omnium vocibus in caput tuum, vt blaſphemi in Deum, conclamaretur; Reus eſt mortis: tunc cœperunt in te conſpuere, ſacroſanctam tuam faciem velare, colaphis cædere; tibique illudentes dicere; Prophetiza nobis Chriſte; quis eſt, qui te percuſſit? & alia multa blaſphemantes in te profundebant.

Sed, an opus habes, Domine, vt quis te interroget vel dicat tibi? Nónne tu optimè noſti omnia, qui tanta cum prouidentia cuncta prædixiſti, tantaque cum attentione & patientia ſingula pertuliſti? At mihi tantùm atque animæ meæ piiſque tui amatoribus iſta commemoro, gratitudinis & compaſſionis argumēto.

O noctem acerbam, qua nefandi Iudæi Deum cæli terræque Dominum tam indignè tractaſtis! An Ægyptiacæ noctis fortè recordati fuiſtis, qua primogeniti

O homo, quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumque poli eſt.

O ſondich ſact, en ſot, van onſe booſe daghen!
Chriſtum hebt ghy be-ſpot, en bouen dien ghe-ſlaghen.

A ce visage, honneur du ciel, et de la terre,
Et des enfers l'horreur, vn homme fait la guerre.

niti per totam Ægyptum occiſi fuerunt? Illámne igitur in Chriſti, vt auctoris caput retorquendam putaſtis? Sed in veſtri gratiam ab angelo percutiente patratum fuiſſe hoc facinus, meminiſſe oportebat; neque propterea id in innocentem, in Dominum, in liberatorem ſaluatorémque veſtrum reſultare debebat. Reos profectò mortis vos ad vnum omnes teſtamini, dum vitæ veſtræ datorem, aſſertorémque ſalutis reum mortis conclamatis, eíque vt reo mortis inſultatis.

Ecce, quomodo veſtram nequitiam depictam vidiſſetis, ſi voluiſſetis attendere dum in veſtro volumi-
B ne, quod terebatis manibus, legebatis; Generatio, *Pro. 30*
quæ patri ſuo maledicit, & quæ matri ſuæ non benedicit. Item; Oculum, qui ſubſannat patrem, & qui deſpicit partum matris ſuæ, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij aquilæ. Sed audite, quid amplius?

Nónne impleſtis & illud, quod olim inter alia
C vobis in Eliſæo Propheta fuit adumbratum? Cùm *4. Re. 2*
aſcenderet per viam, pueri egreſſi ſunt de ciuitate, & illudebant ei, dicentes, Aſcende calue, aſcende calue? Nunquid & vos duo vrſi (Veſpaſianus & Titus) vt illos pueros, in veſtræ ciuitatis vaſtatione lacerarunt? Prophetam illi Eliſæum deridebant; vos Chriſto ſub Prophetæ perſona, quam præ ſe ferebat, illuſiſtis; velatúmque turmatim cædentes rogaſtis, Quis te percuſſit? Sed vobis, infelices, potiùs erat expendendum, Quis eſſet, quem ita percutiebatis: is ſcilicet, qui vos iudicaturus, venturus eſt cum poteſtate magna & maieſtate, coram quo regum corda palpitabunt.

D Verùm, credibiléne eſt cæleſtium caſtrorum militiam, malitiam hanc indignam videre potuiſſe, rerúmque creatarum exercitum; & pro creatore non pugnaſſe orbem terrarum contra inſenſatos? fieríve potuit, vt homo ratione præditus & intellectu, com-

munem omnium Dominum irrideret, conſpueret, cæderet, tamque indignis modis exciperet?

Sed, ô animæ Deo dilectæ, contemplamini, quàm commoda fuerit nobis amabilis ſponſi contemtus & illuſio noſtræ ſalutis inſtructio. Nónne duo præſertim hîc videtis elucere documenta? tum ne quemquam vmquam nos irrideamus; tum, vt ſi quando irrideri nos contingat, patienter feramus?

At gratum fortaſſe futurum, ſi ternis vtrumque argumentis adornemus. Agedum, ſub oculos adducantur. Vidéſne, deridendum nobis neminem; in primis quòd communi lege nobiſcum ad imaginem Dei ſit conditus? ſique illi deeſſe quidpiam videatur, nobis fortè deeſſe plura: Ipſe autem Deus fecit nos, & non ipſi nos. Deinde, neſcis fieri poſſe, vt, ſi iam deſpectus videtur, Deus eum ſubitò exaltet, te verò riſui omnibus exponat? itaque, Non irrideas hominem in amaritudine animæ: Eſt enim qui humiliat, & qui exaltat, circumſpector Deus. Tertiam rationem expectas? Audi, & time: Dicito tu nobis vir Dei, tentate per omnia. Qui deridetur ab amico ſuo, ſicut ego; inuocabit Deum, & exaudiet eum: deridetur enim Iuſti ſimplicitas. Vindictam hinc ingruentem audimus?

Eccli. 7

Iob 12.

Sed alterum documentum ex Chriſti illuſione eliciamus, totidem fulcris ſtabilitum. Erat hoc, vt irriſi toleremus æquanimes. Nónne cum primis glorioſum eſt, Ducem ſuum ſequi? Et quis hic Dux noſter? Chriſtus, Rex, & Deus noſter. non ſolùm non eſt maior neque melior ſeruus Domino ſuo; verumetiam magni honoris æſtimari debet, iiſdem cum Domino, & quidem cum Rege, vti titulis, veſtibus, armis, & inſignibus. Deinde, ſi iuſtam conſulimus trutinam, nónne dignum & iuſtum eſt, nos derideri; cùm tam ridiculi ſimus, & vani in omnibus? Quàm crebræ nobis cogitationes, ſine intellectu; à quibus tamen ſe receſſurum minatur ſpiritus Domini ſanctus! Quàm ſine guſtu ſunt verba frequētiùs, & actus ſine fructu!

Quàm inſipida, quàm inodora non rarò noſtra conuerſatio! Et quàm in nos quadrat, heu ſæpiùs, illud Prophetæ; Non eſt ſpiritus in eis: vana ſunt opera, & riſu digna: in tempore viſitationis ſuæ peribunt! *Ier. 51.*

Sed poſtrema nos ratio, ad illuſiones patienter ferendas, plurimùm incitare deberet. Nam ſi cum Chriſto compatimur; & corregnabimus. Magnum futuræ gloriæ, mercedis & præmij fit incrementum, quando in hac vita pro Chriſto deſpicimur, iniuriam & improperia patimur, & ſtulti reputamur.

E Concludant id totum ipſimet illuſores ſuo teſtimo-
E nio; poſtquam vexatio intellectum dedit: videntes Sanctos in cælo quos irriſerant; turbabuntur timore horribili; dicentes; Hi ſunt, quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati, vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore: ecce, quomodo computati ſunt inter filios Dei; & inter Sanctos ſors illorum eſt! *Sap. 5.*

Oratio.

MEntibus noſtris, quæſumus Domine, bonitatis diuinæ lumen infunde, vt omni procul illuſione ſemota, ſincero cunctos affectu proſequamur; & opprobria exprobrantium perferentes, inter filios tuos computemur. Amen.

15. VESTIS ALBA.

Innocuum candore ſuo quæ luſit in agnum;
O toga, quàm niueo ſtamine texta fuit!

Pſ. 93. INTELLIGITE inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Quid agis, Herodes cum tuo ſceleratorum exercitu? Quem igitur præ manibus vos habere exiſtimatis? An aliquem Nabal, qui ſecundùm nomen ſuum ſtultus ſit? An quemlibet è triuio, qui ignorare, errare, vel peccare poſſit, vt ceteri? Toto cælo fallimini, tametſi vobis videamini ſapientes. Dominus ac Deus veſter eſt, ne neſciatis; in cuius manibus vita & mors; qui
Deu. 32 ſolo nutu gubernat omnia. Hęccine igitur reddis Domino, popule ſtulte & inſipiens? Numquid non ipſe eſt pater tuus, qui poſſedit te, & fecit & creauit te? Ve-
Iſa. 19. rè ſtulti facti ſunt principes Taneos (hoc eſt motus & tumultus iſtius) & ſapientes conſiliarij Herodis de-
Iſa. 28. derunt conſilium inſipiens. Propter hoc, audite verbum Domini, viri illuſores; flagellum inundans cùm tranſierit, eritis in conculcationem: ſed ſola vexatio intellectum dabit.

Attamen, quid egiſtis? factum veſtrum, factíque rationem lubet penitiùs indagare. Non dubitetis, quin aurum ex luto veſtro, quo Chriſtum aſperſiſtis, queamus eruere. Euangeliſta rem geſtam comme-
Luc. 23 moret. Spreuit illum Herodes, cum exercitu ſuo, & A
illuſit indutum veſte alba; & remiſit ad Pilatum. An hoc te tantopere torſit, Herodes, quòd innocens Dominus coram te ſicut agnus obmutuit, nihilque reſpondetit tibi, poſtquam multis eum ſermonibus interrogaſſes? Ideóne ceu ſtultum deridendum putaſti? Ideóne ſpreuiſti, tuoque exercitui tradidiſti illu-

15. VESTIS ALBA.

Innocuum candore ſuo quæ luſit in agnum,
O toga, quam niueo ſtamine texta fuit!

Dit is het witte kleedt, Den Heere uyt ſpot ghegheuen:
Een teecken vns bereedt, van ſyn vnnooſel leuen.

Que Herode affuble bien de blancheur l'innocence!
Car en ce monde rien n'y a tant d'alliance.

illudendum, tandemque veſte alba indutum velut fatuum indignatus amandaſti?

Sed non vides, ſtulte, te euanuiſſe in tua ſapientia? Neſcis, ſtultos tacere non poſſe? An ſilentium tibi ſignum ſtultitiæ videtur, quo ſolo vel ſtulti ſapientes videri queant? Deinde dum Chriſtum candida veſte ſtultitiæ inſimulas; nónne eadem opera innocentem oſtendis? Nónne ſolent innocentes & rei veſte pulla & atrati procedere? Sed, vt cor regis in manu Dei eſt, &, quocumque voluerit, illud inclinat; ita cordis tui fatuitate ad innocentiæ ſuæ teſtimonium propalandum eſt vſus. Vide quomodo ſapientia vicit malitiam; & ignarus quid ágeres, ſtultus effectus, prouidentiæ diuinæ ſubſeruiſti. *Pro.21.*

B Numquid & Achis, rex Geth, Dauidem in Chriſti figura pro fatuo faſtidiuit, eò quòd præſentiſſimo mortis metu perculſus vultum ſuum totumque corporis habitum coram illo commutaret; ſtultitiamque loco prudens volenſque ſimularet? Dixit itaque Achis ad ſuos; Vidiſtis hominem inſanum, quare adduxiſtis eum ad me? An deſunt nobis furioſi, quòd introduxiſtis iſtum, vt fureret me præſente? Hiccine ingredietur in domum meam? Agnoſcimus, Ieſu ſapientiſſime, adumbrata hîc tua fuiſſe improperia, de quibus, per eundem hîc illuſum, ita te locutum legimus; Memor eſto, Domine, opprobrij ſeruorum tuorum; & quod exprobrauerunt commutationem Chriſti tui. *1.Re.21* *Pſ.88.*

Sed fortè quiſpiam paraſitorum Herodis obiiciet, arguetque, fuiſſe Chriſtum ab Herode talis amictus indicio ambitionis accuſatum, vt qui Regiam ſibi dignitatem arrogarit. Itáne? Pilatus tamen innocentiæ potiùs argumento factum fuiſſe teſtatus eſt, cùm dixit; Nullam cauſam inueni in homine iſto, ex his in quibus eum accuſatis. Sed neque Herodes: nam remiſi vos ad illum; Et ecce, nihil dignum morte actum eſt ei, Ac ſi dicat; Veſtis illum alba abſoluit.

Verum-

Verumtamen, lubentes tibi, Herodes, concedimus; voluiſſe te mitiſſimo Domino, talibus commentis, ambitus notam inurere; ſed Deo vulpina tua calliditate ad maius bonum vtente, veſtis alba teſtandæ innocentiæ fuit inſigne: tametſi nequaquam in tam pium ſcopum intenderes.

Vos interea, quicumque vobis in veſtium vanitate cõplacetis, videte quàm id rectè fiat à vobis, cũ Saluator noſter in veſtitu deriſus vt vanus fuerit. Numquid hüius ſtultitiæ veſtræ dilucidum habetis moni-
2. Reg. 10. mentum in eo quod Hanon rex Ammonitarum, C
veſtes ſeruorum Dauid in eius irriſionem fœdè præcidit? Nónne ſic Chriſtus Dauid noſter, propter ſeruorum ſuorum veſtes fœdas & abominandas (per quas ineptia, vanitas, curioſitas & luxus fouentur) veſte illuſoria fuit indutus? Quòd ſi ſponſi veſtri dilectione non mouemini; terreat vos eiuſdem futuri
Soph. 1. iudicis diſtricta ſententia: Viſitabo ſuper eos qui induti ſunt veſte peregrina. Exquiram, iudicabo, puniam omnem veſtium exceſſum qualemcumque: ſiue in materia, ſiue in forma, copia, luxu, & vanitate, omnique modo, quicumque præter modum & rationem exſtiterit.

At, venite, Filiæ Ieruſalem, animæ puritatem ſectantes; & videte dilectum veſtrum gradientem, formoſum in ſtola ſua. Nónne conſcientiæ puritatem hac alba veſte Chriſti doceri putatis? Veſtes ſiquidem noſtræ atque ornamenta, virtutes ſunt. Numquámne
Zach. 3 ne audiſtis, Zachariam prophetam vidiſſe Ieſum ſa- D
cerdotem indutum veſtibus ſordidis, angelumque dixiſſe adſtantibus; Auferte veſtimenta ſordida ab eo. Quo facto, dixit illi: Ecce, abſtuli à te iniquitatem tuam; & indui te mutatoriis?

Quid aliud hac viſione nobis indicatum voluiſti, Domine Ieſu ſacerdos noſter, quàm quòd ſordidas priùs veſtes peccatorum noſtrorum aſſumſeris; vt in illis & pro illis deſpectus & paſſus, poſt reſurrectionem

nem glorioſè reueſtitus, nos tua gratia & virtutibus E exornares? Numquid in hunc vſum, baptizatis alba veſtis dari conſueuit, hoc typo, vt innocentiam ſacro fonte hauſtam tueantur, virtutum incrementis adornent, iudicandíque in eadem compareant?

Si adlubeat animo, veſtem quoque illam lineam his applicemus, quam vſus Eccleſiæ noto vocabulo albam appellat. Nónne hæc in ſacerdotalibus indumentis, præter vitæ immaculatæ candorem tanto miniſterio dignum, ſpeciatim hanc quoque veſtem Chriſti candidã repræſentat, quâ patiens illuſus fuit?

Imitemur itaque ducem noſtrum in albis ambulantem, tametſi deriſum: & ſi pro eius amore derideri contigerit, toleranter & exultantes perferamus: certi, quòd, ſicut Angeli in reſurrectione veſtibus albis amicti comparentes, omnem illam irriſionem in gaudium & honorem commutarunt; ita deſpectus omnis in decus & ornamentum conuertetur.

Oratio.

DEus, qui Vnigenitum tuum, in monte Thabor, gloriæ tuæ conſortem, in amictu candido, declaraſti; & eundem poſtea in alba veste deſpici permiſisti: da nobis, quæſumus, vt hîc innocentiæ veſtem illibatam, etiam irriſi ſeruemus; & postea in monte ſancto tuo, cum Angelis & Sanctis tuis, candidati, inſtar maſſæ candidæ, compareamus. Amen.

16. BAR-

16. BARABBÆ ELECTIO.

En vbi mors vitæ componitur, orcus olympo:
Nec pudet hîc ſaltem non potiora ſequi?

Ezec.6. PERCVTE manum tuam, & allide pedem tuum, & dic, Heu! eheu! Et tu, anima mea, viden', quale tibi ſpectaculum hîc exhibetur? Quidnam, putas, hoc rei eſt? Bonum & malum, vita & mors, Filius Dei & diaboli A
filius theatrali tibi ſchemate proponuntur. Non audis B
vtriuſque præconium? Dicit Deus pater de Chriſto; Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Dicit è contra diabolus de Barabba; Hic eſt Filius meus dilectus; & vtrum voles, tibi, libera datur electio.

Ier. 4. Heu, heu, heu, Domine Deus; Ergóne decepiſti populum iſtum & Ieruſalem, vt cum ſceleſto latrone componaris? Tam malè pondus tui pretij, valorem æſtimationis, diuinitatis cum patre conſortium ſtabiliuiſti? Legationis tuæ tabulas, vitæ, doctrinæ, miraculorumque per te patratorum fidem ac robur tam debili ratione ſanxiſti; vt non ſolùm vertantur in quæſtionem, verumetiam cum homicidæ nefandi criminibus ponantur in trutina, vt libera populus electione, quemcumque voluerit, ſibi dari depoſcat? Nihil tale. Ergo, quid facitis ſacerdotes? quid molimini Principes? Sanæ mentis ſitis, qui tam indigna committitis? Quæ enim 2.Cor.6 participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas luci ad tenebras? Quæ denique conuentio Chriſti ad Belial? Lux venit in mundum; & perſuadetis hominibus, vt eligant potiùs tenebras quàm lucem. Iudith 8. Audite Iudith vos increpantem: Vos eſtis preſbyteri in populo Dei: & ex vobis pendet anima illorum:

ad

BARABBÆ ELECTIO.

En vbi mors vitæ componitur, Orcus olympo:
Nec pudet hic ſaltem non potiora ſequi?

Een vremt tooneel dit was, als hy, wien d'Enghlen wenſchen,
Hier wordt met Bar-abbas ghe-ſtelt, tot keur der menſchen.

Les enfers, et les cieux, ſont mis cy en balance;
N'es-tu pas vergoigneus n'en choiſir la cheuance?

ad eloquium itaque veſtrum corda eorum erigite. At,
C vos duces cæci, fræno plebi regendæ vobis conceſſo, in eiuſdem interitum abutimini. Perſuaſiſtis vt eligerent Barabbam, Chriſtum verò crucifigi poſtularent. O iniquum commercium! agnum lupo, aurum luto, & cælum cœno poſthabetis. Mendaces filij hominum in ſtateris: in mendaci & doloſa ſtatera veſtra, mors vitæ præponderat. Væ, qui dicitis malum bonum, & bonum malum! ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras! ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum! Vos filium Dei Ieſum negaſtis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. Vos ſanctum & iuſtum negaſtis; & petiſtis virum homicidam donari vobis: auctorem verò vitæ interfeciſtis. Numquam ne legeratis hypocritæ; Qui iuſtificat impium & qui condemnat iuſtum, abominabilis eſt vterque apud Deum? Recordamini itaque iam, quàm rectè vobis ipſe Chriſtus antè prædixerat; vos ex patre diabolo eſtis: ergo filij diaboli & Barabbæ fratres. Latronem proinde latrones, & filij Belial germanum vobis, homicidam, ſatanæ ſobolem elegiſtis.

Ezec. 2. *Act. 3.* *Pro. 17.*

O Iudæorum amentiam! ô furiam phreneticorum! Noli dimittere hunc, ſed Barabbam. Quid fuit hoc aliud dicere, quàm, Occidatur ille, qui mortuos ſuſcitauit; & dimittatur latro, vt iterùm occidat viuos? ſed fortè putaſtis, infelices, per hanc electionem adſtruere, Chriſtum latrone deteriorem; atque adeò nequam, vt neque pro feſti veſtri priuilegio foret liberandus?

Interim hoc facto præſignaſtis ignari, quòd Antichriſtum Chriſto quandoque eſſetis prælaturi. At, elegiſtis latronem, homicidam, ſeditioſum: videtis quàm ex æquo, quod tam iniquè elegiſtis, obtinetis? Nonne bella, ſeditiones, homicidia, & huiuſmodi funeſta vobis hactenus ad extremam vſque vaſtationem obtigerunt? Noluiſtis benedictionem, & elongata eſt à vobis: elegiſtis maledictionem, vobiſque conceſſa

eſt.

eſt. Quàm appoſitè nunc in vobis impletum eſt illud paradigma, quo ligna ſiluę rhamnum ſuper ſe regem elegerunt? Si verè (inquit) me regem conſtituitis; venite, & ſub vmbra mea requieſcite: ſi autem non vultis; egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani. Spinarum puncturas, voracemque flammam experimini. Sic & Carabbam vobis Alexandrinum, hominem inſanum, in Barabba pro rege ſublimaſtis; ideoque cum ſtulto ſtulti facti, dementiæ veſtræ meritas luitis pœnas. D E

Iudic.9

Aſt vbi tu, virgo Maria? Curre, ſollicita populum, vt tot beneficiorum memor à Chriſto acceptorum, illum eligat: optio datur; concurrant infirmi, ſurdi, muti, cęci, claudi, leproſi, ab ipſo ſanati, famelici paſti in deſerto, mortui reſuſcitati, à dęmonibus liberati, & quotquot adhuc hiſce malis laborant; cõclament omnes; Dimitte nobis Ieſum, quia medicus & medicina, ſaluator & ſalus, paſtor & pater noſter eſt, ipſe eſt vita noſtra. Sed fruſtra: nam verba iniquorum præualuerunt ſuper nos. Loquamur itaque ad cor Ieruſalem, vt fructus inde promanans animis noſtris medeatur.

Pſ. 64.

O indignum commercium, dum latronem, mortis miniſtrum, vitæ datori vitæque ipſi præferimus! quod tamen peccando perpetramus. Numquid igitur meritò, ſicut Iudæis fructus tam iniquæ petitionis adhæret, qua diabolum mortis principem in Barabba elegerunt, ita quoque peccatrix anima tam ſtultè eligens, latrociniis diaboli vexatur? Heu, quàm frequenter etiam hic error committitur, vt Barabbas Chriſto præferatur, quando in electionibus, officiis, & promotionibus, indigni dignis præponuntur! Viderint cum Iudæis, tam iniquæ prælationis auctores.

At tu, anima mea, ſpeculum hoc diuinæ bonitatis attende; in quo charitatis, patientiæ, humilitatis exempla reſplendent: & diſce non indignari, ſiquando indignioribus poſtponaris; cùm Dominus Ieſus ſponſus tuus, præ participibus ſuis à Deo dilectus, præ nequiſ-

ſimis

ſimis fuerit à Iudæis deſpectus. Quid? ſuperba mens noſtra, ſuæ ſemper excellentiæ ſtudioſior, hanc philoſophiam non capit? Poſtulet humiliter à Deo, & dabitur ei. Stimulo opus? admitte; Quando Deus vnicuique ſuum locum & ordinem eſt daturus; tunc tantò maiori cum gloria, quantò maiori cum ignominia hîc tibi à mundo fuerat denegatus, illum reſtituet, dicens; Amice, aſcende ſuperiùs.

Gratiæ tibi Domine immortales, quòd tam indigna tui cum Barabba commutatione, præter exempla virtutum iam dicta, non ſolùm id præſignaſti ſed & præoperatus es, quod in maximorũ peccatorum conuerſione futurum erat, factumque agnouimus, & adhuc fieri videmus. Numquid tunc verè Barabbas in Chriſtum cõuerſus eſt, quando meretrices & latrones cæli ciues effecti ſunt? Latro in cruce teſtatur; Paulus, Matthæus, Zachæus, Magdalena. Moyſes Æthiops mutauit pellem: Dauid latro, Mutius Ægyptius & ſimiles, ex latronum principibus ſancti Anachoretæ & Monachi facti, ex Barabba in Chriſtum transfuſi, lætantur. Gratiæ quoque tibi, pater æterne, quòd non dimiſeris Ieſum, ſed Barabbam, quia mors Barabbæ nobis prodeſſe non poterat.

Oratio.

Tanta eſt infirmitatis noſtræ miſeria, clementiſſime Domine, vt inter vitam mortemq́ conſtituta mens anxia fluctuet, ignara quid eligat; illumina vultum tuum ſuper nos, quæſumus, vt omnem mortalitatis illecebram reſpuentes, certa vitæ veſtigia conſectemur. Amen.

17. CHRISTI DENVDATIO.

Condere ſol, peplôque obnubere luna rubenti:
Sidera qui veſtit lumine, veſte caret.

QVAM glorioſus fuit hodie Rex Iſrael, diſcooperiens ſe! & nudatus eſt, quaſi ſi nude-
2.Re. 6 tur vnus de ſcurris. Iſtud, tu Michol, ma- A
rito tuo Dauidi procaciter exprobrabas, quando poſitis regalibus indumentis, accinctuſque ephod lineo, totis viribus ante Arcam ſaltarat: ſed ve-
riùs in Chriſtum filium Dauid hoc tuum ſcomma B
à Synagoga iactatum vſurpemus. Verùm, Ieſu caſtiſſime, quid hîc primùm contemplemur? Tu, qui terram herbis & floribus veſtis, cælum ſole, luna, & ſtellis, omniaque animantia naturalibus aut artificialibus tegis indumentis, ab ingratis tuis creaturis veſtibus ſpoliaris. Et quare (quæſo) ne verbulo hanc Chriſti denudationem attigiſtis Euangeliſtæ? An, præterquam quòd vt rem certam præteriiſtis, etiam velut
Iſa 6. erubeſcentes cum Seraphinis faciem veſtram obtentu ſilentij velauiſtis? At, quare non potiùs aliqua nubium hîc illum texit, cùm nube per diem populum ſuum contra ſolis æſtum in deſerto protexerit? Aut quare non fulgor ſolis, oblatáve cælitus veſtis in hunc vſum ab Angelis eſt obtenſa? vel etiam, cur non ipſum iubar diuinitatis ipſius eum circumfulſit? Sed, ſicut nobis mereri, ita nos ſaluratiter erudire voluiſti, Do-
Gen. 37 mine, cùm in te compleri permiſiſti, quod in Ioſeph, C
ceu figura, præceſſerat; quando fratres eius, eum tunica talari & polymitâ nudauerunt.

Venite docibiles Dei, & tria potiſſimùm hinc documenta ſalutis haurite, in ſponſi veſtri denudatione vobis reuelata. Numquid illud in primis occurrit accõmodè; vt omnem inhoneſtam corporis nuditatem

etiam

CHRISTI DENVDATIO.

Condere ſol, peploque obnubere luna rubenti:
Sidera qui veſtit lumine, veſte caret.

O ſonne-ſchyn ſeer claer, u aenſchyn wilt verberghen,
Want-ſy den heer eerbaer, de meeſte ſchaemte berghen.

Soleil, cache ton front; toy lune, ſuy ton frere;
Pour ne veoir cet affront, qu'a ton maitre on va faire.

etiam in nobis ipſis euitemus? Multa ſiquidē honeſtè fiunt,quę non poſſunt honeſtè videri. An ignoramus alium eſſe innocentum ſtatum, alium peccatorum?

D Primi parentes ante culpam, nudi non erubeſcebant; immò velut ignari, quid eſſet nuditas, nudi ſe nudos ignorabant. Nuditas enim cùm innocentia coniuncta (vt in cælo futurum) honeſta erat, honeſtaſque illa loco velaminis: cuius aliquod (obſcurum licet longeque diuerſum) in infantibus eſt videre veſtigium. At peccatum nuditati confuſionem adduxit; hinc iidem parentes noſtri, cùm iam virtute innocentiæ iuſtitiaque originali eſſent ſpoliati, cœperunt erubeſcere; vt propterea Deus Adamum ita compellarit: Quis indicauit tibi; quòd nudus eſſes; niſi quia comediſti de ligno? *Gen. 3.*

Numquid Suſannam laudatam audimus, quòd erubeſcentiæ gratia, cùm ſe lauare vellet, etiam ancillas emiſerit, oſtiaque pomerij curauerit claudi? Sed eheu! pudicitiæ hoſtes ignorans incluſit. Quo ſecreto nobis indicio, precor, & argumento? Quòd omnibus quoque ſecluſis, internus ac domeſticus hoſtis nobis inſidens & inſidians ſit timendus. Quæris, quíſnam ſit ille? Senſualitas propria, ſtimulus carnis latitans, aſtuſque diaboli: vt quilibet eapropter à ſe nudo debeat formidare. Nónne & Bethſabee ſe in ſuo ſolario tutam putabat? ſed à Dauid rege conſpecta eſt, qui è regione in ſuo ſolario ambulabat poſt meridiem. Ah! iam ſol iuſtitiæ, verumque lumen in ipſius horizonte ad occaſum vergebat. Viden', etiam tuta timenda in re lubrica? Curioſitas omnia rimatur & penetrat. Viderint eam ob rem, qui nudas, inhoneſtas & ſcandaloſas imagines habent, & videndas exponunt in ſuis ædibus: meminerintque

E maledictionis Cham, qui Noë patris ſui nuditatem propalauit. Chriſtus confuſione nuditatis, tametſi innocens, noſtræ cōfuſioni conſuluit, vt erubeſcamus.

Alterum Chriſtiane documentum audire feſtinas?

Domini nuditate moneri te cogita, vt per caritatem nuda Chriſti membra in pauperibus veſtias; quod & Sanctos feciſſe cognouimus, Chriſtumque coram Angelis fuiſſe teſtatum, & coram toto mundo in iudicio teſtaturum, ſibi factum quod pauperi fuerit præ-
Iſa. 58. ſtitum. Prophetam non audis inclamantem? Si videris nudum, operi eum; & carnem tuam, immò Chriſti carnem in proximo ne deſpexeris; velut in temetipſum inhumanus. An neſcis? Nudi veſtimentum eſt, quod à tinea comeditur, & diſcalceati calceus qui penes te marceſcit. Væ vobis, auari, raptores & iniuſti! qui quod natura impoſſibile credidit, vos non poſſibile tantùm ſed & facile redditis, dum nudo detrahitis. Erubeſcite, qui nec beſtias imitamini: oues ſiquidem ex duabus veſtibus, alteram cedunt hominibus; & homo homini non miſeretur.
Act. 9. Tanti noueris eſſe ſtudium hoc caritatis, vt Thabitam ob id à mortuis ſuſcitarit Apoſtolus.

Verùm, quid hinc amplius, animarum noſtrarum
Coloſ. 3 ſolatio, exſugamus? Tua Chriſte nos admonet nuditas, vt exſpoliantes veterem hominem cum actibus ſuis, nouum induamus: laceram, vetuſtam, maculatam vitæ noſtræ veſtem exuentes, vitę tuæ formam, vt tunicam aſſumamus. Nónne diaboli, tamquam latrones, nos ſemper inter Ieruſalem & Iericho, omni noſtro merito deſpoliare nituntur? Sed prudentes eſſe debemus in omnibus viis noſtris. Si te nudari contigerit; plagis imponendis es proximus: quapropter, aduigila; Bonorum namque operum aſſiduitas, pietatiſque exercitium, veſtis, ornatus, & arma ſunt. Vidéſne, vt in maxima ruant vitiorum diſcrimina, quicumque nudatum pectus hoſti exponunt? Pru-
2. Cor. 5. denter idcircò monemur; Ne nudi ſed veſtiti virtutibus inueniamur. Quin potiùs ſtudeamus veſtiri
Pro. 31. duplicibus; ne ſit quòd domui noſtræ à frigoribus niuis timeamus? Intus itaque & exteriùs ſancti ſimus, & caſti & corpore & ſpiritu; coram Deo & coram homi-

hominibus bona prouidentes; oleum habentes in vaſis cum lampadibus: quod intus & deforis eſt paropſidis, emundantes.

Audi, quid dicat Apoſtolus, ô anima mea, & non cadat in terram tam pretioſum elogium. Beatus qui vigilat & cuſtodit veſtimenta ſua, ne nudus ambulet. *Apo.16* Agnoſce quidem pauperiem, miſeriam, & nuditatem tuam: ſed ſuadeo tibi emere à dilecto tuo gratis, aurum ignitum, probatum, vt locuples fias; & veſtimentis albis induaris, vt non appareat confuſio nuditatis tuæ. *Apoc.3* Veſtem verò veterem abiectam, ne vnquam reſumſeris: ſed & hîc æquè fidelis ac conſtans, dicito; Exſpoliaui me tunica mea (conuerſationis antiquæ) & quomodo induar illa? *Can.5.*

Oratio.

DEus, cui nuda & aperta ſunt omnia, & qui cunctorum corda ſcrutaris & renes; te, per Vnigeniti tui ad flagella nudationem exoramus, vt veteris vitæ veſtimentis exuti, non nudi ſed virtute veſtiti ambulemus, donec exuto tandem corpore, veſte immortalitatis ornemur. Amen.

18. COLVMNA.

Quæ cæli æternas ſtatuêre ſoliq́; columnas,
Ipſa horret vinctas vincta columna manus.

ADIVRO vos, filiæ Ieruſalem, Si in-
Cāt. 5. ueneritis dilectum meum, vt nuntietis ei, quia amore langueo. Hoccine namque eſt amare dilectum, amore dilecti languere? hoccine amare fortem; deficere? infirmari? hoccine potentem diligere; deſtitui viribus, ſuique impotem fieri? Æquúmne eſt vitam periculo mortis exponere, vt vitam inueniam & abundantiùs habeam, & interim de vita periclitari, tam blanda dulcis amoris amaritudine? Quæſiui, & non inueni illum: vocaui, & non reſpondit mihi. Inuenerunt me cuſtodes, qui circumeunt ciuitatem; percuſſerunt me, & vulnerauerunt me; tulerunt pallium meum mihi cuſtodes murorum.

Bono animo eſto dilecta, amore dilecti tui ſauciata: neque te languor hic terreat, quo corriperis; non enim mortis ſed obſes eſt vitæ. Mirúmne tibi videtur, ſi, ſanguine ad cor recurrente, membra exteriora langueſcant? quantus igitur languor terreſtrem hanc tui corporis habitationem manet, ſi totum cor, & tota cum omnibus ſuis viribus anima in Deum feratur diligendo? Conſta tantùm tibi, in hoc tam ſancto diligendi dilecti tui propoſito: & delectabilior erit tibi omni voluptate, hæc quantacumque amoris amaricatio, ſi fidelis fueris, & perſeueraueris amando.

Fulcite me igitur interim floribus; floribus inquam bonæ voluntatis, ſanctique propoſiti: & ſtipate me malis exemplorum perfectorum; quia verè amore langueo.

Co-

COLVMNA.

Quæ cæli æternas ſtatuere ſolique columnas,
Ipſa horret vinctas vincta columna manus.

Welck is hier den pilaer? Christus, of de colomne?
Weeſt ſoo met hem een-paer, ſo ſtaet-ghy als de vrome.

Ce marbre dur fremit, a ce fier garrotage;
Sentant cil, qui le fit ſouffrir un tel outrage.

Columnæ te dilecti tui ſociabimus ne collabaris, Ier. 6.
A ſpecioſa & delicata, filia Sion: quin & ſuper dilectum
B tuum vt firmiori innixam columnæ reclinabimus; vt tu tandem ipſa quoque columna efficiaris in templo
C Dei. Ignis te interim columna per noctem illuminet, ne vllæ te tenebræ comprehendant, ignorantiæ, triſtitiæ, culpæve caliginem obtexentes. Et ne viciſſim te nimiæ proſperitatis dies in errorem inducat; æſtúſve quidam inanis gloriæ, temerariæ præſumtionis, vel ſubitæ iracundiæ deſuper feriat caput; Exo. 13
D Nubis tibi columna per diem obumbret, & in hoc mundi deſerto viam ad patriam oſtendat. Vtque cæreus Paſchalis horum tibi figuram refert; ita ſi opus, & memoriam iuuet. Si verò Philiſthiim, gens Iudic. 16.
E tentatorum inuiſa, de te quaſi captâ prædâ triumphent; te inter duas blanditiæ terroriſque columnas conſtitue, & in virtute columnæ dilecti tui, vtramque illam ſpe plenus collidito; nam vnica hæc omnes infernalis ac mundanæ domus portas & vires conuulſit: pluſquam enim Samſon hic.

F Sed, en, virum video militiæ ducem, arbori alligatum: Achior eſt, quem Holofernes non procul à porta Bethuliæ ſic ſtatui iuſſit. Rogemus eum. Quid rerum ſit, quòd illum Aſſyrij vinctum reliquerint: fortaſſe non parum id faciet conferetque ad languentis amore dilectæ confortationem. Iudith 6.

Quid rerum eſt, Domine Ieſu (nam te in Achiore contemplor) quod ita ſis columnæ alligatus, teſtis fidelis gloriæ Dei? Non ego, velut indigus columnæ ſeu firmitatis, ſed vt illa per me ſuffulciretur, eidem ſum alligatus. Ego teſtimonium perhibui veritati, & Veritatem ipſam in me columnam effeci, ac ſtabile firmamẽtum: vt quicumque mihi adhæſerint, veritati vt columnæ innitentes, non vacillent; ſed, dum veritatem tenent, tuentur, & ſtringunt, ipſi per illam fortes fiant immotique perſiſtant. Nónne ſic vitis, dum ſuis flagellis palum cui alligatur amplectitur,

tur, ab ipſo ſuſtentatur? Nónne ſic & mater mea, tenerrimæ alioquin complexionis, ceu virago fortiſſima, iuxta crucem ſtetit? Euge, euge, Deo dilecta, G anima ſalutis tuæ ſtudioſa; quæ amore languebas, quæ à morâ mœrebas, quæ propriæ timens infirmi-
Cant. 8 tati lapſum formidabas: en tibi dilectum tuum; ſuper illum innitere, quia columna debilibus eſt effectus, columnæ terreſtri alligatus.

Meritò quidem illa columna, cui Dominus in domo Caiphæ noctu alligatus fuit, porticum templi ſuſtentare dicitur; ſed Chriſto, ceu fortiori columnæ tota terræ cælique machina incumbit. Iacta igitur cogitatum tuum, cor tuum, & te totam in ipſo, & fluctuationem non ſenties in æternum. Vis ampliùs? Ecce quò euadit tuum illud amore languere. Non ſolùm in eo qui te confortat poteris omnia, ſed ipſa quoque columna in templo Dei per illum efficieris, ingenti aliorum ad te confugientium fulcimento.

Ier. 1. Teſtem quæris? Audi per prophetam loquentem Dominum; Ego dedi te hodie in columnam ferream. Audi diſcipulum quem diligebat Ieſus id confirman-
Apo. 3. tem; Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei: in æternum ſtabit. Nónne hoc eſt quod deſideras? quod tota mente geſtis exultabunda, dum cantas quotidie, Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Neque mors, quia fortis vt mors dilectio.

Sta igitur, & eſto fidelis vſque ad mortem: & qui videbantur columnæ eſſe, dextras daturi ſunt tibi; & conſortis in via conſtantiæ, & pacis æternæ cum ipſis in patria conſequendæ.

Audite itaque & vos, quicumque flante tentationis, perſecutionis, & deſperationis vento, nutatis;
Ephe. 4. audite præconis vocem vos erigentem: Ne ſimus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum; in aſtutia ad circumuentionem erroris. Si quis naturæ debilitate deterri-

tus,

tus, fluctuationem aliquam huiuſmodi in ſe irrepere percipiat animo: ſtatim is columnam veritatis arripiat, ac firmamentum Eccleſiam: Chriſtum columnæ alligatum, pro nobis columnam factum mentis vlnis amplexetur, & columna Chriſto coniunctus euadet: cum S. Lucia fiet immobilis, & cum ſanctis Stylitis columna ſuper columnam ſtabit. Columnæ quidem cæli contremiſcent ad nutum Dei: ſed qui ſperat in ipſo, non commouebitur in æternum.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, fragilitatis humanæ ſingulare præſidium, te ſupplices deprecamur, vt qui in tot aduerſis ſine te ſubſiſtere non valemus, Vnigeniti tui virtute, ceu columna, ſubnixi, & in fide inueniamur ſtabiles, & in morum rectitudine maneamus immoti. Amen.

19. FLAGELLA.

Sanguineis, corpus diſſcinderis vndique ramis?
Hóſce tibi infelix germinat arbor Adæ.

Iſa. 28. ECCE validus & fortis Dominus, ſicut impe- A
tus grandinis, turbo confringens, ſicut im-
petus aquarum multarum inundantium &
emiſſarum ſuper terram ſpatioſam. Viriliter
Pſ. 26. age, confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum, Dile-
cta cum Dilecto tuo columnæ alligata. Ipſe quidem vt
flagellum inundans ſuper iniquos, dum vltricem manũ
ſuam pro inuicta ſua potentia in eos exercet: ſed nunc,
miſericors & patiens effectus; quia inundauerunt ſuper
nos mala, dicit Patri ſuo pro nobis; Ecce, in flagella pa-
Pſ. 37. ratus ſum. Et quoniã multa flagella peccatoris ſunt; ipſe
ideò, qui peccata noſtra in ſe ſuſtulit, vapulauit plagis
3. Reg. 12. multis. At, tu ne viciſſim dixeris Domine; Pater meus
cecîdit me flagellis; ego verò cædam vos ſcorpionibus.
Meritò quidem id poſſes, ex æquo diiudicans, omnium
creator Domine: ſed, cùm iratus fueris, miſericordię re-
Pſ. 34. cordaberis. Quid eſt hoc enim quod dixiſti; Congre-
gata ſunt ſuper me flagella, & ignoraui? Niſi quia ſicut
tam innocens fuiſti, vt nulla in te cauſa flagrorum re-
periretur; ita tanta erga nos caritate perferres omnia, vt
nullius in nos vindictę recordareris? Sed quo vos iure B
Iudæi ita in benigniſſimum Dominum deſæuitis?
Deut. 25. In lege quid ſcriptum eſt? quomodo legitis? Pro men-
ſura peccati ſit & plagarum modus; ita dumtaxat, vt
quadragenarium numerum non excedant: ne fœdè la- C
ceratus, ante oculos tuos abeat frater tuus. Et quem
vos hîc modum ſeruaſtis? quo ſtetit numero veſtra
crudelitas? quid miſericordiæ repertum in oculis ve-
ſtrìs; quando, non fratrem veſtrum tantùm ex ſemine
Abrahæ ſecundùm carnem, ſed & Dominum om-
nium

19. FLAGELLA.

Sanguineis corpus diſſcinderis vndique ramis?
Hoſce tibi infelix germinat arbor Adæ.

Wy hebben t'quaedt ghedaen, en Chriſtus draeght de ſlaghen:
Laet-dan de booſheit ſtaen, en ſoeckt hem te be-haghen.

Ces fleaux enſanglantès, qui ton ſaint corps ſeillonnent,
Par nos pechès plantès, de nous pechés ſurgeonnent.

nium ita fœdè dilaniaſtis? At, Romanorum, clamabitis, iſtud eſt opus: quibus nullus plagarum numerus vel modus à lege præſcribitur. Credo, ſed vos omnis tragœdiæ fons & caput. Interim vos Romani quid
D agitis? Hominem Romanum, indemnatum licet vobis flagellare? Hominem Deum? Neque tantùm Romanum, ſed & Romæ ipſius totiusque orbis conditorem? hominem irreprehenſibilem, indemnabilem, regem cælorum & Dominum dominorum? Pilatus, diceti,ita imperauit. Quid ad hæc Pilate reſpondes? quid rerum prætexes? fortè dices; Iudæi linguis illum inceſſanter flagellabant, & inſtanter in multis accuſabant, quapropter illũ ad crucem expetebant: vt igitur, ſi quid eſſet culpæ, flagellis diluerem; hominẽ corripui: ſin minus, furori perſequẽtium facerem ſatis; denique ſi crucifigendus foret, more noſtro, flagris cõciſus, ſupplicio extremo eſſet præparatus. O cæcas hominum mentes! ô iniquum conſilium Iudicis! ô facinus deteſtandum! Mos veſter fuerit, reos extremo ſupplicio addictos priùs flagellare, vel etiam ad leuioris delicti emendationem virgis cædere; quid hoc ad omnis noxæ expertem? Nónne ſciebas, propria tibi teſtante conſcientiá, quòd per inuidiam tradidiſſent eum? Nec igitur erat, quòd capitali piaculo flagra præirent, nec quòd leue delictum flagellis corrigeres: quia innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, & agnus ſine macula erat. Neque erat, quòd iuſtum vlla ratione cæderes, etiam vt à morte crudeliſſima eriperes, ipſi fortè per alios, quod metuebas, inferenda. Emendatum, inquis, dimittam: at cùm non ſit inuentus dolus in ore eius, nihilque in illo emendandum repereris; reſtabat, vt tu te corrigeres, neque in gratiam impiorum innocentem flagellares. *Act. 22*

Verùm enimuerò, profundius erat ſecretum tuum Ieſu patientiſſime, quod omnem perſecutorum tuorum molitionem & malitiam mira diſpenſatione ſuperabat. Nos, ſerui non inutiles tantùm, ſed & vecordes,

ceruicoſi, furaces, & fugaces eramus; & tu in forma
Pro.18. ſerui comprehenſus filius luis. Virga dorſo eius, qui indiget corde, debebatur; quales omnes eramus nos:
Pſ. 63 Scrutati ſunt impij iniquitates; defecerunt ſcrutantes ſcrutinio, quia cauſa inuenta non fuit in te. At quia
Iſa. 38. proieciſti poſt tergum tuũ omnia peccata noſtra; tametſi acceſſeris ad cor altum, humanam in diuina ſublimando naturam; tamen humiliatus es Deus. Et quia à planta pedis, vſque ad verticem capitis non erat in nobis ſanitas; pro menſura peccati fuit & plagarum modus, ſine modo videlicet aut menſura.

Vbinam latitas, anima mea; quæ ita adiuraſti ſodales pro dilecto tuo, cuius amore languere te referebas? huc ades, & vide quomodo te dilexerit, qui pro tui cõfortatione ſic infirmatus eſt, tamque copioſè ſanguinẽ ſuum
Cāt. 5. effudit. Dic nunc, & meritò; Dilectus meus candidus & rubicundus. O mi ſponſe quis te nudauit? quis te E columnæ alligauit? quis tam inhumaniter flagris conſcidit? O amantiſſime, ô caſtiſſime, ô puriſſime Ieſu! ô flos omnis carnis, & totius humanæ naturæ ſolatium & decus! quomodo te video in conſpectu impuriſſimorum & crudeliſſimorum hominum ſtantem? dilaceratum, & toto corpore purpureo ſanguine perfuſum? O lilium candidiſſimum! ô roſa rubicundiſſima! ô fons domus Iacob vberrime! Verè diſciplina pacis
Iſa. 38. noſtræ ſuper te, vt liuore tuo ſanemur. Domine quid
Ier. 31. dicam, aut quid reſpondebo tibi, cùm ipſe fecerim? Ego comedi vuam acerbam, & dentes tui obſtupeſcunt: ego rapui, & tu exſoluiſti: ego qui peccaui, (ô pater cæleſtis!) filius autem hic tuus, innocens agnus, quid commeruit?

O amor Chriſti incomprehenſibilis! ô noſtra maris inſtar exundans iniquitas! Peccatum quidem generat mortem: ſed quia fortis, vt mors, dilectio; amor vicit iniquitatem, ſapientia vicit malitiam, vt vbi abundauit delictum, ſuperabundaret & gratia. Tantùm caue quiſquis es, ne facinus iteres, propter quod

virgi-

virgineum illud Chriſti corpus flagellatum eſt: ſíque te linguis hominum alióve modo flagellari contigerit, Apoſtolorum cęſorum exemplo toleres patienter.

F Guſta ſummitatem virgæ eius in paruo quod poteris, &cum Ionatha miro melle refectus, oculos illuminari percipies. Si à Domino corriperis, ne cum hoc mũdo damneris; nõ turbetur cor tuum; oſculare oſculo oris tui aureę virgæ ſummitatem, & ſeruaberis: ſummitas enim tantùm virgę eſt quam ſentis. Flagella te tribulationis delectent, quæ non appropinquabunt tabernaculo, ſed in via tantùm dantur, vt eò perueniamus. Víſne paternæ dilectionis ſymbolum? virgam pacato animo admitte: tali namque vehiculo filium ad ſe recipit pater: talíque modo cor prauum recuditur. Væ

1. Reg. 14.

Eſther 5.

G itaque ceruicibus obduratis, impatientibus, recalcitrantibus. Reget vos in virga ferrea, & tamquam vas figuli confringet vos. Percutiet vos in virga oris ſui, gladio inquam ancipiti; Ite maledicti in ignem æternum. Dic tu igitur, anima mea, Mihi adhærere Deo bonum eſt, cumque infirmo Ieſu infirmari, vt fortitudo & ſalus mea, eius efficiatur infirmitas.

Oratio.

DEus, qui propter ſcelus populi tui dilectum filium tuum flagellis impiorum percuſſiſti; merito ſanguinei roris ex eius corpore promanantis gratiam cordibus noſtris infunde, vt numquam per peccata ſuper dolorem vulnerum eius addamus, ſed vt filij dilectionis in flagella parati, in patientia animas noſtras poſſidere poſſimus. Amen.

20. VESTIS PVRPVREA.

Chriſte, tuus ſanguis meliùs te purpurat; iſthæc
Eſt tibi ludibrium purpura, riſus honor.

Iſa. 63 QVIS eſt iſte, qui venit de Edom, tinctis A
veſtibus de Boſra? Iſte formoſus in ſtola
ſua, gradiens in multitudine fortitudinis
ſuæ? Ego qui loquor iuſtitiam & propu-
gnator ſum ad ſaluandum. Quare ergo rubrum eſt
indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcan-
tium in torculari? Torcular calcaui ſolus, & de genti- B
bus non eſt vir mecum. Calcaui eos in furore meo,
& conculcaui eos in ira mea; & aſperſus eſt ſanguis
eorum ſuper veſtimenta mea, & omnia indumenta
mea coinquinaui.

Verè tu es Deus abſconditus; Deus Iſraël Saluator.
Iſa. 45. Verè aſcendiſti ſuper occaſum: & ideò DOMINVS
nomen tibi. Factus es vermis & non homo, oppro-
brium hominum & abiectio plebis; & interim Deus
verus; cæli & terræ conditor, iudex conſtitutus à Pa-
tre viuorum & mortuorum. Percuſſus, paſſus, contri-
tus, & ad nihilum redactus es in infirmitate; & inte-
rim vt victor triumphatorque exultas & gloriaris in
veritate. Et quia veritas Dei in te eſt, hæc gloriatio
non infringetur: ſed abſcondiſti hæc à ſapientibus, &
2. Cor. 11. prudentibus, & reuelaſti ea paruulis.

Noſſe deſideras, amica dilecti, quàm multipliciter C
eius indumenta rubricata reperias, quantumque
myſterij his obueletur? En quoties Regis tui chlamys
rubenti flagrantique hoc colore imbuitur, vt tot mu-
tatoriis adſpectabilis, ardentiùs te in ſui amorem
alliciat, tuque etiam tandem compareas circumami-
cta varietatibus.

In primis, numquid peccata noſtra, ceu cocci-
num,

Chriſte tuus ſanguis melius te purpurat; iſtæc
Eſt tibi ludibrium purpura, riſus honor.

Hier wordt het purpren kleedt, vertoont, tot onſer leere;
Naer meeſten ſpot en leet, volght d'aldermeeſte eere.

Cette graine a pour blanc, de te rendre mocquable:
Mais cette de ton ſang, t'eſt trop plus honorable.

num, corpus eius niue candidius tamquam virum venientem de Edom, & tinctis veſtibus de Boſra, circumtexerunt; quodque mortalitatis noſtræ veſtimentum aſſumſerat, ſanguinibus iniquitatum coinquinarunt? Numquid ea propter candidulum planeque virgineum corporis ſui vellus, vt agni immaculati, roſeo ſuo ſanguine purpurauit? Nónne multo præſtantius eminentiuſque tincturæ genus tibi videtur illa charitas dilecti tui, quæ vi ſua latenti, & peccatorum noſtrorum rubiginem, & ſanguinis ipſius purpuram, & chlamydem deinde coccineam, in commune regalis ornamenti conſortium ſolerter & ardenter attraxit? Ecce quantò nobilius amore tui tincta ſint indumenta dilecti, quouis cocco vel purpura, quæ bis tantùm tingebatur?

En tibi iam igitur tabernaculum fœderis verum & viuum, pellibus arietum rubricatis opertum. En tibi altare redemptionis noſtræ, nudandum cinere mortalitatis, purpureo veſtimento inuolutum, Chriſtum inquam rubentem, cùm iam iam tranſiturus eſſet ex hoc mundo ad patrem. En ferculi (quod fecit Salomon) aſcenſum purpureum, mediis charitate conſtratis propter filias Ieruſalem. *Exo. 36* *Num. 4* *Cant. 3*

Egredimini itaque, filiæ Sion, & videte Regem Salomonem: nónne pluſquam, Salomon hic? Nónne hic eſt Chriſtus, Meſſias, & Propheta ille magnus, quem omnes prophetæ dixêre venturum? Video in te, Ieſu, veri Regis Iudæorum, te verè confitentium, maieſtatem; ſed ſuper omnia tuam in his omnibus amplector charitatem.

Vos autem (ô milites impij) ſuſcepiſtis illum quidem in prætorium, congregantes ad eum vniuerſam ſceleratorum cohortem; & exuentes eum (veſtibus quas dirè flagellatus incipiebat induere, è manibus eius ereptis) chlamydem coccineam circumdediſtis ei. Sed quid vobis videtur de Chriſto? Nónne iocus hic veſter & irriſio, conſilium Altiſſimi valuit prohibere?

bere? Numquid potiùs illud adimpleuit? Scitis quid toto hoc tragico veſtro tumultu feceritis? quid præſignaſtis? quid toti mundo ſpectandum præbuiſtis?

Regem declaraſtis Ieſum, ad quem, vt vnicum mundi Saluatorem, peccatores vniuerſi concurrerent. Videtiſne inſuper, vt figuras tanti myſterij
1. Mac. 10. prænuntias adimpleritis? Numquid iam verè Ionathas noſter (columbæ donum, de ſpiritu ſancto conceptus Ieſus) iuſſus eſt ſpoliari veſtibus ſuis, & D
Dan. 5. indui purpura? Nónne ſimiliter verus nunc noſter E Daniel purpura eſt indutus? Vos interim illum blaſphemi per riſum, vt lubet, Regem Iudæorum ſalutate; nos corde, ore, & opere, vnanimes profitemur &
1. Ti. 1. dicimus; Regi ſæculorum immortali, inuiſibili, nunc in carne noſtra viſibili, & tamen vero Deo, honor & gloria, maieſtas & imperium, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Accingimini, quotquot fideles præeuntis Regis
1. Pet. 4 aſſeclæ eſſe contenditis. Rubrum ſit veſtimentum
Ier. 4. veſtrũ, rubenti charitatis ardore; quia charitas operit multitudinem peccatorum. Natiuus te rubor iſte de-
Apo. 7. ſtituit? Laua à malitia cor tuum, ſtolamq́; tuam in ſan- F guine agni: non tantùm per viuam paſſionis eius memoriam; ſed ſingulariter per ſanctorum Sacramentorum participationẽ, & veram carnis mortificationem: immò quoque, ſi Deus tibi conceſſerit, per aliqualem martyrij participationem & palmam. Numquid & nos reges ſumus? numquid in hoc renati? vncti? confirmati? Regis igitur regum imitatores nos eſſe oportet. Rubricatus fuit in circumciſione, in ſudore ſanguineo, in flagellatione, in coronatione, in crucifixione, præter eminentem amoris tincturam, quæ principale paludamento coccineo contulit decus; & nos igitur, ſi non datur pro eius amore fundere ſanguinem, non pigeat pro ipſius nomine exercere charitatem. Porrò, tametſi regnum noſtrum non eſt hinc, vbi vita noſtra militia eſt ſuper terram; pro illo

illo tamen in hoc mundo, in hac carne, hiſce armis, ſub purpurato Regis noſtri vexillo, certandum eſt. Non te ſatis ad tam glorioſum certamen tamque inſigne trophæum prædicta incendunt? inuictum Chriſti athletam attende, qui viua detracta pelle, totus purpuratus toti mundo ſpectaculum factus eſt.

Purpuratam itaque chlamydem, regiam & militarem, Chriſtiane, non negligas. Nobilis verè iſta Chriſtiani militis armatura, & fortis: vt inuictus & fortis effectus in bello, euertas inſuper caſtra exterorum: vt Chriſti proprioque ruſſatus ſanguine, per purpuratum Regis tui ſanguine paludamentum, nec vulnera ſentias, nec ſanguis decurrens, oculis propriis vllam inferat animi deiectionem, neque aduerſario hoſtilis animi erectionem. Quin potiùs elephantum bellicoſorum more, rubeus veſtimenti mixtique cruoris color, ad maiorem certandi vincendique flagrantiam exacuet: cùm nemo ſit coronandus, niſi qui legitimè certauerit.

Oratio.

DA nobis, Domine, iugem Filij tui pro nobis paſſi memoriam, velut veſtimentum, quo ſemper præcingimur; vt per corporis purpurati ruborem, & peccata noſtra charitate tegantur, & ſi quid pro tui nominis gloria pati contigerit; in hoc Regis noſtri ſymbolo gloriemur. Amen.

21. CORONA SPINEA.

Spina ſub aurato diademate pungit honoris:
Chriſte latent ſpinis aurea ſerta tuis.

Iſa.28. VÆ coronæ ſuperbiæ, ebriis Ephraim, & flori decidenti. Pedibus conculcabitur corona ſuperbiæ ebriorum Ephraim; & erit flos decidens gloriæ exultationis. Vir Dei quando hæc erunt; vel quod ſignum euentus iſtius? Tanti myſterij momentum exactum eſt, quando ſuper caput manſuetiſſimi atque humillimi A Regis Chriſti corona humilitatis poſita fuit. Nũquid ebrij fuiſtis, non à vino, Iudæi, ſed acerbi liuoris rabie, & tabe obſtinatæ ſuperbiæ, quando vt lymphatici in Chriſti ludibrium necemque ferebamini? Exultaſtis & effloruiſtis inſani, ad modicum, in nefandorum votorum ſucceſſu; quando Dominum & Regem gloriæ Gentibus tradidiſtis, ad illudendum, flagellandum, & ſpinea corona (ridiculi regis in morem) coronandum.

Sed, quò euanuit inanis hæc veſtra gloriatio? flos veſter emarcuit, decidit, & vnà cum corona vanæ veſtræ ſuperbiæ pedibus omnium conculcatur. Feciſtis quidem in eum, quæcumque pro cæca veſtra libidine voluiſtis: ſed ipſe nihilominus præſtituta ab æterno trophæa manibus veſtris admini-
Gen.22 ſtris eſt conſecutus. Numquid arietem non ſolùm B inter vepres hærentem cornibus vidiſtis, per vos pro Iſaac immolandum; verumetiam ipſimet eum ſentibus atrociter implicuiſtis? Quo fœnore? Quando ducem gregis Dominici coronatum immolaſtis, nobis in Iſaac riſum, vobis verò perpetes lacrymas, pepe riſtis.

Vos, ſcio, milites impij, ſcio, vos id feciſtis; ſed vos, ô Iu-

Spina ſub aurato diademate pungit honoris:
Chriſte latent ſpinis aurea ſerta tuis.

Laet Chriſte u doorne-croon ons herten nu ſoo pranghen;
Dat wy in ſ'hemels throon, der glory croon ontfanghen.

Que mon cueur poinçonnè, Seigneur de voz espines,
Puiſse estre couronnè, de voz gloires diuines.

ô Iudæi, totius huius tragœdiæ fuiſtis auctores. Illi, audiente benigniſſimo Domino, tam infamis tamque inhumanæ coronationis iniêre conſilium, eodemque ſpectante coronam de ſpinis plexuerunt; at vos, licet foris ſtantes, in mitiſſimas eius aures ignominiæ voces eſtis eiaculati; & ridiculæ coronæ materiam ſuppeditaſtis, dum blaſphemi infremuiſtis eique probro vertiſtis, quòd ſe Chriſtum Regem feciſſet: quod & fortiùs poſtea adſtrinxiſtis, ingeminantes, Non habemus regem niſi Cæſarem. Illi quidem manibus armatis ac fuſtibus horrentem vndique ſentibus coronam amabili eius capiti violenter impegerunt; at vos eamdem linguis vibrantibus vſque ad cordis eius penetralia impreſſiſtis.

C Numquid interim verè & illud impletum eſt, quod Arca teſtamenti & altare thymiamatis coronâ *Exo. 25* aureâ cingebantur? Corona tua namque ſpinea, dulciſſime Domine, regali quouis diademate præſtantior, & quauis Romani triumphi ſeu gloriæ coronâ nobilior. Veram itaque in te arcam fœderis inter humanum genus patremque tuum initi contemplamur: & altare thymiamatis amplexamur, quod exſecrandum peccatorum noſtrorum pædorem, admirandâ tantæ tuæ obedientiæ fragrantiâ prorſus corrigat, in ſuauitatemque conuertat. Vidiſti, ô Moyſes, & mi- *Exo. 3.* rabaris Deum in ardenti rubo loquentem: quid nunc diceres, Deum ſi videas ſpinis coronatum? Vidiſti, Ioannes, Sanctos in cælis aureas ſuas coronas ante thronum ad Dei pedes deponentes; at nunc videas impuros homines diuinum Chriſti caput ſpinis coronantes.

Adeſte fideles, contemplamini Chriſtiani, quid inſuper fecerint ignorantes homines peſſimi. Orna- *1. Mac.*
D uerunt faciem templi non manufacti, per ipſos mox *4.*
ad digniorem erectionem deſtruendi, non coronis aureis, ſed ſpineo ſerto, quouis auro præſtantiori. Verùm, benè habet: Benedices Ieſu coronate coronæ *Pſ. 64.*

anni benignitatis tuæ; quia verè hic annus benignitatis & gratiæ fuit, quando terra dedit fructum ſuum, ſuperbenedictum Virginis filium. Spinas illa quidem & tribulos cultori ſuo & creditori germinauit, ſed ſanguineo eiuſdem rore conſperſa, maledictioni, cui proxima fuerat, eſt exempta. Iam etenim ex ſpinis vuas, & ex tribulis tribulationum ficus colligimus. Meritò eapropter, Ieſu, quòd execrationem illam (quæ terræ, ob mandatum à nobis violatum mulctatæ, ſeges ſpinea erat) ſuſtuliſti; ſpineâ nunc coronâ redimitus incedis; hoc ipſum geſtans in triumphum, per quod tam nouam adeptus es palmam. E

Cant. 2 En vobis nunc, amicæ ſponſi, virgines agno dilectæ, lilium veſtrum inter ſpinas: Virgineum diuinumque capitis veſtri caput ſpinis coronatum. Currite, currite; atque vt lilij candore & odore fruamini, parum vobis ſit, ſi à ſtipantibus illud ſpinis compungimini. Immò gloria ſit hæc veſtra, veſtrum decus & ſolatium, ſi ſpineæ eius coronæ totas vos inſerueritis: certæ, quòd ſpinea hæc Chriſti corona aureas vobis in tempore ſuo germinabit. F

Audi viciſſim mundanæ mollitiei amator & cultor, Decétne ſub capite coronato, membra tam eſſe delicata? Audi delicate & ad malum malè caute miles: Sepi aures tuas ſpinis: corona te Chriſti ducis circumſepiat, qua tortuoſus coluber arceatur ingreſſu. Times, ne pedes in malum præcipites ruant, ferariſque quò non oporteat? Et hiſce terreberis, mentis tuæ ſenſum pungentibus. Sepiet coronatus Ieſus vias tuas ſpinis: remordebit intus conſcientia, conſilia prudentium obſtabunt, terrebunt concionatorum voces, increpatio ſacerdotis comminabitur, ſi attentaueris. Quid hoc eſt? ſpinæ Chriſti reſiſtunt, clamantque, Reuertere, reuertere Sunamitis, anima dormiens, tui oblita; muta conſilium, redi ad cor. In malum ferebaris, perieras. Sepiuit miſericors Dominus viam tuã ſpinis, ne perires. Tantùm, ne Deo indigneris,

Eccli. 28. *Oſee 2.* G

ris,vel cuicumque amico curſum tuũ prohibenti, ſed magis gratias age. Quòd ſi vel præoccupatus,vel præceps,vel peruicax,in malum es lapſus; vide quid conſilij de te inierit Dominus in figura Gedeonis ad H viros Socoth dicentis; Conteram carnes veſtras cum *Iudic.8* ſpinis & tribulis deſerti: per pœnitentiam,per patientiam, per veram affectuum mortificationem. Ita fac Domine, cum ſeruo tuo. Vtque aliquam coronati tui capitis referam ſpeciem,detur obſecro menti meæ, & ſalutaris pœnitentiæ compunctio, & alienæ miſeriæ compaſſio; inſuper & ſtimulus zeli æmulantis quod rectum eſt coram te: totuſque ad te conuertar in ærumna mea, dum triplex eiuſmodi configitur ſpina.

Eia igitur, anima mea, ne turberis, ſi quando tibi, vel à Deo, vel ab homine,corona tribulationis intexitur. Quis non gaudeat in ſæculo,ſi veſtem ſibi nouam, pretioſum paludamentum, coronamque auream videat adaptari? At,puncturæ moleſtant: & hîc gaude: Chriſtique coronam, pignus eſſe coronæ cæleſtis irredimibile,arbitrare.

O ſertum amabile! ô ceruical Chriſti dulciſſimum! ô regale veri Chriſtiani hominis ornamentum! Numquam recedas à corde, numquam marceſcas in capite, ſed ſemper noua virtute reuireſcas in opere.

Oratio.

Roſa tuæ charitatis immenſæ nos mirè lætificat, omnipotens Domine, ſed iuſti iudicij tui nos ſpinæ deterrent: ſic itaque nos, quæſumus, ſpinea dilecti Filij tui corona communiat; vt per medios tribulationum aculeos, ad coronam gloriæ pertingamus. Amen.

22. ARVNDO.

En etiam ſpecimen ſceptri regalis arundo:
I modò arundineâ ſis leuitate potens.

Matth. 11. QVID exiſtis, Iudæi, in deſertum videre? Quid ſenſiſtis de Chriſto in cordibus A veſtris? quid populis in illo ſpectandum dediſtis? Arundinem vento agitatam? An vmquam igitur vel minimum inconſtantiæ in ipſo dictiſve eius eſtis experti? hoccine ſonabat illa verba, quibus illum aggreſſi ſunt miniſtri veſtri, à vobis miſſi & inſtructi, dicentes; Magiſter, ſcimus quia verax es; & viam Dei in veritate doces: Et non eſt tibi cura de aliquo? At, ipſe dixit, Rex ſum ego; atque ita vanam hanc eius arrogantiam meritò ridendam exiſtimauimus. Verùm, quid ſi rex ſit verè, cui ſic illuditis? & quidem Rex regum, & Dominus dominantium? quid acturi, quid dicturi, quid tantæ temeritati & inſaniæ eſtis prætexturi, cùm ipſe veſter futurus eſt iudex?

2. Mac. 9. Verum quidem, quod Antiochus olim, qui ſibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, & ſuper humanum modum ſuperbia repletus, montium altitudines in ſtatera appendere, quique ſidera cæli contingere ſe arbitrabatur; ex graui tandem ſuperbia ad ſui agnitionem adductus, diuinâ admonitus plagâ, dicebat; Iuſtum eſt, ſubditum eſſe Deo; & mortalem non paria Deo ſentire. Sed, quid hoc ad Chriſtum Regem & Dominum, de cælo vobis conteſtatum: qui non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo? Non recordamini tres Magos (Reges Arabum & Saba) veniſſe Ieroſolymam, rogantes, Vbi eſt qui B natus eſt Rex Iudæorum? dicenteſque ſe ſtellam eius vidiſſe in Oriente, regiam diuinamque eius originem

En, etiam ſpecimen ſceptri regalis, arundo:
I modo arundinea sis leuitate potens.

Iſt nu niet wel ghegheckt, deur t'ydel riet tot ſpot?
Oot-moedicheit die ſtreckt tot eere en lof voor Godt.

Te veus-tu preualoir des ſceptres de ce monde?
Voy comme leur pouuoir sur vn rozeau ſe fonde.

nem adſtruentes? Nónne & ipſi ſuis id muneribus ſunt proteſtati? Numquid & vos ipſi, Sacerdotes & Scribę, ab Herode rogati, vbi teſtarentur Prophetę, Chriſtum Meſſiamque naſciturum, reſpondiſtis vnanimes, quod res erat; In Bethlehem Iudæ? Qua nunc igitur fronte, ceu vanum, inanem; riſuque dignum regem, arundineo ſceptro deridetis? Verè vos & hac vice in veſtris inuentis veſtraque ſapientia euanuiſtis, qui tali proteruorum militum commento applauſiſtis.

Sapite, quotquot in hoc facinore, malitioſorum hominum imitamini factionem: qui de diuina regiaque eius potentia & maieſtate (ſiue defectu fidei, ſiue temeritatis exceſſu) minus quàm par eſt opinamini: vt qui vel nequeat nocentes reperire, vel repertos punire non valeat. Deus ſiquidem vt non irridetur, ita nihil perſpicaces eius oculos fugit, vindicéſve euadit manus. Econtrà, gaudete & in ipſo confidite, qui de veſtra infirmitate formidatis.

C Gratiæ tibi, Ieſu fortiſſime, pro noſtris peccatis irriſe. Nos verè tales ſumus, quales arundo illa tibi data deſignabat: vani, inanes, inſtabiles, omni vento fluctuantes, nihil habentes fortitudinis, nihil virtutis continentes; & interim nihil non præſumentes. Numquid ita mecum teſtamini, filij hominum, qui diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Nónne teſtantur id ſtudia & opera noſtra vana, riſuque digniſſima, dum proprio iudicio & viribus nitimur; quando confidimus in homine, & ſpem ponimus carnem brachij noſtri; quando nos plenos ſermonibus & ſcientiis arbitramur, & præ tumore vano arctat nos ſpiritus vteri noſtri; quando cum faſtuoſo illo iactamus, Diues ſum, & locupletatus, & nullius egeo, & neſcimus quia pauperes ſumus, omnibus indigentes? Numquid ſimiles arundini facti ſumus, quando in baculo arũdineo ſperamus, cui quò magis innitimur, eò citiùs frangitur? Neſcis, ô homo, quia vanitati

Ier. 51.

Apo. 3.

D

 ſimilis

ſimilis factus es, & dies tui ſicut vmbra prætereunt, dum his immoraris? Neſcis præterea miſer, te per vanitatem locum dare diabolo? In ſecreto ſiquidem
Iob 40. calami habitat; in vanitatibus, in cogitationibus quæ E
ſunt ſine intellectu: quando ad omnem doctrinæ vel tentationis ventum agitaris, ſicut moueri ſolet arundo in aqua.

Arundines itaque multis modis exiſtimus; ſed feciſti nobis Domine ſignum in bonum, quando (dirigente malitiam ſapientiâ) poſuerunt arundinem in dextera tua. O potens dextera! ô felix ſceptri locatio! Omnes in arundine tua, Chriſte, libenter concludimur, vt ſceptro tam ſalutari protegamur, vt in dextera tua collocati ſeruemur. Virga ſiquidem directionis, virga regni tui; ſceptrum contemtus, ſceptrum gloriæ. Tene quod habes, ô bone Ieſu, & nemo accipiat coronam tuam, cui ſumus implexi; nemo ſceptrum eripiat, cui ſumus inſerti. Fragiles, vacui, inſtabiles, & miſeri ſumus; ſed in hac dextera tua, fortes, inuictique reddemur, & omni benedictione replebimur: quia dextera tua repleta eſt muneribus.

Sed, noſtin', ô anima mea, quid hanc in rem facto ſit opus? ſicut te veram arundinem, vanam, omni bono deſtitutam, tum per naturæ corruptionem, tum per malitiæ culpam eſſe conſideras; ita quoque per ſtudium humilitatis hoc ipſum agnoſcas: vt arundinis in Chriſti dextera collocatæ prærogatiuâ fruaris
2. Cor. 12. & gaudeas. Dic igitur Deo deuota & fidelis: Ego in infirmitatibus meis gloriabor, vt inhabitet in me vir-
Phil. 4. tus Chriſti. Quidni? Cùm enim infirmor, tunc
1. Pe. 5. potens ſum: & omnia poſſum in eo qui me confortat. Arundinem quaſſatam non confringet Dominus; ſed modicum paſſos ipſe perficiet, confirmabit, ſolidabitque.

Dicite itaque mecum, omnes qui vos egenos & pauperes agnoſcentes, ſuauiſſimo benedictæ huius cannæ almæque arundinis ſaccaro impleri deſideratis; dicite

dicite inquam; O Domine Ieſu, qui eſurientes reples bonis, & diuites de ſe præſumentes dimittis inanes; en, fragiles & vacui ſumus. Reple tuorum corda fidelium, & tui amoris ignem in nobis accende: tibíque laudem decantabimus, dicentes omni populo terræ: Repleti priùs, pro panibus ſe locauerunt; & famelici ſaturati ſunt. Erimus ſiquidem mirabiliter conſolati, ſi hîc noſtræ humilitatis arundines gratiæ tuæ vbertate repleantur; ſcimus etenim quòd per tuam admirabilem gratiæ benignitatem, & promiſſionem, poſteà, pro eiuſdem menſuræ capacitate, ſequetur & gloriæ amplitudo. Fulgebunt etenim iuſti, & tamquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent; & regnabit Dominus illorum in perpetuum, & ipſi cum eo. Numquid dilecto tuo diſcipulo, Domine, id in viſu præſignaſti; quando pro arundine tribulationis & humiliationis hîc perpeſſæ, vidit in cælis palmas in manibus eorum? O igitur felix arundo quæ æternæ gloriæ palmas progignis!

1. Reg. 2.

F

Apo. 7.

Oratio.

D*Eus, humanæ conditionis amator, qui infirma mundi eligis, vt fortia quæque confundas: da nobis per arundinem, in Chriſti dextera collocatam, conſtantiam; qua nec mundi blandientis vanitate flectamur, neque deſæuientis terrore quaſſemur. Amen.*

23. GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc ficti ſpecie deludere Regni;
Qui Deus & veris ludit in imperiis!

NONNE iſte eſt Dauid, de quo canebant in
1. Reg. 29. choro, dicentes; Percuſſit Saul mille, & A
Dauid decem millia? Numquid hic eſt
Chriſtus, ô Iudæi, Meſſias veſter, cui
plurima turba, & fortè vos ipſi quoque clamaſtis
exultantes; Hoſanna filio Dauid: benedictus qui
venit in nomine Domini, Rex Iſraël: benedictum,
quod venit Regnum patris noſtri Dauid; Hoſanna in
2. Reg. 16 excelſis? Et quomodo ergo maledicunt canes hi mo- B
rituri Domino meo Regi; duroſque acerbæ irriſionis
lapides, adorationis ſpecie tectos, in eũ conglomerãt?

Sed in viro ſecundùm cor tuum, mitiſſime Domine, ſecretum latentis conſilij tui manifeſtè conſidero, dum ipſe tuæ huius illuſionis & iniuriæ ab homine ſcelerato perpeſſæ figuram referens, dicit; Dimitte eum, vt maledicat; Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid: Et quis eſt, qui audeat dicere, quare ſic fecerit? Iam dirè flagellis conſciſſus, purpurea chlamyde per iocum ornatus, ſpineâ redimitus coronâ, ſceptroque arundineo donatus, vt omnes in te Regalis inaugurationis partes per riſum admitteres; voluiſti quoque ridicula & probroſa genuflexione velut Rex Iudæorum ſalutari.

O ſuperbæ mentis noſtræ præſumtionem! ô dementis arrogantiæ faſtum! ô regalis cuiuſdam eminentiæ, ad ardua Virtutis conceſſæ, præfracti animi noſtri ambitionem! En quantis ignominiæ ſummæ momentis, per humilitatem à Deo maieſtatis expenditur; quod à nobis viliſſimis hominibus, ipſius mandata ſpernentibus, per inanis iactantiæ faſtum perpetratur!

GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc ficti ſpecie deludere Regni,
Qui Deus, et veris ludit in Imperijs!

Met ſlaghen, ſchimp, en ſpot, ſy Chriſtum coninck groeten.
Wilt, o ghenadich Godt, daer deur vnď ſchulden boeten.

Eſt-ce cy donc la foy, que voſtre folle rage,
Fait a vn qui ſeul Roy, merite tout hommage?

petratur! Ecce, quàm indignis modis excipitur Rex gloriæ, ludibrium & opprobrium hominum factus; vt & inſatiabilis vanitatis noſtræ tumorem eliderer, & veræ humilitatis exemplar daret! Nónne Deus requiret iſta? ipſe enim nouit abſcondita cordis. Meritò itaque nunc, piiſſime Ieſu, ad pedes tibi accidimus; &, non cum impiis illis illudentes, ſed cum veris Iudæis amorem & miſericordiam tuam in Regia maieſtate nitentem confitentes dicimus; Aue Rex Iudæorum. Aue mundi redemtor, & Domine dominorum: Tu rex gloriæ, Chriſte; tu Patris ſempiternus es filius: tu ad liberandum ſuſcepturus hominem, non horruiſti Virginis vterum; non dubitaſti manibus tradi nocentium, & amariſſimæ Paſſionis ſubire tormentum. *Pſ.43.*

Tu Dominus excelſus, terribilis, Rex magnus ſuper omnem terram. Regna tu in nobis, Ieſu; ne peccatum regnet in mortali noſtro corpore: nec quidquam imperij in animis noſtris aduerſarius, Regni tui perduellis, arripiat. *Pſ.46.*

At, noſtin', animal gloriæ, ſuperbe homuncio, quid in hac Iudæorum Gentiliumque genuflexione, tibi culpæ reconditum, quid ſalutaris documenti recluſum? Forſan ignoras, neque vſqueadeò noſſe deſideras, obſtante ſuperbia. Recenſere tamen eſt animus. Nónne genua flectere, ſignum eſt humilitatis? animi ſcilicet demiſſi, vt ſpontanea illa corporis ſtaturæque contractio atque imminutio repræſentat? Eſt.
C At, iſti ponentes genua, nunc vnum, nunc alterum inflectentes, altero ſemper interim ad ſurgendum parato, ſimulatam ſolummodò ſubmiſſionem exprimebāt. Vnde, flexu corporis exteriori, vociſque ſono, reuerentiam adorationemque fingentes, illudebant ei; cùm intus verè illum faſtidirent; & tamquam regnare volentem & non valentem, vt regem irriſoriè ſalutabant: vtque qui falsò ſe Deum iactaſſet, per iocum & riſum adorabant.

Ah!

Iſa. 29. *Tit. 1.* *Eccli. 19.* Ah! quoties id facimus etiam nos, de quibus meritò conquereris Domine, Populus hic labiis me honorat; cor autem eorum longè eſt à me! Ita faciunt, quotquot in Chriſtum credunt, atque ore Deum confitentur; factis autem negant. Sic & tu, ô homo, quiſquis te nequiter humilias, & interiora tua plena ſunt dolo. Humiliare itaque in puluere, anima mea, quia cor contritum & humiliatum Deus non deſpiciet. Verùm, tametſi Chuſai ad Abſalom re- D
2. Reg. 16. bellem accedens, nec irridendo, neque verè tamen vt regem honorando, ſed à Dauide inſtructus ad bonum, Deo dirigente ſolertiam, dixerit; Salue Rex, ſalue Rex; noli tu tamen vmquam erga Deum, Regem Saluatoremque tuum, vel minimum fictionis admittere. Sed ex toto corde tuo, & ex totis viribus tuis, be-
Pſ. 103 nedic anima mea Domino: & dic illi; Domine Deus meus, magnificatus es vehementer. Flectenſque ge-
2. Par. 36. nua corporis, flecte & genua cordis tui, cum Manaſſe rege, precans & obſecrans Dominum.

At, videte, quàm meritò veſtri gratiâ (perfidi Iudæi) non flectimus genua, quando in Paraſceues officio, inter omnia hominum genera, etiam pro vobis orat Eccleſia: eò quòd Chriſto per irriſionem flectentes genua corporis, cordis veſtri obdurati genua non flexiſtis: ſed in eum inſurgentes, exſpuiſtis in faciem eius: & accipientes arundinem percuſſiſtis caput eius; pœnamque ſpinarum pungentium, & vituperij inflicti acerbitatem, adaugentes.

O miſeri! quàm tremendum vobis olim apparebit E
hoc caput, quod nunc irridetis! O caput admirandum, à quo omnis benedictio, non ſolùm vſque in barbam Aaron, ſed in oram quoque veſtimenti eius, ad totius Eccleſiæ repletionem, deſcendit! Iam tingitur ſacer ille vertex vſque ad humeros dimanante ſanguine, ſicut priùs in flagellatione totũ corpus roſeo fuit rore perfuſum: & vos, impuri homines, ſanguinem teſtamenti pollutum exiſtimatis, qui Chri-

ſtum Regem deſpectui & oſtentui habetis. Denique, an ignoratis mortales, quot quantiſque modis in hoc facinore Iudæos imitamini? Numquid Chriſti caput eſt Deus? Itaque, caput eius iniquè percutitis, quotquot eius Diuinitatem impugnatis: hæretici, glorioſi, abundantes in ſcientia, & vanitatis ſtudioſi: otioſi quoque & acedioſi, dum inanitate pluſquam arundinea faſtigiati, diuini quid vobis arrogatis.

Oratio.

DEus, Regnorum omnium Regumq́; dominator; animarum noſtrarum, quæſumus, tuere imperium; vt nulla vmquam in nobis dominetur iniquitas, ſed poſt debitum diuinæ tuæ Maieſtatis obſequium, promiſſum fidelibus Regnum obueniat. Amen.

24. ECCE HOMO.

Ecce hominũ formator homo, iã nõ homo, vermis;
Fæx hominum; pereat ne malè vermis homo.

Gen.3. ADAM vbi es? & vbi eſt Eua vxor tua? A
vbinam eſtis exules filij Euæ? Venite &
videte virum Ægyptium (anguſtiatum
vtique & tribulatum) virum dignum ſpe-
1.Cor.4 ctaculo. Spectaculum ſiquidem factus eſt mundo,
& angelis, & hominibus.
At, quid eſt hoc? Deficis, ſentio, anima mea, & ad
Iudic. 16. mortem vſque laſſata es. Super hoc expauit cor
Iob 37. meum, & emotum eſt de loco ſuo. Hei mihi! cui
Thre.2 comparabo te, vel cui aſſimilabo te filia Ieruſalem?
Cui exæquabo te, virgo, filia Sion? Magna eſt enim
velut mare contritio tua: quis medebitur tui? Verum-
tamen eleua paululùm oculos tuos in montes, vnde
veniat auxilium tibi: & attende, quis eſt qui egredi-
tur; fortè refocillaberis. Audin' vocem clamantium
vndique ſuper hoc viro infirmo & deſolato, & forti
conſolatore tuo? Vox in primis de paradiſo ſonat in
Gen. 3. aures noſtras: Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus B
eſt; ſciens bonum & malum. Vox nuntij accurrentis
& clamantis: quid clamat? Ecce Dauid in Naioth, C
1. Reg. 19. quod eſt interpretatum, pulchritudo & decor. Nónne
Cant. 3 & tu dixiſti illi, dilecta; Ecce tu pulcher es dilecte mi,
& decorus? At, at; non eſt ei ſpecies neque decor:
videmuſque eum quaſi leproſum, deſpectum, & no-
uiſſimum virorum: virum dolorum, & ſcientem in-
firmitatem. Sed nondum ſatis. Audite agricolas &
Matth. 21. colonos eius in eum conſpirantes, dicenteſque; Hic
eſt heres, venite, occidamus eum, & habebimus here- D
ditatem. Immò & fratres eius in eum infrementes au-
dimus; Ecce ſomniator venit, venite occidamus eum. E
O Ieſu patientiſſime; quàm iuſta de cauſa lamenta-
Ier.12. tus es per Prophetam, dicens; Facta eſt mihi hereditas
mea

Ecce hominum formator homo, iam non homo, vermis,
Fæx hominum; pereat ne male vermis homo.

Siet hier, ſiet hier, den menſch; o menſchen hooch van moede!
Spieghelt u hier, naer wenſch; en leert, tulwen behoede.

Qui de ceus-cy croiroit, que Ieſus Chriſt fut homme,
Si on ne l'aſſeuroit, veu le mal, qui l'aſſomme?

mea quaſi leo in ſilua: dedit contra me vocem! Quam vocem? Tollè, tolle, crucifige eum. Conclamatum eſt, piiſſime Domine, in caput tuum ex omni parte.

O inſaturabiles odiis animi! ô pectora tygribus
F truculentiora! Ecce homo, inquit gentilis ille Præſes; Conſiderate Iudæi, ſi quid hominis in ipſo videre eſt, in quem ſumma deſæuiit inhumanitas; ſi fortè commiſeratione aliqua moueamini. Ecce homo, nihil hominis, ſed feræ plus canibus agitatæ, referens: Ecce rex, oppletus opprobriis: Ecce Deus, minoratus ab angelis, viliſſimoque mortalium magis exinanitus: & nequit ad minimum humanitatis ſenſum inflecti pectus veſtrum, omni fera crudelius. Quapropter, audite nunc magnum veſtrum Patriarcham, Prophetam, Regem, meliùs Pilato loquentem, & tonantem vobis, quo percellamini. Loquere Dauid Veridice; & amabilis Chriſti tui depinge deſpectum, decanta
victoriam: Ecce homo, qui non poſuit Deum adiu- *Pſ. 51.*
torem ſuum; & præualuit in vanitate ſua. Qui derelictus infirmitati naturæ, quam pro nobis aſſumſerat; & veſtræ pariter crudelitati, prauæque voluntati (qua ad veſtram quoque, ſi vultis, eſt vſus ſalutem) à patre ſuo cæleſti traditus; præualuit tamen in vanitate ſua:
G quam illudentes toto illo ridiculo regio apparatu & ſchemate ei affinxiſtis, inanem pro ſceptro arundinem ceu ſymbolum vanitatis obtrudentes. Præualuit inquam in hac vanitate ſua: nam ſuperatis vniuerſis, patiendo victor euaſit, deque vobis hoſtibus ſuis rediuiuus triumphauit.

Porrò, quàm longè diuerſum ab hoc ſpectaculum vobis exhibendum putatis, quando cortinâ ſcenæ mundi mutatâ, venientem in nubibus cum maieſtate magna cernetis, eumque videbitis in quem tanta confinxiſtis opprobria, quemque diris veſtris linguis lan-
H ceiſque confixiſtis! Iam vt phrenetici clamatis; Tolle, tolle, crucifige eum: tunc verò obſtupeſcentes, dicetis montibus, Cadite ſuper nos; & collibus, Operite nos.

At,

Cant. 3 At, egredimini vos, filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eũ mater ſua in die deſponſationis illius; in die lætitiæ cordis eius.

Numquid humana natura, qua illum mater eius inueſtiuit; & nunc ſpinea corona, quam illi Synagoga contexuit, velut diademate fuit ornatus, ad deſponſandum ſibi genus humanum, ardentiſſimo flagrantis amoris deſiderio? Numquam Rex ita ornatus fuit, ſicut modò ſponſus animarum noſtrarum Chriſtus. Sed, venite, & in vnum conuenite, fideles animæ; & vos ipſas hoc in ſpeculo contemplamini. Fletus deducite oculi mei; & liqueſce anima, propriæ pœnitudinis ardore, & igne compaſſionis, ſuper contritione dilecti ſponſi tui. Sicut cera mollis in te formam eius admitte: ſic enim placitum eſt ei. Ecce homo,
Pſ. 55. Ecce Rex veſter; Ecce cognoui Domine, quia Deus
& 138 meus es tu: & Ecce Domine, tu viciſſim cognouiſti omnia, nouiſſima & antiqua. Te video ſpectandum exhibitum populo, imaginem quaſi regis habentem, ſerui tamen deſpectiſſimi confuſione repletum: ſed veriùs, me video in his omnibus ad viuum expreſſum: adumbratam caſtigatamque contemplor meram totius vitæ meę vaniſſimæ fabulam. In vibicibus tuis, bone Ieſu, ſerpentem toto corpore meo video luxuriæ pruriginem. In corona capitis ſpinea, capitis mei ſuperbiam. In arundineo ſceptro, totius vitæ meæ vanitatem & inanem faſtum. In veſte purpurea, meam animaduerto præſumtionem, ambitionem, & animoſam excellentiæ propriæ propugnationem. In ridicula ſalutatione & adoratione, exhibitum video congenitæ mihi complacentiæ ſtudium, ſtultum auræ popularis venatum, laudiſque propriæ nundinationem. Eapropter ad te conuerſus, piiſſime Domine, tuiſque pedibus aduolutus, horum omnium & innumerabilium aliorum culpam agnoſco, veniam deprecor, & ſpõdeo meliora. Quoniam benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, noſtrûm omnium medicus & ſaluator.

Currite

Currite, currite, filiæ Sion inclytæ, videte terram verè lacte & melle manantem. Agite, ſatagite ſitibundi fideles: ſugite mel de petra, oleumque de ſaxo duriſſimo. Bibite, ſaturamini, inebriamini cariſſimi. Quicumque verò inebriatum ſe ſenſerit, is iam in altum ſe Chriſti loco conſtituat, toti mundo ſpectabilem; vt in die iudicij futurum. Finge, te audire ſingulorum de te iudicium: audi & vide, quàm vanidè te quidam collaudent, tuque teipſum palpas, in quibus tamen te intus redarguit conſcientia. At nunc voces vituperantium attende: audin' quid de te dicant? Ecce homo, vanus, ſuperbus, inhumanus, auarus, præſumtuoſus, inuidus, voluptuoſus, iracundus, ſui amans: Ecce homo, qui totus vanitati ſimilis factus eſt. Ecce miſer, in quantis te accuſant, & in quanto maioribus accuſarent, ſi noſſent omnia! Malles, ſcio, ſpectaculum fieri mundo, cum Herode veſte regia circumfulgens, audireq; vulgi acclamationes, vt ille: ſed terreat te horrendum illius adiunctum exitium. Quapropter, tu te ipſum tuaque omnia flagitia diſcute: cumque te, quaſi alienis oculis, ductu propriæ conſcientiæ, ad vnguem expenderis, viderîſque peccatorum tuorum congeriem contra te ſtantem, tu in corde tuo contra temetipſum clama: Tolle, tolle, crucifige eum: vt cum Chriſto cruci confixus, cum ipſo quoque corregnes in æternum.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui in Filij tui humilitate iacentem mundum erexiſti, mentium noſtrarum quæſumus elide ſuperbiam, vt neque laudantium ora in vanum attollant, neque vituperantium voces à recto deijciant; ſed in humilitatis ſoliditate fundati, ſecuriùs de tua miſericordia confidamus. Amen.

25. LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis priùs ablue mentem:
Sic quoque quem fundis ſit tibi ſanguis aqua.

Dan.5. Baruch 3. FACIES tua, Pilate, video, commutata eſt; & cogitationes tuæ te conturbant. Anima tua in anguſtiis eſt, & ſpiritus tuus anxius non te ſinit quieſcere. Nunc intras in Prætorium, nunc prodis foras: iterùm intrò te recipis, mox rurſum exis in publicum. Quid facies tandem? quò te vertes miſer? Velles quidem, quantum apparet, Ieſum de manibus quærentium animam eius eruere: ſed verè magis nolles eorum incurrere indignationem, Cæſaris iram minantium. Fluctuas animo, iactaris vndis cogitationum in diuerſa trahentium, lupum auribus tenes. Quò tandem hæc omnia? Vbi nunc illud, quod dicebas, Numquid habeo poteſtatem dimittere te? Quæris effugium, & apertam iuſti æquique ianuam non ingrederis.

Dic tu nobis, Euangeliſta fidelis; quid tandem con-
Matth. 27. ſilij capeſſiuit? quid egit? Videns Pilatus, quia nihil
proficeret, ſed magis tumultus fieret; acceptâ aquâ,
lauit manus coram populo; dicens, Innocens ego ſum A
Pſ. 26. à ſanguine Iuſti huius. Mentita eſt iniquitas ſibi.
Iuſtum teſtaris, & morte condemnas. Nocentibus
tradis innoxium, teque innocentem profiteris. Nefandiſſimo te contaminas ſcelere, & lauans manus te
Dan.13 immaculatum prætendis. Rectè itaque mentitus es
in caput tuum. Si laueris te nitro, & multiplicaueris
Ier.2. tibi herbam borith, maculatus es in iniquitate tua
coram Domino.

Sed, dic quæſo, vnde talem hauſiſti vafriciem? quis tibi talis commenti eſt auctor? Non id quidem ex vlla

Roma-

LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis prius ablue mentem,
Sic quoque quem fundis ſit tibi ſanguis aqua.

Pilate waſcht u wel; maer niet alleen u handen;
Waſcht af dat ſiel-ghequel, en breeckt der ſonden banden.

Ains que lauer tes mains, re-laue en pleurs ton ame;
Ils ne ſeront pas vains, pour ſa ſouillure infame.

Romanorum conſuetudine, alióve Gẽtilium ritu, ſed ſumto potiùs ex cæremoniis Iudæorum exemplo, fe-
B ciſti. Sic enim lex ipſis præſcribebat; Inuento cadaue- *Deut. 21.*
re occiſi, &c. venient maiores natu ciuitatis illius ad interfectum, lauabuntque manus ſuas ſuper vitulam, quæ in valle percuſſa eſt: & dicent; Manus noſtræ non effuderunt ſanguinem hunc, nec oculi viderunt. Dum verò ibi ſuper inuento, per caſum hominis occiſi cadauere (reo latente) forma quædam expiationis indicitur, quid hoc commune habet, cum mortis ſententia in innocentem, eumque adhuc viuum ferenda? Nónne ſolent & alij iudices, etiam Gentiles, alio modo ſuam innocentiam declarare? quando ſiquidem reus ſupplicio dignus, iuxta commerita mortis agitur; tum qui ſententiam eſt pronuntiaturus, ſublatis aduerſus ſolem manibus, ſe innocentem ab illius ſanguine proteſtatur. Nónne communis hæc ferè eſt omnium iudicum rectorum conſuetudo, quando facinoroſorum aliquem morti ſunt adiudicaturi? cortinas obducunt, & expertiſſimos quoſque ad cauſæ tractationem aduocant, multumque temporis inſumunt. Nunc legis rigorem intuentes, nunc naturæ communionem ſuſpicientes, multumque ingemiſcentes, iudicandique neceſſitatem deplorantes, nemini non manifeſtum faciunt, quòd non ex propria libidine, ſed ex neceſſario legis miniſterio, condemnationis inferunt ſententiam. Iſtud tu quidem, Pilate, viſus es velle imitari, per puerilem illam manuum tuarum lotionem: ſed numquid hîc tibi nimis euidens viſa eſt, & iniquitas iudicis, & innocentia iudicati?

Plus iam ſemel te nullam in eo cauſam inuenire teſtatus es: quodque etiamnum te ſanguinis iuſti reum fore formides, teſtatur tum friuola lotio, tum parum ſana illa tua purgatio, cùm lauans dixiſti; Vos videritis. Innocentem itaque & iuſtum te iniuſtæ morti traditurum fateris; ſed quod quaſi inuitus facias,

cias, te culpâ vacuum dicis, omnem in accuſatores culpam reiiciens. Vos autem miſeri & occæcati Iudæi, videntes trepidantem iudicem, vltioniſque diuinæ nimium veſtro iudicio metuentem, eum exoneraſtis; clamantes, Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Vindictam tamen in vos tranſſumtam, quàm meritò adhuc luatis, teſtis plaga illa notiſſima, quâ
Pſ.77. percuſſit vos Deus in poſteriora, opprobrium ſempiternum dedit vobis. At nos rectiùs dicamus ex mente tam indigna pro nobis patientis; Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros; à progenie in progeniem, timentes eum. Ita Domine Ieſu ſit placitum coram te; vt nihil vmquam aut mente voluamus, aut ore proferamus, vel manibus attentemus, quod pretioſi tui ſanguinis merito non ſit tinctum & inſignitum.

Videte nunc, vt Pilatum imitamini, quotquot iniuſtè iudicatis, iuſtificantes impium, & innocentem condemnantes. Vos quoque, qui iniqui, ſcelerati, impuri eſſe vultis, probi tamen haberi deſideratis.
Pro. 30 Numquid & illam imitamini, quæ luxuriis vacans, C
tergenſque os ſuum, dicit, Non ſum operata malum? Numquid & vos Pilati diſcipuli, bilingues, duplices animo, lites, contentiones, cædeſque ſeminantes, & interim boni viri ſpeciem prætendentes? Lauatis cum Pilato manus, vos in peccatis quoque excuſantes; ſed conſcientias & corda polluitis: quapropter nec mare totum ritè expiandis ſuffecerit. Manus animæ veſtræ pollutæ ſunt ſanguine, & digiti veſtri iniquitate, quam lympha non abluit. Laua à malitia cor tuum Ieru- D
Iſa. 59. ſalem, vt ſalua fias. Vſquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ?

Rememoramini mecum, ô Chriſtiani, quàm ſalutari diluuio in Chriſti ſanguine aliquando abluti fueritis: mundati eſtis, iuſtificati eſtis, ſanctificati eſtis. Nolite igitur velut ſus lota, rurſum in volutabro luti ſordeſcere. Nolite pedes affectuum veſtrorum terrenę cupiditatis ſordibus iterùm inquinare. Quòd ſi verò

vel per infirmitatem greſſuum veſtrorum, vel per viæ lubricitatem, ſeu denique per impellentis turbæ proteruiam, labis aliquid fortè contractum eſt; Pœnitentiæ mox illud fonte, fluentiſque lacrymarum abſtergite. Dic anima mea Domino; Lauabo per ſingulas noctes lectum meum; lacrymis meis ſtratum meum rigabo. Lauabo inter innocentes manus meas; & circumdabo altare tuum Domine. Cumque ab omni delicto mundaueris cor tuum; clama inſuper ad immaculatum dilectum tuum: Ampliùs laua me, ab iniquitate mea; & ſuper niuem dealbabor. Quod ſi non feceris, meritò te comminantis exterreat tonitru: Væ tibi Ieruſalem! Non mundaberis poſt me *Ier.* 13.
vſquequo adhuc? Immunditia tua execrabilis: quia *Eze.* 24
mundare te volui, & non es mundata à ſordibus tuis.

Oratio.

DEus, qui nos in peccatis conceptos, per regenerationis lauacrum in Filij tui ſanguine miro modo mundaſti, & reliquis vitæ caducæ maculis abluendis, vberes in Eccleſia tua fontes aperuiſti; da nobis ita gratiæ tuæ fluentis abſtergi, vt cæleſti conſortio (quò nihil inquinatum ingreditur) aggregari mereamur. Amen.

26. MORTIS SENTENTIA.

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis; Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

Haba.1 Eccle.3 QVARE non reſpicis, Domine, ſuper iniqua agentes? & taces deuorante impio iuſtiorem ſe? Eheu! Vidi ſub ſole, in loco Iudicij impietatem: & in loco Iuſtitiæ iniquitatem. Dimiſit eis Pilatus Barabbam, quem petebant: Ieſum autem flagellatum tradidit voluntati eorum, vt crucifigeretur. Sed, qua lege iuſtitiæ? qua forma ſententiæ? An indignam putaſtis, Euangeliſtæ, quam veſtrûm cuiuſquam penna deſcriberet? Attamen ſatis ſuperque fraudem detexiſtis, dum indicaſtis, quòd iniquus Præſes, volens populo ſatisfacere, adiudicarit fieri petitionem ipſorum, non tam ſeruata iuris forma, quàm vt populari furori ſeruiret. O facinoris inauditi grauitatem! indignitatem! impietatem! A B

Pſ.71. Deus, vel iudicium tuum Regi da, & iuſtitiam tuam
Pſ.24. filio Regis; vel ſaltem dirige manſuetum in iudicio.
3.Re.21 Ecce, quid agant iſti. Innocens iterùm Naboth, verus C
inquam Naboth noſter, verbum tibi coæternum, Prophetarumque ſermo viuus & efficax, Vnigenitus tuus, veræ tuæ vineæ heres, à conſilio malignantium morti adiudicatur. Nullæ ſunt adductæ accuſationes legitimæ, nulla conuenientia teſtimonia, ipſe Pilatus ſcit illos per inuidiam eius mortem expetere, iamque tertiò ipſemet proteſtatus eſt publicè, ſe nullam in eo cauſam inuenire, neque Herodes aliud quàm innocentem declarauit; Vxor Pilati, cùm pro tribunali ſederet, miſit ad eum, atque adeò in publicum prodiit, Chriſtique ceu Iuſti innocentiam eſt conteſtata; & tamen his non obſtantibus, condem-

 MORTIS SENTENTIA.

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis, Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

Wat hooren-wy? wat iſt? Werdt Chriſtus hier ver-weſen?
O hartelicken twiſt; hoe hoogh ſy-dy ghe-reſen!

Quoy? venant d'annoncer l'averéè innocence,
Ose tu prononcer vne telle ſentence?

natur ad mortem, mortem autem crucis. Exurge *Pſ.73.*
Deus; & iudica cauſam tuam: quia cùm verè dixerit ipſe; Ego & pater vnum ſumus; etiam cauſam vnam atque eamdem eſſe vtriuſque neceſſe eſt.

Vide tu interim, Pilate, quid agas; quia ſi hunc crucifigis, non eris amicus Dei. Deus ſiquidem tuus eſt, Deus Iſrael, tametſi gentilis eum ignores; qui in hæc verba te Iudicem informat: Non ſequeris turbam, *Exo.23* ad faciendum malum: nec in iudicio, plurimorum acquieſcas ſententię, vt à vero deuies. Quod tu tamen feciſti. Et ne eum tuam machinationem latere exiſti- *Eccle.* mes; Aues cæli portabunt vocem tuam: & qui habent 10. pennas, annuntiabunt ſententiam tuam. Neque vides, infelix, quòd & contra Romanas æquè atque Iudaicas leges peccaſti, quando Chriſtum crucifigendum tradidiſti? Quando, te quæſo, Romanæ leges crucis ſupplicio innocentes adiudicare conſueuerunt? Sin verò, in gratiam Iudæorum, ipſorum quoque legi te accommodaris: an ignorabas, quòd etiam cùm iuſtiſſimè Iudæi aliquem ad mortem iudicaſſent, eſſet tamen ad decem dies differenda executio: nónne Senatuſconſultum Tiberij Imperatoris (à quo tu in Iudæam miſſus es Præſes) ante annos iam duodecim factum, factum tuum redarguit? Cautum ſiquidem illo fuit, vt ſupplicia damnatorum in decimum vſque diem differrentur. At, Iudæi, inquies, feſtinabant, vrgebant, ipſa quoque acceleratio illis mora fuit. Credo, vt veloces pedes veſtri ad fundendum ſanguinem; ita ſcilicet numquam aliàs futura vobis erat aperta ſatis ad interitum via. O inuidia ſemper edax tui; & rabies proprio inſidians auctori!
D Iterúmne igitur innocentis Suſannæ iniuſtum exer- *Dan.*
cetur iudicium? iniqua profertur ſententia? morte 13.
condemnant iuſtum, iudices ipſi morte quauis
E digniſſimi? Dicat proinde maiori iure Pilatus de
Chriſto quã olim Iudas de Thamar dicebat, qui illam *Gen.38*
ipſe quoque reus igni adiudicarat: Iuſtior me eſt.

Sed tempus vt ad te & mens noſtra & vertatur oratio, innocentiſſime Domine, qui hodie ſicut agnus inter lupos accubuiſti. Sententia tua (tametſi iniqua) apud Dei patris tui prouidentiam, tuique conſilij rationem, iuxta ſalutis noſtræ exigētiam erat iuſtiſſima. Iure ſiquidem Romanorum famoſis furibus Thau ſignum inurebatur, quod crucis figuram exprimebat. Apud Iudæos verò, crux homicidis decernebatur. Supplicium itaque crucis, quod Barabbæ duplici de cauſa, latrocinij & homicidij, debebatur; & nobis, quorum typum gerebat; hoc tibi Chriſte eſt irrogatum: qui, vt in locum Barabbæ Deo diſponente ſucceſſeras; ita quoque omnium noſtrûm peccata ſuſceperas expianda. Huc quidem & iniqua Iudæorum F electio, & iniuſta Pilati ſententia concurrebant; ſed G abditâ patris tui æterni ſapientiâ rem totam dirigente, tuaque charitate ſpontanea vices noſtras obeunte, ſic accidit, vt à vobis fuerat conſtitutum.

Vos quidem, Iudæi, tum primùm de cruce cogitare cœpiſtis, quando Chriſti cum Barabba fieri cœpta eſt collatio: ſed tu bone Ieſu, ita ab æterno cum Patre & ſancto Spiritu certa de cauſa præordinaras. Quia, ſicut pro Iudæis ac Gentibus hoc ſupplicij mortiſque genus eras ſuſcepturus; ita vtriſq; iam olim ab initio, Crucem ſalutis ſignum effeceras. Quemadmodum *Ezec.9.* enim aliquando in ſancta tua ciuitate ſaluandos ſigno Thau in fronte notari mandaſti; ita ſignum hoc apud Ægyptios hieroglyphicum, certam ſalutis & vitæ notam eſſe voluiſti.

Iob 36. Cauſa itaque tua, piiſſime Domine, quaſi impij quidem iudicata eſt: & ideò quoque iudicium cauſamque recipies; vt ipſe iuſtè iudices aliquando: ſed tamen, vt ita fieret, ſalus noſtra poſtulabat. Væ interim illis, per quos ita factum eſt, quod præordinatum erat vt fieret. Sed, an non deterrebit me à peccato ſententia, tam iniquè prolata in caput tuum, pro ſalute mea? an non deterrebit ſententia tam iuſtè per

te

te ferenda contra inſenſatos? Abſit igitur hoc committam, pro quo ipſe morti fuiſti adiudicatus; abſit hanc rem faciam, pro qua me æternæ morti ſis adiudicaturus.

Venite peccatores, præoccupemus potiùs faciem eius in confeſſione, & digna propriæ culpæ diſcuſſione, nos ipſos diiudicemus. Vtque inquiſiuit diligenter Daniel quam ob cauſam tam crudelis ſententia, occidendorum omnium ſapientum, à facie regis Nabuchodonoſor eſſet egreſſa, tempeſtiueque ſategit, quo à ſuis ſuorumque ceruicibus ferrum auerteret; ſic & nos agamus, Dei voluntatem ex animo facientes. Venite, inquam, & ante faciem eius procidamus, dicentes; Oramus te Ieſu dulciſſime per iniquam illam tuam condemnationem, noli nos condemnare; ſed miſerere noſtri, in die illa tremenda: donumque fac remiſſionis ante diem rationis. Dic quæſumus Domine animæ noſtræ, quod illi deſolatæ peccatrici dixiſti: Nemo te condemnauit? Nemo Domine. Nec ego te condemnabo.

Dan. 2

H *Ioan. 8*

Oratio.

Fidelium Deus omnium conditor & redemtor, qui viuorum ſimul & mortuorum Iudex crederis eſſe venturus; propitius eſto mihi ſeruo tuo peccatori, à Iudiciis enim tuis timui: & da ſic iuſtitiæ tuæ timere rigorem, vt tuæ me pacis oſculum in nouiſſimo conſoletur. Amen.

27. CRVCIS APTATIO.

Quam Chriſto Iudæe paras, innoxia crux eſt:
Impie, quam fabricas crux ſcelerata tua eſt.

Ezec.8. FILI hominis, fili Dei, fili Mariæ, putáſne
vides tu, quid iſti faciunt? abominationes
magnas, quas domus Iſrael facit hîc, vt
Eccle. procul recedãt à ſanctuario tuo? Ieſu dul-
11. ciſſime, fili fabricatoris omnium; ecce, qui te per igno-
miniam fabri filium appellarunt, ignominioſæ mortis A
Iob 15. tibi fabricant inſtrumẽtum. Quid agitis impij, fabri-
Iſa. 45. catores mendacij, fabricatores errorum? Putatíſne,
quòd opus manuum veſtrarum intelligitis, dum ſi- B
Eſth. 5. derum conditori crucem aptatis? Numquam legiſtis,
6. quòd Aman iuſſit excelſam præparari crucem pro
Mardochæo, quódque ipſemet in ea ſuſpenſus fuerit;
Mardochæus verò regio cultu ſublimatus? Ita quo-
que in caput veſtrum redundabit hæc machina;
& regnabit à ligno Deus, dabiturque ei poteſtas
in cælo & in terra. Non recordamini, quod, ſicut
Nu. 21 Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto, ita exaltari C
Ioan. 3. oporteat filium hominis; vt omnis qui credit in il-
lum non pereat, ſed habeat vitam æternam?

Accurrite, accurrite, quotquot à venturo peccati D
Vegehennæque diluuio, non ſine cauſa formidatis: Ve-
nite, & ſaluamini in hoc ligno. Contemtibile quidem
Sap. 10 eſt illud, ſed ſalutiferum & diuina ſapientia diri-
Gen. 6. gentę viuificum. Hæc eſt enim arca, quæ & in ſalu-
Heb. 11 tem credentium eſt fabricata, & per quam mundus
in ſua incredulitate damnetur.

Sed quas tibi gratias referemus, æterne pater, E
Deus patrum noſtrorum, quòd, quaſi re ſumta reno-
uataque primogenia naturæ noſtræ conditione, ite-
rùm lignum vitæ, non iam quidem in medio paradiſi,
ſed

CRVCIS APTATIO.

Quam Chriſto Iudæe paras, innoxia crux eſt:
Impie, quam fabricas, crux ſcelerata tua eſt.

O Werckliedeu on-vroedt, onweerdich alder eere!
Als ghy dus ſonde doet, t'Cruys maeckt ghy van den Heere.

Mon ame, a cette croix, tout le bois tu confere;
Quand ſans fin tu accrois (en pechant) ta miſere.

ſed in loco morticinorum & horroris pleno plantaſti; vt vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret; & qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur, per Chriſtum Dominum noſtrum? Gratiæ tibi immenſæ, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, pro tam ſingulari morientis mundi remedio, in mortis inſtrumento recondito. Gratiæ tibi immortales, piiſſime Domine, agne Dei, fili patris, Ieſu Chriſte; cuius morte mortiferum lignum, vitæ datiuum effectum eſt. Gratiæ quoque tibi perennes, creator Spiritus, tam mirabiliter inuentæ ſalutis noſtræ inſpirator & architecte. Impiorum manibus malitiam ſuam explentibus es operatus: vt quod illi machinabantur ad mortem, hoc piè credentibus prodeſſet ad vitam.

Peccatores, adeſte, quibus iuſta pro meritis im-
F pendebat damnatio; quibus aditum cæli peccatorum patratorum moles obſtruxerat; quos iuſta Dei deterrebat offenſa; queis nulla ſpes veniæ ſuppetebat. Ecce, iterùm ſcala Iacob erigitur, & in Chriſti cruce viuifica renouatur. Videtiſne deſcendentes aſcendenteſque per hãc angelos? videtiſne Dei filium, miſericordiæ viſcera, gratiam cæleſtem, per hanc ad nos placidè delabẽtem; vt nos per eamdem, ad veniæ, gratiæ, gloriæque thronum aſcendere faciat? Animæquiores ſimus; ecce, placatus per hanc Dei vultus inuitat nos, totaque cæleſtis curia nos expectat. In hoc igitur ligno gaudete, congaudete, & congratulamini mihi: & tamquam de incomparabili theſauro reperto, exultate in lætitia cordis veſtri, magnificantes Deum.

Vultis in hoc quoque myſterio manifeſtiùs adhuc vobis Scripturas aperiam? Attendite & videte, atque amoris igne cor veſtrum exardeat. Quid te loquen-
G tem audio, vir Dei, ſimplex & recte, Propheta Iob? Dic, inquam, & loquere magnificam tuam gloriam, dignitatem, & principatum, quo à cunctis cohoneſtabaris,

ſtabaris, quando tibi erat iuxta menſes priſtinos, & ſecundùm dies, quibus Deus cuſtodiebat te: ſaltem partem vnam eorum recenſe; quam in hoc triumphali crucis throno ſectemur. Quando procedebam
Iob 29. ad portam ciuitatis, in platea parabant cathedram mihi. Magnificum reuera delati honoris argumentum. Eia, eia, quid mœres? quid, anima deſolata, turbaris? quid murmuras, quando aliquid tibi à proximo triſtitiæ doloríſve infertur, vel contumeliæ? lætare potiùs & exulta. Crux eſt quidem: ſed verè cathedra tibi in platea paratur; in qua per patientiam tuam doceas etiam te affligentes, totique mundo atque ipſis angelis reddaris adſpectabilis, teque ipſa tandem ad æternæ gloriæ thronum attollat.

Audite & vos, filiæ Ieruſalem, fideles animæ, contemtus ac vituperij huius mundi triſtitiam atque amaritudinem nimium incuſantes; & contra hæc, conſolationis humanæ nimium appetentes. Neſcitis verè, quid conqueramini; neſcitis quoque quid peta- H
tis. Vultíſne meliorem amaræ mundi dulcedinis dulcorationem, quàm per lignum, in quo ipſa dulcedo pependit? quodque olim Moyſes per vmbram
Exo. 15 in aquas Mara proiecit, fecitque potabiles? Si nec I
hoc ſatis vobis, & lugetis adhuc, veſtram pulchritudinem, decorem, vt dignitatem ignorantes; venite &
Cāt. 3. videte Regem veſtrum Salomonem, ferculum ſibi de lignis Libani facientem: Sibi quidem, quo nudus, clauis confixus, diſtentiſque brachiis, quaſi in antenna vel cataſta feratur; vobis autem ad conſolationem, ſalutem, & gloriam ſempiternam. Vultis ferculi huius audire deſcriptionem, videre conſtructionem, commoditatem & honorem experiri vobis ſingulari diſpenſatione præparatum? Audite: Ferculum fecit ſibi Rex Salomon de lignis Libani: columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, aſcenſum purpureum, media charitate conſtrauit, propter filias Ieruſalem. In his (ſi quid ſapitis) ſanctæ crucis

crucis excellentem contemplamini famulatum, honorificum vſum, ex omni parte munificentiam, ſapientiam,& bonitatem Salomonis noſtri ſpirantem.

Gaudete vos quoque, qui mœretis & lugetis,quo-
K niam conſolabimini. Ecce enim vobis ſignum ſalutis & vitæ chirographum conſignatur, dum crux illa vera fabricatur, quæ iam olim per ſignum Thau in *Ezec.9.* frontibus virorum gementium & dolentium, ſuper cunctis abominationibus, quæ fiebant in medio Ieruſalem, impreſſa, vitam operabatur & gratiam.

L Curre igitur, ô anima mea, & cum Sarephtana, *3. Reg. 17.* duo ligna colligito: quæque tibi in anguſtia ſpiritus, vel aduerſitate corporali contigerint, in modum crucis illa cuncta connecte; vt ſalutaris huius ligni ſignata myſterio, verè tibi ſalutis adminiſtra reddantur. Vt, ſi velox & ingenioſa eſt maligni nequitia, ad tibi fabricandas inſidias; tu quoque docta reperiaris, in rem tuam eius machinamenta conuertere.

Oratio.

Deus, qui Filio tuo morte ſua mundum redemturo, crucis patibulum præparari permiſiſti, vnde redemtione inuenta illibatum tibi ſpiritum redderet: concede propitius, vt per huius mundi toleratam malitiam, ſacrificium tibi acceptabile, ſpiritus contribulatus reddatur. Amen.

28. BA-

28. BAIVLATIO CRVCIS.

Quis nouus hic Atlas, cui cùm leuis orbis, iniquũ
Orbis onuſta malis crux ſua pondus habet?

Ioan.1. ECce agnus Dei, ecce qui tollit peccata A
mundi. Hic eſt, de quo dixi; Hircus pro
Leui.4. peccato, quem offert Princeps generis
noſtri; qui peccauit ab initio mundi:
impoſuitque manum ſuper caput eius, vt pro commiſſis ipſius, omniumque noſtrûm immoletur. Sed, heu! heu! Domine Deus, cuius iræ nemo reſiſtere poteſt, cuiuſque manſuetudinis non eſt numerus; quid hoc rei eſt, quod ſub fragili ligno, filius tuus dilectus curuatur, qui portat orbem? Quantus ergo
Iob 9. ſum ego, vt reſpondeam ei; & loquar verbis meis cum eo? Qui etiam ſi habuero quippiam iuſtum, non reſpondebo: ſed meum iudicem deprecabor.

Loquar itaque, ſed pauidus, cùm ſim puluis & ci-
Mat.11 nis. Domine, nónne tu dixiſti nobis; Iugum meum
3. Reg. ſuaue eſt, & onus meum leue? Et quare ita, quæſo,
12. pater tuus aggrauauit iugum tuum ſuper te?

Audio, Domine, ſic reſpondes; Quoniam iniquitates veſtræ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me; miſer idcircò factus ſum, & curuatus ſum vſque in finem; tota die
Act.20. contriſtatus ingrediebar. Impoſitum eſt iugum ſuper ceruices meas, quod neque patres veſtri, neque vos portare potuiſtis. Mihi namque, velut agno inno- C
centi & immaculato, vniuerſa mundi peccata ſunt impoſita: & vtinam non adderetis ad ſarcinam
1. Par. meam, onera ſuper omne pondus & menſuram. Mihi D
23. ceu peccatori & hirco, vniuerſa delicta atque peccata
Leu. 6. filiorum Iſrael impoſita ſunt, cruci meæ ceu faſci illigata. Quapropter ô homo, cuius id amore ſuſ-
cepi,

Quis nouus hic Atlas, cui cum leuis orbis, iniquum
Orbis onuſta malis crux ſua pondus habet ?

O lam Godts, die met ſpoedt ons ſonde hebt op-ghenomen!
Maerkt, dat u groot ootmoedt ons ſy tot een ver-vromen.

De votre croix le fais, Seigneur ne vous accable :
Mes, ce ſont les meſ-fais, de ma vie damnable.

cepi, attende & vide: paululum de onere ſubleua; ſubiice humerum tuum cruci, & porta illam. Ne acedieris vinculis eius: vincula enim illius, alligatura ſalutaris. *Eccle.6.*

Libenter, Domine, & quidem iam nunc, quia non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum ſuum. Sed, quid vos mouit, ſemen Chanaan & non Iuda; vt ita Ieſus Chriſtus baiulans ſibi crucem, à vobis palàm, & credo præconis voce præcedente, ad mortem duceretur? O inſaturabilem iram, inuidiam, & vindictæ cupidinem! An, quia vos palàm non ſemel, vt miſericors pater, corripuerat; ideò iam viciſſim illum, ad maiorem contemtum & infamiam geſtare crucem ſuam palàm voluiſtis? Ideóne purpurâ exutum, veſtibus propriis induiſtis? Ideóne exemiſſe credimini duos latrones ei aſſociatos, à propriæ crucis baiulatione, vt innocens agnus in conſpectu populi, ſceleratiſſimus omnium appareret? vt qui tam eſſet deteſtabilis, vt nullus eius crucem attingere dignaretur? tamque inſignis latro exiſteret, vt præ omnibus videretur traducendus?

O quàm nihil eſt, quod non excogitet, non attentet humanum pectus, quando illud contra Deum incipit inſanire! Maledictus verè furor eorum, quia pertinax; & indignatio eorum, quia dura. *Gen.49*

Sed, te denuò contemplemur, mitiſſime Domine, factique tui rationem ſcrutemur. Nam, non tam ipſi
E
id te facere compulerunt, quàm tu totum pro nobis ſponte ſuſcepiſti. Video; figuram adimpleſti, de qua legimus: Tulit Abraham ligna holocauſti, & impoſuit ſuper Iſaac filium ſuum: optimè. *Gen.22*

Feciſti quoque, quod per Prophetam promiſeras, dicens; Onera veſtra, graui pondere, vſque ad laſſitudinem, non potuerunt ſaluare portantem. Audite me, domus Iacob; Qui portamini à meo vtero: vſque ad ſenectam ego ipſe, & vſque ad canos, portabo. Ego feci, & ego feram: & portabo, & ſaluabo. Scio, *Iſa.46.*

Domine,

Domine, video, & gratias ago bonitati tuæ. in hoc
Iſa.53. namque faſce, languores noſtros ipſe tuliſti, & do-
lores noſtros portaſti: portaſti nos, ſicut aquila in
humeris tuis. Agnoſco Domine adimpleta myſteria,
Iſa.9. & veneror. Virga Regni tui, ſceptrum exactoris, & F
Principatus tuus, ſuper humerum tuum.

Eia, fideles, Crucis Chriſti diſcipuli: apprehendite diſciplinam, & imitamini. Vidiſtis in vmbra Abimelech ramum cædentem, geſtantemque humero, ac ſociis ſuis dicentem; Quod me vidiſtis facere, citò facite? Iam adimpletum in Chriſto ſequimini. Deuotè crucem eius cum Heraclio portate; ad patientiam armamini; omne gaudium exiſtimate, cùm in tentationes varias incideritis. Quis non gaudeat in ſæculo, ſi pretioſam ſibi veſtem, torquem aureum, coronámve videat adaptari? Si currus ipſi triumphalis præparetur, vel pons, per quem ad imperij gloriam deducatur? Secretum igitur, ô anima mea, rimemur attentiùs. Nónne crucem, vt in ea gloriemur, Dominus ſuo geſtans humero pro virga Regni, nobis commendauit? Verè, quod eſt grande ludibrium impiis, grande myſterium piis. Et, vnde Philoſophus erubuit, ibi Apoſtolus theſaurum inuenit. Quod illi viſum eſt ſtultitia, Apoſtolo factum eſt ſapientia & gloria. Imitemur Apoſtolum, imitemur & Chriſtum.

Numquid huc ſpectat, quod de arca fœderis le-
Exo.25 gimus? Vectes numquam extrahantur ab eis; annu- I
lis ſcilicet. Quare, niſi vt ſemper ad portandum parata foret? Numquid nos ita quoque monet ipſe Saluator noſter, quotidie tollere crucem ſuam, quam ad hoc noſtram faciet? Audite ſocordes & ad patiendum imparati, tardi ad crucem, ad coronam veloces. Certatim Domini crucem, veræ æternæque gloriæ ſeminarium, amplexemur: humeros ſupponamus, ſuccollemus, ſempiternæ ſalutis aſſertricem veneremur; & cum S. Andrea dicamus; Salue crux veneranda:

tanda: ipſe per te me recipiat, qui pependit in te, Magiſter meus Chriſtus. Torpor omnis abſcedat, cariſſimi, in tã glorioſi trophæi præſentia, & ſpe certa victoriæ conſequendæ propoſita. Non minùs deuotè atque alacriter eam admittamus, (quocumque tolerandarum rerum velamine fuerit obuoluta) quàm ſi Dominum Ieſum videamus, ſuis eam manibus nobis imponentem, rogantemque vt illam in ipſius honorem amplectamur geſtemuſque, donec eam iterùm ab humeris noſtris dignetur reſumere, & nos ſecum in Regnum introducere ſempiternum.

Oratio.

Domine Ieſu Chriſte, fidelis humanæ ſalutis amator; qui vniuerſa mundi peccata ſuper humeros tuos in cruce portaſti: fac nos, per hanc tuam infinitam charitatem & patientiam, in tribulatione conſtantes; vt, tamquam veri crucis amatores, in hoc ſigno vincamus. Amen.

29. SIMON CYRENÆVS.

Túne crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, & Chriſto baiulus alter eris.

Iob 31. QVIS mihi tribuat auditorem, vt deſiderium meum audiat Omnipotens: & librum ſcribat ipſe qui iudicat: Vt in humero meo portem illum; & circumdem illum quaſi coronam mihi? Per ſingulos gradus meos pronuntiabo illum, & quaſi Principi offeram eum. Numquid Domine dixiſti, Pulſanti aperietur? Aperi igitur mihi modò ſenſum, ad intelligendum Scripturam; quia ſto ad fores diuinæ tuæ bonitatis, & pulſo. Domine, Domine, aperi nobis. Numquid, ſi velamen abſtuleris, preces hîc ſupplicantis, à te exaudiri deſiderantis, audimus? Nónne quaſi volumini inſcriptum crucis tuæ myſterium, efficaciam, triumphum, & gloriam, contemplamur? Nónne quotidianum quoque in ea ferenda ſtudium; Patri tuo mirificè gratum munus, æternaque corona decorandum, hîc obſignatum tenemus? A

Audio, video, teneo, Domine; & auditui meo das gaudium, quia exaudiſti me. Dicis ſiquidem & clamas, & cor noſtrum eximio tui cordis alloquio refocillas, miſericordiſſime Domine, nos ad conſortium tuæ crucis inuitans, vt & gloriæ tuæ conſortes efficias. Loquere itaque Domine, quia audit *Matth. 11.* ſeruus tuus. Venite ad me, omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Adſumus Domine, laborantes omnes & onerati. Laborãtes in luto & latere; atque importabile pondus infirmitatis humanæ, peccatorumque noſtrorum colligationes portantes. Vincula quæſo noſtra diſſolue, alleua nos, refice nos, & benè nobis erit. B

Tol-

Tune crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, et Chriſto baiulus alter eris.

Wilt doen dat Simon doet, hy draeght het cruys ons heeren:
Dynckt, dat ghy met ootmoedt verduldicheit moet leeren.

Le veus-tu ſeconder, a porter cette croix?
Rien que t'accommoder a la tienne tu dois.

Tollite iugum meum ſuper vos: iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Ego crucem pro vobis ferendo, ceu iugum, omnem eius aſperitatem propriis humeris detriui, vt veſtris ſuaue eſſet, & ſalutare: in eadem quoque vt hircus, iniquitatum veſtrarum impoſitum pondus aſſumſi, atque ita onus veſtrum omnimodis alleuiaui. Tollite igitur iugum ferreum, mundi cultores, amatores carnis, & ſerui diaboli; importabilem tam duræ ſeruitutis abiicite ſarcinam: & creatori, redemptori, gubernatorique veſtro ſeruite; in ſpiritu amoris, & non cum perturbatione timoris: ea lege, qua ſuper vobis cum ſuo Patre eſt proteſtatus; dicens, Volo pater, vt vbi ego ſum, illic ſit & miniſter meus.

Gratię tibi, benigniſſime Ieſu, pro tua in nos dignatione & gratia. Sed quid? an in vobis, Iudæi, miſeri-
C cordiam hîc vllam in mitiſſimum agnum animaduertimus, quod Simonem Cyrenæum angariaueritis, vt ferret crucem poſt eum? O latentem hîc, ſatis ſe tamen prodentem, ſub velamine pietatis inhumanitatem! Tradito iam Chriſto voluntati veſtræ, vt crucifigeretur, adeò ad ſummam turpiſſimæ mortis ignominiam adſpirabatis; vt parum ex animi veſtri ſententia vobis ceſſiſſe arbitraremini, ſi in via veſtriſque in manibus exſpiraſſet. Itaque ſubleuandum illum tanto onere iudicaſtis, non pietate ſuadente vel miſericordia, ſed maiori vos ſtimulante crudelitate.

Neque tamen veſtras vos manus adhibuiſtis, vllaſque aliorum veſtri ſimilium; quia indignum reputaſtis. Sed videte quàm hîc quoque illud impleſtis, quod de vobis iam anteà dixerat Dominus; Impo-
D nunt onera grauia & importabilia in humeros hominum, & ipſi nolunt ea digito tangere: ſic ſic, adimplete menſuram patrum veſtrorum.

E Venite porrò, fideles, in Simone Cyrenæo obedientes; non caſu, ſed de induſtria certaque Dei prouidentia diſponente parati occurrite ad ferendam

crucem, quæ ſe vobis quocumque modo vel loco tandem obtulerit. Sicut enim in Chriſto ſummæ fuit ſignum obedientiæ, crucem tollere; ita & in Chriſtiano. De villa venite, mundum contemnite, & apti eritis cruci ferendæ. Omnes enim, qui volunt piè viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionem patientur. Accedens itaque, ô fili, ad ſeruitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem.

Adimple, Chriſtiane, figuram, Scripturam, & menſuram, in Chriſto columbæ filio, de Spiritu ſancto
1. Mac. 10. concepto; quodque de Ionatha legimus in Saluatore noſtro perſolue fideliter. Exiit Ionathas (exiit Ieſus) ab Ieruſalem: & occurrit ei Simon frater eius in adiutorium. Ecce, ecce inquam; Adiutor fortis, auxiliator F noſter, qui exultauit vt gigas ad currendam viam, laſſatur, deficit, & auxilio indiget alieno. Et numquid fratres eius ſumus, qui ſolius amoris inſtinctu frater
Pro. 18. noſter fieri dignatus eſt? Adiuuemus eum igitur: Frater enim qui adiuuatur à fratre, quaſi ciuitas firma.

Domine Ieſu, miſereor ſuper te, quia video quòd peccata mea ſunt, quæ ita te prægrauant. Impone, Domine, humeris meis tuam crucem; vt tecum ſim in labore, qui tecum eſſe deſidero in requie & dulcore.

Venite peccatores, venite otioſi, venite molles, delicati & queruli: venite vos quoque puſillanimes, vanis tentamentis diſtenti, & vacantes à ſeriis; quid ſtatis hîc tota die otioſi?

Tolle infirme grabatum tuum, corporiſque lan- G guentis crucem, & ambula, poſt medicum tuum Ieſum. Tolle piger manipulum crucis, cum exulta- H tione; & defer in horreum Domini tui lætabundus.

Tolle, miles ignaue, vexillum, quod primo cæleſtis I inaugurationis tibi die impoſitum, in quod etiam conſcriptus iuraſti: nunc quidem inuolutum eſt, ſed poſtea explicandum, vt poſt bonum certamen, fidemque ſeruatam, coroneris.

Tolle

K Tolle tu quoque, vir deſideriorum, ſcalam, quam angeli deſcendentes aſcendenteſque reciproco ſuo olim veſtigio conſecrarunt: quà eò conſcenditur, quò Chriſtum ſequi deſideras.

L Tolle, auare, ambitioſe, & iniuſte, ſed pœnitens, tolle, inquam, clauem Dauid in humeros tuos, crucis myſteriis inſignitam, qua tibi theſauri cæleſtis facultas, & in cælum aditus datur.

Tolle tuam, quiſquis es, vt Chriſti crucem; in qua temetipſum vt ouem perditam ad ouile reportauit; & ſalua animam tuam in hac hora.

Oratio.

Quandoquidem patientia nobis neceſſaria eſt, vt reportemus repromiſſionem; infirmitati noſtræ, quæſumus Domine, ſuccurre placatus; vt crucis mortificationem, iugiter in noſtro corpore, pro tui nominis honore portantes, non cum damnatis cruciemur in flamma, ſed cum amatoribus crucis coronemur in gloria. Amen.

30. PLANCTVS MVLIERVM.

Has vobis lacrymas Solymorum impendite Nymphæ;
Quas velut arentes acrior ignis edet.

Ier.9. AVDITE mulieres verbum Domini, & aſſumant aures veſtræ ſermonem oris mei: Et docete filias veſtras lamentum: A
& vnaquæque proximam ſuam planctum; quia aſcendit mors per feneſtras, & vita per portam educitur, vt fatali ligno affigatur, mortiſque chirographum deleat, quod contra nos ſcriptum eſt. O proceſſionem inuiſam! ô lugubrem pompam! B
ô indignam præconis vocem! En, defunctus effertur: C
quin potiùs, viuus proprium portans feretrum vrbe egreditur, filius vnicus matris ſuæ; & turba ciuitatis multa cum illa. Chirographum mortis deleturus? an ipſe vitam cum morte mutaturus?

Luc.23 Sed, dic tu, ſancte Luca, quod accidit. Cùm ducerent Ieſum, ſequebatur eum multa turba populi & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eum. An immeritò? Non profectò; nam tum iam videbant impleri in Chriſto, quod ipſis in mundi cunabulis, in Abel iuſto figuratum audierant. Quando D
peruerſus Cain fratrem ſuum innocentem foras eductum, crudeliter nouo mundi ſpectaculo, trucidauit, & primum orbi luctum parentibus peperit. Numquid hîc quoque Prophetæ vaticinium complebatur, quo præmonuerat vniuerſos habitatores Iuda & Ieruſalem: Plangite eum, qui egreditur; quia non E
Ier. 22. reuertetur vltrà; nec videbit terram natiuitatis ſuæ. Verè ſiquidem Chriſtus moriturus egrediebatur, non ampliùs in carne mortali rediturus.

Plangebatis itaque, piæ mulieres, quaſi ſuper vnigeni- F

Has vobis lacrymas, Solymorum impendite Nymphæ,
Quas velut arentes acrior ignis edet.

O druck, v groot miſbaer! v droef en ſuchtich claghen!
Vallet het groen ſoo ſwaer, hoe ſal't het dorre hout draghen?

Filles, pleures paur vous: votre ame tarisſante
Sentira le courrous, de flame plus ardente.

genitum: & dolebatis ſuper eum, vt doleri ſolet in morte primogeniti. Erat ſiquidem æterni patris vnigenitus, & primogenitus vnigenituſque virginis matris.

G O Maria, quàm afflictum eſt cor tuum! & quærentem te video. Quem quæris, Domina? quem videre deſideras? Quæro, quem diligit anima mea. Si vidiſtis eum, dicite mihi; vt & ego curram, & inueniam, & videam, & veniens adorem eum. Quid, ô virgo, videre feſtinas eum, cuius adſpectu, loco ſolatij, grauius tuo cordi doloris vulnus infligetur; quemque tua præſentia magis contriſtabit? Non eſt iam ei ſpecies neque decor, in cuius alioquin faciem deſiderant angeli quoque ipſi proſpicere. Sed, ſi me audis, Maria; virgo prudens, & mater pia: In cor tuum introrſum reflecte mentis obtutum, affectumque ibi penitiùs contemplare maternum; & fallor, ſi non ibi totum cor tuum afflicti filij tui lineamentis imbutum inuenies.

At, quid audio, te mendax præco clamantem? Pontij Pilati Præſidis Romani decreto, educitur hic homo, Reipublicæ perturbator, Cæſareæ ac diuinæ maieſtatis reus, vt tollatur in crucem. Erras, erras, ô præco: ſic namque tibi clamandum fuit; Dei Patris omnipotentis arbitrio, pro nimia ſua in genus humanum charitate, filius eius vnigenitus & dilectiſſimus, ad mortem crucis educitur; vt ſaluetur mundus per ipſum.

At, agedum Dauid fidelis, & renoua luctum, quem in omni tuo populo, pro Abner ſuſcitaſti: & dic modò, quod olim tactus dolore cordis intrinſecus
H edicebas; Scindite veſtimenta veſtra, & accingimini ſaccis, & plangite exequias Abner. Nam pluſquam Abner hic; patris æterni lucerna, paternæ gloriæ ſplendor, & figura ſubſtantiæ eius, filius eius, ipſi coæternus. 2. Reg. 3

Sed numquid, ô anima mea, mortem hîc peccato-

rum peſſimam meritò deploremus, qua peccati letalis aculeo, in viuis adhuc corporibus animę lancinantur? O miſeram mortem! ô funus dolendum! ô ferales exequias! Sed, ô felicem planctum & luctum peccatoris verè pœnitentis! Mens ſiquidem infirma, dum ſumtâ cordis contritione per pœnitentiam plorat, ſequitur cum mulieribus Christum, & reportat ſolatium, Eant mentes ſtultæ, deflentes quod nullo vmquam lamento poteſt recuperari. Nónne meritò plangendæ ipſæ mulieres plangentes Adonidem? Sed, cum Propheta dicamus, in luctu peccati, vel quo Deum ipſi offendimus, vel quo alij coram ipſo ſunt mortui; Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, vt defleam interfectos populi mei?

Ezec. 8.

Ier. 9.

O patriam, æquè atque animam, inexplebili lamento digniſſimam, ex qua diſcedit Chriſtus, quaſi ad mortem eductus, in Religione Catholica, dolendo exitu tranſmigrante! O dolendum exitium, quando aufertur Regnum Dei, vt detur genti facienti fructus eius. Vis, ô anima mea, tibi figuram huius ante conſpectum conſtitui? Attende. Quando oppidum Siceleg ſpoliatum & ſuccenſum ab Amalech Dauidi fuit renuntiatum; Leuauerunt Dauid & populus qui erat cum eo, voces ſuas; & planxerunt, donec deficerent in eis lacrymæ.

1. Reg. 38.

Numquid meritò quoque cum Ieremia ſtatum deſertæ ſic patriæ deploremus? Migrauit Iudas, propter afflictionem & multitudinem ſeruitutis. Viæ Sion lugent, eò quòd non ſint, qui veniant ad ſolemnitatem. Egreſſus eſt à filia Sion omnis decor eius. Manum ſuam miſit hoſtis ad omnia deſiderabilia eius.

Thre. 1.

Thre. 2.

Repulit Dominus altare ſuum: maledixit ſanctificationi ſuæ. Cui comparabo te, vel aſſimilabo te, filia Ieruſalem? Cui exæquabo te, & conſolabor, virgo filia Sion? Magna eſt enim, velut mare, contritio tua: quis medebitur tui? filia populi mei, accingere

Iere. 6.

cilicio,

cilicio, & conſpergere cinere: luctum vnigeniti fac tibi, planctum amarum; quia repentè veniet vaſtator tuus?

O Domine, quàm in ſe meritò eapropter conuertat peccatrix anima, & terra quam deſeris, quod ad mulieres conuerſus dixiſti: Filiæ Ieruſalem, nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas, & ſuper filios veſtros flete. Nam, vnde Regnum Dei aufertur, ſubintrat haud dubiè regnum, ſeu potiùs tyrannis diaboli. Et vnde recedit vita, mors æternùm deflenda ſubſequitur.

Oratio.

DEus, qui tantam lacrymis dolorique prærogatiuam indidiſti, vt iratum te placent, & veniam peccatorum obtineant: concede propitius, vt eò doloris omnem & luctus copiam conuertamus, vbi ſicut maximè eſt opus, ita & vberrimus eorum fructus exoptatur; quo tandem, qui per peccatum cecidimus, per veræ pœnitentiæ lamenta ſurgamus. Amen.

31. VERONICA, SEV BERENICE.

Hac facie, faciem cordis diſpunge; ſuumq́;
Mens agitet IESVM, *det manus, ora ſonent.*

Dan.10 ECCE, quaſi ſimilitudo filij hominis tetigit labia mea: & aperiens os meum, locutus ſum, & dixi ad eum qui ſtabat contra me; Domine mi, in viſione tua diſſolutæ ſunt compages meæ: nihil enim in me remanſit virium. Vtinam, Domine Ieſu, viri huius deſideriorum ſpiritus, ſpiritum meum languentem exſuſcitet, ſuoq́ue calore accendat, ad aliquid ſentiendum guſtandumq́ue tam reconditæ dulcedinis, quâ ipſe, ad deliquium vſque, ſatur apparuit. A

Video quidem vultum tuum in velo expreſſum, ſed vtinam tangeres labia cordis mei! Aperirem os meum, & eructaret cor meum verbum bonum: verbum laudis, verbum deſiderij, & Verbum æternum quod caro factum eſt; qui es tu, Dominus meus, & Deus meus. Neque vel tanti facerem, etiamſi tum de cetero diſſoluerentur compages meæ, nihilq́ue in me remaneret virium; ſed totus in te, qui ſalus & fortitudo mea es, colliqueſcerem. Quia, dicere, immò cum pleno dierum & rerum Simeone exultabundus cantare poſſem; Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundùm verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum; quod paraſti ante faciem omnium populorum.

O te felicem, Berenice, quam notiori nomine Veronicam nuncupamus! & grauis victoriæ titulo inſignem interpretamur! Egregium illud illius heroinæ Plautillæ factum ſuſpicimus; paribuſque encomiis, & ipſius in Diuum Paulum charitatem, atque audax facinus in fidei coram hoſtibus profeſſione laudamus; B C

quando

VERONICA, SEV BERENICE.

Hac facie, faciem cordis diſpunge, ſuumque
Mens agitet IESVM, det manus, ora ſonent.

V aen-ſchyn, o Jeſu ; Wilt in myn herte prenten;
En beſticht-my in u, als ſhemels firmamenten.

Façonnés votre cueur, aus trais de ce visage;
Lui faiſant cet honneur, qu'il en ſoit ſeul l'image.

quando pergenti ad mortem Apoſtolo, velum rogata conceſſit, quo feriendus gladio, oculos ex more obduceret; quod & ab eodem ſibi poſt mortem apparente, recepit. At, tu, Chriſto ſub trabali cruce gementi, præque laboris, itineris, doloriſque moleſtiis extremè fatigato, ſudarium pietate permota obtendiſti; quo vultum illum ſuperbenedictum, ſanguine ſudoreque conſperſum, abſtergeres. Neque te ſexus tui conditio, tali reuocauit ab opere; neque iuratorum hoſtium, Chriſtum ad necem trahentium, furor abſterruit. Proinde quoque, ô quàm ſplendido tuum factum teſtimonio colluſtrauit Altiſſimus! quàm ſtabili firmauit argumento! quàm inuiolabili ſigillo muniuit! Velum ſiquidem illud tuum, venerabili faciei Dominicæ applicitum, effigiem eiuſdem ad viuum impreſſam retinuit; quod in hunc vſque diem, magno mortalium ſolatio ſpectabile aſſeruatur.

Sed, numquid & te, ab iſta heroina, felicem prædicemus Abagare, Rex Edeſſenorum piiſſime? De te
D
ſiquidem veterum Patrum ſcripta commemorant; quòd, cùm eo nomine pictorem miſiſſes, vt Domini noſtri, adhuc tum in carne viuentis, imaginem adumbraret; neque id pictor, ob ſplendorem ex ipſius
E vultu micantem conſequi poſſet; Dominus ipſe, diuinæ ſuæ ac viuificæ faciei linteum admouerit, imaginemque ſuam eidem impreſſam reddiderit; ſicque illud ad te miſerit, vt piæ tuæ cupiditati faceret ſatis: cuius quoque efficacia, tu ad Chriſti fidem conuerſus ſis, & inſignes victorias ſis illius virtute & præſtantia conſecutus. Perſonam eius humaniter inuitaras; & fidem eius ſuſcepiſti.

O felices & nos Chriſtiani, ſuper quibus lumen Pſ. 4.
vultus huius ſignatum eſt! atq; eapropter, ô Domine, dediſti lætitiam in cordibus noſtris. Sed, quòd facies tua, velo Berenices impreſſa, mœſtitudinem & dolorum acerbitatem prætendat, quibus tum temporis eras pleniſſimus; meritò nos ad cordis compunctionem

nem

nem emolliat, peccatorumque noſtrorum & fœditatem & acerbitatem ante oculos ſtatuat. Talem te namque contemplamur, qualem te per Prophetam
Iob 16. depingis, dum ſic ais; Facies mea intumuit à fletu; & palpebræ meæ caligauerunt: hæc paſſus ſum abſque iniquitate manus meæ. Verum eſt, Domine: quia hæc eſt iniquitas mea, quæ ſpecioſum præ filiis hominum, ſic deformauit. In ſimilitudinem hominum
Pſ. 81. factus, faciem peccatorum ſumſiſti, eamque patri obtuliſti, qui pro nobis eam ſic percuti fœdarique permiſit.

O interim felicem commutationem! faciem tuam nobis, piiſſime Ieſu, dediſti, pro noſtra quam aſſumſeras: vt, dum illam ſibi ſemper gratam & complacentem pater intuetur, nos quoque illi reddamur amabiles.

Reſpice igitur, ſanctiſſime Deus, omnipotens Domine, ac piiſſime pater, Reſpice, inquam, in faciem Chriſti tui; ſiue quam veluti peccatoris afflictam & confuſam oſtendit, in qua noſtram ſuſcepit miſeriam vt eam beatificet; ſiue illam, quam ipſe nobis per ſuam gratiam indidit. Reſpice itaque in faciem qua-
Pſ. 83. lemcumque Chriſti tui, & miſerere noſtri.

Et tu, iuſtiſſime, atque idem miſericordiſſime Domine, qui Iudex viuorum & mortuorum es conſtitutus à Patre, (hanc enim ob cauſam tibi dedit iudicium facere, quia filius hominis es) obſecro, ne iniquitates noſtras obſeruaueris; neque inde feras ſententiam:
Pſ. 16. quod ſi feceris, quis ſuſtinebit? Sed de vultu hoc tuo iudicium prodeat, quem pro nobis reconciliandis aſſumſiſti. Et oculi tui videant æquitates, non noſtras, ſed quibus tu abundaſti, pro eo quod in nobis abundabat iniquitas.

Vide propterea, ô anima mea, ne perdas pretioſum theſaurum, quem à ſponſo tuo accepiſti: vt ſignatum ſuper te lumen vultus eius aſſerues, & ſis veluti velum hoc, effigie dilecti tui ſponſi ſignatum. Idcircò, ne vllo

vnquam

vmquam tempore obliteretur, frequẽter faciem terræ cordis tui renouare memineris. Fixis interim interioris hominis obtutibus, benedictam veri Salomonis effigiem deuota quotidie contemplare: paſſionem ipſius, amorem, & humilitatem meditare; vt aſſiduitate illius, vultum eius quàm efficaciſſimum in cordis tui tabula contrahas, eique quantum licet aſſimileris. Tu igitur, ô amica mea, ſi ſapis, dilecto Ieſu tuo quotidie ſpiritualis Veronica efficiaris; & benè tibi erit, talique facto beatam te dicent omnes generationes. Scire deſideras, quid interim hinc tibi proueniet commodi? Facies tua coram Achis Principe mundi & tenebrarum harum mutabitur, ſicque eludetur aſtutia quęrentium animam tuam. Dicetque tibi pro mundo toto Rex Tyri; & cæli tibi ciues applaudentes: Tu *Eze. 28*
ſignaculum ſimilitudinis, plena ſapientiâ, & perfecta
F decore: in deliciis paradiſi Dei fuiſti. Si terrenæ con-
G flictationis te puluis vel ſudor infecerit; angelus Domini, vt beatum olim Theodorum cæleſti linteo tergens refocillabit. Conſiſte cum Propheta in oſtio *3. Reg. 19.*
ſpeluncæ mortalitatis præſentis hoc velo contecta, & veniet tibi inſtar ſibili auræ tenuis Dominus, qui ex hoc ergaſtulo eductam cæleſtibus choris aggregabit.

Oratio.

DEus, qui nos ad imaginem tuam Sacramentis renouas & præceptis; da nobis ita quæſumus in vtriſque chariſmata meliora ſectari, vt vultus tui lumine, quod ſuper nos ſignatum eſt, conſeruato, ad faciei tuæ tandem conſpectum in cæleſtibus admittamur. Amen.

32. GOL-

32. GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons quantùm crucis exaltare tropæo;
Tantùm præ reliquis tollis ad aſtra caput.

Gen.19 SALVA animam tuam ; noli reſpicere poſt A
tergum ; nec ſtes in omni circà regione:
ſed in monte ſaluum te fac. O Domine,
quandoquidem mundus hic in maligno
Rom.9. poſitus, ſicut Sodoma & Gomorrha horrendo vitiorum flagrans incendio factus eſt; gratias tibi ingentes ago, quòd conſilium, exemplum, & auxilium præbes, tam præſens euadendi periculum. Gratiæ, inquam,
Pſ.14. tibi, quòd non periit fuga à me; dum multiplicati ſunt, qui requirunt animam meam. Conuertam itaque pedes meos in fugam, & in monte me ſaluabo.

Ier.51. Fugite, fugite, de medio Babylonis, ô chariſſimi: & ſaluet vnuſquiſque animam ſuam. Nemo veſtrûm retrò reſpiciat, ne quem viſa delectent, atque à cœpto remoueant. Neque ſtemus in omni circà regione; quia impij in circuitu ambulant, vt trucident in occulto rectos corde. Nemo deſcendat tollere tunicam, ſed tradat & pallium, & aſcendat in palmam. Nec ab agro ſolitudinis ſanctæ reuertatur in domum ſuam luteam, caducam, perſtillantem, fumantem, multiſque refertam miſeriis; ſed cupiat diſſolui ab hoc tabernaculo, & eſſe cum Chriſto.

Eccli. 16. Ita ſumus, Domine, te iuuante facturi; quia conſilium tuum fons vitæ: tantùm oramus te, vt non fiat fuga noſtra hyeme vel ſabbato: nihilque nos, in hac fuga ſpirituali contemtus mundi, remoretur. Educ, Domine, manu tua benigna animam meam de hac cuſtodia; & captiuos de carcere tenebrarum eripias, quò circumdati ſumus, in hoc ſæculo nequam, & corpore peccatis obnoxio.

Venite

32. GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons, quantùm crucis exaltare tropæo;
Tantùm præ reliquis tollis ad aſtra caput.

O ſchroom van plaets en grondt; daer ſoots tormenten leven!
Siet, wat hy voor u vondt, die u ſyn Kruys wilt gheven.

Tout autant, que ce mont ſur les autres ſ'esleue;
D'autant d'honneur le front cette croix luy re-leue.

Venite, venite, ad ſpectaculum, admiramini, & exemplum ſalutis accipite, mundi pereuntis amatores. Vineæ luxuriantis heredem in Chriſto videte, *Matth. 21.* quem infideles coloni apprehenſum eiecerunt extra vineam, & occiderunt. Figuram iſtis apponi depoſcitis, vt vmbrâ ſubiectâ quod lucis eſt magis eniteat? Paulum adumbrantem illuminantemque attendite.

B Quorum animalium infertur ſanguis pro peccato in *Heb. 13* Sancta per Pontificem; horum corpora cremantur extra caſtra. Propter quod & Ieſus, vt ſanctificaret per ſuum ſanguinem, populum; extra portam paſſus eſt. Exeamus igitur ad eum extra caſtra; improperium eius portantes. Non enim habemus hîc manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Da nobis, Domine, per tuam gratiam; quod nos tam piè doces per tuum exemplum.

✠ Neſcis, ô anima mea, neſcis, quę & qualia, per hunc ſponſi tui è ciuitate progreſſum, & in montem Caluariæ aſcenſum, doceamur? Nónne ſatis dilucidè nobis ob oculos ponitur terrenarum rerum fuga, honoris & pompæ contemtus, deliciarum voluptatumque faſtidium; amicorum, ſodalium, amoris proprij, atque adeò tuiipſius pro Chriſto deſpectus, & abnegatio? Nónne prouocaris è contra ad mortificationem affectuum, & ad veram antiqui hominis exinanitionem? Sed, ardua eſt, dices, iſta ad Caluariæ montem conſcenſio; atque corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam; & terrena inhabitatio deprimit *Sap. 9.* ſenſum multa cogitantem. Ita eſt, vt dicis: ſed, Conſilium quæris? parum hîc cogita, ſed multum facito. Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ prouidentiæ noſtræ.

Audin' clamantem, conquerentem, ſuamque deplorantem in hoc anxio deliberandi ſtatu miſeriam? Quamdiu ponam conſilia in anima mea, dolorem in *Pſ. 12.* corde meo per diem? Quare dolor tota die perſeuerat in corde? quia bona conſilia ſolùm ponuntur in ani-

ma, &

ma,& non in manu. Cogitantur,ſed non practicātur. Si tu quoque tuam infirmitatem, reiq́ue arduæ difficultatem curioſiùs incipis æſtimare, nihil vmquam
Sap. 9. efficies. Difficilè æſtimamus, quæ in terra ſunt; & quæ in conſpectu ſunt, inuenimus cum labore; quæ autem in cælo ſunt,quis inueſtigabit?

Deus in adiutorium meum intende, & oſtende mihi viam in qua ambulem,vt me doceas facere voluntatem tuam. Audiam itaque, ſpe fretus bona, quid loquatur in me Dominus Deus meus; & vi-
Iſa. 49. debo in quam viam deducat me: dicit etenim; Po- C
nam omnes montes meos in viam: & ſemitæ meæ exaltabuntur. Rectè,ô Domine; iuiſti ſiquidem tu, ſaliens in montibus, tranſiliens colles; & ſemitæ tuæ ſic exaltatæ ſunt, vt in crucem tu quoque per eas fueris exaltatus. Fac quoque reſpectu noſtri, quod promiſiſti: vt & nobis montes in viam ſint. Et quia non ſolùm manus noſtræ graues ſunt, ſed & pedes & caput; immò & graui corde deorſum delabimur; tu verò exaltatus es: trahe nos ad teipſum. Trahe fortiter,Domine, & attrahe;quia, vt vides, iterumq́ue fateri non piget,graues, terreſtres, deorſum tendentes ſumus,& tarda eſt valde voluntas noſtra.

At tu ſi traxeris nos Domine;montes excelſos peccatorum virtutumq́ue ſublimium, quos in viam tibi tuiſq́ue poſuiſti, tranſſcendemus; & ſemitæ pedum noſtrorum poſt te currentium,vſque ad excelſa taber-
nacula tua nos exaltabunt. Et te in primis mons Gel- D
boë, ſterilis, in-fecunde, & maledicte calcabimus: te Munde immunde,ſuperbe,& deſperationis incen-
tor, virtutum veſtigiis tranſſcendemus. Te autem E
mons excelſe ſuperbiæ, vanæ gloriæ, & ambitionis; omnem mundi gloriam pollicens, ſatanæ tentatori notiſſime,ſupplantabimus,docti per humilitatis cam-
peſtria tutò procedere. Te verò, ô mons Thabor, F
placide, admirande, teſtis diuinæ gloriæ in mortali adhuc Chriſti corpore reſplendentis, te veneramur,

teq́ue

teque à longe contemplantes ad montes priùs paſſionis accedimus: nam oportebat & Chriſtum pati priùs,& ita intrare in gloriam ſuam.

G O mons Oliueti,te ſuſpicio,te reuereor; tu veſtigia mea dirige,vt gratia ſtillantis olei cæleſtis adiutus, ad montem Caluariæ veræque mortificationis merear
H peruenire. Salue mons ſancte, mons Dei, mons noſtræ ſalutis. In te, credo, caluaria primi parentis noſtri Adæ quieuit; in te ſecundus Adam, cum Eliſæo conſcendens,à pueris,inſenſatis Iudæis,calui ſuſcepit
I opprobrium. In te,ſaluato Iſaac, immolatus eſt aries.
K In te ſparſæ iacentes caluariæ mortuorum, Chriſti morte cohoneſtatæ, ſpem vitæ ſunt conſecutæ. In te vita noſtra mortem obiuit, vt dux vitæ mortuus regnaret viuus; & morti mortem inferens,inferni morſus fieret,& mortuos viuificaret. Habeto me, & me poſſide: vt mundo mortuus,illi viuam,qui in te mori dignatus eſt. Vtere,ô anima mea, tot tantiſque præſidiis. Portæ inferorum obſiſtunt? Confractas humeríſque impoſitas, in hunc ſalutis tuæ montem, cum Samſone per crucis victoriam deferemus.

Oratio.

AVxilium tuum, Domine, ſupplices deprecamur; vt qui in hac valle lacrymarum aſcenſiones in corde noſtro diſponimus, quibus in montem ſanctum tuum pertingamus; benedictione tua repleti, de virtute in virtutem ire poſſimus, donec te videamus Deum deorum in Sion. Amen.

33. VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipſe tibi edulcans, calicem ſibi miſcet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

Pro. 31. DATE ſiceram mœrentibus & vinum his A
qui amaro ſunt animo: bibant & obliuiſcantur egeſtatis ſuæ; & doloris ſui non recordentur ampliùs. O magnam diuinæ bonitatis in miſeros mortales benignitatem, paternè vniuerſa gubernantis! O magnam priſcorum hominum in ſe mutuò charitatem, tam benè ordinata obſeruantium, vt ne quidem extremè deſolati, omni deſtituantur ſolatio! Vinum enim vt lætificat cor hominis, ita tũ maximè propinari deberet, quãdo iuſtus eſt metus, ne mœrentis animus triſtitiâ abſorbeatur.

At vos, ô Iudæi, inueterati dierum malorum! & B
vos milites inhumani, Iudæorum adminiſtri, qui ſicut ſpinæ vos inuicem complectimini, & eumdem planè funem trahitis! quid facitis? quam humanitatem afflicto mortique acerbiſſimæ proximo exhibetis? quídnam ei, ſolatij gratiâ propinatis, cui debetis quod eſtis? Dediſtis ei vinum cum felle miſtum: & cùm guſtaſſet, noluit bibere. Myrrhatum ei quoque vinum porrexiſtis, ſed non accepit. O ſolertes bonarum conſuetudinum obſeruatores! Non ſuffecerat vobis, quod Amos de vobis veſtríque ſimilibus;
Amos 2. Vinum damnatorum bibebant in domo Dei ſui; niſi etiam illud qualecumque, quod ei dabatur, felle permiſto corrumperetis, redderetíſque impotabile?

Sublimius tamen in tuo facto, piiſſime Domine, nobis exemplum propinaſti. Venite peccatores, venite iuſti, & quotquot veſtram ſititis ſalutem; accedite, bibite, & inebriamini chariſſimi. Quia dulcis amaror, qui ex Chriſti patientis amore potatur, miro modo mentem diligentis inebriat; vt & ipſe de calice paſſio-

 VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipſe tibi edulcans, calicem ſibi miſcet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

O bitter ſap, en wyn, vergalt, als bloedt van draken!
Mochter yet bitters ſyn, dan t'ſondich ſap te ſmaken?

Afin que la poison de Babel tu n'emboiue;
Il faut que la boiſson de fiel lui-meſme il boiue.

paſſionis Dominicæ, quando offertur, cum gaudio bibat; & quando differtur, ſiti magna deſideret. Con-
C ſideremus itaque ſponſum animarum noſtrarum, Dominum Ieſum, guſtantem & non bibentem; nos autem admotis animi labris reconditum hîc ſalutaris documenti myſterium delibemus.

Quid eſt, pie Domine, quòd guſtaſti quidem vinum felle mixtum, ſed cùm guſtaſti, noluiſti bibere? Nónne poſt tam arduos labores, ſudorem ſanguineum, pœnas, longamq; fatigationem, ſitiebas? haud dubiè. Nónne vires corporis valde elanguerant? omninò. Numquid & animus inexplicabili mœſtitudine preſſus refocillatione indigebat? planè. Accepiſti oblatum, labra admouiſti, guſtaſti; hæc omnia ſitim egeſtatemque ſolatij teſtabantur: ſed fellis immiſtio bibere, ſitimque reſtinguere prohibebat. An id ignorabas, Domine, vt guſtare debueris? vel an hoc facto declaraſti, te vinum ſynagogæ faſtidire, atque aliud elegiſſe nouum, quod biberes in Regno Patris tui, in Eccleſia Gentium?

Agnoſcamus, miſeri mortales, peccatorum noſtrorum acerbitatem. Guſtauit illa quidem Filius Dei, debitam illis pœnam luendo; ſed, dum noluit bibere; communicationem omnem aliam, in peccatorum malitia & culpa deteſtatus eſt. Videamus itaque diligenter, & hæc duo curemus: tum, ne nos eum in ſiti ſalutis noſtræ vino felle miſto potemus; tum, vt vinum quod ipſe nobis propinat, non auerſemur.

Heu! quàm varia vina præbemus Chriſto ſitienti dicentique nobis; Da mihi bibere! An ignoras, ô homo, quòd mandatorum obſeruatio cibus & potus eſt ei, atque eſca qua libenter veſcitur? quodque illum in ſiti potamus, quando ſalutem noſtram operamur? Quid ſi vinũ quoque ei propinare credamur, quando plura præſtamus, quàm præcepta nouerimus? At, quàm variè miſtum eſt vinum noſtrum, & opus quodcumque, quod illi exhibemus! Nónne tunc vi-

num noſtrum miſtum eſt aquâ, quando gratiæ ipſius
Iſa. 1. & donis vim omnem atque efficaciam, omnemque
ſaporem adimimus, propriam ſapientiam admiſcen-
Ioel. 2. do, quę frigida & inſipida eſt? Et quid aliud ipſi quàm
turbidum & confuſum vinum propinamus, ex vinea
noſtra confuſa; quando ſacra profanis permiſcemus;
tantáve eſt raritas ipſum colentium & facientium
benè, vt ſit pudor iuſtaque facierum confuſio?

Nónne id tali modo Propheta deplorat, dum ſe explicans, dicit; Periit ſacrificium & libatio, de domo Domini. Luxerunt ſacerdotes, miniſtri Domini. Confuſi ſunt agricolæ: vlulauerunt vinitores ſuper frumento; quando periit meſſis agri: Confuſum eſt gaudium à filiis hominum?

Sed eheu! peſſimum eſt vinum, quod tibi Domine
propinamus, felle miſtum; de quo per Moyſem ita
Deut. conquereris. De vinea Sodomorum vinea eorum, &
32. de ſuburbanis Gomorrhæ: vua eorum vua fellis, &
botrus amariſſimus. Et quò grauiſſima quæq; peccata deteſtando magis modo deſcribas, addis; non qualecumque fel, ſimplex & commune; ſed, fel draconum vinum eorum, & venenum aſpidum inſanabile. O Domine, quàm amarum tibi vinum profert tua D
vinea, qui ſumus nos; pro omnibus quæ retribuiſti
nobis! vt dicas meritò; Quid eſt, quod vltrà debui
facere vineæ meæ, & non feci ei? An quod exſpectaui, E
Iſa. 5. vt faceret vuas, & fecit labruſcas?

O anima mea! ô fideles, Domino noſtro parum fideles! ceſſet iam manus noſtra à tanto facinore; & deinceps viciſſim, vinũ quodcumque ipſe nobis porrexerit libenter bibamus. Pota nos in primis, Domine, vino compunctionis; immittendo dolorem peccatorum, ſalutarem afflictionem, amaritudinem, tribulationem, ſed paterno conditam affectu. Da metuentibus te ſignificationem, vt fugiant à facie arcus: ſicque euadamus calicem furoris nouiſſimi. Scimus, Domine, ſcimus; bonum eſt hîc pati; atque eapropter inclinas

nas calicem ex hoc in hoc; verumtamen, fæx eius non eſt exinanita, bibent omnes peccatores terræ. Nam quantumuis parum hîc bibitur, prodeſt tamen non parum. Audimus, Domine, prouocas atque animas
F nos, dum ais; Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum? Et quid aliud reſpondeamus, quàm vt illi, Poſſumus? ſed, da vt poſſimus: quia ſine te nihil poſſumus, neque facere neque pati. Siq́ue nimis exterret calix paſſionis, compaſſionis ſaltem bibendus eſt: qui etiam à te innocentiſſimo agno non pertranſiit, niſi biberes illum.

G Bibamus, amici; & pro Chriſto libenter aliquid patiamur (ipſo præſertim nobis propinante, & tam amicabili hauſtu præbibente) quacumque de cauſa prouenerit quod feramus. Id ſi fecerimus; bibemus *Mar.14* in Regno eius vinum nouum, quod Deum, angelos, & homines recreat. Omnis quidem homo primùm bonum vinum ponit, & poſtquam amore voluptatis inebriati fuerint, tunc id quod deterius eſt; Tu autem, Domine, bonum vinum ſeruaſti vſq; adhuc. Bonum quidem vinum tribulationis & pœnitentiæ, melius euangelicæ gratiæ, ſed optimũ æternæ gloriæ. Eamus igitur amici, & fratres, alacres ad montem myrrhæ, paſſionis Dominicæ, & faſciculum inde deſumamus, quod cum vino noſtro, ſenſu cõpaſſionis, miſceamus; ſalutariq́ue felle piſcis vtamur, vt conglorificemur.

Oratio.

DEus, qui peccatorum noſtrorum acerbitatem, in vino felle miſto, faſtidiuiſti, primorumq́ parentum & filiorum guſtatũ, in obedientiâ deprauatum, paſſionis tuæ acerbitate reformaſti: da nobis quæſumus, calicem, quem bibiſti, ita per pœnitentiam & patiẽtiam deguſtare, vt vini tui noui dulcedine, in Regno tuo ſatiemur. Amen.

34. MALLEVS.

Mallee per ſæuos adigens pia vulnera clauos;
Eia mihi edurum cor pietate doma.

3.Re. 6 MALLEVS & ſecuris, & omne ferramen- A
tum, non ſunt audita in domo ſeu templo
Salomonis, cùm ædificaretur. Quid igi-
tur nobis, Angele Dei, Malleum Paſſio- B
nis Dominicæ repræſentas? Nónne ipſe pluſquam Salomon fuit, corpuſque ſuum templum appellauit? Si conceptum eius de Spiritu ſancto, ſine viri ſemine, de Virgine, eiuſque natiuitatem admirandam, ſine partus doloribus, vt lapidem de monte ſciſſum ſine manibus, tacita illa templi Salomonis ædificatione expreſſam reſponderis; dicam in Chriſto paſſo, temploque corporis deſtructo, exſtructam fuiſſe Eccleſiam, cuius templum Salomonis figura fuit: cur hîc igitur auditus eſt malleus?

O admirandum mallei myſterium, meritò nobis C
ab Angelo inſtar rei ſacræ venerandæque repræſentati! Te ſuſpicio, veneror, exoſculor. Nam veluti lego,
Gen.4. quòd Sella, vmbram ſignificans, genuerit Tubal- D
cain, qui primus fuit malleator, primuſque mallei vtendi inuentor & faber, in cuncta opera ęris & ferri; qui nomine ſuo idem ſonat, quod confuſionem poſſidens, aut ignominiam æmulans; ita hîc conſidero, primum noſtrum parentem, ex nihilo velut vmbra progenitum, confuſionis atque ignominioſæ labis auctorem, primi peccati patratione, primam crucifigendi Chriſti peperiſſe occaſionem, atque adeò primum mundi malleatorem exſtitiſſe.

Sed, quid hoc monſtri nobis ingenerat, quod ſa-
Pro.19 pientem audimus inſonantem? Parati ſunt mallei E
percutientes ſtultorum corporibus. Ah, quàm verum

iſtud,

Mallee, per ſæuos adigens pia vulnera clauos,
Eia mihi edurum cor pietate doma.

Comt-hier, ghy hamer fel, wiens ſlaghen Chriſtum wruyſten:
Myn hert doet my ghequel, her-ſmedet, en doett iuyſten.

Marteau, frappe l'acier, de mon rebelle cueur:
Qu'il ne ſoit plus ſi fier ans coing de ſon Seigneur.

iſtud, & nobis quadrans per omnia! Nam fatuitas noſtra, quam peccando commiſimus, neque ad incudem reuocata, neque vllis malleorum ictibus pulſata corrigi poterat. Ad nihilum redigi, ſed nequaquam ad rectum primæuum ſtatum reuocari quibat. Verùm, pro nobis ſtultus, ridiculus, contemtibilis, & maledictum factus Chriſtus, æterna Dei ſapientia, tulit in ſemetipſo, quod nobis inſipientibus & ſtultis debebatur.

Numquid iſtud apertè per puerum tuum, mitiſſime Domine, prædixiſti? Supra dorſum meum fabricauerunt peccatores. Quid, ô Domine, ſunt fabricati? Heu, heu, ſcio: peccata grauiſſima, & in inuicem compacta, quæ quotidie perpetramus. Sed numquid aliud fabricati ſunt, ô bone Ieſu, malleatores illi, fabricatores mendacij, & cultores peruerſorum dogmatum, populum in necis tuæ conſpirationem concitantes? Agnoſco, benigniſſime Domine, beneficium, tua bonitate ex malo fonte promanans: dum, vt verus Samſon de comedente producis cibum, & ex forti inuaſore exire facis dulcedinem. Ipſi quidem ſic fabricando, prolongauerunt iniquitatem ſuam; ſed noſtrum interim, æquè ac ſuum, ſi conuerti voluerint, reatum abbreuiarunt, & ſalutem ſunt fabricati.

Pſ. 128.

Iob 15.

O ſtupendam Dei, quid dicam, ſapientiam, an bonitatem? vtrumque ſuſpicio. Videte, filij Adam perditi; videte filij perditionis, in Chriſto ſecundo Adam redemti. Attendite, admiramini, gaudete, gratias agite, mallei ſacroſancti virtutem expendite. Dum
F ſuper incudem hanc, malleis ſuis, inſtigante diabolo ceu Vulcano quodam ad opus, fabricati ſunt peccatores; ad nihilum redactum eſt peccatum nos opprimens, incentorque malorum protritus diabolus. Teſtare Propheta, quod dicimus, quodque hinc elicimus;
G & ſpem iſtam re ipſa conſolida. Quomodo confractus eſt & contritus malleus vniuerſæ terræ! quo- *Ier. 50.*

modo verſa in deriſum aduerſarij aſtutia & malitia! Numquid de te iam olim diabole dictũ audiuimus, *Iob 41.* præ terribili tua ferocia; Quaſi ſtipulam æſtimabit malleum,& deridebit vibrantem haſtam? Vide nunc, vt viceuerſa,de tua potentia ridet Chriſtianus,tuumque malleum mirandamque machinationem,vt ſtipulam æſtimat.

Sed,tui nequeo obliuiſci,Dei genitrix,Virgo, Maria, dum mallei vibrantis ictuumque ſonantium memini. O quàm triſtis fuerit malleorum ſonitus in auribus tuis, quas Deus olim angelico alloquio de cælo dignatus eſt. Verùm & hinc, ô dilecta, ſolatium elicere liceat, tametſi cor tuum iterata pænè verbera dolore contriuerint. Dic tu nobis aliquid, ô Sapiens, quod ictus emolliat, & contuſum Mariæ pectus inſtauret. Quid inquis de fabro? Vox *Eccli. 38.* mallei innouat aurem eius: & contra ſimilitudinem vaſis,oculus eius.Optimè,optimè. Sicut enim auditu mallei ſonantis iuuatur & gaudet, etiamſi non aſſiduè cudat aut faciat opus; quique, dum operatur malleo, oculum in exemplar operis coniicit defigitque, vt illud idem affabrè imitetur: ita ſonitus hic malleorum, in filij tui crucifixione, tametſi mœſtus fuerit,intimoſque cordis tui receſſus penetrarit; poſſumus tamen, ô Maria, non immeritò tibi prædicta applicare.

Quis neget, qui te Prophetiſſam magnique conſilij conſciam norit,quin in hoc triſti auditu auris tuæ, mentis oculum ad excellens illud opus redemtionis humanæ reflexeris, eoque obtutu malleorum ictus æquanimiùs tuleris; Deoque vniuerſorum conditori gratias egeris, pro tanto opere eouſque producto, quod tot antè ſæculis ingemiſcens orbis exoptarat?

O felicem incudem! ô beati mallei! ô opus admirandæ virtutis, hac tam diuina fabricatione procuſum! Scitis, chariſſimi,quid hinc boni præterea profectum ſit? Non ſolùm hîc machinatoris diaboli vaſa

con-

confracta ſunt, viſque eius omnis contuſa; verum-etiam vincula & catenę charitatis confecta, quibus & homines inter ſe, & cum ipſo Deo connecterentur; quæ nec mors ipſa, nec infernus poſſit diſſoluere. Fortis namque vt mors dilectio; dura vt infernus æmulatio. Profer huius rei diuinum oraculum Iſaia, teſtis angelice. Confortauit faber ærarius, percutiens malleo, dicẽs, Glutino bonum eſt. Charitatis amicam connexionem ex duris malleorum ictibus innuens emanaſſe. Numquid non verba mea, (dico & verbera) ſunt quaſi ignis, dicit Dominus; & quaſi malleus, conterens petram? Tunde, tunde, Domine Ieſu, cor meum, quod ſicut petra obduratum eſt: & recude illud; vt molle & flexile ad omnem charitatis normam reddatur; ſicque in templum ſanctum hinc transferamur, vbi (poſtquam hîc fuerint tunſionibus, preſſuris, expoliti lapides) nullius mallei ſerræve ſtrepitus ampliùs audietur.

Iſa. 41.

Ier. 23.

Oratio.

Propter multitudinem iniquitatis noſtræ, dura facta ſunt peccata noſtra, Domine, & ideò plaga inimici percuſſiſti nos, & caſtigatione crudeli: corda igitur noſtra, quæſumus, igne tuæ charitatis emolli, vt malleo tuæ virtutis petras conterente recuſa, diuinæ tuæ voluntati conformentur. Amen.

35. CLAVI.

Figite me claui; minus hoc; ſed fixa potenti
Mens ſit amore Deo, fixa timore caro.

Iſa.41. VNVSQVISQVE proximo ſuo auxiliabitur, & fratri ſuo dicet; Confortare: Confortauit faber ærarius percutiens malleo, eum qui cudebat tunc temporis, dicens; Glutino bonum eſt. Et confortauit eum clauis, vt non moueretur.

Nónne hîc vinculorum tuorum, clauorum, & glu- A
tinis charitatis tuæ, mitiſſime Domine, virtutem & efficaciam contemplamur; quorum meritis hoc ſumus conſecuti, vt inuicem in omni difficultate confortemus, virtuteque conſtantiæ reddamur immobiles? Numquid illud effectum hîc cernimus, in Eccleſiæ tuæ ſanctæ myſteriis ac Sacramentis, velut certis quibuſdam ſalutis conſequendæ firmamentis; quod per os Prophetæ iamdudum antè monueras;
Iſa.54. Dilata locum tentorij tui, & pelles tabernaculorum B
tuorum extende; ne parcas: longos fac funiculos tuos, & clauos tuos conſolida? Quis namque myſterio carere crediderit, humillime atque idem ſapientiſſime Domine Ieſu, quòd vinculorum, clauorum, & glutinis charitatis in acerbiſſima tua paſſione vſum eſſe voluiſti? Et quidem ſeruato interno arctioris atque arctioris connexionis ordine & gradu, quemadmodum efficacior horum trium per certos gradus externa coniungendi facultas eſſe dignoſcitur. Nónne funi- C
bus ligatus fuiſti multis vicibus & modis Domine; in horto, per viam, in domo Annæ, ad columnam & ad crucem, vt manus & pedes in eam extenderentur, donec clauis affigereris? At, quia durabilis non eſt, tametſi dura ſatis & fortis, funium alligatio, ideoque non

CLAVI.

Figite me claui; minus hoc, ſed fixa potenti
Mens ſit amore Deo, fixa timore caro.

Aen t'cruyō waert ghy ghehecht, met naghelō, t'onſer bate:
Tō Christe meer dan hecht, dat ick u niet en late.

Glués, fichés, liés, d'amour, d'eſpoir, de crainte,
Mes sens humiliés d'une douce conſtrainte.

non manſiſti in vinculis funium. An ita fortaſſe tibi quidam alligantur, qui te vel honeſtatis gratiâ, vel ſpe ſola promiſſionum, aliáve de cauſa huiuſcemodi inci-
D piunt amare & ſequi? Aſt, claui connectunt duriùs & fortiùs, ſed nec hoc eſt adeò longi temporis; quia ſicut funes vſu deteruntur, vel putreſcunt tempore; ita nullum quoque violentum perpetuum. Eapropter etiam, non diu manſiſti clauis affixus cruci, ſed eodem veſpere depoſitus fuiſti. Anne tibi Domine ſic adhærent, qui alioqui damnari timent, & pœnæ formidine tibi ſeruiunt, plus tuam iuſtitiam gehennamque timentes quàm te? Non eſt hoc delectabile, non
E eſt durabile, neque ſecurum. Verumtamen bonum eſt, ad tertium modum inducendum, qui longè eſt optimus: vt faber ille dicebat; Glutino bonum eſt. Numquid ita videmus fabros ligna glutino compingentes, funibus, clauiſque connectentes, ſed, quòd funes & clauos ſubinde tollant, ſoli glutino fidentes?

Gratiæ tibi, Chriſte Saluator & amator animarum noſtrarum, quòd Eccleſiam tibi glutino charitatis adſtrinxeris; vt nos omnes dicere poſſimus; Mihi adhærere Deo, bonum eſt, & ponere in Domino Deo *Pſ. 72.* ſpem meam.

Obſecro te itaque, clementiſſime Domine, Pater Domini mei, trahe me funibus ad Filium tuum, vt ad eum veniam; in funiculis Adam, vt promiſiſti, *Oſee 11* trahas me. Et confige timore tuo carnes meas, vt *Pſ. 118.* attractum funibus, clauis affigas. Sed glutino charitatis adglutina; quia bonum multoque melius eſt, ita tibi adhærere. Trahe me, poſt te curremus in odorem vnguentorum tuorum: attractus affigar; affixus adhærebo; adhærens, amoris glutino ſolidatus, dicam, clamabo, & perſonabo exultabundus, cum mille ſimilibus, Quis nos ſeparabit à charitate Dei? quis nos *Rom. 8* ab hoc glutino dimouebit? Non diſcedimus à te: vi- *Pſ. 79.* uificabis nos; & nomen tuum inuocabimus.

O vos interim infelices mundi carniſque amato-

res,

res, ſtulti cæcique iudices, & iniqui rerum æſtimatores! Numquid felices vos arbitramini, quòd affectui veſtro ſeruitis? quòd carnis concupiſcentiis indulgetis? quòd brutales animi & corporis paſſiones ac motus liberè euagari permittitis? quòd nullo neque loro, neque repagulo conſtricti laſciuitis? O inſenſati miſerique felices! horretis, fugitis, & deteſtamini clauos timoris Domini, quibus confixi Chriſto cruci, cuncta illa infanda facere prohiberemini; & miſeriam veſtram non attenditis, quòd ignitis diaboli clauis transfixi, miſeram ei duramque ſeruitutem ſeruitis, dum ſecundùm carnem ſic inſanitis. Senſus, affectus, paſſiones & carnis concupiſcentias domare ac mortificare non vultis; vos interim audite Prophetam miſerandum veſtrum ſtatum depingentem: Qui F
Nu. 33 remanſerint (vt ex Gentibus ita ex malis affectibus, internecioni dandis) erunt vobis quaſi claui in oculis, & lanceæ in lateribus: & aduerſabuntur vobis in terra habitationis veſtræ.

Numquid igitur immeritò tot vitiorum aculeis, tot carnis ſtimulis tentamentiſque lancinamini in hac terra corpuſculi lutei vitæque mortalis? Carnem G igitur tuam, ô homo, potiùs clauis timoris Domini configi precare; vt ipſum quoque tentatorem, mundi maligni principem, in tuæ carnis tentorio proditoriè latentem conficias, & adhæreas Chriſto. Exemplar
Iud. 4. in ſpeculo cupis, quod imiteris? Confugit Siſara (figura diaboli) in tentorium Iahel, ibique delituit, plus mali ſi euaſiſſet, perpetraturus. Iahel autem tulit clauum tabernaculi, & malleum; & poſuit cum ſilentio ſupra tempus capitis eius clauum, percuſſumque malleo defixit in cerebrum, vſque ad terram. Hanc imitare, & de hoſte domeſtico triumphabis, timore Domini illum in tua carne interimente.

Huc huc igitur, filij hominum, graui corde, contendite; hiſce Domini clauis configi ſatagite; ad hoc ſtudete, ad hoc orate; hunc in finem diuina

verbi

verba peruoluite, monita ſalutis & amici monentis eloquia menti infigite. Nónne Sapientis id teſtimonio comprobatum eſt? Verba ſapientum ſicut ſtimuli *Eccle.* (ad virtutum ſemitam capeſſendam pungentes) & *10.* quaſi claui in altum defixi; quibus ad perfectionis amorem, ſublimioriſque viæ cupidinem prouocemini, & confixi enitamini euincere?

Quòd ſi, ô homo, clauis Chriſti confixus, ei glutino charitatis adhæſeris; non adhærebit tibi ſedes iniquitatis, non adhamabit te mundus, neque viſcus illecebrarum carnalium te ſibi deuinciet: ſed clauorum Chriſti virtute, & perſecutoris tui caput confringes; &, etiamſi mundi totius clauis terræ affixus fores, *Iud.16* velut alter Samſon, clauum cum licio & crinibus extrahes, & victor euades. Inſuper clauis aureis eximij tui Regis Salomonis, in domo Dei, in cælis, Sanctorum cœtui coniungeris, indiſſolubili charitate toti ſtructuræ impingendus.

Oratio.

DEus, qui ſemen Abrahæ apprehendiſti, & in carnis noſtræ ſubſtantia cruci clauis affixus fuiſti; ita nos, quæſumus, glutino tibi charitatis innecte, vt amore tibi ſtabili ſeruientes, numquam à te ſeparari permittas. Amen.

36. CRV-

36. CRVCIFIXIO.

Fixus Adam nouus eſt, vetus vt ſit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

Pſ. 8. DOMINE, Dominus noſter, quàm admi- A
rabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra! quoniam proſtrata eſt magnificentia tua ſuper eam. O quàm verè reſpondiſti Domine tecum colluctanti Iacob, rogantique Manue quónam appellareris nomine; Cur quæris nomen meum, quod eſt Mirabile? Verè Mirabile nomen tuum, quia tu es Dominus Deus, faciens mirabilia in cælo ſurſum, & in terra deorſum. Itáne nos igitur facto doces, quod verbis antè decreueras; Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur; & qui ſe humiliat, exaltabitur? Itáne nobis clarum teſtatumque reddis Domine, quare Propheta in ortu tuo exultans (Paruulus natus eſt nobis, & Filius datus eſt nobis) ex tot tamque magnificis tuis titulis, Conſiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri ſæculi, Princeps pacis, quaſi præcellentem præmiſerit, dicens, Vocabitur nomen eius, Admirabilis?

Gen. 32. Iudic. 13. Iſa. 9.

Sed numquid ſatis te iam humiliaueras, Domine Ieſu, quando de ſummo cælo deſcendens, carnem humanam in vtero Virginis aſſumſiſti? quando Deus immenſus puſio paruus effectus es? quando, qui mundum gubernas, infantilibus te faſciis colligari ſiuiſti? quando dependens ab vbere, paruo lacte paſtus es, qui manum tuam interim aperis, & imples omne animal benedictione? quando fortis Deus infirmatus es; & Rex angelorum, ab angelis & hominibus miniſtrari tibi permiſiſti? quando magiſter ac Dominus, ad tuorum te diſcipulorum pedes abieciſti,

linteo

Fixus Adam nouus eſt, vetus vt ſit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

Hier werdt den heere veen, aen t'cruys om u gheſlaghen:
En wilt van hem niet ſcheen, t'cruys ſal u beyde draghen.

Ton Dieu ſ'attache icy, pour te rendre deliure,
A tel pris affranchi, veus tu le monde ſuiure?

linteo te præcinxiſti, aquam in peluim miſiſti, pedes abluiſti, extersiſti, atque in medio eorum fuiſti, vt qui miniſtrare venerat, non miniſtrari? Quid igitur opus tanta tamq́ue acerba humiliatione, qua in terram profligatus, cruci componeris affigendus?

B Intoleranda quidem, ô immites Iudæi, Chriſtiq́ue crucifixores, veſtra crudelitas; obſtupentq́ue cælum & terra tanti ſceleris indignitatem; ſed traditus eſt vobis, quia ipſe voluit: neque vllam haberetis in ipſum poteſtatem, niſi vobis eſſet datum & conceſſum deſuper. Ab ipſo eſt, quòd vires habetis, ad nefas hoc infandiſſimum perpetrandum; quod innata vobis malitia parturiuit.

Conſidera, Lucifer, quid feciſti, quando ſupra ſidera ſublimari voluiſti; & propterea in profundum inferni excidiſti. Quia namque te exaltaſti in vanitate, humiliatus es in veritate: & è contra, quia ſe humiliauit omnipotens Deus, ideò ſupra omnes cælos exaltatus eſt homo. Acceſſit namque homo ad cor altum, non per ſuperbiam, ſed per humilem filij Dei incarnationem, cùm Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis; atque ideò, exaltatus eſt Deus. *Iſa. 14.*

Non ſic, tu, Pater Adam, ab initio, non ſic; ſed veſtigiis incentoris inſiſtens, acceſſiſti ad cor ſuperbum volens eſſe ſicut Deus; atque eapropter, ex paradiſo voluptatis eiectus es: ideoq́ue filius Dei, ſecundus Adam, in loco Caluariæ ac horroris, ſe in proſtratum humi patibulum permiſit extendi.

Vbinam eſtis, angeli, throni, principatus, poteſtates, virtutes cælorum? Non mouemini, non turbamini, non percellimini in cælis; cùm fortitudo veſtra in terram eliditur? Vbi es, mater dilecti Domini noſtri, Maria? vbi anima mea, ſoror eius, ſponſa? vbinam eſtis vniuerſæ filiæ Ieruſalem innixæ ſuper dilectum veſtrum ſicut columnæ? Ecce, ecce; iam iacet humi, qui ſuſtinet æthera: ecce cruci configitur, qui gubernat vniuerſa. O Maria, quali ſenſu, qualiq́ue cordis affectu

affectu hæc vel vidiſti, vel audiſti, quæ clauis configendum, de Spiritu ſancto concepiſti!

O peccatores! ô ſuperbi, elati, faſtuoſi, nihil humiliter ſentientes, ſed animam veſtram exaltantes in magnis & in mirabilibus, ſuper vos ipſos ambulantes! Videte, & diſcite, quæ ſit via, quæ ducit ad vitam. Si ſic oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam, non alienam, ſed ſuam; quomodo per faſtum in ipſius gloriam introibitis; cùm nec faſtuoſis illic exiſtentibus manere licuerit? Videtis? vt ſapientia mundi, ſtulta eſt Deo; ita ſtulta mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes.

1. Cor. 1

Numquid ſapienter, ô Philiſtæi, ſcandalum & ſtultitiam crucis in Samſone ſignatam vidiſtis, quando illum erutis oculis, vt fatuum nefariumque hominem, clauſum in carcere molere feciſtis? Sed vt molæ truſatilis forma, formam infamis crucis expreſſerat; ita & poſtrema eius de vobis victoria, crucis victoriam victricemque triumphum non obſcurè præſignauit.

Iud. 16 B

Et vos quidem, ô Iudæi, ſicut Iſaiam lignea priùs ſerrâ ſecuiſtis medium, ita diuinam Creatoris & Saluatoris animam, à virgineo corpore, crucis mediante myſterio, ſeparaſtis: ſed, vt ſerra corpori Prophetæ tranſuerſim infixa, crucis figuram repræſentauit; ita ipſe futuræ figuratæque crucis triumpho, in ligno gauiſus eſt. C

Venite fideles, infirmi, filij Adam, Chriſtoque cruci configimini: ipſe enim eſt virtus, ſalus, & vita noſtra. Dignum eſt, iuſtum eſt, nos ſic eſſe. Nam qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis. Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius; ſimul & reſurrectionis erimus. Hoc ſcientes, quòd vetus homo noſter, ſimul crucifixus eſt, vt deſtruatur corpus peccati; vt vltrà non ſeruiamus peccato. D

Rom. 6.

Tuis, ô mitiſſime Ieſu, membris in cruce protenſis, me

me ſupplex aduoluo, ac veniam omnium peccatorum meorum, præſertim ſuperbiæ me contra te toties extollentis, imploro. Tolle, tolle, benigne Redemtor Domine, omnem ex me peccantem affectum, & crucifige eum: vt deinceps anima mea ab hoc homine iniquo & doloſo liberata, gloriabunda tibi decantet;
E Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti: per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. *Gal. 6.*

Habeam itaque Deus meus crucifixe, deinceps mundum, vt reum ſuſpenſum patibulo; & pro tali quoque me mundus agnoſcat.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui mundo ſingulare remedium in ligno crucis conſtituiſti, eámque attactu corporis Vnigeniti tui ſanctificaſti; da nobis ſic in eadem gloriari, vt veram mortificationem iugiter in noſtro corpore, pro tui nominis honore portemus. Amen.

37. DVO LATRONES.

Dum calet & pretium, & ſceleri medicina parata eſt,
Huc, niſi queis morbus ſeruitiumq́ placet.

Iſa. 53. DE anguſtia & de iudicio ſublatus eſt: generationem eius quis enarrabit? De hoc quæris & quereris Propheta, vir Dei? & non magis inquiris atque ſcrutaris; Crucifixionem eius quis enarrabit? Nam, quàm ſimpliciter tam ſublime natiuitatis eius myſterium (nõ æternę dico ex patre, ſed & temporalis ex matre,) deſcribitur; (peperit filium ſuum primogenitum) tam abbreuiato nobis verbo depingitur, abyſſus illa ſecretorum exceſſus eius; Et crucifixerunt eum ibi.

Heb. 7. Quid igitur? Nónne rectè multifariàm multiſque modis, Ieſus ſacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedec? primùm quidem qui interpretatur Rex iuſtitiæ, deinde verò & Rex Salem, quod eſt Rex pacis, ſine patre, ſine matre, ſine genealogia; neque initium dierum neque finem vitæ habens, aſſimilatus autem filio Dei? Per omnem modum. Sed nunc, quod præſentis eſt argumenti, expendamus.

Iſa. 53. Dic nobis, Iſaia, quod in ſpiritu futurum cognoueras. Pro eo quòd tradidit in mortem animam ſuam, cum ſceleratis reputatus eſt. Narra, Luca, quod
Luc. 23 audiſti. Crucifixerunt eum, & latrones: vnum à dextris, & alterum à ſiniſtris; At tu prædilecte diſcipule, quem diligebat Ieſus, recenſe diſtinctiùs, quod oculis ipſe præſens adſpexiſti: quomodo duos latrones A B C
Ioã. 19. & Chriſtum crucifixerunt? hinc & hinc; medium autem Ieſum.

O Iudæorum malitiam! ô Diuinam bonitatem! ô admirandum miſeriæ noſtræ medicamentum! Vos quidem,

DVO LATRONES.

Dum calet et pretium, et ſceleri medicina parata eſt,
Huc; niſi queîs morbus ſeruitiumq; placet.

O Weerelt heel ont-keert, hoe ſiet-men u ver-ſtranghen!
Hier ſiet-men Godt ont-eert tuſchen twee moorders hanghen.

Pendant qu'a ton ſalut les bras tu le veois tendre;
Cherce-tu autre but, auquel tu te veus rendre?

quidem, ô Principes Sacerdotum & Populi, voluiſtis hoc facto toti mundo conſpicuum reddere, ac ſi Chriſtus Princeps latronum exiſteret, eum in medio, inter duos latrones, vtque eſt veriſimile, excelſiori cruce ſtatuentes; ſed, non ſolùm ipſe innocens, vt agnus inter lupos, verumetiam vos ipſi potiùs principes latronum eſſe, deprehendimini, in ſcelerato hoc veſtri machinamenti facinore.

O indignum facinus! ô caput nequius ſuper caput ſerpentis, quod tam execrandum excogitauit
D conſilium! Si Dauid Rex indignatus eſt, quòd duo 2. Re. 4.
viri, Principes latronum, Baana & Rechab, occiderint Iſboſeth innocentem, in domo ſua, ſuper lectum ſuum, eoſque ob hoc ſcelus interfici iuſſit; quantâ dignum indignatione credatis, quòd vos impij latrones, Chriſtum Dei filium, Regem veſtrum, infami morte damnatum, inter duos latrones ſuſpendiſtis? Vobis veſtra nequitia in caput hoc veſtrum, tam ſceleratam excogitarat aſtutiam; ſed Dei ipſius conſilium fuit, vt qui vtraque vnum facturus aduenerat, & vbique deligere medium hucuſque conſueuerat; nunc quoque in medio figeretur. Non ſolùm, vt mediator inter Deum & homines; verùm etiam inter homines ipſos, velut omnium reconciliator & glutinum charitatis fraternæ.

E Gaudete latrones, gaudete meretrices; & quotquot eſtis peccatores; & gloriamini in hoc veſtro Principe. Is eſt nempe, qui vos inuitauit, vos recepit, manducauit vobiſcum, & amicum ſe publicanorum effecit. Non enim iuſtos ſed peccatores venit vocare ad pœnitentiam; docturus nimirum meliorem viam, & ducturus ad vitam.

F Salue, bone Ieſu, pie ac glorioſe latronum Princeps: ſalue agne innocentiſſime, luporum anteſignane, vt in agnos conuertas. Salue fili Dauid, Rex Iſ- 1. Reg.
rael, verum refugium, verumque (vt ille) ſolatium 22.
omnium, qui in anguſtia ſunt conſtituti, ære alieno

preſſi, & amaro animo. En, factus es eorum Princeps: non vt latrocinentur vlteriùs, ſed vt in locum paſcuæ deducantur, & collocentur in Regno.

4.Re. 6. Numquid huius myſterij dediſti nobis Eliſæe prototypon, quando latrunculorum Syriæ dux factus, in Samariam magna ciborum præparatione paſcendos pacificè deduxiſti, & in pace abire permiſiſti? Sed nobis peccatoribus longè felicius accidit; quibus non ſolùm manducare, & quidem cum ipſo Rege Chriſto manducare; verumetiam ipſummet manducare, atque cum ipſo in æternum regnare conceditur. Agnoſce, ô Chriſtiane, dignitatem tuam; & noli eum qui naſcens & moriens ſe tibi in ſalutem ſocium dedit, noli inquam tu illum in tuam perniciem inter latrones collocare. Ne committas, vt innocens Dominus ſolo tui amore deſcendens ab Ieruſalem in Iericho, incidat in latrones; qui ipſum deſpolient, & abeant ſemiuiuo relicto. In corpus enim eius ſolùm poteſtatem habent. Numquid hoc ſcelus committunt, qui corpori & ſanguini ipſius indignè communicant? Nónne Chriſtum in ſpeluncam latronum intrudit, qui illum in conſcientiam peccato letali obnoxiam recipit? Nolite, dilecti Dei, Chriſtum Domini ſegregatum à peccatoribus, excelſiorem cælis factum, cum iniquis & impiis deputare. Nónne hoc agitis, quando à peccatis mundati, malorum conſortia ſectamini? quando vobis vt Chriſti membra commiſſos noxiis ſinitis permiſceri? Quid Chriſto ad Belial? quid Chriſti fidelibus cum periculis latronum? nónne qui talia agūt, Chriſtum in medio latronum ponunt?

Abſit hanc rem faciamus: ſed potiùs ſi nos ipſi fortè per contemtum in medio latronum, hoc eſt peccatorum, ab hominibus reputamur, & patienter id opprobrij cum Chriſto feramus; certi quòd cum illo regnabimus. O ita felix Nemeſi, qui pro Chriſti fide variè excruciatus, cum latronibus iuſſus es incendi, Saluatoris referens ſimilitudinem, qui vnà cum latronibus

tronibus pertuliſti crucem: factus cum ſponſo animæ tuæ, ſicut lilium inter ſpinas.

Ad te me conuerto, piiſſime Domine, qui miro in te modo legendum nunc exhibes; quod per virum ſecundùm cor tuum prædixeras; Foderunt manus meas & pedes meos, & dinumerauerunt omnia oſſa mea. Iam adimpleſti promiſſum; Sicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto; ita exaltari oportet filium hominis. Adimple & illud in me, bone Magiſter, in quo mihi ſpem dediſti, cùm diceres? Cùm exaltatus fuero, omnia traham ad meipſum. Trahe me Domine: confige me tibi: vt totus mihi figaris in corde, qui pro me totus fuiſti fixus in cruce. Pſ. 24.

Oratio.

DEus, angelorum mediator & hominum, qui pro nimio erga nos pietatis ardore, inter duos latrones in cruce pendere non erubuiſti; reſpice ſuper hanc familiam tuam; noſq; à malignorum ſortibus erutos, tibiq; in cruce confixos, inter choros cæleſtium iubeas aggregari. Amen.

38. VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, ſpolium heu vitæ pignuſq; perempta,
Fors rapit & ferrum mortis in obſequium?

Iſa.8. SVME tibi librum grandem, & ſcribe in eo, ſtylo hominis; Velociter ſpolia detrahe; citò prædare. Quid nobis Domine per Prophetam inſinuas? Numquid librum A grandem ſatis, expanſum in Cruce Chriſtum habemus? Nónne mirabilia, & magnalia, in eo ſcripta conſpicimus, ſtylo hominis, ferreis ſcilicet clauis manus eius & pedes, vera membra veri hominis penetrantibus? At, vbi quod illic ſcribi iuſſiſti; cùm ipſimet detracta ſpolia, deprædatáque cuncta videamus? Numquid adeò verum quod dico, vt ipſe meritò cum humano genere (quòd eum è cælis, ceu ſponſum ſanguinis, euocarit) expoſtulare iam poſſit, voce illa
Iudic. ſociorum Samſonis; An idcircò vocaſtis me ad nu-
14. ptias (ad humanæ naturæ conſortium) vt ſpoliaretis?

Verè in ipſo illud quoque videmus impletum,
Exo.31 quod legimus; Vidit Moyſes populum quòd eſſet nudatus: ſpoliauerat enim eum Aaron, propter ignominiam ſordis, & inter hoſtes nudum conſtituerat. Spoliaſti enim eum Domine, Apoſtolorum ſolatio, veſtimentorum ornatu, virtutiſque tuæ præſidio; propter ignominiam peccatorum noſtrorum: vtque charitate eius, multitudinem ſordium noſtrarum obtegeres, inter hoſtes nudum conſtituiſti.

Agnoſcimus interim, veréque confitemur, & gratias agimus; quòd, iuxta Prophetæ vaticinium, puer hic nobis natus, & filius datus nobis, antequam ſciret vocare patrem ſuum & matrem ſuam, fortitudinem
Iſa.8. Damaſci abſtulerit; & ſpolia Samariæ, fortiſque armati, cuſtodientis atrium ſuum, diripuerit.

Adam,

 VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, ſpolium heu vitæ pignuſq; peremtæ,
Sors rapit, et ferrum, mortis in obsequium.

De liefde heeft u, v Godt, ſiel en lyf doen ver-panden:
V kleedt vork deur het lot, comt in der booſen handen.

Ah! quel estrange accord! De ſa mere l'ouurage,
Et par fer, et par ſort, vient icy en partage.

Adam, vbi es? Veni; nec dicas ampliùs; Timui, quòd nudus eſſem, & abſcondi me: quia, ecce, qui te creauit ac redemit, nuditatem tuam, peccati teſtem & pœnam, innocentiæ ſuæ nuditate perſoluit; & te, noſque omnes, indumento charitatis contexit. Omnia benè fecit, dum talis in cruce pependit, quales nos ipſe formauit; qualis in paradiſo homo primus habitauit, & qualis ad paradiſum homo ſecundus intrabit.

B Sed, quid actum eſt? quid feciſtis, milites, Chriſti crucifixores? quid hac de re, Domine, per Pſalmiſtam prædixeras? Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea; & ſuper *Pſ. 21.*
veſtem meam miſerunt ſortem. Itáne? quid igitur iam factum narratis vos ipſi Euangeliſtæ? Legamus, audiamus, videamus verbum quod factum eſt, & in
C corde noſtro conferamus. Diuiſerunt veſtimenta eius; feceruntque quatuor partes, vnicuique militi partem: & miſerunt ſortes, vt viderent, quis quid tolleret. De tunica verò inconſutili, & contexta per totum, dixerunt ad inuicem; Non ſcindamus eam; ſed ſortiamur de illa, cuius erit.

Mirabilia opera tua Domine, quæ feciſti; ſed non minùs mirabilia, quæ paſſus es & permiſiſti: ideò ſcrutabitur ea anima mea. In veſtimẽtis tuis duobus, Domine, quæ diuiſa ſunt, non obſcurè naturam tuam humanam, ex anima & carne conſtantem, animaduertimus: in tunica verò inconſutili, non diuiſa, indiuiſibilem tuam Diuinitatem. In quatuor denique mundi plagas viuifica tua paſſio (quaſi veſtis tua) per Apoſtolorum prædicationem diſtracta eſt. Sed nónne per milites, tui crucifixores, rectè præfiguratos videmus hæreticos? quibus non tam curæ & cordi eſt,
D quid de te ſanctaque tua Eccleſia credant & ſentiant, quàm vt ſpoliis eccleſiarum ditentur. Sed, quid ad hoc reſpondebunt nefarij? quid ad hoc dicetis hæretici? quòd nec diſcretio, nec pietas illa in vobis reluceat, qua vſi cenſentur hi milites? Iſti ſiquidem tunicam Chriſti noluerunt diuidere; vos verò non ſolùm eam

in eius Eccleſia ſcinditis, dum vnitatem diuiditis; verumetiam pretioſiſſima quæque in illa, ita frangitis, diſſipatis, peſſumdatis, ac ſine vllo iudicio comminuitis, vt nulli ſint in poſterum vſui; merum tantùm odium & furorem exercentes. Nónne, ô hæretici, E
vnitatis oſores, hoc vnum omnia veſtra & dicta & facta ſonant, quod impudens illa meretrix & dura
3. Reg. mater clamabat; Nec mihi nec tibi; ſed diuidatur?
3. Recordamur, Ieſu manſuetiſſime, quòd cuidam amico tuo, ſciſſa veſte per viſum apparens, Arium hæreticum illam diſcidiſſe teſtatus ſis.

Sed ad vos iterùm conuertimur, milites. Sortem quidem ſuper partes quatuor, & ſuper inconſutilem Christi veſtem miſiſtis; ſed, quàm longè feliciùs, nobis in hac partitione ſors ipſa ceciderit, teſtatus eſt ipſe, qui iam olim rem totam præuiderat, Propheta
Pſ. 15. Regius; Funes mihi ceciderunt in præclaris; etenim
3. Reg. hereditas mea præclara eſt mihi. Non enim hîc ex F
11. Prophetæ cuiuſquam pallio, in duodecim partes di-
4. Re. 2. uiſo, decem ſciſſuras, vt ille, recipimus; neque cum G
Eliſeo pallium Eliæ, tametſi totum, accipimus; ſed & ipſummet Dominum, Dei filium, mundi totius Redemtorem. Nónne ſe nobis naſcens dedit ſocium, conueſcens in edulium, ſe moriens in pretium, ſe regnans dat in præmium?

Gaude, gaude, anima mea; & exulta præ gaudio, in hac die tua, pacis tuæ, felicitatis tuæ, coronationis tuæ. Dubitas, hæreſque anxia in his omnibus præ ſtupore? Dic liberè, dic audacter & confidenter illi, cum tuo ſponſore; In manibus tuis, ô Domine, ſortes meæ; adeò & in illis deſcripſiſti nos. Vulnera ſiquidem in manibus tuis, ſalutis noſtræ ſigilla ſunt. O ſortem regiam! ſortem miſericordem, & æquam! quæ nulli facit iniuriam, & omnibus dignam aſſerit retributionem. Tam maiores, quàm minores; omnes ſors
2. Par. iſta æqualiter diuidet. Dubitat aliquis? Præconis at-
14. tendat vocem, qua liberalem hanc Domini noſtri parti-

partitionem promulgat; Dignos nos fecit in partem ſortis Sanctorum in lumine. Col.1.

Veni iuſte, veni peccator, veni pauper & inops, fragilis & nude; Velociter, ſpolia detrahe, citò prædare: nam multiplices Chriſti gratiæ, vt veſtimenta, nobis ſunt optima ſorte attributa: tunicam eius inconſutilem, Eccleſiæ vnionem ſeruantes; polymitam quoque, ſingularem Chriſtianorum amictum & ornatum, varietate donorum Spiritus ſancti contextum, Chriſtum induentes, aſſumite. Et, quando eſſet de illibata animæ ſalute periculum; corpoream hanc potiùs veſtem cum Ioſepho dimittite, quàm Chriſti veſte fruſtremini.

Oratio.

Eccleſiam tuam, quæſumus Domine, perpetua pace cuſtodi, vt qui renatos fonte baptiſmatis, Chriſtum induiſſe cognouimus; indiuiſa ſit nobis, & fidei vnitas, & illibatus perduret charitatis amictus: vt donorum Vnigeniti tui facti participes, Sanctorum quoque in cælis ſorte lætemur. Amen.

39. TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Chriſti benè dignorabere miles,
Mundus ſub ſua cùm ſigna vocandus erit.

Matth. 22. CVIVS eſt imago hæc & ſuperſcriptio? Vbinam nunc es, ô munde verſute, cum omni tua ſapientia, quæ ſtultitia eſt apud Deum? Introducantur magi, Chaldæi, & A
Dan. 5. aruſpices, omneſque ſapientes Babylonis: quicumque legerit ſcripturam hanc, & interpretationem eius manifeſtam fecerit, purpura veſtietur, & torquem aureum habebit in collo, & magnus vocabitur in Regno cælorum. Scrutamini cælum, terræ profunda rimamini, maris abyſſum conſulite; quid aliud erue-
1.*Cor.*1 tis, quàm Chriſtum crucifixum ſcandalum eſſe Iudæis, Gentibus verò ſtultitiam? & eapropter, titulum quidem poteritis legere; ad hoc enim tribus linguis deſcriptus eſt, Hæbraicè, Græcè, & Latinè, vt nemo non legeret; ſed interpretari nequibitis: neque vmquam niſi credideritis intelligetis. Attendite, & vide- B
te; quid vobis videtur de Chriſto crucifixo? quem dicitis eſſe Filium hominis? Cuius eſt hæc imago & ſuperſcriptio? In lege quid ſcriptum eſt? quomodo legis? quomodo, obſecro, his concordant ſcripta Prophetarum? quænam ſcripti & maledicti concordia?
Gal. 3. Maledictus ſiquidem omnis, qui pendet in ligno. Imaginem video quaſi deſpecti, leproſi, nouiſſimi virorum; & lego titulum Saluatoris & medici: Ieſus etenim ſaluatorem ſignificat. Video imaginem pauperis, infirmi, & decidentis; & lego titulum Nazareni, floridi, & vernantis. Contemplor imaginem ſeruilis mancipij, hominiſque miſerrimi; & lego magnificum titulum Regis. Imaginem video ſceleſti contemtoris Dei, ac blaſphemi; & titulum lego Iudæi, confi-

TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Chriſti bene dignorabere miles,
Mundus ſub ſua cum ſigna vocandus erit.

O ſtandart triumphant, v titel alder eeren!
Weeſt my tot vaſten ſtandt, en ſalicheits ver-meeren.

Arme ton front, ſoldat, de ce titre de gloire ;
Si l'enfer te combat, tu en auras victoire.

confitentis, collaudantis, perhibentiſque teſtimo-
C nium Veritati. Cuius eſt ergo hæc imago infirmi, & inſcriptio medici? Imago miſeriæ, & beatitudinis titulus? imago mortis, & vitæ triumphus? Venite Chriſtiani, venite fideles, venite docti in Chriſti ſchola diſcipuli: vobis enim datum eſt, noſſe myſterium Regni; ceteris autem in parabolis: vt videntes non videant, & ſcientes non intelligant.

O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei! quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius & inueſtigabiles viæ eius! Quis conſiliarius eius fuit? immò, quis tuus fuit Pilate conſiliarius, vt titulum talem conſcriberes, cruci Domini noſtri crucifixi ſuperponendum? Profectò, non procul eras à Regno Dei, ſi in lumine ſolis iuſtitiæ tibi adſtātis ambulaſſes, potiùs quàm tam faſtuosè in tua poteſtate præſumſiſſes: ſi veritatem quam quærere videbaris, iam tum habitam tenuiſſes; & lumen quod in te erat dum titulum ſcriberes, tenebræ factæ non fuiſſent. Tria te credo mouerunt ad titulum eiuſmodi concinnandum: ſed, ne neſcias; ipſe cuius manus ligno affixeras, ſcribentis manum direxit. Cauſam affecti ſupplicio de more ſcribendam non dubitaſti: quò & nomen perſonæ, patria, & mortis cauſa noteſceret. Vt autem taliter iſtud efficeres; Ieſus Nazarenus Rex Iudæorū, hinc te partim Iudæorum ſtimulabat inuidia atque in eos indignatio, qui te ad id quod noluiſſes adegerant; partim aucupatio gratię apud Cæſarē, vt qui dignitati eius inſidiantem ſuſtuliſſes è medio: & demum in tui purgationem, ſi te fortè traduci contingeret, quòd innocentem morte coactus condemnaſſes. Hæc tu quidem Pilate, ſed longè pręſtantius ſpectabat prouidentia diuina conſilium, quo ſibi titulum hunc prælegit.

Dixiſtis, Iudæi, Pilato, Noli ſcribere, Rex Iudæorum; ſed quia dixit, Rex ſum Iudæorum. Bona Pilati reſponſio; Quod ſcripſi, ſcripſi: nam titulus hic fuit immutabilis, Non quia Pilatus ſcripſit, ſed quia Veritas

ritas dixit, Rex ſum Iudæorum. O ineffabilem vim diuinæ operationis, etiam in cordibus ignorantium! Nónne occulta quædam vox intùs, quodam (dici poteſt) clamoſo ſilentio perſonabat, quo tacitè antè in Pſalmorum litteris prophetatum eſt; Ne corrumpas tituli inſcriptionem? Ideò enim Pilatus, quod ſcripſit ſcripſit, quia Dominus quod dixit, dixit. Immobilitas ſiquidem tituli; immobile Regnum ſignificat Chriſti.

Gratiæ tibi Chriſte, qui non fruſtrà brachiis in D cruce expanſis attingis à fine vſque ad finem, fortiter & ſuauiter vniuerſa diſponis. O quàm luculenter effectum ſortita eſt modò, tametſi nec tunc optato euēu caruerit, figura illa, qua per virgam Aaron, inter
Num. 17. aliarum tribuum aridas germinantem, oſtendiſti quem elegiſſes; quando & vnicuique virgæ nomen familiæ pro titulo inſcribi mandaras! Nónne benè dicimus nos, quòd crux tua Chriſte, virga hæc eſt admirandæ potentiæ, frondens, florens, germinans, fructumq; proferens in ſalutem omni credenti? Arida in ſe, & ſterilis licet appareat, ex fructibus tamen eam agnoſcimus; titulumque eius cum ea conferentes, magnificam illi meritò laudem concinimus; Crux fidelis, inter omnes, arbor vna nobilis: Nulla ſilua talem profert, fronde, flore, germine. Vereque titulus hic oſtendit, Domine Deus, quem elegeris; quodque hic ſit filius dilectus, in quo tibi complacuit: qui ex matre Virgine genitus, ſtirpem Regiã in ſe ſtabiliuit.

O titulum triumphalem, regium, & omnem magnificentiam præcellentem! ô librum inuolutum
Ezec. 2. ſcriptum intùs & foris, nunc in cruce velut expanſum in pulpito, toti mundo legibilem! Lege, hauri, inebriare myſteriis, ô anima mea. Sit inſtar tituli huius, cor meum, tali typo conſcriptum, ad gratitudinem, ad imitationem, ad certæ ſalutis indicium. Immolem phaſe quotidie, in tanti beneficij memo- E riam, tinctoque hyſſopi faſciculo in ſanguine agni, aſper-

aſpergam ſuperliminare & vtrumque poſtem domus meæ;corpus & animam,& ſuperliminare adoptionis, vt vitam habeam, & abundantiùs habeam.

Quis mihi det igitur, vt ſcribantur ſermones hi mei (mihi inquam ſcripti, fixi, & dati mihi) in libro cordis mei? Da Domine, & fac quod promiſiſti;dabo leges meas in mente eorum,& in corde eorum ſuperſcribam eas. In fronte quidem numiſmatis mei,per te ſignati, foris inſcriptum eſt, Chriſtianus; ſed imago non congruit, dum nihil minus, quàm quod Chriſtiani eſt, facio. O peccatorem immemorem, ingratum, tam excellenti titulo indignum! Nónne Domine, ſponſe ſanguinis,Samaritane animæ meæ; nónne inquam delens quod aduerſus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, tuliſti de medio,affigens illud cruci? Iam pendebat edictum in Suſan, & ſententia mortis æternæ ceruicibus noſtris impendebat. *Iob 19. Ier. 31. Heb. 8.* F *Coloſ. 2.*

Quare non igitur in hoc titulo & trophæo gloriabor? quare non gaudebo in Deo Ieſu meo? & quare non magis glorioſum videbitur, cruce, titulo, paſſioniſque ſtigmatibus inſigniri, quàm potentes in ſæculo, titulis ſuis bullatis & ventoſis gloriari? Nónne hac velut teſſerâ, liber in Regnum cælorum ingreſſus aſſeritur? Nolo itaque ego ſeruus in terris ſine hoc titulo viuere, quia te video Dominum meum hac nota ſignatum.

Oratio.

DEus, qui dilectum Filium tuum, redemtorem noſtrum,in ſignum poſuiſti, cui contradiceretur; & eumdem titulo triumphali decoraſti: da nobis ita Chriſtiano noſtro nomini reſpondere; vt fidem tuam, quam lingua noſtra loquitur, etiam moribus vita fateatur. Amen.

40. SE-

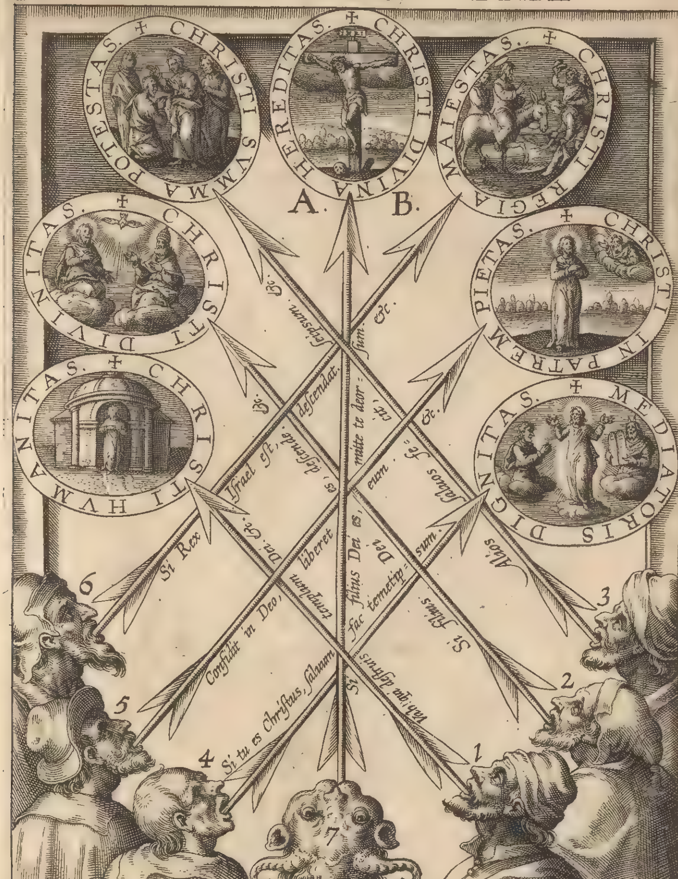
40. SEPTEM BLASPHEMIÆ.

Excipis & moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

ECCE, peccatores intenderunt arcum; pa- A
Pſ. 10. rauerunt ſagittas ſuas in pharetra, vt ſa-
gittent in obſcuro rectum corde. Quo-
1. Par. niam, quæ perfeciſti, deſtruxerunt; Iuſtus
10. autem quid fecit? Ieſu bone, Domine, vt video, ag- B
grauatum eſt prælium contra te, inueneruntque te
ſagittarij, & vulnerauerunt iaculis. Ita eſt: ſed, niſi
priùs amore ſalutis veſtræ ſauciatus fuiſſem, num-
quam me malignantium iacula feriiſſent. Nunc
autem in gratiam veſtri, memetipſum Patri cæleſti
obtuli, qui hanc eis in me fecit poteſtatem; vt ver-
Pſ. 21. mis ſim factus, & non homo; opprobrium homi-
num, & abiectio plebis. Hinc, omnes videntes me,
deriſerunt me; locuti ſunt labiis, & mouerunt caput.
Iob 6. Hinc quoque ſagittæ Domini in me ſunt; quarum
indignatio ebibit ſpiritum meum: & terrores Domini
militant contra me.

Gratiæ tibi Domine, redemtor noſter; auxiliator in tribulationibus, & adiutor fortis. Gratiæ tibi, Pater cæleſtis: qui ſic dilexiſti mundum, vt Filium tuum vnigenitum dares. Sagitta tu quoque cor noſtrum charitate tua; vt acutas linguarum dentiumque ſagittas, pro nomine dilecti filij tui libenter feramus. Amore ſiquidem tuo ſaucios, tela mundana non ſauciant; ſed delectant potiùs quàm affligant. Dignare eapropter, mitiſſime Domine Ieſu, diuinæ tuæ gratiæ lumen mentibus noſtris infundere, vt tam acerba blaſphemantium iacula penitiùs expendentes, in gratiarum actione, tuique amore creſcamus.

Contemplamini vos itaque mecum, filiæ Ieruſalem, quomodo ſit impletum, quod Propheta prædixerat;

Excipis et moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

O Chriſte, wacht u wel, de laſter-ſchichten ſchieten:
Al doen ick u ghe-quel, en laett u niet verdrieten.

Qu'attache-tu, vilain, par ta langue blaſpheme?
Ce trait lancè en vain, tombera ſur toy-meſme.

rat; Pharetra eius, quaſi ſepulcrum patens: & alter *Ier. 5.*
accommodatiùs; Sepulcrum patens eſt guttur eorum: *Pſ. 13.*
quando nimirum ex infami gutture, ceu pharetra, virulentas blaſphemiarum ſagittas, in Chriſtum eiaculati ſunt. O cæcas mortalium mentes! Quemadmodum enim ab omni hominum genere, dependens è cruce Saluator, blaſphemis vocibus fuit impetitus; ita nihil eorum, quæ vel eſſentiam ipſius, vel attributa concernunt, remanſit intactum.

Ecce, veniſti, anima mea, ad locum iaculi: ecce, ibi *1. Reg.*
eſt ſagitta; porrò vltra te; captum quidem tuum ex- *20.*
cedens, ſed confide; qui dedit quærere, dabit etiam inuenire, & colligere, & intelligere. Feſtina igitur velociter, ne ſteteris: collige ſagittas, & adfer ad Dominum tuum. Omnia quidem ad tuæ ſalutis augmentum; ſed tum præcipuè ad eius laudem & gloriam, qui pro te pertulit vniuerſa.

Numquid in primis acuta tibi ſagitta videtur, quâ Chriſti humanitatem glorioſamque eius reſurrectionem ſtringendo, tranſeuntes blaſphemant, mouentes capita ſua, & dicentes! Vah, qui deſtruis tem- *1. Blaſ-*
plum Dei, & in triduo reędificas illud! Da nobis Do- *phemia*
mine, per hanc tuam patientiam, tranquillè tolerare, quando naturæ vel conditionis obtentu, ferendum eſt improperium.

Sed perge in colligendo. Numquid penetrabile quoque eſt ſpiculum hoc, quo Chriſti Diuinitatem lancinantes dixerunt; Si filius Dei es, deſcende de *II.*
cruce? O Domine, quantum nos homines noſtramque ſalutem diligis; nos potiùs exaudi, voce concordi clamantes; Si filius Dei es, non deſcendas de cruce; ſed ibi morere: quia morte tua tali ſumus redimendi, ſicut Prophetarum oraculis, de Dei filio ſaluatore mundi, decretum & conteſtatum eſt.

Perge, anima mea, perge & tela recollige, quibus vulnerata curaberis. Tertium ecce occurrit, & illud virulentum, ſed medicinale. Non agnoſcis? Illud eſt,
quo

quo Domini tui, veri Samaritani miracula, toti mundo ſalubria, Principes Sacerdotum ſuggillant & conuellunt: illudentes cum turbis & Senioribus, vocife-
III. rantéſque; Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Sit telum hoc, Domine, certo mearum infirmitatum remedio, bona fide cunctis applicitum, & ſanabor.

Quartum quærimus blaſphemiæ iaculum? En tibi quàm exitiale, quàm liuidum! quo Regiam ipſius
IV. maieſtatem eleuare contendunt; Si Rex Iſrael eſt, deſcendat de cruce, & credimus ei. Ne feceris Domine: quia ſi de cruce deſcenderis, non credimus tibi: ſcriptum eſt enim; Regnabit à ligno Deus. Et tu dixiſti; Sicut exaltauit Moyſes ſerpentem in deſerto; ita exaltari oportet filium hominis. Et, ſi nemo niſi qui perſeuerauerit vſque in finem, ſaluus erit; quomodo tu, niſi perſeueraueris, eris Saluator?

O quintam virulentam ſagittam, qua pietatem Meſſiæ, rectumque eius virtutis ſtatum laceſſunt: anchoram ipſam ſpei luxantes, in ipſum Deum Pa-
V. trem Blaſphemi, dum clamant; Confidit in Deo: liberet nunc eum, ſi vult. Te Domine, per hanc iniurię tolerantiam deprecamur, vt numquam ſpe veniæ deſtituti, in tua ſemper miſericordia confidamus. Sed, eheu! idipſum & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei. Spero, vnus dumtaxat; aut ſi ambo, alter ilicò reſipuerit; vt ſolùm ab vno iaculum blaſphemum emiſſum credamus: quod ſtridens & acerbè impactum, non obſcurè Chriſti ceu Mediatoris
VI. officium dignitatemque perſtringebat; Si tu es Chriſtus, ſaluum fac temetipſum & nos. O Domine, quid hoc eſt rei? Nónne igitur ſatis erat, quòd Principes Sacerdotum & populi, cum Scribis & Phariſæis, totaque ſpectantium turba, tibi illuderent; ſtatum, perſonam, conditionem, naturam, doctrinam, miracula, nihilque non, lacerarent; niſi & hic homo viliſſimus, & perditiſſimus latro, in eadem tecum damna-

damnationis pœnâ conſtitutus, ſcorpiacâ te linguâ confoderet?

Quin igitur & Diaboli telum adiicimus (qui & reliquis ſua tela procudit) his affine per omnia; quod in te olim contorſit? Si filius Dei es; mitte te deorſum. VII.
Non non, bone Ieſu: ſed & perſiſtendo, & in cruce moriendo, & mirabilia faciendo in cælo & in terra, teſtare quod res eſt; vt teſtes veritatis fiant, & iudices, ipſi qui te crucifigunt; dicentes; Verè filius Dei erat homo iſte.

Nunc, nunc, anima mea, faſciculum tibi ex ſagittis iſtis conficito; cuius odore ſolo, vel tactu, contra ignita diaboli tela muniaris: & non ſolùm, tu numquam Deum blaſphemes, vel cuiquam occaſionem præbeas blaſphemandi; verumetiam (è contra) Dei honorem & gloriam vbique promoueas; & tu toleranter opprobria illata ſuſtineas. Nónne ſic dignum & iuſtum eſt, æquum & ſalutare? Si enim patrem familias *Matth.*
Beelzebub appellarũt, quo iure domeſticus indigne- 10.
tur ad verbum? Numquid & ſalutis tuæ ſunt promotores, maledici & detractores? Flatus ſiquidem iſte ſic obtrectantium, & æſtum prauum vanæ gloriæ in nobis refrigerat; ignem charitatis languentem exſuſcitat; & nauem noſtram noſque ipſos in remigando laborantes, ad portum optatæ ſalutis vehementiùs incitat; atque vniuerſa nobis bona feliciaque afflando, beatos facit.

Oratio.

SCuto bonæ voluntatis tuæ corona nos Domine, ac veritatis tuæ nos ſcuto circumda; vt ab ignitis maligni telis protecti, ſalutaris patientiæ merito, tela linguarum nocentium, inoffenſè feramus. Amen.

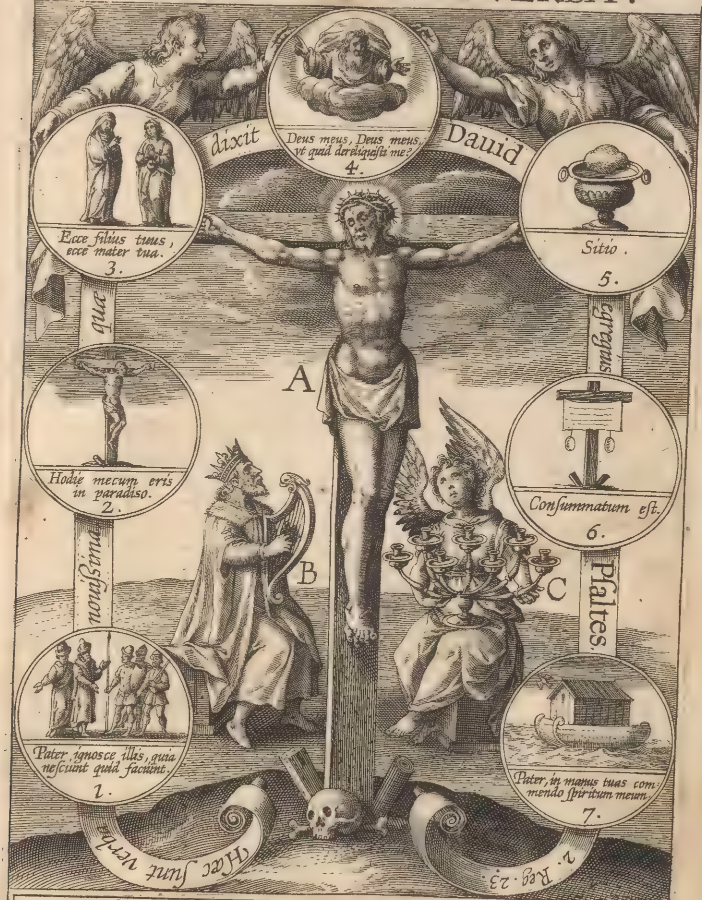
41. SEPTEM CHRISTI VERBA.

In Cruce, Dius olor, ſeptem diſcrimina vocum,
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

1.Reg. 16. QVANDOCVMQVE ſpiritus Domini malus arripiebat Saul, Dauid tollebat citharam,& percutiebat manu ſua; & refocillabatur Saul, & leuiùs habebat: recedebat enim ab eo ſpiritus malus. Quæris & tu, ô A
anima mea, hominem ſcientem pſallere cithara; vt quando arripuerit te ſpiritus Domini malus (tentatio eſt enim vita hominis ſuper terram) pſallat manu ſua,& leuiùs feras? Chriſtum, filium Dauid, Bethlehemitem conſidera; qui tibi hodie in cruce extenſus, & cithara, & citharœdus, & melos effectus eſt: & dulciſonis modulis in cantico & cithara, verba nouiſſima decantauit, egregius Pſaltes Iſrael, benè pſal-
Pſ.32. lens in vociferatione. Tantùm, ne tu inſtar aſpidis B
2.Reg. 23. ſurdæ obtures aures tuas, ne exaudias vocem incan-
Pſ. 57. tantis ſapienter: quia citharæ huic, de ſeptem vocum diſcriminibus,nihil deeſt. Septem ſunt item hæc verba, ceu folia ſeptem,ſemper virentia,quæ vitis noſtra electa,in crucem eleuata,emiſit;& in ſalutē ſunt omni credenti. Vide eapropter, quàm pretioſus hic ſermo Domini tibi debeat eſſe; ex quo ne verbum vnum in terram cadere cōuenit. Tametſi enim oleum effuſum ſit nomen eius; pretioſum tamen eſt, & redemtionis
Exo.25 pleniſſimum. Nonne quoque ſeptemplex tibi in iſtis candelabrum proponitur,ex vno culmine procedens, C
ſeptiformis in Eccleſia gratiæ dona diffundens?

Paratum cor meum Deus,paratum cor meum, vt hac luce perfundar,vt mel ſugam de petra,oleumque de ſaxo duriſſimo; vt verba vitæ conferam in corde meo, vtque iuxta citharæ ſonum, me totum compo-
1. Verbum. nam. Audite, tacete,quieſcite; ecce, dilectus noſter loquitur. Pater, dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt.

SEPTEM CHRISTI VERBA.

In cruce, Dius olor, SEPTEM DISCRIMINA VOCVM
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

Hoort-toe myn ſiele, hoort; de ſnaren ſtaen ghe-ſpannen.
Neemt hier uyt u confoort, gh'en wordt niet om ver-mannen.

Ce cigne ſus la croix meurt dans une eau ſanglante;
Et de-coupant ſa voix, ſept motets il nous chante.

faciunt. Quid audimus? Numquid hoc eſt, Sacerdotem agere, dum in ara crucis ſtans, pro ſuis crucifixoribus intercedit? Domine, quod antea verbis docueras, nunc facto nos inſtruis & inimicos diligere, & pro perſequentibus nos, orare. Libenter hîc ego quoque meam culpam agnoſcam (quòd dum te offendo neſciam quid faciam) vt interpellationis huius tam efficacis efficiar particeps. Quis enim recogitet, quantum boni peccando perdamus, quantumque damni incurramus? Sed, ſecundum iam verbum ſolatij plenum attendamus.

Audi Domine latronem fidelem, contra blaſphemi tela te protegentem; proque miſericordia deprecantem exaudi. Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo. Optimè, pie Ieſu; ô factum benè! conſolaris afflictum, pœnitentem abſoluis; & larga tua benedictione, ſupplicis preces excedis & vota. O Domine, quàm felix latro, qui glorioſus martyr effectus, tecum fuit per totum illud hodie, & omni pòſt tempore! Nam, tecum eſſe, eſt eſſe in paradiſo. O peccatores, raptores, latrones, & meretrices, attendite; quique eſtis imitati peccantem, imitamini & pœnitentem. Quis namque deſperet, latronem hunc cogitans in extremo ſaluatum: ſed, quid viciſſim præſumat, aut ad extremum pœnitentiam differat, vnicum in hoc genere perpendens exemplum? Sed, ecce pium, pie Ieſu, ſpectaculum: matrem ſcilicet tuam chariſſimam, iuxta crucem ſtantem; & diſcipulum quem diligebas. Mœſtos ſolare, & nobis omnibus ſignum in bonum, dulce verbum eloquere.

ii.

Mulier, ecce filius tuus. Et tu dilecte diſcipule; Ecce mater tua. O myſterium! Sicut Eua ſub arbore ſcientiæ boni & mali; facta eſt mater omnium peccatorum morientium; ita, ô Maria, ſub ſycomoro, & arbore ſtultitiæ, facta es mater omnium Chriſtianorum, mater viuentium. Vtque nos omnes in Ioanne comprehenſi fuimus, tibique teſtamento legati; ita te

iii.

meritò omnes Chriſti fideles in noſtra ſuſcipimus.

Verùm, quid audio Domine? ô dulciſſime Ieſu, quã aſperè ſonat hęc quarta tuæ citharæ chorda; dum ma-
IIII. gna voce clamaſti; Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me? Sine dubio, Domine, numquam vidi iuſtum derelictum: & tu iuſtus es, vt agnus immaculatus. Sed, voluntas tua fuit, vt ita derelinquereris, cũ non tuam, ſed Patris voluntatem fieri poſtulaſti. Scio Domine, non murmuras, non indignaris, multoque minùs deſperas. Sed indicaſti, te nihil commeritum, grauiora tamen omnibus hominibus tuliſſe pro nobis ſupplicia; nihilque accepiſſe conſolationis, qualem Sancti de cælo in ſuis agonibus acceperunt.

Deſolatio itaque tua, piiſſime Domine, magno eſt tuis ſolatio, dum in anguſtias rediguntur. Voculam aliam audite, quæſo, de labris Chriſti, licet arentibus,
V. manantem; Sitio. Credo Domine, nam multas habes ſitiendi cauſas. Multum laboraſti, paſſus es multa, longum habuiſti ſermonem, durũ iter emenſus es, in meridie ſoli expoſitus quaſi agnus paſchalis in ligneo veru torreris, meritò itaque dicis, Sitio. Curre Ioannes, & potum præbe ſitienti Domino, ſuper cuius pectus in cœna quieſcens, cæleſti rore potatus fuiſti. Feſtina Magdalena, lacrymiſque effuſis, arentis humecta caput & labra, cuius pedes tam grato illi olim officio irrigaſti. O Maria, ne tu tardaueris pendentem de cruce natum lympha reficere, quem à collo pendulum, toties virgineo tuo lacte potaſti. Auditis clamantem Ieſum, Sitio! ô peccatores! ô Samaritana! ô mulier, da mihi bibere! Ignoſce Domine mihi tardo famulo tuo, quòd non magis propero, vt ſitim tuam leuem. Scio, Domine, ſcio; ſitis conuerſionem meam, & lacrymas veri pœnitentis. O anima mea, ecce dicit ſponſus tuus, ſedens ſuper puteum abyſſi peccatorum tuorum, Sitio: ô ſoror, ô ſponſa mea, da mihi bibere.

Bibe Domine, quin & camelis tuis, iumentis & ſeruis potum dabo, ſed de fontibus tuis, Saluatoris ani-

marum

marum noſtrarum. Heu, heu, ſextum interim verbũ, lugubre quid (attamen reflexu iucundum) inſonat in aures meas; Conſummatũ eſt. Quid Domine? Finem VI.
facis eloquiis vitæ, mortique vicinæ cedis? O commiſeratione dignum epilogum! Verè comſummata nequitia eſt, dum excreuit in ſummum; nec parcens auctori vitæ, nec futurum iudicem exhorreſcens. Vtinam ſic Domine conſummata ſit peccatorum in nobis malitia, vt & conſumta numquam repullulet. Solatium eſt autem tuis fidelibus, conſummatum id totum hucuſque, quod de te ſcriptum fuerat, & à Prophetis prædictũ; in quo & pro redemtione noſtra inuenienda, omnis conſummationis finis inuẽtus eſt.

Septimum, omniumq; nouiſſimum, iterùm magna
voce proclamans, piiſſime Ieſu, nobis intonaſti; Pater, VII.
in manus tuas commendo ſpiritum meùm. Et hæc dicens, inclinato capite, ſpiritum tradidiſti. Spiritus tuus immaculatus, inſtar columbæ ex arca emiſſus eſt, vt ſub vitæ noſtræ veſperam, ramum oliuæ, reconciliationis teſtem, obtenderet. Emiſiſti Domine ſpiritum tuum, vt illum nobis infunderes, & recrearemur: ac renouata facie terræ, ſpiritum adoptionis filiorum Dei reciperemus. Spiritum tuum in manus Patris commendaſti, vt noſter ſpiritus de manibus eius amplam benedictionem acciperet, & cum ſpiritu tuo comitatus, apud eumdem acceptior eſſet in cælis.

Oratio.

DEus, qui infinitum ſapientiæ, potentiæ, & bonitatis theſaurum in nouiſſimis Vnigeniti tui Domini noſtri verbis mundo pandiſti: da, ſic illa mente concipere, & concepta cuſtodire, vt nouiſſimum illud audire poſſimus; Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis Regnum, à conſtitutione mundi. Amen.

42. HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, & pocula triſtis aceti,
Quid, Paradiſiacæ fæx niſi amara gulæ?

Ruth.2 QVANDO hora veſcendi fuerit, veni huc, & comede panem: & tinge buccellam tuam in aceto. O paſſionis Dominicæ inexhauſtum theſaurum, inexplicabile ſacramentum! Cade cum Ruth in faciem tuam, ô anima Chriſto deuota, deſideriis plena, & amore dilecti tui inebriata; & adorans ſuper terram, ex abundantia cordis, præ multitudine beneficiorum eius exuberans lacrymis, dic ad eum; Vnde mihi hoc, vt inuenirem gratiam ante oculos tuos? Quia, verè non eſt cibus adeò aridus, qui non efficiatur ſapidus, ſi illius aceti (quod Chriſto propinatum eſt) condimento fuerit temperatus. Quæ enim paſſio & tribulatio tam amara, quæ paſſione Chriſti condita, non fiat amabilis? A

Venite itaque, filij hominum, graui corde, mundani ſpiritu, & in opere vani; qui potum veſtrum cum fletu miſcetis, & ſicut cinerem panem manducatis; ſed, dum cibum qui non perit non operamini, inſipidus eſt totus labor veſter. Venite inquam; & omnem veſtram ſolicitudinem ac laborem, ſtudia & actus veſtros, vt buccellam vitæ mortalis, in aceto laborum & dolorum Saluatoris intingite; & mira
Rom.8. perfuſi dulcedine, dicetis, lætique cantabitis; Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Sique ratio quippiam pro aliis faciendi patiendíve ſpectatur; nulla res officiorum laborem ad portanda onera alios ita facit libenter impendi, niſi cùm cogitamus, quanta pro nobis pertulerit Dominus.

Si de voluptatibus, maliſque carnis affectibus edo-

 HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, et pocula triſtis aceti,
Quid, Paradiſiacæ fęx niſi amara gulæ?

O lecker aet en dranck, al onſer quade luſten;
Ghy hebt den heere kranck, met eeck ghelaeſt in t'durſten.

Te veus-tu descharger, du chancre, qui te ronge?
Il faut pour le purger, vinaigre, hyſope, eſponge.

edomandis agitur; certum eſt huic agoni ex Chriſti paſſione præſidium. Nam, poſtulat ratio, res ipſa ſic loquitur, vt qui Crucifixi paſſionem recolimus, reprimendarum carnalium voluptatum crucem nobis ipſi etiam faciamus, atque de omni contra mentem inſurgente motu, dicamus; Tolle, tolle, crucifige eum.

B Sed, quid egiſtis cum hyſſopo, ſpongia, & aceto,
C Iudæi, ſiue Iudæorum adminiſtri, profani milites?
D Euangeliſta teſtatur, quòd cùm Dominus clamaſſet, Heli, heli, Deus meus, Deus meus; quidam de circumſtantibus audientes, & non intelligentes, vel irridentes, dixerunt, Eliam vocat iſte: ſed quid ſibi vult, quòd vnus ex vobis, acceptam ſpongiam impleuit aceto, & impoſuit arundini, & dabat ei bibere: ceteri verò dicebant; Sine, videamus, an veniat Elias, liberans eum? An timentes ne Elias eum liberaret, mortem eius aceto porrecto accelerandam putaſtis? An verò expectandum & videndum, maioris irriſionis gratiâ, an Elias veniret, quem aduocatum exiſtimaſtis? An potiùs, quemadmodum morti adiudicatis vinum dari conſueuit; ita ad manum & acetum habebatis, ad ſanguinis vulnerúmque refocillationem? Dum autem ex Domini ore verbum illud audiſtis, Sitio, dicit alius Euangeliſta; Vas aceto plenum illic poſitum; & vos ſpongiam aceto plenam hyſſopo circumponentes obtuliſſe ori eius: iuxta illud; Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto.

O ſolers & in malum prona ſemper nequitia! Crediderim facilè, nihil in his fingi poſſe malitiæ, quod in vos non quadret; ita erga inſontem, liuore plenis ſponte venit in mentem, quidquid in maiorem eius deſpectum & tormentum acerbius poſſit excogitari.

Nos interim, ipſo qui patiebatur, cuncta ſic ordinante, non paruam hinc accipimus in miſeriis noſtris
E conſolationem. Venite, qui peccatorum lepra re-

Pſ. 50. ſperſi,& cum Pſalmiſta clamate; Aſperges me Domi-
ne hyſſopo,& mundabor:hoc enim ſignabat in veteri
Leuit. 14. Lege,quæ hyſſopo fiebat,leproſi mundatio . Nónne F
etiam immundus à contactu cadaueris , aſperſione
cum hyſſopo mundabatur ? Ita quoque mortifero
peccato obnoxius,Pœnitentiæ ſacramento purgatur.
Nónne etiam (quod narrat Apoſtolus) quando in
veteri Teſtamento populus,& omnia,ſanguine aſper-
gebantur , hyſſopo cum aqua & lana coccinea ; cun-
cta Chriſti paſſionem referebant?

Verùm , quid ad hæc audita formidas & trepidas
miſer & puſillanimis peccator , quaſi reus morti ad-
judicatus? Confundi erubeſcis?mori times? & ſpon- G
giæ,cùm de rupe cui adhæret detrahitur , palpitando
figuram exprimis ? Ne metue: ſicut ſpongia, virtute
ſua naturali , præſertim aceto intincta , ſanguinem
ſiſtendi vim habet; ita nunc ori benedicto Saluatoris
admota , ſaluandi virtutem, ritè meditata & peccatis
applicita , obtinere dignoſcitur ; mundi verò ſpongia
Iob 15. & conſolatio, inanis & vana; quæ bibit quaſi aquam,
iniquitatem.

Libet itaque Domine(vt cum amico quodam tuo
fideli loquar) vt ſpongiam per hyſſopi arundinem ori
meo porrigas ; & aceti amaritudinem guſtui meo ad-
hibeas . Libet,inquam,vt per Scripturas tuas,rationi
meæ conferas guſtare & videre, quoniam florens hic
mundus,tamquam ſpongia inanis eſt ; & omnis con-
cupiſcentia eius aceto amarior.

Guſtaſti Domine ; ſed poſtquam guſtaſſes, noluiſti
bibere. Abſinthij,fellis,& aceti tuæ paſſionis, nos eſſe
memores æquum eſt,atque etiam tecum aliquid pati.
Sed peccata , pro quibus hæc paſſus es , auerſari nos
Iob 6. hac tua auerſione docuiſti . Quis enim guſtabit pru-
dens, quod guſtatum adfert mortem ? Si mundi pec-
catíque amaritudinem , peccatoribus & mundo la-
banti ſuccurrendo , peccatíſve digna luendo ſuppli-
cia, deguſtamus; ſic deguſtaſſe ſufficiat,nihil inde vo-
luptatis

luptatis admittendo, neque malos peccatorum humores & mores imbibendo vel incorporando.

Sed quid hoc mali facitis impœnitentes, animum deſpondentes; quòd Chriſtum, iterùm ſpõgiam aceto plenam, arundini coaptantes, in extremo vitæ potatis? Itáne, poſt longam pœnitentiæ procraſtinationem, & ſpem conuerſionis Deo & hominibus datam, tandem ſub finem vitæ, acetum deſperationis quaſi in cauda apponitis, atque amaricatam ſic animam Deo offertis? Meliorem, ô amici, modum arripite.

Extremo vitæ ſaltem (ſi non antea) vt longæ arundini, ſpongiam aceto pœnitudinis plenam apponite; & peccatorum veſtrorum in amaritudine animæ veſtræ recordamini: quandoquidem nemo tam ſanctus, quem ſine peccatorum pœnitentia mori conueniat. Tinge tu ſic, ô anima mea, nouiſſimam tuam buccellam, in veræ pœnitentiæ, ac Dominicæ paſſionis aceto, vt fructus eiuſdem dulcedine poſtea perfruaris.

Oratio.

Domine Ieſu, qui peccatorum noſtrorum amaritudinem, in paſsionis tuæ acerbitate guſtaſti, ſed reatus eorum culpam non bibiſti, quia peccatum non feciſti; da nobis amaræ tuæ mortis antidoto, & à peccatorum guſtatu deſiſtere, & pro commiſsis libenter pati. Amen.

43. SEPTEM SIGNA STVPENDA.

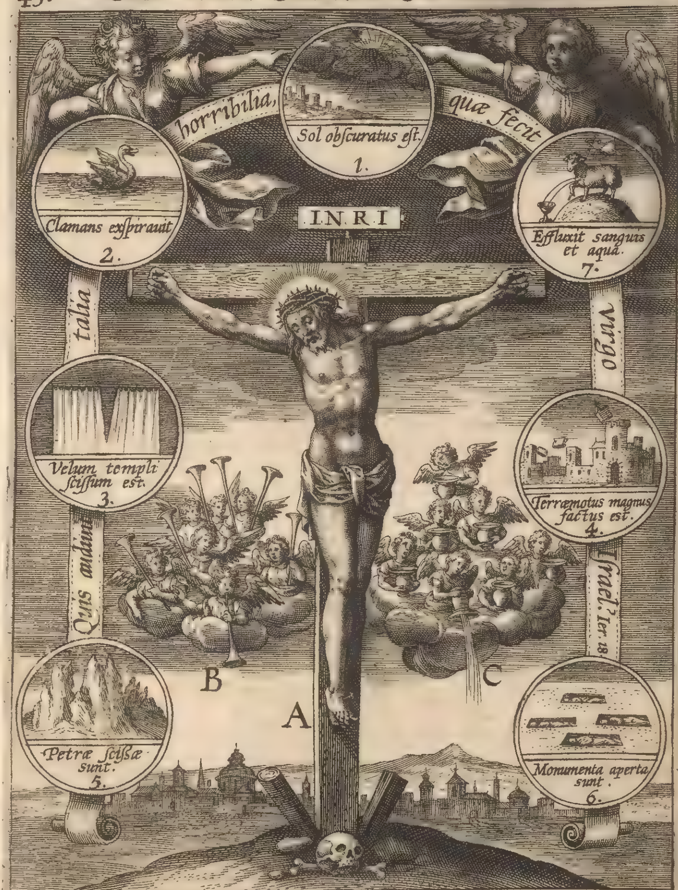
Dũ tremit & tellus, & petra dehiſcit ; homo ſtat:
Et terrâ & petris eſt mage brutus homo.

Iudic. 19. CONCLAMABANT; Numquam res talis facta eſt in Iſrael, ex eo die quo aſcenderunt patres noſtri de Ægypto, vſque in A præſens tempus. Ferte ſententiam & in commune decernite, quid facto opus ſit. Ideò hæc dicit Dominus: Interrogate gentes: Quis audiuit talia
Ier. 18. horribilia, quæ fecit nimis, virgo Iſrael? Ecce, ego in-
& 19. ducam afflictionem ſuper locum iſtum; ita vt omnis, qui audierit, tinniant ambæ aures eius.

O anima mea, infirma viri huius vidiſti, & miſerta es: nunc maieſtatem eius attende, & miraberis. Qualis enim eſt hic, quia & cælum & terra compatiuntur ei; cuius & mors mortuos viuificat? Conſidera amica mea, hic eſt Dominus Deus tuus, Ieſus Chriſtus: qui ſolus ſub ſole ſine macula inuentus eſt, & ecce, cum iniquis eſt reputatus: ſed cuncta illum elementa teſtata ſunt, ſuum eſſe auctorem. Nam, qui vt angelus
Apo. 10 fortis de cælo deſcenderat, mortalitatis noſtræ nube amictus, cùm iam iris coronæ ſpineæ, titulo regalis imperij linguis omnium Nationum deſcripto, in capite morientis radiaret; clamauit voce magna, quemadmodum cùm leo rugit; & cùm clamaſſet, locuta ſunt ſeptem tonitrua voces ſuas. Septem hæc ſigna ſunt in Chriſti ſponſi tui morte, deuota tibi mentis attentione expendenda. Pone Domine cor meum ſuper pectus tuum, & ſigna illud myſteriis; vt recenti ſemper eorumdem memoria, dicere poſſim;
Deut. 30. Numquid hæc recondita ſunt apud me; & ſignata in theſauris meis? Stupenda quidem hæc ſunt. & ſeptem tubarum phialarumque plagis grandiora; ſed

ſpe

43. SEPTEM SIGNA STVPENDA.

Dum tremit et tellus, et petra dehiſcit; homo ſtat;
Et terrâ et petris est mage brutus homo.

O hert, harder dan ſteen, tot vauw niet om be-weghen!
Daert al is, groot en cleen, in Chriſti doot ver-ſleghen.

Terre, tremble d'horreur, rochers croulès vos cimes:
Car votre createur meurt icy pour nos crimes.

ſpe tuæ magnæ miſericordiæ ſibi præſagit animus,
B ſigna hæc nobis futura in bonum. Primum horum *Matt.*
C ſit iſtud; A ſexta hora tenebræ factæ ſunt ſuper vni- 27.
uerſam terram, vſque ad horam nonam: Et obſcura- *Luc.* 23
tus eſt ſol. Maiúſne eſt hoc in ſole miraculum, quàm 1. Signum.
cùm tempore Ioſue conſiſtere iuſſus eſt, vel tempore Ezechiæ retrocedere? Verè, tenebræ denſæ corda impiorum operuerant; quando ſic excæcati creatorem ſuum blaſphemabant. O quàm tunc prudenter præelectus tuus ſtupens vaticinabatur, qui exclamabat; Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina diſſoluetur! Extendebas ſiquidem manum tuam in ligno crucis,& factæ ſunt ſuper terram palpabiles tenebræ, *Exo.* 10
in Ægypto præfiguratæ. Et (dictu mirabile!) cognouerunt in tenebris mirabilia tua, qui in te credentes, poſt tenebras ſperauerunt lucem;& per Spiritum ſanctum charitas in cordibus eorum diffuſa eſt. Sed, ô cariſſimi, quid miramur hunc ſolem occumbere in meridie, cùm illius conditor Sol iuſtitiæ, iamnunc tendat ad occaſum?

Poſtquam ſiquidem in cruce cum clamore valido, & erecto capite, ſpiritum ſuum illibatum in manus II.
Patris ſui commendaſſet, circa horam nonam, inclinato capite eumdem emiſit. O ſignum admirandum! Cui namque vox in extremo ſpiritu non deficiat? Quis ita dormit quando voluerit; ſicut Ieſus mortuus eſt, quando voluit? Quis ita veſtem ponit, quando voluerit, ſicut ſe carne exuit, quando voluit? Quanta ſperanda vel timenda eſt poteſtas iudicantis, ſi tanta apparuit morientis?

Ecce, ecce, mirandum aliud voluntariè morientis indicium: Et velum templi ſciſſum eſt in duas partes, III.
à ſummo vſque deorſum. Sed, quid mirum tamen, templi velum ſcindi medium,quando viuum Chriſti templum,ipſo exſpirante ſolutum eſt? Gratiæ tibi, ſacerdos magne,atque animarum noſtrarum Pontifex, Chriſte; ita ſiquidem per te velum hoc ſciſſum eſt, vt

te per

te per corpus tuum, tamquam per apertum iam velum, ſequentes, in æternum cæli tabernaculum introeamus. Et vt amoto iam velamine, quod ſuper Moyſi facie, eiuſque volumine, ſed potiſſimùm ſuper corda parentum noſtrorum, poſitum erat; vſque ad interiora velaminis, etiam viſcera miſericordiæ intuendo, penetremus: ſperantes, quòd aliquando in Sancto ſanctorum, reuelata te facie ad faciem contemplabimur, videndo te ſicuti es.

Sed, quis non expaueſcat, ad quartum ſignum,
IV. quo terra mota eſt? Aſt, benè habet, quòd & corda commoueris Domine. Centurio ſiquidem, & qui cum eo erant, viſo hoc terræmotu, & quæ fiebant, compuncti dixerunt; Verè filius Dei erat iſte. O quot, quantique terræmotus quotidie in me fiunt, dum re minima moueor, Domine! Obſecro, moue cor meum ad te, motuſque prauos tranquilla: vt particulam terræ meæ, quam de manu tua regendam accepi, pacificè in tuo ſeruitio valeam gubernare.

V. Sed & petræ ſciſſæ ſunt. O validum, quem emiſiſti ſpiritum Domine, qui petras quoque confringit, & conterit naues Tharſis! Petra ſit potiùs modò cor meum, vt ſcindatur, quàm vt immotum in ſe permaneat. Percute illud virgâ directionis tuæ, vt fluant aquæ, & ſicut cera liqueſcat, atque in formam tibi placentem refundatur; vt fiam vir ſecundùm cor tuum: ſcio namque quod cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies, ſed mirando modo reficies.
VI. Verùm, quid amplius? Et monumenta aperta ſunt.

Videte nunc, qui in ſepulcris fœtentium viuentiumque cadauerum habitatis; & in viuis corporibus, demortuas animas circumfertis. Accedite & illuminamini, facies veſtræ non confundentur; ſed ad mortuum in cruce appropinquantes, viuetis. Terræmotum morborum, corporaliumque afflictionum attende ô homo, & ſedulò conſcientiæ tuæ trepidationem obſerua. Nam Deus eſt, qui ſic in te mouet cælũ

& ter-

& terram, vt cordis tui monumentum & oris aperiat; perque veram peccati confeſſionem, mortui reſurgant, quin & latentia ibidem dæmonia egrediantur.

Vos autem, filij pharetrę, columbæ filij, filij aquilæ, & generoſa Matris Eccleſiæ ſoboles, veri Chriſtiani, accedite & admiramini; gaudete gaudio magno valde. Ecce, dum vnus militum lanceâ latus agni pendentis aperuit, continuò exiuit ſanguis & aqua. Verè, ſacra- VII.
mentum hoc magnum eſt, in Chriſto & Eccleſia. Mira, mira: vides, anima mea? Adam dormit, & ex coſta eius ædificatur Eccleſia. Arca in altum tempeſtatis euehitur, & Spiritus ſanctus (vt columba) ex eius emittitur latere, Eccleſiam ſanctificaturus & recturus. Petra virgâ percutitur, & effluit ſanguis & aqua: aqua in baptiſmum, ſanguis in potum. Ecce, dilecti, quàm nunc actum nobiſcum feliciter, in hac foſſione terræ promiſſionis? Lætabundi clamabant olim illi, dicentes ad Iſaac; Inuenimus aquam. At Gen.26
nos inuenimus & aquam & ſanguinem; & ignem & ſpiritum; aquam calidam, & feruentem ſanguinem. Inuenimus inſuper altitudinem diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, & theſaurum cæli abſconditum. Grati ſimus; vtamur, vt æternùm ditemur.

Oratio.

DEus, vniuerſi conditor ac redemtor, qui admirandis cæli terræq́ue prodigiis, te voluntariè pro nobis mori teſtatus es; concede propitius, vt qui nihil pro noſtra fragilitate valemus, dexteræ tuæ roborati potentia, per veram mortificationem voluntariè tibi ſacrificare poſſimus. Amen.

44. LAN-

44. LANCEA.

Lancea quæ Martis fueras mortiſq́ miniſtra,
Amodò quæ facies vulnera, pacis erunt.

1. Reg. 19. DECLINAVIT Dauid à facie Saul; lancea autem caſſo vulnere perlata eſt in parietem. Dilectus æterno Patri filius à facie perſequentium Iudæorum euaſit incolumis, quando animam ſuam Patri commendauit atque emiſit ſpiritum: & lancea in demortui latus impacta eſt; caſſo quidem quoad ipſum vulnere; ſed quoad nos neutiquam inani nec infructuoſo. Sed, quid actum? Ad Ieſum autem cùm veniſſent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura; ſed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuò exiuit ſanguis & aqua.

Itáne Iudæi in mortuum quoque fuiſtis iniurij & ignominioſi? Numquámne igitur legiſtis; Eccli. 7. Mortuo non prohibeas gratiam? multo igitur minùs inferas iniuriam. At, quis militum ille fuiſſe perhibetur? A
Longinus, cui nomen licet non à lancea ſumtum, non minùs tamen ſic conuenit, quàm à corona protomartyri Stephano. Fecit hoc ille quidem ad ſecuritatem, Iudæorumque complacentiam, mortem Chriſti certam deſiderantium; ſed æternæ beatitudinis theſaurum ſibi, Deo miſerante, patefecit. Nam lanceâ Longinus latus Saluatoris aperuit; & non tantùm veniam inuenit, ſed & epiſcopatus honorem, & martyrij coronam promeruit. Exultate cariſſimi pro veſtra omnium in hac apertura felicitate; & magna cum gratiarum actione, vnuſquiſque in ſe magnalia Dei agnoſcens, dicat; Congratulamini mihi, omnes qui diligitis me; quia Lõginus aperuit mihi latus Chriſti lanceâ, & ego intraui; ibi requieſco ſecurus. Claui & lancea

LANCEA.

Lancea, quæ Martis fueras mortiſq; miniſtra;
Amodo quæ facies vulnera, pacis erunt.

O ſiele, wilt u recht met deſe lancie paren;
Soo moogh-dy t'eender vrecht in t'herte Chriſti varen.

Lance, qui autre-fois fuſtes outil de guerre,
N'abaiſſe-plus ton bois, que pour la paix acquerre.

lancea clamant mihi, quòd verè reconciliatus ſum Chriſto, ſi eum amauero.

Vbi nunc eſtis, ſemen Abrahæ, de petra deſerti & lapidibus ſuſcitati, veri Iſraëlitæ, Iudæi ſecundùm ſpiritum, fideles in deſerto mundi huius peregrinantes, & ad terram in cælis promiſſam tendentes. Ecce, completum in petra, qui Chriſtus eſt, quòd olim
B Moyſes petram percuſſit & fluxerunt aquæ. Ecce,
C quomodo Ionathas aliquando extremitatem virgæ fauo mellis intingens, abundantem Chriſti gratiam, ex eius labris & aperto latere, ceu fauo deſtillante, libarit. Accedite, guſtate, & videte, quòd ſuauis eſt Dominus, & illuminabimini vehementer. Ecce quoque triplicem lanceam, quâ Ioab transfixit cor Abſa- 2. Reg.
lom, hîc meliùs expreſſam, quàm illic per Ioab vſur- 18.
D patam. Quæritis, quæ ſint iſtæ tres lanceæ, cùm vnam tantùm teneamus? Numquid dolor ille propriarum pœnarum, quas tota paſſione ſuſtinuit, pro vna meritò lancea videtur computandus? Dolor autem ille penetrabilis dolorum matris, quos ipſe efficaciùs in ſe ſentiebat, quídni pro ſecunda lancea cenſeatur? Tertiam verò lanceam an negauerit aliquis, dolorem illum, quem ſuſtinebat, ob peccatores illos, quibus præuidebat paſſionem ſuam minimè profuturam? Sed, Nónne tribus quoque lanceis vulneratum te dicimus, amabilis Abſalom, patris pax, & conſummator Ieſu; quando te primùm Longinus lanceâ, deinde boni amore, & mali peccando dolore afficiunt?

O Domine Ieſu, quàm ſæpè hac te lancea lancinaui, dum afflicto afflictionem peccando addidi; & quem Pater pro nobis percuſſerat, perſecutus ſum, & ſuper dolorem vulnerum tuorum apposui! Sed, ſcio quid faciam; Vbi abundauit delictum, abundabit & gratia: atque inde remedium petam, vnde dolor emerſit. Per apertum tuum latus in miſericordiæ
E viſcera penetrabo, ac pietatis arcana rimabor. Lanceæ huic ſuperbenedictæ me ſociabo, totum me illi immi-

immiſcebo; vt illa ſaltem illice & traduce, illuc intrò recipiar, quò propter indignitatem meam adſpirare non auſim. Ad hoc me animat, Domine, quòd priùs amore mei fueris vulneratus, quàm lanceam vllam externam admiſeris. Quid aliud enim ſonant hæc
Cant. 4 verba quibus dixiſti animæ meæ; Vulneraſti cor meum, ſoror mea, ſponſa; vulneraſti cor meum: ſemel amore, & lancea ſemel. Atque etiam bis me vulneraſti, quando ſummè te diligo vt ſponſam; & caſtè vt ſororem.

Sed attendite inſuper, Chriſtiani, myſterium, quod F
ab initio mundi monſtratum eſt. Iam verè immiſit Dominus ſoporem mortis in Adam ſecundum, & ex latere dormiētis nouam Euam, Eccleſiam, ædificauit. Videte eapropter, quàm efficaci verbo Euangeliſta ſit vſus; vt non diceret, latus eius percuſſit aut vulnerauit, ſed aperuit: vt innuat, quòd ibi quodammodo oſtium vitæ apertum eſt; quia inde Eccleſiæ Sacramenta manauerunt, ſine quibus ad veram vitam non intratur. Hoc porrò prænuntiauit, quod Noë in latere G
arcæ oſtium facere iuſſus eſt, per quod intrarent animalia, quæ non erant diluuio peritura, quibus præfigurabatur Eccleſia.

Verùm, ô dulciſſime Ieſu, amor animæ meæ, cruci confixe, vbi tunc eras, quando tali lancea ſic oſtium tui cordis pulſaretur, vt aperiretur? Scio, mi Domine, vulnus illud non ſentiebas, quia ſenſus omnis cum vita receſſerat, cùm ſpiritum emiſiſſes: audiebas tamen pulſantem, & aperuiſti ei. Quidni namque faceres, cùm antea tanto cum affectu dixiſſes; Pulſate & aperietur vobis? Attamen credo quoque verè, quòd ſenſeris, non in illo corde tuo quod vulnerabatur, ſed in illo corde tuo, quod in corde matris dolentis ſauciabatur.

Ad vos autem me conuerto peccatores; qui peccatis intrepidi, & in peccatis veſtris gloriamini; ad vos inquam me conuerto, vt reſipiſcentes, ad Chriſtum,
quem

quem vobis extinctum lancea inſuper ſauciatis, & cor eius transfigitis, conuertamini. Quæritis, quando & quo pacto id faciatis? Quando poſt letale peccatum, de commiſſo facinore exultatis. Quando ſic abſque vllo timore proceditis, atque ſi Deus ſit mortuus, qui non videat quid agatis. Quando inſtat imbellium animalculorum leoni mortuo inſultatis. Quem quęſo perſequimini? quem inquam perſequimini? canem mortuum & culicem vnum? Scitote, quia veniens veniet ad iudicium; tuncque vt leo rugiet, quis non timebit? Niſi enim conuerſi fueritis, acuet diram iram in Lanceam; & pugnabit pro eo orbis terrarum contra inſenſatos. *Sap. 5.*

Deſideras verò nunc, ô anima mea, cognoſcere, quonam modo tu quoque cum dilecto tuo crucifixa, poſt mortem queas vulnerari? Attende quid dicam, nam duo ſunt modi planè diuerſi: vnus quem deſideres, alter quem angue peius & colubro fugias. Prior eſt ille optabilis, vt Chriſto commortua, peccato & mundo, cum eodem tunc cuſpide charitatis ſaucieris; vt tamquam dilecta dilecti tui ſponſa dicere poſſis; Amore langueo. Deteſtabilis autem eſt ille, tibi vitandus, ne poſtquam carnem tuam cum vitiis & concupiſcentiis crucifixeris, glorieris, & radicali illo ſuperbiæ vulnere per inanem gloriam lancineris: quod ſerum quoque & poſtremum in nobis vulnus, nouiſſimo hoc Chriſti vulnere curandum fuit. Vnde quidam de ſe plus æquo præſumens ac dicens; Mortuus ſum mundo, non immeritò à Sancto quodam audiuit; Attamen diabolus adhuc viuit.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui ſecreta cordium rimaris & renes; animæ noſtræ medullis ſpiculum tuum charitatis infige; vt ſicut ex aperto tuo latere Lancea produxit Eccleſiam; ita mihi vulnus amoris ſit ad ſalutem. Amen.

45. APERTIO LATERIS.

Quæ mala cumque premant, latus hoc citus occupa, vbi te
Viſceribus pietas nutriet ipſa ſuis.

Ier. 48. RELINQVITE ciuitates, & habitate in
petra, habitatores Moab: & eſtote quaſi
columba nidificans in ſummo ore fora- A
minis. Nónne, Moab, idem quod (de patre)
ſonat; quoniam eum de patre filia genuit? ſed nos
Chriſtiani meliori iure, Moab, de patre, per filium
geniti, nuncupamur. Quid igitur nos hortatur Propheta?
Ciuitates mundumq́ue relinquere; immò & B
nos ipſos abnegare; atque inſtar columbæ in ſumma
rupis ſciſſura nidificantis, in apertum Chriſti latus,
non ſolùm veloci deſiderio inuolare, quieteque pacifica
immorari; ſed ibidem & habitare, & nidificare,
& fructum ſalutis producere: ſicut paſſer, qui inuenit
ſibi nidum, vbi reponat pullos ſuos.

Expergiſcere, dormitans, & dormiens anima, deſi- C
deriorum pleniſſima; ſed languida nimis, ad gnauiter
& efficaciter opus exantlandum. En, voce præconis
inuitaris, te tuus ipſe ſponſus inuitat, tua te trahit neceſſitas;
quin etiam à tergo, mortis & inferni te terror
impellit. Tibíne extinctus eſt ignis deuotionis; perge
ad montem Caluariæ, & collige ibi de lignis crucis,
& igniculum tuum iterùm per illa reſuſcita. Leua
ſaltem oculos tuos in montem, vnde veniat auxilium
tibi, vt in funiculis Adæ & vinculis charitatis attraharis.
Surſum oculos, ſurſum corda, & brachia in altum
extende, deſiderium aſcendendi teſtantia. Ecce, Chriſtus
ſuæ quoque brachia extendit in cruce, manuſq́ue
ſuas expandit, vt te in miſericordiæ ſinum admittat.

Quid tardas? Fixus latro in cruce, Chriſto erat à
latere

APERTIO LATERIS.

Quæ mala cunq; premant, latus hoc citus occupa; vbi te
Viſceribus Pietas nutriet ipſa ſuis.

Den nieuwen Adam ſlaept, ende uyt ſyn open ſyde,
(Is dit niet wel ghe-raept?) ſpruyt vnd ſyn kercke blyde.

Lors que batu des flôs d'une roide tempeſte,
Tu veus chercher repos, prens icy ta retraite.

latere,ſed hærebat ei in corde; & tu liberata tergiuerſaberis anima? Ecce,caput inclinat ad veniæ nutum, latus aperit ad refugium. Dubitas? Dauid clamat; 3. Reg. 26.
Ecce haſta Regis; tranſeat vnus de pueris Regis, & tollat eam. Tu vna de puellis eius es, & de virginibus Regi adductis & addictis. Surge itaque, amica Chriſti, ſponſa Chriſti: ſtet Regina à dextris Salomonis,& lancea tibi ingreſſum faciet, vt affluas bo-
D nis. Aſcende ſcalas de ligno crucis tibi paratas;arripe truncum, repe per pedes, & nitere clauis; os tuum aperi, ori lateris aperti appone, & attrahe ſpiritum. Quare enim in vanum audiueris; Quando exaltatus fuero,omnia traham ad me ipſum? Exaltatum vides, aſcende,intra; & eſto ibi, vſquedum dicam tibi. Ibi namque vt paſſer inuenies domum: ibi tamquam turtur caſti amoris pullos abſconde; ibi os appone, vt haurias aquas ſalutis, de fontibus Saluatoris. Ipſe eſt enim; tene eum, nec dimittas,donec benedixerit tibi; quod quò magis obtinueris, eò ſecurior illic futura es. Si dulci illic amoris ſomno corriperis; vigilabit pro te,qui non dormit nec dormitat, qui cuſtodit Iſrael. Quin & in gratiſſimi ſomni argumentum,dicet, & edicet omnibus; Adiuro vos, filiæ Ieruſalem, Cant. 2
per capreas ceruoſq; camporum, ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit. Et quando te quæſo ſuſcitari deſideres, ô dilecta ſponſi tui candidi & rubicundi; quando? numquam: ſed tranquilla cantabis; In pace in idipſum, dormiam & requieſcam: requieſcam in requiem æternam.Hoc fac, & viues in æternum.

Venite,accurrite iuſti, peccatores, ſalutis egentes. En ſalus noſtra in altum ſuſpenſa eſt; vt procul videatur; nudata eſt,vt cognoſcatur;aperta eſt,vt omnibus effluat. Clamate, vocate, exaltate per turbam mundanam,vocem veſtram; & reſonet terra, à clamore veſtro; atque inuicem prouocate ad hoc ſpectaculum,tutumque miſerorum receptaculum. Dicite pa-

Iſa.2. riter; Venite, aſcendamus ad montem Dei, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias ſuas; intentionem, voluntatem, affectum, & omnia interiora cordis ſui. Eo ego, meque itineri tam ſancto accingo. Curæ interim, ſolicitudines, anxietates, labores, pœnæ, ſeruitutes, expectate me hîc, cum aſino tardi corporis huius & ſeruilis: donec ego, cum puero (ratio nempe cum intelligentia) vſque illuc properantes eamus; & poſtquam adorauerimus, reuertamur ad vos.

Gratiæ tibi Ieſu, quia te verum Iſaac (qui riſum nobis in ſalutem per tuum fletum feciſti) video in altari crucis immolatum. Saluus reſurgens euaſiſti; ſed aries, dux gregis, implicitus ſpinis, in carne tua virginali, oblatus eſt. O amanda, ô admiranda dignatio! Deus immenſæ gloriæ vermis contemtibilis fieri non deſpexiſti; quia nos oculis miſericordiæ reſpexiſti. Quis igitur, ô puſillanimes, non rapiatur ad ſpem, & ad impetrandi fiduciam, qui eius attenderit corporis in cruce pendentis diſpoſitionem? Videte caput inclinatum ad oſculum, brachia extenſa ad amplexum, manus perforatas ad largiendum, latus apertum ad diligendum, pedum affixionem ad nobiſcum manendum, totiuſque corporis extenſionem, ad ſe totum nobis impendendum.

Inuola igitur, ô homo, & rue in amplexus te in finem amantis: & dic ex toto corde tuo, cum vera totius anteactæ vitæ pœnitentia, dic inquam; Inter brachia Saluatoris mei, & viuere volo, & mori cupio. *Ruth.1* Dic cum Ruth fideli, & illuminata; Quocumque perrexeris, pergam; & vbi moratus fueris, & ego pariter morabor. Populus tuus, populus meus; & Deus tuus, Deus meus. Quæ te terra morientem ſuſceperit, in ea moriar; ibique locum accipiam ſepulturæ. Quis det mihi Domine, vt totus carne & ſpiritu transfigar, crucique tecum affigar; vt deinceps nihil aliud ſciam & ſentiam, quàm te Ieſum Chriſtum, & quidem crucifixum!

Ad

E Ad te nunc me conuerto, virgo caſtiſſima, virago fortiſſima, mater Redemtoris noſtri Maria; vt me pergentem adiuues in hac bona via. Nam, tametſi tuam animam gladius doloris pertranſierit, fortis es tamen ad adiuuandum. Scio, ſcio, Domina; magna eſt velut mare afflictio tua, quodque amaritudine te repleuerit omnipotens. Scio, ſtabas modò iuxta crucem corpore, ſed in crucem & in cor filij tui mente migraueras. Duo ſiquidem tu & filius altaria faciebatis; tu vnum in pectore, alterum Chriſtus in ſua carne. Dilectus tuus filius carnem, tu verò animam immolaſti: immò corpus & animam; & denique omnia Chriſtus in ſe & in te pro nobis obtulit.

Magnam interim præ omnibus, ô Maria, creatis, obtinuiſti prærogatiuam, miſeros peccatores in ſalutis auctorem reſpicientes adiuuandi. Dico igitur, ſupplex & deuotus precator, tametſi magnus peccator; Virgo virginum preclara, mihi iam non ſis amara: ſed, Inflammatus & accenſus, per te virgo ſim defenſus, in die iudicij.

Oratio.

VT multæ ſunt Domine miſeriæ corporis, ita multæ ſunt quoque miſericordiæ tui cordis; da nobis quæſumus, ita noſtræ miſeriæ tibi oſtendamus abyſſum, vt abyſſum miſericordiæ tuæ nobis viciſſim oſtendas, & ſaluationis tuæ experiamur effectum. Amen.

 46. QVIN-

46. QVINQVE VVLNERA.

In manibus pedibuſq; tuis ſcripſiſſe redemtos,
Magnum erat; at maius cordis in ære tui.

OMNES ſitientes, venite ad aquas; & qui non habetis argentum, properate, emite,
Iſa.55. & comedite. Venite, emite abſque argen- A
to, & abſque vlla commutatione, vinum & lac. Quare appenditis argentum, non in panibus? & laborem veſtrum non in ſaturitate? Qualia, & quanta, mirabilia ſunt iſta? Sitientes vocantur, & iubentur comedere. Emere monentur, & abſque pecunia, vinum & lac.

Credo Domine, totum ex mente tua ſic intelligendum; vt per ſitim, deſiderium omnium rerum neceſſariarum intelligatur: per lac autem & vinum, quidquid paruis æquè ac magnis ex vſu ſit: & per emtionem ſine argento, pretioſam quidem, ſed gratis vnicuique parabilem eſſe mercationem. Meritò igitur per Prophetam arguimur, quando quæ ad gratiæ vitæque æternæ acquiſitionem, nobis tam in dotibus animæ & corporis, quàm fortunæ largitus es; illa in vanitates & res quoque nocituras expendimus.

Venite itaque prudentes negotiatores; venite humiles mendici, & inopes; venite fragiles & infirmi;
Zach. 13. venite peccatorum ſanguinibus & lepra ſordidati: Ecce iam hæc dies eſt à Propheta promiſſa, in qua fons patens domui Dauid & habitantibus Ieruſa-
Iſa.12. lem, in ablutionem peccatoris & menſtruatæ conceſſus eſt. Venite, hauriamus aquas, vinum, lac, & mel, de fontibus Saluatoris. Hauriamus in gaudio, hauriamus in copia, hauriamus inceſſanter. Quia ecce, Deus Saluator noſter, fortitudo noſtra & laus noſtra Dominus, factus eſt nobis in ſalutem. Non ſolùm dixit, fecit, & pertulit omnia in ſalutem no-

ſtram,

In manibus, pedibuſque tuis ſcripſiſſe redemtos,
Magnum erat; at maius cordis in ære tui.

Deur u vyf wonden wreedt, voor ons uyt liefde ontfanghen;
Vergheeſt ons ſonden groot, daer wy met gaen behanghen.

Ces plaies ſont les ſeels de la rançon du monde;
Sur leſquels (o mortels!) votre ſalut ſe fonde.

ſtram, ſed & ipſe totus factus & datus eſt nobis, non tantùm in Saluatorem, verumetiam in ſalutem. Si Dominus igitur illuminatio mea, & ſalus mea; quem timebo? Fiducialiter agam, & non timebo.

Mirabilia teſtimonia tua Domine, ideò ſcrutabitur ea anima mea. Præterquam quòd innumeras ſordes, infirmitates, & vulnera animarum noſtrarum, in antiquæ legis expiationibus figurata, per innumeras ſacrati tui corporis afflictiones & vulnera curare dignatus es; quinque inſuper inſignia quouis lapide pretioſo præſtantiora vulnera ſuſtinere voluiſti, in manibus, pedibus, & in corde; quibus abundans vniuerſo terrarum orbi (quaſi per quatuor plagas & medium expanſo) remedium contuliſti.

Annon, cariſſimi, nobis impletum videtur, quod à mundi præludiis in vmbra præceſſerat. Fons aſcendebat è terra, irrigans vniuerſam faciem terræ. Sed, *Gen. 2.*
C an fons ſolus? Et fluuius (ex fonte) egrediebatur de loco voluptatis, ad irrigandum paradiſum: qui inde diuiditur in quatuor partes. Ecce nobis iam fons iſte, quatuor fluminibus inde profectis, in quinque Chriſti vulneribus ad viuum expreſſus, qui in corda deuota diffuſus, irrigat vniuerſam terram humanitatis noſtræ.

Contemplare ſimiliter hîc, ô anima mea, in quinque ſponſi vulneribus, quinque limpidiſſimos lapides, quos ipſe verus noſter Dauid, è torrente procello- *1. Reg. 17.*
D ſæ paſſionis ſuę collegit; tibique colligendos exhibuit, ad profligandum ſuperbum Goliath, in carne tua, & in tentatore diabolo, contra te inſurgentem.

E Concurrite debiles, omnique genere morbi affecti: pateſcit hîc vobis piſcina illa admirabilis, quinque porticus habens. Nec opus, vt exſpectetis aquæ motum per angelum; iam enim mota eſt, & permota, ſemperque ſaluti ferendæ accommoda. Commota ſunt quippe omnia interiora eius, qui vos vt pupillam oculi dilexit.

Venite famelici, & eſurientes, egeſtatem ac inopiam veſtram agnoſcentes, & implemini bonis: quia ecce vobis puer vnus hîc, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos piſces, abundans & ſuperabundans vniuerſis paſcendis edulium. Aſpera quinque, videlicet clauorum & lanceæ vulnera, inſtar hordei aculeata; attamen cibantia & viuificantia: atque duorum inſtar piſcium, corpus & animam, ſolatio noſtro ac ſaluti impenſa. F

Luc.19 Tollite, ſumite, ditamini, quia talenta quoque vobis quinque efficientur, quibus & alia quinque lucrari poteritis; poteſtatemq́; ſupra quinque ciuitates eorúdem vſufructu accipietis. Haſce quis fortè prænominari deſideret? Nónne quinq; ciuitatum inſtar, quintuplicia tibi illa gaudia videntur reputanda, quibus in cælo Beati donantur? Gaudium in Deo, gaudium in Angelis, gaudium in Sanctis, gaudium in anima, & gaudium in corporis dotibus? O quinarium numerum, in quinque Chriſti vulneribus mirè ſublimatum! G H

Ad quinque ergo huius petræ foramina, & cauernas maceriæ, ô miſelle peccator, trepidans, puſillanimis, ſtude nunc & in die exitus tui recurrere: in illis latita, vt ibi valeas paſcua inuenire, & ora leonum euadere. Montes enim excelſi ceruis; petra refugium erinaceis, formidoloſis, imbecillis, de ſe nihil fidentibus. Quia apud Deum miſericordia, & copioſa apud eum redemtio. Prorſus copioſa; quia non gutta vna, ſed vnda ſanguinis largiter, per quinque corporis partes effluxit. Et quidem non ſine cauſa, quinque tibi præcipua vulnera infligi, ô Domine, permiſiſti; vt noſtri nimirum corporis quinque ſenſus, à diabolo captos redimeres; læſos curares, deprauatoſque reſtaurares.

Denique, me felicem! Super hęc omnia, clauis reſerans, clauus penetrans, factus eſt, vt videam voluptatem Domini. Cogitabat enim Chriſtus cogitationes pacis,

pacis,& ego neſciebam. Quídni igitur videam per rimas corporis bonas cogitationes cordis? quídni reſpiciam per feneſtras,& introſpiciam per cancellos,quos dilectus meus aperuit mihi? Clamat clauus, clamat vulnus, quòd verè Deus ſit in Chriſto mundum reconcilians ſibi. Vnde conſtat hoc tibi? Patet arcanum cordis per foramina corporis. Patet magnum illud ſacramentum; patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus nos viſitauit oriens ex alto, vt eriperet ex imo.

Quis te Domine ſic vulneratum non diligat? quis ta amantem non redamet? Nolo ſine vulnere viuere, quia te video vulneratum. Quocumq; enim me verto,quocumque aſpicio,te Ieſum meum in cruce pendentem video. Rogo te ergo,benigniſſime Domine, per hæc ſalutifera tua vulnera, vulnera quoque hanc animam meam in ciuitate peccatricem,pro qua etiam in cruce orare & mori dignatus es. Vulnera eam igneo & potentiſſimo telo tuæ potentiſſimæ charitatis. Confige cor meum iaculo amoris, vt dicat tibi anima mea;Charitate tua vulnerata ſum; ita vt ex ipſo amoris tui vulnere, vberrimæ fluant lacrymæ, die ac nocte. Percute, obſecro Domine, hanc duriſſimam mentem meam,valida cuſpide piæ dilectionis, vt altiùs ad interiora penetret virtute potenti, ne ibi vlla ampliùs hæreat virtus inimici.

Oratio.

ANimarum noſtrarum amator & ſponſe,qui pretioſi tui ſanguinis virtutem & pretium, in Eccleſiæ tuæ Sacramentis condidiſti; da, quotieſcumque illis vti contigerit, veram vitiorum mortificationem, vitámq; virtutum vbertim ex illis referamus. Amen.

47. DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor! ô pietas! Hic Natus, & ipſe peremtus,
Mucro eſt, maternam tranſadigens animam.

Num.1 CVM proficiſcendum fuerit, deponent Leuitæ tabernaculum, & cùm caſtrametandum, erigent. Rectè, Domine: ſic A enim quando venit hora tua, tranſiiſti ex hoc mundo ad Patrem, profectus in cælum; & velox (ſed benè ordinata tamen) fuit depoſitio tabernaculi tui; non ſolùm quando animam tuam poſuiſti, verùm etiam quando corpus tuum fuit de cruce depoſitum, quod per reſurrectionem erigetur, & per quod in cælis caſtra ſumus metaturi. Sic enim, narrante Euangeliſta didicimus; Cùm ſerò factum eſſet; B venit quidam homo nobilis Decurio, diues, vir bonus & iuſtus, qui & ipſe erat expectans Regnum Dei, & diſcipulus, ſed occultus, propter metum Iudæorum, nomine Ioſeph, ab Arimathia ciuitate Iudeæ, & depoſuit corpus Ieſu.

Hanc tui tabernaculi, piiſſime Domine, depoſitionem, animus eſt, nunc deuotè recolere. O ſolennes exequias! ô prouidam rerum omnium diſpoſitionem! ô non minorem mortui, quàm viuentis adhuc, operationem! hac enim occaſione conſtare voluiſti omnibus, te verè exſpiraſſe; vt ita certior clariorque eſſet tua reſurrectio. O magnam interim viri fidelis audaciam, & cõſtantem fortitudinem, in flagranti adhuc odio Iudæorum, te & deuota poſtulatione & venerabili de cruce depoſitione, atque glorioſa ſepultura honorare velle mortuum, quem illi tam ignominiosè & atrociter, ad mortem vſque, perſecuti fuerant viuum! Gratulor tibi, pro generoſo hoc tuo facinore, & ego, vel ſola facti commemoratione, mi Ioſeph, congratulor inquam & conglorior. Senſiſti, ſenſiſti, quàm

DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolòr! o pietas! hic natus, et ipſe peremtus,
Mucro eſt, maternam tranſadigens animam.

Ont-ſpant-u, ſtranghen boom, en wilt u armen ſlaecken:
Dat Chriſtus ſonder ſchroom, ſoetkens mach af-gheraecken.

O croix, permets tes bras doucement ſe deſtendre;
Que ce cors puiſſe en bas ſans ſecouſse descendre.

quàm efficax eſſet vis Chriſti, quæ ne tantillum remiſit in mortuo. Iam ipſa mors eius operabatur; te tuique ſimiles, ad pietatis officia, realemque fidei profeſſionem trahendo; vt quem priùs occultè tantùm, ob metum Iudæorum, colebas viuum, nunc intrepidè coram omnibus profiteris occiſum.

Agnoſcite veſtram viciſſim Iudæi dementiam, dum non niſi diuina eius operante virtute ſit factum, vt à viris honoratiſſimis & venerabilibus perſonis ſic defunctus cohoneſtaretur; quem vos hominum viliſſimi, tanto cum vituperio ſpreueratis adhuc viuentem. Vos quidem eum eratis depoſituri de cruce ſub veſperam, quemadmodum duorum latronum corpora ſuſtuliſtis; non autem deuotionis vel honoris gratia, ſed lege vos ad illam ceremoniam vrgente, quæ ſic habet: Quando homo adiudicatus morti, *Deu.21*
appenſus fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in ligno, ſed in eadem die ſepelietur. Nónne ſic
C regem Hai ſuſpendit Ioſue in patibulo vſque ad ve- *Ioſ.8.*
D ſperam & ſolis occaſum; præcepitque Ioſue, & depo- *& 10.*
ſuerunt cadauer eius de cruce? Numquid idem ita ſuſpendit quinque reges in quinque ſtipitibus; fueruntque ſuſpenſi vſque ad veſperam: cumque occumberet ſol, præcepit ſociis, vt deponerent eos de patibulis? Ita lex præceperat; ita ſeruaſſetis Iudæi; ſed quâ gratiâ? Ipſe ſibi longè melius proſpexerat, qui cuncta ita præordinarat.

Equidem, cùm te contemplor, mi Domine, de
E cruce depoſitum, Patriarchæ Ioſeph exemplo, totus *Gen.50*
commoueor: qui cernens patrem ſuum Iacob collegiſſe pedes ſuos ſuper lectulum & obiiſſe; ruit ſuper faciem eius flens & deoſculans eum. Quia tametſi corpus tuum (ſummo cum dedecore cruci priùs appenſum) magna cum dignitate & reuerentia fuit depoſitum; lamentabilis tamen cenſeri poteſt hæc depoſitio; eò quòd cùm corpus tuum, animâ quidem priuatum, diuinitati tamen coniunctum, quaſi

merum

merum cadauer, in deponendo tractatum eſt.

Quis nihilominus reuerentiam illam mente concipiat, qua ſacroſanctas illas reliquias, corpus inquam Dominicum licet inanimatū & exangue, in virgineo tuo ſinu depoſuerint viri illi honorabiles ac Religioſi, ô Dei genitrix virgo Maria? Quis etiam cōtempletur, quo tu animo fueris, quādo illud in maternum tuum gremium accepiſti? libet tamen expendere, quod res ipſa teſtatur. En, mater, filium tuum, quem de Spiritu ſancto concepiſti: en corpus de puriſſimis tuis ſanguinibus, in tuo corpore virginali formatum: en fructum ventris tui, quem benedictum, & te per eum benedictam, Elizabeth exclamauit: ecce filium tuum, de quo, magnis per turbam encomiis, mulier illa euangelica vocem extollens teſtata eſt; Beatus venter, qui te portauit, & vbera quæ ſuxiſti. *Luc. 11*

O pretioſum depoſitum! ô ſacrum pignus! ô theſaurum in exhauſtum, in noſtram ſalutem exhauſtum & conſumtum! ô opus admirabile excelſi! ô creatum nouum ſuper terram! ô mortuum mortuos viuificantem! Amplexare mater filium in ſinu iacentem, quem toties amplexata es in eodem vagientem. Defunctus eſt vita, ſed immenſo opere ac labore perfunctus. Cadauer effectus eſt, qui mundum cadentem releuauit. Inanime eſt corpus, ſed in quo tamen inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. Deum geſtaſti in vtero, nunc eumdem tenes in gremio. Eia mater, fons amoris; vince virgo vim doloris; ſis patrona peccatoris, apud tuum filium. Faſciculus quidem myrrhæ dilectus tuus tibi; ſed ita expediebat nobis. *Col. 2.*

Et tu Magdalena, ad pedes indubiè depoſiti Domini te proieciſti, apud quos iam antea veniam peccatorum & gratiam inueniſti; & nobis hoc facto ſpem magnam atque animum addidiſti. At, videte fideles, quibus eum vos quoque modis de cruce dignè deponatis. Nonne inprimis, quando corpus ipſius

ipſius dignè de altari ſumitis? nam & crux altare ſummi fuit holocauſti. Nónne vos quoque peccatores, quando à peccatis conuertimini, vel peccatorem conuertitis? Quamdiu ſiquidem in peccato quis viuit, tam diu Chriſtum in cruce diſtentum tenet: laxat autem, quando reſipiſcit: deponit, quando per pœnitentiam ei reconciliatur, iamque vlnis charitatis eum amplexatur.

Conformamini Chriſto de cruce depoſito, deuotæ & fideles animæ; & eſtote per veram obedientiam, ceu mortui, tractabiles, & per omnia obſequentes.
G Quinque ſenſus, vt reges vobis dominari volētes, per Ieſum vt verũ Ioſue, virtute crucis mortificatos deponite; in antra ſua, ceu ſpeluncas, retrudite & ſepelite.

Deponite vos ſecundùm priſtinam conuerſationem veterem hominem, qui corrumpitur ſecundùm deſideria erroris. Renouamini autem ſpiritu mentis veſtræ. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Deponite ergo vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro. Cauete verò cariſſimi, ab infami illa Chriſti depoſitione per mortem in peccatis. Numquid ita pro typo de cruce depoſitus eſt rex Hai, vt diximus, proiectuſq; in ipſo ciuitatis introitu, congeſto ſuper eũ magno aceruo lapidũ in perpetuam facti memoriam? Quis non videat, ita peccatorem infami fine defunctum ad portas mortis abiectum; qui ſi aduigilaſſet, iam in ciuitatem Dei habuiſſet introitum?

Eph. 4. *Col. 3.* *Ioſue 8.*

Oratio.

O ſacrum conuiuium, in quo Chriſtus ſumitur, recolitur memoria Paſſionis eius, & futuræ gloriæ nobis pignus datur! Da nobis quæſumus, Domine, B. Maria ſemper virgine intercedente, præſidium; quo & dignè ſanctiſſimum tui Filij corpus ſuſcipere, & congruam tanta dignatione vitam traducere mereamur. Amen.

48. INVNCTIO CHRISTI.

Gratia ſi fuerat, Dominum condire ſepultum;
Regnantem in membris vngere, maior erit.

Exo.30 FACIES vnctionis oleum ſanctum, vnguentum compoſitum opere vnguentarij; A
& vnges ex eo tabernaculum teſtimonij.
Domine, qui ſolem & lunam, cælum & terram, diem & noctem feciſti ſibi mutuò debitè ſubſeruire; feciſti etiam vmbram veteris Teſtamenti, rei atque corpori, Teſtaméto nouo, quàm optimè conuenire. Figuram in tabernaculi vnctione, vnguenti compoſitione, audiuimus, iam itaque ipſiſſimam rei ve-
Ioã.19. ritatem videamus. Venit & Nicodemus (qui venerat B
ad Ieſum nocte primùm) ferens mixturam myrrhæ & aloës, quaſi libras centum. Acceperũt ergo (Ioſeph & Nicodemus) corpus Ieſu, & ligauerunt illud linteis, cum aromatibus, ſicut mos eſt Iudæis ſepelire.

O facinus Heroicum, & inuictæ conſtantiæ argumentum! ô funus excellens & honorificum, in virum tam ignominioſo affectum ſupplicio impenſum! Non indigebat quidem, ô ſancti Principes, Chriſti corpus tali contra putredinem munimen-
Pſ.15. to; (nam ſcriptum erat ſtabatque ratum; Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem) voluiſtis tamen debitum Chriſto exhibere officium vt mortuo; veluti apud Iudæos honorabilibus perſonis fieri in more
erat. Quod enim ipſe Dominus in Magdalena ad- C
huc viuẽs tantoperè commendauit; dum ait; Mittens hoc vnguentum in corpus meum, ad ſepeliendum me fecit. Ac ſi diceret: quod non erit ei integrum poſt mortem ex officio facere, iam præueniendo facit.

Denique, ô deuoti religioſique viri, tametſi fortè, vt adhuc imperfecti, de fide reſurrectionis iuſti non cogitaretis; fuit tamen hic actus veſter, ſummæ dilectionis;

 INVNCTIO CHRISTI.

Gratia ſi fuerat Dominum condire ſepultum;
Regnantem, in membris vngere, maior erit.

Wien wilt Chriſtum, nu doodt, helpen met ſalue ſtrycken?
Helpt ſyn leden in noodt, en laet u liefde blycken.

Veus-tu aprés la mort aider ceus-cy a l'oindre?
Sois des siens le ſuport: la grace n'eſt pas moindre.

ctionis; atque eapropter ſummè laudabilis, & Deo gratus: vt qui mortuus pro nobis eſſet, obſequium quoque, quod mortuis debebatur, à viuis acciperet. Quis enim addubitet, quando iam præuiſum prædictumque fuerat, ſepulcrum eius fore glorioſum; quin non ſolùm de ſepulcro ipſius, ſed de omnibus quoque, quæ ad ſepulturam ſpectabant, fuerit intellectum?

D Numquid, ô filiæ Sion, adimpletum hîc videmus & illud, quod Dominus olim patri noſtro Iacob dicebat; Ego ſum Deus Bethel, vbi vnxiſti lapidem, & votum vouiſti mihi? Numquid hîc montem, numquid hîc lapidem, & ſcalam erectam videtis? Et quid dixit ſanctus Patriarcha, de ſua illa viſione? Verè, Dominus eſt in loco iſto; & ego neſciebam. Pauenſque; Quàm terribilis eſt (inquit) locus iſte? Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & porta cæli. Verè verum & veriſſimũ dixiſti, & verius vero, in typo eius, quod in monte Caluariæ, Chriſtique vnctione peractũ eſt. E Nam ibi adimpletum eſt in Domino, quod in te velut eius fideli ſeruo in figura præceſſerat: quando enim tu in Ægypto, completa conſummataque filiorum benedictione, obiiſti, & appoſitus es ad populum tuum; præcepit Ioſeph ſeruis ſuis medicis, vt te aromatibus condirent: qui mos erat cadauerum conditorum. ſic iam ſerui fideles, viri Principes Ioſeph & Nicodemus, Chriſti corpus aromatibus condierunt.

Gen.31 *Gen.28* *Gen.50*

Nobis autem, ô Chriſtiani, in Chriſto Saluatore noſtro vncti, more noſtro Chriſtus vngendus eſt. Exemplar expetitis? dabitur. Audite quid de Iudith habeamus, quando ſe iam ad præclariſſimum illud trophæum, ab Holoferne reportandum præparabat. Vnxit ſe myro optimo. Numquid ita, qui Chriſti gratia, velut vnguento præſtantiſſimo, ſe ſuaque omnia, ceu Chriſti membra inungunt: fortes, conſtantes, & inuictos exhibent, ad Holofernem infernalem debellandum, eiuſque caput obterendum?

Iudith 10.

Alium

Alium adhuc modum vngendi corporis Chriſti requiris? ſecundum adiiciam; immò tertium, & plures. Si de ſubſtantia mundi huius (quam tibi Dominus dederit) pauperes refocillaueris; tum, ſi mœſtos fueris conſolatus, afflictis ſuccurreris, animaueris puſillanimes, ignorantes docueris; & denique (quod in hoc genere maximum arbitror) ſi in adducendis ad pœnitentiam peccatoribus, hæreticiſque conuertendis, impenderis operam; nónne tibi egregiè Chriſtum in membris ipſius vnxiſſe videberis? Numquid ipſe futurus iudex, hæc pietatis officia ſibi impenſa, coram toto mundo fatebitur, quæcumque vni ex minimis ipſius præſtiteritis? Quis enim illud optimum myrum, præſtantiſſimumque vnguentum neget, quo niſi quis vnctus fuerit, Chriſtiani, ſiue vncti, nomen non obtinet; cùm nec ab alio ipſe Dominus, Chriſtus fuerit appellatus? Numquid enim quod Chriſtus ſpiritali hac vnctione quotidie in nobis efficit, illud nos quoque in aliis eius auxilio exercemus, quod ipſius in laudem non infimam ſacra Scriptura commemorat, dum inquit; Qui vngis Reges ad pœnitentiam? Nam, ſicut Chriſti corpus mortuum vnctum fuit, etiam expectatione reſurrectionis glorioſæ, cui ob id meritò tantus honor impendebatur; ita peccatores gratioſis ſermonibus, ac ſalutaribus monitis, tamquam labiorum vnguentis, emolliuntur ad pœnitudinem, & vitam meliorem.

Eccli. 48.

O quàm id excellenter illa myrrhæ & aloës mixtura ſignabat! quod fit, dum prudenter, ex veteris nouæque Scripturæ auctoritatibus, ſuauis & aſperæ, quaſi vini mordicantis, & olei lenientis temperie, fit in hunc vſum commiſtio.

Nónne Samaritani moderatio, vinum & oleum in ſemiuiui vulnera fundentis, id prætendebat? Numquid Eccleſia multiplicium eiuſmodi vnguentorum occaſione, verè domus aromatum eſt; cuius vmbram tantùm habuit Ezechias rex, quam Babyloniis tanto

4. Reg. 20.

cum

cum apparatu oſtendit? Vtque vnguentum tantò pretioſiùs eſt, quantò de melioribus compoſitum eſt ſpeciebus;ita quoque ſtudioſiùs conficiendum, diligentiùs aſſeruandum, maiorique cum charitate præſtandum: nam ex ipſius donis ac beneficiis hoc vnguentum conficitur, cuius manus in paſſione myrrham deſtillauerunt.

F Numquam, ô anima mea, tibi deſit excellentiſſima hæc vnctio, tum in vſus proprios; tum, ſi quid potes, in proximorum auxilium; quæ, ſi ſapis, numquam alios vnctionis huius miſericordiæ indigos adiuuare detrectes. Curre igitur, feſtina, propera amica mea; ſpecies tibi aromaticas ex Chriſti paſſione atque vbere gratia ſollicitè collige; eaſque in vaſculo pectoris tui, piſtillo crebræ meditationis contuſas, igne ſancti deſiderij ſimul decoctas, oleoque lætitiæ impinguatas, ad vſus iam dictos applica. Quoad te, tota Chriſto deuota, dicito; Dilectus meus mihi, & ego illi. Quoad proximum, clama præ zeli feruore; Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quotidie morior, propter veſtram gloriam & ſalutem. 2.Cor. 11. 1.Cor.5

Oratio.

DEus, qui tuorum corda fidelium inflammaſti, vt pretioſum Vnigeniti tui corpus ad ſepulturam reuerenter inungerent; da nobis indignis famulis tuis, numquam in vitæ noſtræ decurſu, gratiæ tuæ vnguento deſtitui; atque ante mortem, Vnctionis extremæ ſacramento muniri. Amen.

49. CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generoſum in marmora granum,
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

2. Re. 2 BENEDICTI vos Domino, qui feciſtis miſericordiam hanc, cum domino veſtro, & ſepeliſtis eum. Sed, numquid hæc verba Dauidis ſunt Regis, ad viros Iabes-Galaad, poſtquam nuntiatum eſt ei, quòd ſepeliuiſſent Saul? Omninò. Aſt, quid hoc officij tam impio præſtitum homini, commune habet cum pia venerabilium virorum deuotione, circa Domini noſtri ac Dei ſepulturam? Magno reuerà argumento verba illa hîc vſurpamus, velut ad iſtam functionem meliori iure pertinentia. Nam, ſi viri Iabes-Galaad tantoperè à Dauide laudati ſunt, quòd virum alioqui iniquum, ſùique interfectorem, ſolùm hoc titulo, quòd chriſtus Domini, hoc eſt, Rex vnctus eſſet, ſepeliuerint; quantò magis hoc elogio decorandos exiſtimabimus honorabiles illos viros Ioſephum & Nicodemum, quòd illum, quem vnxit Pater oleo lætitiæ præ participibus omnibus, & verè Chriſtum Dominum, qui pro nobis omnibus ſe voluntariè in mortem dedit, ſepulturæ mandarint? Benedicti igitur vos Domino, qui feciſtis miſericordiam hanc cum Domino veſtro, & ſepeliuiſtis eum. Sed & ego reddam gratiam, eò quòd feciſtis verbum iſtud. Vnxerat procul dubio corda veſtra priùs ipſe gratia ſua, cuius corpus vnxiſtis aromate, & largam vobis poſtea largitus eſt benedictionem, quòd eum tam honorificè ſepeliuiſtis. A

Matth. 27. Sed narra Matthæe, quod actum eſt hac in parte. Accepto corpore Ioſeph inuoluit illud (vnà cum Nicodemo) in ſindone munda; & poſuit illud in monumento ſuo nouo, quod exciderat in petra. Luca, quid B
addis?

 CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generoſū in marmora granum;
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

Lecht dit gheſtorven graen, ſeer wyſelijck in d'eerde:
Want, t'moet eer-langh op ſtaen, met vruchte hoogh vā weerde.

Or que ce noble grain tombe ſus un dur marbre
Il doit apres demain ſ'eſleuer ſur tout arbre.

addis?Poſuerunt illum in monumento exciſo, in quo *Luc.23*
nondum quiſquam poſitus fuerat. Optimè, & honorificentiſſimè omnia; ſed numquid hîc paupertatis ſpecies ſe nimium prodit, cùm in alieno ſepulcro reconditur? Et quid hîc quæſo mali? quid non eximij, & imitatu digniſſimum; cùm in hoc venerit, vt abiectam deſpectamque mundo paupertatem, tamquam Regni cæleſtis heredem, nitori ſuo reſtitueret? Numquid à primo natiuitatis exordio, vſque ad extremum vitæ ſpiritum, paupertatem vnicè coluit & amplexus eſt?

Ringatur interea mundus, quòd paupertate non obſtante, Chriſti pauperes, Deo ſic diſponente, non egeant; quin immò eiuſmodi interdum habeant, quæ ſolorum diuitum eſſe videantur. Quo pacto namque aliter actum eſt, vt Dominus noſter, exactiſſimus tota vita paupertatis amator & obſeruator, quin & cõtemtibilium ſtudioſus rimator, poſt tam enorme ſupplicij & mortis genus, tam glorioſo, atque in viri Principis vſum aptato monumento conderetur? Magna quidem paupertas, alieno ſepulcro tumulari; ſed magna profectò honorificentia, tali tumulo taliter, à talibus, ac tantis ſepeliri.

Numquid hoc quoque ritè conſummatum eſt? ſicut prædictum, ſic adimpletum. Rectè tu ſanè Iſaia prędixeras, non autumando, ſed per ſpiritum prophe-
C ticum vaticinando, Et erit ſepulcrum eius glorioſum. *Iſa.11.*
Rectè vos quoque feciſtis, viri iuſti, religioſi, & ſancti, Chriſtum ſepulcro tam ſplendido ac glorioſo
D condentes. Abraham patrem veſtrum & noſtrum eſtis *Gen.23*
imitati, qui tanto cum affectu planxit & fleuit Saram coniugem ſuam, tantaque diligentia ac veneratione à Principibus terræ ſpeluncam duplicem dato pretio comparauit, vt illam, ad perpetuam poſterorum memoriam, honorifico loco, magna cum funebri pompa ſepeliret; iuxta quod ei honorificè Seniores populi reſponderunt, dicentes; Audi Domine; Princeps Dei

es apud nos : in electis ſepulcris noſtris ſepeli mortuum tuum.

Gen.25 Sed & Iacob Patriarchæ ſecuti exemplum (ô viri benigni) laudis quoque ipſius vos conſortes feciſtis, & præmij. Mortua ſiquidem Rachel & honorificè ſepulta, iuxta Bethlehem, erexit titulum ſuper ſepulcrum eius: Hic eſt titulus monumenti Rachel, vſque in præſentem diem. Ioſeph autem nõ æquaſtis modò, verumetiam multis nominibus ſuperaſtis; qui cernens patrem Iacob iam è viuis exceſſiſſe, ruit ſuper faciem eius, flens & deoſculans eum: quem aromatibus conditum, expleto planctus tempore, ſepeliuit in eadem illa ſpelunca duplici, quam emerat Abraham in poſſeſſionem ſepulcri. Sed quid non magnificentius per vos eſt præſtitum, qui non ſeruorum veſtrorum ſed veſtriſmet manibus conditum in nouo, proprio, & honorifico monumento, vt theſaurum pretioſiſſimum recluſiſtis?

Sed, adeſte, ſalutis veſtræ amatores, adeſte cuncti bonæ voluntatis mortales, venite docibiles Dei; ſitque vobis hoc Chriſti monumentum, munimen & monimentum. Quidnam vobis, præter audita, exiſtimatis in ſingulis, Spiritu ſancto ductore & doctore, eſſe animaduertendum? Lubet percurrere? Monumento igitur Saluatoris aſſidentes, attendite cuius nos moneant vniuerſa. Nouum illud fuiſſe meminiſtis? quare? Fidem id fecit, nullum alium inde ſurrexiſſe à mortuis, quàm qui in eo primùm conditus fuerat, Chriſtus Dominus. Exciſio è ſolida petra, quid innuit? Certitudinem dedit, non fuiſſe ſuffoſſum vmquam parietem vel ſolum, ad furandum corpus, fraudémve vllam faciendam. Num quid amplius altiuſque iſta ſignificant, diſcere cupientibus? Planè; audite. Sicut in Mariæ virginis vtero, nemo ante illũ, & nemo poſt illum conceptus eſt; ita & in hoc monumento terræque gremio, nullus ante vel poſt illum ſepultus eſt. O dulce documentum & efficax! Sed attendamus,

tendamus, nobiſque ipſi magis appropinquemus. Sic nos corpus Dominicum, in noua, hoc eſt, per pœnitentiam renouata conſcientia, & corde mundo debemus reponere. Nónne quoque Ioſeph iuſtus rectè conſcientiæ puritatem deſignat? A iuſto ſiquidem vult Chriſtus ſumi, & in corde iuſti quieſcere. Sindon munda quid innuit? Puram animam, & ab omni vetuſtate peccati purgatam. Saxum, ſeu petra magiſtra noſtra non erit? Erit, niſi velimus ſaxo magis eſſe ſaxei. Fidei boniqúe propoſiti ſoliditatem inſinuat, & immotam cœpti laudabilis ſtabilitatẽ. Saxi verò aduolutio; quid vobis videtur? Nónne rectè tanti beneficij accepti deſignat cuſtodiam, ne parta perdantur? Totum denique monumẽtum eſt nobis, vt videmus, monens mentem, vt in ſacro Chriſti pignore ſuſcipiendo tuendoqúe ritè officio noſtro fungamur.

Agnoſce igitur, ô Chriſtiane, dignitatem tuam, & felicitatem; qui & Domini tui Ieſu viuum ſepulcrum efficeris, & ipſe viuus in eodem ſepeliris. Væ vobis, ingrati, & degeneres; gratiam Chriſti proculcantes, qui ipſum in conſcientiam fœtentem, ac corpus peccatis oppletum proiicitis. Sepultura aſini ſepeliemini ſecundùm corpus, & ſecundùm animam cum diuite epulone in inferno, niſi conuerſi fueritis. Sepeliamur potiùs viui in vulneribus Chriſti per veram conuerſionem, vitæque verè Chriſtianæ obſeruantiam; tamquam in monumento è petra exciſo; certoqúe certius, ad vitam reſurgemus.

Oratio.

Deus, cuius miſericordiæ non eſt numerus, preces noſtras quæſumus clementer exaudi; vt qui viuentes, in fide coniuncti, vnius Eccleſiæ gremio continemur, & mortui ſpe reſurrectionis loco ſacro recondimur; in die nouiſſimo inter benedictos reſurgamus. Amen.

50. SEPVLCRI CVSTODIA.

Mille Argi aduigilent, ſignent adamante ſe-
pulcrum;
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

Dan.6. ALLATVS eſt lapis vnus,& poſitus eſt ſu- A
per os laci; quem obſignauit Rex annulo
ſuo, & annulo optimatũ ſuorum: ne quid
fieret contra Danielem. Quid in ſepulcri B
tui munitione primùm &potiſſimùm memorabimus,
Domine? Potentiam tuam, Sapientiam, aut Bonita-
tem? Omnia ſimul & æquè admiranda. Et ita facto
opus erat;quia potentes habuiſti aduerſarios, nequi-
ter aſtutos,& inſigniter malitioſos. Sed,ô factum be-
ne! Dum tu ſiquidem filij tui dilectiſſimi, atque Re-
demtoris noſtri corpus, in manifeſtam irrefragabilis
veritatis aſſertionẽ cuſtodiſti; ipſi verò contrà in eiuſ-
dem veritatis oppreſſionem, in eamdem cuſtodiam
concurrerunt; factum eſt, Sapientiâ tuâ ipſorum
vincente malitiam, vt & ipſi in aſtutia ſua caperentur,
& Reſurrectionis Dominicæ veritas tantò fieret illu-
ſtrior certiorque, quantò plus ſtudij & diligentiæ
fuiſſet adhibitum.

Ignoret quis, quot modis Chriſti ſepulcrum fuerit
cuſtoditum ac munitum? Nõ procul aberrauerimus,
Apo. 5. ſi librum, quem dilectus Chriſto diſcipulus ſeptem C
ſigillis ſignatum viderat, hîc nobis ob oculos ſtatu-
tum exiſtimemus.Nonne rectè dicimus Domine, ſi
te ſeptem habuiſſe cuſtodes & cuſtodias aſſeramus?
In primis,aduoluit Ioſeph lapidem ad oſtium monu-
menti,piæ conſeruationis intuitu, vt à feris & furi-
bus ſepultus eſſet immunis; prout primaria monu-
menti conſtructio ſiue exciſio requirebat. Iudæi verò
contra munierunt ſepulcrum, ſignantes lapidem D
cum

 SEPVLCHRI CVSTODIA.

Mille Argi vigilent, ſignent adamante ſepulchrum:
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

Wachters, houdt goede wacht; want ghy met al u baren,
Godts wyſheit ende macht, ſult dies te meer verclaren.

Tu t'aſſeure en vain, mort: ta mort, par ſa victoire,
Plantera ſur ton fort, l'eſtandart de sa gloire.

cum cuſtodibus. Ita illi impiè & malitioſè: ſigillo quidem contra furaces & fraudulentos; cuſtodibus verò militibus, contra violentos. Quem ſiquidem vi ac violentia morti dederant, violenter quoque ſub mortis imperio tueri prætendunt. Sed numquid, bone Ieſu, etiam Pater tuus cæleſtis, cuſtos tui fuit? Vt quid enim alioqui tam ſedulò ſpiritum tuum in manus ipſius commendaſſes? Si enim ſpiritus ei commendandus erat, tantiſper dum in corpus rediuiuum rediret; procul dubio & corpus, cui rurſum erat vniendus, debuit æquè cuſtodiri.

Inſuper, nónne tu quoque fortiſſime Domine, tuiipſius cuſtos exſtitiſti! Quorſum enim iam olim in figura prædixeras; Cuſtodi temetipſum, & animam tuam, ſolicitè? Quorſum etiam non minus verè quàm malitiosè tibi, dum adhuc viueres, à Iudæis obiectum fuerat; Nónne bene dicimus nos, quia Samaritanus es? Et quid Samaritanus aliud quàm ſeruatorem & cuſtodem ſignificat? Tu namque es, qui cuſtodis Iſrael; cuius conſeruatio totiuſque Eccleſiæ, à tua dependet cuſtodia. *Deu.4.*

Numquid iam quatuor corporis tui cuſtodias inuenimus? Ad tres ita reliquas procedamus. Quis neget, quin Angeli, cuſtodes tui exſtiterint, qui minimo cuique noſtrûm tutelarem ſuum ſpiritum deputaſti: tametſi tibi tali modo negemus fuiſſe, vt nobis, neceſſarium. An etiam à recto recedemus, ſi Matrem tuam ſuperbenedictam, cum reliquis piis mulieribus, tui cuſtodes annumerauerimus? Tametſi enim non apud monumentum perſtiterint; ſuas tamen & illæ vices, ac quaſi ſtationes ſeruarunt: teſtantur id Euangeliſtæ; Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, ſedentes contra ſepulcrum. At, quem ſeptimum fuiſſe cuſtodem arbitrabimur? Certè, exiſtimo, quòd hoſtis ſalutis noſtræ diabolus, huic operi, pro nequiore vigilantium parte, non defuerit. Vt, quemadmodum non fruſtrà in cruce morienti adfuiſſe

præſumitur; ita hîc ſuo muneri in Iudæis adiuuandis, non defuiſſe credatur: iuxta illud; Venit Princeps mundi huius.

Gratiæ interim tibi Domine, quòd omnes iſti, E
etiam in malum, vigiles, quantò te diligentiùs ſerua- F
runt, tantò magis reſurgentis virtutem confirmarunt. Nónne quaſi tot ſigillis anteactorum, & ſecuturæ reſurrectionis, munita eſt veritas; iuxta illud Danie-
Dan. 8 lis; Viſio veſpere & mane, quæ dicta eſt, vera eſt: tu er-
Dan. 7 go viſionem ſigna. Numquid Danielis iuſtitia, & G
æquitas cauſæ eò fuit teſtatior, quò ipſe in lacu & annulo regis fauentis, & optimatum illi aduerſantium, accuratiùs fuit cuſtoditus? Nónne Samſonis quoque eò glorioſior fuit euaſio, quò ſtudioſiùs eum
Iud. 16. Gazenſes circumdederunt, poſitis in porta ciuitatis H
cuſtodibus; totaque nocte ibi cum ſilentio præſtolantibus; vt facto mane, eum occiderent? Sed præclarâ Chriſti reſurgentis figurâ, dormiuit Samſon vſque ad medium noctis; & inde conſurgens, apprehendit ambas portæ fores, cum poſtibus ſuis, & ſera; impoſitaſque humeris ſuis, portauit ad verticem montis.

1. Reg. Quis item in accurata Chriſti concluſi cuſtodia I
19. non videat adimpletum quod in Dauide præceſſerat? Miſit ſiquidem Saul ſatellites ſuos in domum Dauid, vt cuſtodirent eum, & interficeretur manè. At Michol vxor eius depoſuit eum per feneſtram; qui
Ion. 2. abiit, aufugit, & ſaluatus eſt. Numquid ita quoq; Do- K
mine, fortis & ſapiens, in admiranda Ionæ de ventre ceti euaſione mirabilis tua reſurrectio, per cuſtodiæ circumuallantis induſtriam facta fuit glorioſior? Non enim ſolùm tempeſtas eum demerſerat, ſicut & te; nō ſolū faucibus ceti fuit interceptus, ſicut tu per mortem abſorptus; verumetiam in interiora terræ, ſolidæ rupis, obſtructæ ſaxo, ſigillis & militibus munitæ, incluſus introiuiſti; ſicut ille in ventrem & viſcera beluæ marinæ tranſmiſſus, & viuus in hoc vaſto viuo-
que

que ſepulcro concluſus, in profunda maris delatus eſt. Et tamen, his omnibus non obſtantibus, poſt tres dies, diuino tuo iuſſu, & piſcis Ionam euomuit in aridam; & tu rediuiuus ab inferis rediiſti. O verè magnus Dominus & laudabilis nimis! Quis Dominus ſicut tu, qui nomen tuum tot antè ſtupendis ſignis glorificaſti? Numquid ita Sacerdotes Belis olim confundi feciſti in aſtutia ſua; quando contra Danielem molientes, ſuaſerunt Regi (ſicut iſti Pilato); Claude *Dan.* oſtium templi Bel, & ſigna annulo tuo: ſed prudentia 14. Danielis detexit fraudem, in ipſorum ignominiam, & iuſtum exitium. Videte & impletum, filiæ Ieruſalem, animæ ſponſo veſtro deuotæ, quod à Sapiente vobis olim prædictum eſt; Videbunt finem ſapientis; *Sap.4.* & non intelligent, quid cogitauerit de illo Deus; & quare munierit illum Dominus.

Vide nunc, ô Iudæe, rupe ipſa Golgothana obduratior; vide inquam, quomodo Prophetę tui vaticinium in tuam rectiſſimè quadret inſipientiam, ad maiorem tamē è cōtra Chriſti gloriam, quam ſupprimere nitebaris. Omnes, inquit, munitiones tuæ, ſicut ficus cum *Nah. 3* groſſis ſuis. Si cōcuſſæ fuerint; cadent in os comedentis. Ipſe ſiquidem Chriſtus Ieſus, in reſurrectione ſua, cuſtodias & munitiones tuas omnes egregiè conquaſſauit; vt cuſtodes à mortuis non differrent; & interim teſtes ipſius reſurrectionis exiſterent. Super omnem *Habac.* munitionem veſtram riſit; comportauit diuinæ ſuæ 1. virtutis aggerem, & cepit eam; & vafri conatus veſtri, triumphum ipſius inſigniter adauxerunt. O fons ſignatus, & copioſior tamen in animarum noſtrarum ſolatium effluens! O liber ſignatus ſigillis ſeptem; ſed per agnum apertus; qui pro nobis occiſus eſt! Liber ſcriptus intus & foris, agnus dignus aperire librum, & idem Dominus noſter Chriſtus crucifixus, & mortem triumphans, & reſerans vitam.

Cuſtodi, ô anima mea, & cura temetipſam ſolicitè, atque cor tuum vt ſepulcrum Domini tui muni

fideliter. Quis namque tibi illum gratiámve illius eripiat, ſi te ipſam bene ſeruaueris? Milites ſint, angeli cuſtodes, virtutes, exercitia bonorum operum, zelus animarum, fides, patientia, benignitas, ſpes in Deum, orationis aſſiduitas, & reliquæ virtutes, armatura probata.

Rom. 8. Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Lapis aduoluatur conſtantis continentiæ; vt nihil præter illum in cor noſtrum vel irrepat vel irruat. Conſepeli te totum, ô Chriſtiane, viuum in eodem cum Chriſto ſepulcro; vt iam mortuus mundo, & peccato, & tibi, ſoli viuas Chriſto, qui pro te mortuus & ſepultus eſt: atque ita deinceps, non tu, ſed in te viuat Chriſtus. Eia, anima, ſponſo tuo conſepulta, eidem quoque, quantum potes, corformare. Sicuti namque anima à corpore ſeparata in Chriſto, ipſa tamen anima, & caro ipſa, diuinitati ipſius adhæſerunt vnita; ſic tu quoque à carnis ſeparata amore, in ſpiritu tamen & carne, Deo vniaris. Tu quidem per amorem, caro verò per incorruptionem: & ſic cum ipſo viues in æternum.

Oratio.

Mentes noſtras, quæſumus Domine, continua pietate cuſtodi, vt dum nulla eis dominatur iniquitas, nulla quoque nocere poſſit aduerſitas; ſed gratiæ tuæ munitæ præſidio, in tuo ſemper amore lætentur. Amen.

CON-

CONCLVSIO.

HIc ſiſte, anima mea, hîc ſiſte, Sanguine Chriſti, ſponſi tui, redemta. Ecce, iam ad ſtationem, emenſoque mari rubro ad portum, peracto Paſſionis eius decurſu, veniſti. Sede pauliſper, quieſce, & tecum quæ vidiſti, audiſti, & ſenſiſti, perpende. Pretium Redemtoris tui triginta denariorum in cordis tui theſaurum abſconde, quia pretium ſanguinis eſt, & ſalutis animarum. Horror eius in horto, peccati horrorem incutiat; & ſi fortis inſurgat tentatio, Angelica te conſolatio confortabit. Curre dilecta, ſudorem agonizãtis ſanguineum collige, ne vel gutta depereat. Gladij fuſteſq; te terreant in die tremenda; & laternæ ac faces quibus abſcõdita cordium luſtrabuntur. Oſculi Iudæ memineris, ne vmquam imiteris. O diram manuum iniectionem in agnum manſuetiſſimum! & quæcumque iam inde ex ordine ſunt ſubſecuta, tibi ſigillatim hoc pacto expendenda. Dic ei igitur; Quid cõmiſiſti dulciſſime Domine? quid in te repertum tantis dignum ſuppliciis? Quæ tua noxa? quæ tuæ damnationis cauſa? Ego certè tui ſum cauſa doloris. O plaſmator hominum, quid dicam cùm ipſe fecerim? O Nate Dei, quò tua deſcendit humilitas? quò mea aſcendit ſuperbia & ingratitudo? Tu factus es obediens vſque ad mortem, & ego factus ſum arrogans, & ceruicoſus vſque ad nubes. Quid te Domine manſuetius? quid me ſuperbius? Nihil tu Domine tanta amaritudine, tanta indignitate dignum commiſiſti, & grauiora ſceleſtiſſimis omnibus ſupplicia pertuliſti. O vincula, flagella, corona, crux, claui, lancea, ſputa, blaſphemiæ, verbera, & vulnera, mihi in hac hora patrocinamini; & quæ ſalutis meæ inſtrumenta fuiſtis, nunc quoque in mei patrocinium conſpi-

conſpirate. Ecce, Domine, ad tuæ bonitatis me pedes abiicio, crucem amplexor, terram ſacro tuo cruore rigatam lingo. Peccaui in cælum & coram te: iam non ſum dignus vocari filius tuus, ſed fac me vnum de mercenaris tuis, vt ſaltem in domo ſim tua, & guſtem panem tuum, & vitam habeam. Da mihi hanc vnicam petitionem Domine, alioqui moriar. Si me exaudieris, viuam; ſaluus ero, & in æternum tecum regnabo: quia tu es Deus ſalus mea, fortitudo mea, redemtio mea, vita mea, & gloria mea.

O felix anima mea, quæ tam ſedulò per totum Dilecti tui hortum fuiſti deducta, in quem tanto cum amoris affectu te inuitarat! Iam itaque noli deinceps (oro) fallacibus huius mundi viretis deliciiſque delectari; ſed Dominicæ paſſionis abſynthio myrrhaque ſint tua potiùs cuncta condîta; vt tibi, per compaſſionem, veramque paſſionum tuarum mortificationem, Dilecto tuo paſſo aſſimilatæ, myrrha in aromata conuertatur, & cum ipſo vitâ tandem fruaris ſempiternâ. Amen.

SERIES

SERIES TITVLORVM cum ſuis Diſtichis.

1. TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis mare, ſidera, terras;
(O animæ pondus!) quàm leue pondus habet!

2. HORROR IN HORTO.

Si tu Chriſte gemis ſcelerum ſub mole meorum;
Quò ſcelerum auctorem pondera tanta prement?

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (& heu caſſam!) quâ tibi proſit opem.

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida ſanguineos dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Chriſte petat, caput hoc magis obruat æquum eſt,
Ferrea de noſtro crimine oborta ſeges.

6. LATERNÆ ET FACES.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipſe faces.

7. OSCVLVM IVDÆ.

Baſiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia ſcorpiaco vipera more feris.

8. MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba ſatelles;
Nil niſi te noſtri Chriſte triumphat amor.

9. FVNES ET VINCVLA.

Vnde tibi liuent conſtrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

10. PETRI NEGATIO ET LACRYMÆ.

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, & veri vena doloris amor.

11. ALA-

11. ALAPÆ ET COLAPHI.

Quæ mites violare genas, te cædere Chriſte
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

12. CONSPVTATIO.

Quò ſcelus, ô! etiam cæli ſputamus in ora,
Cùm profligatus ſoluerit ora pudor.

13. FACIEI VELAMEN.

Linea cur texit rutilum nubecula ſolem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

14. ILLVSIONES.

O homo! quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumque poli eſt.

15. VESTIS ALBA.

Innocuum candore ſuo quæ luſit in agnum,
O toga, quàm niueo ſtamine texta fuit!

16. BARABBÆ ELECTIO.

En vbi mors vitæ componitur, orcus olympo:
Nec pudet hîc ſaltem non potiora ſequi?

17. CHRISTI DENVDATIO.

Condere ſol, peplóque obnubere luna rubenti:
Sidera qui veſtit lumine, veſte caret.

18. COLVMNA.

Quæ cæli æternas ſtatuêre ſolique columnas,
Ipſa horret vinctas vincta columna manus.

19. FLAGELLA.

Sanguineis corpus diſſcinderis vndique ramis?
Hóſce tibi infelix germinat arbor Adæ.

20. VESTIS PVRPVREA.

Chriſte, tuus ſanguis meliùs te purpurat; iſthæc
Eſt tibi ludibrium purpura, riſus honor.

21. CORONA SPINEA.

Spina ſub aurato diademate pungit honoris:
Chriſte, latent ſpinis aurea ſerta tuis.

22. ARVNDO.

En etiam ſpecimen ſceptri regalis arundo:
I modò arundineâ ſis leuitate potens.

23. GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc ficti ſpecie deludere Regni;
Qui Deus & veris ludit in imperiis!

24. ECCE HOMO.

Ecce hominum formator homo, iam non homo, vermis;
Fæx hominum; pereat ne malè vermis homo.

25. LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis priùs àblue mentem:
Sic quoque quem fundis ſit tibi ſanguis aqua.

26. MORTIS SENTENTIA.

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis; Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

27. CRVCIS APTATIO.

Quam Chriſto Iudæe paras, innoxia crux eſt:
Impie, quam fabricas crux ſcelerata tua eſt.

28. BAIVLATIO CRVCIS.

Quis nouus hic Atlas, cui cùm leuis orbis, iniquum
Orbis onuſta malis crux ſua pondus habet?

29. SIMON CYRENÆVS.

Túne crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, & Chriſto baiulus alter eris.

30. PLANCTVS MVLIERVM.

Has vobis lacrymas Solymorum impendite Nymphæ;
Quas velut arentes acrior ignis edet.

31. VERONICA, SEV BERENICE.

Hac facie, faciem cordis diſpunge; ſuumque
Mens agitet IESVM, *det manus, ora ſonent.*

32. GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons quantùm crucis exaltare tropæo;
Tantùm præ reliquis tollis ad aſtra caput.

33. VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipſe tibi edulcans, calicem ſibi miſcet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

34. MALLEVS.

Mallee per ſæuos adigens pia vulnera clauos;
Eia mihi edurum cor pietate doma.

35. CLAVI.

Figite me claui; minus hoc; ſed fixa potenti
Mens ſit amore Deo; fixa timore caro.

36. CRVCIFIXIO.

Fixus Adam nouus eſt, vetus vt ſit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

37. DVO LATRONES.

Dum calet & pretium, & ſceleri medicina parata eſt,
Huc, niſi queîs morbus ſeruitiumque placet.

38. VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, ſpolium heu vitæ pignuſque peremptæ,
Fors rapit & ferrum mortis in obſequium?

39 TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Chriſti benè dignorabere miles,
Mundus ſub ſua cùm ſigna vocandus erit.

40. SEPTEM BLASPHEMIÆ.

Excipis & moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

41. SEPTEM CHRISTI VERBA.

In Cruce, Dius olor, ſeptem diſcrimina vocum,
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

42. HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, & pocula triſtis aceti,
Quid, Paradiſiacæ fæx niſi amara gulæ?

SEPTEM SIGNA STVPENDA.

Dum tremit & tellus, & petra dehiſcit; homo ſtat:
Et terrâ & petris eſt mage brutus homo.

44. LANCEA.

Lancea quæ Martis fueras mortiſque miniſtra,
Amodò quæ facies vulnera, pacis erunt.

45. APERTIO LATERIS.

Quæ mala cumque premant, latus hoc citus occupa, vbi te
Viſceribus pietas nutriet ipſa ſuis.

46. QVINQVE VVLNERA.

In manibus pedibuſque tuis ſcripſiſſe redemtos,
Magnum erat; at maius cordis in ære tui.

47. DE-

47. DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor! ô pietas! Hic Natus, & ipſe peremtus,
Mucro eſt, maternam tranſadigens animam.

48. INVNCTIO CHRISTI.

Gratia ſi fuerat, Dominum condire ſepultum;
Regnantem in membris vngere, maior erit.

49. CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generoſum in marmora granum,
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

50. SEPVLCRI CVSTODIA.

Mille Argi aduigilent, ſignent adamante ſepulcrum:
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

ERRATA.

Pag. 31. *lin.* 7. inſanis, *lege* in inſanis
Pag. 77. *lin.* 4. poteris, *lege* pateris
Pag. 187. *lin.* 6. profiteris, *lege* profiteatis

Lectori S.

Ne pagellæ aliquot vacarēt, pij & eruditi amici Verſus, ad vtriuſque huius Libelli argumentum accommodatos, tuo Lector commodo hîc ſubiungi curauimus. Vale, & fruere.

APOSTROPHE AD CHRISTVM PATIENTEM.

Ecquis tantus amor te Chriſte exciuit Olympo,
Criminis vt purus crimina noſtra luas?
Tu manibus vinctus das terga indigna flagellis;
Atque tuam lacerant aſpera flagra cutem.
Flagra cruore rubent; ſanguis fluit vndique riuis:
Lubrica purpureo flumine ſtagnat humus.
Inſani alternant tortores verbera, donec
Inueniat nullum plaga iterata locum.
Eſt virgis lacerata cutis, diuulſaq́; nuſquam
In toto corpus corpore conſpicio.
Purpura conchylis te Regem veſtit: at ille eſt
Non regalis honos; aſt inhonorus honos.
Cerno quidem capiti ſertum regale, coronam;
Sed quæ vulnificis vepribus hirta riget.
Geſtat arundineum tua regia dextera ſceptrum;
Sed tortor ſceptro tempora ſacra ferit.
Corporis exſuperans compago Dædala formam
Humanam, exſanguis lurida membra gerit.

Bella

Bella labella, roſis vernantibus æmula, liuent;
Flammeolóſque oculos mors tenebroſa premit.
Amittuntq́; ſuum decus ora decora decorem;
Auguſto exanimis pallor in ore ſedet.
Deliciæ Superorum, hominum faſtidia fiunt;
Quæq́; colunt Superi numina, temnit homo.
Quid te Chriſte dedit, tantos tolerare labores?
Suppliciíne fuit victor, amantis amor?
Hoc reor: haud etenim ſuperat dolor vllus amorẽ:
Impia nam victor funera vicit amor.
Eſt, ſcio, dulcis amor, ſi nullus amaror amori
Inſit; at, acris amor, dum quis amaror ineſt.
Porrò, tuo eſt acris commiſtus amaror amori,
Quando tuâ eſt potior noſtra ſalute ſalus.
Vicit amarus amor conſerta flagella catenis;
Carnificéſque manus vicit amarus amor.
Vicit amarus amor pungentibus hiſpida ſpinis
Serta; trucemq́; crucem vicit amarus amor.
Omnia vicit amor: nam factus dulcis amaror,
Cùm fuit illius victus amicus amor.
Me tua flamma tui pellectat vt vrar amore;
Sed glacialis hiems intima cordis habet.
Vt redamem, flagrante tuâ pietate laceſſor;
Vt redamem, me adamas; ſed mihi cor adamas.
Cor adamante mihi (prô!) durius eſt; adamantis
Nam domat hircinus ſemina dura cruor:
Sed mea durities remanet lapidoſa, tuuſq́;
Nec cruor aut ardens pectora mollit amor.
Hanc, rogo, duritiem molli, ſeruator IESV:
Algeam amore mei; torrear igne tui.

MARIA, Nauis inſtitoris, de longe portans panem. *Prou. 3.*

Noxia cùm teneras robigo momordit ariſtas,
Imbre vel immodico iã perit horna ſeges;
Exoritur gemitus, quia deſit copia panis;
Pallet & omnis homo, lentáque fata trahit.
Huc ſi frugiferâ veniens mercator ab orâ
Nauibus haud modicis horrea tota vehat:
Turba ruit, feſtóque rates clamore ſalutat;
Haud, effuſa nimis, gaudia corde capit.
Sat quondam fuerat viridi bona meſſis in herbâ;
Cuius prima patrum gratia ſemen erat.
Seuerat altitonans, terræ ſator, arte colonâ;
Lætabátque ſuis hanc paradiſus aquis.
Ah! Domino mentitus ager ieiunia mundo
Intulit; orta fames funera multa dedit.
O vtinam ſterilem viſat bonus inſtitor orbem;
Eſurientem animam pane ſemel ſatiem!
Fallor? an extremos hominum miſerata labores
Fortunata ſuas Inſula mittit opes?
Exoptata venis Regina tonantis olympi,
Vna modum longis ponere iuſſa malis.
Tu grauidata Deo diuinâ pneumatis aurâ,
Miſſa ſalutiferæ nauis adinſtar ades.
Nauis adinſtar ades, noſtrãq; potiris arenâ;
Panis & angelicus, nobile nauis onus.
Expoſitum terris panem capit hoſpita Bethlem:
O Bethlem, panis quàm bene dicta domus!
Hinc ſua terrigenæ læti ieiunia ſoluunt;
Delicióque tuo iam valet æger homo.

APPRO-

APPROBATIO.

IN his duobus libellis, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore P. Ioanne Dauid Societatis IESV Sacerdote, nihil deprehendi, niſi quod pietati & charitati fouendæ & inflammandæ conducat. Ita teſtor

Martinus Baccius Tiletanus S. Theologiæ Licentiatus, & Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis Iprenſis ad librorum viſitationem commiſſus.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTI & ISABELLÆ CLARÆ EVGENIÆ Archiducum Auſtriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Ser^morum Belgicæ Principum Priuilegio cautum eſt; nequis libellos, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore *P. Ioanne Dauid*, *Societatis* IESV *Sacerdote*, præter voluntatem Ioannis Moreti, Typographi Antuerpienſis, intra decennium imprimat, aut alibi impreſſos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléſve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum, & alia graui pœna mulctabitur: vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, VI. Februarij, M. DC. VII.

Signat.

Buſchere.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
APVD IOANNEM MORETVM.
M. DC. VII.

PANCARPIVM MARIANVM,

Septemplici Titulorum ſerie diſtinctum:

vt in B. VIRGINIS odorem curramus, et CHRISTVS formetur in nobis.

Auctore P. IOANNE DAVID,
Societatis IESV
Sacerdote.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
M. DC. VII.

Sereniſſimæ
ISABELLAE
CLARÆ EVGENIÆ
INFANTI
HISPANIARVM
Belgicæ Principi.

HVnc SPONSI SPONSAEQVE PARADISVM, quantus quantus eſt, tuo quidem nomini SERENISSIMA PRINCEPS, cariſſimiq́ue coniugis tui, coniunctim & in ſolidum, L. M. dicatum volui. Verùm, quia quorumdam fortaſſis arbitrio, pars iſta ſeparatim ab altera compingetur diſtraheturq́ue; viſum fuit (ne hæc ſeparata procedens, ſuo patrocinio deſtituta credatur) hîc quoque teſtatum facere, quòd, vt prior illa, MESSIS MYRRHAE ET AROMATVM,

Sereniſſimo coniugi tuo eſt peculiaris; ſic iſta poſterior tibi cedat, MARIANVM PANCARPIVM. In quo, ſi tua SER^{TAS} ſurculo ſeu floſculo quolibet defringẽdo, vindicias capiet; primùm, exiguis hiſce areolis mirum quantum adſpirarit honoris & gratiæ; tum, ne quid liuidus hîc carpat vnguis, ad ipſam PANCARPII frontem, pro votis inuictam nominis ſui tutelam ſuſpenderit.

Joannes Dauid.

Ad eamdem Epigramma.

Roſcidulos dum libat apis populeïa flores,
Dulcia de lacrymis ſugere mella poteſt.
In MARIÆ PANCARPINEIS *ſi ſaltibus errans,*
Virgineos flores, & melimela leges;
Quas non delicias, quos non ſpirabis odores?
Immò, eris ætherei nectaris ipſa fauus.

PRÆ-

PRÆFATIO.

LIBELLVS hic, vti geminus eſt illi quem PARADISVM SPONSI ET SPONSÆ inſcripſi; ita eum reſpicit, re & tractatione coniunctus. Ac Apoſtolus quidem Paulus hac vna ſententia ad vtriuſque ſcopum collineaſſe, & attigiſſe mihi viſus eſt: Ideò pro omnibus Chriſtus mortuus eſt; vt, qui viuunt, iam non ſibi viuant; ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt. 2.Co.5. Vt enim in Paſſionis Dominicæ INSTRVMENTIS explicandis id nobis propoſitum fuit, vt Chriſto per veram affectuum mortificationem commoreremur; ita modò hoc agimus, vt rediuiui iam non nobis ſed ipſi viuamus, qui pro nobis mortuus eſt. In eam rem celebriores Beatæ Mariæ Virginis titulos expendemus, vt ipſam (quà fas eſt) cùm in matris officio, tum vitæ exemplo imitemur, donec formetur in nobis Chriſtus. Vtrumque hoc munus in titulis ipſius ita adumbratum videbimus, vt quidam eorum id potiſſimùm officij nobis luculenter exhibeant, quo ſpiritales Chriſti matres in nobiſmetipſis eſſe debemus; alij verò abſolutiſſimum VITÆ CHRISTI exemplar, in eius Matre nobis proponant. De quibus, quia in ſequente PRÆAMBVLO fuſiùs, hîc plura non diſſeram. Hæc modò de ſumma huius Libelli (qui nouæ vitæ in Chriſto degendæ normam proponit) quo clarior

ſiat, adiiciam: præterquam quòd Deiparæ Virginis exemplo hîc Chriſtum in nobis ſumus parituri,& in adultam vſque ætatem educaturi; Chriſti quoque veros imitatores nos fore, ſi Matris eius boni æmulatores fuerimus. In qua, cui dubium eſſe poſſit, quin perfectiſſimum ſuæ voluptatis ſuarumque virtutum & actionum exemplar expreſſerit? vt de ea meritò illud vſurpare liceat: Inſpice, & fac ſecundùm exemplar, quod tibi in monte monſtratum eſt. Et verò, ſi beatus Apoſtolus de ſe confidenter dixit, coram Domino, in cuius conſpectu ſemper ſtabat; Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti; potiori ſanè ratione in B. Virginem Deique Matrem hoc cadere oportet; Imitatores Mariæ eſtote, & imitatores eritis Chriſti, Ita igitur ambulemus, ſicut habemus formam eius; & ne latum vnguem à Chriſti veſtigiis ad ſequelam præfixis deflectemus.

Exo.25 *1.Cor.11.* *Phil.3.*

PRÆ-

PRÆAMBVLVM,

Tripartitam præſenti Libello præferens facem.

Fax prima Præambuli.

QVEMADMODVM *opus vniuſcuiuſque, qualecumque illud ſit tandem, fœtus illius optimè nuncupari ſolet: ita labor ille atque conatus, quo opus illud producitur, partus ſeu parturitio appellatur; atque eius auctor, patrator & parens meritò dici conſueuit. Hinc, non tantùm boni bonis malíque malis arbo-* Matth. 7. *ribus, bonos malóſve fructus proferentibus, comparantur; verumetiam, cum ipſis parentibus parientibuſq́ mulieribus conferuntur.*

Ad malos ſiquidem dolendúmque ipſorum partum pertinet, quod dicit Apoſtolus; Concupi- Iac. 1. *ſcentia, cùm conceperit, parit peccatum: peccatum verò, cùm conſummatum fuerit, generat mortem. Ad bonos autem, laboremq́ quem virtutibus producendis, vt fœtui enitendo, impendunt, illud ſpectat, quod ipſe Dominus hac pariendi metaphora dignatus eſt illuſtrare; nóſque omnes in ſuis Apoſtolis, ad bone vitæ veluti partus labores & dolores alacriter obeundos, animare; dum ſic eos alloquitur: Contriſtabimini: ſed triſtitia veſtra* Ioã. 16 *vertetur in gaudium. In mundo preſſuram habebitis; ſed confidite. Mulier, cùm parit, triſtitiam*

habet, quia venit hora eius: cùm autem pepererit puerum, iam non meminit preſſuræ, propter gaudium, quia natus eſt homo in mundum.

Quandocumque igitur quiſpiam, ſiue ex auditu verbi diuini, ſiue ſacra piaq; lectione, alióve modo gratiâ Dei inſpirante, bonæ vitæ vel virtutis alicuius patrandæ propoſitum facit; meritò illum, & quidem de Spiritu ſancto, concepiſſe fatebimur. Dumq; ſecum de optima in actum deducendi ratione recogitat, iamq; variis illum in diuerſa rapientibus deſideriis, piiſq; votis inceſsitur, conatúmque omnem ad id opere præſtandum quod conceperat, adhibet; rectè eumdem & geſtare vterum, & more prægnantium variis vrgeri appetitibus, & parturientis dolores ac labores ſuſtinere, profitemur.

Deinde, ſicuti quædam mulieres concipiunt quidem, ſed non pariunt; vel quia abortum faciunt, vel quia modo alio, quod conceptum erat, euaneſcit, ita mira quidam, inſtar montis parturientis, quandoque animo voluunt, veréque parturire dicas; ſed nihil vmquam, vel parum admodum, in opus deducunt. Sunt hi in primis, auditores verbi & non factores; quique illud pro-
Iſa. 26. *pheticum dicere poſſunt: Concepimus, & quaſi parturiuimus; & peperimus ſpiritum: ſalutes non fecimus in terra. Quia ſcilicet inanem in ventum & fumum vniuerſi boni conceptus abierunt, & euanuerunt.*

Vt verò faciles quædam ſunt, ad pariendum, quædam è contra difficiles: ita valde agiles promtiq; ſunt aliqui, ad vitam probam capeſſendam; quidam verò tardi admodum, & non niſi cum

magno

magno labore enitentes. Prioribus illis hoc aptari poteſt quod dicit Iſaias, Sionis ſiue Eccleſiæ fæcunditatem promtámque verbi Dei proſeminationem hoc modo loquendi præfigurans; Antequam parturiret, peperit; antequam veniret partus eius, peperit maſculum. Quis audiuit vmquam tale? & quis vidit huic ſimile? Illis verò, qui, ſiue ad corporalem ſiue ad ſpiritalem partum difficiliores ſunt, illud non malè quadret, quod de matre Iabes legitur: Mater eius vocauit nomen illius Iabes; dicens: Quia peperi eum in dolore. Iſa.66. 1. Par. 4.

Sterilibus autem, &, qui quidquid audiunt, vident, legunt; quidquid Deus, quò ad meliorem frugem adducantur, excogitat; æquè ſemper aridi, infæcundi, & à fœtu vitæ probioris manent immunes; hoc non immeritò occinatur, quod apud citatum iam ſuprà Prophetam audire eſt: Erubeſce Sidon, ait mare, fortitudo maris, dicens: Non parturiui, & non peperi; & non enutriui iuuenes, nec ad incrementum perduxi virgines. Iſa.23.

Interim, in malis concipiendis pariendiſq; ſunt fœcundiſsimi: vt illud Eccleſiaſtici in ipſis locum habeat: A facie verbi parturit fatuus, tamquam gemitus partus infantis. Vt qui nimirum audito verbo minùs ſuaui, minúſve decenti, continere ſe nequeunt, quin erumpant in malum. Quibus è conuerſo conſilium ibidem dat huiuſmodi Sapiens: Audiſti verbum? &c. commoriatur in te: fidens, quoniam non te dirumpet. At primario noſtro ſcopo viciniores accedamus. Eccli. 19.

† 5 Fax

Fax ſecunda Præambuli.

NVnc animaduertendum, nos non ſimpliciter tantùm, iuxta demõſtratum variis Scripturis modum, vitæ in melius productæ matres meritò appellari, verumetiam matres Chriſti, ac quaſi ſpiritales, vt ſic dicam, Marias. Quia, dum nos ipſos ad Chriſti imitationem, iuxta nominis etymon, effingimus, ſiue ſimile erga alios ſtudium adhibemus; Chriſtum parturimus, parimus, educamus. Nam, quemadmodum in Baptiſmate Chriſtum induimus, & per adoptionem filij Dei Chriſtique fratres facti ſumus; ita per vitæ quoque & conuerſationis verè Chriſtianæ ſanctitatem, idem nouo modo perficimus.

Huc ſpectat D. Pauli dictum, factumq́; qui ſecundarium hunc poſt Fontis regenerationem
Gal. 4. *partum in ſe explicabat; Filioli mei, quos iterùm parturio, donec formetur Chriſtus in vobis. Iam per Baptiſmum illos ſemel, per Eccleſiæ matris vterum, Chriſto pepererat, magno eos ſtudio ad Chriſtum conuertens efficienſq́; Chriſtianos; vt*
1. Cor. 4. *& de Corinthiis dicit: In Chriſto Ieſu per Euangelium ego vos genui, ſed, quia per prauum quorumdam conatum à recto abducti fuerant, iterùm inſtar parturientis ſatagebat, illos per meliorem vitam maioremq́; in fide ſtabilitatem, ad debitam veri Chriſtiani normam adducere, & denuò quaſi ipſorum fieri mater.*

Dumq́; pium hoc ſtudium erga ſe ipſum quiſpiam impendit, vt per adoptionem in Baptiſmo factus Dei filius & Chriſti frater, per condignam quoque fiat conuerſationem; & ipſe tum quaſi alter

alter Chriſtus eſt, & ſuiipſius quaſi Mater, altera Maria. Adeóque iam de tali vox illa Dei patris prolata poſsit æſtimari: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Matth. 3. *Aequè, inquam, ſupra Chriſtianum hominem Chriſtum moribus & vitâ referentem, atque priùs ſupra eumdem in ſacro Fonte Chriſtum induentem. Dicit namque Apoſtolus, non ſolùm quòd in Baptiſmo vita noſtra prior abſcondita ſit cum Chriſto in Deo;* Col. 3. *& quòd quicumque in Chriſto baptizati ſumus, Chriſtum induimus, atque ita iam per aquam & ſpiritum renati Chriſtum repræſentemus; verumetiam hortatur ad vitæ ſanctitatem. Vt vita, inquit, Ieſu manifeſtetur in corporibus noſtris; adeóque addit; in carne noſtra mortali.* 2. Cor. 4. *Ac ſi dicat, quemadmodum per adoptionem in Baptiſmate filij Dei ſumus effecti; ita & ſimus in exteriori conuerſatione vitæq; ſanctitate.*

Quòd autem, dum iſtud adnitimur, Chriſtum in nobis è nobis efformamus, matreſq; Chriſti ſpiritaleſq; quodammodo Mariæ efficiamur, ex claris ipſiuſmet verbis manifeſtum eſt, quibus ſic ait: Quicumque fecerit voluntatem patris mei, qui in cælis eſt; ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt. Matt. 12. *Vtq; alius Euangeliſta habet: Mater mea & fratres mei hi ſunt, qui verbum Dei audiunt, & faciunt.* Luc. 8. *Síque oſtendens diſcipulos ſuos, dicebat; Ecce mater mea, & fratres mei. Dum ſiquidem Chriſtianè viuunt, quaſi alij Chriſti ſunt, fratréſque eius: dumq; ſe ipſi tales pio nixu efficiunt, ſui ipſorum (vt dixi) quodammodo matres fiunt: vt vnus idemq; bonus Chriſtianus, voluntatem patris faciens, & ad Chriſti imitationem ſe conformans,*

mans, & frater & mater Chriſti poßit appellari.

Cùm verò ſtudium hoc nobis ſemper cordi debeat eſſe; quãdiu in hoc mortali corpore degimus; ſemperq́ de nouo Chriſti in nobis partu, per ſancti propoſiti conceptuſq́ boni effectum, ſit cogitandum; meritò etiam (quæ prægnantium cura eſſe conſueuit) nos prouida ſollicitudo prudentes vigilantéſque efficiat. Quemadmodum igitur illæ, partum vicinum præſtolantes, de omnibus ſibi proſpiciunt, cunctáſque res præparant, quæ ad puerperium, & quæ poſteà ad felicem prolis educationẽ ſunt neceſſariæ; ita nobis quoque faciendum.

Hæc ſollicitudo, rerúmque ad vitæ ſanctæ partum neceſſariarum procuratio, in Manue Samſonis patre ſollicito, nobis pulchrè admodum adumbratur. A *Poſtquam enim ille ex ſua vxore cognouerat, diuinitus ſibi nuntiatum, naſciturum ex ipſis filium; ſic Dominum magno animi æſtuantis affe-* B

Iudic. 13. *ctu deprecatus eſt: Obſecro Domine, vt vir Dei, quem miſiſti, veniat iterùm, (Angelus ſcilicet qui vxori apparuerat) & doceat nos, quid debeamus facere de puero, qui naſciturus eſt. Quid nempe circa ipſum, à primo eius ortu, & deinceps in educatione, nobis ſit ex mente Domini obſeruandum: & quomodo ipſemet puer ſe gerere debeat, in quo ipſum à teneris aſſuefaciamus. Idq́ eſt* C *quod dicit Manue Angelo ſibi quoque iam apparenti: Quando ſermo tuus fuerit impletus; quid vis vt faciat puer, aut à quo ſe obſeruare debebit?* D *Angelus ei reſpondit quidem, ſed illum ad ea quæ prius vxori eius dixerat, remiſit: Ab omnibus, inquit, quæ locutus ſum vxori tuæ, abſtineat ſe.* E *Ita nos meritò ad Deiparam virginem Mariam,*

veri

SPIRITALIS PROLIS EDVCANDÆ STVDIVM.

Tu quoque, ſi verum Samſonem concipis; audi
Quâ natum foueas, quaque adoleſcat ope.

Met Samsons vaders ſucht, hoe u ſtaet te be-koren,
De gheeſtelicke vrucht, die van u werdt ghe-boren.

Apprens icy la loy, la vie, la croiſsance,
Du vray Samſon, qu'en toy, vient prendre ſa naiſſance.

veri noſtri Samſonis matrem, velut ab Angelo quodam diuinitus miſſos exiſtimare poſſumus: vt quæ exactiſſimè, ab eodem priùs edocta, non ſolùm intellexerit omnia, quæ ad beatum optatæ prolis partum & educationem pertinent; verumetiam, tam in corporali filij ſui Ieſu Chriſti partu, quàm in eiuſdem ſpiritali progenitura perfectiſſimum nobis in ſe exemplar præſtiterit. Tam enim ipſa ſpiritalis fuit Chriſti mater; (quales & Apoſtolos omnéſque verbi factores Chriſtus appellauit, qualéſque nos eſſe voluit) vt nulla ratione futura fuerit mater corpore, niſi priùs fuiſſet & mente, & vitæ ſanctimonia, cum Dei voluntate congruente.

Fax Præambuli tertia.

CVm eam igitur modò teneamus, quæ & vera naturaliſq́ Chriſti Mater fuit, & ſpiritalis Genitricis (quales eſſe deſideramus) abſolutiſſimũ in ſe nobis præbet prototypon; ad ipſam, vt ad Samſonis matrem recurramus, audituri quomodo nos in ſpiritali hac partione geramus; & quid facere debeamus de puero qui naſciturus eſt: quomodo nos intus & exteriùs componamus, donec in nobis formetur Chriſtus. Ab hac ſiquidem & fæcundum à Spiritu ſancto conceptum, tranquillam vteri geſtationem, felicem partum, atque optatiſſimam ſpiritalis Ieſu veriq́ Chriſtiani educationem ac perfectionem addiſcemus. Síque eam in his omnibus eiúſque fructum imitati fuerimus; nihil erit quod in nobis poſſit ad hominis Chriſtiani for-

Iudic. 13.

ni for-

ni formam deſiderari; poterítque de nobis dici, quod à Chriſto de ſuis ſuprà dictum audiuimus;
Matt. 12. *Ecce mater mea, & fratres mei.*

Vt autem ſuauis ac percommoda ad tantam felicitatem dignitatemq́; ineatur ratio; titulos à S. Scriptura per Eccleſiam Diuæ Virgini Mariæ piè attributos, per modum piarum meditationum ſeu potiùs ſoliloquiorum tractandos ſuſcepi: quibus & Dei in primis gloria, & glorioſiſſimæ virginis ac Matris Mariæ dignitas, & quidquid demum noſtri muneris eſt, vt ſpiritales Chriſti matres efficiamur, pro noſtra tenuitate elucidabitur.

Tituli porrò iſti (ceu præclara quædam Dei Matris elogia) ex innumeris aliis, vt propoſito noſtro ſeruientes, electi, quinquaginta ſunt numero: quos ita per ſeptem Septenarios partitus ſum, vt ſeptimus ſeptem quidem contineat titulos, ſed in ſacri Septenarij conſummationem vnum adiecerim, qui efficiat Octonarium. Ille ſiquidem propriè beatorum eſt numerus; qui ſui maieſtate omnia in ſe complectitur ac perficit; conſummatq́; optatam tantoperè cæleſtis Iubilæi Quinquageſimam.
Aug. li. 1. de ſer. D. in monte. *Sic namque & D. Auguſtinus myſticatur: Septenario, inquit, numero ſepties multiplicato, quo fiunt quadraginta nouem, octauus additur; vt quinquaginta compleantur.*

In diſtributione verò titulorum iſtorum honorabilium hic ordo ſeruabitur; vt, iuxta humanæ vitæ decurſum, à primo conceptu ſpiritalis noſtri hominis (quem vt ſpiritales Mariæ parere peroptamus) eiúſque ortu exordiamur; & ita, per media ordinata, ad perfectionem, vltimúmque ipſius finem deducamus. Hæc autem omnia, per

ſacra-

ſacratiſſimam Virgimem, verámque Dei ac Redemtoris noſtri Matrem, non ſolùm inſtructi addiſcemus; verumetiam ſingulari eius ope adiuti conſequemur: titulis hiſce illuſtriſſimis ac diuinis non modò facem præferentibus, ſed & corda noſtra ſancto calore inflammantibus.

Tantæ igitur Matris ac Patronæ confiſi ſuffragiis, ad Dei gloriam, ſanctum hoc puerperium aggrediamur, quod piè præſumimus: vt ad beatiſſimæ Genitricis huius normam nos conformantes, tam diuinæ ſobolis per ſanctam vitam matres efficiamur; quo partu, & diuinæ de nobis expectationi reſpondeamus, ipſámque Dei matrem magis magiſque glorificemus (vt quæ tot tantíſque præſidiis nobis quaſi futura ſit obſtetrix) & certam ipſi nobis ſalutem pariamus, Chriſti facti imitatores.

Quantum ſiquidem talibus tantíſque ſuppetiis patrociniiſque miſeriæ noſtræ neceſſitas indiget; tantum & amplius meretur digniſſima Patronæ noſtræ beatitudo. Quod ita futurum, de ſe ipſa (tametſi humillima) prophetauit; dum magnificæ Dei exaltationis quaſi fluctibus abſorpta, ſuam quoque laudem (vt ad maiorem Dei gloriam pertinentem) intexuit, dicens; Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Nóſque ad id inuitans, Tranſite, inquit, ad me omnes qui concupiſcitis me; & à generationibus meis implemini. Luc. 1. Eccli. 24.

TITV-

TITVLORVM quinquaginta partitio, prout in præſenti Tractatu ſunt digeſti.

NATALITII VII.

1. Sancta Maria. Luc.1
2. S. Dei genitrix. Luc.2
3. S. Virgo virginum. Iſa.7
4. Mater viuentium. Gen.3
5. Mater pulchræ dilectionis. Eccli. 24
6. Mater ſanctæ Spei. Eccli.24
7. Mater honorificata. Eccli.15

NVTRITII VII.

8. Lignum vitæ. Gen.2
9. Vena vitæ. Prou.10
10. Nauis inſtitoris de longe portans panem. Prou. 31
11. Fauus diſtillans. Cant. 4
12. Fons ſignatus. Cant.4
13. Puteus aquarum viuentium. Cant. 4
14. Torrens mellis & butyri. Iob 20

ORNANTES VII.

15. Domus Sapientiæ. Prou.9
16. Speculum ſine macula. Sap. 7
17. Thronus Salomonis. 3.Reg.10
18. Mulier amicta ſole. Apoc.12
19. Pulchra vt Luna. Cant.6
20. Electa vt Sol. Cant.6
21. Honorificentia populi noſtri. Iudith 15

TVTELARES VII.

22. Virga Moyſis. Exod.4
23. Ciuitas refugij. Num.35
24. Vrbs fortitudinis. Iſa.26
25. Clypeus omnibus in te ſperantibus. Prou. 30
26. Turris eburnea. Cant.7
27. Turris Dauidica. Cant.4
28. Caſtrorum acies ordinata. Cant.6

ALLICIENTES VII.

29. Paradiſus voluptatis. Gen.2
30. Deſiderium collium æternorum. Gen.49.
31. Lilium inter ſpinas. Cant.2
32. Rubus ardens incombuſtus. Exod.3
33. Hortus concluſus. Cant.4
34. Tabernaculum Dei cum hominibus. Apoc. 21
35. Thalamus ſponſi. Pſal.18

CORROBORANTES VII.

36. Tabernaculum fœderis. Exod. 25
37. Altare thymiamatis. Exod.30
38. Virga Ieſſe. Iſa.11
39. Vellus Gedeonis. Iudic.6
40. Stella matutina. Eccli.50
41. Aurora conſurgens. Cant.6
42. Lapis adiutorij. 1.Reg.2

RAPIENTES VIII.

43. Sanctuarium Dei. Exod.25
44. Arca teſtamenti. Exod. 25
45. Propitiatorium Altiſſimi. Exod. 25
46. Scala Iacob. Geneſ.28
47. Porta cæli. Gen.28
48. Gloria Ieruſalem. Iudith 16
49. Solium gloriæ Dei. Ier.14
50. Regina cæli. Pſal. 44.

PANCAR-

PANCARPIVM MARIANVM,

Septemplici Titulorum ſerie diſtinctum:

Auctore P. IOANNE DAVID, Societatis IESV Sacerdote.

IN VII. TITVLOS NATALITIOS ARGVMENTVM.

SEPTEM *iſtos primos Deiparæ Virginis titulos appellare* NATALITIOS *lubuit, quòd ad ortum munuſq́ maternum, certa conſideratione referrentur. Sancta Maria haud dubiè mater eſt noſtra ſpiritualis, per quam, vitam in Eua prima omnium matre deperditam recuperamus. Id tituli ſeptem proximè ſequentes illuſtrant, noſq́ mirificè ad gratiarum actionem incendunt, pro tam clari generis obtento ſplendore: docentq́ nos inſuper, quo pacto in nobis Matris Chriſti ſpiritualis munia dignè adornemus. Quia, vt dicit Auguſtinus, Nobilitas fuit Chriſti naſcentis, in Virginitate parientis: nobilitas verò parientis, in Diuinitate naſcentis. Ita & nos noſtri intuitu dicere poſſumus, & gratantes profiteri: Noſtri ortus diuini nobi-* Au. ſuper Ioã.

litas, in Chriſti diuinitate, cuius filij & fratres efficimur; & in Virginis Mariæ dignitate, cuius in hoc myſtico partu vices obimus; vt ſpirituales ea ratione Chriſti matres efficiamur, poßimuſq; verè ſpiritualis Mariæ titulo inſigniri.

Amb. li. 3. de Virg. *Rectè huic noſtro propoſito conſentit Ambroſius, qui Chriſtum inducit, Mariam Magdalenam compellantem, quando illum iuxta monumentum hortulanum exiſtimabat; ſicq; habet: Tunc ait illi Dominus; Maria; reſpice ad me. Quando non credit, mulier eſt; quando conuerti incipit, Maria vocatur; hoc eſt, nomen eius accipit quæ parturit Chriſtum. Eſt enim anima, quæ ſpiritualiter parit Chriſtum. Ita mellifluus ille doctor Eccleſiæ.*

Exo. 25 *Agedum igitur, atque in exemplar, quod nobis in ſummæ perfectionis monte monſtratum eſt, acies oculorum intendentes, qua decet puritate, modeſtia, & cordis affectu, ſacroſanctam hanc Virginem matrémque verè ſingularem alloquamur. Atque ſuauißimo hoc cum ipſa colloquio, veluti puro mollíq; prælo, totum id conemur elicere, quod & in ipſa nobis eſt imitandum, & per eius preces ac merita impetrandum.*

1. SANCTA MARIA.

Virgo, tuum pronâ quæ concipis aure parentem,
Imprægnet nati me precor aura tui.

Maria, ſuyuer maeght, tot deught ſtaet myn ver-langhen;
Helpt my, dat ick be-daeght, van Godde mach ont fanghen.

Marie, le vray fruict de la vertu m'enflame:
Fais que du Sainct Eſprit enceincte ſoit mon ame.

1. SANCTA MARIA.

Virgo tuum pronâ quæ concipis aure parentem;
Imprægnet nati me precor aura tui.

A SANCTA MARIA, ſingulare ad te confugientium præſidium & ſolamen; ne deſpicias, obſecro, in meis neceſſitatibus ad te ſuppliciter clamantem. Audio, conqueritur de me Rex regum & Dominus dominorum, ſuper confuſione ſterilitatis meæ; immò ob id magnæ me quoque ingratitudinis inſimulat. Nunc ergo veni; accipiam oro conſilium & auxilium à te; & ſalua animam meam. Ingrediar ad regem, ponamque animam meam in manibus meis, & pro gratia deprecabor: me autem cum ipſo loquente, accede benigna & miſericors; aſſiſte humiliter ſupplicanti, & comple ſermones meos. *3. Reg. 1.*

DOMINE, omni potentatui dominans, ac benigniſſime ſupplicũ exauditor; audio te iamdudum de me ſeruulo tuo inutili lamentantem, quin & ſummo iure mecum expoſtulantem, ſuper ſterilitate & ingratitudine mea imcomparabili. Dicis ſiquidem, & meritò: Retribuebant mihi mala pro bonis: Sterilitatem animæ meæ. Agnoſco, Domine Ieſu, infœcunditatem meam, neque dignus ſum qui terram occupem. Sed tu Domine adiuua me, potens es enim. Ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Vſquequo clamabo ad te, & non exaudies? Vt quid me feciſti virum dolorum & deſideriorum, & non mittis angelum tuum ad me, qui confortet cor meum, & intelligere faciat myſterium verbi tui? Non ceſſat intereà ſerpens ille veternoſus B in aures meas inſibilare, & in animam meam viru- *Pſ. 34.*

 lentum

lentum illud ſterilitatis inſtillare conſilium, quo velut alteram Euam decipiat, & pro viuentium matre, peccatum eam concipere faciat, & fœtum parere, qui conſummatus generet mortem. Clama itaque, anima mea, in iſta tua neceſſitate, qua vim pateris: clama, inquam, & dic Domino tuo, dilecto tuo, ſponſo tuo;
Gen. 30 dic: Domine, vim patior, reſponde me, Da mihi liberos; alioquin moriar. Neque eſt, quòd iraſcaris, Domine; quia Deus meus es tu, cuius ope etiam ſterilis peperit plurimos. At indignus ſum, qui auditui
Iſa. 8. meo des gaudium. Scio quid faciam. Acceſſit Propheta tuus ad Prophetiſſam, reginam Prophetarum; & concepit & peperit filium: & non alium niſi te; quoniam ita placitum fuit ante te, & non niſi propter me: accedam igitur ego quoque ad eam, ſi forſan eius interuentu concipiam.

Sancta Maria, Virgo caſtiſſima, Prophetiſſa mirabilis, & Dei mater, ad te ſupplex conuerto, tuam hîc opem imploro, vt tandem auferatur opprobrium ſterilitatis animæ meæ. Sonet vox tua in auri-
Luc. 1. bus meis; quæ cùm ſalutabas Elizaheth exultare fecit infantem in vtero. Quis ſcit, ſi fortè & animæ meæ tunc vox iſta cælitùs inſonet: Beata quæ credidiſti; quoniam perficientur ea, quæ dicta ſunt tibi à Domino? Scio; quamplurima mihi quidem à Domino dicta confiteor, ſed an debitam dictis fidem adhibuerim, ignoro. Adiuua, pia Virgo, meam incredulitatem; vt, verbo diuino in aures cordis aliquando fructuoſiùs influente, de Spiritu ſancto concipiam. Audio, Domina; loqueris etenim pro me ad Dominũ meum
1. Re. 2. Regem, filium tuum. Obſecro, mi Domine; Ego ſum illa mulier, quæ ſteti coram te, & pro puero iſto oraui. Da mihi, fili mi, petitionem meam, quia poſtulaui pro eo; & erit commodatus tibi, cunctis diebus vitæ ſuæ. Ero, te donante, Domine: ſi inuenero gratiam in oculis tuis.

Faceſſat

Faceſſat interim omnis maligni ſpiritus inſufflatio, totus mundus cum creatis omnibus obmuteſcat, ſileatque vniuerſa tumultuantium affectuum turba; vt audiam quid loquatur in me Dominus Deus: Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Feſtina, conuertere in temetipſam, anima mea: citò introrſum te recipe; videor ſiquidem audire dilectum ex millibus, oſtium cordis noſtri pulſantem. Feſtina, aperi illi, intromitte in ſecretum cubilis tui; ſi fortè in hac die bona benè faciat tibi, & oſtendat tibi rem. *Pſ. 84.*

C Curre interim tu Iacob Patriarcha ſanctiſſime, diſpone canales euangelicos, tuis illis olim præſignatos; virgaſque impone populeas, mira virtutum varietate diſtinctas; in diuino Saluatoris conceptu, eiuſque illibata Matre præ ceteris obſeruandas. Ego tantiſper omnibus exteriorum ſenſuum meorum portis occluſis, tota contemplationis efficaciâ introrſum reductâ, mentis aciem in canales aquarum, tot cæleſtium donorum myſteriis variegatos, conuertam; vt (ſicut olim oues tuæ) in eorum contemplatione concipiam. *Gē. 30.*

D Benè habet; te contemplor, Virgo diuina, ſalutatam ab angelo, prudentem, attentam, circumſpectam, Deo plenam; ipſumque conſidero ſalutantem, ſupereffluentem gratiam gratiâ plenæ promittentem; dicta, promiſſa, factaque perpendo penitiùs; & cordis mei intima repleri percipio neſcio quâ cæleſti dulcedine. *Luc. 1.*

O rem diuini fauoris pleniſſimam! Vnde hoc mihi, vt & Dominus meus veniat ad me? Ecce; Acceſſi ad propheti ſſam, & concepi. O mater fœcunda, mater pulchræ dilectionis & ſanctæ ſpei! Vnde hoc mihi, vt me indignum vermiculum tanto dignetur beneficio, qui tibi obumbrans concipere te fecit de Spiritu ſancto? Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt nomini ſancto eius: quia repleuit in *Eccli. 24.* *Pſ. 102*

bonis deſiderium tuum: renouabitur vt aquilæ iuuentus tua.

Gratias tibi ago, benigniſſime Domine, quod in corde meo tam ſalutari me non es dedignatus alloquio, per quod anima mea tibi viuet, & ſemen meum ſeruiet tibi. Verè verba vitæ æternæ habes; & ſpiritus tuus eſt, qui viuificat. Sic ſic annuntiabitur Domino generatio ventura. Iam enim non modò bonum benè velle conceſſiſti, ſed & ſpem certam perficiendi largitus es. Congratulamini mihi, omnes qui diligitis me. Magnifica, ô anima mea, Dominum, & exultet ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. Os cordis mei aperui, & attraxi ſpiritum, & concepi. Fecit mihi magna, qui potens eſt; eſurientem impleuit bonis.

Abeſto lamentum ſterilis illius, olim à Deo fœcundatæ; quæ, quòd collíderentur in vtero eius paruuli, gemebunda clamabat: ſi ſic mihi futurum erat;
Gen. 25 quid neceſſe fuit concipere? Non ita ego, Domine; ſed aliam planè è conuerſo tibi canto cantionem:
Rom. 7. dico equidem; Quia ſentiebam in membris meis aliam legem, repugnantem legi mentis meæ; ideò per omnem modum mihi neceſſe fuit concipere. Vt per hoc quod de te naſcetur in me ſanctum, ſuperetur
Luc. 11 quodcumque à malo eſt; fortiorque ſuperueniens fortem eiiciat ſubiugétve, licet armatum; ac maior præſumente ſuperbia, ſeruiat humilitatis prærogatiuâ minori: ſicque omnes affectuum, ſenſuum, motuumque meorum tribus ſeruiant tibi.

Gen. 16 Abi tu quoque procul, Agar; neque mihi tam execrando tuo exemplo ponas offendiculum; quæ concepiſſe te videns, deſpexiſti Dominam tuam. Ego tibi, beatiſſima Virgo, Domina mea, patrona ſingularis, quò mihi plus gratiæ à filio tuo Domino meo impetraris, eò fidelius tibi ſemper obſequium ſpondeo, maioremque ex animo gratiarum actionem.

Con-

Congratulamini, iterùm dico, congratulamini mihi, vicini omnes & amici; quoniam hodie ſalus huic domui facta eſt. Adiuro vos, omnes Dei creaturæ, vt eius munificentiam vno mecum ore laudetis: & pro eo quod dixit olim quidam in ſpiritu lo- *Iob 3.* quens: Pereat nox, in quâ dictum eſt; Conceptus eſt homo: dicamus omnes; Felix in æuum viuat hic dies, in quo dici potuit; Conceptus eſt Spiritus; conceptum de Spiritu ſancto vitæ melioris propoſitum.

Equidem exultans, vocemque exaltans de turba ſtrepentium contrà cogitationum, clamo, dicens: Ecce, nunc cœpi: hæc mutatio dexteræ Excelſi: quâ *Pſ. 76.* me duxit in cellam vinariam feruentiſſimæ ſuæ dilectionis; & ibi ordinauit in me charitatem. Reſtat nunc vt tuo, Virgo ſancta, patrocinio conceptum fœtum geſtem prouidè, atque ad felicem inde partum diſponam: & tum me nemo deſpiciat. Id autem ſancti tui nominis contemplatione futurum confido.

SANCTA MARIA! O cæleſte præconium! ô ſancti nominis & elogij maieſtatem! Magna profecto Sanctitatis æſtimatio: ſed procul & de vltimis *Pro. 31* finibus pretium eius. SANCTA! Heu quàm vaſtum chaos magnumque interuallum inter hanc ſanctitatem & nos, ô anima mea? Verùmtamen eam vel à longe ſalutemus, atque aliquam ſaltem cum eâ gratiam inire ſtudeamus: non enim fruſtrà ſcriptum *Pſ. 17.* lego; Cum ſancto ſanctus eris.

Tu quidem ſolus, omnipotens Domine, natura tua ſanctus es, & ſanctificans quidquid præter te ſanctitatis nomine decoratur: at beatiſſima hæc Domina noſtra, vnigeniti tui Filij genitrix MARIA, ſingulari diuinæ tuæ gratiæ dono, ſancta & ſanctificata præ omnibus creaturis agnoſcitur, & eſt multis modis.

Sanctificata es, ô Virgo ſingularis, (quod non tibi ſed mihi gratulando commemoro) in primis in æterna illa Dei prædeſtinatione : deinde in ſacratiſſima tua conceptione; ita vt anima tua, cùm primùm corpori infunderetur, omni labis contagione libera fuerit, & ab originali peccato ſpecialiter præſeruata. Sanctitatis iterùm eximiæ fulgore dotata es, in admiranda diuini Verbi incarnatione; quando filium Dei priùs mente conceptum, corpore quoque virgineo concepiſti. Et poſtremò quando è terris in cælum ſublata, redundantem ſanctitatis & glorificationis tuæ cumulum, præmiumque immenſum adepta es.

Quid porrò tu interim, ô anima mea? Num verè etiam agnoſcis, quid quantumque ſanctitatis à Conditore tuo, omnium gratiarum largitore, atque vniuerſæ ſanctitatis fonte acceperis; quídve tibi adhuc deſit ad cumulum? fortè in ignorantiæ tenebris, & ita in profundo ingratitudinis, atque proinde in cœno vitiorum volutaris. Dumque audire deberes; Qui ſanctus eſt, ſanctificetur adhuc: fortè penitiùs in aures tuas inſonet; Qui ſordidus eſt, ſordeſcat adhuc.

Apoc. 22.

Surge igitur, ſurge, excutere de puluere, gratantique animo, quibus ſanctitatis titulis à ſponſo tuo ornata vmquam fueris, tecum expende; quídve adhuc in te deſideretur obſerua: vt habenti detur; & ne non vtenti (vt non habenti) id quod habet à te auferatur.

Sanctificata es in primis, dum ex æterni reatus ſtatu, & ex peccati ſeruitute ac inquinamentis, ſanguine Chriſti quaſi agni immaculati abluta, fuiſti liberata: ſicut & Eccleſia, velut grex tonſarum aſcendentium de lauacro, ſanctificata cenſetur. Sanctificata es inſuper (ô anima! ne neſcias) quotieſcumque aliud à baptiſmo Sacramentum dignè ſuſcepiſti; vel ſpeciali

Can. 4. Rom. 15 Eph. 5.

ciali aliqua à Deo tuo gratia & benedictione fuiſti colluſtrata.

Eia igitur, quin & vitæ ſanctæ titulo meritò condecoraris? quid torpes? quid abiectæ conuerſationis pauimento adhæres, anima mea? Audin' clamantem Apoſtolum, tubâ cælo datâ tonantem? Hæc eſt *1.Theſ.*
voluntas Dei; ſanctificatio veſtra. Præconis voce *4.*
non moueris? Domini ipſius commonitionem vide ne negligas: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum. Simus, anima mea, ſancti; Deo per omnia *Leu.11*
placentes; congregantes cor noſtrum in ſanctitate eius. Ad hoc enim vocauit nos, in partem ſortis San- *Colo.1.*
ctorum, in lumine.

Heu inexplicabilem peccati fœditatem! Non immeritò tot immunditiis immundiſque rebus in veteri Teſtamento fuiſti præfigurata; vt neque citra cauſam tot ablutionibus, baptiſmatibus, & purificationibus præſignata fuerit tui repurgatio, & ſanctificatio per te contaminatorum. Tot igitur veræ ſanctificationis mediis, in noua Lege nobis à Chriſto conceſſis inceſſanter vtamur. Vade anima mea ad natatoriam Siloë, quod eſt interpretatum, miſſus; & *Ioan.9*
lauare ibi, vt munda inueniaris: neque ita ampliùs, poſtquam ſanctificata fueris, & pedes & caput coinquinemus.

SANCTA MARIA! Vt ſanctitatis tuæ me multum incendit ad vitæ ſanctioris amorem exiſtimatio; ita me nominis tui dignitas ſpero, ad debitam mei muneris functionem inflammabit. Vtinam verè aliquando ſim ſpiritualis Maria, & aliquid tam ſancti tui nominis mihi iuſtè conueniat!

MARIA! hoc tibi nomen proprium, Virgo à Deo electa, primùm quidem in terris à parentibus inditum fuit, ſed à Deo per cæleſtem nuntium Gabrielem confirmatum; qui te hoc nomine compellauit, ſicut ipſi à Domino (cuius legatione fungebatur)

Exo. 15 fuerat imperatum. Vtque ſoror Moyſis & Aaron Maria, hac te nomenclaturâ præceſſit;ita & Virginitatis encomio, & ductricis Iſraëlitici populi per mare rubrum præcellentiâ, non obſcura tui figura fuiſſe dignoſcitur.

O Virginem innumeris ornamentorum monilibus decoratam, vel ipſo ex nomine elucentibus! Si
Exo. 15 te, MARIA, amarum mare nuncupemus; nihil niſi laudabile depromemus. Quis enim neſciat (qui quantum filij tui dilectiſſimi occaſione pertuleris, vtcumque norit) quàm rectè cum illa Noëmi dicere E
Ruth 1 potueris? Ne vocetis me Noëmi; id eſt, pulchram; ſed vocate me Mara, id eſt, amaram: quia amaritudine valde repleuit me omnipotens. Neque mirum: nam dolores, quos caſtiſſima Virgo, in partu euaſiſti; illos in Filij tui paſſione & morte abundè ſuſtinuiſti: quibus nos omnes in Vnigenito tuo parturiebas.

Sin verò te ſtellam maris, MARIA, vocitemus; F
rectè dixerimus; es etenim, maris ſcilicet huius magni & ſpatioſi, mundi inquam: quo titulo ſpecialiter in ſequentibus venies à nobis decoranda. Te quoque optimè Mariam, hoc eſt illuminatam, illuminatricem, doctricem, ac magiſtram compellamus. Quin & te Syro ſermone, Maria, Dominam iure profitemur: quia totius mundi Dominum peperiſti. Peperit gratia Dominam, Anna Mariam: Maria verò Domina, Dominum dominorum.

Vtinam nunc, SANCTA MARIA, Dei mater alma, ac Virgo ſingularis, tuarum precum meritorumque præſidio, aliquid benedicti tui nominis valeam obtinere: vt ſanctus mente & corpore, caſtum bonæ conuerſationis fœtum felix mater in lucem edere tuis auſpiciis promerear.

Oratio.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui ſanctiſſimam virginem Mariam in Filij tui Matrem eligere dignatus es, eíque ad id diuina tua virtute obumbraſti, & abundantia gratiæ tuæ in omnibus adſtitiſti: da mihi indigno famulo tuo, quæ recta & ſancta ſunt, ſemper cogitare ac velle, atque eadem te donante perficere. Amen.

2. S. DEI GENITRIX.

Te mihi Diua parens obſtetricante, bonorum
Símque potens operum, propoſitiq́ꝫ Parens.

ANGVSTIÆ mihi ſunt vndique. Dolo-
Dan.13 rem ſentio, ſicut eſt dolor in vtero ha-
bentis. Heu! quamdiu ponam conſilia
in anima mea, dolorem in corde meo
per diem? Bonus, pius, humilis, & Deo placens eſſe
deſidero, & non fio; quia non quod volo bonum,
Rom.7. illud ago. Velle adiacet mihi (nam hoc Deus dedit)
Exo.1. perficere autem necdum inuenio. Me miſerum!
Verè non ſunt Hebrææ ſicut Ægyptiæ mulieres: ſed
æquè verè; non ſunt omnes omnium nationum
mulieres, ſicut Hebrææ. Iſtæ enim obſtetricandi
habent ſcientiam; quæ norunt, ſe hîc non habere
permanentem ciuitatem, ſed futuram inquirunt:
eiuſmodi, priuſquam veniant ad eos obſtetrices, pa-
riunt. Ego verò, ſicut quæ concepit, & cùm appro-
pinquauerit ad partum, dolens clamat in dolori-
Iſa.37. bus ſuis: Venerunt filij vſque ad partum, & vires
non habet parturiens.

Sic mecum agitur; ea eſt nunc animæ meæ volen-
tis & non volentis conditio. Quid dicam? aut quid
iuſtè reſpondebo, meam mihi ſocordiam imprope-
Pro.13 ranti; Vult & non vult piger? Infelix ego homo!
Iam tempus pariendi aduenit; dico Domino; Para-
tum cor meum, Deus, paratum cor meum: & ecce;
Gen.25 Gemini in vtero meo reperti ſunt. Dumque ſto & cla-
mo, pro iure ſpiritus mei, contra carnis proteruiam;
& ingemino; Non erit heres filius ancillæ cum filio
Gen.21 liberę, quam Chriſtus liberauit; itaque eiice ancillam,
neque ſemen videamus ex ea: dum hoc inquam con-
tendo;

Te mihi Diua parens obſtetricante, bonorum
Simque potens operum, propoſitiq; parens.

O moeder Godts, v troost, ver-werft my deur u baeren,
Datt met myn goedt propooſt, als vrucht, al wel mach baeren.

Par ton enfantement, ie te pri VIERGE-MERE;
Fais-moy inceſſament de bons oeuures bon pere.

tendo; cor meum, ſicut parturientis, phantaſias patitur; & propemodum deſideria in diuerſum trahentia occidunt me. *Pro. 21*

A Clamo itaque ad te, recurro ad te iterùm, alma Mater, Sancta Dei genitrix, ac Virgo intemerata; adeſto mihi in tam periculoſo ac laborioſo meo partu, quo verum in me, ex me, Chriſto Chriſtianum parere deſidero, & non valeo. Tu eſto mihi obſtetrix; tu caſta faue Regina, tam pio meo conatui; & opitulatrices manus miſero protende, ô benigna!

Liceat mihi eapropter pro felici conceptus noſtri piique partus auſpicio, ſacroſancta hac eminentiſſimæ tuæ dignitatis vti compellatione. Mirificum hoc tuum elogium pectori meo ſuperponam; & velut amuleto de cælo delapſo fretus, quæ mihi hoc titulo delibanda propinantur, ſpiritu deuotionis attracta, dulciter applicabo, ſpe votis potiundi permagnâ.

Sancta Dei genitrix! Verè, neſcio an mirabilius, an maius aliquid dici aut excogitari ſecundùm Deum poſſit, quàm Dei matrem appellari & eſſe. O quàm caſta generatio cum claritate! Caſta, quia
B genitrix Virgo eſt: clara, quia filius, Deus. Audio, *Sap. 4.*
pia Virgo, magnum quemdam præ tui admiratione ſe non capientem, & exclamantem; Quid nobilius Dei matre? quid ſplendidius eâ quam ſplendor elegit? Quid caſtius eâ, quæ corpus ſine corporis contagione generauit? Quid enim in ſingulis morer? Quæ digna fuit, ex qua Dei Filius naſceretur? Et iu-
C bar, quod carne veſtierat, ceu ſpeculum, inuiolata tranſmitteret? Audio & alium præclarè tuarum laudum encomia paucis perſtringentem. Sicut in comparatione Dei nemo bonus; ita etiam in comparatione Matris Domini nulla inuenitur perfecta; quamuis eximia virtutibus comprobetur. Meritò itaque Matris noſtræ Eccleſiæ voce te laudans dico; Sancta Dei genitrix, quibus te laudibus efferam neſcio:

neſcio: quia, quem cæli capere non poterant, tuo gremio contuliſti. Meritò in tua ſublimitate ſtupeſcit vniuerſus orbis: nam, tu parens parentis, fons D fontis, origo principij: quia ille ex te prodiit per materiam carnis, qui caput eſt & initium omnium rerum, per eſſentiam Deitatis.

I nunc, ſerpens antique, deroſaſque primæuæ fallaciæ machinas, huic arci nequidquam admoueas. Sicut olim à principio, vas fictile generis noſtri per fragiliorem anſam arreptum fœdâ ruinâ protriuiſti; ita illud idem plaſmatoris induſtriâ ac bonitate reſtauratum, per eamdem anſam in Dei matre, virgine Maria, moliris euertere, ſed fruſtrà. Odio nempe tam ſalutaris antidoti ringeris; atque eapropter ſub omni ſaxo atque herba latitans, diabolicum hæreſeôn virus exſibilas; quo eam nec Dei matrem, nec virginem, nec vllo dignam honore proclames. Sed rumparis licet tu, iuratuſque huius tituli hoſtis & impugnator Neſtorius; nos, cum vniuerſa per totum orbem Eccleſia, Mariam Theotocon agnoſcimus, & conſtanter profitemur. Qui non ſic credit, hæreticus eſt: Neſtorianos mitte foras.

Sed, vide nunc, ô anima mea, quàm nobile tibi prototypon præſumſiſti; quod intuita parturias, & enitaris, donec in te formetur Chriſtus! Hanc igitur fixa contemplare. Magnum haud dubiè molimen meditaris; partui caſto, materni muneris vnire fœcunditatem: attamen viriliter age, virago: confortetur cor tuum: omnia poteris in eo qui te confortat. E Dominus dedit benignitatem; & terra noſtra dabit fructum ſuum: fructum labiorum, fructum pœnitentiæ, fructum vitæ benedictum. En menſis eſt ſextus, & ampliùs, ei quæ dicitur ſterilis: immò & ſterilis inuenta eſt, quæ in ſenectute ſua, centenario peperit filium: & potens eſt Deus de lapidibus filios ſuſcitare.

Dicite

Dicite ergo, omnia oſſa mea Domino; Domine, quis ſimilis tibi? Ecce, ego nunc ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Verè, riſum fecit mihi Dominus; ſed neutiquam deridendum. Numquid enim parum vobis videtur, matrem eſſe Regis, Chriſti, Dei? Dico, edico, quod ſentio; Viuo ego, iam non ego: ſed viuit in me Chriſtus. Nunc itaque oculos meos ad te conuerto, Sancta Dei genitrix; inueniam quæſo gratiam in oculis tuis: Et doce me deinceps, vt cœpiſti (quoniam ab angelo ad hoc edocta es) quid debeam iam facere de puero, qui datus eſt nobis. *Gal. 2.*

Oratio.

DEus, fœcundæ caſtitatis amator, qui in dilecta Filij tui Matre, admirandæ nobis ſanctitatis exemplar, & præſidium præſtitiſti; da bonis ſanctæ vitæ ſucceſſum initiis; vt immaculatos nos ab hoc ſæculo cuſtodientes, dignum vitæ æterna fructum bonorum operum producamus. Amen.

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroina polis ſalue vnica, & vnica terris,
Ducere palmaris ſigna pudicitiæ.

EGREDIMINI filiæ Ieruſalem, & congratulamini animæ meæ, quia magnificauit Dominus miſericordiam ſuam cum illa. Triſtitiam quidem cùm pareret habuit; ſed iam non meminit preſſuræ, quia natus eſt homo in mundum. Et, quis putas puer iſte erit? Egrediens ſiquidem anima præ dolore partuſque difficultate, vocauit eum Ben-oni, id eſt, filium doloris: ſed potiùs appelletur Ben-iamin, hoc eſt, filius dexteræ; tametſi nemo ſit hactenus in cognatione noſtra, qui vocetur hoc nomine: hæc enim mutatio dexteræ Excelſi.

Luc. 1. Ioã. 16. Gen. 35

Quid tu ad hæc interea, ô anima mea? Numquid felici hoc partu, mortua es mundo, vt viuas Deo; & deinceps ſimul in nouitate vitæ ambulemus? Confeſſa eſt, & non negauit: confeſſa eſt, quia mortui ſumus, & vita noſtra abſcondita eſt, cum Chriſto in Deo; vt non iam ſecundùm carnem viuamus: ſed, ſi ſpiritu viuimus, ſpiritu & ambulemus. Vtinam nunc igitur Domine, viuat Iſmahel coram te: non iſte in perſona vel figura eius, qui ferus homo fuit; cuius manus cõtra omnes, & manus omnium contra eum, ſed Iſmahel vocis ſignificatione, quæ exauditio Dei interpretatur. Ego ſiquidem pro hac clamaui ad te; & tu exaudiſti me. Viuat Iſaac, in quo mihi riſum feciſti: viuat Ben-iamin, dexteræ tuæ filius, quem mihi dediſti: & viuat coram te Iſmahel, in quo me exaudiſti: vt viuam ego quoque ſecundùm cor tuum.

Gen. 17. Iudic. 13.

At, rogemus nunc, quid facere debeamus, de puero qui

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroïna polis ſalue vnica, et vnica terris,
Ducere palmaris ſigna pudicitiæ.

O ſuyuer maeghdich ſaet, der maeghden bloem ver-heuen
Dat ick in reynen ſtaet, aen ſiel en lyf magh leuen.

Mere du Tout-puiſſant, des Vierges la couronne:
Qu'en vertu fleuriſſant, chaſteté me couronne.

qui natus eſt nobis, & de Filio, qui datus eſt nobis.
A Sancta Virgo virginum, id lego, tituli præſentis apicibus, quaſi virgineis margaritis inſculptum: caſtitatem nempe nouæ proli cum primis commendatam: vt in carne, non ſecundùm carnem, ſed ſecundùm ſpiritum. viuat: vt ſit ſancta, & corpore & 1. Cor.
ſpiritu. Audi anima mea, audi noua creatura, 7.
quomodo caſtitatis monile, cæleſtibus encomiis, à magno caſtitatis amico, exaltetur, quò magis in eius amorem exardeſcas. Virginitas eſt ſoror Angelorum, victoria libidinum, Regina virtutum, poſſeſſio omnium bonorum. Sic, ecce, de virtutis huius pretio ac præſtantia teſtantur periti & experti; qui, venditis omnibus, vnam hanc pretioſam margaritam ſibi compararunt.
B De virginibus, non minora per ora Sanctorum feruntur elogia. Sic idem inſtar omnium; Flos eſt ille eccleſiaſtici germinis; decus atque ornamentum gratiæ ſpiritualis; illuſtrior portio gregis Chriſti.

Habeat, habueritque olim mundus ſuas virgines, primarias dæmonum cultrices; Iunonis, Palladis, Dianæ, Veſtæ ſacerdotes, & ſacrorum antiſtites. Faceſſant eiuſmodi portenta, carne virginum, ſpiritu verò fornicantium & adulterarum.

At tu, ô anima mea, te conforma virginibus Chri- 1. Cor.
ſti, quales tibi ab Apoſtolo, virginum pronubo, de- 7.
ſcribuntur: qualiumque, virginum Virgo, Dei mater appellatur.

Audi, quàm magnifica quoque talibus per Prophetam promittit Dominus, virginum amator & ſponſus. Non dicat Eunuchus; Ecce, ego lignum aridum.
C Quia, hæc dicit Dominus Eunuchis (ſeipſos Virgi- Iſa. 56.
nitatis lege caſtrantibus) Dabo eis in domo mea, & in muris meis, locum; & nomen melius à filiis & filiabus; (pudica virtutum propagine) Nomen ſempiternum dabo eis, quod non peribit. Virgines enim ſequuntur agnum, quocumque ierit; qui ſemel Apo. 14

occiſus non moritur in æternum. Hanc domum, hoc nomen, ac generoſam hanc virtutum genealogiam, per te, Virgo virginum, conſequamur.

Tu tympaniſtria noſtra es: quia cùm Emmanuel promiſſus aduenit, exultaſti in ſpiritu, & Canticum Deo ſuauiſſimum, ac piis vbique gentibus per totum mundum inſonandum, ceciniſti. Illa olim tympaniſtria, palmam ſalutis publicæ, prærogatiuâ quidem virginitatis obtinuit; ſed tu digniori trophęo eamdem promereris & conſummas. Cumque quaſi duas ſponſæ genas efficitis; tu dextræ dignitate præfulges. Prima illa Maria, ſoror Moyſi, virginitatem coluerit; tu prima vouiſti, & ſacratiùs illâ perfuncta es. Virginum in veteri ac nouo Teſtamento principes eſſe perhibemini; ſed quantò iſtud illo præclarius; tantò maiori es veneratione digniſſima, præ illa, atque vniuerſis.

O quàm multis inſignibus huius tibi tituli ſplendor affulget, Maria! In primis, Virgo virginum nuncuparis, eò quòd prima omnium, nec præceptum, nec conſilium, neque exemplum habens, ſola ſpiritus vnctione te docente, votum Virginitatis emiſiſti. Neque te terruit, quòd ſterilis & contemtibilis in Iſrael cenſereris; dummodo latentem hunc tam pretioſum theſaurum tibi comparares.

Nonne, & virginum Virgo meritò diceris, quòd virgo ſimul & mater exſtitiſti? A ſæculo non eſt auditum, vt hæc duo ſimul in vna eademque perſona conſiſterent. Quanta virginitatis gratia, ob quam à Chriſto eligi meruiſti; vt eſſes corporale Dei templum; in quo, plenitudo diuinitatis corporaliter habitaret! *Colo.2.* Virgo genuiſti: genitrix virgo permanſiſti. Genuiſti; quem? quid? quod virginem decebat matrem: mundi ſalutem, vitam vniuerſorum, regem ſæculorum, Dei filium, Virginum ſponſum. Quidni te quoque Virginem virginum appellemus, eò quòd omnium virginum excellentiſſima dignoſcaris, &

Domina vniuerſorum? Filiæ ſiquidem multæ congregauerunt diuitias: ſed tu ſupergreſſa es vniuerſas. *Pro.31*
Sic etiam, nónne & Canticum canticorum, Sanctum ſanctorum, & Dominum dominorum, per excellentiam nuncupamus? Et quoniam exemplar es ſingulare, quod Deus cunctis virginibus, in perfectionis monte monſtrauit; ideò quoque iure Virgo virginum prædicaris. *Exo.25* *Zach.9.*

At, nobis, ô anima mea, modus ille præ omnibus placeat; quo Domina noſtra, Virgo virginum vocatur, quòd Virgines germinet, producat, tueatur, & ad Virginitatis aureolam adducat. Singulare itaque præſidium, Maria! cùm ſciam, quia non poſſum eſſe continens, niſi Deus det; tu mihi ſis aduocata apud Filium; vt per te, tantæ felicitatis prærogatiuâ fulgentem, ab ipſo promerear, vt caſtè viuam in hoc ſæculo nequam: expectans beatam ſpem, & immortalitatis coronam. *Sap.18*

Oratio.

CVm nemo poßit mundum facere, de immundo conceptum ſemine, niſi tu Deus, qui ſolus es; da nobis in hac fragili carne degentibus, Virgine virginum intercedente, vt caſto tibi corde & corpore ſeruiamus atque agnum ſequamur in cælis, quocumque ierit. Amen.

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam tranſſcribe MARIÆ:
Tu neque mors illi, vitaq; facta tibi eſt.

Pro. 3. FILI mi, ne effluant hæc ab oculis tuis. Cuſtodi legem atque conſilium, & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis. Iterúmne nobis Domine, quærendum, quid debeamus facere de puero qui natus eſt nobis? Certè, viuere debet, & quidem æternùm. Conceſſiſti ſiquidem vitam mihi, ſicut pollicitus es: & tu protector vitæ meæ; à quo trepidabo? Noſtrum nunc igitur eſt (ô anima mea!) non ſolùm non interimere nouam in nobis creaturam; neque tantummodo contra noxia quæque benè cuſtodire; verumetiam fouere, & omnia vitæ vtilia procurare: vt agnoſcentes gratiam, quæ nobis à Deo facta eſt, in nouitate vitæ am-
Rom. 6. bulemus. Dilige itaque, ô dilecta, Dominum Deum
Deu. 30 tuum: ipſe eſt enim vita tua. Et timor Domini, fons vitæ.

Quapropter, ad te me rurſum conuerto, Dei genitrix Maria; vt, cuius in hoc ſpirituali partu patrocinium & formam adeptus ſum, auxilium à te quoque recipiam, quo nouum hunc fœtum, non ſolùm in viuis conſeruem, ſed ad plenam quoque perfectamque maturitatem perducam. A

O quàm præclarè titulus hic præſens, quod opto, prætendit & ſpondet! O Maria! ô Mater viuentium! Te veneror, te in adiutricem imploro, te (quantum à dilecto tuo filio Domino noſtro pro me impetraris) imitari eſt animus. O, abſit, abſit procul à me, & ab omni ſeruo Dei mei, vitam ſanctam, vt ſobolem nouam, educanti; abſit, inquam, illud omen abominabile ciuis illius Ieroſolymitanæ, quæ proprium ſuum natum

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam tranſſcribe Mariæ:
Tu neque mors illi, vitaque facta tibi eſt.

Wel ghy de moeder ſydt der leuende ghenaemt:
Wegh doodt, laet my be-vrydt, voortô leuen ſoo't betaemt.

Vray'ment tu es le port, ou tout viuant arriue:
Retire toy donc mort, qu'ore en Dieu ſeul ie viue.

ńatum enectum etiam coctum in eſcam parauerat. Itáne quiſquam ad te conuerſus, Domine, cùm ſpiritu cœperit, carne conſummet? itáne quiſquam, quod
B te donante conceperit ac pepererit, vel acediæ torpore depreſſus, vel craſſâ ſalutis incuriâ, dormiendo opprimat? Siccine quiſquam fructum ſuum ſpiritualem, tot precibus expetitum & lacrymis, tanto tempore geſtatum, tantis laboribus in lucem productum, vel Herodi diabolo trucidandum obtrudat, vel ipſe videns volenſque interimat, & de vtero tranſportet ad tumulum? Domine, vitam petij à te, & tribuiſti mihi: fac obſecro, vt meritis tuæ Matris interuenientibus, illam habeam, & abundantiùs habeam.

O Mater viuentium! ô præſtanti hoc titulo digniſſima! quem non tam debito iure, quàm quadam figurâ tibi prætulit prima omnium noſtrûm mater
C Eua. Nam Adam, poſt peccatum dolendamque illam pœnitentiæ ferendæ ſententiam, iam iamque è paradiſo exturbandus, vocauit nomen vxoris, Heua; eò quòd mater eſſet cunctorum viuentium. Te verò, ſanctiſſima Dei Mater, Virgo Maria, meliori iure, maiorique cum ratione Matrem viuentium appellamus: cùm Eua mater tantùm corporalis eorum extiterit, qui vitæ huius miſeræ vſuram acceperant: ſed alioqui facta eſt veriùs moriẽtium mater, quibus ipſa mortem quoque, tam corporis quàm animæ procurauit. Numquid verè Sanctus quidam eapropter ſic inquit? Auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria; Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit. Illa percuſſit, iſta ſanauit.

Si prior Eua mater viuentium dicta, ex qua ſecundùm carnem infeliciter naſcimur; quantò te magis, ô felix Eua ſecunda, Matrem viuentium nuncupemus, ex qua in Chriſto, ſecundo Adam, iuxta ſpiritum regeneramur? Nónne te ritè per Moyſi matrem
D figuratam agnoſcimus? Illa ſiquidem in Ægypto, libera ſemper fuit, inter omnes alias matres mirabi-

liter conſeruata. Quàm ingenti fuit illa priuilegio ornata, vt filium ſuum ad totius populi ſalutem, & feliciter pareret, & magno futurorum præſagio, diſpoſitione diuina enutriret! Numquid omnes aliæ morientium matres fiebant, quando Pharaonis edicto, maſculi omnes in profluentem demergebantur?

Agedum anima, certum eſto inter nos decretum, & quaſi inuiolabili lege ſancitum; vt piiſſimam Virginem Mariam, Matrem viuentium, atque adeò vitæ ipſius matrem in æternum veneremur. Nónne Chriſtus vita noſtra; atque ita mater Chriſti, vitæ mater appellanda eſt, & habenda? nónne cum Eccleſia rectè concinimus; Vita, dulcedo, & ſpes noſtra, ſalue?

3. Reg. 3. Commoueantur ad hanc vocem omnia interiora noſtra, atque ipſa viſcera in nobis teſtentur, quòd matris viuentium Mariæ genuinam ſectari formam velimus, in fœtus noſtri ſpiritalis vita, incolumitate perfectaque educatione contuenda. Matri huic inſiſtamus, lateri eius hæreamus, ſectemur veſtigia, gratiam aucupemur, imitemur exemplum. Videamus attentè, quid egerit de filio, qui ei naſciturus erat, quid de iam nato. Certum, quòd eumdem ardentiſſima charitate ſummaque cum humilitate conceperit, omni cura ac ſollicitudine nouem menſibus geſtarit in vtero; & in ſumma quidem paupertate atque egeſtate & peregrè, ſed hilariter, ac diuinè peperit: quem ſedulò quoque enutriuit, fouit, cuſtodiuit, ſeque abſentantem quæſiuit; cui & in morte fideliter adſtitit, ſolata & compaſſa eſt.

O Mater Dei! ô mater ac magiſtra noſtra! ô mirabilium factrix & doctrix! Doce nos, & iuua nos, munus tuum maternum rectè obire: vt quæ Deum genuiſti, per quem & cui omnia viuunt in cælo, terra, & mari, nobis ſis Mater viuentium & vita. Numquid de vitali atque viuifico tuo partu ſic Scriptura commemo-

memorat; Qui producit in montibus fœnum, & her- Pſ.146.
bam ſeruituti hominum: Qui dat iumentis eſcam ipſorum, & pullis coruorum inuocantibus eum? Ad te, piiſſima Virgo, ſunt oculi noſtri, ſicut oculi ancillæ in manibus Dominæ ſuæ, donec miſerearis noſtri. Denique ô Domina verè noſtra vide, quanto te iure interpellemus. Monſtra te eſſe Matrem viuentium, quæ à Filio tuo moriente nobis in Ioanne donata es. Viuæ fuit vocis oraculum, ab vniuerſorum imperatore, in throno crucis reſidente prolatum.

Oratio.

DEus, à quo cuncta creata procedunt, & cuius gratia vegetantur, & creſcunt: da nobis, intercedente tua genitrice Maria; vt qui ſine te eſſe non poſſumus, ſecundùm te viuere valeamus. Amen.

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Aeternumq́; in fonte bonum, riuoſq́; per ipſum,
Fac purè puri Mater amoris amem.

Sap. 4. O QVAM pulchra eſt caſta generatio, cum claritate! O admirabile commercium! A Creator generis humani animatum corpus ſumens, de Virgine naſci dignatus eſt; & procedens homo ſine ſemine, largitus eſt nobis ſuam deitatem. O ſanctum, pulchrum, caſtumque puerperium, per quod Chriſtianus, Spiritu ſancto cooperante, virtuteque diuina illi obumbrante, Chriſtum in ſe formans per vitæ nouitatem parit!

O Mater pulchræ dilectionis, Maria! ô Mater pulchræ quoque dilectionis in temetipſo ſic pariens B Chriſtum, Chriſtiane!

Veni, veni, anima Deo deuota, & tam caſta fœcunditate à ſponſo dilecto tuo, fratre tuo, donata; & in perfectiſſimum iſtud exemplar cōiunctim acies oculorum intendamus, vt ex ipſius in caſtiſſima Virgine contemplatione, inardeſcat in nobis magis ac magis tam pulchræ dilectionis ſtudium, & creſcat affectus. Numquid in primis vides, quòd variis multiſque modis ſancta Maria, patrona noſtra, mater pulchræ dilectionis appelletur? Te quidem oramus, ô Virgo piiſſima, ac ſingulare generis noſtri ſtabilimentum, hanc nobis hodie gratiam facias; vt dum in te magnalia Dei, ſuper hoc titulo, reuerenter ac deuotè recolimus; tu interim nobis apud filium tuum gratiæ incrementum implores, vt hæc tuarum dignitatum meditatio, fiat ſalutaris in nobis virtutum acceſſio. Sic namque fiunt conceptus boni, ſic ſpirituales gignuntur, & producuntur in lucem fructus mentis, ſine ſtrepitu, ſine dolore vel clamore, ſed tacita cordis motione, & Spiritus ſancti operatione, velut ſibilo

auræ

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Aeternumque in fonte bonum riuoſque per ipſum,
Fac purè puri mater amoris amem.

Dat ick Godt bouen al, ende al in hem be-minne,
Maria Leliê-dal, moeder van ſuyuer minne.

Que Dieu, et tout en luy, ie puiſſé aimer touſiour;
Marie, mon appuy, Mere de chaſté amour.

auræ tenuis. Accingimur itaque,& trāquillo diſcurſu memoriæ, per ſingula ibimus; vt quandoquidem amare nihil difficile eſt homini, ideoq́ue ne malum amet, bonum benè amet neceſſum eſt; caſta & pulchra ſit omnis noſtra dilectio,quam parimus. Nónne cum primis pulchræ dilectionis Mater meritò Maria nuncupatur, quòd caſtam & pulchram dilectionem erga Deum & homines habuerit? Nónne meritò pulchra mater dicta eſt, quæ pulchritudine concepit filium? Numquid ideò quoque, quòd Deus viciſſim illam pulchrâ dilectione & ſanctâ amauit, elegit, & præelegit in matrem? Dominus tecum; inueniſti gratiam apud Deum.

C Quis non videat, tunc votum illud Iudith impletum meliùs quàm præfiguratum; Capiatur laqueo oculorum ſuorum in me; & percuties illum ex labiis charitatis meæ? Quis factum id neget, cùm ipſe teſtetur; Vulneraſti cor meum ſoror mea, ſponſa, in vno oculorum tuorum,& in vno crine colli tui? Sed numquid & vos,ô filij hominum, rectè Mariam pulchræ dilectionis matrem vno omnes ore fatemini, & confitemini gratulantes; quòd ipſa quoque verè vt mater pulchram dilectioné nobis pepererit? Nónne pulchra dilectio eſt, dilectio pulchri & dilecti? Hanc peperit Virgo,quia antè non erat. Verè itaq; tu dicis filio tuo, ô Mater & Virgo; Ecce, Tu pulcher es, dilecte mi, & decorus. Ita ſiquidem nobis,ô Maria,caſtiſſimæ dilectionis es cauſa, dum Chriſtum, dilectum tuum patriſque dilectum nobis peperiſti, vt ipſius quoque dilectionis mater dici merearis. Pulchra reuera dilectio,quę omnis eſt expers carnalis fœditatis: pulchra dilectio, charitas ordinata; qua Deum ſuper omnia, & proximum ſicut nos ipſos diligimus: pulchra dilectio, qua Creatorem purè in creatis diligimus; non ſolùm abſque animæ diligentis vel minima contaminatione verumetiam cum maiori pulchritudinis incremento.

Iudith 9. *Cant. 4* *Cant. 1*

Numquid verò, ô cariſſimi dilectionis filij, omnimodæ huius dilectionis,eiuſque qua Deus nos, antea proiectos & exoſos, rurſus vt opus manuum ſuarum incepit diligere, vt pro nobis Filiũ ſuum vnigenitum daret, mater eſt virgo glorioſiſſima Dei genitrix Maria? Sed, ô rem miram! Quis non admiretur raritatem? Nónne matrem eam pulchræ dilectionis ex hoc quoque prædicamus,quòd, cùm pulcherrima mulierum fuerit, nemo tamen vmquam eius adſpectu ad turpem cogitationem fuerit motus, ſed econtrariò, adſpicientium oculos & corda puriora reddiderit?

O nouum formæ & pulchritudinis genus & opus? *Iudith* XI. Non eſt talis mulier ſuper terram, in adſpectu, & in pulchritudine, & in ſenſu verborum: & tamen ſemoto cuiuſcumque mali motus periculo, in oculis intuentium & mentibus caſtimoniam generat. Quid hîc præ cunctis admiremur & extollamus? Pulchritudinem tuam,ô Maria, ſingularem? Sicut Chriſtus filius tuus ſpecioſus fuit præ filiis hominum; ita tu iudicio omnium,cunctarum mulierum ſpecioſiſſima prædicaris.De te ſiquidem,quoad corpus & animam verè dictum accipimus; Tota pulchra es,amica mea: tota pulchra, intus & foris; & macula non eſt in te. Sola namque poſt Chriſtum,obtinuiſti iuſtitiam originalem, in qua primos parentes creatos agnouimus. Iam verò, ſicut corpori glorioſo ingens ex animæ beatæ efficacia futurus eſt ſplendor; ita ex tam ſancta anima tua, etiam per corpus, omni alioqui pulchritudine prẹditum,perq́; tuos oculos certi radij eluxiſſe meritò exiſtimantur. An verò illud potiùs admiremur, quod forma tam præcellens, puritatis fuerit in animis intuentium,incentiuum? Oculis fixi manſiſſe putantur in tuo decore, quicumque te adſpicerent; tamquam ex tua claritate attoniti morumq́ue honeſtate detenti. Et quid mirum, cùm impuram mulierem, ſolo picti Polemonis inſpectu, aliamq́ue duorum Religioſorum notatâ modeſtiâ, conuerſas lega-

legamus? Procul igitur omnis impudica dilectio, mundanorumque amatorum dementia, & carnales
D illecebræ; quibus irretiti, nefandum Amnonem pro- 2. Reg.
priam ſororem, caſtiſſimam virginem Thamar, per- 13.
ſequentem imitantur.

Eò nos igitur, ô anima, redeamus, vnde admirari, delectari, moueriq́ue ad ſanctum amorem incepimus: dicamuſque iterùm; O quàm pulchra & caſta Sap. 4.
generatio, cum claritate! O matrem pulchræ dilectionis. Tu nobis, ô Maria, Deum generans, & virgo & mater effecta, claritatem animæ, caſtitatem, & diuinam pulchritudinem genuiſti. Tuæ pulchritudinis adſpectus, omnem in animis noſtris rubiginem turpis amoris exurit; ac velut myrrha venenum corruptionis elidit. Sicut igitur tuo conſpectu & conſortio Ioſeph ipſe caſtiſſimus, in virginitatis propoſito, magis ac magis confirmabatur; ita nobis magiſtra fias & auctrix, quo verè ſpirituales matres pulchræ dilectionis eſſe poſſimus.

Oratio.

DEus caſti conſilij ſeminator, & amator puritatis; concede propitius, vt gratiâ illâ, quam apud te tua mater inuenit, adiuti; & te ſuper omnia, & omnia propter te, ſincero mentis affectu diligamus. Amen.

6 MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mūdus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io ſanctæ ſis Cynoſura Spei.

1.Pet. 1 BENEDICTVS Deus, & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui ſecundùm miſericordiam ſuam magnam regenerauit nos in ſpem viuam. Multum quidem Domine per omnem modum, atque omni gratiarum actione digniſſimum eſſe confiteor; quod de ſpirituali fœcunditate veriùs dicere poſſum quàm Rachel de corporali, poſtquam iam ex ancilla (cùm ipſa eſſet ſte-
Gen. 30 rilis) tuam benedictionem obtinuiſſet, dicens; Iudicauit mihi Dominus, & exaudiuit vocem meam, dans mihi filium. Sed, ô Domine, quid iuuat peperiſſe, ſi ſpes educandi, & in vitam æternam per tot pericula prouehendi defecerit? Proinde ſpe tantæ tamque neceſſariæ Spei, ad tuam infinitam gratiam, in tua genetrice, vt ſanctæ Spei matre, me conuertam; vt ipſe quoque eius exemplo & patrocinio ſpem concipiam, atque inceſſanter vſque ad mortem ſpem ex ſpe generans, ſanctæ Spei mater efficiar.

Iam ecce tertiùm, ô virgo Maria, Matris nomen- A
claturâ te compellamus; matrem viuentium, matrem pulchræ dilectionis, & iam matrem ſanctæ Spei nominando. Verè, nullum eſt nomen amantius indulgentiuſque, quàm maternum: ideoque, piiſſima Domina, tam confidenter ad maternum tuæ gratiæ ſinum confugimus. An ergo nihil eſſe putabimus, fruſtráve accidiſſe, quòd octies in ſacra Scriptura te matrem vocari notauimus; bis verò tantùm certa quadam diſpenſatione nuncupatam mulierem, prout res & tempus tunc poſtulabant? Quis illud quoque carere myſterio credit, quòd felix virgineuſque tuus partus,

Fluctuat hic mundus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io ſanctæ ſis Cynoſura ſpei.

Wan-hope zy ver-iaeght; Want, hope is vns ghebooren:
Godt heeft een ſuyuer maeght, tot moeder uyt-verkoren.

Cette mere d'amour, eſt mere d'esperance;
Faites-luy donc la cour, vous aurés allegeance.

partus, per ſeptem matres ſteriles ex certa ſpecialique gratia parientes, fuerit præfiguratus? Numquid ſignum hoc eſt, quòd ſingulari Dei beneficio, te in ſuam electam, nobis quoque in matrem dederit? Optimè eapropter omnes, pro tanta noſtra felicitate ac ſublimatione gloriantes & congratulantes cum Sancto quodam aſſerimus, dicentes; Maria ex gratia mater facta: quia nec immeritò ex Anna ceu gratia priùs nata.

Dicite itaque mecum omnes virgines, filiæ Ieruſalem & Sion, omneſque animæ fideles, Chriſti ſanguine redemtæ, dicite vos quoque primi noſtri parentes & confitemini ei; Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui: qui erat vterus virginalis beatæ Mariæ matris tuæ, matris ſanctæ Spei. Scire autem deſideratis, quare & quas ob cauſas, dulciſſimam Dominam noſtram & patronam, Matrem ſanctæ ſpei nuncupemus? Attendite. Nónne Spes ſancta, pura, & firma dicenda eſt, iuxta geminam ſancti ſignificationem? Quippe quę conſtanter hîc gratiam, & poſteà gloriam ſperet atque exſpectet. Spes enim mundana & humana, & inſtabilis & impura eſt, ideoque nec ſancta. Accedite igitur, atque hunc in finem maternalium titulorum ſeriem in ſacræ Scripturæ decurſu perpendamus, & quod quærimus, ſponte ſe offeret.

Numquid ſic in primis de ſemetipſa Dei ſapientia loquitur, quod legitimè ad beatam Mariam transfert Eccleſia? Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, *Eccli.*
& agnitionis, & ſanctæ Spei. Ecce quatuor hîc ſpiri- *24.*
tuales proles animaduertimus. Rectè; nam Virgo Maria pulchram Dilectionem primogenitam genuit: deinde Timorem, qui dilectum reuereri & colere faciat: poſteà Agnitionem; perfectam ſcilicet ſapientiam: & demum ſanctam Spem: nam agnitio Dei, ſpem facit, quæ productis prioribus venit in lucem. Nónne alioqui fruſtrà quis ſine præmiſſis ſperare

præſu-

præſumat? Præſumtio verò quàm parum affinitatis cum ſpe ſancta habeat, quis ignoret? Atque ita, rectè, ô Maria, te Matrem ſpei, atque adeò ſpem quoque noſtram appellamus.

Numquid hoc audimus Pſalmiſtam canentem, atque affirmantem quod dicimus? Tu es Domine, ſpes mea, à iuuentute mea. Quoniam tu es, qui extraxiſti me de ventre; ſpes mea, ab vberibus matris meæ. Si ſpes Dauidis Dominus Chriſtus, & ſpes noſtra, vt eſt verè; profectò Mater Chriſti Mater ſpei noſtræ negari non poteſt. Nónne ſiquidem rectè Mariam interpretari ſolemus Dominam, atque etiam ſpem? peperit enim Dominum, qui eſt ſpes totius mundi.

Pſ. 90. & 21.

B

Verùm, quoniam in Dei miſericordia omnis ſpes noſtra requieſcit (vt Sanctus quidam morti vicinus dicebat; Mori non timeo; quia bonum Dominum habemus) numquid etiam meritò Mariam matrem miſericordiæ cum Eccleſia vniuerſa compellamus?

Meritò mihi ſpes magna in Chriſto (vt cum alio Sancto loquar) Puto enim quod iam me ſpernere non poterit, os de oſſibus meis, & caro de carne mea. Hoc enim mouit fratres Ioſeph, ne eum interficerent; dicente Iuda, miſericordiæ argumento; Caro enim & frater noſter eſt. O mirabile ſacramentum! Caro Chriſti, noſtra eſt caro. Vnde, Domine, à felici illo momento, quo frater noſter ex Virgine factus es; ſingulariter illud adimpleſti, & variis modis oſtendiſti, quod per nubem & vmbram iamdudum antè prædixeras; Deliciæ meæ, eſſe cum filiis hominum. Nemo enim vmquam carnem ſuam odio habuit, ſed nutrit & fouet eam. Quid eſt enim, quod tantùm mentes erigat, & ab immortalitatis deſperatione ſubleuet, quam quòd nos tanti feciſti, Domine; vt tuus filius immutabiliter bonus, in ſe manens quod erat, & à nobis accipiens quod non erat, dignetur no-

Prou. 8. Eph. 5.

ſtrum

ſtrum inire conſortium, mala noſtra moriendo per-
C ferre? Verè ſpem dilectionis tuæ dediſti hominibus, homine medio, quo ad illum ab hominibus veniretur.

Huc huc, igitur, quibus ſpes veniæ, gratiæ, & æternæ gloriæ deficit: Venite & emite abſque pecunia ſpem copioſam, abundantem, & ſupereffluentem à Matre ſpei, Maria, & dabit omnibus affluenter.
D Venite, miſeri, ad Matrem miſericordiæ properate;
E ſcala eſt in cælum porrecta, per quam in ſpem remque ipſam erigamini: cuius gratia & copia nullo poſtmodum pretio poterit comparari.

Oratio.

GRatias tibi agimus omnipotens Deus, pro tua ineffabili miſericordia, qua ſpem nobis vitæ æternæ, in Vnigenito tuo, ex Maria virgine nato, feliciter oriri feciſti: da nobis, ſacratiſſimam hanc tantæ ſpei ac miſericordiæ Matrem ita in vita venerari, vt optatum ab illa recipiamus in morte præſidium. Amen.

7. MATER HONORIFICATA.

Aſtra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem,
At, decus es ſertis MATER HONORA *tuis.*

Tob.4. AVDI, fili mi, verba oris mei, & ea in corde A
tuo quaſi fundamentum conſtitue. Honorem habebis matri tuæ, omnibus diebus vitæ eius. Memor enim eſſe debes, quæ & quanta pericula paſſa ſit pro te, in vtero ſuo. Verba quidem ſunt iſta, Deus meus, Tobiæ monentis filium officij ſui erga matrem, propter rationes, & à
lege tua, & à natura deſumtas: Tu verò Domine, qui B
hanc legem dediſti, conſtat, quàm examuſſim quoque illam ſeruaris, erga ſuperbenedictam Virginem
Mariam matrem tuam. Fuit ſiquidem illa verè tua ge- C
nitrix mater honorificata, ob varias cauſas; ſed tu eam ſingulariter honoraſti: & nos tuo exemplo docuiſti, quomodo nobis etiam debeat mater eſſe honorificata; vt ſimiliter generationem in nobis ſpiritualem magni faciamus. Nemo ſiquidem facilè hanc gratiam, qua in nouam creaturam conuerſus eſt, amittit; niſi qui ignorato eius pretio, eamdem neglexerit; neque pro matre honorificata coluerit, vt debebat. Numquid ita teſtatur Scriptura? Qui timet Deum,
Eccli. faciet bona; & qui continens eſt iuſtitiæ, apprehendet
15. illam, & obuiabit illi, quaſi Mater honorificata; & quaſi mulier à virginitate ſuſcipiet illum.

O Maria, magnum animarum noſtrarum ſolatium & ornamentum! quàm multis mirandiſque modis te matrem honorificatam prædicamus! Viuítne, qui tuam honorificentiam capiat, ſatíſve admiretur, nedum explicet; quâ te ſanctiſſima Trinitas dignata eſt, cùm in filij Dei Matrem elegit? Quis etiam honorem expendat pro meritis, quo te Deus affecit, quando tres

MATER HONORIFICATA.

Aſtra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem,
At, decus es ſertis MATER HONORA tuis.

O moeder hoogh-ver-meerdt, door haere vrucht verheven!
Soo werdt elck-een ver-eert, door ſyn goed heyligh leven.

Cette vierge reçoit grand honneur, d'estre mere;
Et l'honneur luy accroit, pour l'eſtre d'un tel pere.

tres Reges ad te ex Oriente deſtinauit, qui tum maieſtate præſentiæ, tum reuerentiæ raritate, & pretioſorum munerum præſtantiâ, Filium tuum, velut Salomonem in throno eburneo, in virgineo tuo ſinu reſidentem, adorarunt? O Matrem mirificè quoque honoratam à Domino, quando Ieſus, Filius Dei vnigenitus, atque tuus, ſingulari demiſſione tibi ſubditus fuit! Quis item te magno neget honore decoratam ab eodem fuiſſe, quando in nuptiis deficiente vino, te intercedente, aquam in vinum conuertit? quando in cruce pendens dilecto te diſcipulo Ioanni, virgo virginem virgini commendauit? quando te, quod piè credimus, primam omnium à Reſurrectione viſitauit? Et, quod caput eſt, quis honorificentiam explicet, quæ à toto tibi cælorum palatio fuit impenſa, quando in cælum aſſumta es, & à ſanctiſſima Trinitate Regina cælorum coronata? Non ita matrem ſuam Beth-
D ſabeam Rex Salomon honorauit, quando ſurrexit in occurſum eius, adorauitque eam, & ſedit ſuper thronum ſuum, poſituſque eſt thronus matri Regis; quæ ſedit à dextris eius, dixitque ei Rex; Pete mater mea; neque enim fas eſt, vt auertam faciem tuam. *3. Reg. 2.*

E Numquid etiam Mater es honorificata, Maria, pluſquam mulier illa ſapiens in Abela, & pluſquam ciuitas ipſa, quam illa tamquam ſingularem Sapientiæ ſedem, atque indagandæ veritatis aſylum charamque matrem Iſrael appellabat? *2. Reg. 20.*

F An non etiam Mater es honorificata, præ Machabæorum matre, quam ſacrum eloquium matrem ſupra modum mirabilem, & bonorum memoriâ dignam, non citra prægnantes rationes commemorat? Quæ fortiter repleta ſapientiâ, & femineæ cogitationi maſculum animum inſerens, filios ſuos ad conſtantiam in tormentis hortabatur. *2. Mac. 7.*

Vbinam es nunc, ô anima mea; vbi filij Adam & Euæ; filij hominum graui corde? filij iam matris Eccleſiæ, Chriſti fratres & coheredes; filij matris hono-

rificatæ Mariæ? Venite, veneremur, & honorificemus
Pſ. 112 Matrem noſtram, Matrem filiorum lætantem. Neque paruum illum eſſe honorem exiſtimemus, quem nobis ipſi conciliamus; dum illam nobis honorare conceditur, in cuius honore & veneratione gaudent Angeli, exultant Archangeli, & magno ſibi ducunt honori, eam collaudare & honorificare poſſe, quam Deus in Matrem ſuam elegit, & ipſorum Reginam conſtituit. G

Salomonem igitur imitemur, matrem ſuam laudantem, & mirandis encomiis extollentem; atque in Diuæ Matris Mariæ præconium exultantes, cum
Pro. 31 ipſo dicamus & canamus omnes; Mulierem fortem quis inueniet? procul & de vltimis finibus pretium eius. Nobilis in portis vir eius, cùm ſederit cum Senatoribus terræ. Vir eius inquam: quia, quòd virum non cognouit, Vir eius, filius eius; quem vt virum circumdedit, quando virgineo vteri thalamo, ſponſum humani generis factum, complexa eſt.

Venite puſillanimes, & confortamini; venite indecores & inhonori; atque in hac Matre veſtra honorificata gloriamini, & armamini; quia fortitudo & decor indumentum eius. Accinxit fortitudine lumbos ſuos, vt vos omnes lateri eius inhærentes, indumentoque eius vt clypeo potectos, fortes efficiat, & caſtitate honorabiles.

O quàm tu quoque, anima mea, Mater honorificata cenſeberis, ſi tituli iſtius animata fragrantia, patronam hãc tuam imitari ſtudueris! Conſidera tantiſper tui generis vilitatem; atque ita te humilitatis præſidio munies. Felicitatem quoque tuæ dignitatis attende; & debitæ gratitudinis numquam obliuiſceris. Parua ſis in oculis tuis, quia vilis fuiſti & ſterilis; ſed magna ſit laus eius in ore tuo, qui reſpexit vilitatem & humilitatem tuam; & fecit tibi magna, qui potens eſt. Fructus ſalutaris & vitæ nouæ te matrem effecit; bonæque educationis, & profectus in melius, ſpes

ſpes cælo promittitur. Tu tantùm tuo non deſis officio, atque aſſiduè cum Manue à Matre Maria, tamquam ab Angelo edocta, explores, quid debeas facere de puero, qui tibi natus & datus eſt; vt hîc, & poſtea in terra viuentium, mater efficiaris honorificata.

Te igitur ſancta Dei genitrix ſingulariter deprecor, vt illud mihi gratiæ à dilecto tuo filio Saluatore noſtro impetrare non renuas; quo & in eius amore, & in tuo cultu deuotè merear perdurare: iuxta diuini *Ioã. 5.* decreti condictum; vt omnes honorificent filium, ſicut honorificant patrem, addo autem, & matrem: qui ſecùs fecerint, erunt ignobiles.

Oratio.

D*Eus, qui nos patrem & matrem honorare præcepiſti, gratiam tuam noſtris infunde pectoribus, vt & Matrem honorificatam Vnigeniti tui Mariam, ſedula deuotione colamus, & eius meritis in omni morum atque animorum honeſtate viuentes, tibi ſincerè placeamus. Amen.*

IN VII. TITVLOS NVTRITIOS ARGVMENTVM.

QVOD *naſcitur, paſcitur; omniſque ſuum vita victum depoſcit. Itaque, nunc opportunè ſequuntur ſeptem D. Virginis tituli,* A
qui nobis ea ſuppeditent, quæ ad paſtum ſpiritualem tam beati fœtus pertineant. Neque ſolummodò hîc imitationi nobis Mater Dei vel exemplo nudo futura eſt, quæ Redemtorem noſtrum vbere de cælo pleno lactauit; verumetiam eius interceſſione atque auxilio, hoc ipſum quod ſperamus, ſumus à Domino obtenturi. Eoque gratiora nobis hæc eſſe oportet, quòd alimenta & medicamenta ſint: totumque in hoc conclu- B
S.Bern. *ditur, quod dicit quidam; Cibus meus Chriſtus eſt, & ego eius. Quemadmodum igitur in præcedentibus ſeptem Deiparæ Virginis titulis, materni officij dignitatem agnouimus; ita in proximè ſequentibus, noui fœtus educationem & enutritionem conſideremus. Qui ſe namque Regiæ prolis matrem nouit; & ſe pro tali gerit, & debitam regalis filij curam habet, vt æquum eſt.*

8. LIGNVM VITÆ.

O Felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Chriſtum in me fœtu paſce benigna tuo.

Pro 3. Lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam: & qui tenuerit eam, beatus. Quid retribuam tibi Domine Deus, pro omnibus quæ retribuiſti mihi? Sterilis eram, & fœcundaſti me: quique dederas vel- C
le, perficere quoque largitus es. Vitam & miſericordiam tribuiſti mihi: & de fructu vteri mei boníque conceptus, dediſti mihi filium in ſinu meo; felix nimi-

O felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Chriſtum in me foetu paſce benigna tuo.

Dat-men de nieuwe vrucht met nutte ſpyſe voede,
Op dat-ſy t'leuens licht, deur t'hout des leuens hoede.

Arbre, puis que ton fruit eſt le vray fruict de vie;
Fay qu'en moy Ieſu-Chriſt par toy ſe viuifie.

nimirum ſanctæ tibique placentis vitæ principium: & iam ambulat mecum puer meus, vt ſeruiat tibi in conſpectu tuo ſemper.

Nunc igitur munus maternum, in tam beata quoque prole nutrienda, eſt tibi obeundum, ô anima mea! Ad ſingularem itaque tuam patronam confugito, illamque pro ſolita ſua propitiatione ſollicita; vt illa te doceat & adiuuet educare, cuius exemplo atque
A ope tam felix mater effecta es. Creaueras tu quidem Domine à principio Lignum vitæ, illudque in medio paradiſi poſueras; ſed longè præſtantius nobis,
B non tantùm in viuifica tua Cruce, verumetiam
C in ſacroſancta tua Matre dediſti. Et quidem ſapientia tua diuina lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam; & qui tenuerint, beati: ſed eximium atque admirabile iſtud mundi pereuntis ſolatium, ſancta inquam tua genitrix Virgo Maria, ſingulare eſt vitæ lignum fidelibus, perque tuam gratiam ad meliora ſemper nitentibus.

O admirandum vitæ lignum, in medio olim paradiſi plantatum! Sed, ô magis admirandum & præclarum vitæ præſidium & lignum, Maria in Eccleſiæ medio conſtituta! Lignum illud vitæ, vitalúmve, vitale quidem ac viuificum erat; quia miram vim & naturam habebat, non ſolùm ad vitam hominis conſeruandam, verumetiam perpetuandam, quodamque immortalitatis genere donandam: ſed tu, ô Virgo ſanctiſſima, Lignum vitæ es multò præſtantius, cuius fructus non modò viuentibus vitam in æternum conſeruare conſueuit, ſed & mortuos ad vitam æternam valet reſuſcitare. Nonne ſic iſtud ipſiuſmet ore teſtatum tenemus? Qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit viuet: & qui manducat me, ipſe viuet propter me. Lignum illud primogenium, ſcimus, non ſolùm vt aliæ arbores, naturalem humorem conſumtum ſuo fructu iuuabat & reſarciebat; verumetiam ſpecialiter eumdem redintegrabat, cunctaque

deperdita in ſolidum reſtaurabat: ſed tu, ô Maria, per fructum tuum non tantùm deperdita reſtituis, verumetiam abundanti cum fœnore gratiam & benedictionem accumulas, & numquam priùs habita collargiris.

Numquid igitur te ritè lignum vitæ concinimus in
Pſ.73. medio paradiſi conſtitutum, quando Dominus noſter Ieſus Chriſtus filius tuus ſalutem operatus eſt in medio terræ? Nónne te velut amœnitatibus cæleſtibus deliciiſque diuinis circumfuſam circumſeptamque tota admiratur Eccleſia, quando virtus Altiſſimi obumbrauit tibi? Nónne benè lignum vitæ, quæ vitam nobis germinaſti? O benedictum fructum ventris tui! Vnica erat arbor illa in medio paradiſi; vnica quoque Crux illa viuifica, in qua mortua eſt vita; & tu pariter vnica es arbor, de qua meritò canamus; Nulla ſilua talem profert, fronde, flore, germine. D

Apprehendamus itaque, dilectiſſimi, Mariam, & beatiſſimis eius pedibus aduoluamur; vt ſit nobis lignum vitæ, cuius fructu viuifico, nouum ſemper vitæ ſanctæ vigorem aſſequamur; cuiuſque exemplis ceu foliis tegamur, ne nudi ſimus. Te igitur, ô virgo diuina, ſincero cordis affectu, pioque cultu, & ſedula tuarum virtutum imitatione, complectimur, ac fideli te charitatis nexu tenemus: vt ſis nobis lignum vitæ, & per te tuumque fructum viuificum, nos cum fructu noſtro ſpirituali vitæ purioris, beati reddamur.

O quàm id nobis fideliter, feliciter, & dulciter accidit, quando non ſolùm per veram abſolutionem nobis vitæ ſpiritus & gratia datur; ſed præſertim quãdo de fructu tuo ſaluifico, in medio Eccleſię Sanctorumque communione participamus! O ſanctam cæleſtemque eiuſmodi diuini pueruli Ieſu, ſpiritualis videlicet hominis educationem! Tu, Virgo caſtiſſima, ab Angelis in templo enutrita cenſeris; nec mirum, qui & Chriſtum in deſerto aluerint: tuque illum adhuc

adhuc paruulum vbere de cælo pleno nutriſti: & nos quoque tuis exemplis edocti & adiuti præſidiis, hanc noſtram nouæ vitæ prolem, cæleſti & euangelico paſtu enutrire ſtudebimus: verbo vitæ, piis deſideriis, ſanctis inſpirationibus, atque excellentiſſimo fructu ſacroſanctorum Sacramentorum; per quæ, velut Eccleſiæ vbera, cæleſtis dulcedinis, & Angelici nectaris guſtum ſuccumque exſugemus. Tu interim, ô Regina
E cælorum, ligni vitæ, velut ſceptri regalis ſalutem aſſerentis, præſidium nobis ſemper tuo interuentu procura propitium.

Oratio.

PRætende, miſericors Deus, fidelibus tuis dextram cæleſtis auxilij; vt quæ prognata ſunt nobis vitæ perfectioris initia nutrias; & meritis beatæ Mariæ nutrita cuſtodias. Amen.

9. VENA VITÆ.

Plaga, ſitis, morbi, procul hinc exeſte; ſcaturit
Plena ſaporatis vena ſalutis aquis.

Iudic. 13. QVID debemus, ô Maria, facere de puero, qui natus eſt nobis? Quid, ô anima mea, præter iam audita, ac beatiſſimæ Dei genitricis exemplo & interuentu, vt ſperamus, obtenta; iam agendum nobis incumbit, in bona nouæ vitæ ceu prolis educatione? De vena vitæ ſumendum eſt, quo ſubinde refocilletur, ac benigniſſimæ noſtræ Patronæ inſtinctu atque imitatione, vitam hinc gratiæ & æternæ felicitatis haurire debemus.

Numquid Domine, quemadmodum homini cibum in paradiſo ne eſuriret conceſſeras, ita dediſti & potum ne ſitiret? Sine dubio, nam vtrumque humanæ vitæ æquè erat neceſſarium. Ergo, poſt lignum vitæ Vena vitæ ſequatur, atque vtroque hoc beneficio in diua Virgine Maria fruamur. Audio quòd
Pro.10. dicis Sapiens; Vena vitæ, os iuſti. Concedo, ſed infi- A
ciari nòn poteris, quin multò præſtantius, Vena vitæ vterus caſtiſſimæ cæleſtiſque Virginis Dei Matris Mariæ. Nónne fons vitæ Chriſtus, qui in nobis quo- B
que fons ſaliens in vitam æternam fieri poteſt, ſi nouerimus donum Dei, dignatíque fuerimus guſtare, quis eſt, & quàm ſuauis eſt Dominus? Numquid Samaritanæ illi; nobiſque in illa, promiſit hanc gratiam? Et vnde quæſo fons iſte manauit? vnde pro- C
fluxit hæc aqua viuifica? Nónne venam ſcimus? ánne ſcaturiginem ignoramus? Numquid nouimus Mariam, Ieſu Domini noſtri Matrem?

O Venam vitæ! ô excellentem titulum! ô gratiam ſingularem! ô ſpeciale ſolatium animarum, in hac valle lacrymarum languentium! ô refrigerium & refo-

Plaga, ſitis, morbi, procul hinc exeſte; ſcaturit
Plena ſaporatis vena ſalutis aquis.

Gheeft dat kleyn kindt vor dranck; en laeft, dat in u leeft:
Hier-toe u Godt tot danck, een leuende ader gheeft.

Retirés-vous bien loin, ſoif, langueur, maladie:
Car, a nostre beſoin, sourd la veine de vie.

refocillationem paruulorum, alioqui præ ſitis ariditate in plateis morientium! Adhæret lingua lactentis non raro ad palatum eius in ſiti; præ ſpiritus ariditate, veræque deuotionis defectu, cui malo præſentiſſimum hæc Vena vitæ remedium eſt. *Thre.4.*

D Te igitur, ô Maria, peculiari cordis affectu complectimur, quæ arenti mundo tam almam humilitatis tuæ prærogatiuâ gratiam apud Deum inueniſti, tamque vberem ſitienti populo, in hoc mundi deſerto potum dediſti. Non recedet eapropter laus tua de ore hominum, & nomen tuum futurum eſt honorabile in æternas generationes. Miramur? admiremur. Quanta namque eſt illa celebritas, nominiſque immortalitas, quam Ana in Sacris eloquiis hoc

E modo eſt conſecutus; Iſte eſt Ana, qui inuenit aquas calidas in ſolitudine, cùm paſceret aſinas Sebeon patris ſui. *Gen.36*

Magnum reuera ſtupendumque myſterium; ego autem dico in peccatore & pœnitentia. Quid namque aliud Ana quàm gratiam ſonat, Sebeon autem peccati tumorem ſiue inflationem? Syriacè, tinctum ſiue intinctum ſignificat. Numquid in hac vmbra videmus, quomodo Chriſtianus poſt baptiſmum in peccata delapſus, per pœnitentiam, cordis carniſque confoſſionem, inuenit aquas calidas, lacrymas ſcilicet; dum in hoc mundi ſtatuſque mali deſerto, triſtique ſolitudine, quærit animas velut aſinas patris ſui, deperditas? Magni profectò momenti negotium: nam vt quemdam teſtantem audio; Fit plerumque gratior Deo, amore ardens vita poſt culpam, quàm in ſecuritate torpens innocentia. Numquid pœnitentia quoque eſt vnum ex perfectis donis deſcendentibus à Patre luminum?

Magna, miranda, & laude digniſſima ſunt hæc quidem, vti dixi: ſed, quid obſecro aqua pœnitentiæ, calidarumque lacrymarum profluuium prodeſſe poſ-

F ſit, abſque vitæ venæ fluente? Nonne figuratum illud

 in filiis

Exo.15 in filiis Iſrael olim obſeruamus? Illi ſiquidem cum tribus diebus per ſolitudinem ambulaſſent, neque aquam inuenirent, veniebant in Mara; nec poterant bibere aquas de Mara, eò quòd eſſent amaræ. Et murmurauit populus contra Moyſen, dicens; Quid bibemus? At ille clamauit ad Dominum; qui oſtendit ei lignum; quod cùm miſiſſet in aquas, in dulcedinem verſæ ſunt. Numquid hîc videmus, triduum pœnitentiæ inueniſſe aquas amaras, ſalſas lacrymas, quas lignum vitæ, crux Chriſti, fructuſque ligni vitæ vertit in dulcedinem? An non huius tibi conuerſionis aquæ & nouæ efficaciæ Dauid, Petrus, Paulus, Zachæus, Matthæus, Magdalena, aliiq́ue innumeri, locupletiſſimi teſtès ſufficiunt?

Verùm, quid iſtud quoque ad Venam ipſam vitæ Mariam, ex qua tantæ dulcedinis vis emanauit; quæ vita & dulcedo eſt noſtra? quæq́ue quantò magis hauritur, tantò magis excreſcit, & fluit abundantiùs? quæ non modò pœnitentibus calidas lacrymarum aquas in dulces conuertit; verumetiam iuſtis Deumq́ue timentibus amœniſſima gratiarum conſolatiòniſq́ue fluenta ſuppeditat?

Obſtupeſcite eapropter cæli ſuper hoc, & portæ

Ier.2. eius deſolamini vehementer, dicit Dominus. Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas.

Attendite, mundi amatores, Dei dona per beatiſſimam Virginem Mariam conceſſa ſpernentes; videte an non vos ipſi vobis tali facto viam & portam cæli deſolatis, veſtroq́ue æterno exitio inuiam redditis. Timete, ne idcircò ſatanicus Holofernes iuſto Dei iudicio, aquæ ductum veſtrum, per quem fons

Iudith 7. diuinæ gratiæ in veſtram ciuitatem influit, intercîdat: dum Venam hanc vitæ Mariam, fontis gratiæ & vitæ matrem non veneramini. Timete, inquam, ſi ſapitis, & tempus gratiæ, pluuiæ voluntariæ quam tam benignè

benignè piiſſimus ſegregauit hereditati ſuæ, tamque cæleſtis irrorationis occaſionem nolite negligere. Atque neſcitis? Aquæductus eſt ipſamet Virgo, cuius ſummitas cælos tangit, immò etiam tranſſcendit; vt fontem illum aquarum, quæ ſuper cælos ſunt, contingere poſſit, illiuſque fluenta ſuaui decurſu ad terram deriuare. Natus eſt fons, & vſque ad nos peruenit; & per Dei matrem, quaſi per venam venit. Teneamus venam, & veniam inueniemus: teneamus eam; quia tam diuina ac limpida lympha fruentes, refocillabi-
G mur, mundabimur, ſemimortui curabimur; immò mortui reuiuiſcemus: quia Vena vitæ viua & viuifica eſt.

Oratio.

DEus, cuius miſericordiæ fons eſt inexhauſtus, & bonitatis infinitus theſaurus; pectoribus noſtris rorem tuæ pietatis infunde; vt dilecti Filij tui genitrice Maria intercedente, ſemper in tuæ gratiæ participatione viuamus. Amen.

10. NA-

10. NAVIS INSTITORIS.

Abſque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat ſæcula longa fames.

Thr. 4. & 2.

PARVVLI petierunt panem, & non erat qui frangeret eis: matribus ſuis dixerunt; Vbi eſt triticum & vinum? cùm deficerent quaſi vulnerati in plateis ciuitatis, cùm exhalarent animas ſuas, in ſinu matrum ſuarum. O miſerandam antiquæ ſeruiliſque generationis inediam, qua ne tantùm alimoniæ cæleſtis ſuppetebat, quo conceptos productoſque ex ſe fœtus ſpirituales aliquouſque educarent! O beatos oculos, qui vident quæ nos videmus; ac felix ſæculum, quo nauis Inſti- A toris, de longè portans panem, ad oras noſtras, omni alioquin ſolatio deſtitutas, feliciter appulit!

Gaude mater, gaude proles, gaudete quæcumque nutricis vel baiulæ officio iuréve fungimini. Ecce, ecce, quàm vobis rerum ad victum paſtumque neceſſariarum abundans copia in ſacroſancta Virgine B Dei matre Maria, conceditur! Lignum vitæ fructumque ipſius, ac Venam vitæ per illam atque in illa guſtauimus; iamque per eius vbera de cælo plena ſuximus omnem dulcedinem, per quam cæleſtia dona ad nos ſunt deriuata. Verùm, vt varium eſt paruulorum nutrimentum, tandemque pane veſci aſſueſcunt; ita nunc in eadem hac noſtra Patrona, ſolidioris quoque alimenti ſubſtantiā admiremur, & exultantes epulanteſq; ſumamus. Panē hîc habes? fauus quoque mellis in proximo eſt, vt tibi apponatur.

Exulta, filia Sion, exulta anima mea, & in ſplendore vultus dilecti tui veſcere pane tuo. En, Nauis Inſtitoris, de longè portans panem, felicibus ventis appulſa eſt; & ipſa tota tibi perluſtranda, & per ſingulas partes ſumma cum admiratione gratiarumque actione contemplanda. Sed quid dicas, ſi hæc ipſa tantæ laudis in Dei Matre luſtratio, tibi cibus & potus ſit, magnumq;

Abſque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat ſæcula longa fames.

Siet hier Godts goedheit groot, in Maria vns ghegheuen,
Als meer-ſchip vol van broodt, brocht-ſy vns voort het leuen.

Une eternelle faim estoit a noſtre porte,
Quand cette nef le pain de vie nous apporte.

gnumq́; fiat in ſpirituali tua nutritione augmentum? Delectabit animum, vires augebit, & ſolidarum tibi conferet incrementa virtutum.

O Maria, quàm te mirabilem prædicamus! quàm ſingularem & raram gratiarum inuentricem! quàm prudentem, fortem, & conſtantem Heroinam in aſſecurando ſalutis noſtræ negotio! negotiatione penè dixeram. Et quídni dicam? In figura ſiquidem tui, iam ante tot ſæcula, Salomon matrem ſuam exquiſitis extollens elogiis, Facta eſt (inquit) quaſi Nauis Inſtitoris, de longè portans panem. *Pro.13.* O diuinum encomium, ô rarum inuentum, ô diuinam erga genus humanum iam inedia moriens miſericordiam! O nauis, ô panis, ô inſtitor, ô puppis, ô prora, ô velum, ô venti, ô portus, ad quem appuliſti! Liceat, ô Deipara Virgo Maria, tibi laudi, nobis voluptati ac ſaluti, ſingula in te tam optatæ nauis armamenta partéſque percurrere, atque ex ſingulis vt certis notis certò colligere, fidemq́ue facere, te hanc eſſe nauem, panem nobis è cælo portantem; quam non in ſpiritu vehementi contriuit Dominus, ſed in Spiritu ſancto ac leni, tamquam Inſtitor cæleſtis, aduexit.

Sed, quid primùm agemus? formámne, vel partes, atque armamenta, vſum, vectoremq́ue ſpectabimus, vel ipſum panem de longè tranſuectum conſiderabimus? Cuncta per ordinem: & quoad nauem ipſam, ſingula in te quàm optimè quadrare dignoſcentur, ô ſalutis noſtræ digniſſima reparatrix! Si for-
C mam totius vaſis attendimus; ſicut nauis ſubtus clau-
D ſa, ſupernè aperta, antè & retrò anguſtior & in medio lata; nónne ita tibi à parte terrenarum rerum cor clauſum, & ad cæleſtia apertum habebas? Numquid in initio & fine vitæ tuæ ſolicitior tibi, & nati filij, & orbatorum patre diſcipulorum cura incubuit, magiſq́ue quàm intermedio vitæ temporiſque decurſu
E coarctabat? Numquid ex malo quoque, te nauem hanc eſſe cognoſcimus, taliter à Propheta deſcriptam?

Cedrum

Eze. 27 Cedrum de Libano tulerunt, vt facerent tibi malum. Malus huius nauis, nónne & Chriſtus fuit, non tantùm ſi ſublimitatem ipſius in cedro ſpectemus, verùm etiam incorruptibilem qualitatem? Numquid & fructus vtriuſque conſentiunt? Poma ſiquidem cedrina, quadam ſui parte ſunt dulcia, quadam acerba, in reliqua verò ſui parte inter vtrumque medij ſaporis exiſtunt. Quid vetet, iſta in tribus Chriſti naturis partibuſque primariis obſeruare? Nónne Diuinitas dulciſſima eſt, caro autem in vita & paſſione amaritudine plena; anima verò, partim dolore repleta, in quantum ſuæ naturæ relicta patiebatur; partim verò plena dulcedine, in quantum Diuinitate fruebatur? Sed, quid ſi proram huius nauis, puppimque conſpexeris, Chriſtiane? quid non admirandæ conſolationis ex beatæ Mariæ primordiis atque honorifico vitæ fine recolliges, quo diuinum in ipſa myſterium, quanta quanta eſt, admireris? dicaſque exultabundus; O Diuinæ bonitatis, ſapientiæ, & potentiæ incomprehenſibile argumentum! Vis autem velum attendere? obſtupeſce. Numquid hic eſt Chriſtus appenſus cruci? F
Eze. 27 Audi Prophetam, & veritatem agnoſce. Byſſus varia de Ægypto, texta eſt tibi in velum. Nónne pictum quoque iſtud fuit? Candore puritatis in carne, rubore charitatis in anima, & aureo colore in Diuinitate. Iam ad merces ipſas aſcendamus, chariſſimi, & eis locupletemur ad ſalutem; atque hinc quoque nauem G hanc noſtram agnoſcamus; in cuius laudem maiori de cauſa, quàm de cruce concinimus; Sola digna tu fuiſti ferre ſæcli pretium.

O virtutes eximiæ, ô gratiæ ſingulares, ô noſtrarum animarum ſolatia! ſed inter omnia, ô panis angelice, de cælis allate! Tu Chriſte, panis hîc Angelorum, tu inſtitor nauis huius admirandæ; & ſpiritus tuus ſuper mel dulcis, carbaſi huius amplitudinem cæleſti cum caſtimonia mirificè impregnauit. Vereque de longè te nobis panem apportauit, quæ te de ſummis cælo-

cælorum, & ſinu Patris, in virgineum ſuum ſinum accepit. Sed ipſa quoque nauis de longè veniens, procul & de vltimis finibus; quæ benedicta ſuper omnes mulieres, vas fuit admirabile opus Excelſi: quæ nec primam ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem. Nam, à ſæculo non eſt auditum; vt eadem ſimul & virgo eſſet & mater.

O Mater alma! propera, & pane tuo de cælis allato famelicos ſatia. In vniuerſo ſiquidem orbe intolerabilis fames præualuit; & panis mundi leuiſſimus eſt, inanis, & amarus; puluis panis eius. O mundani, ô inopes, ô famelici & eſurientes! Accurrite, feſtinate; quare negligitis? Videtis quòd triticum venumdetur in Ægypto, quòd panis cæli venit in mundo. Ite ad Ioſeph, quem Deus pater vt iuſtum, ſanctum, ac prudentem nauis huius de cælo panem portantis, vt ſui granarij promum condum conſtituit, incorruptumque cuſtodem delegauit.

H O pietatem diuinam! ô prudentiam incomprehenſam, cuius inſtinctu, exiguo ligno credunt homines Sap. 14
I animas ſuas; & tranſeuntes mare per ratem, liberati ſunt. O raram humilitatis efficaciam! ô arcæ Marianæ, ſanctæque Eccleſiæ ſalutare myſterium! Valeant naues Tharſis, & mundanæ rates, poma portantes, quæ odorem eorum vtcumque referentes, nihil de
K ſubſtantia retinent. Tibi adhæremus, ô Maria, quæ panem Angelorum verum ac ſuperſubſtantialem, vteri tui genuinum fructum, nobis protuliſti: quem qui manducat, vitam æternam poſſidebit, atque adeò in ſemetipſo habebit.

Oratio.

DA nobis, quæſumus Domine, vt ſacroſancta ſalutis noſtræ myſteria frequentantes, beatæ Mariæ meritis, & in tuo ſemper amore creſcamus, & angelico pane vegetati, nouum in dies veræ ſumamus pietatis augmentum. Amen.

11. FA-

II. FAVVS DISTILLANS.

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

Pro.24 COMEDE filii mi mel, quia bonum eſt; & fauum dulciſſimum gutturi tuo. Sic & doctrina ſapientiæ animæ tuæ. O factum benè! Gratiæ tibi immortales Deus immortalis, quòd pani per Nauem inſtitoris de longè portato, pani inquam angelico, fauum quoque mellis adiicias, puero qui nobis natus eſt, educando. O dulce nutrimentum, ô ſalutare prolis ſpiritualis edulium, per quod in vitæ nouitate creſcamus, & interioris hominis robur in dies ſingulos augeatur!

Nu.11 Numquid & manna, ſaporis erat panis oleati; &
Exo.16 quod pueris magis acceptum eſt, guſtus eius, quaſi
Pro.25 ſimilæ cum melle? Mel inueniſti, ô anima mea, comedat puer inde, quantum ſufficit, ne ſatiatus euomat illud.

Gratiæ tibi, dulciſſima Virgo Maria, quæ dulcedinis tuæ præſtantiâ, mundi totius acerbitatem & amaritudinem dulcoraſti: quæ doctrinam ſapientiæ diuinæ nobis corporaliter genuiſti, per quam, infatuatam generis humani maſſam mirabiliter ſapore diuino imbuiſti. Accingimini, accingimini, lugentes & cõtriſtati mortales, quorum ventres veteris noxæ cruditate ſunt amaricati. Veni noua ſæculi renouati proſapia, & accepti temporis ſoboles; vt nati feliciter, felici quoque paſtu fruamini. En, mellis fauus apponitur, quem tibi mira liberalitate Maria produxit.

O temporis gratiæ, nouíque Teſtamenti fœcunditatem! O cæli Deique in miſeros mortales clementiam, atque abundantem benignitatem! Verè, cæli melliflui facti ſunt, & montes ſtillarunt dulcedinem. A

Iona-

FAVVS DISTILLANS.

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

Dat vns de bitterheit des weerelds niet en doode;
Js Maria vns bereydt, als honichraet van noode.

Si du monde le fiel cauſe de l'amertume;
A ce bournal de miel; qui toute la conſume.

Ionathas olim virgæ ſummitatem extendit,quam habebat in manu ſua, & intinxit in fauum mellis; & conuertit manum ſuam ad os ſuum,& illuminati ſunt oculi eius. Heu, parcam diuinæ dulcedinis in antiquo Teſtamento libationem! ô mirandam tamen tam exilis beneficij præſtantiam; qua pauxillo mellis in extremitate virgæ guſtato, viſus guſtantis noua claritate illuſtratur! Numquid hoc ſpecimen fecit,ſpemque dedit, plenæ mentium illuminationis futuræ, quando temporis plenitudo veniſſet? Mel diuini dulcoris & gratiæ modica tantùm intinctione virgæ guſtabant, mel lambendo ſolummodò de petra ſugebant, antiqui illius ſæculi filij, exaſperantis illius matris ſynagogæ: ſed longè aliud de fauo noui Teſtamenti futurum iam in ſuo modulo prægustabant. 1. Reg. 14.

Auditis,amantes animæ, quid dicat ſponſus dilectus veſter, de Eccleſia ſponſa, eademque operâ, de beatiſſima ſua genitrice Maria, gratiâ plenâ? Fauus diſtillans labia tua, ſponſa. O Domine, quid hoc rei eſt? Si labia fauus, quid igitur ipſius os, genæ, oculi, caput, virgineus ille maternuſque vterus, & denique quid ipſa tota? Sique fauus diſtillans eſt; ergo melle refertus, plenus,turgens,abundans: ergo dulcis,amabilis, delectabilis, profluus & gratioſus. Can.4.

Labia tua, ô Moyſes, fauus non erant, nam plus amaritudinis habebant, quàm dulcedinis. Habebas, teſte teipſo, vocem exilem, & linguæ eras impeditioris;legiſque amaritudo erat notiſſima,quando oculus pro oculo, & dens pro dente iubebatur rependi. Neque, ô Moyſes,diſtillans eras, ſed aridus & ſaxeus, veloque abſcōditus,quadrans cum tuis lapideis tabulis,in quibus tamen reuera erat abſconditum diuinæ legis arcanum, eiuſque ſubſtantiæ dulcedo concluſa, quam verè ex hac petra velut mel ſugere populi illi cogebantur. Sed vos, ô Iudæi,vt ſaxea corda gerebatis, cum tota veſtra ſynagoga; ita in Moyſe, & pe- Deu.32.

tra, tabuliſque lapideis, ariditas & durities veſtra rectè fuit adumbrata.

Non tu ſic, ô Ieruſalem noua! ô Eccleſia gentium! ô virgo Sion, vita, dulcedo, & ſpes noſtra, Maria! Fauus diſtillans, Eccleſiæ labia, Apoſtoli, prædicatores, doctores, ceteriq́ue tuorum myſteriorum præcones, rectores, paſtores, prælati: qui fauus mellis ſuis ſubditis eſſe debent amoris dulcedine, & quidem diſtillans affabilitate liberali ſuarum gratiarum ſuiq́ue totius communicatione, tamquam omnibus omnia facti, vt omnes lucrentur. Labia verò tua fauus diſtillans, ô Maria, decor humilitatis, ſermonis prudentia, modeſtia vultus, & totius denique habitus tui gratia, quâ gratiam in oculis Domini reperiſti.

Mel, parum mellitum, & parcum, veteris Teſtamenti, ex labiis & faucibus leonis collectũ erat, Samſone teſte, ac rei latentis exemplo; at poſtquam tu, ô Virgo ſanctiſſima, gratiam mellitæ dulcedinis apud Altiſſimum inueniſti; facta es tu verè fauus diſtillans in labiis tuis; præſertim, quando verba illa melliflua, totius mundi ſolatio, protuliſti; Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Sed, numquid ampliùs, modoq́ue adhuc magis eximio fauus diſtillans effecta es? Omnino: quando obſecro? Tunc omnium maximè, quando dulcem Ieſum Redemtorem noſtrum, quaſi fauum de fauo peperiſti. Numquid enim fauus, & mel in cera, Chriſti diuinitas in humanitate? C

Iudic. 14.

Quid vobis videtur, ô ſapientes, ô ſpeculatiui, ô Oedipi? Ænigma, ſi poteſtis, diſſoluite. Numquid tunc verè de comedente exiuit cibus, & de forti dulcedo? Numquid verè Maria, nobis terra promiſſionis effecta eſt, quæ lacte & melle manauit? Gaudeamus D de inuento fauo; de terra benedicta, & promiſſa, & obtenta: de monte ſtillante dulcedinem, & colle fluente lacte & melle.

At videte, mundani, voluptuarij; ne gratiam Dei

in vanum recipientes tamquam inutiles & abortiui proiiciamini. Ne anima ſaturata, ſibi plena, ſibi placens conculcet fauum; ſed ſuæ potiùs miſeriæ conſcia, ſitiens & eſuriens, etiam amarum (quod à percutiente ſananteque patris manu pati contigerit, ne cum hoc mundo damnetur) pro dulci habeat, & dulcedinis ipſius ac gratiæ copiam, pro cæleſti nectare & ambroſia reputet. *Pro.27*

Ita tu te geras, ſi ſapis, ô anima mea, paupercula, & omnium indiga: ſis humilis & paruula in oculis tuis, & Dei dona tibi per diuam Virginem Dilecti tui matrem conceſſa, magni ſemper facias, & grato animo perfruaris; vt quod in te, & ex te natum eſt, vitæ ſanctæ propoſitum & cœptum, magis ac magis hoc tam ſalutari mellis edulio adoleſcat in virum perfectum: tuque omnia tua cogitata, dicta, & facta iuxta diuinæ voluntatis placitum, proximique vtilitatem, componendo, fauus aliquando diſtillans eſſe reperiaris, Deo & hominibus grata.

Oratio.

PRopitiare, quæſumus Domine, piis ſupplicum precibus ac votis; vt amoris tui dulcedine delibuti, & vitare queamus, quod guſtatum adfert mortem, & beata Maria patrocinante, ſupernæ benedictionis gratiam acquiramus, vt gloriam felicitatis æternæ mereamur. Amen.

12. FONS SIGNATVS.

Non temeranda ſacrum claudunt ſignacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

Gen.21 SVRGE, tolle puerum, & tene manum illius; quia in gentem magnam faciam eum. Aperuitq́ue oculos eius Deus, quæ videns puteum aquæ, abiit, & impleuit vtrem, deditq́ue puero bibere. Numquid hoc de Agar, ancilla Abrahæ dicitur; quæ, conſumtâ aquâ in vtre, puerum abiecit ſubter vnam arborem, & è regione illius procul ſedit, ne puerum præ ſitis ariditate morientem videret? Si tantam geris Domine, tam ſupinæ negligentiſque matris, pro filij periclitantis incolumitate ſollicitudinem, quid non es facturus in ſtudioſæ fideliſque matris gratiam, vt ipſi in ſanctæ ſpiritualiſq́ue prolis educatione ſuccurras? A

Veni itaque, ô anima mea, & ſingulari beatæ Mariæ virginis fauore adiuti, præſtantem hunc ipſius titulum, hunc in finem internæ deuotionis indagine perſcrutemur, vt & fontis huius fluentis vtamur, & ipſi quoque certo quodam modo fons ſignatus effici mereamur. Numquid audimus ſponſum in hunc Cāt.4. modum de ipſa loquentem; Hortus concluſus, fons ſignatus, ſoror mea, ſponſa? Velut hortum concluſum aliàs expendemus, nunc vt fontem ſignatum te ô virgo Maria contemplabimur. Nónne rectè fons ſignatus appellaris, quæ aquam viuam fontemq́ue ipſum vitæ produxiſti, ſine vlla tamen orificij fontis apertione?

Videte, ô dilecti deuotiq́ue Deiparæ virginis amatores & cultores, qualem, quantamq́ue Heroinam, vniuerſæ felicitatis auctricem colatis, quam vobis in Domi-

Non temeranda, ſacrum claudunt ſignacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

Weeſt ſuyuer, wel bewaert, met gratie ouer-goten,
Als die maeght, die Godt baert, als een fonteyn be-ſloten.

Dieu de son sacré ſeau, signa cette fontaine,
Pour en afranchir l'eau, de la tourbe vilaine.

Dominam ac patronam elegiſtis ! Eia, bonâ veſtrâ
B ſorte lætamini. Hæc eſt enim illa benedicta paradiſi terra, de qua ſic in ſacræ Scripturæ principio legimus; Fons aſcendebat de terra, irrigans vniuerſam ſuperficiem terræ. Verè hic locus, de quo fons ille debebat aſcendere, qui vniuerſam terræ ſuperficiem irrigaret, ſuperbenedictus ſcilicet Virginis vterus, ex quo fons viuus, Chriſtus aſcendit, mundum vniuerſum ſua gratia rigaturus. *Gen. 2.*

C Numquid fons iſte quoque in quatuor diuiſus eſt capita, quando Dominus ac Redemtor noſter, matris Mariæ Vnigenitus, quatuor maximis in nos beneficiis influxit? Quæris, ô Chriſtiane, diſcipule Domini, myſteriorum amator, quænam hæc fuerint fluminum gratiæ capita? Creationem in primis attende, recreationem expende, conſidera iuſtificationem, & quartò glorificationem ex hoc fonte manantem contemplare. O quàm amœnè, quàm lætanter, atque inſuper quàm vbertim fluit; quamque copioſa apud
D Dominum noſtrum reperitur redemtio! O quàm nunc verè paruus fons creuit in flumen maximum; & in aquas plurimas redundauit! *Eſther 11.*

O felix ſacra virgo Maria, terra fontem generans, & fons ipſa verè fontem vitæ producens! neque ſolùm quatuor his in filio tuo fluentis ſcaturiens; verumetiam in eodem tot quotidie fontes in vitam æternam ſalientes educens, quot fiunt verè fideles; quotquot renati fonte Baptiſmatis, per piæ vitæ decurſum, orationibus, meditationibus, bonis ſuſpiriis & votis, ac potiſſimùm ardenti amore, ac charitatis operibus, mente & ſpiritu cæleſtibus inſeruntur: hauriunt, potant, inebriantur; vt inſtar conchæ ſemper ſibi repleti, proximis quoque per charitatem ad modum canalis & fontis ſint proflui; fons ſignatus ſibi, ſaliens aliis in commune æternæ vitæ compendium.

Tu itaque, ô Domina, mater noſtra, tu noſtræ ſalu-

tis inuentrix, tu Mater digniſſima noſtri Saluatoris,
Iſa. 58. tu fons aquarum cuius non deficient aquæ. Sed quid?
Zach. 13. num, quia Zacharias patentem hunc fontem vocat, (erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Ieruſalem) miraris mundane, terrena ſapiens & cæleſtium indigus, quonam pacto fontem eumdem ſignatum appellemus? Diſce itaque. Non ſolùm ſignatus fuit, quòd mater exiſtens Maria, virgo permanſerit; verum etiam, quòd ſingulari Dei prouidentia fuerit hic fons cuſtoditus, ne vllis huius ſæculi ſordibus ceu cœni colluuie ſordidaretur. Patens igitur, quia omnium vſibus fuit expoſitus, pauperis æquè ac diuitis: ſignatus verò, quia nulli pollutioni ſubiectus, nullis coinquinamentis expoſitus. Fœcunda igitur Mariæ virginitas, fons ſignatus eſt; qui aquam viuam nobis in Chriſto protulit, qui tamen virginitatis clauſtrum non reſerauit.

Nónne ita ſepulchrum tuum Domine ſignatum ſigilliſque munitum audiuimus, & tamen inuiolatâ ſepulchri clauſurâ poſt triduum rediuiuus exiſti? Quid ſi dixero, Matris tuæ Mariæ ſecretum, præter intemerati pudoris ſignaculum, etiam Angelorum cuſtodia fuiſſe munitum, quemadmodum monumentum tuum, præter ſignatum lapidem, etiam munitum fuit cuſtodibus? Age, virginalis epithalamij decantator; dic nobis Rex pacifice, quod in ſpeciem ſuper huius cuſtodia thalami præuidiſti. En lectulum
Cāt. 3. Salomonis ſexaginta fortes ambiunt, ex fortiſſimis Iſrael. Omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi. Satis, ſatis! ecce pluſquam Salomon hic, qui in te, diua Virgo, tamquam in ſole poſuit tabernaculum ſuum; & ex te, ſicut ſponſus egreſſus eſt de thalamo ſuo.

O benè ſignatum & cuſtoditum fontem, & mirè patentem; quò nec manus, nec pes, nec oculus hominis, aut beſtiæ agri, acceſſum vmquam inuenit; quem neque volucres cæli, neque vllæ aëreæ poteſta-

tes

tes aliquo modo potuêre coinquinare; & cui virtutes omnes, dona cæleſtia vniuerſa, atque angelicæ poteſtates in tutelam fidam conceſſæ ſunt: qui tamen tam vniuerſo mortalium generi eſt in vſum atque vtilitatem expoſitus; vt non viuat, qui Mariæ patrocinium piè rogarit, & repulſam ſit paſſus.

Age igitur, ô anima mea, & ex hoc fonte ſic hauri, ſic te tuamq́ue prolem pota, ſic in omni neceſſitate tam ſalutari lympha refocilla; vt tu quoque ipſius exemplo & auxilio, fons ſignatus euadas: ſcaturiens quidem in omne bonum, ſed clauſus & obſignatus ad omnes inſidias & incurſus inimici. Alioqui, cuſtodi teipſam ſollicitè, ne des aquæ tuæ exitum, nec modicum; nec mulieri nequam (corruptæ ſcilicet naturæ, prauæq́ue voluntati) veniam prodeundi. *Eccli. 25.*

Oratio.

ANimæ noſtræ, Domine, ſicut terra ſine aqua tibi; pietatem itaque tuam, beatæ Mariæ intercedentibus precibus ac meritis, imploramus, vt illas gratiæ tuæ fonte fæcundes, quatenus peccata noſtra dignè plangentes, & remiſſionem peccatorum te miſerante mereamur accipere, & tibi ſincero corde ſeruire. Amen.

13. PVTEVS AQVARVM. VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis ſufficit vndas?
Ductus inexhauſto tullius oceano.

Cant.4 FONS hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. Verè, Domine Deus, magnam habet aqua gratiam: quòd ea quæ timemus in terris, amamus in aquis. Quæ noxia in terris, in aquis innoxia ſunt; quam etiam vim habet aqua in Eccleſia tuæ. Ionam emendauit aqua, quem terrena deflexerant: pſallebat in vtero ceti, qui mœrebat in terra. Petrus confeſſus in fluctibus, quem in terra negabat. Aquæ ſeruarunt, quem homines crucifixerunt. Sic adhuc quotidie admiranda ſalutaris aquæ præſtantia, tum in præcipuis Sacramentis, quæ in aquarum ſubſtantia condidiſti; tum in cæleſtibus multiformis tuæ gratiæ fluentis, per quæ fideles tuos in Eccleſia tua fœcundas, & iuxta ſuam vnumquemque ſitim ac deſiderium refocillas & potas.

Sed, ô ſingularem aquarum viuentium theſaurum, quem nobis in ſacroſancta dilecti filij tui matre tradidiſti! In hac ipſa, de ligno vitæ guſtauimus, de vitæ vena libauimus, de pane quem de lõge portauit comedimus, fauum mellis diſtillantem lambuimus, & de fonte ſignato potauimus: iam, quę tua Deus eſt munificentia, in eadem puteum aquarum viuentium reperimus. Tu verò, fons hortorum, Maria, cordium A
noſtrorum areolas irrigans, tu puteus aquarum viuentium, de Libano fluentium cum impetu, quo feruorem tui deſiderij ad conſolandum exules filios Euæ, declaratum agnouimus.

Venite & videte chariſſimi, ſtudioſi mecum melio- B
rum chariſmatum æmulatores, & rogemus pariter;

Num-

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis ſufficit vndas?
Ductus inexhauſto tullius oceano.

Wacht-u van ſ'Weerelds pleyn, dat quade luſten heeft;
Maer keert-u ter fonteyn, die trooſt en leuen gheeft.

Qui fournit a ce puy, ſon eauë touſiours viue?
Mon Dieu, de votre appuy, cette ſource deriue.

Numquid hic eſt, Domine, puteus ille patris noſtri Iacob, iuxta quem ſediſti laſſus, hoc eſt, pertæſus peccatorum & miſeriarum mundi pereuntis? Numquid hic eſt puteus gratiæ, miſericordiæ, ac reconciliatio-
C nis humanæ, capacibus matris tuæ complexibus charitatis incluſus, iuxta quem ſitibundus ſalutis noſtræ, dixiſti Samaritanæ noſtræ Mariæ; Mulier, da mihi bibere? Numquid circa hunc eumdem, quemadmodum deſiderat ceruus ad fõtes aquarum;
D ita tu, quaſi canibus actus ac fatigatus, ad noſtram ſalutem anhelans, adſpiraſti? Agnoſco deſiderium, Do-
E mine, agnoſco & myſterium. Veniſti ad Propheтiſſam, ad Virginem; & per Gabrielem angelum tuam illi ſitim nuntiaſti; & quaſi vnicornis præ agitatione
F feruentis deſiderij furens, in ſinu Virginis manſuefactus, quieuiſti, & captus es: captus inquam es, in ſalutem omnium te capientium, vt à te ſalubriùs caperentur.

Salue igitur, Maria, miſerorum ſolatium, languentium fortitudo, ſpes afflictorum, puteus aquarum viuentium, laborantium ſitim ſedans, & gentium pacans gemitum. Numquid, ô amici, felicitatis huius cæleſtis conſortes, numquid aquæ viuentes ſunt, gratiæ perennes, ę cæleſti vena fluentes, numquam in ſe ſtagnantes, neque induſtriâ humanâ collectæ, vel ex magno mari mundi hauſtæ?

Ite, ſæcularium deſideriorum ac voluptatum car- *Ioſ. 2.* nalium cultores, atque in aquis maris mortui, mariſque ſolitudinis oblectamini, quæ mundum ſapiunt & ſignificant.

Numquid illæ quidpiam viui producunt, & non potiùs viuentia enecant? Sunt aquæ Ægypti, deliciæ *Exo. 7.* mundi, computreſcentes iudicio Dei, & piſces qui ſunt in hoc flumine perimentes. Non poterant Ægyptij bibere aquam illam, quia ſanguis erat in tota terra Ægypti; & vos ſtulto mundi amore ebrij peccatores, amariſſimas ſalſiſſimaſque eius aquas amatis?

Sed, gaudete, ſi ſapitis, & de beneficio toti mundo per Mariam exhibito congratulamini. Ecce, dulciſſima noſtri Redemtoris Genitrice mediante, ceu puteo aquarum viuentium, aquæ veſtræ mortiferæ, per Dei gratiam ab hac Virgine inuentam, ſaliſque ſapientiæ ex hoc puteo hauſtæ commiſtione ſanantur. Non meminiſtis, quid in veſtri figura viri Ierícho olim ab Eliſæo petiuerint? Audite quid inquiunt: Ecce, habi-

4 *Reg.* 2. tatio ciuitatis huius optima eſt, ſicut tu ipſe Domine perſpicis; ſed aquæ peſſimæ ſunt, & terra ſterilis. Ita vobis, ô mundi habitatores inſipidi, ſæculi huius habitatio, licet ſterilis ſit terra, & aquæ peſſimæ, optima eſſe videtur; ita mundi præſtigiis infatuatum eſt vobis omne cor atque iudicium. Sed remediũ apprehendite. Afferte, inquit vir Dei, mihi vas nouum, & mittite in illud ſal: Quod cùm attuliſſent, egreſſus ad fontem aquarum, miſit in illum ſal, & ait, Hæc dicit Dominus; Sanaui aquas has, & non erit vltrà in eis mors neque ſterilitas. Sanatæ ſunt ergo aquæ, vſque in diem hanc. Numquid amaritudo mundiq́ue mortalitas, per fœcundam hanc Virginem, matremq́ue virgineam, puteum aquarum viuentium, ſublata eſt? Numquid hoc in typo ceu ſpeculo quodam, & tamquam ex eodem hoc fonte promanans, vſus ille ſacer Eccleſiæ fulget, quo luſtralis aquæ aſpergine cuncta ſanctificat? Numquid hoc quoque per figuram de Leuitis olim mandatum fuit à Domino: Tolle Le-

Nu. 8. uitas ex medio filiorum Iſrael, & purificabis eos, iuxta hunc ritum adſpergantur aqua luſtrationis.

Sed, ô beatiſſima ac dulciſſima Virgo, patrona noſtra ſingularis, Maria, ediſſere nobis, ſi placet, hanc tui cauſſâ ſurgentem emergentemq́ue ambiguitatem. Quomodo te priùs, & quidem non niſi ductu ſacræ Scripturæ, fontem diximus, & nunc puteum appellamus, quam antea quoque fluuio comparauimus? An iſta ſolutio? Num, quòd aqua quidem viua Chriſtus eſt, eiuſque abundans gratia, quem tu nobis pro-

produxiſti : ſed, quòd ideò fortè quibuſdam eſt hæc gratia puteus; quia, dum peccatoribus occulta eſt, per laborem pœnitentiæ illam debent haurire, & cum ſancto illo lapſo, de profundis clamare? An ideò quoque quibuſdam inſtar fontis eſt, quia deuotis ac piis vltrò manat; eiſque ſe citra magnum laborem communicat? fortè etiam eapropter quibuſdam hæc eadem gratia ceu flumen eſt, quia illis peculiari Dei munificentiâ largiter & abundanter effunditur vt affluant. Alioquin, Domine, gratia tua (niſi quis ſuâ culpâ ſibi reddat abſtruſam) ex ſe fons patens eſt, & vbertim effluens. Aquæ itaque tuæ, ô Maria, intrent mare & exeant, & ſanentur aquæ: atque omnia ad Ezech.
quæ venerint aquæ iſtæ, ſanabuntur & viuent. Nec 47.
mirum; quia aquæ tuæ, ô Virgo benedictâ, ſubter limen domus Dei ad Orientem egreſſæ ſunt, & in latus templi dextrum, iuxta propheticam viſionem, deſcenderunt.

Oratio.

DEus, qui præcipua quæque Eccleſiæ Sacramenta in aquarum ſubſtantia condidiſti; da, vt renatis fonte Baptiſmatis, vna ſit fides mentium, & pietas actionum; vereq; in eis fiat tuâ gratiâ fons ſaliens in vitam æternam. Amen.

14. TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo qua melle fluit, lactiſq; medullâ,
Quid niſi delicias Emmanuelis alit.

3. Reg. 17. SVRGE, vade in Sareptha Sidoniorum, & manebis ibi. Præcepi enim ibi mulieri A
viduæ, vt paſcat te. Vide, ô anima mea, dilecta dilecti tui; videte vos quoq. omnes, quotquot fœcunditate ſpirituali, fructum nouæ vitæ ſecundùm Chriſtum agendæ nutrire, & ad perfectum vſque educare nitimini, & fortaſſe laboratis. Videte, inquam, ſupernæ bonitatis erga veſtrum hoc pium ſtudium prouidentiam & benignitatem. Sugite mel de petra, fauum præ plenitudine diſtillantem adlambite, de fonte ſignato, de vena vitæ, & ex puteo aquarum viuentium haurite, bibite; quin & nouæ vitæ primordia, ſancta germina, fœtumque diuinum, viuacibus hiſce deliciis & eduliis paſcite, fouete, roborate. Quid enim nobis Sareptha, niſi anguſtiam bucculæ ſonat; humilitatem virginis, matris egeſtatem, anguſtiam ſtabuli? Sidon verò viaticum ſeu cibarium? quo nobis certò conſtet, & diuino velut oraculo nuntietur, in hac Sareptha Sidoniorum nos abundè cibaria reperturos, quorum confortati præſidio, ex hac mundi miſeria & anguſtia ad amplitudinem patriæ cæleſtis pertingamus. Surge Elia, Deum ſaluantem quærens, amans, colens Chriſtiane. Surge inquam & exurge, à puſillanimitate ſpiritus, propter innatam formidinem; & ab animi tempeſtate, propter inſidiantium perſecutionem. Surge mente, ſurge ſpe & fiducia, in hac tua egeſtate: & vade in Sareptha Sidoniorum: præcepit ibi Deus mulieri, vt paſcat te. Et quænam illa, quæris? Eſt illa mulier miſericors Sarepthana, mulier illa magna Sunamitis, mulier illa ſapiens in Abela, mulier Prophetiſſa in Ephraim, mulier fortis in Ieruſalem, mulier virum circum-

 TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo quæ melle fluit, lactiſque medullâ,
Quid niſi delicias Emmanuelis alit?

Op dat u goedt propooſt beklyue in t'deughdich leuen,
hier werdt u t'uwen trooſt boter en melck ghegheuen.

Aus delices du ciel, la Vierge-mere donne
Et le beurre et le miel, dont le sein luy ſurionne.

circumdans; Virago, Iſſa, Maria: cui ſingulari Deus indulto & magno priuilegio demandauit, vt paſcat te, & puerum quem ipſe dedit tibi: illi mandauit de te, ac præcepit illi, vt te nutriat, vires ſuppeditet, vitam habeas, & abundantiùs habeas, vt valeas, vt vegetus ac fortis fias; vt accingas quoque fortitudine lumbos tuos; vt in fortitudine cibi illius, quem illa datura eſt tibi, ambules quadraginta diebus & quadraginta noctibus, tempus nempe vniuerſum vitæ huius mortalis & caducæ, bonis maliſque permiſtæ: donec venias ad montem Dei Horeb, montem Domini, montem excelſum Dei excelſi, vbi accipias benedictionem à Domino, miſericordiam, gratiam, & gloriam à Deo ſalutari tuo.

Gratiæ tibi Domine, pro tanta hac tua charitate & prouidentia, erga me indignum famulum tuum, & filium ancillæ tuæ, animæ meæ, tibi placere & ſeruire cupientis. Dicamus omnes gratulabundi felices filij Euæ, ſed non iuxta formam murmurantis ſeque excuſantis Adæ, dicamus læti, dicamus grati, dicamus vnanimiter collaudantes datorem & datum; O Domine! mulier quam dediſti nobis, dedit nobis de ligno vitæ, & comedimus illud, vt ignoremus mortem, neque eam guſtemus in æternum. Dedit nobis de vena & fonte vitæ, & bibimus; & reuerſus eſt in nobis ſpiritus, quem amiſeramus quia miſeri foras emiſeramus. Dedit nobis de fauo mellis, & comedimus quantum ſufficeret, & ecce aperti ſunt oculi noſtri atque illuminati, vt videre & guſtare incipiamus, quàm bonus & ſuauis es Domine, qui tam bona ac ſuauia nobis electuaria in hac muliere, virgine Maria, conceſſiſti.

O maternam virginis fœcunditatem! ô virgineam matris integritatem! ô mulieris prudentiam! ô patronæ benignitatem! ô Prophetiſſæ ſublimitatem! ô Heroinæ fortitudinem! ô amœnam & almam nutricis vbertatem! ô ancillæ Domini principatum! ô matriſfami-

familias ſollicitudinem! quæ conſiderat ſemitas do-
Pro.31 mus ſuæ, & panem otioſa non comedit: quin & de
nocte ſurrexit, quando omnes in tenebris & in vmbra
mortis ſedebant; deditque prædam domeſticis ſuis;
prædam, quam deuotiſſima humilitate ſua de ſummo
cælorum detraxerat: prædam ſpontaneam, diuinam,
rapi geſtientem, ſalutem omnium noſtrûm iam ab
æterno ſitientem, prædam inquam prædari quærentem,
quia deliciæ eius eſſe cum filiis hominum. Deditque
cibaria ancillis ſuis, humilibus, ſeruituti diuinæ
mancipatis, fidelibus, piis Chriſtianis credentibus,
bonæ voluntatis hominibus, Legi mentis atque
diuinæ conſentientibus, obtemperantibus, diuinam
prolem in matre colentibus. O prædatrix Maria,
verè prudens & pia! Eat nunc auarus, impius, hypocrita,
ſuperbus; & ſe, quiſquis volet, vanidis huius
mundi quiſquiliis ſaginare contendat; non ſaturabitur:
famem tales patientur vt canes, & deuorabunt
eos aues morſu amariſſimo, mors depaſcet eos.

Iob 20. Anne putatis, quòd eiuſmodi terræ filius, riuulos B
fluminis, torrentes mellis & butyri videbit? Aberrabit
toto cælo, niſi reſipiat. Te, ô ſuperbenedicta virgo
Maria, non amant mundani nec colunt, quia non norunt
te, neque filium tuum Ieſum Chriſtum; vnde
etiam dulcedine veſtra non fruuntur. O Maria patrona
noſtra, bonæque noſtræ voluntatis adauctrix &
fautrix! te laudamus, te inuocamus, tuum imploramus
auxilium. Tu nobis eſto in hac vita vitæ mortalis,
ſpes vnica vitæ immortalis. Eſto tu nobis torrens
mellis & butyri; vt iuxta nutritionem Vnigeniti tui,
Iſa.7. butyrum & mel comedentis, diſcamus & nos reprobare
malum & eligere bonum.

At, venite filiæ Sion, animæ cæleſtium myſteriorum
ſpeculatrices; nónne videmus hîc in Domina
Gen.18 noſtra, non ſolùm Saram tria ſata farinæ miſcentem, C
ſed & Abraham diſcurrentem, apponentemq; nobis
butyrum & lac; vt cõfortetur cor noſtrum, & transeamus

mus viam noſtram virtutum, cum Domino & Angelis eius? Sed ecce, numquid etiam in Domina noſtra Maria virgine, inſtitrice, & nutrice noſtra, grādæuum
D Berzellai nobis in Dauide inediam cum ſuis patiente, offerentem frumentum, & hordeum, & farinam, & polentam, & fabam, & lentem, & frixum cicer, & mel & butyrum? Iam nihil eſt adeò, quòd de educanda prole noſtra ſpirituali ſolliciti ſimus, in tanta ſpiritualis alimoniæ abundantia. *2. Reg. 17.*

E Sed numquid hîc quoque Iahelem contemplamur? Surge Maria, ſurge Iahel noſtra: Ecce accurrit Siſara, aduerſarius noſter: in tabernaculo corporis noſtri ſenſuumq́; noſtrorum tentorio deliteſcere cupit inſidiator; vt recollectis ibidem viribus, in caput noſtrum, animam inquã noſtram, inſurgat atrocior. O Maria! tu mulier illa, de qua dictum eſt ab initio; Inimicitias ponam inter te & mulierem; inter ſemen eius & ſemen tuum; & ipſa conteret caput tuum. Contere, ô mulier fortis, caput Siſaræ, diaboli frange potentiam & conatus elide. Vtq́ue ſecurior id exequaris: aperi vtrem lactis (non quo tuos lactas filios, filij tui fratres, Chriſtianos) ſed lactis ſoporiferi & hallucinationis; & clauo tabernaculi, virtute confixi Chriſti, tempus capitis eius transfige, vt ſoporem morti ſocians deficiat. O virtutem eximiam torrentis mellis & butyri, non minùs in hoſtium infeſtorum excidium, quàm in vernaculorum & amicorum ſalutem ſempiternam! *Iudic. 4. & 5.*

Oratio.

Omnipotēs ſempiterne Deus, qui ſterilia tuorum corda fœcundas, & nouam virtutum proſapiam facis progignere: da nos ita ſpiritualibus ſemper nutriri alimentis; vt B. Mariæ patrocinio, & in bono cœpto creſcamus, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

IN VII. TITVLOS ORNANTES ARGVMENTVM.

NATVS *homo educari debet, quemadmodum ſeptem præcedentibus titulis eſt oſtenſum: ſed, cùm præcipua educationis ſit portio, debitus morum ornatus ac compoſitio; Sapientia in primis eſt neceſſaria, quæ in ornamentis humanæ vitæ primarium locum tenet. Nam, teſte ipſomet* Pro.11. *Sapiente; Circulus aureus in naribus ſuis, mulier pul-* Pſ.44. *chra, & fatua. Econtrà verò; Omnis gloria filiæ Regis (animæ fidelis) ab intus; in fimbriis aureis: ſapienter & ſecundùm ordinem omnibus ad finem & conſummationem vſque diſpoſitis. In veſtitu deaurato: ſapientia nimirum vera; quæ pretioſi veſtimenti locò deſeruiat. Itaque ſeptem titulos nouam prolem ornantes tractaturi, à ſapientia ſumamus exordium.*

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

Pro.9. SApientia ædificauit ſibi domum: excidit colum- A
nas ſeptem. Inquiramus ô anima denuò, ad ſecuriorem operis incepti progreſſum; Quid debemus Iudic. 13. facere de puero, qui natus & datus eſt nobis? Educandus haud dubiè, erudiendus, atque in omni morum ornatu formandus eſt; vt qui ex Deo natus eſt, à parentis nobilitate non degeneret: ſed, vt, poſtquam hic eius imitator exſtiterit, cum eodem corregnet in cælis. Iam igitur, anima mea, teipſam quaſi domum benè ordinatam & inſtructam debes efficere, ſicque comparare, in qua æterna Dei ſapientia, vnigenitus inquam

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

Siet hier het huys der deught, der Wyſheit, en des heeren:
Leert-dan voorts, hoe ghy meught kōmen ter hooghſter eeren.

Vers ce temple d'Honneur, ou loge la Sageſſe
Redreſſés, ô Seigneur, les pas de ma ieuneſſe.

inquam Dei atque Mariæ filius habitet, ſuamq́ue faciat manſionem.

Numquid Eccleſiam ille ſibi conſtruxit, ac ſeptem in ea Sacramentis ſancitis, quaſi columnis ſeptem, è ſolida rupe excifis, eamdem ſtabiliuit? Nónne matrem quoque ſuam eiuſmodi domum exædificauit, ſanctificauit, omniq́ue virtutum, ac gratiæ ornamento repleuit? Sed & ipſa eſt ſapiens illa mulier, quæ domum ſuam ædificauit, bono ſinceri in Deum amoris iacto fundamento, atque inconcuſſis ſolidarum virtutum muris erectis, tectum cæleſtium contemplationum impoſuit, morumq́ue honeſtiſſimorum ornamentis inueſtiuit. Quemadmodum igitur hanc, ô anima mea, Patronam hactenus elegiſti, in ſpirituali ſanctioris vitæ prole fideliter educanda; ita in eadem ritè formanda atque ornanda, eandem obſerues oportet. Noli, obſecro, quidquid agas, inſipientem illam imitari mulierem, quæ exſtructam quoque domum, indiſciplinatâ ſuâ agendi ratione, conuellit, & deſtruit. Nónne peſſum ire debent optima quæque, niſi ſapientia gubernante conſeruentur? Pro.14.

O Dei mater alma, virgo benedicta Maria; ſuſcipe me hodie in tuum ſeruum, diſcipulum, filium. Diſcere, proficere, & tandem te dirigente atque adiuuante, deſidero ad diuinæ ſapientiæ famulatum ac familiaritatem pertingere; vt intrans & exiens in omnibus quæ acturus ſum, ſapienter me geram.

Accurrite, accurrite, veri Iſraelitæ, deuoti Chriſtiani, in omni genere ſapientiæ ſalutaris erudiri cupientes, & ſapientiæ Sanctorum ſtudioſi amatores. Si primus ardor diſcendi nobilitas eſt magiſtri atque excellentia præceptoris; certè nos meritò debet doctricis noſtræ dignitas ad amorem ardoremq́ue diſcendi permouere.

Inuenimus Magiſtram, Meſſiæ matrem, domum Sapientiæ, virtutum ſcholam, atque Angelicæ puritatis doctricem, omni decore adornatam, glatiâ ple-

Eze.43 nam. Ecce, ecce inquam admirabile factum: Im-
3. Reg. 8. pleuit gloria Domini domum hanc Sapientiæ, ſicut orante Salomone impleuerat gloria Domini, domum Domini. Numquid ita dignum & iuſtum erat? Numquid ita de illa pater Salomonis Rex Dauid fuerat vaticinatus? Nónne, quando hanc ædem à ſe præparatam, à Salomone verò exſtruendam in ſpiritu præuiderat; atque in ea, ceu figurâ magnificâ, domum hanc, beatam Mariam, velut propriam Chriſti veri Meſſiæ habitationem ac ſacrarium, gratulabundus
Pſ.92. exclamauit; Domum tuam decet ſanctitudo Domine, in longitudinem dierum; quia in æternum, & in ſæculum ſæculi?

O quàm te multis nominibus Sapientiæ domum, Virgo ſanctiſſima, prædicamus! Te Sapientia Dei, Chriſtus, vt ſummus architectus ædificauit; te vt verus Salomon ſanctificatam Deo dedicauit, inhabitauit, omnibus ornamentis impleuit, nouem in te menſes corporaliter requieuit, & inde mundum interim vniuerſum ſummâ ſapientiâ gubernauit. Numquid & tu, ô Mater ſuperbenedicta, verè in ipſius tuamque laudem dixiſti; Qui creauit me,
Eccli. 24. requieuit in tabernaculo meo? Numquid æquè verè de te Propheta præcinuit; Sanctificauit tabernaculum ſuum Altiſſimus? Nónne Spiritus ſanctus obumbrauit tibi? Numquid & te ſupra firmam petram fundauit, quam in ſua charitate firmauit, & in ſeipſo
Cant. 8 totam ſtabiliuit? Dum enim, ô Dilecta, ſuper dilectum tuum ſic innixa fuiſti, Deum ipſum pro fundamento habuiſti.

Sed, ô ſuauiſſimam domus huius ædificationem! ô virgineam in ea templi viui, veri Salomonis, productionem! Malleus & ſecuris, & omne ferramentum, non ſunt audita in ea, cùm ædificaretur; illaque petra fuit in ea exciſa ſine manibus, de qua ſeptem Sacramentales columnæ exciſæ ſunt. O ſapientiam diuinam, ab originali noxa cunctiſque inquina-

quinamentis carnis & animæ Mariam præſeruantem! O altitudinem diuitiarum Dei, qua factum eſt, vt nihil eſſet in templo eius; quod non auro charitatis
D & ſapientiæ tegeretur! Beati ſerui tui, Domine, qui habitant in domo tua, & participant de tua ſapientia. Dicis etenim tu de hac ipſa magnificè: Ego elegi, & 3. Re. 9.
ſanctificaui domum iſtam: eruntque oculi mei, & cor meum ibi, cunctis diebus. O Domine, da quæſumus, Pſ. 64.
habitemus in ea, ibique diſcamus prudentiam. Replebimur in bonis domus tuæ: ſanctum eſt templum tuum, mirabile in æquitate.

Ad te itaque confugimus, ſancta Dei Genitrix, tamquam ad domum & ſedem Sapientię, in qua vera cæleſtium rerum ſapientia, adornatrix animarum addi-
E ſcitur, & hauritur. Tu namque, ô Maria, es mulier illa ſapientiſſima, quæ ad Dauid verum venit, & pa- 2. Reg.
trocinium cauſamque refractarij filij ſuſcepit, & 14.
reconciliationem ipſius obtinuit: dicens ei; Reduc eiectum tuum; genus humanum, per peccata deper-
F ditum; ſed tamen à Deo patre in ſalutem electum. Tu es illa quoque prudens mulier, Maria, quæ eumdem iratum placaſti, pro ſtulto Nabal, Adamo, omnium 1. Reg.
noſtrûm parente, ſollicitans; tibique reſponſum ab 25.
illo, Benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, quæ prohibuiſti me, ne vlciſcerer me manu mea. Ecce, audiui vocem tuam, & honoraui faciem tuam.

Oratio.

DEus, qui per ineffabilem tuam ſapientiam mundum condidiſti, & per eamdem vniuerſa conſeruas, & conſeruata gubernas; mentes noſtras, quæſumus, cæleſtibus inſtrue diſciplinis; vt quæ tibi ſunt placita cognoſcentes, illa quoque intercedentibus B. Mariæ virginis meritis, exequamur. Amen.

16 SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus,
Exemploq; animum candidiore laua.

CANDOR eſt lucis æternæ; & ſpeculum
Sap. 7. ſine macula Dei maieſtatis; & imago bo-
nitatis illius. Quemadmodum tu Domi-
Pſ. 44. ne, ſpecioſus es forma, præ filiis homi-
num; ac ſpecie tua & pulchritudine tua intendis,
proſperè procedis, & regnas; ita concupiſcis decorem
animarum noſtrarum, cuius virtute & præſtantia,
tecum etiam proſpero viæ virtutum ſucceſſu & pro-
greſſu, aliquando regnemus. Tu ſcis Domine, quia A
amo te; quia dilexi decorem tuum, & pulchritudinem
agri pleni, quæ tecum eſt; vt & ſpeciem Eccleſiæ tuæ
ſponſæ; atque ſpeciali modo glorioſæ ac beneplacitæ
tibi matris tuę virginis Marię. Quod namq; primariè
ſenſu ſublimiſſimo de te, vt æterna Patris ſapientia
diximus, hoc inſigni quoque communicatione ſplen-
doris, ac immaculatæ puritatis pluſquam angeli-
cæ, de illa lætantes profitemur; Speculum eſſe
ſine macula.

O felices nos, homines bonæ voluntatis, viros
deſideriorum, docibiles Dei, boni æmulatores, ſtudio-
ſoſque indagatores quæ ſit voluntas Dei bona, bene-
placens & perfecta, tametſi Domine imperfectum
meum magnum nimis videant oculi tui.

Huc, huc, formarum amatores & amatrices, ſpecu-
latores & ſpeculatrices, & quotquot eſtis ad vnum,
curioſi pulchritudinis humanæ obſeruatores & ſecta-
tores; adeſte, & vultum animarum veſtrarum, for-
mamque conuerſationis veſtræ ad gratiam Dei, &
beneplacitum eius qui corda intuetur, componite. En B
vobis ſpeculum ſpeciale, verè rarum & ſingulare;
non

SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus;
Exemploque animum candidiore laua.

Dat u den willē doon altydts tot wel-doen wercke;
Aen-ſiet Maria ſchoon, als ſpieghel ſonder vlecke.

Au criſtal clair-luisant de ce miroir ſans tache,
Allés-moy fourbiſſant les traits de votre face.

non quod næuos & maculas, rugas atque alios formæ defectus tantùm oſtendat,quod communium eſt ſpeculorum: verumetiam quòd omninò tollat, & maiorem pulchritudini gratiam conferat.

Meritóne tibi,ô Maria, ſpeculi ſine macula titulum damus, quæ teſte dilecto tuo, tota pulchra es, & macula non eſt in te? Nam quemadmodum in filio,ſicut in ſpeculo, Dei patris maieſtatem attendimus; ita quoque filium in te, ſicut ſolem in ſpeculo contemplamur. Nónne filiis hominum rectè ſpeculi vicem obire dignoſceris, quæ cuiuis mortalium ſtatui, virginali, coniugali, & viduali, exemplo tuo ſancto perfectóque præluces? Sit nobis(iuxta Sancti cuiuſdam præſcriptum) tamquam in imagine deſcripta virginitas vitæ Mariæ; in qua, velut in ſpeculo, refulget ſpecies caſtitatis,& forma virtutis. Hinc ſumatis exempla viuendi; vbi tamquam in exemplari, magiſteria expreſſa probitatis, quid corrigere, quid fugere, quid tenere debeatis, oſtendunt.

O miſeræ atque infelices perituræ formæ contemplatrices,vanitati ſtudentes, quæ mendaci fucatóque gaudetis ſpeculo, vt veſtriſmet ſaltem oculis pulchræ videamini. cũ ſitis deformes! Vtinam ſaltem ſpeculis veſtris, ſed fidelibus & veris,hunc in finem vtamini, quo philoſophus ille quondam, qui diſcipulos ſuos ſpeculum iubebat inſpicere; vt, ſi forma placeret,fœdis eam moribus non dehoneſtarent; ſin verò quid formæ deeſſet,illud ſupplerent virtutibus,morumque decentia; quibus præclariùs quàm corporali pulchritudine, & formæ ſpecie ornati incederent. Nam,ſicut maximè dedecet, pulchros malos eſſe; ita abundè defectum formæ ſuppleuerit, quiſquis bonis ſe moribus exornarit.

Eant nunc igitur vanæ iſtę & turpes, & quandoque decrepitæ facierum ſuarum depictrices; ſibi neſcio quam adhuc ſemper formam ac ſpeciem ſic ſatis honeſtam & formoſam affingentes, pictore diabolo,

phantaſiam imagine mendaci fallentes. Sed & vos reſipiſcite, vanæ laudis amatores, voſmetipſos in oculis hominum contemplantes, vobiſque hiſce obtutibus complacentes: qui vobis tantoperè in ſpeculis hiſce fallacibus arridetis, vt tales prorſus vos eſſe credatis, quales illi vos adulantibus linguis depingunt, oculiſque adblandientibus videntur referre. His addendi venitis, amore proprio excæcati; qui quod vitioſum atque deforme in vobis eſt non attendentes, in vanas quaſdam propriæ complacentiæ ſpecies defigitis oculos; dumque vos in profundo veſtræ ignorantiæ puteo, vel ſæculi littore contemplamini, non vſqueadeò vobis deformes videmini; putantes vos aliquid eſſe, cùm nihil ſitis: fallentes voſmetipſos; pauonis inſtar, neglectis ſordibus pedum, in caudæ ſplendore; & Luciferi, in ſua pulchritudine gloriantis. Fallacia valde ſunt hæc ſpecula. Sed peſſima ſunt illa maximeque deteſtanda, vrentia ſpecula ſalacium impudicorumque oculorum, inſtar baſiliſci viſu perimentium quotquot adſpexerint, niſi cauerint. D E

Venite, inquam, reſipiſcite; melioriſque formæ ſtudioſi, conſcientiæ puritati, morum honeſtati, atque animæ pulchritudini, operam date. En, ſpeculum abſolutiſſimum vniuerſæ virtutis, decoriſque perfecti vobis in Maria reſplendet. Speculum clarum, ſolidum, immaculatum, intemeratum, verumque omnis probitatis demonſtratiuum, in illa videbitis. Contemplamini filiæ Ieruſalem hoc ſpeculum, cuius inſpectu pulchriores, caſtiores, ſanctioreſque euadatis. Et quid mirum, cùm & corporalis ipſius formæ diuinior ſpecies, talia in adſpicientium oculis atque animis operata credatur. Quam enim ob cauſam exiſtimemus Moyſen Dei iuſſu labrum æneum confeciſſe de ſpeculis mulierum, quæ excubabant in oſtio tabernaculi; niſi vt ſacerdotes & miniſtri Dei, loti, mundi, & caſti eſſent, aquis illis abluti, & admoniti ſpeculis? B. Maria, chariſſimi, & labrum nobis & ſpeculum eſt. Numquid F

Exo. 38

quid exemplo eius ceu ſpeculo viuo veroque adiuti, tandem illa quoque nos facie ad faciem contemplaturos ſperamus, quæ hîc nobis quaſi adhuc per ſpeculum & in ænigmate oſtenduntur?

Sed, ô cariſſima, ô vnica columba mea, anima mea! attẽdamus obſecro, ſi ſapimus: ne dũ hîc melioris vitę æmulatores ſpeculum hoc ſine macula cõtemplamur, *Iaco.1.* ſimiles illi viro reddamur, qui conſiderauit vultum natiuitatis ſuæ in ſpeculo, & abiens, ſtatim obliuiſcitur qualis fuerit. Abſit hanc rem ſtultam faciamus: ſed totos nos ad perfectam ipſius repræſentationem, in corpore & ſpiritu conformemus: quò ſic ipſi quoque virtutum ac bonorum morum ſpeculum aliquando effici mereamur. Audire deſideras (quò meliùs capias quod volo) Sanctum quemdam magnum id monentem? Audi: Si fideliter, dilectiſſimi, atque ſapienter creationis noſtræ intelligamus exordium; inueniemus, hominem ideò ad imaginem Dei conditum, vt imitator ſui eſſet auctoris. Et hanc eſſe naturalem noſtri generis dignitatem, ſi in nobis, quaſi in ſpeculo, diuinę benignitatis forma reſplendeat: ad quam quotidie nos vtique reparat gratia Saluatoris; dum quod cecidit in Adam primo, erigitur in ſecundo. Et quídni per communicationem tibi, ô Maria, dignitatem hanc tui Filij applicemus, quæ velut ſpeculum ſine macula, diuinæ eius claritati coniuncta, vt ſpeculum ſpeculi contemplatione reſplẽdes, vt nobis præluceas.

Oratio.

DEus, qui cælum ſtellis, & faciem terræ floribus exornaſti; maieſtatem tuam ſupoliciter deprecamur, vt Vnigeniti tui matre Maria, ceu virtutum ſpeculo mediante luſtrati, ſincero tibi mentis affectu placeamus, Amen.

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati eſt; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

3.Reg. 10. FECIT Rex Salomon thronum de ebore A grandem, & veſtiuit eum auro fuluo nimis. Inter præcipuas ſpiritualis educationis vitæ nouæ partes, ſeriò admodum, ſapientiæ, virtutum, morumque ornatui, quibus excolatur, adhibenda eſt opera, vt te donante iam audiuimus Domine; & hoc eſt quod facere debemus de puero quem nobis dediſti. Eſto igitur animo bono B dilecta, ſponſa dilecti tui; quia magnum huic noſtro ſtudio atque operi profectum ac gradum adiiciet pręſens hic titulus Throni Salomonis, quo ſingulariter, ô Domine, tuam genitricem Virginem ſingularem inter ceteros cohoneſtamus. Quemadmodum ſiquidem honor Regis iudicium diligit; ita quoque iudicio omnium eſt manifeſtum, thronum regalem debere eſſe honorificum, tantæq; maieſtati congruentem. Atque, tametſi Regis honorem adaugeat ſedile reſplendens; plus tamen honoris ipſum thronum ab inſidente ſibi Rege recipere, quam ipſe conferat Regi, notiſſimum eſt. Magno igitur animæ iuſti ac fidelis eſt ornamento, quando ſedes ſapientiæ, diuinæque maieſtatis thronus efficitur.

O anima mea, quid refugis? quid faciem tuam abſcondis? an ad hoc ornamenti genus capeſſendum, vel metu perculſa, vel ſuffuſa pudore formidas? Surge, ſurge, amica mea, & deuota Regis tui ſeruitio, confortare. Quomodo ſiquidem te pauimentum calcaturo præſtabis, ſi ſeſſionem illi in te, non niſi ſuauem, ſalutarem, & honorificam præbere detrectas? Verumtamen, vt infirmitati tuæ pudorique innato proſpiciam; refugium tuum, paupercula & pu-

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati eſt; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

Spant ſoo der deuchden croon, ſoo heerlick t'allen ſtonden,
Dat ghy als Salmons throon ten rechten wordt be-bonden.

La Vierge est de ſon fils le throne venerable;
Car nul autre logis n'eſtoit de luy capable.

& puſillanimis, ad Dominam ac patronam noſtram Deiparam virginem, de more, accipias: & ſincero throni Salomonis in ipſa conſpectu illuſtrata, ſpem atque animum collige: ſpem inquam fore, vt tu quoque ipſius exemplo munita, & adiuta ſuffragio, thronus aliquando Salomonis exiſtas; maximo vitæ ſecundùm Deum inceptæ præſidio atque ornamento.

C Ad te igitur, ô Domina, Domini noſtri mater & virgo Maria, confugimus ſupplices; certi de tua erga omnes opem tuam implorantes benignitate; ac ſingularem tuam iam toties in noſtris rebus experti præſentiam, ac fauorem. Liceat, obſecro, paulò attentiùs oculatiuſque diuinum in te opus expendere; & throni Salomonis inſignem decorem, ſingulariter in te completum, admirari. Sperabimus, ſi tuus annuerit filius tibi pro nobis intercedenti, fore, vt nos quoque modo noſtro, iuxta bonitatis ipſius beneplacitum, thronum illi in penitioribus ac penitiſſimis mentis noſtræ receſſibus adornemus. Te petitioni noſtræ votiſque tam piis patrocinaturam confidimus; quia, clemens, pia, & miſericors es: Neque ipſe faciem tuam aut auerſabitur aut confundet, qui mitis & pius plùs quàm Salomon eſt.

Accedite interim vos quoque piæ mentes, tantæ felicitatis, tantæque dignitatis futuræ participes; accedite & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur: ſed in omni virtutum acceſſu, nouæque prolis ornatu congratulantes iucundabimini, & cohoneſtabimini vehementer. At ſtructuram throni Salomonis audiamus. Fecit Rex Salomon thronum 3. Reg.
de ebore grandem: & veſtiuit eum auro fuluo nimis. 10.
D Qui habebat ſex gradus; & ſummitas throni rotunda erat, in parte poſteriori. Et duæ manus, hinc atque
E inde, tenentes ſedile. Et duo leones ſtabant iuxta manus ſingulas: & duodecim leunculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde. Non eſt factum tale opus in vniuerſis Regnis.

Numquid in hoc tam inſigni throno Salomon reſidens gratias conferebat? O Maria, quàm rectè Salomonis thronus appellaris, quæ per thronum illum eburneum & incomparabilem figurata cognoſceris! Immò, dicam amplius; quantò plus quàm Salomon filius tuus Dominus noſter; tãtò tu excellentior thronus, illo, quem Salomõ ex ebore fecerat. Numquid in te, velut in regali ſolio, nouem menſibus reſedit Pacificus, thronumque ſuum omni ſic pietate & gratia adimpleuit; vt ex eodem toti mundo ſit gratias elargitus, pro gratulatione felicis auſpicij Regni ſui æternùm duraturi?

Sed venite, filiæ Regis, illi adductæ & addictæ, fideles animæ; & in Diua virgine, Domina noſtra, ſancta Maria, partium ſingularum throni iucundam applicationem perluſtremus. Nónne in primis benè dicimus nos, quod ex ebore virginitatis eximiæ, verus noſter Rex pacificus Salomon, ſibi thronum in Maria tam grandem effecerit, vt cæli terręque Dominum ſuo ambitu contineret, quem nec cæli valent comprehendere? Ex ebore inquam, quòd omnis puritatis candor inde ab initio vndiq; commendaretur, elephantis animalis caſtiſſimi documento. Numquid inſuper hunc ſuum thronum auro fuluo nimis rutilantis charitatis veſtiuit, quo & hominibus, & Angelis, ipſique Deo patri eſſet admirandus? Qua namque ex parte non ſcintillauit in B. Maria dilectio ardens & vrens, in generis humani ſalute promouenda? Sed fortè ſex gradus in hoc throno requiritis? Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, Martyres, Confeſſores, & Virgines cõſiderate, & inuenietis. Numquid ſedilis ipſius quoque rotunditas in perfectione figuræ huius capaciſſimæ reperitur? Duæ verò naturæ in Chriſto, quaſi geminæ manus, illud tenent: & bina brachiola eiuſdem in virgineo gremio matrem amplectuntur. Duos autem leones, quídni duo Teſtamenta credamus, thronum hunc Regalem ab omni quarumvis hære-

ſum

ſum nequitia defendentia , & duodecim articulos fidei, quaſi totidem leunculos hinc inde excubantes omnem hoſtilitatem arcentes, expendamus?

At, videte, quàm ſe pacificus hic noſter Salomon, in hoc ſuo throno ſedens, vniuerſo populo clementem & benignum præbet, quamque multiplicia dona multifariam elargitur! hinc enim omnia, quæcumque mortalibus Deus data voluit . In hoc eum throno præſidentem adorant Magi, colunt fideles, iuſti collaudant, peccatores ſupplices deprecantur, Angeli venerabundi famulantur, Deus illuſtrat. Tu verè itaque Domina, porta vitæ, ianua ſalutis, aditus reparationis, aula vniuerſalis pietatis, generalis reconciliationis portus, vas, & templum, & ſalus vniuerſorum. Tu oſtendiſti mundo Dominum ſuum, quem neſciebat; tu viſibilem exhibuiſti mundo ſuum creatorem, quem priùs non viderat. Sed, ſed, inquam, de throno hoc quoque procedunt fulgura, & voces, & tonitrua, vt teſtatur tonitrui filius Boanerges: ſed *Apo. 4.* nolite timere vos, filiæ Ieruſalem; quia contra dæmones & hoſtes Mariæ hæc tantùm intenduntur.

Tu nunc, ô anima mea, ſatage, vt tu quoque thronus Salomonis efficiaris; & in te requieſcat Ieſus, *Pro. 23.* Mariæ filius. Audíſne idipſum poſtulantem? Præbe *Pro. 20* fili mi cor tuum mihi. Et cælum (inquit) mihi ſedes eſt; mens ſancta, cæli inſtar in terris. Vtque roboretur in te clementiâ thronus eius; eſto mitis & humilis, & in eius gratia confirmaberis. O Maria, virgo ſingularis, inter omnes mitis, nos culpis ſolutos, mites fac & caſtos.

Oratio.

POßide Domine tuorum corda fidelium, & in eis tuæ benignitatis oſtende potentiam; vt à cunctis aduerſitatibus animæ & corporis expediti, ac beatæ Mariæ ſuffragiis adiuti, tranquilla tibi deuotione famulemur. Amen.

18. MV-

18. MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in Sole coruſcat,
In terris poſitus quam ſuper aſtra vides?

SIGNVM magnum apparuit in cælo:
Apo 12 Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus A
eius: & in capite eius corona ſtellarum duodecim. Ecce, Domine Deus, quomodo te largiente, ſub auſpiciis beatæ Mariæ virginis, in noſtræ nouæ prolis ornatu proficimus! In nouitate vitæ, duce te ambulamus, eamque tua gratia, ceu fœtum ſpiritualem fouemus; tuâ bonitate incrementa donante educamus; ornamus virtutibus, & quà datur, auctore ſuo dignam conamur efficere. Da igitur Domine tam felicibus cœptis progreſſum non imparem, & tandem aliquando finem ardentibus votis exoptatum. O quanto nobis ornamento futurus hic titulus in Vnigeniti tui Matre perpenſus, & ſpeciali tantæ patronæ conſortio nobis applicitus! Si namque profanus ille & infelix Herodes, ſole ſolummodo in
Act.12. veſte ipſius argentea reſplendente, diuinas à populo acclamationes, indignè licet, obtinuit; quid de gratiſſima Deo dilecta cæli Domina vero Sole veſtita ſentiendum?

Quapropter, ô Maria, præclarum Eccleſiæ lumen, B
& afflictorum ſingulare ſolatium, liceat mihi aliquantiſper ſingularis amici tui mellifluis verbis ſuper huius tituli maieſtate decurrere. Iure ſole iuſtitiæ,
S. Bern. Deo, perhiberis amicta, quæ profundiſſimam diuinæ ſapientiæ, vltrà quàm credi valeat, penetraſti abyſſum; vt quantum ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſſibili videaris immerſa. Magna reuerà familiaritas, ſed mira omnino C
1. Tim. 6. vicinitas, ſolis & mulieris. Quomodo enim in tam vehementi

MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in ſole coruſcat,
In terris poſitus, quam ſuper aſtra vides?

O Wonder Werck, en lot! de ſonne kleedt de vrauwe.
Weeſt vork ſoo een met Godt, deur een ver-bandt va trauwe.

Le ſoleil reçoit plus de ſplendeur qu'il ne donne
Quand de ſes rais la sus la Femme il environne.

hementi feruore,tam fragilis natura ſubſiſtit?Meritò quidem admiraris Moyſes ſancte,& curioſiùs deſideras intueri. Verumtamen, ſolue priùs calceamenta de pedibus tuis, & inuolucra pone carnalium cogitationum,ſi accedere concupiſcis.

Tu es itaque, ô Virgo præfulgida,& Mater caſtiſſima, mulier illa, quam ille diſcipulus à Ieſu dilectus virgineis & aquilinis oculis in cælo pro ſigno magno conſpexerat, quæ amictum ſolaribus fulgoribus radiantem, & caput duodecim ſtellarum coronâ redimitum habebat, lunam interim pedibus ſubſtratam tenens.

Quid eſt hoc,ô anima mea?quid eſt hoc? quid ſapis? quid capis? An tota tantarum rerum admiratione ſic abſorberis, vt ad recondita in hiſce myſteria non reflectas obtutum? Non meminiſti,defectum omnem per lunam oſtendi? Numquid electa ex millibus,& ſuper omnes benedicta virgo Maria,quidquid defectuoſæ fragilitatis ſeu corruptionis humanæ eſt, excellentiſſimâ quâdam ſublimitate præ ceteris omnibus excedit & ſupergreditur creaturis; vt meritò ſub pedibus eius luna iacere perhibeatur?

Itaque ô Maria, animarum noſtrarum ſingularis
D amatrix,rectè tu lunam ſupplantaſti,quæ omnem inſtabilitatem mundi diuina quadam ſoliditate & amplitudine ſuperaſti. Verè etiam amictam te ſole ſuſpicimus, quia lumine diuinæ gratiæ mirabili ſemper modo illuſtrata fuiſti. Nónne te præterea rectè ſtellis duodecim coronatam attendimus, quæ omni virtutum genere ipſos quoque cæleſtes ſpiritus ſupergreſſa
E es? Quidquid in cęlo,ſole,ſtellis & luna laudabile eſt, tibi pro corporis amictu, atque ornamento capitis conuenit: quidquid verò in luna illaudabile,id totum quaſi pedibus calcans, tibi puro & forti amore Domini omnium ſubſtrauiſti.

O Virgo ſublimis! tu veſtis Ieſum, Deum ſummæ maieſtatis,carnis ſubſtantiâ; & ipſe te ineffabili veſtit

gloria.

gloria. Tu veſtis eum nube,& ſole ipſa veſtiris ab illo.
Pſ.88. Veſtimentum tuum verè nequaquam vetuſtate deficiet: ſed ſicut ſol in conſpectu Dei, & ſicut luna perfecta in æternum, teſtis in cælo fidelis. O felicem ſublimemq́ue planè indumentorum iſtorum commutationem! Vtinam, ô benedicta & prudens Virgo, Aduocata noſtra, te patrocinante, mutatoriis tam ornantibus & beatis gratiæ & gloriæ aliquando donemur.

Nunc autem attendite virgines adductæ Regi poſt F eam; attendite & videte, quàm non ſine cauſa vobis Auguſtus ille Octauius ante obtutum veſtrum pingatur; qui quaſi Sibyllâ monſtrante, in cælo circulum aureum circum ſolem admirabundus iuxta ac venerabundus adſpiciat: & in medio circuli virginem quamdam pulcherrimam, puerum in gremio habentem; illamq́ue ſuper aram ſtantem; audiatq́ue vocem de cælis emiſſam; Hæc eſt ara cæli.

Numquid etiam dicitur eapropter ipſe Imperator Auguſtus aram erexiſſe, quam & Aram cæli nuncupauit? Verùm enimverò, vlla-ne Sibylla tempore huius Imperatoris ſuperſtes fuit? Nequaquam. Quid ergo? Bonus Imperator hæc omnia à Sibylla, hoc eſt, Sibyllinis carminibus accepit & intellexit; naſciturum videlicet aliquando ex virgine ſe maiorem; ex quo etiam nomen Domini deinceps detrectauit, nolens ex eo tempore ampliùs Dominus appellari: occaſione pueri tantiq́ue Domini naſcituri, quem in diuinis illis vaticiniis ſic deſcriptum legit atque ſuſpexit, atque ſi digito vel radio indice ipſi in cæleſtibus fuiſſet oſtenſus: quod illa picturæ communis adumbratio ob oculos ſtatuit.

O prouidentiæ diuinæ fulgorem, quæ & matris Dei nobilitatem, & virginis filij diuinitatem tam excellentibus mediis modiſque mundo cæcutienti monſtrauit! O ſignum verè magnum in cælo, multumq́ue admirabile, quod intuentium oculos ad ſe trahit,

trahit, rapit affectus, mentes inflammat, & manus ad æmulandum accommodat! O mulier amicta ſole! ô virgo Deum generans! ô mater parentis tui, omniumque Saluatoris! O miro modo fœcunda virginitas, ô miro modo immaculata maternitas! Quid porrò ſanctitatis, quid iuſtitiæ, quid religionis, quid perfectionis ſingulari huic Virgini deeſſe potuit, quæ totius diuinæ gratiæ chariſmate plena fuit?

Si diligenter attendis, ô anima patronæ tam diuinæ deuota, nihil eſt virtutis, nihil ſplendoris, nihil gratiæ, nihil candoris, quod non in hac muliere amicta ſole, ac virgine glorioſa reſplendeat; quodque tibi non ſit futurum auxilio, ſi diligens atque humilis ipſius obſequij fueris obſeruatrix. Ora itaque ſedulò, digniſſimis eius pedibus aduoluta; & dic ei ſuppliciter; O Maria, cæleſti paludamento amicta, expande obſecro pallium tuum ſuper me miſeram, deſolatam, *Ruth 3.*
& nudam: & me quoque ſolis iuſtitiæ fac amictu muniri, contra omnem aëreæ poteſtatis iniuriam; vtque decore virtutum veſtita, & gratiis adornata, boni cuncti datori complaceam.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui lucem habitans inacceßibilem, ſolem hunc adſpectabilem in vſum humani generis condidiſti; & dilecti Filij tui matrem, amictam ſole, ſingulari mundo ſolatio præſtitiſti: da, vt quam deuotæ mentis veneramur officio, pio quoque virtutum imitemur affectu. Amen.

19. PVL-

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſubobſcuro diffindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

Eſth.1. & 2. ERAT autem Eſther pulchra valde, & incredibili pulchritudine, omnium oculis gratioſa & amabilis videbatur. Quando, Domine, de titulis, nouæ vitæ prolem ornantibus agimus,& in Filij tui genitrice Maria,ve- A
lut in omnium ornamentorum ſpeculo contemplamur; occurrit pulchritudinis formæque exterioris ornatus & decor non contemnendus, in quantum videlicet ille pulchritudinis animæ eſt internuncius ac interpres. Neque tantum hac in re momenti ponerem, vt quæ alioqui in vanis atque caducis numerari conſueuerit; niſi animaduerterem, non ſolùm laudabiles à probitate morum vitæque ſanctitate mulieres antiqui Teſtamẽti, à pręſtanti quoque forma in Sacris literis fuiſſe laudatas, quarum etiam pulchritudinem nonnumquam adauxeris; verumetiam ſalutis noſtræ auctricem Mariam à formæ fuiſſe gratia commendatam; atque Vnigenitum tuum, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſpecioſum fuiſſe formâ præ filiis hominum.

Itaque pulchritudinis ac formæ titulum ſic in Diua Virgine, per excellentes Heroinas, ipſius figuras, admiremur & expendamus, vt ad pulchritudinem lunæ ſpeciem ipſius interiorem attollamus, eiuſdemque decoris ſtudioſi reddamur æmulatores. Num- B
Gen.12 quid in primis de Sara ſic legimus Abrahamum
Gen.20 teſtante ſcriptura locutum fuiſſe; Noui quod pulchra ſis mulier. Et quemadmodum hîc in Ægypto Pharaonis occaſione, ita poſteà apud Regem Gerara; qui re percepta, dixit Saræ; Ecce, mille argenteos dedi

fratri

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſubobſcuro diffindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

O ſchoone, en wel ghedaen, ſchoonder dan Volle-mane!
Helpt-my, dat ick mach gaen, der deughden rechte bane.

La lune fend la nuit, d'une clairte fort ſombre:
Mais la votre reluit, ſans iecter aucune ombre.

fratri tuo (Abrahæ ſcilicet, qui ſe fratrem ipſius dixerat) hoc erit tibi in velamen oculorum, ad omnes qui tecum ſunt: & quocumque perrexeris, memento te deprehenſam; occaſione nimirum eximiæ pulchritu-
C dinis. De Rebecca verò, quid? Erat puella decora *Gen.24*
D nimis; virgoque pulcherrima. De Rachel autem; Erat *Gen.29*
E decora facie, & venuſto adſpectu. Sed quid de Eſther? *Eſth.2.*
Erat autem Eſther pulchra valde, & incredibili pulchritudine, gratioſa omnium oculis, & amabilis vi-
F debatur. Sed numquid in Iudith minor antecedentibus formæ commendatio? Erat (inquit Scriptura) *Iudith*
eleganti adſpectu nimis: & Dominus hanc pulchri- *8 & 10*
tudinem ampliauit: vt incomparabili decore omnium oculis appareret. Numquid & milites eam apprehendentes, conſiderabant faciem eius, & erat in oculis eorum ſtupor; quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis, dicentes; Non eſt talis mulier ſuper terram, in adſpectu, in pulchritudine, & in ſenſu verborum? Verùm, ſicut arte picturæ præcipua tabula iam abſoluta, præcedentes omnes rudiores delineationes obliterat & vincit; ita tu, ô pulcherrima mulierum, Maria, omnes iſtas tui adumbrationes excedis & ſuperas.

Valeat autem omnino illa Aſpaſia, gentilium ferè omnium puellarum, vt ferunt, pulchritudine excellentiſſima: valeat illa, ad quinque pulcherrimarum in vno vultu imitationem depicta, Helena; cum omnibus vniuerſi mundi formoſis, quarum (eheu!) tot millia ſunt apud infernos: nihil ad pulchritudinem eius, quæ ſoli comparatur & lunæ. Porrò, ſi quid ab illa cuiquam mortalium in pulchritudine concedendum; tibi, ô Pulcheria, pulchræ nomen, ob formam quidem, admitto, ſed potiſſimùm ob inſignem pietatis omniumq; virtutum ſplendorem, qui Regiam in monaſterij formam mutauit, meritò conceſſum exiſtimem. Neque paruæ vobis eſt laudi veſtra pul-
G chritudo, ô Catharina, Barbara, Agnes, Lucia, Apol-

lonia, Agatha, ceteræque præclaræ noui Teſtamenti virgines; quæ tametſi ob formę ſplendorem mundi amatoribus mirè placuiſtis, maius tamen in interiori mentis pulchritudine momentum poſuiſtis, quâ ſoli Chriſto ſponſo veſtro placere ſtudebatis.

At nunc, ô formoſarum formoſiſſima, vita, dulcedo, & ſpes noſtra, Maria; pulchritudinem tuam, præſertim internam, tametſi alioquin incomparabilem, pulchritudini tamen lunæ comparatam contemplemur:& tu,ô pia,pro tua in nos benignitate,fac nos inter contemplandum huius tuæ pulchritudinis vtcumque conſortes. Nónne pulchra vt luna es; quæ, H ſicut luna à ſole, ita tu à Chriſto tuam habes pulchritudinem & ſplendorem? Numquid etiam, ſicut luna maior eſt in adſpectu hominum ſplendidiorq; ſtellis omnibus; vt eapropter à Deo quoque luminare magnum cum ſole vocetur; ita, tu, Virgo pulcherrima, inter animas Sāctorum & Angelorum choros ſupereminens & euecta,merita ſingulorum,& omnium titulos antecellis? Vtramque naturam, & humanam & angelicam, Virgo ſingularis exſuperas;& immenſitate gratiæ, & fulgore virtutum. Numquid idcircò,quia thronos, hierarchiæ nempe ſupremæ tertium ordinem tranſſcendiſti, thronus meritò nuncuparis? Sed pergamus. Nónne ſimiliter, quemadmodum luna decor eſt noctis, menſura temporis, æmulatrix ſolis,atque aëris immutatrix;ita tu,ô Virgo diuina,in ſublunari noſtro ſpirituali Eccleſiæ regimine, ſeptem hiſce conditionibus præpollere dignoſceris, ſi quis ſingula ritè expenderit? Denique,ſicut creſcente luna, creſcunt & medullæ in oſſibus hominum ac beſtiarum; ita tua luce adueniente, creſcit quoque in
Pro. 3. noſtrorum cordium medullis deuotio? Sanitas es ſiquidem vmbilico noſtro,& oſſium noſtrorum irrigatio. Numquid inſuper,ſicut luminare maius,ſol iuſtitiæ nimirum Chriſtus filius tuus, præeſt diei, hoc eſt iuſtis,ſicut in die honeſtè ambulantibus; ita tu luna

nocti, peccatoribus nempe ſolandis & illuminandis?

Nónne etiam, quemadmodum luna ſemper æquè magna eſt in ſe, ſed non æquè ſemper ex omni parte illuminatur; ita tu, ô Maria, tametſi aliquando Filij tui, vt ſolis, occaſione, fueris quaſi obſcurata, ac mœſtitudine obnubilata; ſemper tamen in te conſtans permanſiſti, tibiq; ſemper in Domino ſimilis? Et nónne, quemadmodum luna ex ea parte lucet, qua ſolem adſpicit; & quando eſt ex diametro inter nos & ſolem, nihil à parte noſtra dat luminis, ſed parte tantùm ſuperna lucet ſolem verſus; ita tu ſemper Deum intueris, tametſi nobis interdum nullum huiuſce illuminationis ac colluſtrationis appareat argumentum?

Tu itaque modis omnibus, ô beata Dei Genitrix, pulchra vt luna; claritate dilecti tui mirificè illuſtrata. Tu thronus eius, ſicut ſol, & ſicut luna perfecta in *Pſ.88.* æternum; quaſi luna plena in diebus ſuis lucet. *Eccli. 50.* Da nobis, ô Domina, patrona ac magiſtra noſtra, vt aliquantulum animæ pulchritudinis, in ſpiritualis noſtræ prolis, vitæ inquam melioris, ornatum, de hac tua pulchritudinis plenitudine ſortiamur.

Oratio.

AVres tuas, quæſumus Domine, precibus noſtris accommoda, & mentis noſtræ tenebras ſordeſq; deterge; vt beatæ Mariæ meritis ac ſplendore perfuſi, gratiam in tuo conſpectu inuenire mereamur. Amen.

20. ELECTA VT SOL.

Sol oculus mundi: tuus eſt & ſolis ocellus,
Sola cui lecta es filia, ſponſa, parens.

Eccli. 43. SOL in adſpectu, anuntians in exitu; Vas admirabile opus excelſi. Dum verum animarum ornatum, in virtutum nitore poſitum, ſectamur auidiùs; & in huius diſquiſitione, veſtigia Deiparæ virginis, facemque virtutum ac ſplendeſcentium titulorum, qua prælucet, inſequimur; ecce, ad ſolis vſque fulgorem ac ſingularem decorem peruenimus. Quid iam te, ô totius Eccleſiæ lumen indeficiens, Maria, vel amictam ſole, vel pulchram vt lunam admiremur, quæ à dilecto tuo electa & prædilecta, vt Sol prædicaris? Da nobis, oramus, hanc veniam, vt dum hebetes mentium noſtrarum obtutus, in tui fulgoris aciem, amoris inſtinctu dirigimus, in temeritatis pœnam non opprimamur à gloria maieſtatis; ſed potiùs aliquouſque tuæ lucis reddamur participes. A

Pro. 25.

Verè, ô Maria, ſi attendimus Seraphim; & in illius ſuperioris naturæ ſupervolam dignitatem oculos mentis defigimus, videmus quidquid maius eſt, illud omne te minus exiſtere; ſolumque opificem omnium, opus iſtud ſupergredi. O celſitudinem, præter auctorem vniuerſorum, cuncta transſcendentem! O verè ſolam electam vt ſol, & ſole amictam, & ſole maiorem! Fateor, nec eſt qui diffiteri præſumat; ſumma gloria eſt poſt Deum, te videre, & adhærere tibi, & in tuæ protectionis munimine demorari. Verbis quidem alienis in hac veritatis profeſſione vti poſſum; ſed nihil alienum à mentis ſententia poſſum profiteri. Si ſolem, quòd ſolus luceat, ſiue quòd ſolus totius ſit fons luminis, appellamus; electa vt ſol tu meritò Maria perhiberis, B

cuius

Sol oculus mundi: tuus eſt et ſolis ocellus,
Sola cui lecta es, Filia, Sponſa, Parens.

Schoon naer der ſielen leeſt, als de ſon uyt-verkoren:
Dees leſſe ſy u gheeſt, van wien Godt is gheboren.

Ce soleil duit bien mieus, pour esclairer au monde;
Esleu pour de tous lieus chaſſer la nuit profonde.

cuius ceu ſolis radiatione, ſuperiora atque inferiora irradiantur.

Sed, vbi moramini, filiæ Ieruſalem, in tam clari fulgoris tam amica luſtratione? Oculos tergite, lucis huius immaculatæ ſplendorem mecum attendite: ſic enim expedit nobis, vt & nos illuminemur. Nónne ſol iſte, quem corporalibus oculis admiramur, eſt oculus mundi, diei iucunditas, pulchritudo cæli, menſura temporum, virtus & vigor omnium naſcentium, dominus planetarum, decor & perfectio omnium ſtellarum? Excellit ſol omnia luminaria cæli, in quantitate, dignitate, claritate, poteſtate, & effectuum multiplicitate. In his omnibus ſol ſolus ſolum Deum, omnium Dominum & auctorem repræſentat, certum eſt: ſed præ omnibus creaturis beata virgo Maria ei aſſimilatur; quæ ſolum Deum ſupra ſe habet. Atque adeò, videte obſecro, fideles animæ Mariæ deuotæ, Numquid ipſemet ſol iuſtitiæ Chriſtus, ſolem eam appellat, dum per ſuum Prophetam vt electum para-
C nymphum, ſic ait; In ſole poſuit tabernaculum ſuum; *Pſ.18.*
& ipſe tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo? Numquid & ipſa non inaniter glorians, ſed plenè congratulans, idipſum commemorat, dum inquit; Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo? Et, *Eccli. 24.* ſicut ſol oriens mundo, ſic mulieris bonæ ſpecies, in ornamentum domus ſuæ. Verè, ô Maria, mundi ſola- *Eccli. 26.* tium in ortu tuo, in ornamentum Eccleſiæ veniſti in lucem: ſed multò magis, in adſpectu præfulgido ſolem iuſtitiæ Chriſtum annuntians & producens, vas verè fuiſti admirabile, opus excelſi.

Verùm, ô anima mea, conſurge, & ad opus hoc, per ſeptem præcipuas ſolis conditiones perueſtigandum, accingere. Aude; ne trepida: purgaberis, illuminaberis, & accenſa perficieris. Nobilitatem in primis in ſole conſideras? Regali ex progenie Maria exorta refulget; & cum ſplendore ſanctitatis exorta eſt. Formoſitatem ſolis admiraris? quid formoſius illâ,

quæ ſpecioſum præ filiis hominum genuit? Impermiſtionem attendis? dum ſiquidem ſol per fæces & lutum tranſit, nihil inficitur. Sic Maria, & originale peccatum illibata præteriit, & toto vitæ curriculo, immunis ab omni culpa fuit.

Luminandi vim in ſole deprædicas? ceteris enim omnibus planetis atque ſideribus lumen ſuppeditat. Sic & Mariæ vita glorioſa lucem dedit ſæculo, cunctiſque præfulget. Sed fortaſsè fructificandi facultatem ſtupeſcis; nam ſine ſole, ſterileſcerent omnia. Nihil B. Maria ſoli debet hac in parte: vt quæ fructum protulerit, ſine quo nihil boni fructus toti mundo oboriretur. Generalem ſui communicationem in tanto iubare expaueſcis? quia oritur ſuper bonos & malos. Et Mariæ non deeſt hæc gratia, ſed abundat vbique, toto terrarum orbe teſtante. Sed fortè incomprehenſibilitatem ſolis non capis; ita vt in ſua rotunditate videri nequeat, tanta luce circumfulgente. Crediderim, quia non ſatis perſpicaces ſunt oculorum noſtrorum acies, & ad ſolis directum adſpectum plus noctuæ quã aquilæ habemus. Sed videte, mirabilium Dei operum ſpectatores, num in Deipara virgine virginitatem & fœcunditatem, excellentiam ac humilitatem, aliámve aliquam ipſius dotem ſigillatim aut coniunctim valeatis mente complecti.

Denique, nónne etiam ſicut ſol tres ſupra ſe, totidémque infra ſe habet planetas, ipſe in medio conſtitutus; ita beata Maria tres ſupra ſe habet ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas; infra verò tres ſtatus ſaluandorum, virgines, viduas, coniugatos? Numquid ipſa in medio eſt conſtituta, tres iſtos ſtatus beatiſſimæ Trinitati coniungens & vniens? D

Nónne quoque, ſicut ſol, cùm centies & ſexagies ſexies, maior ſit totâ terrâ, tamen ob ſitus ipſius altitudinem, vix cubitalis apparet; ita beata Maria cum creatis omnibus ſit multò maior, humilitatis tamen celſitudine paruam ſe nobis oſtendit? Nónne item, ſicut

ſicut ſol in ortu ſuo atque occaſu, maior videtur, quàm in meridie, cùm tunc tamen ſit nobis vicinior; ita & Maria à primis & nouiſſimis mundi hominibus pluris facta & facienda eſt, quàm à vicinioribus eius temporis fidelibus? Deinde, cùm ſol moueatur inceſſanter celeriùs ſagittâ, tamen non videtur moueri; nónne ſic beata virgo Maria feruore ardentibuſque virtutibus citiſſimè ferebatur in Deum atque in hominum ſalutem; ſedatiſſimo tamen ſemper habitu?

Nónne & iſta Marię ſub ſolis obtentu conuenient? Ortus eſt ſol, & in cubilibus ſuis collocabuntur. *Pſ.* 103
Ortus eſt ſol, & auolauerunt locuſtæ. Ortus eſt ſol, & *Nahũ* 3
æſtuauerunt feruore, charitatis ſcilicet & deuotionis. *Matt.* 13.
Sol eſt rex naturæ. *2. Par.* 18.

Sed hoc diligenter attende, ô anima. Mortuus eſt, occidente ſole; ne te vnquam ſic geras, vt ſol Chriſtus, & ſicut ſol B. Maria, tibi intercidant; ſed nouo te
E ſemper ex ortu lætificent. Immò, ſi rerum vel anguſtia temporis hoſtiumq́ue tuorum importuna neceſſitas te premunt: potiùs Soli cum Ioſue præcipe, ne te deſerat in opportunitate; ſed ſtet, teq́ue adiuuet.

Oratio.

DEus, qui facis in tenebris noſtris tuæ gratiæ lumen ſplendeſcere, & ſolem tuum ſuper bonos & malos oriri permittis; da nobis ita Deiparæ virginis virtutum radiis illuſtrari, vt eius ope cæleſtibus inſeramur. Amen.

21. HONORIFICENTIA POPVLI NOSTRI.

Gloria Chriſtiadum; Princeps digniſſima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba ſiet.

Judith 15. TV gloria Ieruſalem, tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri. Adorna thalamum virgo, filia Sion, anima, Deo virginiq́ue Matri deuota: adorna cunabula, fœtumq́ue ſpiritualem, nouum hominem, qui tibi ſecundùm Deum natus eſt, omni virtutum decore exorna. Teipſam redde decentibus vitæ moribus dilecto tuo gratam & honorabilem. Eſto tu quoque vna de ſapientibus & prudentibus virginibus, de caſtis matronis, de mulieribus fortibus: quia honorabilis in portis vir tuus, ſponſus tuus, dilectus tuus, frater & Dominus tuus: cuius introitus & exitus, honoris & ſalutis pleniſſimus.

Tu quoque patronam tuam in hoc etiam titulo imitare, ô anima; in cuius olim figura Iudith hoc elogio fuit à toto populo collaudata; Tu gloria Ieruſalē, tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri. Verè quidem Iudith illa caſtiſſima & fortiſſima merebatur hos titulos; ſed, ô Maria, tuarum in illa laudum ſublimitas adumbrata ſolummodo fuit. Tu verè cæleſtis æquè ac terreſtris Ieruſalem, Eccleſiæ triumphantis iuxta ac militantis gloria eſſe cognoſceris, quæ diuinæ pacis viſionem toti mundo conſpicuam ex te corporaliter natam, magno cum cæleſtis gloriæ cumulo præſtitiſti. Tu lætitia Iſrael, fortium nempe cum Deo luctantium, hoſtem humani generis ſupplantantium: quæ riſum nobis in vero Iſaac filio tuo Ieſu Chriſto peperiſti: cuius in ortu gaudium magnum omni populo ab Angelis eſt nuntiatum.

(Marginal notes: "Judith 15." beside "gio fuit à toto populo collaudata"; "A" beside "imitare, ô anima…"; "B" beside "quidem Iudith illa caſtiſſima…")

Tu

Gloria Chriſtiadum: Princeps digniſſima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba ſiet.

Draeght u in alſ eerbaer, alſ ſuyuer witte wolcke:
O helyck Maria claer, tot lof van haeren volcke.

Vray honneur des Chriſtiens, de ton peuple la gloire,
Ayes touſ-iours des tiens, en leur besoing, memoire.

Tu itaque verè honorificentia populi noſtri, quæ vitiatam generis noſtri compagem, immunis ab omni contagio, reſtauraſti; & in ſemine tuo, à debita mortis æternæ ſentẽtia vindicaſti. Verè dixiſti, ô Raphael; Opera Dei reuelare & confiteri honorificum eſt: quia *Tob. 12* non ſolùm ipſi Deo mirabilium operatori; verumetiam ipſius dilectæ Matri, Dominæ nòſtræ, per quam tam magna fecit qui potens eſt, hinc honor conſurgit. Quin & nos, illius ope redemti, gloriamur in hoc facto, magnoque nobis honori ducimus, quòd tantæ ſublimitatis patronam, generiſque noſtri collapſi reparatricem habeamus. Ad te clamamus eapropter, ô Domine, ac præ nimia tantæ felicitatis lætitia geſtientes confitemur & dicimus; Nimis honori- *Pſ. 138* ficati ſunt inimici tui, Deus, facti per Mariam amici: nimis confortatus eſt Principatus eorum, qui ſua culpa proiecti & ad nihilum redacti fuerant. Per illam
C ſiquidem, vt olim per Eſther Iudæis (ô Deus omnium Dominator) diem nobis mœroris & luctus vertiſti in *Eſther 16.* gaudium: neque tradidiſti nos in manus inimicorum noſtrorum; ſed propitius fuiſti ſorti & funiculo tuo, vt viuentes laudemus nomen tuum, Domine, nec concluſiſti ora te canentium.

D Eat nunc Balac noſter, mille nos olim inuoluens erroribus, gentiſque noſtræ deſtructor diabolus; dicatque nobis, vt ad Balaam aiebat, deceptam populi vetuſtatem ſuo nomine referentem; Decreueram quidem magnificè honorare te; ſed Dominus priuauit te honore diſpoſito. Et quid obſecro, ſerpens antique *Nu. 24* promiſeras miſeris? quonam quæſo parentes noſtros honore volebas afficere?

Eritis ſicut Dij, ſcientes bonum & malum. Egregiam verò laudem! fallaci verborum lenocinio pellectos, in certum exitium præcipitaſti. Ito itaque, ac munera tua aliis da, & honore quos voles tam inſano proſequere. Deo, cui ſoli honor & gloria, *Eccli. 11.* & poteſtas, & imperium, adhærere deſidero; qui

humiliantem ſe ſubleuat; & qui potens eſt ſubitò honeſtare pauperem.

Noli, ô anima mea, talem honorem ac honorificentiam ab hominibus, à mundo, nedum ab inimico ſalutis tuæ emendicare, vel impenſam admittere. Caue ne vmquam Saulem imprudentem imiteris; vt inobediens Deo, propriæ innitens ſapientiæ, tibiq́ue in tuis oculis placens, nihil laude dignum, vituperij verò pleniſſimum præſtans, velis tamen honorabilis apparere; gloriæq́ue inani dans operam, dicas cuilibet occurrenti, quod ille Samueli; Honora me coram Senioribus. Num ignoras, ô homo inanis, quòd honor ille de vanitate collectus, non ſolùm euaneſcat, ſed ſecum etiam quæcumque repererit, euaneſcere faciat? An neſcis, clamare Chaldæos (quod interpretatur Dæmones) Idumæis permiſtos, in deſtructione Ieruſalem, animæ fidelis; Exinanite, exinanite, vſque ad fundamentum in ea? Numquid de iiſdem legiſti; Conſummauerunt, hoc eſt, conſummatè vaſtarunt, omnia honorifica eius, & ad nihilum redegerunt?

1. Reg. 15. *Pſ. 136* *3. Eſd. 1*

Oculos potiùs ad omni honore digniſſimam, humillimam omnium Dominam ac patronam tuam conuerte: quæ, vt verè eſt honorificentia populi noſtri, decus & ornamentum humani generis, & ſingulariter Chriſtianorum, virginum omnium, omniumq́ue mortalium ſplendor & gloria; numquid ita quoque cunctis mortalibus in exemplum ſtatui digna eſt, de qua præconis voce, Dei mandato clametur; Sic honorabitur, quemcumque Deus honorare voluerit? Te Dei thronum Maria laudamus, te Dominam confitemur. Te æterni matrem omnis terra veneratur; eò quòd verè ſis honorabilior omnium; & præ cunctis creatis acceperis à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapſa ad te huiuſcemodi à magnifica gloria, Quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei.

Eſther 6. *Dan. 13.* *2. Pet. 1*

Tibi

Tibi nos eapropter, ô Domina, ſupplices exhibemus, tuam opem ac patrocinium imploramus. Dic & fac in nobis, ô pia, quod de te legimus: dic, vt audiat cor noſtrum, & fac, vt in medullis noſtris ſentiamus: In plenitudine ſanctorum detentio mea. Rectè, vt cui non defuerit fides Patriarcharum, ſpes Prophetarum, zelus Apoſtolorum, conſtantia Martyrum, ſobrietas Confeſſorum, caſtitas Virginum, fœcunditas Coniugatorum, ſed nec ipſa puritas Angelorum.
F rum. Dicis & tu; Radicaui in populo honorificato. *Eccli.*
Fiat; & tecum in ſalutem honorificabimur, gloriæ *24.*
tuæ facti participes. Mitte igitur, ô Virgo inter omnes mitis, radices humilitatis tuæ in corda noſtra, vt cæleſtis honoris & gloriæ ſurculos proferant.

Oratio.

PRæſta nobis, quæſumus Domine, diuinæ bonitatis auxilium, ac perpetuam benignitatem largire ſupplicibus; vt qui te auctore ac redemptore gloriamur, beata Maria intercedente, ſemper in tuæ miſericordiæ laude lætemur. Amen.

IN

IN VII. TITVLOS TVTELARES ARGVMENTVM.

MVLTA mortalem (præſertim in adoleſcentia) circumueniunt pericula, quemadmodum & toto dein vitæ curriculo; vt eapropter aßiduâ ſit opus vigilantiâ & tutelâ. Hominem ſeruare ſumma laus, inquit ille. Plin. Sen. *Hinc etiam quernea corona apud Romanos olim digniſsima; quam ille promerebatur, qui ciuem in mortis periculo liberaſſet. Vt igitur quod natum eſt, ali ornarique debet, ita non minus debet contra vniuerſa nocitura muniri; vt ad perfectum educetur educaturque. Quapropter ſeptem modò Tituli tales ſequuntur, qui ad munitionem tutelamque nouæ vitæ, ceu prolis ſpiritualis, pertinent, ſub Diuæ noſtræ Mariæ præſidiis educandæ.*

22. VIRGA MOYSIS.

Virgo Moſaicæ ſuperat miracula virgæ:
Virga ſalum potuit pandere, Virgo polum.

Iudic. 13. QVid debemus facere, de puero qui natus eſt nobis? Cuſtodiendus fideliter & protegendus contra omnia ſaluti atque incolumitati eius aduerſantia. Domine, docuiſti me à iuuentute mea, & nunc pronuntiabo mirabilia de lege tua. Imperfectum meum vident oculi tui, & infirmitatem meam ego cognoſco; & multiplicati ſunt inimici mei, qui quærunt animam meam. Ideò, ad te confugi: doce me hodie, in virgine Maria matre tua, facere voluntatem tuam, & contra omnia mundi pericula, peculiarem ex eius titulis tutelam accipere.

Ecce, ô anima mea, quàm excellens in hoc noſtro rerum ſtatu nobis occurrit encomium; magnæ, illud in B. Maria mirantibus ac venerantibus, prærogatiuæ; quando illam deuoto mentis affectu, Virgam Moyſis appellamus. Numquid Moyſes & Aaron, ſimileſque viri

 VIRGA MOYSIS.

Virgo Moſaicæ ſuperat miracula virgæ:
Virga ſalum potuit pandere, virgo polum.

Nu dient de vrucht verſterckt, bewaert in teghen-ſpoede,
Mariam daer toe merckt, als wonder Moyſes roede.

D'Egypte et des enfers verge treſ-effroyable;
Tu es de l'uniuers Vierge tres-pitoyable.

viri principes, virgas ſeu baculos habebant, non tam vt iis niterentur, quàm in ſignum auctoritatis & præfecturæ? neque interim paruo erant ſubſidio ad ſui defenſionem, aliorumque caſtigationem. Nónne ita Scipiones olim apud Romanos; vt & Scipionum familia?

O virgam Moyſis admirandam! ô Mariam, for-
A tem adiutricem fidelium? Dixit Dominus ad Moyſen, *Exo.4.*
quid habes in manu tua? qui dixit; Virgam: quæ pro- *& 7.*
B iecta in terram, verſa eſt in colubrum, atque iterùm in
C virgam. Ita virga Aaron quoque coram Pharaone proiecta, conuerſa in colubrum deuorauit virgas maleficorum Ægyptiorum, & ita in decem plagis Ægypti fuit mirifica. Tu autem, ô Maria vt virga potens, omnes ſerpentes & dracones, hæreſes vniuerſas interemiſti in vniuerſo mundo. Virgam item extendit Moyſes in mare, & apertum eſt ilicò, iterumque reductum ſuper Ægyptios. Quid, ô Maria, in tam ſtupendis notamus, quod tibi non multo præſtantiùs applicetur? Per te ſiquidem Deus ſpiritualiter omnia aduerſus infernalem Pharaonem in ſui populi ſalutem exercuit, quæcumq; per virgam Moyſis & Aaron in Ægypto patrauit. Numquid illud quoque in te completum, quod ſcriptum & factum eſt: Percuſſit *Pſ 77.*
petram & fluxerunt aquæ? Siti, & ariditate gratiæ peribat mundus; tu verò, tamquam virga Moyſis, diuinam ita petram, rigentem iuſtitiæ lege, humilitatis tuæ ſinceræque mentis rectitudine, quaſi gemino pulſu feriiſti, vt gratiam inuenires; & miſericordiæ fluentis abundè faceres ſcaturire. Numquid inde vniuerſæ benedictionis & gratiæ per totam Eccleſiam aquæ fluxerunt?

D Et vos, Angeli, atq; Archangeli, Throni, & vniuerſa militia cæleſtis exercitus, numquid admirantes ſtupenteſq; præ rei nouitate, dixiſtis, quãdo Domina noſtra, iuxta ac veſtra in cælos aſcendit; Quæ eſt iſta, quę *Cãt. 3.*
aſcendit de deſerto: ſicut virgula fumi, ex aromatibus

myrrhæ

myrrhæ & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentatij? Rectè, quia virtutum tuarum odore, & præcellenti animæ tuæ fragrantiâ, & homines, ô B. Maria, lætificaſti & angelos. Adde tu quoque, Zacharia Propheta, tuum per figuram encomium, quo præſentem beatæ Virginis titulum magis illuſtres. Aſſumſi
Zac. 11 mihi duas virgas. Audio: quid de illis feciſti? Vnam vocaui decorem, aliam funiculum. Nónne virga iſta funiculus, fuit Eua, quæ nos vinculis peccatorum conſtrinxit? Nónne verò virga decora, Maria, quæ ſummo genus humanum affecit decore, quando de caſtiſſimis ſuis viſceribus genuit Deum & homi-
Nu. 17. nem, vniuerſi redemtorem? Nónne virga decora virgo, quando virgæ in altari florenti comparatur? Sicut illa virga, ſine quolibet naturæ adminiculo fructificauit; ita virgo Maria ſine coniugali opere filium procreauit. Nónne Filium tuum, ô Domina, rectè per florem deſignari propter ſpeciem eius aſſerimus; & per fructum quoque propter eius vtilitatem? Eſt enim ſpecioſus formâ, præ filiis hominum; & vitalis refectio, non ſolùm hominum, ſed etiam angelorum. E

O laudem, ô iubilum, ô honorabilem generis F
Nu. 17. noſtri in Virgine matre ſplendorem! Germinauit virga Aaron in domo Leui, & turgentibus gemmis eruperunt flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati ſunt. Venite ô Chriſtiani, atque vtilitatis dignitatiſque huius fructus eſtote participes in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Núquid amygdala rectè Chriſtum ſignificat, in tribus præſertim ipſius conditionibus? Numquid pellis exterior fragilis, carnis & humanitatis infirmitatem repræſentat? Numquid intus nucleus dulcis, diuinitatis intus latentis ſuauitatem figurat; & in medio fortis teſta, fortem ipſius, & contra G
Apo. 22 cuncta aduerſa conſtantem animam ritè ſignificat?
Eccli. 24. Tu itaque, ô Maria, virga multis de cauſis decora & honorabilis, quæ tam ſuauem amygdalam virgo protuliſti. Folia verborum tuorum ſalutarium ad ſanitatem

tem

tem gentium; ecce quoad proximum. Flores verò redolentium cogitationum, verè flores tui fructus honoris & honeſtatis; en quoad Deum. Fructus autem operum tuorum (præter ſuperbenedictum fructum ventris tui) primi & puriſſimi: & ecce quoad teipſam: quorum omnium totus quoque mundus ſuum habet emolumentum. O virga frugifera! ô virga tutelaris! ô virga ſaluifica! Vt prætores virga ſua ſeruos in capite certo modo ferientes ſolent liberos facere; ita nos per te libertate donamur. Nónne ſic virgam auream & decoram poſuit Aſſuerus ſuper collum Eſther, & à morte fuit liberata? Virga directionis virga Regni tui, tu ipſa Virgo benedicta: quia ſedes fuiſti in qua Deus omnia dirigens requieuit: & virga directionis, quæ omnia tua in Deum direxiſti, omneſque nos ad ipſum tuo exemplo dirigis. Virgo, virga Regni Dei fuiſti, quia per te Regnum ſuum recuperauit, quod diabolus eouſq; in nobis vſurparat. Recta virga quoad Deum, per rectam intentionem: flexilis verò in omnem partem intuitu indigentium, iuſtorum, pœnitentium, viuorum & mortuorum. Ne autem contra malos virgæ noſtræ deeſſe putetur au-
H ctoritas; audite: Conſurget virga de Iſrael, & percutiet duces Moab; vaſtabitque omnes filios Seth: & erit Idumæa poſſeſſio eius. Virga es, ô Maria, protectionis, omnibus ad te piè confugientibus; terror verò tuis tuorumque cultorum inimicis, iuxta illud: Virgam virtutis ſuæ emittet Deus ex Sion, dominari in medio inimicorum ſuorum.

Pro. 3. *Eſth. 5.* *Nu. 24*

Oratio.

Concede quæſumus, omnipotens Deus, vt qui protectionis tuæ gratiam quærimus, beata Maria ſemper virgine intercedente, ab omnibus aduerſitatibus animæ & corporis expediti, ſecuris tibi mentibus ſeruiamus, Amen.

23. CI-

23. CIVITAS REFVGII.

Præſidium, tutela, ſalus, pietatis aſylum,
Materno vſque patent Virginis in gremio.

MONTES excelſi ceruis, petra refugium heri-
Pſ.103. naciis. Naturæ noſtræ debilitas, & conſcia
propriæ infirmitatis conditio, Domine,
nos docet formidare, trepidare, & ad tu-
tiora fortioraque confugere. Vtque propterea vanè
maleque conſulta dicebat illa; Hæc ara tuebitur om-
nes; ita nos de te, ô Virgo ſanctiſſima, rectè fidenter-
que præſumimus, dicentes; Tu virtus, refugium, &
ſalus noſtra. In te ſiquidem completum agnoſcimus,
quod olim apud antiquæ Legis cultores ſancitum
Nu.35. recolimus; Decernite, quæ vrbes eſſe debeant in A
præſidia fugitiuorum, qui nolentes ſanguinem fude-
runt. Nos, nos homicidæ, nos fugitiui, nos, ô dulcis
Maria, exules filij Euæ. Nos ſanguinem Abel iuſti,
innocentis agni, Domini noſtri, profudimus; ne-
que nolentes, innocentes, ſed videntes ſcienteſque.
Atque eapropter (ô Domine, legis huius tam beni-
gnæ ac fauentis dictator) nobis multò magis ciui-
tate Refugij eſt opus: non ad hoc tantùm, vt interea
temporis innocentia noſtra innoteſcat, & culpâ vaca-
re nos conſtet; verumetiam, vt culpa quæ in confeſſo
eſt, ciuitatis huius ſalutaribus meritis eluatur.

Magna quondam baſilicarum immunitas, cunctis in hoſtili vaſtatione ad eas confugientibus. Hucuſque ſæuiebat inimicus: ibi accipiebat limitem trucidatoris furor. Illò ducebantur à miſerantibus hoſtibus, quibus etiam extra ipſa loca pepercerant, ne in eos incurrerent, qui ſimilem miſericordiam non habebant. Numquam verò templis idolorum quorumcumque tanta vel à ſuis delata dignatio.

Tem-

23. CIVITAS REFVGII.

Præſidium, tutela, ſalus, pietatis aſylum,
Materno vſque patent virginis in gremio.

Noch is Maria meer, als een ſtadt van toe-vluchte:
Niemandt dan al te ſeer in angſt en vreeſe duchte.

Que chercés-vous? ſecours, contre toute furie?
Prendés voſtre recours, vers le ſein de MARIE.

Templorum Chriſtianorum immunitas, vrbium quidem refugij typo adumbrata dignoſcitur; ſed in beatæ ac Deiparæ virginis Mariæ tutela ac patrocinio fuit hoc aſylum adimpletum. Dico propterea, &
B audacter dico, cum Dei amico, ac ſingulari Patronæ noſtræ cultore; Impoſſibile eſt, vt aliquis ad eam conuerſus, & ab ea reſpectus, damnetur. Quæ ratio? quódve huius tantæ fiduciæ fundamentum? Quia ipſa eum genuit, per quem mortua reuiuiſcunt, & homines à peccato ſaluantur. Ipſa eſt mater ſaluantis & ſaluandorum. Maria, mater Dei qui ſolus damnat, qui ſolus ſaluat, quem ſolum timemus, in quo ſolo ſperamus, eſt mater noſtra: Iudex verò, & ſaluator noſter & frater noſter. Quomodo ergo deſperemus, cùm ſalus ſiue damnatio, à boni fratris & piæ matris pendeat arbitrio?

O dulcis, ô decora, ô amabilis, & ſpecioſa! quàm glorioſa dicta & ſcripta ſunt de te Ciuitas Dei! Virgo Maria, Ciuitas refugij noſtri! Quia, omnia quæ ad perfectionem, decorem, ac munitionem ciuitatis requiruntur; in te ſingulari quadam præeminentia reperiuntur.

C Ciuitas hæc noſtra, ô filiæ Ieruſalem lætantes in ea, videte cum primis, quomodo in humilitate profundè fundata, nullis ſit arrogantis ſublimitatis obnoxia moliminibus; nihil illic fures aut alij hoſtes inueniãt,
D quod ſuffodiant aut furentur. Videte præterea, quàm eximiè & excelsè per caſtitatem continentiamque murata ſit, vt nulli vitioſo incentiuo ſubiecta ſit, aut ab vllo ſit illi inſultu metuendum.

E Per charitatem turrita, quàm ſublimis in cælum attollitur, vt cunctas inuidiæ machinas tuta derideat. Attendite quoque, quomodo ciuitas iſta, Maria virgo, ditata per paupertatem, humanarum diuitiarum non timet inſidias. Cuſtodita per diſcretionem, à cunctis errorum ambagibus eſt immunis. Tentationum ſu-
F peratione pacifica, nullarum hoſtilium beſtiarum

formidat incurſum aut irreptionem. Per elegantiam meritorum, ceu mœnium, ordinata; quidquid inordinati foris conſurgit, nihil eſt quo moueatur aut timeat. Libera eſt immunitate peccatorum, altiſſima excellentiâ priuilegiorum, inuictiſſima munimento virtutum.

In te itaque, ô Maria, noſtrum refugium ponimus, ac ſolamen animarum noſtrarum. Tu nobis refugij ciuitas, tu aſylum, & immunitas noſtra. Hoc tantùm nunc, ô piiſſima Domina, ſuppliciter petimus; vt in mille periculis & malis verſantes in tuam tutelam admittas, nobiſque dicas ore tuo ſuperbenedicto, inſtar faui pleni diſtillantis, quod alterius olim ore prædixiſti; Memor ero Raab & Babylonis ſcientium me; ad Deum teque Dei matrem confugientium peccatorum. Si ita feceris, Domina in Raab ſuperba, & in Rahab meretrice omnes peccatrices, eamdem per bonum propoſitum imitantes, ſpem veniæ & gratiæ haud dubiè obtinebunt, & in Babylone cuncti peccatores, qui licet ſceleſtiſſimi fuerint, ſingulare tamen in tuæ benignitatis auxilio patrocinium ſunt inuenturi. Et verè ſciunt te, quicumque audiunt, neminem vmquam afflictum ad te confugiſſe, quin mirabili fuerit ſolatio refectus, ac patrocinio reſtitutus.

Pſ. 86

Si quis tuum, ô pia patrona, implorauerit vmquam auxilium, & repulſam paſſus eſt; deſinat ille te ſuperuacuo labore vel clamore laceſſere: ſed non eſt, qui iſtud vel in ſe aliquando ſit expertus, vel ab aliis audiuerit enarrari.

Verùm, ſi quis ſit in hac parte timidior, & cum trepidante Iacob non audeat matris ſuæ adoriri conſilium, quo gratiam ac benedictionem accipiat tam ſalutarem: audiat ille Mariam in Rebecca dicentem ſibi; In me ſit, fili mi, iſta maledictio, quam ob peccatorum tuorum enormitatem, grauitatem, ac multitudinem reformidas: tantùm audi vocem: conſilium ſequere; monita ſalutis attende; ſerua mandata; virtutum

Gen. 27

tutum exempla commiſſis omiſſis imitare; ſpera in Domino, & fac bonitatem.

Meritò, mediatrix noſtra Maria, ſuſcipis hac lege cauſæ noſtræ defenſionem, clientumque tuorum ad te ſe applicantium patrocinij munus; eiſque præſcribis clientelæ præcepta: quia qui ad aſylum confugiunt, leges aſyli ſeruare debent.

O ſalutare refugium, de noxiis reddens innoxios, & de viliſſimis peccatoribus ſanctos efficiens! Nullum tale aſylum mundus habet, quod quos admiſerit, meliores reddat quàm acceperit. Id tu facis, ô Maria, peccatorum ſolatium, pereuntium ſalus, ac damni totius reparatrix! per te, meretrices & publicani præ- *Matth.*
cedunt domeſticos in regno cælorum. Nouiſſimi *21.*
fiunt primi, & de ſtercore peccatorum pauperes ſuſcitantur, qui thronos angelorum poſſideant. In te, ô Maria, refugium, ſolatium, & protectionem mei repono. In hoc, Domine te largiente, tutus ſaluabor; quia altiſſimum poſuiſti refugium iſtud.

Oratio.

PRotector noſter adſpice Deus; vt quos omni vides virtute deſtitui, ſic interiùs exteriuſq; cuſtodias, vt beatæ Filij tui genitricis Mariæ patrocinio communiti, nullis prorſus hoſtilis nequitiæ vel fallamur inſidiis, vel inſultibus conturbemur. Amen.

24. VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hoſtiles vrbs benè tuta minas.

VRBS fortitudinis noſtræ Sion, Saluator
Iſa. 26. ponetur in ea, murus & antemurale. Quę- A
ris adhuc, ô anima mea, Deo placere B
deſiderans, quid debeas facere de puero,
qui tibi natus & datus eſt? quomodo vitæ ſanctæ
progreſſus tibi ſit contra cuncta aduerſa muniendus,
vtque ſicut auroræ crepuſculum, magis ac magis in
lucem aſſurgat vſque ad claram diem? Fortitudine
muniri debet, quaſi vrbs in medio inimicorum con-
ſtituta. Doceri hanc artem deſideras? Edoctam ab
Angelo, Samſonis noſtri matrem Mariam interroga,
quemadmodum hactenus conſueuiſti: titulumque
præſentem expende, qui requiſitæ munitionis for-
mam ritè tibi præſcribet, & dabit ſuppetias.

Sancta Maria, patrona noſtra; refugium, & auxi- C
lium; doctrix & datrix eorum quibus in educanda
noſtra prole ſpirituali, vita noua, per te concepta, Deo
nata & dicata, fuit opus; ad te rurſum confugimus,
tamquam ad vrbem fortitudinis, vt ſaluemur in ea,
in qua Saluator noſter eſt poſitus.

Et meritò: Nonne ſiquidem in te completum eſt,
ſanctiſſimę Trinitatis præſidio, quod de fortibus illis
1. Mac. Machabæis ſic legimus? Ædificauerunt montem
4. Sion & per circuitum, muros altos, & turres firmas:
nequando venirent gentes, & conculcarent eam? Me-
ritò iuxta nequitiam & fortitudinem aduerſariorum,
etiam munitiones, mœnia, & turres præſtantes ex-
ſtruuntur. Numquid huc ſpectat illud, quod ſpon-
ſus ſponſæ Eccleſię laudans prudentiam, vigilantiam,
& contra omnem hoſtilem incurſum munitionem,
ſic

VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hoſtiles vrbs bene tuta minas.

Weeſt als een ſtadt, en ſlot, twelck niet en is om winnen:
Hebt uwen heer en Godt, als Maria van binnen.

Contre tous asſaillans, cette ville tient ferme:
Car, entre ſes veillans, ſon SAVVEVR *elle enferme.*

D ſic inquit; Collum tuum, ſicut turris Libani quæ *Cant. 7*
reſpicit contra Damaſcum? Dauid enim illam in
monte Sion erexerat, vt & hoſtem eminùs viſu dete-
geret, & cominùs ciues ſua mole muniret. Ita tutiſſi-
mo nobis refugio ac præſidio es, ô Deipara virgo,
atque econtra hoſtibus vniuerſis terrori. Eapropter
non immeritò clamabas ô Dauid omnium deſolato-
rum nomine & figura; Quis deducet me in ciuita- *Pſ. 59.*
tem munitam? quis deducet in locum refugij, vt ſal- *& 107*
uum me facias?

E Nónne loci firma munitio, in tribus præſertim con-
ſiſtit, quæ omnia in te, ô Patrona noſtra fidiſſima,
concernuntur? In murorum nempe fortitudine: in
præſtantium militum præſidio & cuſtodia: & poſtre-
mò in rerum ad victum & arma pertinentium copia.
Attendite fideles, Chriſto militantes, & quod in
vobis natum eſt ſanctum, & in hanc vſque diem
educatum, cuſtodire ac tutari cupientes, attendite in-
quam, & quomodo tres iſtæ fortis vrbis ac munitionis
conditiones in Deipara virgine reperiuntur, & quo-
modo de iiſdem vobis quoque prouidere debeatis.
Quid dicis, ô anima? Nónne ſicut in Diua Virgine,
ita quoque murus fortis in circuitu tui eſt continen-
tia; præſertim in omnibus in quibus pro humana fra-
gilitate, limites diuinæ legis vel rationis poſſis exce-
dere? Miſerere animæ tuæ placens Deo, & contine:
monet nos Sapiens. Antemurale verò patientiam *Eccli.*
eſſe quis dubitet; qua, velut propugnaculo quodam, *30.*
primus hoſtium inſultus excipitur ac ſuſtinetur, ne
vltrà ſe moueat? Dum itaque murus continentiæ
quatitur, patientiæ antemurale obiiciatur. In omni
tentatione ſta fortis, ac ſuſtinendo reſiſte; nam hîc,
qui patitur vincit: & non vinci, vincere eſt, in hoc
certandi genere.

Præſidium autem armatorum quale quamque
eximium in beata Maria exſtiterit, quis enumeret?
Vtinam & in te, ô anima, non deſideretur. Nónne

iſtud rectè potentias animæ, gratiam Dei, angelorum cuſtodiam, præclaraſque animi dotes dixerimus, quorum omnium militum fidelis tibi præfectura gerenda eſt, quiſquis inexpugnabilis eſſe deſideras? Neque id quidem tuæ fortitudinis præſtantiâ, ſed illo donante, qui te confortat: ſine quo nihil, & cũ quo omnia, potes. Sed quæ rerum prouiſio, munitioni ſeruientium? numquid arma ſunt, virtutes, deſideria bona, piæ eiaculationes, preces, ſuſpiria, Dei gratia? Nónne autem verbum ipſius, collocutiones piæ, pia lectio, meditatio rerum ſpiritualium & præſertim ſacroſancta Sacramẽta, pro munitionis eiuſmodi conuictu atq; alimentis cenſenda ſunt, vrbi fortitudinis neceſſariis? Quin & panis lacrymarum, licet inſuauis videatur, cor tamẽ hominis confortat. Præ cunctis autem, panis angelorum; iuxta illius teſtimonium, qui illud in ſpiritu
Pſ. 22. præuidebat & prægustabat: Paraſti in conſpectu meo menſam, aduerſus eos qui tribulant me. Et calix meus inebrians, quàm præclarus eſt! Sed arma ſpiritualia diſcretè tractanda ſunt, & vnicuique conuenientia deligenda. Alioqui dicere poteris, quiſquis indifferen-
1. Reg. 17. ter his vti volueris; Non poſſum ſic incedere, quia non vſum habeo.

At cauendum tibi cum primis, ô cuſtos animæ vel arcis tuæ, ne tuipſe tuiipſius ſis proditor, neque puſillanimis, neque ſegnis in cuſtodia. Nónne tu, quiſquis hoſtium ſigna, arma, veſtes, actus, aut nomen extollis, pluſquam Domini ac Ducis tui Chriſti, proditoris meritò ſuſpicionem incurris? Nónne, ſi cum infidis exploratoribus, plus de viribus hoſtium metuis, quàm ſperas de Domini auxilio, puſillanimis es? Numquid ſegnis excubitor & præſidiarius deprehenderis, ſi in te confidens, & incurius, nec de pugna, nec quidquam de hoſte recogitas? Si denique teſſera hoſtili fueris vſus, nónne hoſti fauere conuinceris? Beatiſſima virgo Maria modis omnibus vrbs fortitudinis exiſtit, & fideliſſima ſuorum clientum defenſatrix

trix contra omnes hoſtiles incurſus, ipſaſque portas inferni. Mulier ſiquidem eſt iſta fortis, quæ fortitudine præcinxit lumbos ſuos. Quis hîc addubitet? Tria nominatim obſeruet, in quibus vera fortitudo conſiſtit. Nónne fortis eſt primùm, qui ardua viriliter aggreditur, quæ virtus magnanimitatis appellatur? Mariæ fortitudo, & decor indumentum eius, per votum perpetuæ caſtitatis emicuit. Manum ſuam miſit ad fortia, quando Deum ex cælis attraxit: vt H illud ei dici poſſit; Si contra Deum fortis fuiſti, quantò magis contra homines præualebis? *Pro. 31.* *Pro. 31*

Numquid fortitudo quoque in aduerſis ſuſtinendis monſtratur; quæ virtus eſt tolerantiæ, ſeu patientiæ? Numquid iuxta crucem ſtans beata hęc Virgo vt virago, præclarum fortitudinis huius edidit ſpecimen? numquid totius vitæ ſuæ & Chriſti decurſu, in hoc genere patiendi ferendique præfulſit? Nónne quoque in perſeueranter agendo fortia, fortitudo conſpicitur; quæ virtus eſt perſeuerantiæ? Erant Apoſtoli perſeuerantes in orationibus vnanimiter cum mulieribus, & Maria matre Ieſu. Finis autem omnigenæ fortitudinis Mariæ, quàm ſublimi modo in eiuſdem miraculis ornata morte, & præſertim in glorioſa Aſſumtione reſplenduit! *Act. 1.*

Vrbs itaque es, ô Maria, fortitudinis: in te quidem iuxta omnes fortitudinis & vrbis conditiones requiſitas: nobis verò clientibus tuis, exemplo atque refugio ſingulari.

Oratio.

PRopitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris; vt, qui infirmitatis noſtræ conſcij, de tua virtute confidimus, beata Maria ſemper Virgine intercedente, ſub tua atque eius ſemper protectione lætemur. Amen.

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitis penetrabilis vmbo ſagittis;
Hoſtica in auctoris tela retunde caput.

Pro.30. OMNIS ſermo Dei ignitus, clypeus eſt ſperantibus in ſe. Exurge; quare obdormis, anima mea; in medio laqueorum, in hoſtium medio, in mille periculorum conſtituta? Non vides mundum blanditiis tendentem inſidias? Non audis aduerſum te furentem diabolum, iuratum noſtri generis hoſtem? Non ſentis in tuam perniciem lenocinantem tibi carnis rebellis laſciuiam? Quid ſibi volũt? quidnam quærunt? E heu, animam pueri. Elidere ſatagunt quidquid in te vitæ melioris elucet. Educanda, nutrienda, fouenda, ornanda, firmanda, omnibuſque modis eſt proles hæc beata munienda, & ad perfectum per Dei gratiam beatæ Mariæ præſidiis perducenda. Itaque præſentis tituli præſtantiam, hũc in finem pariter expendamus.

Scimus Domine, de ſermone tuo ignito, quem clypeum omnibus in eo ſperantibus Scriptura commemorat, elogium hoc intelligendum eſt: ſed quidni puriſſimæ matri Filij tui, Mariæ, dictum hoc & ſymbolum applicemus, cum qua ſermo tuus ita viuus conſenſit, vt verbum tuum in ea caro factum ſit? Ipſam igitur verè & meritò clypeum omnibus in eam ſperantibus profitemur, quia nominatur, & eſt. A

Nónne videtur ipſe quoque Salomon hanc ex ore parentis tui Dauidis hauſiſſe ſententiam? Sic etenim
Pſ.17. ille: Eloquia Domini igne examinata. En nobis Dei ſermonem ignitum. Vis & clypeum? Audi quod ſubdit; Protector eſt omnium ſperantium in ſe. Sique Nahum Prophetam acceſſimus; non deerit etiam ipſius dictis, quo præconij præſentis nobilitas, ac diuæ

Vir-

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitis penetrabilis vmbo ſagittis;
Hoſtica in auctoris tela retunde caput.

Iſt noodt, en beter wilt u teghen als be-weeren;
Schuylt onder deſen ſchilt, ſoo en mach u niemandt deeren.

Si l'ennemy, de dards de toute part vous charge;
Venés, Chriſtiens ſoudards, venés ſous cette targe.

Virginis gloria illuſtretur. Clypeus, inquit, fortium *Nah. 2.*
eius ignitus: viri exercitus, in coccineis. Sed nónne
de Chaldæis, hoſtibuſque ſalutis noſtræ in figura
B ſic loquitur? Omnino: nam & illis igniti ſunt clypei,
& ignita ſunt tela, quibus nos laceſſunt infeſtiſſimè.

Sed ignitum eloquium vehementer, quo protegi- *Pſ. 118*
mur: viuuſque eſt Dei ſermo & efficax, ac penetrabi- *Hebr. 4*
lior omni gladio ancipiti; & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus; compagum quoque ac medullarum; & diſcretor cogitationum & intentionum cordis: ne quid in toto homine reperiatur immune & immunitum, quò vel ſubtiliſſima diaboli framea, vel acutiſſimum nequitiæ ſpiculum queat penetrare.

Tu verò, virgo Maria, verbi huius igniti mater, eamdem ab illo vim accepiſti, Ignitus es gladius, in actiuæ virtutis efficacia: clypeus verò ignitus, in tutela muniminis. Sed numquid præter præſidium, etiam à te nobis exemplum ſumendum eſt? Anne (ô filij matris veſtræ olim antiquæ, nunc Euæ nouæ) moneri nos per Apoſtolum ignoramus? Exhortantem audite:
In omnibus ſumentes ſcutum fidei; in quo poſſitis *Eph. 6.*
omnia tela nequiſſimi ignea exſtinguere: & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Numquid & tu nos ita docuiſti, magiſter bone & Domine, quando contra tentationum iacula in deſerto, tali te modo muniuiſti, ignitoque ſermone, ceu clypeo, ignita diaboli tela in caput ipſius retorſiſti.

Gratiæ tibi Domine, quòd tam certum pugnandi vincendique modum & ſpecimem exhibueris, quòd hoſtem protriueris: ſique inſurgat, quòd tam efficax remedium, in ignito tuo eloquio, tamque fidum refugium ac præſidium tuis tyronibus, nobis inquam ad trophæum adſpirantibus, in tua matre dediſti.

Sed age, quomodo nobis, ô B. Maria, clypeus es ignitus, & ſcutum inexpugnabile? Verùm, quid rogo? An viuit, qui iſtud ignoret? ſiquis ſe ignorare

affirmarit, illum ego eumdem negauero viuere. Quis non videt, ô Domina, quotquot ad tuam protectionem & patrocinium fugiunt; omnes vt clypeo contra hoſtis inſidias, tentationes, ac impugnationes defendi & protegi? Quis neget hoc de te dici poſſe, quod ipſi
Ioſue 5. & 8. Ioſue dictum à Domino; Leua clypeum, qui in manu tua eſt, contra ciuitatem Hai? Sed, quid hoc rei? quęnam eſt hæc parabola? quid myſterij ſub hoc cortice delitet? Attendamus.

Numquid Hai, coaceruationem ſignificat? quorum, niſi peccatorum; ſi totius rei geſtæ hiſtoriam, typique naturam conſiderauerimus? Vtque illa Deo rebellis atque infeſta ciuitas clypei Ioſue rutilantis interuentu deuicta ſuperataque fuit; ita Deipatæ virginis, patronæ noſtræ præſidio, laude cultuque digniſ-
Rom. 6 ſimo, deuincitur Hai, corpuſque peccati deſtruitur. O clypeum ignitum, fulgentem, radiantem, virtute diuina ſcintillantem! Sed in veneratione beatæ Mariæ, honoriſque eius continua ſublimatione ſeruandum eſt, quod de Ioſue legimus: Ioſue verò non contraxit manum quam in ſublime porrexerat, tenēs clypeum, donec interficerentur omnes habitatores Hai. Prudenter eapropter Theophile tibi conſuluiſti, qui conſtanter huius patronæ implorationi inſtitiſti, donec omnes & ſcelerum tuorum coaceruationes, & tetrorum hoſtium machinas ſuperaſti, & ſanctus effectus es.

Ito tu, cum tuo fuſili clypeo tartaree Golia. Cly-
1. Reg. 17. peus æreus tegebat humeros tuos; ſed non protexit frontem tuam contra lapidem fundâ rotatum, qui Chriſtum præſignabat; quia frōs tua ſigno Saluatoris carebat. Clypeus noſter in diuina Virgine, & humeros & caput & pedes aduerſus tuas machinationes tuetur. Quinimmò, quatumvis ventricoſus, & craſſior Craſſo ſit aliquis, vel crapulæ vitio, vel faſtu turgentis ſuperbiæ adeò intentus & diſtentus, vt tribus aliis clypeis tegi non poſſit; modò ſe præbeat humilem,

lem, & dictis obſequentem, ſub hoc clypeo ſalutem inueniet tutumque refugium: qualeſcumque tandem fuerint peccatores, modò B. Mariæ deuotè implorent opem meliora ſpondentes, hæc pelta tuebitur omnes.

Valeat proinde pelta tempore Numæ cælo delapſa, quam immiſſam vrbi ſalutem interpretatus eſt; cùm octauo eius anno peſtilentia per vniuerſam Italiam debacchata, Romam quoque vrbem inuaſiſſet. Nónne longè præſtantius, quod D. Gregorij tempore, peſtilentia Romæ graſſante, per imaginem Deiparæ virginis eſt obtentum, vrbe tota teſtante, ac ſentiente præſidium?

D Valeat & clypeus Saul, quem in monte Gelboë abiecit, vt non valentem eum à periculis præſentis mortis eripere. Valeant ſic lapſa ancilia cælo, valeant Argolici clypei, cum Phœbæa quoque lampade conferendi; quin & orbis figuram referens clypeus, qui quod à ſapientia gubernatur, à Pallade teneri deſcribitur, iuxta illud; Hunc tibi dat clypeum Sapientia, *2. Reg. 1.*

E quo regat orbem. Noſter hic clypeus omnibus in ſe ſperantibus, vniuerſos præcellit, ſalutis æternæ præſidium conferens: qui, vt ignitus eſt, & charitate accendit, & illuſtrat ſcientia. Refulſit namq; ſol in clypeum hunc aureum, auream inquam virginem Mariam, & reſplenduerunt Sancti, ceu montes ab eo, quando Spiritus ſanctus in eam cælitus ſuperuenit. *1. Mac. 6.*

Oratio.

Preces noſtras, quæſumus Domine, clementer exaudi, vt qui ex nulla noſtra actione confidimus, contra aduerſa omnia, ſanctiſſimæ Vnigeniti tui genitricis protectione muniamur. Amen.

26 TVRRIS EBVRNEA.

Quanta foret caſtæ in MARIA *ſubſtructio mẽtis,*
Æthereo turris vertice eburna docet.

Cant. 17. COLLVM tuum ſicut turris eburnea. Mirabiles elationes maris; ſed mirabilis quoque in altis es, Domine. Video, experior, res ipſa teſtatur & clamat; Tentatio & militia eſt vita hominis ſuper terram; & quęrunt inimici noſtri deglutire nos: ſed benè proſpectum nobis, vt beatiſſimæ Virginis ope, aquam pertranſeamus intolerabilem. Expedire nos tamen interea debemus ad pugnam; atque educata hactenus ſub eius tutela vitæ melioris proles, debet quoque in omni armorum bellorumq́ue genere exerceri.

Tu Domine, qui doces manus noſtras ad prœlium, & digitos noſtros ad bellum; etiam turrim nobis eburneam, propugnaculi documentiq́ue cauſa exædificaſti, quando nobis beatam Mariam in patronam & exemplum præſtitiſti. Dignare igitur Domine, qui nobis dediſti ſignum, etiam dare intellectum, reíque exequendæ obſequentem animi motum. Nónne te dictante ſcripſit quod ſcripſit Salomon, ſingulari per te lumine colluſtratus tantis myſteriis deſcriben-
Cant. 7 dis; dum ſponſæ tuæ dilectæ collum ſicut turrim A
eburneam eſſe teſtatus eſt? Eccleſia hæc eſt, Maria eſt, B
fidelis eſt anima: ſed Matris tuæ benedictæ præconiis modò applicamus.

Verùm, numquid, ô anima mea, duo potiſſimùm in hoc elogio animaduertenda ſunt; turris nimirum & ebur? Turris ad munitionem, ebur verò ad ornatum ſpectat, vtrumq; ad myſterium. Figuram deſideras, quò magis hac tua felicitate in huius tituli fructu
ſub beatæ Mariæ tutela exultes! Præter turrim Dauid C
in Sion, amicos ſaluantem, & hoſtes arcentem, turrim quoque

Quanta foret caſtæ in Maria ſubſtructio mentis,
Aethereo turris vertice eburna docet.

Maria, ſtaet my by, als toren van yuoore;
Op dat ick ſuyver zy, en ſterck, ſoo ick behoore.

La tour d'iuoire blanc, monstre en ſa bien-ſeance
De votre chaste flanc l'inuincible constance.

quoque Sichem obſerua: ex qua mulier, fragmento molaris, caput obtriuit Abimelech, ignem oſtio ſubiiciere molientis. Vidéſne præluſtrem hîc confracti capitis ſerpentini figuram, per Deiparæ virginis ſemen? Vidéſne etiam, dum turris illa terrendis hoſtibus ſeruiebat, quomodo amicis quoque tuendis præſidio fuerit? Aliamne figuram requiris? Audi Michæam: *Ind. 9.*
D Et tu turris gregis, nebuloſa, filię Sion; vſque ad te veniet. Nónne prædictam hîc à captiuitate liberationem fructúmque Regni venturæ gratiæ latenter animaduertis? *Mich. 4.*

Sed quare collum præcipuè, turri comparatum audimus? Miraris? Nónne colli figura & vſus, id ſatis prætendunt? Nónne caput velut in ſpecula, & in colli ceu turris ſummitate collocatum conſideras? Ad quid, niſi ad excubandum, & procul venientia contemplandum? Tu Maria, tuorum propugnatrix, hoſtiúmque propulſatrix; tu videns & prophetiſſa; tu præſaga futurorum, & noxia diſcutis, & profutura concilias.

Verùm, quid in ebore ſuſpicamur nobis ob oculos ſtatui? quid in illo præter munitionem & robur, quod ad ornatum quoque ſpectet, eruemus? Nónne iam antè de throno Salomonis eburneo diſquirentes, candorem quoque in ebore & ſoliditatem perſpeximus? Caſtitatem itaque & omnimodum animæ corporiſque candorem, ipſius præſertim elephantis intuitu perpendamus.

E Sed numquid & alia ſunt in humano hoc animali notatu digna, quæ dignis Beatiſſimæ laudibus attollendis ſubſeruiant? Omnino, quæ propterea quoque non prætermittemus intacta, ad maiorem ipſius ac Dei omnipotentis gloriam, noſtrarúmque animarum conſolationem. Numquid animal iſtud (elephas inquam) caſtiſſimum perhibetur, & quaſi continentiæ typus vbique locorum notiſſimus? Semel tantùm in vita, quaſi cõſeruandæ ſolummodò ſpeciei

indul-

indulgentes, elephantes congredi referuntur. Quin etiam, poſt huiuſmodi velut inuoluntarium, ſed inſtinctu tantùm naturæ neceſſarium, congreſſum, ſe, non ſine notabili ritu, in profluente videntur abluere.

O meritò igitur per candorem eburneum honorata & ſignificata virginitas, quæ in ipſis quoque animalibus ſic elucet, & in veneratione habetur! Sed numquid elephas mirabiliter etiam cognitione & memoria valet? planè. Salutant ſe mutuò, quo valent motu; gregatim incedunt: ſi hominem errantem in via repererit elephas; primùm ſe aliquantulum de via ſubducit, ne tum terreat, cùm prodeſſe deſiderat: poſteà paulatim precedens, eumdem in viam reducit. Numquid, elephantem maximæ eſſe virtutis, aſſeritur; vt vix in hominibus tanta probitas inueniatur? Filios inſtruit; & quando illos malè valere cõſpexerit, herbas quaſdam ſalubres ſollicitè congregat, & antequam eis vtatur, ſupino capite eaſdam ad cælum leuat, ac quaſi quadam religione à ſupremo numine ſibi auxlium poſtulat. Nónne præter hæc omnium animalium maximè obediens perhibetur, quodque manſuetiſſimum ac quaſi domeſticum redditur, heroque ſuo non ſine rationis atque intellectus argumento præbens auditũ & dictis obſequentiſſimum?

Sed quorſum hæc omnia, de elephantis natura tam fusè relata? Tum vt ſummam in beatiſſima Virgine caſtitatis excellentiam, integritatem, candorem, humanitatem, manſuetudinem, benignitatem, & in mortalium genus innatam miſericordiam in hoc admirabili animali adumbraremus; & nobis in exemplum ſtatueremus: vt non immeritò, neque vnam ob cauſam turri eburneæ vel ebori ipſi ſciremus comparatam.

Quin igitur admirandum quoque elephantis cum F dracone certamen, reportatamque victoriam recenſemus, cum & illa ad Mariæ præconium ac laudem non modicum faciat? Duplici draconem victoria

ſuperat

G ſuperat elephas, typo quodam victoriæ, qua Maria diabolum triumphauit. Primùm, caput eius obterendo, vnde etiam ſtupendè draco plangit: iuxta Prophetam; Faciam planctum velut draconum. Deinde aquam in eius vultum proiiciendo, quam proboſcide hauſerat. Nonne victoriam hanc ab alio Propheta *Mich. 1.*
H teſtatam audimus? Percuſſiſti caput de domo impij: denudaſti fundamentum eius vſque ad collum: prout prædictum fuerat; ipſa conteret caput tuum. En primum victoriæ genus. Secundum attende. Numquid quaſi fluctus iniectu occæcatus deceptuſque fuit diabolus, expectans quando Virgo eſſet paritura, quod ſcriptum ſciebat; dum interim Maria diuino conſilio virum accepit. Numquid ideò virgo fuit deſponſata, vt à ſecretis cæleſtibus hoſtis excluderetur, eiuſque conceptus obnubilaretur? *Hab 3.*

Numquid & in Chriſti morte, aquæ tribulationis ipſius diabolum fefellerunt, quando victor latebat Deus? Sic igitur, ô virgo Maria, & tu & ſemen tuum, draconem viciſti; & nobis omnibus ad te ſuppliciter confugientibus turris eburnea es effecta. Eſto tu quoque, ô anima, turris eburnea, fortis & caſta; & ipſis quoque dæmonibus fies terribilis.

Oratio.

Eſto nobis, quæſumus Domine, ſanctificator & cuſtos; vt qui peccatorum noſtrorum pondere premimur, & pro naturæ noſtræ fragilitate timemus; interueniente beata Maria virgine, à periculis mentis & corporis liberemur. Amen.

17. TVR-

27. TVRRIS DAVIDICA.

Teq́;, MARIA, *notant clypeatæ ſymbola turris,*
Armamenta ſacræ publica militiæ.

pro.18. TVRRIS fortiſſima nomen Domini: ad A ipſam currit iuſtus,& exaltabitur. Nónne rectè nomen hîc tuum, teipſum intelligimus? Tu ſiquidem Deus refugium & virtus; tu fortitudo & ſalus noſtra. In te peccator lapſus erigitur, & in te ſtans iuſtus exaltatur. Sed numquid vnigeniti Filij tui matrem, generis humani reparatri- B cem, omnium afflictorum patronam, Mariam, rectè quoque turrim hanc fortiſſimam nuncupamus? Tanta eſt etenim titulorum donorumq́ue inter matrem & filium communicatio; vt nihil ipſe boni mortalibus largiri voluerit, quod non per hanc Mediatricem concederet. Regia namque hæc via, per quam Saluator aduenit in mundum, tantæ facta eſt in noſtrum bonum prærogatiuæ; vt per eam quoque acceſſum habeamus ad Filium: dumq́ue ipſe, & nomen ipſius turris fortiſſima nobis efficitur; etiam meritò mater eius ſuperbenedicta, talis turris perhibetur.

O Maria, ô benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater Saluatoris & ſalutis, ora pro nobis, vt per te nos ſuſcipiat, qui per te datus eſt nobis. Ad te currit peccator, & ſinum ei miſericordię pandis, gratiæ fontem oſtendis & aperis, ſolaris afflictum, vitam ei promereris & gratiam: ad te currit iuſtus, & iuſtificatur adhuc; & dum, te patrocinante, meritorum fructus incrementum accipiunt, amplioris quoque gloriæ ſublimitate in cælis exaltatur.

Sed, quandoquidem Dauidicæ ſtirpis origine Re- C gali ex progenie Maria refulges, numquid te meritò Turris Dauidicæ titulo inſignimus? Præcine, Salomon,

27. TVRRIS DAVIDICA.

Teque, Maria, notant clypeatæ ſymbola turris,
Armamenta ſacræ publica militiæ.

Ghy zydt een ſterck-bewydt, des wy tot u verlanghen;
Als Davids toren wydt, met ſchilden rondt be-hanghen.

Une tour, au dehors, de boucliers toute ceincte;
Armure des plus forts, eſt cette Vierge ſainte.

mone, electæ & præelectæ præconium, huic dignitati conueniens: Sicut turris Dauid collum tuum: quæ ædificata eſt cum propugnaculis. Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Nónne, quod ſuprà meminimus, turris illa Dauidica in Sion ab ipſo ædificata, ad duo potiſſimùm ſeruiebat; tum in munitionem, hoſtibus procul arcendis; tum in refugium, ciuibus & amicis in tutelam admittendis? Ita te, ô beatiſſima Virgo, protectrix noſtra, duabus hiſce de cauſis, turris inſtar Dauidicæ, præſentiſſimo nobis eſſe præſidio, profitemur, in quo gloriamur. Plaudebat diabolus, plangebat mortalis; infernus gaudebat, cælum mœrebat; peccatum regnabat, proſtrata iacebat iuſtitia; mors exſultabat, vita lugebat; paradiſus euacuabatur, infernus hiabat abſque vllo termino & replebatur; omnes nos gementes & flentes exules filij Euæ ſuſpirabamus, ac rugientis diaboli minas formidantes fugiebamus: non dabat nobis requiem reatus commiſſi diſcrucians miſeros; deſuper læſæ maieſtatis ira terrebat; vndique pericula & clades ingruebant attonitis; & ecce, cùm nihil ferè ad miſeri noſtri ſtatus augmentum niſi extremum reſtaret exitium; nihilque in ſpem meliorum adſpiraret; ecce, inquam, tu, ô ſidus affulgens, ô ſpes vnica miſerorum, Maria, ceu turris nobis in domo Dauid erigeris, firmiſſimis tuta præſidiis; afflictos excipiens, & deterrens inſtantes. Hîc iam ex eo tempore, ſolatium & ſalus eluxit, hîc finem inuenit hoſtilis ſæuitia. Cant. 4

Dum tu terris exorta es, ô Maria, protrita abſorptaque eſt omnis aduerſa nos vrgens iniquitas; & poteſtas inferni, in fracta ſerpentis ceruice, proſtrata eſt.

Quis tuas igitur, ô ſanctiſſima Dei genitrix Virgo, laudes ex æquo decantet; quam, etſi omnium noſtrûm membra verterentur in linguas, nullus tamen vmquam laudare ſufficeret? Quo pacto namque te dignè poſſit celebrare mortalis hæc noſtra infirmitas, quæ gaudium parere meruiſti angelorum, & mater effici

perditorum? Accedite tamen cantatrices, accedite iuuenculæ tympaniſtriæ, quæ Dauidis olim ceciniſtis encomium. Pſallite, iubilate, & præ lætitiæ magnitudine modulamini; & cantate omnes canticum nouum, quia fecit Dominus miſericordiam populo ſuo. Mariæ laudes extollite, militia cæleſtis exercitus; & D cælo altiorem quantis poteſtis elogiis exaltate, quia omni laude digniſſima. Nam tametſi nullo modo dignum quid ipſius laudibus valeamus expromere, multo minùs tamen poſſumus ab eius laude ceſſare.

Ad hanc interim turrim confugite puſillanimes, grauati criminibus, deſperabundi, & ſaluabimini. Si hoſtis inſequitur, ad meliora tutioraque ſalutis tendentes; propugnacula diuinæ dignationis, probatæ virtutis, inuictæ conſtantiæ, ſagacis prudentiæ, pietatis incenſæ, & eminentis charitatis, procul omnem arcebunt incurſum. Si nudus, inermis, omniq́ue virtu- E tum præſidio es deſtitutus; nihil tamen morare; perge, refugium hoc pete, eò te recipe; turrim hanc tene: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium, atque infirmorum potentia & virtus. Non fuit vmquam, nec eſt modò, vel vmquam futurus eſt ſanctus, iuſtus, fortis, in terra; cuius non in hac turri virtutes eluceant; ſeruiuntq́ue illæ vniuerſis, ad eam ſpe magna confugientibus: fiuntq́ue participes omnium timentium Dominum.

O igitur, B. Maria, ſingulare miſerorum ſolamen, & turris in monte Sion, & in Eccleſiæ vinea, à cæleſti F patrefamilias æquè miſericorditer ac mirabiliter exſtructa. In te vinitores, agricolæ, paſtores, cuſtodeſque ouilis Dominici totiuſque Eccleſiæ, tranquillè requieſcunt, & circumcurſantium rident ſecuri nequitias. Non huc accedit, te cuſtode, diabolus; non leo rugiens; non vulpecula ganniens, non draco ſibilans, non lupus vlulans & inſidians, non fortis armatus inſultans. Felix tutela cunctorum, in te confidentium. Læta vindemia, per te colligentium & calcantium in

torcu-

torculari. Et beata verè habitatio ſanctorum omnium, ſiue in cælo ſiue in terra, ſub tui patrocinij (ceu turris Dauidicæ) tutela lætantium. *Pſ. 86.*

Age porrò Dauid, & turrim agnoſce quam ædificaſti; vide trophæa, quæ de Idumæis contra Damaſcum victrix hæc turris reportauit, quibuſque circumueſtitur triumphans. Sublimatum ad cælos vſque, immò ſupra cælorum conuexa, culmen eius conſidera: immota viciſſim per tot ſæculorum iniurias fundamenta mirare: ſaluatorum in ea, ſi potes, myriades numera; laudantium illam colentiumque ſanctorum exercitum obſtupeſce: percenſe, ſi vales, proſtratorum eiuſque veſtigiis calcatorum hoſtium infinitas cateruas: gloriam Dauidicæ turris, ô Dauid fidelis, ſupra cæleſtium ſpirituum ſublimitatem, è ſede tua ſancta in cælis ſuſpiciens contemplare.

Exſurge, exſurge, pſalterium & cithara, vnaque cum *Pſ. 56.* cæleſti melodia, nobis in iubilo cordis collætantibus, *& 91.* in pſalterio decachordo cum cantico, Deiparam virginem Mariam, ſeminis & ſanguinis tui totiuſque generis humani reparatricem collauda. Nos tibi, ô beata Protectrix noſtra, profectum noſtrum in ſpiritu, aſſiduam in melius operam, & vitæ nouæ præſidium ac tutelam, ſingulari mentis affectu commendamus.

Oratio.

DEuotionis noſtræ, quæſumus omnipotens Deus, tibi grata ſit ſeruitus: vt qui per intemeratæ Mariæ virginis partum, in Eccleſia tua ſingulare ſtatuiſti præſidium; per eius apud te preces & merita, ſalutare virtutum ſumamus augmentum. Amen.

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Caſtrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici caſtra inimica manu.

Cãt.16 QVÆ eſt iſta, quæ progreditur; terribilis, vt caſtrorum acies ordinata? Siccine igitur, Domine, magis ac magis ingraueſcit prælium noſtrum ſpirituale? Itáne iam ad caſtra diſpoſita, acieſque ordinatas venitur? Itáne poſt murorum munitionumque turritarum tutelam, poſtque leues cum hoſtibus noſtris velitationes, in campum apertum erumpitur, in conflictum deſcenditur, & quàm proxima expectari videtur impreſſio? O Maria, quàm multiplicati ſunt inimici mei, qui tribulant me! (Pſ. 3.) quàm multi dicunt animæ meę, Non eſt ſalus ipſi in Deo eius; fruſtrà ſperat in Deo ſalutari ſuo! Sed, bene eſt; plures fortioréſque nobiſcum ſunt, quàm cum illis: & non eſt ſimilis ſicut Deus noſter. A B

Tu quoque, ô Patrona fidelis & conſtans adiutrix, terribilis omnibus eris, vt caſtrorum acies ordinata. Pone me iuxta te, & cuiuſvis manus pugnet contra me. Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum: ſi conſurgat aduerſum me prœlium, in hoc tuo ſalutari ſperabo.

Verè res admirabilis, acies armatorum in certum debitumque ordinem ritè diſpoſita: pulchra, propter C ordinem armorumque ſplendorem; ſed eapropter etiam fortis & terribilis hoſtibus. Numquid è contra victus cenſetur exercitus fuſus? Venite fideles, venite bellatores, venite cæleſtis militiæ exercitus, atque ordinatam in terris aciem intuemini, & nobiſcum admiramini. Numquid fortitudo & decor in Maria præfulgent? en vobis aciem adſpectu decoram, ſimulque

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Caſtrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici caſtra inimica manu.

Weeſt als een heyr tot ſpoedt, kloeck in ſlachorden ſtaende,
Als Maria, deur t'goedt, al t'quaet te bouen gaende.

Ce bataillon fourny, eſt rangé ſous tel ordre;
Que d'enfer l'ennemy, n'y pourra iamais mordre.

que terribilem; fortitudine ac decore permiſtis duplicatum effectum producentibus.

D E Trepidate, clamate, & conturbamini Philiſthæi, tentatores diaboli,& dicite: Væ nobis, væ nobis! quia arca fœderis Domini venit in caſtra. Meritò terremini poteſtates aëreæ; quia caſtra Dei ſunt hæc, in Deipara Virgine ac Regina cæli in aciem ordinatam diſpoſita, ſub Rege regum merentia. *1. Reg. 4.* *Gen. 32*

Videte vos interim, filiæ Sion, angelorum, virtutum, donorumque cæleſtium in hac patrona veſtra amicum vobis exercitum, fouentemque caſtrorum horum aciem ordinatam. Videte cum lætitia vultus atque animi veſtri, diuinam erga vos prouidentiam, & benignitatem: potentiam eius atque inuictum robur admiramini.

Videte inquam præſago Mariæ myſterio partuque virgineo, tamquam panis hordeacei devolutione, cuncta Madianitarum caſtra ſubuerti: atque adreptantis Gedeonis ac Ionathę typo, per Chriſti aduentum ex Virgine, & Madiam & Philiſthiim, infernorum exercituum turmas turbari, vireſque comminui. *Iudic.7* *1. Reg. 14.*

Putáſne, ô anima mea, tantoperè timeant hoſtes viſibiles quamlibet caſtrorum aciem ordinatam, vel multitudinem copioſam, quãtoperè aëreæ poteſtates, ac ſpirituales nequitiæ, Mariæ patrocinium, vocabulum, vel exemplum? Fluunt ſiquidem & pereunt, ſicut fluit cera à facię ignis, vbicumque crebram illius inuenerint recordationem, deuotam inuocationem, & præcipuè ſedulam imitationem. Quid putas, quàm efficax ſit vel ſola illa benedictæ noſtræ Dominæ angelica ſalutatio? Cæli rident, angeli gaudent, mundus Chriſtianus exultat, infernus contremiſcit, cùm deuotè dicitur, Aue Maria: quid igitur quando ſeriò imploratur?

O benè conſultum illis, qui ſub tantæ, tam præſtantis, tamque præſentis propugnatricis patrocinio militant! Si Domino Magdalenæ dicentę, Maria,

proprio illam nomine tantùm compellante, & metus,& trepidatio,& mœror, & dubitatio, omniſque quærendi lamentandique deceſſit anxietas; vt quamprimum in amabiliſſimam illam vocem eruperit; Rabboni! quod eſt interpretatum, Magiſter! quomodo non ipſa quoque Deipara virgo Maria, ad humilem ipſius ſalutationem, vel ſolam nominis ipſius piam compellationem, in gratiæ precationem effundetur ſuper nos, tamquam tacta dulcore nominis ſui Mariæ, intrinſecus?

Sed eheu! quàm malè ſibi econtrariò conſulunt omnes illi, qui beatiſſimæ Virginis ac Matris huius officiis minùs addicti ſunt! Numquid de his horum-
1.*Mac.* que ſimilibus, illud Machabæorum dici poteſt; multi
9. ſubtraxerunt ſe de caſtris: de deuotione, cultu, veneratione, ſodalitio, & præſidiis tantæ adiutricis. Vos
*Cant.*7 ego conuenio, qui tales exiſtitis: Quid vidiſtis in Sulamite, niſi choros caſtrorum; quibus & parata eſt, omnes ſibi deuotos ab inimicis defendere, & efficere fortiores? Quid in D. Virgine Maria notatis, quod non omni ex parte gratiam, pietatem, & miſericordiam ſpirat, in qua nihil vmquam inordinati repertum eſt?

Verùm adeſte deuoti, qui Mariæ laudibus exultatis;
Exod. atque admirandum in ea notate myſterium. Ros ia-
16. cuit per circuitũ caſtrorum: manna nimirum cæleſte, roris inſtar, per caſtra diffuſum: ſed nónne præſtantiùs id in Maria completum eſt; quando ros gratiæ cæleſtis, eam virtute Altiſſimi obumbrante impleuit? Denique, quæ vmquam caſtra (ſi caſtra ſpectamus) meliùs vmquam perfectiuſque caſtrorum nomen ſortita ſunt, quàm hæc Virgo caſtiſſima? Numquid caſtra primùm à caſtitatis obſeruatione ſic dicta ſunt; quam olim aliqui milites obſeruabant, vt iura teſtantur? Numquid etiam per caſtra, hoſpitia intelliguntur; ac propriè loca illa, in quibus moratur exercitus, ad pugnam paratus? Iam videte, quomodocumque

caſtra

caſtra accipiamus, an non beata Maria rectiſſimè caſtrorum acies ordinata nuncupetur.

Numquid vterus eius virgineus & caſtus, viſcera caſta, in quibus Dominum exercituum hoſpitio excepit, per modum caſtrorum ordinatorum ſe habuerunt? Nónne in hiſce puris penetralibus ordinauit charitatem Rex & Imperator omnium, fortis & potens in prœlio, à quo omnia ordinata procedunt? Numquid iſtis in caſtis caſtris, caſtis inquam viſceribus intemeratæ ſemper Virginis, genitus eſt ros cæleſtis, vnigenitus Dei Filius, Ieſus Chriſtus, Dominus noſter? Nónne de hoc rore Pater eius cæleſtis ſic Iob interrogat? Quis eſt pluuiæ pater? vel quis genuit ſtillas roris? ac ſi dicat, niſi ego?

Cant. 2

Ro. 13.

Iob 38.

Verè, ô beata Maria, quemadmodum es nobis amabilis defenſatrix vt caſtrorum acies ordinata; ita es aduerſariis eamdem ob cauſam terribilis: tribus
F hiſce modis præſertim; primùm quia caput diaboli
G contriuiſti; deinde, quòd omnes hæreſes ſola intere-
H miſti in vniuerſo mundo; & poſtremò, quòd omnes tuos aduerſarios debellas, ſuperbos in primis, tuæque humilitatis contemtores.

Nos verò tuis ſemper præſidiis inſiſtentes, te deprecamur, vt quâ apud Deum vales gratiâ, nobis impetrare digneris; quo, & tuo ſimus ſecuri munimine, & tuis meritis etiam caſtrorum aciem ordinatam virtutum in nobis impetremus.

Oratio.

DEus inuictæ virtutis, & immenſæ maieſtatis, quem noſſe viuere, cui ſeruire regnare eſt; protege ab omnibus impugnationibus ſupplices tuos; vt qui in defenſione tua confidimus, beatæ Mariæ patrocinis, nullius hoſtilitatis arma timeamus. Amen.

IN VII. TITVLOS ALLICIENTES ARGVMENTVM.

TRAHIT ſua quemque voluptas, vt vulgato ſermone eſt receptum, atque vſu quotidiano probatiſſimum. Sic namque pueri pomis, & oues ramis, ac Dei ſeruus dilectione Patris cœleſtis attrahitur. Vnicuique (inquit Philoſophus) eſt delectabile, quod amat. Omnes habemus, vnde lætemur. Delectatio, vt cum D. Auguſtino loquar, parit tolerantiam laborum. Ineſcare nos quodammodo voluit Deus, vt piſces, & aues, & ita capere. Hinc illud inter Ioã. 14. *alia allectiua propoſuit; In domo Patris mei manſiones multæ ſunt.*

Quæ cùm ita ſe habeant; quandoquidem deſiderium humanum ad illecebroſa non bona deflectit, niſi piis, bonis, diuiniſque oblectamentis, tamquam ſanioribus ineſcatus, intendat; iam ſeptem titulos ALLICIENTES *ſubiungimus; quibus, præter nouum Dei Genitricis encomium, ſpiritualia quoque eiuſmodi irritamenta continentur.*

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradiſus erit?

Gen. 2. PLantauerat Dominus Deus paradiſum voluptatis A à principio: in quo poſuit hominem, quem formauerat. Audio Domine, lego Domine, & quaſi video ante oculos meos, quid feceris olim electis amicis tuis, & quid adhuc modò fidelibus tuis ſeruis impendis, te tuamque dulcedinem aſſiduè deſiderantibus. Pſ. 20. Deſiderium cordis eorum tribuis eis, & voluntate labiorum ipſorum non fraudas eos. Et dicunt eapropter, in craſſitudine animæ ſuæ, ſicut tuæ gratiç repleti dul-

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradiſus erit?

Een kindt Godts, goedt en wys, heeft voor vermaeck, en wenſchen:
Maria is t'paradys, luſt-hof der Chriſten menſchen.

L'autre auoit notre mort cachée ſous ſa pomme:
Et cettuy, pour confort, porte la vie a l'homme.

dulcedine & pinguedine; O quàm bonum eſt, nos hîc eſſe! O quàm bonus & ſuauis eſt Domine ſpiritus tuus! O quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum! O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondis & recondis; quam oſtendis & rependis timentibus te! Sed & ego, ô pie Domine, in deſideriis ſum; & anima mea, præ ariditate ſitibunda, ſicut terra ſine aqua tibi, clamat ad te de profundis abyſſi. Reſpice me Domine, & miſerere mei: conſolare afflictam, deſolatam animam refocilla, & ariditate deficientem conforta. Tu Domine, qui corda noſti omnium, vides quòd te diligam, quòd te quæram, tibiq́ue placere deſiderem. Ad quem enim alium ibo ſolatij gratiâ, niſi ad te, Domine, qui verba vitæ æternæ habes, qui creator ac redemptor es meus, ſalus & vita mea, gaudium meum, deliciæ meæ? Allicit mundus, caro blanditur, inuitat diabolus; ſed fuco & fallaciâ plena ſunt omnia: & in illis omnibus blandimentis ac irritamentis ridentibus, extrema gaudij luctus occupat. Trahe tu me Domine poſt te, & in odore vnguentorum tuorum curremus. Trahit ſua quemque voluptas, tuq́ue Domine voluptas mea es, tu lætitia & iubilus cordis mei. In te proiectus ſum ex vtero, de ventre matris meæ, ſuſceptor es animæ meæ.

Conuerte itaque, ô anima mea, deſideriorum pleniſſima, oculos tuos in paradiſum voluptatis tuæ,
B beatiſſimam inquam Dei genitricem, ibiq́ue paſceris deliciis æternis, ibi tuta moraberis, & cęleſtibus benedictionibus adimpleberis: & dilecto tuo in delecta frueris. Gratiæ tibi Domine Deus, pro tanta tua erga genus noſtrum humanitate, & munificentia, quòd præſtantiorem nobis voluptatis paradiſum in filij tui matre plantaſti, quam plantaueris olim primorum
C parentum vſui, à principio. Percurre, ſi potes & ſapis, ô anima mea, & vos deuotæ mentes per ſingula, & paradiſum hunc excellentem, ex omni parte luſtra-

te, datorem laudate, voſque illo fruimini. Numquid vt ille terreſtris, ſic & iſte ſpiritualis paradiſus, ſingulari Dei ſapientia & bonitate plantatus fuit? Sed nihil in iſto lethale, nihil ſerpentinum & peſtilens: aſt omnia florida, tuta, ſalutaria, in quo Deus delicias deliciarum cumulauit. Nihil vmquam in Maria Virgine prauitatis inuentum, à qua tamen nec angelorum fuit immunis conditio. In hoc paradiſo, apis illa cæleſtis, hoc eſt incarnata Sapientia, paſcebatur: hîc fauum mellis diſtillantem inuenit, quo vniuerſa tabefacti D
mundi amaritudo in dulcedinem verſa eſt. Hunc paradiſum ex omni parte, angelicum cingebat præſidium; & in eius medio lignum vitæ inuentum fuit, mirabiliter inſitum à principio. A principio inquam, à partibus orientis, ſcilicet gratiæ. In hoc poſitus eſt E
ſecundus Adam, Chriſtus, quem Deus formauerat, cùm operatione Spiritus ſancti concipi fecerat. Benè, ô bone Samaritane, paradiſum cuſtodiſti, & operatus es, in quo poſitus fuiſti.

Verùm, amœnitatem paradiſi Mariæ, in quinque præſertim cauſis conſiſtentem aduertite, filiæ Ieruſalem, vt illo delectemini. Nónne cum primis rectè illa paradiſus dicitur voluptatis, ob diuerſitatem arborum, in cuius medio poſitum eſt lignum vitæ, cuius foliis ſanantur infirmi, cuius odor viuificat mortuos, cuius ſapor & guſtus dulcorat amaros, cuius vmbra refrigerat miſeros, cuius adſpectus lætificat angelos? Numquid etiam iucunditate riuulorum paradiſum
Eccli. 24. exæquat, cùm ipſamet dicat: Ego ſicut aquæductus exiui de paradiſo? Nónne quoque paradiſo ritè comparatur, propter auræ tenuis gratum refrigerium, quæ ſuauiſſimo ſibilo, præſentiam & opus ſancti Spiritus, in eadem fœcundanda, teſtata eſt? Numquid deinde F
cantus etiam angelorum, velut auium ſpiritualium, huius noſtri paradiſi ſuauitatem atq; amœnitatem ad-
Iob 38. auget? iuxta illud: Cùm me laudarent aſtra matutina, & iubilarent omnes filij Dei. Nónne poſtremò dul-

cédo

cedo fructuum licitorum atque vtilitas paradiſum noſtrum in Maria collaudant & commendant? Quid enim aliud nobis inſinuant ſancta illa verba Elizabeth; Benedictus fructus ventris tui?

Dic igitur, ô anima mea; O paradiſe de paradiſo! duc me ex agro Damaſceno, per peccata nimirum rubente, in paradiſum voluptatis: vt ibi malorum omnium præteritorum oblitus, & à futurorum euentu ſecurus, in amœnitate patronæ meæ iucundiſſimæ recreer; ſanitatem, ſalutem, & vitam inueniam quam nullis vmquam ſerpentis inſidiis deceptus amittam. Sed audiam continenter, non ſolùm ſemel, illud Prophetæ; In deliciis paradiſi Dei tui fuiſti; ſed illud *Eze. 28* Apoſtoli quoque, Raptus eſt in paradiſum: immò & *2 Cor. 12.* illud, omnium iucundiſſimũ ac ſecuriſſimum, Tranſlatus eſt in paradiſum. Tunc replebor, tunc ſatiabor, *Eccli. 44.* tunc ero ſecurus & conſolatus. Scio namque, quòd iſte paradiſus noſter, B. Maria, alium paradiſum produxit, quando illum peperit, cuius deliciæ atque voluptas, eſſe cum filiis hominum: ſcio quoque, quòd iuxta ipſius ſponſi promiſſum emiſſiones eius, paradiſus. Vnum cole, poſſidebis & alterum. Dic igitur, ô Domine, animæ meæ, ad te ſuſpiranti, te ſingulariter deſideranti ac quærenti; dic ei inquam: Hodie mecum eris in paradiſo. Gratiæ Domine: interim Dominæ meæ veſtigiis inhærebo.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui mirabili ſuauitatis affectu, tuorum ad te corda fidelium ſoles attrahere: da nobis, ita cæleſtibus in beata Maria deliciis ineſcari; vt huic, ceu paradiſo voluptatis inſerti, tibi in paradiſo tuo ſociari mereamur. Amen.

30. DE-

30. DESIDERIVM COLLIVM AETERNORVM.

AEterni te ſuſpirant ſua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

Ge.49. FILIVS accreſcens Ioſeph, filius accreſcens & decorus adſpectu. Benedictiones patris tui confortatę ſunt benedictionibus patrum eius; donec veniret deſiderium collium æternorum. Vtinam & ſpiritualis noſtra proles vitæ ſanctioris, Domine, fiat magis ac magis accreſcens, & coram oculis diuinæ bonitatis tuæ, decora adſpectu. Interim tamen, deſiderat anima mea ad te Deum meum; quando veniam & apparebo ante faciem tuam? Deſidero te millies, mi Ieſu; quando venies? Tu verè deſiderium collium æternorum, Sanctorum in æternum manentium: tu deſideratus cunctis gentibus: quique de virgine te naſciturum promiſiſti: facta eſt & illa ſanctiſſima tua Genitrix, deſiderium collium æternorum. Veni itaque Domine, A
Cãt. 2. ſaliens in montibus angelorum, & tranſiliens colles Sanctorum; ac conſolare me minimum ſeruulorum tuorum, vt tametſi maximus peccatorum, ſpem tamen accipiam Regni cælorum.

Sed, quid latentis myſterij ex iſtis æternis collibus eorumque deſiderio, eruemus? Quænam illa, ô Iacob fortiſſime, tuæ benedictionis, Ioſeph impenſæ, ſententia? quid arcani magnique conſilij, verborum iſtorum inuolucro commemoras? Quinam illi colles ęterni? quale vel quodnam illorum deſiderium? Anne illud hîc, futurorũ præſagus, ſubindicaſti, quod poſt-
Nu. 21 ca factum cognouimus; Scopuli torrentium inclinati ſunt, & quaſi geſtierunt, vt requieſcerent in Arnon? B
Pſ.113 Item quod cecinit Dauidica cithara; Montes exultauerunt, vt arietes; & colles ſicut agni ouium: illudque

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Aeterni te ſuſpirant ſua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

Dan wierdt vol-brocht den wenſch, der heylghen uytvercoren,
Als Chriſtus, Godt en menſch, van Maria wierdt gheboren.

VIERGE-MERE, desir, et plaiſir des ſaints Peres,
Vueillés-nous afranchir, quand et eus, de miſeres.

iam olim præſignaſti futurum deſiderium collium æternorum? Suadet, ô Domine, nos id ita colligere; eò quòd iuxta Arnon colles ſint aſperrimi, adeoq; ſaxei, vt eapropter æterni dicantur: quatuor habentes cornua, vnde & tetragoni, & à ſancto Propheta tuo, rupes perennes nuncupentur. O quàm admirabilis es *Baruc.*
Domine, in operibus tuis! pars quædam collium iſto- *5.*
C rum inclinata fuiſſe perhibetur coram populo tuo Iſrael, vt facilè tranſirent, & quodammodo applauſiſſe tuorum aduentui. Et fortaſſe dimidia tribus Manaſſe, quæ citra Iordanem remanſit, ſortem ſuam annuente Ioſue circa colles iſtos obtinuit. Ecce, iam capimus, iam benedictionem Iacob, Ioſeph impéſam, in cortice ſaltem tenemus, atque intelligimus; vt ſic ipſe benedicatur, duretque eius benedictionis virtus & efficacia, donec intret in terram promiſſionis; per colles ſcilicet illos ęternos in cęlum ſe ſolidiſſimè erigentes, eique ſeſe inclinantes, exultantes; completumque ſuum deſiderium, in eius optato in terram promiſſam ingreſſu, quodam applauſu conteſtantes.

D Sed, tu Domine Ieſu Chriſte, deſiderium es reuerà collium æternorum; à Sanctis omnibus deſideratus; qui propter virtutum eminentiam, mentiſque conſtantiam, rectè montes & colles æterni appellantur. Colles quidem vos & montes, ô ſuperbi dicimini, ſed non æterni: quia per Chriſti Dei excelſi ſe demiſſiſſimè humiliantis ſententiam, non eſtis in veſtra ſublimitate manſuri: qua dixit; Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur. Deus enim ſuperbis reſiſtit; & excelſas eorum petras confringit, dicitque; Ecce ego ad te ſu- *Ier. 50.*
perbe; quia venit dies tuus, tempus viſitationis tuæ: *& 51.*
& cadet ſuperbus, & corruet, & non erit qui ſuſcitet eum. Item: Ecce, ego ad te mons peſtifer, ait Dominus: extendam manum ſuper te, & euoluam te de petris, & dabo te in montem combuſtionis. De veſtri ſimilibus & iſta teſtantur Prophetæ: Mon- *Nah. 1*
tes commoti ſunt ab eo, & colles deſolati. Item:

Montes

Montes ſicut cera fluxerunt à facie Domini. Neque etiam, ô miſeri, vobis deſiderium Chriſtus eſt, vt collium æternorum: quos quemadmodum vitæ doctrinæque confundit humilitas; ita iudicaturam vos aliquando ſcitis eius æquitatem.

Sed, ô Maria, Dei mater, aduocata & adiutrix noſtra! ô quale tibi fuit à vitæ tuæ primordiis deſiderium Saluatoris! deſiderium Angelorum, deſiderium Sanctorum, deſiderium collium æternorum! Et, quàm ſingulare tu quoque deſiderium talium collium es effecta, ſic vniuerſorum ſalutem Saluatoremque deſiderans! Numquid ingens tuum deſiderium circa Meſſiæ aduentum, vel hoc ſolo verbo innuiſti, cùm exultans in ſpiritu, dixiſti; Eſurientes impleuit bonis? Et quo verbo rectiùs Saluator noſter filius tuus, ſalutis noſtræ deſiderium, quam priùs deſiderio deſiderare ſe dixerat, explicare potuiſſet, quàm cùm in cruce diſtenſus dixit; Sitio? Nonne ſitis & eſuries, ardentiſſimi deſiderij ſunt ſymbola & ſignificationes? Vnde enim beati, qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, niſi propter ardentiſſimum recti ac æqui deſiderium, quo tales boni æmulatores exæſtuant? Et quanam quæſo alia re beatiſſima Virgo delectabatur, afficiebatur, tenebaturque, quàm Deo? Numquid illud in votis habebat præ omnibus, vt Meſſiæ venturi tempore præſens eſſet & viuere, eiuſque auguſtiſſimæ Matri aliquando poſſet ancillari? Quis dubitet, ô Maria, quin illud ſingulari mentis affectu & guſtu, tecum aſſiduè ruminabas; Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum; ita deſiderat anima mea ad te, Deus! Sitiuit in te anima mea; quàm multipliciter tibi caro mea! Sitiuit anima mea ad Deum fortem, viuum; quando veniam, & quando veniet? O Domine, ante te omne deſiderium meum; & gemitus meus, ſicut columbæ tuæ, à te non eſt abſconditus.

Matt. 5. *Pſ. 41.*

Et verè, ex qualitate deſiderij, poteſt mens honeſta cognoſci: atque eapropter, qui Chriſtum deſiderat illoque

illoque pane veſcitur, vt dicit Sanctus quidam, non quærit magnoperè, de quàm pretioſis cibis excrementa conficiat. Ingens itaque fuit, ô Maria, tuum ſalutis noſtræ ſtudium, quod per verbum (Fiat) indicaſti; quod non in dubitantis indicium, ſed in vehementer deſiderantis ſignum, prolatum eſt.

O beatiſſimæ igitur ſponſæ Dei ardentiſſimum de-
F ſiderium; quod tantæ fuit efficaciæ, vt illum facere ſibi mereretur filium, per quem facta ſunt omnia! Numquid meritò propter hoc exaudiuit Deus deſiderium collium æternorum, Patriarcharum, Prophetarum, & Patrum ſanctorum omnium? Nónne tunc
impletum eſt illud; Deſiderium pauperum exaudiuit *Pſ. 9.*
Dominus; & ad ipſum die ac nocte clamantium; veni Domine & noli tardare?

Nónne, ipſa quoque, vt diximus, deſiderium collium æternorum effecta eſt Deipara virgo; poſtquam Iſaia præcinente innotuerat, totique mundo in votis
erat Virgo illa, quæ conceptura erat filium & paritura; *Iſa. 7.*
cuius nomen præferret id quod erat futurus, Ieſus ſcilicet & Saluator humani generis? Sed nónne & tu, ô Maria, tibi deſideriū eras, quotieſcumque hanc Virginem legebas, audiebas, cogitabas, & te fore ignorabas? Numquid illam videre, eique toto cordis deſiderio famulari peroptabas? O igitur eximium deſiderij noſtri deſideratique deſiderium! Foue in nobis hanc in te dilectumque tuum filium voluntatem, ac deſiderium voluptate conditum; vt aliquando pia noſtra deſideria compleantur.

Oratio.

DEus, à quo ſancta deſideria, recta conſilia, & iuſta ſunt opera; da fidelibus tuis illam, intercedente beata Maria ſemper Virgine, voluntatem, vt à terrenis affectibus expiati, cæleſtibus deſideriis inſiſtamus. Amen.

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in mediis florida Virgo malis.

Iudic. 13. QVID debemus facere, de puero, qui datus eſt nobis, & hucuſque educatus? Miraris, ô homo, noſtram in hac vitæ nouæ tamquam prolis ſpiritualis educandæ curâ ſollicitam inueſtigationem? Periculoſas adoleſcentiæ illecebras, & quaſi teneræ ætatis lubricitatem attende, & mirari ceſſabis: quin & multò maiori diligentiâ opus eſſe fateberis, vt homo Deo placere deſiderans, nullis mundi fallaciis ac deliciis à ſuo ſtudio reuocetur.

Pro. 6. Diſcurre itaque, ô anima mea! non ceſſet manus tua, neque des requiem oculis; quo minùs ſemper æquè ſedula quæras & obſerues, quid tibi factò ſit opus, ne ſpiritus tuus bonus, ſimplex & rectus, ad illicita mundi carníſve deflectat, ſed deliciis cæleſtibus ineſcatus, delectetur in Domino. Patronam noſtram communem, Deiparam virginem, hoc in titulo contemplemur. Nam proles noſtra, vitæ inquam ſanctæ propoſitum & cœptum, virtutum pulchritudine, vitæque puritatis ſplendore, eò amoris adduci pellicique debet, vt ipſa quoque ad imitationem Mariæ, lilium inter ſpinas efficiatur. Numquid, A
ſponſa ſpondente, liliis, puris caſtiſque animis, delectatur ſponſus Chriſtus? Dilectam audi de dilecto
Cant. 2 teſtantem; Dilectus meus mihi, & ego illi; qui paſcitur inter lilia. Sed fortè ſcire deſideras, quonam modo titulus hic patronę noſtrę conueniat: Audi iam ipſum
Ibidem quoque ſponſum id affirmantem; Sicut lilium inter B
ſpinas; ſic amica mea inter filias.

Venite, audite, videte, & intelligite myſterium, filiæ, C
virgines, ſponſæ, dilectæ, & ſorores dilecti, ſponſi, Chriſti,

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in medijs florida virgo malis.

Maria als lely ſoet, met doornen vondt-beplant
Leert, hoe ghy weſen moet, in dit droef ballynck landt.

La douleur embellit votre beautè diuine
Comme un lis ſanoblit au milieu de l'espine.

Chriſti; fideles animæ, mentes piæ, deuotæ omnes. Spinæ vocamini, ſed nihil illæ, neque vos ipſæ, veſtro vel decori vel incolumitati nocebitis, ſi Mariæ, lilio veſtro ſingulari coniunctæ manſeritis: nam, tametſi ſenſu quodam ſpinæ dicimini, & ſitis; lilia tamen & ipſæ verè eſtis, & nominamini. Itaque, pari paſſu procedite; ac lilium hoc ſingulare inter ſpinas multimodis ſitum attendite, atque in eius decore delectamini.

D Numquid in primis rectè lilio comparatur Maria, ſi formam ipſam floris aſpicitis! Nónne lilium à radice rectà ſurſum tendit; & quò magis ad perfectum adſcendit, eò ſe magis flos ipſe in terram inclinat; in virtutum excellentia maiorem demiſſionem ſuo typo ſignando? Quid dicit Scriptura? quid Sapiens monet? Quantò magnus es, humilia te in omnibus. Nónne *Eccli.* 3. ſic Maria, quò magis cælo Deoq; appropinquabat per virtutum celſitudinem, eò de ſe humiliùs ſentiebat per ſubmiſſionem? Numquid huc quoque Dei oculos deflexit, ad gratiam inueniendam? Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Numquid & ipſe candor lilij Mariæ candorem, puritatem virgineam, mentiſque ſplendorem, deſignat? Numquid eam ob cauſam Angeli quandoque in veſtibus albis apparuerunt; & virgines in ſtolis albis agnum ſequuntur? Sed, quis inſuper neget, odorem quoque lilij beatæ Mariæ fragrantiam, odoremque vitæ in vitam, totam Eccleſiæ domum replentem, repræſentare? Si iam lilij vim, ad ſanitates exquirimus, quis finis futurus? Nónne tumorē ſedant, ſaniem purgant, morſumq; ſerpentis curant lilia. Quis hîc non videat, ſuperbiæ, luxuriæ, ac morſus auaritiæ, ceterorumque vitiorum in Maria remedium, per eius humilitatem, caſtimoniam, paupertatem, ceteraſque ipſius virtutes innumeras figurari, ac in earum exemplo proponi? Quidnam igitur vobis, de lilio noſtro videtur? Numquid meritò dicimus omnes, rerū omnium conditori Deo; Ex omnibus floribus, elegiſti tibi lilium vnum? Nónne meritò etiam in huius honoris *4. Eſd.* 5.

argumentum & teſtimonium, in antiquo Teſtamen-
Exo 25 to, lilia in candelabro aureo, in vſum tabernaculi, Dei iuſſu facta ſunt?

Sed nunc, quomodo lilium inter ſpinas beata ſit Virgo, requiritis? Totidẽ & iſtud modis ediſſeramus, videlicet quatuor. Verè mirabilis horum connexio & ſocietas! Sed numquid vt ipſi Iob maiori fuit laudi, quod in terra Hus, & peruerſorum medio ſimplex ac rectus fuerit; ita ad maiorem quoque lilij laudem conducit, quòd in tam horridis ſpinis illæſum conſiſtit? Attendite itaque & videte. Nónne Maria lilium E inter ſpinas cumprimis fuit, quando doloribus, vt gladiis, fuit circumdata? quando filij matris eius ſynagogæ contra eam pugnarunt. Deinde, nónne lilium inter ſpinas fuit, quando tam benedicta inter omnes mulieres declarata reſplẽduit; vt omnes, quotquot ante ipſam fuerunt, vel poſt eam futuræ ſunt, quantúmvis ſpecioſæ & gratioſæ exſtiterint, omnes tamen eius comparatione ſpinæ tantummodò cenſeantur? Sicut lilium inter ſpinas, ſic, ô Maria, omnes in omni genere laudis excellis mulieres. Sed numquid, ô ſanctiſſima Domina, te quoq; ſicut liliũ inter ſpinas agnoſcimus, inter animas omnes, ęterno Patri per Chriſtum reconciliatas, & filiarum loco adoptatas? Tametſi enim illæ inter ſe comparatæ, & mente & carne virgines exiſtentes, lilia videri poſſint, & verè ſint; ſi tamen illæ omnes tecum, ô Maria, ſponſa Chriſti ſelecta, conferantur, in ſpinas abeunt: neque odorem vllum, neque colorem, vel guſtum vllum habere, tibi comparatæ, videntur, ſpinarum inſtar. Tu, ô ſuperbenedicta Dei mater, lilium inter ſpinas, quaſi roſa in ſpinis naſcens, vniuerſis es creaturis admirationi. Tu ſola, cum aliis collata, ſicut columba in accipitrum medio, dici potes ouis in medio luporum, ſtella in medio nubium, germen iuſtitiæ in oppido iniquitatis.

Sed numquid & alio adhuc modo Maria, lilium inter ſpinas habenda eſt? Etſi namque ex lege naturæ,

omnes

omnes filiæ humanæ ſpinoſæ, vt in peccato conceptæ, ſunt; nónne tamẽ hæc Virgo ſingularis, & Chriſti mater ſanctiſſima, per legem gratię immaculata permanſit? O lilium, ô ſpinæ! ô inter & interim! ô anima mea! ſpinæ ſenteſque circumſtant, horrent, minantur inceſtum, vellicationem & excidium: ſed tu, inter mundi, carnis, & diaboli tentamina, firma conſiſte, ſuccreſce, vireſce, candorem conſerua: ſique icta hinc inde compungeris, maiorem ex te melioremque patientiæ, verborum humilium odorem exhala, & coronaberis. Sine macula, nihil virtutis amittens, dilecto placebis magis, qui in tui medio conſidebit, & lilium in medio liliorum commorabitur.

De te ipſa diffidis, ô anima! age. Quidquid eſt, quod Deo hunc in finem paras offerre, gratiſſimis Mariæ manibus trade. Nimirum candidiſſima quædam ſunt lilia. Nec cauſabitur ille liliorum amator, inter lilia non inuentum, quidquid illud ſit, quod inter Mariæ manus inuenerit. Deſcendit ſiquidem dilectus noſter in hortum ſuum, ad areolam aromatis, vt paſcatur in hortis, & lilia colligat. Hortus Eccleſia, areola Maria, *Cant. 6* & lilium: lilia & virgines & nos ſimus. Colligi vis à Chriſto? Eſto lilium tu quoque; ſi non in virginitate, in iuſtitia ſaltem & ſanctitate. Spinæ non deerunt tamen, tentationes.

Oratio.

Vota quæſumus Domine ſupplicantis animæ cæleſti pietate proſequere; vt quæ tot cincta periculis tibi fideliter adhærere deſiderat, beatæ Mariæ munita præſidiis, & à nullis aduerſitatibus obruatur, & libera tibi mente deſeruiat. Amen.

23. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffenſum lambit ſacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

Exod. 3 APPARVIT Dominus Moyſi in flamma A
ignis de medio rubi: & videbat quòd rubus arderet, & non combureretur. Dixit ergo Moyſes; Vadam & videbo viſionem hanc magnam: quare non comburatur rubus. Rectè tu quidem, ô Moyſes, quia verè res admiratione adſpectuque digniſſima, rubus ardens incombuſtus. Et nos tecum omnes idipſum admiramur, ſcrutarique contendimus: quia admirari, facit homines tandem etiam philoſophari. Omnes afficimur, allicimur, & deſideriis variis ineſcamur. Si non cæleſtibus & diuinis; reuera quaſi certum periculum, ne terrenis & vanis; immò, quod deterius eſt, etiam mortiferis abducamur: rectis itaque inhærendum.

O anima mea, quàm allectiuum & attractiuum electuarium eſt iſtud, quod huius tituli cortice noſtris mentibus obtectum proponitur! Moyſi quoque ipſius ardentiſſimum videndi rimandique deſiderium nos docet, quàm efficax fuerit latens in ſic ardente rubo myſterium. Sed nónne geminato nobis ſenſu tantæ rei ſecretum euoluitur? Video, video, ô Iudæi, ſed non in bonum nec in laudem vobis. Video inquam, in vobis rubum ardentem & non combuſtum; vobis in teſtimonium, ſed non in ſalutem: ſynagogam nimirum veſtram, per legem accenſam, ſed non correctam. Ignis quidem vobis fuit in rubo, ſed rubus veſter non eſt conſumtus. Lex peccata deſignauit & reprehendit; ſed non fuit ignis illas ſpinas conſumens. Fruſtrà
Ier. 6. vobis omnia, ô infelices, obdurati, & occæcati! Fruſtrà conflauit conflator; malitiæ enim veſtræ non ſunt B
conſumtæ. Fruſtrà fuit vobis ignis in rubo peccatorum,

32. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffenſum lambit ſacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

Siet hier den dooren blam ſonder verbranden gheuen;
Soo heeft Maria t'lam ghebaert, en maeght ghebleuen.

L'on doit intituler cette mere ſans blasme,
La ronce ſans bruler, au milieu de la flame.

rum, quia conſumtus non fuit. Meritò tibi (ô Moyſes) à Domino prædictum fuit; Dormies cum Patribus tuis; & populus iſte conſurgens fornicabitur poſt Deos alienos. *Deu. 31*

Verũ enimuerò, felicius fuit iſtud Eccleſię noui Teſtamenti præſagium. Ignis ſiquidem immiſſus arſit & exarſit in terra, quia Deus noſter ignis conſumens eſt, per charitatem multitudinem peccatorũ operientem, delentem, & conſumentem. Numquid interim, ô fideles Eccleſiæ zelatores, rubus etiam ardens & incombuſtus Eccleſia ipſa, tribulationis & perſecutionis igne probata, turbata, agitata, ſed non conſumta? *Heb. 12*

C Tu verò, beatiſſima Dei genitrix, ô quàm ſublimi myſterio rubus ardens & incombuſtus prædicaris! ô quàm in hac flamma ignis, eluxit tua fœcunda virginitas! In rubo ignis, in partu virginitas, & partus in virginitate. Quid etenim rubus ille Moſaicus portendebat, flammas quidem emittens, & ardens, ſed incombuſtus & illæſus perſiſtens, niſi Mariam parientem, & dolorem vel pudicitiæ detrimentum non ſentientem? Sicut namque rubi naturam excedit, ſi flammis vndique coopertus, nihilominùs tamen maneat incõbuſtus; ita non humanæ, ſed diuinæ virtutis opus proprium fuit, prægnans & pariens Mariæ virginitas. Magna reuera viſio, rubus ardens, ſine combuſtione; ſed magnum quoque ſignum in cælo, mulier illæſa manens amicta ſole. Tu, ô Maria, ſola corruptibilitatem cum incorruptibilitate coniunctam habuiſti; atque eapropter admirandum ſignum mundo dediſti. *Exo. 3.* *Apo. 12*

Hanc imitemur, ô virgines, ô Deo deuoti fideles, ac præſertim Religioſo ſtatui conſecrati! Si exardeſcit ignis in ſpinis, ſi fortè carnis tentamenta ſuccendunt, ſi ſæcularis amoris vos flamma corripiat, ſi terrenarum rerum cupido laceſſit; ſtate, durate, viriliter agite. Conſumat & decoquat amoris diuini flamma quod prauum eſt; maneatque de cetero rubi viror intactus & incombuſtus. Si in medio laqueorum periculo-

rumque incedendum eſt; ſi in vitiorum vitioſorumque hominum incendio, atque in medio Nationis prauæ verſandum; ſtemus illæſi, incombuſti, atque ab omni detrimento immunes. Numquid quàm plurimos inaudimus in mediis ignibus à Deo conſeruatos?
Dan.3. Numquid trium puerorum in ardentis camini, & quidem ſeptuplum accenſi, flamma tutelam, immunitatem, immò refrigerationem nouis frequenter exemplis renouatam audimus? Si peſtilentem in animas veſtras peccatorum ignem graſſari non permiſeritis; nihil etiam vobis omnia incendiorum incommoda obeſſe poſſe videbitis. Numquid legimus, mulierem igni adiudicatam, ſuumque ſcelus in Diuæ virginis Mariæ templo, quod in via occurrebat, deplorantem, eique ſe commendantem, in ignem bis térve coniectam, nequiuiſſe comburi; ſed populo in beatæ Mariæ honorem flagitante, liberam fuiſſe demiſſam? D

O Maria, ſolatium afflictorum, fidelis adiutrix deſolatorum peccatorũ, ad te ſuppliciter confugientium! Patrocinium quoque tuum nobis impende miſericors, ne nos vitiorum flamma comburat, æternæque combuſtioni tradat puniendos. Quiſquis igitur ſanctiſſimæ Dei genitricis exoptat auxilium, imitetur exemplum; atque ita rubum in ea ardentem & non combuſtum veneretur, vt & ipſe in ſemetipſo talis rubus effici mereatur.

Quid agimus, anima? quî tibi arridet iſta conditio, vtque te ad iſtud aggrediendum ſentis animatam?
Pſ.38. Non concaluit cor tuum intra te, ad iſtud eloquium; & in meditatione tua non exardeſcit ignis? Sed, quid audio te gementem, & lugubre neſcio quid tecum ruminãtem? Heu, heu, me miſeram & deſolatam! Egreſ-
Iudic.9 ſus eſt ignis de rhamno, & deuorat cedros Libani. O Domine; ecce ignis in conſpectu tuo exardeſcit, & quis eſt qui exſtinguet eum? Vtinam ſic tãdem Domine, aura tuæ gratiæ rorem adducẽs ab oriente adſpiret, vt & vniuerſa aduerſarij mei arma & ſcuta comburat

ignis,

ignis,& ſpecioſa deſerti animi mei, virenteſque rubi, ceteraque vireta illæſa permaneant! Emitte ſaltem Domine vocem tuam de alto, ſed vocem validam, vehementem, & imperantem tempeſtati præſenti: vocem quæ intercidat flammam ignis, & pretioſa à vilibus, amica ab hoſtilibus, vt ſenſata, diſcernat. Alioqui, incendet hic ignis, timeo, ſanctuarium tuum, & montium ſanctorum tuorum fundamenta comburet. Domine, remitte mihi vt refrigerer, priuſquam abeam, & ampliùs non ero. Ardeat ignis, immò & rubus ſpinoſæ cupiditatis exardeat, & conſumatur; ſed rubus virentis virtutis, bonæ voluntatis, ac pretioſæ animæ vigor illæſus ſeruetur. *Pſ. 38.*

Beata Maria, rubus ardens incombuſte, adiuua me, atque ignis tuæ charitatis à prauo me igne eripiat; vt cantans laudem tuam, dicat tibi anima mea: Liberaſti me à preſſura flammæ quæ circumdedit me: & in medio ignis non ſum æſtuata. Mitte Deus de excelſo ignem in oſſibus meis, atque ignis ignem abſumat: vt incenſa igni & ſuffoſſa, ab increpatione vultus tui depereant; & ego per ignem & aquam euadam incolumis.

Oratio.

IN mentibus noſtris, quæſumus Domine, veræ fidei ſacramenta confirma; vt Vnigenitus tuus Ieſus Chriſtus, qui Matris integritatem non minuit ſed ſacrauit; & vitiorum noſtrorum flammas exſtinguat, & amoris ſui faces in nobis accendat. Amen.

33. HORTVS CONCLVSVS.

Clauſus es? ô benè! nam claudēs qui paſcitur inter
Lilia, prô quantas Hortule claudis opes!

Cant. 4 HORTVS concluſus, ſoror mea, ſponſa, hortus concluſus. Quantò magis, ô Domine, dulcedine tuæ matris illecti, deſiderio mentis noſtræ amantis ſatisfacere nitimur; tantò maior appetitus accenditur; ad plura ſemper maioraque delibandum. Et neſcio quid ſit, quod quò magis admiranda ſuaueolentiæ ipſius occultantur & occluduntur, eò magis inardeſcit animus ad illa perſcrutanda. Curandum nobis, & adlaborandum agnoſco, vt puer nobis datus & natus, vitæ ſanctæ propoſitum & cœptum, bonis & pulchris delectetur, & in ſummo tandem bono & pulchro conquieſcat; quod es tu, Domine Deus meus. Et ecce, quàm opportunè præſentem Patronæ noſtræ titulum, vt exemplar & ſpeculum, hunc in vſum contemplamur, vt imitemur, tibique per illam placeamus!

Audi colloquium ſponſi cum ſponſa, merum, ô anima mea, tui doloris ſolatium. Hortus concluſus ſoror mea ſponſa, hortus concluſus. Quid ad hæc, ſponſa reſpondes? Veniat dilectus in hortum ſuum, & comedat fructum pomorum ſuorum. A

Hortus es, ô Maria, per operationem Spiritus ſancti, propter amœnitatem, vbertatem & vtilitatem. Concluſus, caſtitatis intuitu; ante partum, in partu, & poſt partum. Sed numquid etiam concluſus contra omnia nequiſſimi nequā molimina? Huc quidē irrepere conamini, inueterati malorū, miniſtri diaboli, hæretici; B nunc eius pudicitiæ, nunc fœcunditati maternali, per Dā. 13. inſidias calumniam ſtruentes; quemadmodum ſenes illi deprauati hortum apertum fuiſſe conabantur adſtruere,

HORTVS CONCLVSVS.

Clauſus es? ô bene! nam claudens qui paſcitur inter
Lilia, prô quantas hortule claudis opes!

Dat ghy als Maria zydt een hofken wel be-ſloten;
Van quaetheit wel be-vrydt, met graty ouer-goten.

Ce iardin entouré d'une ferme cloture,
Eſt fort bien aſſeuré encontre toute iniure.

ſtruere, quem caſta Suſanna concluſerat: ſed, ſed inquam, ô malignantes! Suſcitauit Dominus Spiritum ſanctum Pueri iunioris, cui nomen Ieſus; atque per eum conuictæ interemtǽque ſunt omnes veſtræ hereticæ prauitates & machinationes in vniuerſo mundo.

Nónne, ſicut tunc Daniel clamauit; Mundus ego ſum à ſanguine huius: quaſi dicat; Tam mũda eſt hæc ab iſta calumnia, quàm ego mundus & immunis à culpa haberi volo & debeo; nónne (inquam) ita Chriſtus illibatam matris integritatem contra cunctas aduerſantium voces ac molitiones tuetur? ac ſi dicat; Mea res agitur, dum Matris meæ & Virginis intemeratæ pudicitia & partus (qui ego ſum) vocatur in dubium. Sic fatui filij Iſrael, non iudicantes, néque quod verum eſt cognoſcentes, iudicaſtis filiam Iſrael? Reuertimini ad iudicium; quia falſum teſtimonium locuti ſunt aduerſus eam.

C O Maria! ô quauis Suſannâ caſtáque matronâ perfectior puriórque! Vide, quomodo filius Dei, filius tuus, factus filius hominis, matris ſuæ cauſam in ſe recepit, ac definiuit in vtraque (quæ maximè ſemper à partibus agitabatur) litis difficultate! Numquid, ſicut dum tua ſugebat vbera, ſe natum ex te, te ſuam eſſe matrem aſſerebat; ita dum in ſtellis & Angelis, & Magis faciebat miracula, ſe tali pacto Deum declarabat? Numquid igitur, te matrem ſuam, veram Dei matrem teſtabatur? Iam verò, poſtquam per Prophetas prædici, per figuras verò præſignari, perque totum mundum expectari curarat, quòd virgo conciperet, & mater eius eſſet futura; nónne quoque re ipſa hoc ipſum poſtea confirmauit? Ecquando id fecerit, poſtulas ô anima mea clariùs intueri? Nónne tibi ſatis videtur matris ſuæ integritatem adſtruxiſſe, quando

D corporaliter, & intrando ianuis clauſis cubiculum, & exeundo ſigillis non fractis clauſum ſepulchrum, oſtendit fieri potuiſſe, & verè factum eſſe, quod fieri voluiſſe & prædixerat & præfigurarat? Numquid igi-

tur certum, id iam tum accidiſſe; quandoquidem facto ipſo in ſe oſtendit, quod tale quid fieri potuit, quod vt ſic fieret voluit?

Mater es igitur, ô Virgo ſanctiſſima, naturalis & vera Chriſti Domini noſtri, Filij hominis, filij Dei,
Rom. 1. Mater Dei. Filij Dei, inquam, qui factus eſt ei ex ſemine Dauid ſecundùm carnem; & ex nulla alia matre, quàm ex te: ad quam ſpecialiter ac nominatim
Luc. 1. miſſus eſt angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Nazareth, certâ & indubitatâ loci, nominis, conditionis, progeniei ac ſtatus deſcriptione adhibitâ; vt nullus tanto in myſterio dubitationi vel ambiguitati locus relinqueretur.

O hortum ergo fœcundum ad mundi collapſi recreationem! ô hortum concluſum, ad tuæ puritatis & integritatis conſeruationem? Huc neque ſerpens ille Euæ ſupplantator acceſſum vel in minimo habuit; nulla hîc peccati labes, nulla (vt in paradiſum) Dei maledictio eſt ingreſſa. Cor tuum, ô Maria, ne minima quidem diaboli ſuggeſtio ſubintrauit. Deus hunc hortum plantauit, coluit, clauſit, clauemque ſolus E portauit: neque adeò reuerà Magdalena erraſti, quando Chriſtum, huius horti cuſtodem ac Domi-
Ioan. 20. num, hortulanum putaſti.

Eſto tu quoque hortus concluſus, ô anima mea; ne F ſus vlla luxuriæ, nec canis inuidię, nec vulpes fraudulentiæ, neque venenatarum cogitationum ſerpentes, ingreſſum in eum inueniant: ſed ſolus ipſe, qui Dominus eius ſolus eſſe debet, Chriſtus, ſponſus, dilectus, & frater tuus. Colet & cuſtodiet illum, vt deliciarum ſuarum ac voluptatis diuinæ paradiſum.

Dic igitur, anima mea; dic dilecta dilecto tuo, dic cum ſponſa lætanter; Surge aquilo, veni auſter: perfla
Cãt. 4. hortum meum, & fluant aromata illius. Procul abſcede, diabolica ſuggeſtio. Veni ſancte Spiritus, cor meum & carnem meam perfla. Reple tuorum corda fidelium: & tui amoris in eis ignem accende. Fluant

aromata,

aromata, piarum cogitationum, verborum ædificantium,& ſuaueolentia opera virtutum. Fluant inquam, præ vbertate de cordis abundantia,& plenitudine gratiæ tuæ. Sic tamen, ô Domine, ad tui nominis laudem proximiq́ue ſalutem fluant, vt non penitus effluant. Ita verbis & factis hortuli mei, proximorum indigentiæ per charitatem ſubſeruiam, vt tamen propriæ ſaluti non deſim: quia quid proderit homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? *Matth.* 16.

Hortus noſter igitur, ô anima, ſit apertus in aliorum ſolatium ac commodum, per fructuum bonorumq́; operum communicationem; ſed ſit cautè concluſus, per prudentem contra omnes inimici inſidias pręmunitionem. Cuſtodi itaque temetipſam ſollicitè, atque attende tibi. *Deut.* 16.

Oratio.

D*Eus, qui fidelium mentes, beatæ Mariæ intercedentibus meritis, fœtu nouæ prolis amplificas: da nos ita tuis ſemper communiri præſidiis; vt nullis neque inimicorum pateamus inſidiis, neque violentis incurſibus elidamur. Amen.*

34. TABERNACVLVM DEI CVM HOMINIBVS.

Quàm modica immenſus ſibi conopæa tetendit,
Cùm nos delicias vellet habere ſuas.

AVDIVI vocem magnam de throno di-
Apo 21 centem; Ecce tabernaculum Dei, cum A
hominibus; & habitabit cum eis: & ipſi
populus eius erunt,& ipſe Deus cum eis,
erit eorum Deus. Quàm dilecta tabernacula tua,Do-
mine virtutum! Concupiſcit & deficit anima mea in
atria Domini. O defectionem ſalutarem per concu-
piſcentiam hanc ſpiritalem! Tuus ſum,Domine Ieſu:
tibi viuere,tibi ſoli ſeruire deſidero, quia tibi ſoli pla-
cere concupiſco. Tabernacula me tua dilecta pelli-
ciunt, atria ſpatioſa recipiunt; ſed tu Domine ſolus
replere potes animam meam concupita dulcedine.
Quia tamen ad illam non peruenitur, niſi pater tuus
traxerit nos; etiam illa delectant, per quæ nos ad
ſummam illam beatitudins æternæ fruitionem tra-
hit & allicit.

Trahe nos Domine,attrahe, & pertrahe nos,admi- B
randa tuæ Matris dulcedine & ſublimitate, qua eam
decoraſti. Audi itaque, ô anima,quod vidit & audiuit
Apoſtolus. Audiui vocem magnam. Miraris? Vocis
huius intẽſæ magnitudine,diuinæ erga nos bonitatis
ac miſericordię magnitudo declaratur,ipſiusque bea-
titudinis ac felicitatis immẽſitas.Sed numquid etiam
vox magna nos excitat, atq; attentos reddit,vt omnes
eam audiamus, ac ſpe tantorum bonorum ad aſſen-
ſum inuitemur? Miranda profectò nobis hic titulus
B.Mariæ ſingularis ob oculos ponit. Thronum audi-
mus; & cuius,niſi Dei,de quo vox ita magna proceſ-
ſit? magna vox à magno, de magnis, ad magna. Ta-
berna-

Quàm modica immenſus ſibi conopæa tetendit,
Cum nos delicias vellet habere ſuas!

Godts tabernakel reyn, dat zyn de goede menſchen:
Maria d'eelſte greyn: mocht ghy yet meerders wenſchen?

Sous ce ſacré rideau, Dieu a l'homme ſaſſemble;
Et d'un fait ſi nouueau toute la terre tremble.

bernaculum Dei monſtratur, non iam in cælis, ſed in terra cum hominibus. Habitatio, quies, gubernatio, protectio, mutuus amor, opima ditatio, & ſumma beatitudo promittitur. O magnalia, ô deſiderabilia, ô ſummè felicia, ac potentia Deo & hominibus!

Anima mea, leua oculos tuos, & vide, omnia iſta congregata, & accumulata venerunt tibi. Admirare, inardeſce, concupiſce; quia concupiuit & ipſe Rex decorem tuum; quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus, & tu ancilla, ſpōſa, ſoror eius. Quid audimus? quid videmus? quid accipimus? mira, magna, ſuauia, ſalutaria, & ipſummet datorem in omnibus. Nūquid tabernaculum hoc eſt, quam antè Ioānes vocauerat Ieruſalem nouam, deſcendentem de cælo, præparatam, vt ſponſam ornatam viro ſuo? Ergo tabernaculum iſtud, ciuitas Dei eſt, & nos populus eius, conciues Chriſti & coheredes. Sed quare iam tam ſolenniter tabernaculi nomine, cæleſtis Ieruſalem percenſetur? An ignoras quàm celebre tabernaculi nomen apud antiqui ſæculi Patres exſtiterit, quod à Moyſe conſtructum, iuxta exemplar quod ei Dominus ipſe in monte monſtrauerat, quaſi è cælo profectum ac delatum in terras habebatur? Præterea, nónne etiam, eò quòd in tabernaculo illo teſtimonij ac fœderis erat arca, & propitiatorium, & Cherubim, & Sanctum ſanctorum, cæleſtis manſionis figuram prætendit? Nónne tabernaculum Dei, Apoſtolo teſte, cæleſte domicilium appellatur?

Iſa. 60. *Pſ. 44.* *Apo. 21*

C

D Venite igitur, & congaudete fideles, congratulamini, & confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericordia eius. Ecce, tabernaculum Dei, manſio Dei, habitatio, ciuitas Dei cum hominibus, in hominibus, & pro hominibus; in ſalutem, in exaltationem, in glorificationem ſempiternam. Numquid de Eccleſia ſancta verum id eſſe, clariſſimum eſt? Numquid ſimiliter æquè verum de ſacroſancto Dominici corporis Sacramento? Numquid & de vnoquoque
E noſtrûm, inquantum veri ſumus Chriſtiani? Planè: ſed ſingu-

ſingulari modo, in ſanctiſſima Domini noſtri genitrice Maria, myſterium hoc contemplemur.

Quid ipſamet inquit, tam ſublime cognoſcens ac conſiderans ſacramentum, & tantæ dignitatis rei teſtimonium præbens? Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. Quid hoc eſt? De tabernaculo Dei, ô virgo Deipara, loquimur, & tu tuum vocas? Tuum erat, ô Maria, tabernaculum, quia vterus tuus; ſed tamen, eius veriùs fuit, quia te creauit, & in eo requieuit: & de tuo ſuum accipiens, factus eſt homo, te matre Deum filium pariente. In te, velut in ſole, poſuit tabernaculum ſuum, quod & ſanctificauit Altiſſimus. Nónne igitur benè dicimus nos, ô Dei genitrix præclara, quod ſingularem quemdam amicum tuum prædixiſſe meminimus, te ſanctiſſimum, auguſtiſſimúmque eſſe Dei tabernaculum.

Eccli. 24. *Pſ. 18.*

Sed accurrite virgines, paranymphi concurrite, & nobiſcum, excelſum hunc in genus humanum ab animarum noſtrarũ ſponſo collatum theſaurum, gratantes expendite. Nónne Virgo caſtiſſima, Domina ac patrona noſtra, tabernaculum Dei, thalamus eius quoq; vocatus eſt. Ipſe tamquam ſponſus procedẽs de thalamo ſuo. Et ita reuera eſt: nam reſpectu deſponſationis, & conſociationis ibi per Chriſtum factæ cum humano genere, thalamus fuit: reſpectu verò eius, quòd idem ipſe Dei filius eſt, & Emmanuel, hoc eſt, nobiſcum Deus, rectè tabernaculum Dei cum hominibus Maria cenſetur.

Pſ. 18.

Magnum reuerà beneficium, ac priuilegium ſingulare, Tabernaculum Dei eſſe cum hominibus; in quo tutò poſſint homines ad Deum accedere, hominem factum. Nónne, quando ad magnum aliquem Dominum quiſquam aliquid petiturus accedit, gaudet, ſeque felicem iudicat, dum cuſtodes, veſtibulum, & ipſe aditus, conniuent? Tabernaculum Dei cum hominibus; neque ſolùm in hominum medio, ſed cum hominibus, illis fauens, illos protegens, cauſam illorum ſuſcipiens, patrocinans, donans ſecuritate, & ditans, beans, ac cæleſtibus

ſtibus aſſerens. Omnibus itaque modis in hominibus eſt hoc tabernaculum; quòd eos omnibus modis ad libertatem, ſecuritatem, ac ſublimitatem (maiorem quàm vmquam aliquis in ſæculo à benigniſſimo Domino exoptare poſſit) adducat. O facilem acceſſum, ô promtum auxilium, ô decus immenſum, ô diuinum æternæ ſalutis præſidium!

G Sed, ô anima mea, ne tibi defueris; nam quid tibi tabernaculum hoc cum hominibus, profuturum exiſtimas, ſi tu non pręparaueris in corde tuo tabernaculum ſponſo tuo, tabernaculi huius ſancti conditori ac Domino? Nam, cuius æternum eſt in cælo tabernaculum non manufactum, & in terris elegit Mariam in thalamum & tabernaculum virgineum ac viuum, ille idem in corde tuo, ceterorumque fidelium cordibus, tabernaculum habere deſiderat, in quo requieſcat. *Heb. 9.*

Oratio.

DEus, qui de viuis & electis lapidibus æternum Maieſtati tuæ condis habitaculum: da ædificationi tuæ incrementa cæleſtia; vt qui tabernaculum tuum cum hominibus conſtituiſti, beata Maria intercedente, viuum Spiritus ſancti tabernaculum effici nos, concedas. Amen.

35. THALAMVS SPONSI.

Dius Hymen, quo naturæ Deus oſcula noſtræ
Libauit, caſto Virginis in thalamo.

Pſ. 18. IN ſole poſuit tabernaculum ſuum; & ipſe A tamquam ſponſus procedens de thalamo B ſuo. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum; & magis magiſque me tuus amor inebriat Domine. Vtinam me tandem verè virum deſideriorum efficias, vt neque me mundi deliciæ moueant, neque tuis vmquam ſufficienter exſatier. O quàm mihi hoc eſſet bonum & delectabile! Sic enim me carnalium terrenarumque rerum faſtidium certò teneret, & delectationum tuarum affectus ſemper accreſceret.

Luc. 15 Angeli Dei, quibus tam ingens ſuper vno peccatore C pœnitentiam agente in cælis eſt gaudium, orate pro me, tantillumque cæleſtis beneficij mihi à fonte bonorum Domino impetrate; vt ex animæ penetralibus, amoris alieni & peregrini radices euulſæ, numquam repullulent; ſed igne diuini amoris conſumtæ ſupprimantur, atque ille me deinceps totum poſſideat. Sancti Dei, qui Chriſti amore ſaucij, omnes mundi voluptates, diuitias, & honores, vt quiſquilias reputaſtis; totoque cordis veſtri deſiderio pellecti fuiſtis in caſtiſſimam Saluatoris Ieſu amœnitatem, pro me vos quoque intercedite, vt incendium hoc ſanctum & ardor diuinus me totum ſibi vendicet; atque omnia mihi vileſcant, præ Chriſti dilecti mei dulcedine. *Phil.* 3.

Sancta Maria, ſingulare refugium afflictorum; huc- D uſque me tuus amor, exemplum virtutum tuarum, ac ſalutare præſidium, Deo duce, feliciter adduxerunt. Bonus eſſe deſidero, Deo ſeruire percupio, atq; ipſius diuinæ voluntati placere; tuam ad hoc opem, ô Do-

mini

Dius hymen, quo naturæ Deus oſcula noſtræ
Libauit, caſto virginis in thalamo.

Maria maeght met eer, als hofken on-betorden,
Is moeder vanden heer, en ſlaep-kamer gheworden.

La chambre de l'eſpous ſont tes chaſtes entrailles.
Ausquell's Dieu auec nous a fait ſes espouſailles.

mini noſtri Mater, imploro. Speculum ſummæ tuæ perfectionis intueor, defectum meum atque imperfectum agnoſco; ſuccurre poſcenti, vt per te dilecto tuo Filio commender; ac virtutum veſtigia, quibus illi tam grata fuiſti, vtcumque vel eminus ſectari valeam.

Veni itaque, ô anima mea, ſolitaque freti fiducia & familiaritate, beatiſſimæ Dei Genitricis obſequiis nos inſinuemus, humiliter ſupplicantes. Pia eſt & clemens, miſericordiis ſcatens & affluens gratiis; non confundet faciem noſtram, neque vota fruſtrabit ſibi libenter ac fideliter famulantium.

En, in præſentiarum, ceu thalamus ſponſi nobis *3. Reg.*
contemplanda proponitur. 20.

O mellitum nomenclaturæ genus! ô titulum amœnum, piorumque cordium allectiuum! Tu Domine, ſicut ſponſus, de thalamo hoc tuo proceſſiſti; permitte quæſumus, vt nos eumdem, humiles, amãtes, venerabundi, trementes, & obſequentes intremus. Hic eſt enim reconciliationis humanæ ſecretum, pacis initæ ictique cum Deo fœderis firmamentum, ſcrinium amoris diuini, tutum atque commune ſalutis armarium, afflictorum aſylum, & inuentæ gratiæ conditorium, triclinium ſanctiſſimæ Trinitatis, ac reparationis noſtræ munimentum. O thalamum charitatis, pacis, gratiæ, miſericordiæ, & diuinæ naturæ cum humana connubij ſalutaris! O quàm bonum eſt, nos hîc eſſe, atque in eius dulcedine ęternùm commorari! O anima mea, hîc pariter commoremur, donec qui induxit, eduxerit.

Tu Domine Ieſu, ceu ſponſus virginalis de hoc thalamo proceſſiſti; non ſponſam repudians vel relinquens; ſed eam æterna tibi confœderatione deuinciens, & morte tua ab æterna ſeruitute diaboli liberans. Sit tuus hic thalamus iam nobis loco refugij, portuſque fidelis in noſtris aduerſitatibus & procellis. Tabernaculum tuum, quod in hoc ſole tibi conſti-

tuiſti, ſit nobis contra cuncta mundi tabernacula munimentum. In hoc lætemur, quieſcamus, ſpem ſanctam vitæ æternæ exſpectantes. O Maria, tabernaculum, thalamus, thronus, templum, & ciuitas Dei! da nobis ita tuis meritis & exemplis proficere; vt ciuitatis ſanctæ, cæleſtis Ieruſalem, ciues effici atque inueniri mereamur: quia ſicut in illa, ita lætantium *Pſ. 86.* quoque omnium habitatio eſt in te, ſancta Dei genitrix virgo. E

Venite ſodales, virgines, & quotquot fideles eſtis huius ſponſæ cultores, & aſſeclæ; atque in ipſius ſplendore, ſublimitate, & gloria collætamini. Sperate conſortium, exſpectate præſidium, & exemplum ſectamini. Auditis paranymphum, dilectum Chriſto ſponſo diſcipulum, cui virgo ſponſus, ſponſam ſuam ac matrem, virgini virginem commendauit, clamantem & dicentem; Veni, oſtendam tibi ſponſam vxorem Agni? Audio, video, deſidero. F

Apoc. 21.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miſerere nobis. Agnus Dei, quem niueo virginei corporis vellere mater & ſponſa veſtiuit; qui coram tondentibus obmutuiſti; qui mortuus es, & viuis; qui hoſtem deuictum, mortemque ipſam, cum mundo proſtrato triumphaſti; qui te ſequentes interno miræ charitatis vinculo poſt te trahis; qui eoſdem canticum cunctis aliis ignotum edoces; qui ſectatores tuos mirè lætificas, & gloriæ corona exornas; da nobis aliquid abundantiſſimæ tuæ manſuetudinis, bonitatis & gratiæ: vt ſponſæ matriſque tuæ Mariæ præſidiis adiuti, virtutum eius exempla imitemur; certi, quòd tibi placebimus, ſi meritis eius tam placidis inſigniti fuerimus.

Nónne per Moyſen hæc nobis benedictio in Beniamin eſt prædicta? Amantiſſimus Domini habitabit confidenter in eo; quaſi in thalamo tota die morabitur, & inter humeros eius conquieſcet. Vox igitur ſponſi, & vox ſponſæ audiatur in nobis, vt benedictionibus repleamur.

Deut. 33. *Ier. 33.*

Dic

Dic itaque nobis, ô Domine, ſponſe ſanguinum, animarum noſtrarum amator, dic inquam vt audiamus & ſentiamus; Benedictio Domini ſuper vos, benediximus vobis in nomine Domini. Dic & tu, ô ſponſa, virgo Maria; & ſonet quoque vox tua in auribus noſtris, vox enim tua ſuauis & facies tua decora; dic oro; Eſurientes impleuit bonis; & quod dicis hoc impetra: Nos autem, ita te Chriſte colemus aſſiduè, quaſi ſponſum decoratum corona; & te, ô virgo Maria, quaſi ſponſam ornatam monilibus: vt tecum, & per te videntes Ieſum ſemper collætemur.

Pſ. 128

Iſa. 61.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui in nuptiarum fœdere, Chriſti & Eccleſiæ ſacramentum præſignaſti; qui & aſſumtâ carnis noſtræ ſubſtantiâ, ex vtero matris, quaſi ſponſus de thalamo ſuo proceſſit, concede propitius, vt myſterij tam ſalutaris participes, æternùm cum ſponſa & Agno lætemur. Amen.

IN VII. TITVLOS CORROBORANTES ARGVMENTVM.

QVEMADMODVM *benigniſſimus Domi-*
Matt. 15. *nus noſter, in deſerto curabat, ne turbæ, quæ*
eum verbi ipſius pellectæ dulcedine illuc
vſque ſecutæ fuerant, in via deficerent; ita
curandum in via ſpiritali virtutumque profectu, ne
quis in vitæ nouitate ſuccreſcens deficiat; dum allectus
ad id, quo trahi ſe ſentit, anhelat ſequique contendit: qua-
re confortatione illi eſt opus. Sic namque & Eliæ, iam
quaſi præ anguſtia ſpiritus deficienti, ab Angelo dictum
3. Reg. 19. *eſt, Surge, comede; grandis enim tibi reſtat via. Ita vir*
ille Ægyptius, quem Dauid inimicos perſequens in via
1. Reg. 30. *ſemimortuum reperit, cùm comediſſet, reuerſus eſt ſpiri-*
tus eius, & refocillatus eſt. Eapropter, ALLICIENTIBVS
Deiparæ virginis titulis delibatis, ne in eorum dulce-
dinem decurrentes deliquium animi patiantur, ſeptem
CORROBORANTES *ſubiungemus.*

36. TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione ſub hoc Deus atq; homo fœdera iungũt:
Ara ſed arcani conſcia Virgo fuit.

Exod. 25. DIxit Dominus ad Moyſen; Iuxta omnem ſimi- A
litudinem tabernaculi, quod oſtendam tibi, &
omnium vaſorum in cultum eius, ſic facietis illud.
O quàm verè Domine Deus, admiratione & animad-
uerſione dignum, quod tam ſeriò Moyſi mandaſti, non
ſolùm dum prædictis iam verbis illũ, ante monſtratum
exemplar, faciendi operis præmonuiſti; verumetiam,
quando iam oſtenſo prototypo ſic dixiſti; Eriges taber-
Exod. 26. naculum iuxta exemplar, quod tibi in monte monſtra-
tum eſt. Nónne vehementer corroborat hominem,
ô anima

36. TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione ſub hoc Deus atq; homo foedera iungunt:
Ara ſed arcani conscia virgo fuit.

O Wonder-baer ſpectakel! Godt neemt vnd byder handt;
Maria iſt tabernakel, van dit ſalich ver-bandt.

D' enfer le noir brouillon perd Adam et ſa race;
Que ſous ce pauillon Dieu reprend' ore en grace.

ô anima mea,non ſolùm, quòd aliquando talis exſtiterit locus , certumq́ue manufactum tabernaculum,
B quod Deus ipſe fœderis tabernaculum nominauit, & ab omnibus nominari ſic voluit; verumetiam viuum in Diua virgine tabernaculum fœderis erexerit: vt quemadmodum omnibus conſtabat, Deum in illo
C priori cum hominibus iniiſſe certũ pactum & fœdus; ita in iſto toti mundo innoteſceret, admirandam eſſe diuinæ ſubſtantiæ cum humana factam confœderationem; quando in vtero beatæ Mariæ, verbum caro *Ioan.*1
factum eſt, & Deus homo? Numquid vtrique tabernaculo conuenit, quod in vtroque mirâ Dei prouidentiâ geſtum agnoſcitur; nimirum quod ipſe promiſerat, qui & tabernaculi auctor & fœderis ictor eſt Dominus? Quid obſecro? Ego ero vobis in Deum, & vos mihi in populum. Ego in medio veſtri habitabo,& protector veſter ero. Domine miſericors & miſerator; magnus in maieſtate,& in bonitate mirabilis, quid dicam tibi, quídve retribuam, pro omnibus quæ retribuiſti nobis? Quid eſt homo, quia memor es eius; *Pſ.*8.
aut filius hominis, quia viſitas eum? Magnum reuerà, captumq́ue humanum ſuperans, & myſterium & beneficium. Iterùm dic igitur,anima mea; Domine,quid *Pſ.*143
eſt homo, quia innotuiſti ei; aut filius hominis, quia reputas eum? Viſitas eum diluculo; & ſubitò probas illum.

D Venite filij hominum,audite me; & miſericordiam Domini docebo vos. Parentes noſtri comederunt *Ier.* 31.
vuam acerbam,de ligno vetito guſtarunt, Dei præceptum tranſgreſſi ſunt, & dentes noſtri obſtupuerunt, venter noſter amaricatus eſt, atque animam noſtram gladius damnationis pertranſiit. Omnes catenis cõſtricti, morti deuincti, & inferno mancipati in certum exitium trahebamur. Non erat qui redimeret; ad omne bonum opúſve ſalutis eramus impotes; morſus mortis, & inferni exactores erãt implacabiles, nulla redemtio-
E nis ſpes miſeris affulgebat. Tabernaculum ſibi tandem

erexit omnipotens & miſericors Dominus, Architecto Spiritu ſancto; in quo, cùm Dei filius carnem aſſumeret, homo factus & manens Deus, Patris æterni cum mortalium genere fœdus admirandum & hactenus inauditum iniretur, ac maxima ibidem fieret duorum extremorum affinitas; Dei nimirum immenſi, immortalis & ſummè boni, cũ homine terreno, Dei inimico, & creaturarum omniũ infimo per peccatum. O tabernaculum, ô fœdus, ô confœderatos Deo felices mortales! O beata Maria, partium tam diſtantium propitia conciliatrix! Te meritò veneramur & colimus; tuas omni iure canimus laudes, ex qua pacis & ſalutis noſtræ ſublimitas tam præclaram duxit originem.

Sed & tu, ô anima mea, & quiſquis es Chriſto deuotus ac fidelis Mariæ imitator; tabernaculum fœderis te quoque eſſe memineris; atque eapropter, agnoſce dignitatem tuam, & pro tali te gerito. Nõ audis à Deo di-
Exod. 25. ctum tibi? Fac mihi ſanctuariũ, & habitabo in medio eorum. Non habes artificem? Spiritus ſanctus eſt ille F Beſeleel, artifex omnium. Potuítne ille in omni materia operari? multo meliùs iſte poterit, ſine quo nihil poterat ille, quo Dominus eum ad iſta repleuerat. Quid enim interpretemur Beſeleel, niſi vmbram Dei? Quid igitur Deus ipſe, ſi tantum valuit vmbra? quantum? Audi. Ecce, vocaui ex nomine Beſeleel, & impleui eum ſpiritu Dei; ſapientia, & intelligentia, & ſcientia in omni opere, ad excogitandum quidquid fabrefieri poteſt, ex auro, & argento, & ære, & marmore, & gemmis, & diuerſitate lignorum. Dedique ei ſocium Ooliab, quod interpretatur, ſplendor G patris, tabernaculum, aut tentorium patris.

Vides, ô homo; tabernaculum Dei & fœderis eſſe debes; & cuiuſcumque materię vel conditionis exiſtis, Spiritus ſanctus Architectus ex omni materia ſibi tabernaculum efficere potis eſt. Tu tantùm te præbe tractabilem, eiuſque ductui obſecundantem. Si renouaueris in te, ceu tabernaculo, fœdus in baptiſmate initum,

initum, multiplici figura adumbratum, implebitur. Fœdus nempe Abrahæ cum Deo de circumciſione; fœdus Iacob cum Deo, de mutua cõſociatione; fœdus Moyſi cum Deo, de cultu, clientela & patrocinio, renouabuntur, & in te perfectionem accipient. Arca Dei requieſcet in te, bonorum omnium theſaurus; Chriſtus inquam Dominus, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & bonitatis abſconditi. *Coloſ. 2*

Fœderis autem hæc ſumma eſt; vt ſit Deus noſter, & nos eius populus: nos legem eius ſeruantes, & ipſe nos protegens, ac ſaluans in æternum.

O Maria, tabernaculorum tabernaculum, & fœderis excellentiſſimi procuratrix & teſtis; hanc nobis à filio tuo gratiam impetrare dignare; vt legi ſic initi fœderis ſtemus, & Deo vſque ad mortem fideles ſimus.

Oratio.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſæ beatæ Mariæ virginis vterum diuinæ tuæ Maieſtati habitaculum, Spiritu ſancto cooperante, præparaſti, & pangendo nobiſcum fœderi tabernaculum effeciſti; præſta ſupplicibus tuis, vt eiuſdem protecti ſuffragiis, & corpore tibi famulemur & mente. Amen.

37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu noſtri corrige odore tuo.

Exod. 30. FACIES quoque altare ad adolendum thymiama, de lignis Setim. Cornua ex ipſo procedent; veſtieſque illud auro puriſſimo, tam craticulam eius, quàm parietes per circuitum, & cornua. Facieſque ei coronam aureolam per gyrum. Et duos annulos aureos ſub corona, per ſingula latera, vt mittantur in eos vectes, & altare portetur. Ipſos quoque vectes facies de lignis Setim, & inaurabis. Defectio Domine tenuit me, pro mirabilibus concernentibus legem tuam; ſed benigna viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritum meum, in ſuaui fortique diſpoſitione ſecretorum tuorum; quæ vt mirabiliter in antiquis præſignaſti, ita in nouis ac recentibus miſericorditer adimpleſti. Benedictum ſit nomen ſanctum gloriæ tuæ, quòd in hoc mundo corruptibili, variis rerum inanium putoribus pleno, de tam præſtanti virtutum fragrantia in Vnigeniti tui Matre dilectis tuis prouidiſti. Plurima nos ad vanitates abſtraherent, ad incentiua vitiorum illicerent, in certum exitium proturbarent; niſi mirificis ſanctiſſimę Virginis huius ac matris odoribus confortati, contra eiuſmodi cuncta ſaluti noſtrę aduerſantia fortiter obſtaremus. A B

O diuinum conſilium! ô donum cæleſte! ô præſtans mundo labenti remedium, in Mariæ ſacrario conſignatum! Inter innumera tibi, ô Moyſes, à Domino in monte monſtrata, quoad tabernaculum Dei, & multiplicem ipſius ſacram ſupellectilem, ſacris vſibus deputatam; non infimæ fuit dignitatis ac ſacramenti, pretioſum & excellens illud Altare thymiamatis, C

37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu noſtri corrige odore tuo.

Leeſt ſoo, komt Godt ſoo naer, dat u herte mach weſen,
Als eenen reuck-autaer, met Maria gheprefen.

Adreſſe de chacun vers le ciel la priere,
Saint autel de parfum, meslee a ta fumiere.

matis, tam determinatis diſtinctiſque tibi deſcriptum nominibus, tam exactâ materiæ, formæ, partium, ornatus, magnitudinis, & vſus diſtinctione depictum; & tam excellentis myſterij figurâ præfulgens. O felices nos Chriſtianos, veros patris fidei Abrahæ filios, & ſpirituales Iudæos, nomen tuum, ô Domine, & magnalia confitentes, eique diuinas laudes canentes in ſæcula!

Venite eapropter, lætantes accedite, fideles; ac cæleſte beneficium in ſacroſancta Deipara virgine Maria, noſtro generi præſtitum in altari thymiamatis animaduertite, ac felicitatem tantam gratulabundi agnoſcite. Numquid iam legiſtis, numquid audiſtis, & vidiſtis altare deſcriptum, confectum, erectum, ſanctificatum, & vſui ſuo deputatum? Cuncta mirando modo in Patrona noſtra Maria, adimpleta miramini. Numquid vnica verè ara fuit illa reperta noſtris infortuniis? nónne peculiaris ara miſerationi ſacrata? Vtque vno verbo dicam, nónne beata Maria cunctis mortalibus ad extrema redactis ſacra ara eſſe dignoſcitur?

Sed ſcire deſideras, ô anima mea, quibuſnam illa modis ad adolendum thymiamata altare exſtiterit? Expende per ſingulas dicti iam altaris partes & munia, & confitebitur cor tuum & lingua laudabit, in Maria veritatem. In primis, de lignis Setim altare confectum, nónne perpulchrè beatæ Mariæ virginis incorruptam atque incorruptibilem præſtantiam, in mentis ac corporis integritate figurauit? Numquid etiam argumento fuit, quòd poſt beatam ipſius obdormitionem, Deus non permitteret corpus eius ſanctum videre corruptionem? Anne cornua quatuor, virtutum cardinalium & angularium, quibus vt eminentioribus tota probitatis moles innitebatur, huic altari noſtro Diuę virgini defuerunt? An auro puriſſimo veſtitam quis dubitet, quæ diuina ſapientia circumornata, & ſole veſtita ſplendebat? Quis, præter

hæc, aurea corona redimitam ignoret, qui virtute Altiſſimi obumbratam agnorit? Quis annulos aureos in ea deſideret, qui fidem ipſius, qua ſe Deo obſtrinxit; ac charitatem, qua ſe totius mundi ſaluti mancipauit, expenderit? Duobus quoque vectibus in omnem terram certo modo perlata eſt, quando piarum precum, & ſanctorum meritorum ſuffragiis, omnes vbique mortales propitiationis ſuæ facit eſſe participes. E

Nunc autem vſum ipſius altaris, ô virgines, caſtæ
Exo. 30 & piæ mentes, attendite. In altari thymiamatis, mane & veſperi, quando adornabantur & componebantur lucernæ in tabernaculo, fiebat odoris boni ſuffitus, & incenſum thymiamatis adolebatur. Cumque per ſingulos dies, ſuper altare holocauſtorum cremarentur carnes; non cenſebatur hoſtia conſummata, quouſque ſacerdos acceptis prunis de altari in batillo, intraret tabernaculum, venienſque ad altare thymiamatis, ſuper craticulam eius prunas collocaret, & puluerem thymiamatis ſuperponeret, vt ita fumus odoris F gratiſſimi ad Sanctum ſanctorum aſcenderet. Quid vobis, ô virgines, animis ſedit?

Numquid ab origine mundi, & quaſi primo mane, Mariæ bonus odor adhibitus fuit, quando iam ſerpentino afflatu, peccati mortiſque fœtor in orbem terrarum fuiſſet inſperſus? Numquid item opportuna ſpei fragrãtia, & odore ſolatij, Maria morientes, quaſi ſub vitæ veſperam, refocillat? Numquid de cetero ſuaueolens iſte thymiamatis fumus ad Sanctum ſanctorum aſcendit, contra letalem peccatorum noſtrorum fœtorem, quotidie ad diuinæ Maieſtatis nares aſcendentem?

Sed, vndenam iſtud thymiama conficitur? Illud ex quatuor ſpeciebus aromatis, Dei iuſſu, confectum G agnoſcimus, ſtacte nimirum, onyche, galbano, & ture lucidiſſimo. Numquid præter odoramenta præſtantia precum, deſideriorum, operum, meritorumque ſublimium

H mium & exemplorũ, quæ in corde noſtro velut in altari thymiamatis,ad ſacroſanctę Dei genitricis Mariæ imitationem, debemus quotidie incendere Deoque offerre; quatuor etiam haſce ſpirituales aromatis ſpecies, in ſacri thymiamatis vſum commiſcere & adolere debemus? Vt nimirum per dies ſingulos (quibus multa committimus diuinæ bonitati non admodum grata, proximis non adeò bonum odorem præbentia, & optima quæque noſtra munia quodam quaſi pœ-
I dore inficientia) hæc quatuor in altari cordis noſtri expendamus Deoque offeramus: 1. Tibi Domine ſeruire debeo, certum eſt. 2. Non id facio ſatis; confiteor. 3. Pœnitet omnium defectuum meorum, vt par eſt. 4. Emendabo me, te adiuuante, ſic firmiter propono. O raram aram cordis deuoti! ô ſacram aram Mariæ patrocinantis! ô ſalutarem aram crucis, nos ſaluantis! hæc ara tuebitur omnes.

Oratio.

ANnue quæſumus Domine precibus noſtris, & altare hoc cordis noſtri tuo cultui dedicatum, cæleſtis virtutis benedictione ſanctifica; vt beatæ Mariæ virtutum fragrantiâ confortati, gratum quoque meritorum odorem diuino tuo conſpectui iugiter offeramus. Amen.

38. VIR-

38. VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem ſpiritus ille coronat;
Nos tibi, te nobis, inſeruiſſe velis.

EGREDIETVR virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet; & requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini. Noli hîc multum rogare, ô anima mea, vel dubitare, quid debeamus facere de puero qui datus eſt nobis à Domino; iuxta ſanctum vitæ nouæ propoſitum, ceu prolem ſpiritalem, hucuſque beatæ Mariæ præſidiis ac patrociniis educatam. Poſtquam iam ſiquidem bonis ac honeſtis delectari cœpit, atque in cœpto vtcumque confortari; foueri magis ac magis debet, frequenterque nouis modis animari, atque ad altiora ſemper excitari: ne fortè triſtium interuentu, reique præclaræ difficultate perterritus, fatigetur, tædeat cœpti, animúmve deſpondeat. A

Iſa. 11.

Non recordaris, ô anima mea, quod de Dauide Scriptura commemorat? Audi; Proficiebat Dauid, vadens & creſcens; & Dominus exercituum erat cum eo. Nónne Samuelis exemplum hoc ipſum confirmat? Puer autem Samuel proficiebat, atque creſcebat; & placebat tam Deo quàm hominibus. Virga Ieſſe iuuabit & confortabit nos, ſi ritè nobis illam illiuſq; typum nobis applicuerimus. Virgo Maria conſueto nos patrocinio proteget, atque ad altiora virtutum & gratiæ dona ac pignora promouebit. Non recordaris, Prophetam de Chriſti natiuitate populorumque conuerſione vaticinantem, virgamque Ieſſe, florem, fructumque eius ex Maria prouenturum exaltantem, Spiritum Domini ſuper eum requieturum dixiſſe? Numquid & inter ſeptem Spiritus ſancti dona, ſpiritum fortitudinis ſingulariter proclamauit? In B

1. Para. 11.
1. Re. 2.

hoc

VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem ſpiritus ille coronat;
Nos tibi te nobis inseruiſſe velis.

Neemt teghen allen ſtoot, van Maria dees leſſe,
Draeght in der herten ſchoot, de roede en boom van Jeſſe.

Bourgeon, d'ou ſort la fleur, que l'esprit ſaint couronne,
Nourry de son odeur en nous toute oeuure bonne.

hoc ſpiritu, in hac fortitudine ſpem ponentes, huius effecti Maria mediante participes, non deficiemus aliquando; ſed nouis ſemper gratiæ incrementis, ſolatiique fomentis adiuti, proficiemus & creſcemus, coram Deo & coram hominibus, quia Dominus exercituum erit nobiſcum.

Venite itaque formidoloſi, venite puſilli, & laborantes in remigando; venite ponentes laborem in præcepto, quibuſque ventus contrarius eſt: nolite diffidere, nolite deficere, neque retrò reſpicere, neque à vento veniente terreri, ne fortè in puſillanimitatis vorticem, & deſperationis abyſſum ſubſidatis. Mariam attendite, virgam Ieſſe prehendite, confortamini, nolite timere. Numquam illa deſpexerit, quiſquis illam adſpexerit. Audi proinde Prophetam, ſignum leuantem, omnes hortantem atque animantem, certamque ſalutem gentibus in Virginis fructu magno cum animi ſenſu decantantem: Radix Ieſſe; qui ſtat in *Iſa.11.*
ſignum populorum: ipſum gentes deprecabuntur. Ieſſe non noſti, qui & Iſai dictus eſt, pater Dauid?
C Numquid in Saluatoris noſtri genealogia ſic legimus: Booz genuit Obed ex Ruth; Obed autem genuit Ieſſe, Ieſſe autem Dauid Regem? Quid hîc ani- *Mat.1.*
maduertimus? Nónne deſcriptum Chriſti ortum ex ſemine Dauid, ſub nomine patris ipſius Ieſſe? Numquid hæc omnia plena tibi videntur myſterij confortantis, & animum ad præclara ſuggerẽtis! Nónne meritò tibi fructus horum omnium eximius, Dominus noſter, in ſignum populorum ſtatutus videtur; non ſolùm in quem, ceu in ſcopum, conuitiorum & contradictionum tela, maleuolorum inuidiâ, torqueantur; verumetiam, in quem certatim populi fidelium coniiciant oculos, pia vota colliment, & turmatim anhelent, vt ad certam ſalutem confugiant?

Sed nunc tria præcipua in præſenti titulo, ad eamdẽ
D pertinentia, perpendamus. Nónne radicem, virgam, & florem audiuimus? Et quidem aliquando Radix

Ieſſe, aliquando Virga Ieſſe, tum Maria virgo, tum vnigenitus eius, Chriſtus, nuncupatur. Numquid ita
Ro. 15. loquentem audimus Apoſtolum; Et Iſaias ait; Erit radix Ieſſe: & qui exſurget regere gentes; in ipſum Gentes ſperabunt: quod ſuprà, ex ipſo Propheta meminimus. Videtíſne, caſtæ, deuotæque animæ, ex his E omnibus colligi, radicem eſſe ſemen Dauid, filij Ieſſe, ſtirpem illam Regiam? Numquid & beata virgo Maria, virga eſt iſta, ex progenie Dauid, quemadmodum ex Ioſephi progenie, cui iuxta legem fuit deſponſata, conſtabat? Florem autem de radice ex vir- F ga naſcentem requiritis? Ieſum Chriſtum, fructum vteri beatæ Mariæ benedictum attendite; cuius in odore voluptatem ponentes, mirum quantoperè ſentietis corda veſtra confortari.

Sed, venite vos quoque, animales, nihil ſpiritus
Gal. 3. habentes; &, qui, cùm ſpiritu cœperitis, carne tandem conſummamini: ad hunc florem accedite, adſpirate, reſpirate, os & nares aperite, & attrahite ſpiritum: quia requieſcit ſuper hunc floridum florem & verè Nazarenum, ſpiritus Domini, ſeptiformi gratiâ ſuorum corda fidelium refocillans. Mutate conſilium, ô ſtulti, miſeri, & cæci mundi amatores, inanes & vani; ac dicite; quodque dicitis, hoc & ſentite in vobis; dicite
Pſ. 50. lingua, dicite ſpiritu; Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis. Nónne ſpem vobis id impetrandi ſat magnam dedit, qui & in Iordane Spiritum ſanctum, in columbæ ſpecie, ſuper eumdem hunc florem Ieſum requieſcere fecit?

Habemus itaque radicem confortatiuam, virgam directricem, & florem vitam ſpirantem. Florem inquam, ex radice & virga Ieſſe; ſuper quem tota diuini ſpiritus gratia requieuit. Florem incorruptũ, immarceſcibilem, ſempiternum. Hęc autem virga Ieſſe, virgo Maria, numquam curua, ſemper erecta, præque omnibus benedicta, quæ benedictum & florem & fructum, toti mundo extremè lauguenti progenuit.

O Ma-

G O Maria, ô radix, ô virga, ô flos, ô Spiritus ſancte in ſummo flore quieſcens, & infirma quæq; confortans, atque ſubiecta quæque fœcundans! Fac, vt & nos ex ſingulis, in bono vitæ nouæ propoſito ac cœpto huc-uſque producto, peculiarem contra aduerſantia cuncta corroborationem conſequamur. Sit nobis in radice ſtabilitas, in virga rectitudo, & in flore fœcunditas, atque in Spiritu ſancto deſuper quieſcente conſolatio permanens atque indeficiens.

Numquid eapropter etiam idem ſpiritus nobis poſt baptiſmum in Confirmationem eſt datus? At, eſto tu quoque, ô anima mea, Virga Ieſſe, tuo modo; & ſpiritus Domini ſuper te requieſcet: fietque de tua prole, quam educas Domino, quod ab eodem Propheta ibidem promittitur: Et delectabitur infans ab vbere, ſuper foramine aſpidis: Et in cauernam reguli, *Iſa.11.* qui ablactatus fuerit, manum ſuam mittet: bonæ conſcientiæ fiduciæque virtutum argumento.

Oratio.

Benedictio tua Domine larga deſcendat; vt qui Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Nazarenum, vnigenitum tuum, de Spiritu ſancto conceptum, ex beata Maria virgine Regali Dauidicæ ſtirpis progenie, Deum & hominem, natum confitemur; eodem ſpiritu roborati, in eius ſemper participatione creſcamus. Amen.

39 VELLVS GEDEONIS.

Arida roranti, ſicco rorantia campo,
Vellera tu noſtræ ſanctior arrha ſpei.

Iudic.6 SI ſaluum facis per manum meam Iſrael,
ſicut locutus es; ponam hoc vellus lanæ in A
area: ſi ros in toto vellere fuerit, & in omni
terra ſiccitas; ſciam, quòd per manum
meam, ſicut locutus es, liberabis Iſrael. Liberari per
Pſ. 85. te Domine cupimus omnes; fac igitur nobis ſignum
huius in bonum. Video, feciſti, & dediſti nobis. Tu B
nobis es vellus Gedeonis, ô virgo Maria, protectrix
ac patrona noſtra! O titulum confortatiuum, non
tantùm in re principali per eumdem ſignificata; verumetiam
in toto agendi modo, quo Angelus Domini
Gedeonem aggreſſus eſt, eumdemq; mirificè confortauit.
Nónne ſic legimus? nónne quaſi ob oculos
poſitum intuemur? Cùm Gedeon excuteret frumentum
in torculari, vt fugeret Madiã, apparuit ei Angelus
Domini, & ait; Dominus tecum, virorum fortiſſime.
Cui reſpondit Gedeon; Si Dominus nobiſcum
eſt, cur apprehenderunt nos hæc omnia? Vbi ſunt
mirabilia eius, quæ narrauerunt patres noſtri, atque
dixerunt; De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc
autem, dereliquit nos Dominus, & tradidit in manus
Madian.

Noli hîc, ô anima mea, cum Gedeone ad defectio- C
nem ob anguſtias rerũ vel animi tendere; ſed in Domini
potentia confortare. Nam, tametſi, quod tunc
Iſraeli temporaliter accidebat, hoc etiam ſpiritaliter
Chriſtianis interdum eueniat; præſens tamen adeſt
afflictis diuinæ conſolationis remedium. Si igitur,
ô homo, cum Iſraële quandoque percuteris, cogita,
quòd cum eodem quoque non rarò malum facias
in

 VELLVS GEDEONIS.

Arida roranti, ſicco rorantia campo,
Vellera tu noſtræ ſanctior arrha ſpei.

Op dat Godt van Sion, u in den ſtrydt ver-ſterke,
Stelt t'vlies van Gedeon door Maria te werke.

La toison or mouillée, et ores tariſsante,
C'eſt-toy, Vierge ſacrée, appuy de notre attente.

in conſpectu Domini. Et vide tamen benignitatem Dei, noſtri in afflictione noſtra, miſerantis. Nónne Gedeon hiſce commotus, quaſique deſpondens animum, Angelo illa quæ diximus, non ſine quadam expoſtulatione locutus eſt? Et tamen eius occaſione, reſpexit ad eum Dominus, & ait; Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Iſrael de manu Madian. Scito quòd miſerim te. Sui ipſius verò ſuæque familiæ tenuitatem obtendenti Gedeoni, dixit Domi-
D nus; Ego ero tecum; & percuties Madian, quaſi virum vnum. Numquid hîc, ſicut in Madian, obiurgantis & litigantis nobiſcum aduerſarij hoſtilitatem agno-
E ſcimus; ita quoque in Gedeone confringentis contērentiſque potentiam, diuinamque per omnia conſolationem adumbratã habemus? Numquid in Domino confortati, diaboli in nobis aram deſtruimus? Spiritu Domini induimur, buccina clangimus, & orationum efficaciâ cælum penetrantes, Angelorum Sanctorumque exercitum in vota noſtra euocamus?

Numquid admirandis è cælo terraque ſignis, in arduam hanc cum mundo, carne, & dęmone pugnam animamur? Væ diffidentibus, vecordibus væ, væ viris effeminatis & imbellibus, væ more canum lambentibus, væ nihil humani nihil viri præ ſe ferentibus! Nónne quidquid iteratis Gedeon vicibus, in promiſſæ expeditionis aſſertionem tentauit & explorauit, ſiue vellere ſolo madente, ſiue eodem ſolo roris immuni; nónne, inquam, id totum in noſtram indubitatam ceſſit ſecuritatem, certamque corroborationem? Nónne clariùs, certiùs, ſublimiuſque vniuerſa hæc in beata Maria, ceu nouo Gedeonis vellere comprobata cenſentur?

Fuge, fuge à me, fallax omnis mundanæ mentis præſumtio: ſed fuge remotiùs formidoloſorum deſperationique proximorum timiditas.

Exſurge pſalterium, & reſona cithara, Dauidico ac Regio pollice repercuſſa, & pange myſterium Velleris

rore cæleſti madentis, in Gedeonis vellere figuratum.
Pſ. 71. Audite. Deſcendit ſicut pluuia in vellus. Quid enim tam ſilenter & ſine ſtrepitu fit, quàm cùm imber in lanæ vellus infunditur? Numquid igitur rectè Maria velleri comparatur; quæ ita concepit Dominum, vt toto eam hauriret corpore, nec eius diſſciſſuram corporis pateretur, ſed eſſet mollis ad obſequium, ſolida ad ſanctimoniam? Nónne rectè inquam Maria velleri comparatur, de cuius fructu ſalutaria populis veſtimenta texuntur? Vellus planè Maria eſt. Siquidem de molli ſinu eius agnus egreſſus eſt, qui & ipſe matris lanicinium, hoc eſt, carnem geſtans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Nónne quoque F rigaturus aream Dominus, cæleſti rore totum vellus priùs infudit? Redemturus enim genus humanum, G vniuerſum pretium contulit in Maria. Nónne tunc
Pro. 19. illud impletum eſt; Sicut ros ſuper herbam; ſic & hilaritas Regis? Tunc enim Rex cæleſtis iſti Reginæ arriſit, quando de cælo ſicut ros in eius vterum deſcendit: & eam velut herbam bonam fructificare fecit. Faceſſite ſtulti fabulatores & inanes Poëtæ, cum illo vanido veſtro imbre aureo, quo ille ſe in ſinum cuiuſdam fœdè fraudulenterque inſinuauit. Nos veris, ſanctis, cæleſtibuſq; myſteriis mentes Chriſtianas imbuimus.

O Maria, mundiſſimum cæleſtis pluuiæ vellus, ex quo paſtor ouem induit, vt agnos à lupi rabie liberaret! ſicut vellus, cùm ſit de corpore, neſcit tamen corporis paſſiones; ita tu, ô Maria, gratia plena fuiſti, in quam ſe gratiæ plenitudo infudit, ab omni carnis contagio longè ſemota fuiſti, cæleſti rore compluta ſanctiſſimę Trinitatis opificio, mirabilem fœtum pura concepiſti, pura enixa es, & poſt partum pura vſque permanſiſti. Vera veri hominis mater effecta es; & nullum tamen carnalis vitij contactum ſenſiſti.

Numquid, ô filiæ Ieruſalem dicere poteſt Domina
Iob 29. noſtra in totius Iſraëlis ſolatium; Ros morabitur in meſſione mea? Contra ſtudium ſcilicet Madianitarum,

rum, meſſem omnem bonorum operum, in ipſa adhuc herba non rarò deuaſtantium? Numquid ſincerum hoc robur, ac fidele ſolatium, & ſolida confortatio, pro omnibus qui priùs præ anguſtia ſpiritus cum Gedeone trepidante mœrebant, iamque penè, præ deſperatione, frumenta nouiſſima in area vel torculari excutiebant, ad fugam ante Madian ineundam?

Eſto tu itaque, ô anima mea, & quicumque es fidelis diuini nominis propugnator, eſto inquam tu Ge-
H deon confortatus in Domino, à puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate erectus, verus inquam Iero-Baal, aduerſæque partis aras euertens, lucos obſcuritatis malignæ ſuccidens, & veræ fidei profeſſione, vitæque virtutum encomio buccinâ clangens; & beata Deipara Virgo, fidum tibi atque infallibile vellus futura eſt: ſignum certum in bonum, gratiæ, miſericordiæ, & victoriæ contra hoſtes obtinendæ. Natus enim ex ea Dominus noſter, ad hoc venit, vt nos ad eum veniremus, quicumque laboramus & onerati ſumus, & reficiet nos.

Oratio.

DEus inuictæ virtutis auctor, ac inſuperabilis imperij Rex, & ſemper magnificus triumphator; te ſuppliciter exoramus ac petimus, vt de tua bonitate confiſi, beatæ Mariæ ſuffragantibus meritis, & à cunctis aduerſitatibus eruamur, & gratiæ tuæ fluentis iugiter irrigemur. Amen.

40. STELLA MATVTINA.

Sparge tenebroſis Eöa crepuſcula terris,
Tartareaq́ nigros diſcute noctis equos.

Eccli. 50. QVASI ſtella matutina in medio nebulæ, & quaſi luna plena, in diebus ſuis lucet. A
Cùm tenebricoſi mundi nocturnus horror angorem incutiat, & vires atque animum quadam ſoleat formidine quatere;non exiguum Domine miſeris mortalibus prouidiſti ſolatium, quando diei propinquantis indicio, ſtellam matutinam condidiſti, quæ facem præferat luci, tenebrarum horrorem diſcuſſuræ. In hoc igitur, ô puſillanimes, bonæ tamen voluntatis athletæ confortamini, quòd ſtellam hanc matutinam Mariam conditor ſiderum atque vniuerſorum Deus, mundo mœrenti conceſſerit.

Sed numquid hic titulus Simoni Oniæ filio, ſacerdoti magno, Scripturæ ſacræ verbis eſt attributus? B
Concedimus: ſed vt in cunctis ſui partibus mirè indigentes corroborat; ita quoque eam ob cauſam, ac primario ſui typo, patronæ noſtræ Deiparæ conuenit.
1. Mac. 12. Numquid Simon iſte, teſtante diuino eloquio, domum in vita ſua ſuffulſit? Numquid in diebus ſuis
2. Mac. 3. templum corroborauit? Nónne de eodem ſic legi-
Eccli. 50. mus? Quaſi ſol refulgens ſic ille effulſit in templo Dei? Quidnam horum omnium non excellentiori modo Mariæ virgini aſſignetur? Sed ſtellæ matutinæ titulo inſiſtamus.

O lucidum, ſplendentem, auguſtum Mariæ titulum! Væ iis qui non hoc ſidere illuminantur; quia citra iſtud neceſſe eſt in tenebris deliteſcere. O ter miſeros, & ter infelices, qui hoc lumen veridicum, hoc ſidus ardeſcens, ſtellam hanc corroborantem non atten-

Sparge tenebroſis eöa crepuſcula terris,
Tartareæq; nigros diſcute noctis equos.

Als u den nacht bedroeft, van ſonden, anxt, oft lyden;
Maria u dan be-hoeft, als dach-ſterre, in t' verblyden.

Chaſſe, eſtoille du iour, par ta lumiere heureuſe
De ce mortel ſe-iour toute ombre tenebreuſe.

attendunt. Errare, frigeſcere, & deſtitui viribus oportet, quiſquis hac ope caruerit. Sed quæris fortè, quàm indubitatum ſit nobis, ſtellam hanc eſſe Mariam?
C Audi. Orietur ſtella ex Iacob, & conſurget virga de Iſrael. An & manifeſtè noſſe deſideras, teſtatum hîc Balaam ſe diuino inſtinctu de virgine Maria, Meſſiæ matre, locutum fuiſſe, ſub nomine ſtellæ matutinæ ſolem proferentis? Audi, quid paulò antè prædixerit: Videbo eum, ſed non modò; intuebor illum, ſed non *Nu.24.*
D propè. Stellam itaque inuenimus, eamque cum tribus
E Magis, Balaam prædicti nepotibus, vidimus in Oriente; vereque matutinam; quæ Chriſtum æternæ diei ſolem tenebroſo huic ſæculo inuexit: reſtat, vt eius nos pedibus aduoluamur, & Regem regum in eius ſinu ſedentem adoremus.

Neſcis quoque, ſtellam, ſecundùm Philoſophos, eſſe denſiorem ſui orbis partem, & propter hanc ſolidam ſtellarum firmitatem, dici quòd poſuerit Deus ſtellas in firmamento cæli? Verè dicis & tu, ô Sapiens; Species cæli, gloria ſtellarum. *Eccli. 43.*

Tu itaque, ô Maria, nobilis illa ſtella ex Iacob orta; cuius radius vniuerſum illuſtrat mundum. Tu es ſtella, terras perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora; fouens virtutes, excoquens vitia. Gloria tua ceu ſtellæ micantis, mirè cælos illuſtrat. Te ſuſpicimus, te veneramur, tuam opem in noſtris neceſſitatibus imploramus, nos noſtraque tuæ tutelæ committimus. Tempus hoc omne deploramus, ô Virgo, quo te minùs agnouimus, quo te non amauimus, quo tuis radiis inflammati non arſimus, quo tuas virtutes non ſumus amplexi. Vt autem deinceps magis ac magis in tui amorem accendamur, liceat nobis ſeptem pręcipuas in te, tamquam in ſtella, conditiones expendere & admirari.

Quis in primis ſtellæ ſoliditatem, quam diximus, in te pro meritis admiretur? quæ adeò in ſpiritu & corpore ſolidè beneque compacta fuiſti, vt nulla te

vmquam vel emollire mollities, vel elidere poteſtas aduerſa valuerit.

Quis ſtellę firmitatem,& peculiare in te firmamentum non obſtupeſcat; quæ velut immota rupes, ſeu columna cæli, vſque ad filij tui mortem crucis immota & inuicta ſtetiſti, ac quaſi fixa in Deo anchora manſiſti immobilis?

Quis deinde ſpeciem, vel ſtellæ ſpecioſitatem in te ſatis ſuſpiciat, vt omnes ad vnam ſtellas cæli fulgore tranſcenderis?

Quid de ſideris huius illuminatione dicemus? Num quidquam hac ſtella ſplendidius, quam ſol ipſe veſtiuerit?

Si vim calefaciendi conſideras; quid in actiuitatis ſorte deſideres? vt quæ nos exemplis, oratione, meritis, fructuque ſuo, qui Deus & ignis conſumens eſt, miris in hunc vſque diem flammis accendit?

Celeritatem admirari eſt animus? Licet enim ſtella ex ſe ſit immobilis, quia in ſuo cælo defixa eſt, motu tamen firmamenti mouetur citiſſimè; nam ſtellę quotidie per circuitum luſtrant omnia. Nam, ſicut lapis pretioſus in annulo, ad annuli motum mouetur; ita Maria in Deo & cælo fixa, velociſſima tamen, ad diuino nutui obediendum, & ad miſeris ſuccurrendum. Nónne nos quoque ſic eſſe oportet, ô anima mea, & diuinum in nobis munus agnoſcere? ſumúſne ſufficientes cogitare aliquid boni ex nobis, tamquam ex nobis? Inſtar ſtellarum, quoad nos, ſumus immobiles: ſed cum iiſdem, & cum diua Virgine, à Spiritu ſancto ducti & impulſi, cum Pſalmiſta dicere poſſu-

Pſ 118 mus; Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dila-

Phil. 4. taſti cor meum. Et cum Apoſtolo; Omnia poſſum in eo, qui me confortat.

Sed, ſeptima ſtellæ noſtræ conditio, quò deuenit? quænam illa futura eſt? Primaria propoſito noſtro conueniens; matutina. Numquid illa præcipuè titulorum præſentium naturæ ſubſeruit, vt ſit corrobo-

ratiua, atque animum, ſiue puſillanimitate ſiue amore languentem, confortans?

Stella matutina, præter cetera, laudem quoque hoc in genere merentia, à temporis ipſius portione vim habet ſolandi & corroborandi indigentes & afflictos. Numquid Ezechiæ regis, æquè ſanati atque ægrotantis exemplo & teſtimonio comprobatum id nouimus? Sperabam, inquit, vſque mane, tamquam diurnæ lucis adſpectu conſolandus; ſed quaſi leo, ſic contriuit omnia oſſa mea. De mane vſque ad veſperam finies me. Tu Maria, ſtella matutina, lucis æternæ facem mundo protuliſti; & in tenebris atque vmbra mortis ſedentes recreaſti. *Iſa. 38.*

Oratio.

PRæueniat nos quæſumus Domine Gratia tua ſemper & ſubſequatur; vt beatæ Dei Genitricis præſidiis inſtanter adiuti, quo conſtantiùs terrena contemnimus, hoc æterna fiducialiùs appetamus. Amen.

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen & error abi : veri & iubar emicat æqui,
Auroræ puro purius è thalamo.

Cant. 6 QVÆ eſt iſta quæ progreditur, quaſi aurora A
conſurgens? O Deus meus, vnicum ſolatium & bonum meum! quàm confortatiua ſpecierum aromaticarũ prȩſidia nobis in hac valle lacrymarum gemẽtibus, in beatiſſima Filij tui genitrice Maria prȩſentaſti! Stella nos matutina ſolata eſt, ſed non minùs nunc aurora corroborat, & ad præclara quæque ſpem facit, atque opem pollicetur. Quemadmodum ſtella matutina, tametſi noctem B
eliminet, & diem appropinquantem prænuntiet; ad noctem tamen, quia ſtella eſt, vtcumque videtur pertinere; ita aurora noctem diſpellens & diem importans, diei potiùs quàm noctis pars eſſe conſpicitur. Quemadmodum igitur, ô miſericors Domine, & conſolator animarum noſtrarum, pro tuæ bonitatis abundantia, magis magiſque accreſcit tuæ conſolationis vbertas; ita quoque debet in nobis augeri, & actio gratiarum, & tam præſtantis ac præſentis boni fidelis vſura.

Quid dicis nunc, ô anima, ſic à Domino tuo colluſtrata? quid inquis vermicule, vilis homuncio, tanto fulgore circumfuſus? Tremens factus ſum ego, nimiam meam infirmitatem & indignitatem conſiderans; ſed à te Domine confirmatus, ac gratiæ tuæ luce præuentus, in ſpem magnam adductus ſum, fore, vt nihil arduum humili tuo ſeruo futurum ſit, & nihil aſperum manſueto. Huc me beatæ Mariæ virtutes accendunt & præſidia meritorum ipſius connitentem ſuffulciunt. Te Maria reſpicimus humilibus oculis, & totius obnixu corporis,

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen et error abi; veri et iubar emicat æqui:
Auroræ puro purius è thalamo.

Ghelyck den dagheraet, al t' booſe doet ver-kampen;
Soo doet dit maeghdick ſaet, al ons vianden ſchampen.

Belle aube enfantés-nous le Soleil de iuſtice,
Pour chaßer les hibons d'infernale malice.

poris, opem ſupplices exoramus. Veluti ſtella nos matutina ſolata es, nunc vt auroram excipimus: C quemadmodum afflicti, captiui, ægri, & quocumque tandem modo miſeri, ac mœrentes, conſolationem diei de nocte recogitant; ita cum auroræ prouentu ſibi certò iam illam pollicentur.

Tu ſtella matutina, tu ſalutare crepuſculum, tu aurora deſiderabilis, tu mane illud mortalibus iucundiſſimum, gratiæ, ſalutis, & vitæ vehiculum. Sancta D Maria, ſuccurre miſeris, iuua puſillanimes, refoue flebiles, corrobora laborantes. Tu nempe ſolamen afflictorum, ſpes peccatorū, periclitantium portus. Tametſi namque naturalium horum, ſtellæ matutinæ, & auroræ exortus, ſperantes ſolamen nonnumquam fruſtrare conſueuerit (vt in Ezechia notauimus, & ipſi *Iſa. 38* quandoque experimur) vt tunc iterùm veſpera pro requie ex diurna fatigatione ſperetur; numquam tamen hæc ſtella matutina, & aurora conſurgens Maria, quemquam ad ſe confugientem ſpe ſua vel expectato ſolamine, aut ope, fruſtrauit. O Maria, te rectè auroræ præconiis exornamus! Numquid, ſicut aurora, media eſt inter noctem & diem; ſic tu inter tenebras peccatorum humani generis, lucemque claritatis æternæ, in verum certumque mortalibus ſolatium à Deo es conſtituta? Audi regium Prophetam myſterium hoc præ- E cinentem: Sicut lux auroræ, oriente ſole, mane abſq; *2. Reg.* nubibus rutilat. Hæc autem ſunt verba nouiſſima, *23.* quæ dixit Dauid, filius Iſai, de radice Ieſſe, de Chriſti matre; vir, cui conſtitutum eſt de Chriſto Dei Iacob; quando ſpiritus Domini per eum locutus eſt, agnoſcimus emicantem veritatem & veneramur. Quis etiam ſatis admiretur myſterium verbi, quod idem Propheta veridicus, diem diei eructare commemorat? *Pſ. 18.* O ſuauem diei illius eructationem, qua ſequentem diem gratiæ cæleſtis participem, docuit & ditauit! Verbum incomprehenſibile, die certo, fauſto, ac feliciter ordinato concluſum eſt. Verbum æternum, diei vnius

Luc. 1. verbum eſſe incepit. Venit Angelus à Deo miſſus in ciuitatem Nazareth, & anuntiauit Virgini arcanum incarnationis filij Dei. Eructauit verbum bonum, & Verbum caro factum eſt; Verbum patris factum eſt filius matris.

O aurora Maria, quæ à lumine incepiſti, creuiſti Iſa. 18. cum lumine, & numquam lumine priuaris. Sicut lux meridiana clara es. Dominum concepiſti, qui dixit; Lux ſum mundi; & Dominus tecum priuſquam conciperes; neque illum amiſiſti, poſtquam eumdem peperiſti. Dominus tecum, ante conceptum; & poſt partum, Dominus tecum. Tu aurora conſurgens; quia finis noctis, & origo diei: finis damnationis, & ſalutis principium. Nónne conſurgens quoque aurora vocaris præ ceteris omnibus, quòd non primo ortu tuo, ſicut nos omnes, in peccatum incideris? Te namque ab omni labe peccati præſeruatam, nouoque modo præ cunctis aliis ſanctificatam agnoſcimus & cenſemus. In ortu tuo ſurrexiſti, non cecidiſti; ſed ab initio verè aurora conſurgens fuiſti.

Numquid te quoque benè, ô Virgo virginum præclara, velut auroram conſurgentem ſuſpiciunt, qui te triẽnem, nullo niſi Deo iuuante, quindecim templi gradus alacriter conſcendentem, & præcellentibus totidem virtutum rariorum exemplis eminentem, mortaléſque omnes, & angelicas virtutes ſuperantem, contemplantur? F

Venite; venite, filiæ Sion, inclytæ Ieruſalem, & virgines Iſrael præclaræ; ſignorum veſtrorum arcana recludite, & lætantes admiramini. In ortu auroræ huius Gen. 32 vincitur Angelus à Iacob, patre veſtro: quando aduentus filij Dei in carnem, ab Angelo magni conſilij Deo Patre, ſanctorum patrum precibus impetratur. Quid vobis videtur? Numquid hæc felix aurora, beatum crepuſculum quod tantam nobis de Deo victoriam reportauit? Numquid hoc ſalutare mane totum mundum corroborat? Mane, mene, id eſt, bonum:

quia quid luce iucundius, lucem æternam atque incomprehenſam prænuntians Pars iſta diei matutina, dormitionis eſt finis, operationis initium, hora ſo-
G brietatis, celebratæque digeſtionis.

Hora itaque eſt, iam nos de ſomno ſurgere; nunc *Ro. 13.*
enim proprior eſt noſtra ſalus, quàm cùm credidimus. Nox & tenebræ, & nubila; confuſa mundi & turbida; (Lux intrat, albeſcit polus, Chriſtus venit) diſcedite. Quid ad huius auroræ præconium Pſalmi-
H ſta decantas? Ortus eſt ſol, & in cubilibus ſuis collo- *Pſ 103.*
cabuntur. Qui, quæ, quid? Omnes beſtiæ ſiluæ, catuli leonum rugientes, qui nocte durante proceſſerant,
I quærere à Deo eſcam ſibi. Iam verò; Exibit homo, ad opus ſuum, & ad operationem ſuam, vſque ad veſperam.

Numquid ſol iuſtitiæ Chriſtus: qui dixit; Lux ſum mundi, operamini dum dies eſt? Numquid hanc ſolis æterni lampadem aurora Maria conſurgens inuexit? *1. Theſ. 5.*
Surgite ſoporati, ſtertentes in ſordibus ſæculi. Qui dormiunt, nocte dormiunt: qui ebrij ſunt, nocte ebrij ſunt: nos filij lucis & diei ſumus; non noctis, & tenebrarum. Ecce, ſurrexit aurora, quæ cælis dat gloriam, terris Deum, pacem, & vitam refundit; Gentibus fidem, vitiis finem, vitæ ordinem, ac moribus diſciplinam. O Maria, conſurgens primum gratiæ mane! eſto nobis patrona, cùm mane illud vltimum orbi iudicando conſurget.

Oratio.

DEus, qui diligentibus te, & multiplicem in terris gratiam, & immenſam in cælis gloriam præparaſti; preces famulorum tuorum propitius reſpice; vt beata Maria ſemper virgine intercedente, & quæ agenda ſunt videant, & ad agendum quæ viderint conualeſcant. Amen.

42. LAPIS ADIVTORII.

Tute, ſacerq́; lapis, manuum ſine viribus vllis
Vnde fuit noſtræ petra reciſa ſpei!

1.Re.7. VOCAVIT Samuel nomen loci illius, Lapis-adiutorij: dixitq́ue; Hucuſque auxiliatus eſt nobis Dominus. Domine Deus virtutum exaudi me, & attende ad verba ſerui tui clamantis ad te; quem tam admirandis tuæ gratiæ fomentis, & ſancti tui Spiritus robore recreaſti. Confortati ſunt quidem inimici mei, qui tribulant me; ſed ampliùs confortata eſt ſuper me manus tua. Domine, vim patior, & anguſtiæ mihi ſunt vndique, ſed adiutorium tuum, ac cæleſte præſidium, quod in muliere illa forti, deuictrice ſerpentis, & vniuerſi reparatrice concedis, vim omnem hoſtilem euentilat. O quàm fidum & forte refugium, in hac vita luctantibus, & contra poteſtates aëreas decertantibus, in te, ô beata Maria, conſtructum eſt! A

Sed, dic mihi ſponſa, de ſponſo; & dilecta de dilecto, me tamen non neglecto; quid de lapide hoc adiutorij, citra omnem offenſam cenſere poterimus, ne inter ſaxum & ſacrum hæreamus ambigui? Nónne B
Pſ.123 lapis Chriſtus eſt, dilectus tuus, & adiutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram? C Omnino: te tamen, ô Maria, lapidem adiutorij modò nuncupamus. Domine, quid dicemus ad hæc? Ne nos precor hallucinari permiſeris, te lucem ſequentes; & nō niſi quod ad maiorem tuæ laudis gloriam pertinet, etiam in ſanctiſſima tua Matre requirentes. Dic igitur tu, bone Ieſu, de caſtiſſima tua Genitrice, quod lubens dicturum te ſcimus, quod ſcilicet Pater ille de Filio;
Luc.15 Omnia mea tua ſunt, quia & ego ipſe ſum tuus, etiam ſi ante te ſum: Ex te enim in tempore natum eſt ſanctum

 LAPIS ADIVTORII.

Tute, ſacerque lapis; manuum ſine viribus vllis
Vnde fuit noſtræ petra reciſa ſpei!

Chriſtus is onſen ſteen, die ons gheholpen heeft:
Syn moeder oock ghemeen, dien ons uyt liefde gheeft.

O pierre de ſecours, pour plus ferme aſseurance
Nous fonderons touſ-iours sur vous notre eſperance.

ctum illud, & æternum, quod ex Deo patre eſt ante ſæcula genitum. Lapis igitur adiutorij, ô cariſſimi, Chriſtus eſt, & lapis adiutorij Maria, communi inter matrem & filium nominum bonorumq́ue conſortio: neque nuda tantummodò appellatione vocabuli, ſed etiam rei præſtantiâ.

Adeſte bellatores, ad arma promtiſſimi, victores hoſtium, & triumphatores; qui carnem, mundum, ac diabolum, quotidiano certamine ſupplantatis. Laudate Mariam, victricem miramini, gratiq́ue eſtote pro tantis ſuppetiis, quas illa vobis à filio ſuo, Domino exercituum, promeretur.

Numquid in Maria completum eſt, quod admirabili vincendi genere tempore Samuelis adumbratum
D audiuimus? Philiſthæis contra Iſraëlem ſurgentibus, *1. Re. 7.*
intonuit Dominus deſuper fragore magno, & de cælo pro ſuis depugnans, hoſtes fugauit. Erexit Samuel lapidem in titulum, quem ex euentu, Lapidem adiutorij nuncupauit, dicens; Hucuſq; auxiliatus eſt nobis Dominus. Nónne meritò de victrice poteſtatum hoſtilium Deipara virgine prædictum encomium decantetur: Hucuſque auxiliatus eſt nobis Dominus? Numquid in illa miſerandus humani generis ſtatus finem inuenit? Numquid illa eadem damnationis intortæ terminus exſtitit? Numquid in illa benedictio noſtra & ſalus incepit? Numquid in illa, & per illam, tam miſericorditer quâm mirabiliter miſerorum mortalium miſericors & miſerator miſertus eſt Dominus? O igitur præclarum inuentricis gratiæ titulum! ô Lapidem adiutorij ſingularem! Verè, quia perieramus alioqui auxilij inopes, hucuſque auxiliatus eſt nobis Dominus.

In te quoque, ô Maria, adimpletum agnoſcimus, quod de Ioſue legimus; qui poſtquam toti populo præclara Dei facta recenſuit, & legem ob oculos poſuit, percuſſit cum eis fœdus, dicente omni populo; Domino Deo noſtro ſeruiemus, & obediemus omni- *Ioſu. 24*

bus

bus præceptis eius; tulit lapidem pręgrandem, poſuitque eum ſubter quercum, quæ erat in ſanctuario Domini: & dixit ad omnem populum; En lapis iſte erit vobis in teſtimonium, quòd audieritis omnia verba Domini, quæ locutus eſt nobis. Res ipſa figuræ reſpondet. E

Tu namque, ô Domina, teſtimonium toti mundo clariſſimum eſſe cognoſceris, quod os Domini nobis locutum eſt; & nos oſculo oris ſui ſit oſculatus, quando Verbum eius caro factum eſt, & habitauit in nobis; & vidimus gloriam eius.

Gen.28 O quàm ſplendet in te, quod Iacob patriarcha de ſomno euigilans, magno futurorum myſterio fecit; quando in admirandæ illius viſionis loco, lapidem erexit in titulum, oleóque perfundens, nomen loci vocauit Bethel, hoc eſt, domum Dei. F

Diſcurrite piæ mentes per ſingula, quo meliùs tantę dignationis encomiis pro meritis delectemini. Non deerit gratia vnctionis, occurret amœnitas aſcendentium & deſcendentium Angelorum; portam quoque cæli, quam ille ibi videbat, offendetis, & virtutem Altiſſimi, Mariæ, ſcalæ, portæ, & lapidi ſic peruncto benigniſſimè obumbrantem.

Dan.2. Quid amplius? Num fortè & lapidem abſciſſum de monte ſine manibus, quæritis? Quærite & inuenietis. At, Chriſtum ipſum, lapidem illum præfiguraſſe, dicetis. Non ibo inficias; eſt etenim; ſed iam antè concluſimus, iure quodam participationis, eiuſmodi eſſe & filio & matri communia. Lapis ille indubiè Chriſtum figurauit, ſed & beatam Mariam, tametſi non pari modo myſterij. Chriſti virginalem natiuitatem oſtendit lapidis abſciſſio de monte ſine manibus: ſed quare non etiam Matris integritatem deſignet? Lapis ſine manibus abſciſſus, Chriſtus natus ex Virgine: & lapis item Maria, citra labem originalem concepta, & pariens in integritate. G

Iud. 9. Numquid inſuper Maria ſerpentis deuictrix, mu- H
lierem

lierem illam, illumq́ue adeò molarem repræſentat, quo caput Abimelech inimici noſtri protriuit?

O Maria, refugium peculiare fidelium, opem tuam contra tentatoris inſultus deprecantium! O diuinum auxilium de cælo conceſſum mortalibus, in hac terra deſerta, periculi & horroris pleniſſima! Deus noſter adiutor fortis in opportunitatibus: & tu fortis adiutrix, per eius imperium. Poſuit ſiquidem Altiſſimus adiutorium noſtrum in potente, cùm fecit tibi magna, qui potens eſt.

Habitemus, ô anima mea, in adiutorio Altiſſimi, beatæ Mariæ patrociniis inhærentes: & non erit quod timeamus à facie rugientis inimici: ſed tuti erimus, quaſi vallati auxilio pugnatorum.

Oratio.

Maieſtatem tuam Domine ſupplices deprecamur, vt qui per infirma mundi, fortiſſima quæque confudiſti; fragilitatis humanæ præſidia corroborare vſquequaque digneris; vt beatæ Mariæ precibus & exemplis adiuti, contra aduerſantia cuncta conſtantes, & inueniamur in virtutibus ſtabiles. Amen.

IN

IN VIII. TITVLOS RAPIENTES ARGVMENTVM.

QVÆ delectant, alliciunt; ſed tandem vi ſuæ voluptatis, rapiunt quodammodo ad ſe corda amantium & deſiderantium. Mens, inquit Iob 20. *Iob, in diuerſa rapitur. Verum iſtud, ſed non niſi affectu priùs illecto, boni cuiuſpiam deſiderio. Sic in cibo & potu, aliíſque, ad quæ hominis animus tandem rapitur, poſtquàm iam vinculis affectus ac deſiderij irretitus, ac ligatus tenetur. Sic ſponſa, & nos in illa, ſponſo* Cant. 1 *ſuo Chriſto aiebat; Trahe me; ſuauitate amoris alliciendo: poſt te curremus in odorem vnguentorum tuorum: ecce raptus ſuauitatis efficaciâ. Rationem huius efficacis tractus & raptus priùs exponit; Oleum effuſum nomen tuum: ideò adoleſcentulæ dilexerunt te. Raptus fuit* 2. Cor. 12. *Paulus vſque ad paradiſum & tertium cælum: an in corpore, an extra corpus, neſciebat ipſe, Deus autem ſciebat. Nos itaque amore Chriſti rapiamur, & abripiamur: quò ſpectant octo tituli ſequentes beatæ Mariæ virgini attributi. Septimus hic, & vltimus ſeptenarius in octonarium excreſcit, ſicut in Præfatione retulimus, quia beatum vitæ ſanctæ finem repræſentat, qui in quinquagenario numero figuratur.*

43. SANCTVARIVM DEI.

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt ſedem cordis in æde tui.

Exo. 25 FAcient mihi ſanctuarium, & habitabo in medio eorum. Quouſque peruenimus, ô anima mea, in ſpiritualis noſtræ prolis, vitæ inquam ſanctæ regimine atque educatione? Natam, nutritam, ornatam, tutatam, allectam, & in bono corroboratam accepimus;

iam

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt ſedem cordis in æde tui.

Houdt-vaſt der deughden ſtandt, en laet u tot Godt trecken,
Dat ghy, als heyligh pandt, naer t'heylighe mooght ſtrecken.

Que de vertus ton cueur ſoit vn vray ſainctuaire;
Afin que le Seigneur, ſon temple y vueille faire.

iam reſtat, vt ſe rapi, abripique permittat in dilecti tui amorem, & tandem gloriæ eius diuinæ particeps fiat. Gratiæ tibi immortales miſericors Domine, pro tot tantiſque beneficiis, quibus indignum tuum famulum dignatus es viſitare & ditare. Enutriſti me, & exaltaſti, cui tantam gratiam communicaſti. Docuiſti me à iuuentute mea, & à maligni conatibus protexiſti. Attraxiſti me mira dulcedine, & in bono propoſito confirmaſti. Reſtat iam, vt me totum abripiat & abſorbeat amor tuus, vt mihi nihil mei reſeruem, ſed tuo ſeruitio totus impendar; neque vnquam à te queam auelli; quia mihi adhærere tibi, Deo ſalutari meo, bonum & optimum eſt.

Hunc in finem, te rurſum, ô Maria, in præſenti titulo contemplabor. Scio, Moyſi iuſſit Dominus, tabernaculum facere, vt iam audiuimus, cuius adminiculo, in medio noſtri habitaret, ne ſemper eſſet ad montem pro conſilio recurrendum: ſed tu magis tabernaculum tale fuiſti, quàm illud quod & Tabernaculum fœderis vocabatur. Nam, ſicut locus debet eſſe proportionatus locato (atque ideò Dominus ab omni populo Iſrael pretioſiſſima quæque congregari iubebat, pro tabernaculo conſtruendo; & Dauid ac Salomon theſaurum inæſtimabilem rerum pretioſiſſimarum pro templo ædificando comparabant) ita tu, ô ſanctiſſima Dei genitrix, optima quæque ac pretioſiſſima ad tabernaculi in te viui conſtructionem, ad Dei honorem & ornatum contuliſti. Numquid ita quoque, ô anima, nobis ad B. Mariæ exemplum eſt faciendum? Numquid hunc in vſum, animam, corpus, ſubſtantiam, tempus, actionem, cogitationes, verba, vota, voluntatem, deſideria, & totum quod ſumus, offerre debemus; & ex omnibus, optimum quodque eius vſibus dedicare? Nonne ſic fecit populus Iſrael tanto affectu, vt voce præconis edici debuerit, ne plura offerrent, eò quòd abundabant donaria, & oblationes ſpontaneæ? Numquid Martha & Exo. 36

A (margin, beside "tulo contemplabor"); B (margin, beside "ad Dei honorem")

Magdalena tali affectu & modo, quo dico, & corporaliter & ſpiritualiter excipiebant Dominum in domum, & tabernaculum cordis ſui; Maria Magdalena ad pedes ſui capitis aſſidente, & Martha ſatagente circa frequens miniſterium? Nónne tu, beatiſſima Virgo, viuum Dei ſanctuarium facta es, Chriſtum cordis & corporis hoſpitio excipiens? C

Præparate vos quoque fideles vniuerſi, vt frequenter Ieſum hoſpitio cordis excipiatis, & ad hoc ſanctuarium veſtrum exornate. In hoc enim nati, in hoc ſanctificati eſtis, in hoc dedicati; vt portetis Deum in
1. Cor. 3. mentibus & corporibus veſtris. Non enim eſtis veſtri, ſed inhabitantis Spiritus ſancti in vobis: quia membra veſtra templum eius ſunt. Ciuitatem & prouinciam quam nacti eſtis, ornate: tabernaculum ac ſanctuarium, quod ipſimet eſtis, excolite, aptum Deo conſeruate, & ſe ipſo ſemper auguſtius ornatiuſque efficite. Iſtud autem, vt ſemper eſt adnitendum; ita tum maximè, cùm ad ſacroſanctam Synaxim acceditis, Dominum ac Deum etiam corporaliter & ſacramentaliter accepturi.

Vidéſne, ô anima mea, dignationem tuam! Deus, cui cælum tabernaculum eſt, quò tibi foret vicinior, in te ſibi elegit tabernaculum & ſanctuarium. Intra igitur quandocumque lubuerit, in cor tuum, ſi bona es, Deum illic inuenies. O verbum abbreuiatum! ô cælum contractum! ô maieſtatem immenſam, imbecillitati noſtræ conformatam! Cuſtodi igitur, ô Chriſtiane, cor tuum ſollicitè, quia magnum theſaurum & ſummum bonum ibi conſeruas: pretioſiſſimum pignus pretioſiſſimam requirit cuſtodiam. In hoc ſanctuario excolendo debemus nos iugiter exercere, donec in ſupremum Dei tabernaculum aſcendamus: & quantumvis hoc moleſtum ac laborioſum appareat, ſuaue tamen, iucundum, & honorificum eſt. Nónne Dauidis exemplo & teſtimonio iſtud com-
Pſ. 72. probatum habemus? Exiſtimabam, inquit, vt cogno-
ſcerem

ſcerem hoc (obſcuratus enim noſter intellectus hoc non capit) Et labor eſt ante me (fragilitas humana difficile iudicat, & cenſet graue eſſe) Donec intrem in Sanctuarium Dei: (ibi namque eſt abſoluta vniuerſorum fruitio.) Et intelligam in nouiſſimis eorum: (atque ita omnium illic erit perfecta cognitio.) Tunc ſiquidem intellectuii ſumus, quare Deus peccatori pepercerit, & quare iuſtum affligi permiſerit: vt ſcilicet, tunſionibus, preſſuris expoliti lapides viui, tantò glorioſiùs tandem in viuo cæli tabernaculo ſuis locis coaptarentur, quantò hîc pluribus fuiſſent exerciti.

D Tunc gaudebimus, & tecum, ô beata Maria in cælos aſſumta, ex hoc noſtro tabernaculo in cæleſte illud & æternum tranſmigrabimus. Tunc cantare poterimus canticum Moyſi & Mariæ ſororis eius, cùm mare tranſierant, nos quando mundum; Introduces eos, & plantabis eos in monte hereditatis tuæ, firmiſſimo habitaculo tuo, quod operatus es Domine. Sanctuarium tuum Domine, quod firmauerunt manus tuæ. Ad hæc nobis, ô ſanctiſſima Domina, opitulari dignare. *Exod. 15.*

Oratio.

GRatias tibi referimus Domine, gratiæ tua clementia vegetati, te ſinceris affectibus exorantes, vt mente & corpore pariter expediti, beata Maria intercedente, diuinæ tuæ maieſtati Sanctuarium effici mereamur. Amen.

44. ARCA TESTAMENTI.

Sethina fert æuum, micat aurea fœderis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

Exo.25 ARCAM de lignis Setim compingite, &c. poneſque in arca teſtificationem quam dabo tibi. Reminiſcor Domine, mirabilium operatricis arcæ tuæ, quæ fœderis teſtimonium inter te & populum tuum pacti claudebat; & totum me rapi ſentio in eius admirationem. Materia, forma, ornatus, vſus, virtus, eiuſque architectus æquè ſuum ſpirant myſterium, in Vnigeniti tui matre Maria, vt ſingulariter impletum, ita ſummè nobis venerandum. A B

Vt autem me hæc omnia ad maiorem tui virtutumque amorem inflammant, & quaſi in te totum abripiunt; ita ſpem magnam faciunt, in cælis cuncta perfectiùs ſuauiuſque contemplandi. Sequar interim, quò me tituli præſentis odor attraxerit, meque in eius amœnitatem ſponte rapi ſinam.

Numquid, ô Domine, hac arca totum pignus ſanctitatis veteris Teſtamenti continebatur; cuius gratiâ tabernaculum, ſanctuarium, & propitiatorium confecta erant; & ad quam omnium oculi erant conuerſi? Et meritò, quia nihil eâ dignius habebant, nullumque efficacius diuinæ tuæ præſentiæ argumentum.

Sed, vultis mecum, ô filij patris noſtri Abrahæ, veri fideles Deoque obedientes, exquirere, quid hac in arca teſtamenti concludebatur? Sic habet Scriptu-
2.Re.8. ra; In arca autem non erat aliud, niſi duæ tabulæ lapideæ, quas poſuerat in ea Moyſes in Horeb, quando pepigit Dominus fœdus cum filiis Iſrael; cùm egrederetur de terra Ægypti. Videmúſne ſolius Legis C

tabu-

Sethina fert æuum, micat aurea foederis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

Als Arcke des ver-bandts, wilt met Maria weſen,
Wys, ſuyver, ende gants, in deughden hoogh-ghepreſen.

De l'arche l'or brillant, ſon bois touſ-iours durable,
Sont votre amour brulant, et virginite ſtable.

tabularumque lapidearum fieri mentionem, vnde & arca teſtamenti ſeu fœderis appellabatur? Verùm, in teſtificationem memoriamque mirabilium, quę Deus aliquando in populo ſuo fuerat operatus in arca quo-
D que poni iuſſa fuerant Manna & virga Aaron. Apo-
E ſtolum audite id explicantem. In arca, vrna aurea, *Heb. 9.*
habens manna; & virga Aaron, quæ fronduerat; & tabulæ teſtamenti. Et nónne ſic Dominus Moyſi mandarat, etiam ante arcam confectam, cùm Manna de cælo deſcenderat? Imple gomor ex eo, & cuſtodia- *Exod.*
tur in futuras retrò generationes. Et refer virgam *16.*
Aaron in tabernaculum teſtimonij; vt ſeruetur ibi in *Nu. 17*
ſignum rebellium filiorum Iſrael.

Sed, venite mirabilium admiratrices, mentes piæ ac deuotæ Mariæ virgini, atque præclara cuncta in arca, auctore Deo contemplanda, Deiparæ patronæ noſtrę coaptemus; vt in eiuſdem amore, venerationeque creſcamus. Nónne verè Maria inſtar arcæ fœderis eſſe cenſenda eſt, in qua præcelſiùs illa ſtupenda reperiuntur? Cauſa efficiens arcę illius Moyſes per Beſeleel: huius verò noſtræ Marianæ Deus ipſe eſt opifex. Homo ſiquidem natus eſt in ea; & ipſe funda- *Pſ. 86.*
uit Altiſſimus. Materialis verò cauſa, lignum Setim; quod lignum læuitatem, pulchritudinem, fortitudinem, & imputribilitatem habebat: per quæ quatuor dotes corporis B. Mariæ, non tantùm iam glorioſi, ſed etiam adhuc in terra mortalis, ſignabantur. Cauſa formalis in arca teſtamenti erat, quæ ex ipſius deſcriptione colligitur; in debita proportione partium ad ſe inuicem; & ad ea, quæ complecti debebat; cumque debito ſuo ornatu, intus & foris; corona per circuitum, quatuor circulis & vectibus duobus, in annulis aſſiduè permanentibus: quæ omnia beatæ Mariæ pulchritudo, forma, debitaque omnium interiorum & exteriorum diſpoſitio, & ornatus, longè præcellebant: præſertim ſi illum intuemur, cui recipiendo viua hæc arca conſtructa erat.

 Fina-

Finalis autem cauſa, vt illa tria ſuperiùs memorata F
concluderet; Maria verò rem ipſam illarum vmbrarum continebat; Chriſtum videlicet, in quo tres illæ ſubſtantiæ inerant. Diuinitas enim per manna, anima Chriſti per tabulas Legis, & caro illius virginea per virgam figurata, videte, an non rectiùs hæc omnia arcam noſtram condecorent, quàm pignora illa veteris Teſtamenti arcâ recondita.

Numquid inſuper his tribus, bonitas, ſapientia, & poteſtas Chriſti deſignantur? Nónne etiam, ſi ita malumus, per manna caro Chriſti, per tabulas anima, & per virgam diuina ac regalis maieſtas accipi poterit? Arca itaque intrinſecus portabat teſtamenti tabulas; Maria verò, ipſius teſtamenti geſtabat heredem. Illa intra ſemetipſam Legem, hæc Euangelium retinebat, Illa Dei vocem habebat; hæc verbum. Arca intus foriſque auri nitore radiabat, ſancta Maria intus foriſque virginitatis ſplendore fulgebat. Illa terreno ornabatur auro, iſta cæleſti. Nónne igitur tria præclara illa, diuinæ bonitatis, poteſtatis, ac ſapientiæ monimenta, quæ arca tenebat, excellentiùs in diua Virgine fuere recondita?

Numquid eapropter meritò Dominam noſtram vt arcam teſtamenti, arcam quoque theſaurorum appellemus? Numquid in Matre miſericordiæ theſaurum ingentem agnoſcimus, per auream vrnam manna refertam adumbratum? Audi Scripturam: Aperi eis Domine theſaurum tuum, fontem aquæ viuæ; gratiæ ſcilicet & miſericordiæ inexhauſtæ; quod & vrnæ nomen & forma in hunc ſenſum adaugent.

Nu. 20

Theſaurum autem ſapientiæ, in tabulis Legis ſignatum, in Patrona noſtra requiritis? Audite Sapientem de ſapientia loquentem; Infinitus eſt theſaurus hominibus. Quid mirũ, ſi theſaurum immenſum ſapientiæ habuit, cũ in ea Chriſtus requieuerit, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi? At videte, iam tertiò, quàm magnum theſaurum poteſtatis & for-

Sap. 7. *Colo.* 2.

& fortitudinis in Maria reconditum, virga Aaronis oſtendat. Benè de illa dictum accipimus; In Ieruſalem poteſtas mea. In terreſtri quidem rectè, ſed in ſpirituali ac cæleſti Ieruſalem multò magis. Item; Per me reges regnant: & legum conditores iuſta decernunt. *Eccli. 24.* *Pro. 8.*

Sed quid dicemus ad hæc, ſi vſum efficaciamque arcæ ſpectemus, Deiparæ virgini ritè applicata? Numquid vt ad arcam in Sancto ſanctorum quieſcentem; ita ad Mariam refugium? Numquid vt in arcæ geſtatione præſidium præſenſque auxilium; ita in Mariæ per omnem terram imploratione & cultu? *1. Reg. 14.*

Applica igitur arcam, ô Chriſtiane, Mariam adhibe, Deum conſulturus, eiuſque opem deprecaturus. Solatio in aduerſis futura eſt; & adiutrix fortis Maria. Benedictioné meliorem quàm Obed-Edom, per hanc Arcam accipies, ſi cum honore receperis, eamque colueris vt oportet. Sed, eſto tu quoque arca teſtamenti, Deum portans in corpore tuo atque anima; vt de te, in ipſius tabernaculo tandem recepto, dici poſſit: Apertum eſt templum Dei in cælo, & viſa eſt arca Dei in templo. *2. Re. 6.* *Apoc. 16.*

Oratio.

Sanctifica quæſumus Domine, beata Maria ſemper Virgine intercedente, corporis atque animæ noſtræ compagem; vt ab omnibus inquinamentis expediti, Chriſtiana tibi libertate ſeruiamus. Amen.

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per vbera Natum;
Vulnera per Nati propitiare Patrem.

Exod. 25. Pſ. 123

FACIES & propitiatorium de auro mundiſſimo. Numquid verè, ô anima mea, magnificauit Dominus facere nobiſcum; factique ſumus lætantes? Ecce enim, quid accidit nobis? quid fecit Dominus de puero qui natus eſt nobis, quem eius auxilio matriſque Mariæ præſidiis in hanc vſque ætatem feliciter, Deo laus, educauimus? Quid inquam de eo fecit Altiſſimus? Rapuit eum ad ſe, ne mundi malis abreptus, æternum periret. Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. A

Sap. 4. O factum benè! omnia benè fecit in cælo & in terra. Quemadmodum enim, ô Domine, corporaliter id multis accidit, citò morte ſublatis, quos alioqui in malum abripiendos præuidebas, (tibique ob id gratiæ ſunt referendæ, propter ſecuritatem cælique certitudinem, in iis qui in ſtatu innocentiæ vel gratiæ hinc antè euocantur) ita multò magis beatiuſque, quando ſpiritualiter admirabili tuæ charitatis vehiculo, quaſi

4. Re. 2 curru quodam igneo, ad te animas noſtras rapis.

O raptum felicem, amœnum, magnificum! Beatus vir quem ita aſſumſiſti, Domine, & cæleſtium tuorum amore ineſcatum, ſecreti tui conſilij conſultique ſecreti feciſti participem! O beatam animam, ſic diuino nutu ſeductam, dextera excelſi abſtractam, & ſponſi cæleſtis amplexibus extra ſe abreptam! Clamet interim licet, & vociferetur;

Pſ. 64. Domine, vim patior: abſtraxiſti me de ventre matris meæ; in te proiectus ſum ex vtero. Bonum eſt ei, Domine, non exaudias eam, vt dimittas à te; quia tibi adhærere bonum eſt.

Domine,

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per ubera natum;
Vulnera per nati propitiare patrem.

Comt ter ghenaden-throon, v menſchen allegader:
De moeder werkt den ſoon, den ſoon ver-werkt den vader.

Veus-tu, que l'Eternel te pardonne ton vice?
Par le ſein maternel rends-toy ſon fils propice.

Domine, ſic trahe me, rape me, ſtringe me; & non permittas me ſeparari à te. Nonne ſiquidem melius mihi eſt rapi à te, extra me; quàm manere in me extra te & præter te? Scio, Domine, ſcio; quia ad malum pronus eſt ſpiritus meus; & quia in carne mea non habitat bonum. In te itaque lubens iacto cogitatum meum, animam meam, corpus meum, & quidquid habeo & valeo. Tu me enutries, cuſtodies, & in viam ſalutis deduces me, & ego tecum vnus efficiar. *Rom.7.*

Vide, vide ô anima mea, admirare, lętare, & Deum lauda pro virtute rapientium titulorum iſtorum extatica. B Sanctæ Mariæ ſublimitas nos ſanctuarij atque arcæ teſtamenti ſtupenda veneratione hucuſque pertraxit, vt & eius amore nos rapi ſenſerimus, & ad aliquod eius conſortium vehementiùs inflammari: nunc autem, ſub typo propitiatorij Altiſſimi non minùs incendit, ad accedendum, cæleſtibus appropinquandum, & ad retro longiùs obliuiſcendum terrena.

C Accedite igitur, peccatores & iuſti, & quotquot qualicumque propitiatione indigetis. Peccatores ad veniam; quia apud Dominum, intercedente præſertim miſericordiæ Matre, miſericordia & propitiatio eſt; & copioſa apud eum redemptio. Iuſti verò, ad cuſtodiam, quia quem propitiatorium Altiſſimi obumbrarit; nulla ei nocebit iniquitas.

Sed lubebit fortaſsè, atque animo ſic in Deum rapto iucundum futurum eſt, propitiatorij huius materiam, formam, vſumque, per partes expendere. Audiamus itaque ad elucidationem myſterij, quid de illo Scriptura commemoret.

Nonne ſic Dominus mandauit Moyſi; Facies & propitiatorium de auro mundiſſimo, duos cubitos & dimidium tenebit longitudo, &c. Duos quoque Cherubim aureos & productiles facies ex vtraque parte oraculi. Cherub vnus ſit in latere vno, & alter in altero. Vtrumque latus propitiatorij tegant, expan- *Exod. 25.*

dentes alas,& operientes oraculum. Reſpiciantq́ue ſe mutuò, verſis vultibus in propitiatorium, quo operienda eſt arca. Inde præcipiam & loquar ad te,ſupra propitiatorium,ac de medio duorum Cherubim, qui erunt ſuper arcam teſtimonij, cuncta quæ mandabo per te filiis Iſrael.

Magna reuerà maieſtatis diuinæ benignitas, tam diſtinctè hæc cuncta mandantis, deſcribentis per ſingula, mira promittentis, vereq́ue ita facientis, & in horum omnium medio præſentiam ſuam aſſerentis. Tabula ſiquidem illa aurea, ſupra arcam teſtamenti ſuſpenſa (quam duo Cherubim aurei duabus alis tegebant, in quam ſe mutuò reſpiciebant) propitiatorium & oraculum vocabatur. Per hoc præſentiam ſuam, mandatum ſuum, ſuamq́ue propitiationem & gratiam Deus promittebat. D

Sed numquid hæc omnia,in Deipara Domina,ſanctaque virgine Maria completa ſuſpicimus? Numquid per hanc, Dei præſentiam, gratiam, fauorem, & copioſam propitiationem omnes accepimus? Numquid meliùs abundantiuſque quàm tunc, per hanc ſe Deus propitium ac placabilem exhibet? Numquid Oraculi nomen in illam peregregiè quadrat;per quam quiſquis Deum orat,exauditur pro eius reuerentia?

Nonne rectè cum ſancto fideliq́ue tuo ſeruo dicimus Domina? Ille ſolus,ô Virgo beata, tuas laudes ſileat, qui te fideliter inuocatam, ſenſerit vmquam in ſuis neceſſitatibus ſibi defuiſſe. Et quid mirum, ſi inuocata adeſt, quæ etiam non vocata præſto eſt? Si de ſublimi illo ſanctoq́ue loco Dominus reſponſa dabat; quid non reſponſi, ſolatij,conſilij,& auxilij, per cæleſtis ſecreti ac conſilij conſciam expectemus? Si iuxta Hebræorum ſententiam,die propitiationis,deſcendebat ibi gloria Domini;certè longè nobilius, beatiuſq́; in die ſalutis & acceptabili tempore in hoc humani generis propitiatorium viuũ ſuperuenit Spiritus ſanctus, & diuina maieſtas humanam cõplexa naturam.

Si

Si Cherubim aurei, propitiatorium illud aureum texerint, & in illud reſpexerint; certè longè præſtantius, quòd verus viuuſque Archangelus à Deo ad te, ô Maria, ſit miſſus, quodque Angeli ſtuduerint tibi placere & famulari. O quàm igitur gratum mundo afflicto propitiatorium fuiſti, atque es modò, beatiſſima Virgo!

Huc oculos flectite miſeri, inopes, afflicti, captiui; venite, veniam deprecamini, gratiam poſtulate; & quiſquis hoc fecerit, admirandam à Deo propitiationem accipiet.

Dic & tu, ô peccatrix anima, pectus cum Publicano percutiens; & ſuppliciter, patrocinante hac Domina, dicito: Deus, propitius eſto mihi peccatori; ac per *Luc.* 18
hoc ſalutis noſtræ propitiatorium veniam præſta.
E Vade, vade inquam; oſtende Matri miſericordiæ miſeriam tuam, vulnera tua; & ipſa pro te oſtendet filio pectus & vbera: Filius oſtendet Patri latus & vulnera. Pater non negabit filio poſtulanti; filius non negabit matri interpellanti; mater non negabit peccatori ploranti. Huic igitur te propitiatorio ſubiice; & habitabis in adiutorio Altiſſimi, & in protectione ac propitiatione Dei cæli commoraberis.

Oratio.

DEus, innocentiæ reſtitutor & amator, propitiare famulis tuis, vt ſanctiſſimæ virginis Mariæ muniti præſidiis, ad redemtionis æternæ proficiamus augmentum. Amen.

46. SCA-

46. SCALA IACOB.

Virginis exemplis Diuûm graſſemur ad aulam:
Omnibus hæc illa eſt lactea ad aſtra via.

VIDIT Iacob in ſomnis ſcalam ſtantem A
Gen. 28 ſuper terram, & cacumen illius tangens
cælum: Angelos quoque Dei aſcendentes
& deſcendentes per eam, & Dominum
innixum ſcalæ. Ecce, ecce; putáſne vides, ô anima,
quid facimus, quídve in præſentiarum contingat no-
Matth. bis? Ecce, aſcendimus Ieroſolymam, ibíque conſum-
20. mabuntur omnia, quæ dicta & promiſſa ſunt nobis
per Prophetam, per filium Dei & hominis, redemto-
rem noſtrum.

Dic igitur, ô dilecta, ex millibus electo; ſeducta
Pſ. 121 feliciter, feliciùs rapta. Dic inquã; Lætata ſum in his,
quæ dicta ſunt mihi: Et quæ dicta ſunt tibi, cariſſima?
quid audiſti? In domum Domini ibimus. Vnde hoc
nôſti? quodnam tibi ſignum in bonum? quod ſpei
conceptæ argumentum? ſtantes erant pedes noſtri in
atriis tuis, ô Ieruſalem! Portam patentem, ſcalam
erectam, Deum innixum, Angelos occurrentes & in- B
uitantes, introducenteſque intueor. Sed vide ne ſom- C
nians loquaris, ô anima, ac prę nimio gaudio geſtiens,
neſcias quid dicas. Libenter cum Iacob ſomniabo, vt D
cum eodem hanc ſcalam videam, atque euigilans in
rei veritate reperiam atque appreh endam, quod ſom-
nians vidi.

O Maria, mater & virgo! tu nobis ſcala Iacob vera, E
per illam in ſomnis viſam, figurata. Nónne per te
Chriſtus de cælo deſcendit, carnemque in qua nos
redimeret ex te ſumſit? Numquid & nos per te voluit
ad ſe in cælum aſcendere? Per te ſiquidem habemus,
quidquid ipſe nobis largitus eſt; vt hoc tamquam me-
dio, ad cæleſtem gloriam pertingamus?

Benè

Virginis exemplis Diuûm graſſemur ad aulam:
Omnibus hæc illa eſt lactea ad aſtra via.

Wilt ghy ten hemel gaen? leert Mariam naer-ſtappen.
Siet hier de leere ſtaen van deuchden viſthien trappen.

Veus-tu monter aus cieus? ſuis le pas de Marie;
Et ſuiurez bien-heureus, les traces de la vie.

Benè dixiſti,ſancte Dei;Maria feneſtra cæli : quia per ipſam Deus verum ſalutis lumen dedit; & facta eſt Mariæ humilitas ſcala cæleſtis , per quam Deus deſcendit ad terras : quæ licet eſſet corpore in terra (quemadmodum ſcala infimâ ſui parte ſtabat)tamen cacumen mentis eius tangebat cælum mentis dilectione,& feruore,& contemplatione.

Numquid hæc ſcala quoque Angelos pro nobis tranſmittit ad Deum, & ad nos inde venire facit? Scire autem deſideratis,ô virgines,filiæ Sion,quo pacto Deus huic noſtræ cæleſti ſcalæ, Mariæ, innixus fuit? Virtus Altiſſimi obumbrauit ei,quando Dei filius in eius vtero fuit incorporatus.Chriſti namque deſcenſum & aſcenſum, Mariæ verò humilitatem & aſſumtionem , noſtramque in Dei filios adoptionem, ſortiſque Sanctorum in lumine magnam hereditatem,quis enarrabit?

O felicem lapſum, poſt lapſum, ſic ſublimatum! ô ruinam mirificè reſtauratam ! ô pignus amiſſum, inuentum feliciter! ô reatum, beatificatum in gloria! ô peccatorem redemtum, & angelicis ſpiritibus ſimilem factum! ô felix per Mariam angelorum hominumque conſortium ! ô per Mariam, admirandam terræ cælique mixturam! Dei & hominis vnionem ! Felix æuum, quod hanc ſcalam poſitam vidit, quam diabolus tantoperè nobis inuidit . O Maria ſcala Dei , ſcala cæli , angelorum & hominum ; ſcala iuſtorum & peccatorum!

Ecce cariſſimi, quàm nos iſta ſcala Iacob ad ſe rapit,ſui admiratione, myſteriorum præſtantiâ, & iucundiſſimi aſcenſus facilitate! Videtis,vt ſemper viciniùs viciniuſque cælo appropinquamus? Delectet nos igitur,rapiat,teneatque titulorum iſtorum rapientium virtus;& nos non dimittamus eam.

Sed, gradus iſtius ſcalæ ſunt nobis diligentiùs attendendi , vt eos conſectantes ac Patronæ noſtræ veſtigiis inſiſtentes,in cælum tandem virtute traduce pertin-

pertingamus. Nónne quindecim beatæ Mariæ virtutes primariæ, eminentioreſque gratiæ, quaſi quindecim graduum ſcalam efficiunt; vt obiter in Aurora conſurgente meminimus?

Sed quænam illę virtutes præcellentes? Nónne Humilitas, Agnitio ſui, Dei cognitio, Fides, Spes, Charitas, Prudentia, Patientia, Fortitudo, Temperantia, Iuſtitia, Caſtitas, Manſuetudo, Liberalitas, Pietas? Quid amplius? Virtutum omnis generis immenſus theſaurus. Numquid preces quoque eius & merita, manum nobis aſcendentibus præbent; immò & alas addunt; vt iam non homines, ſed angeli ſcalam hanc aſcendentes videri poſſimus, præ aſcenſus facilitate, & ſpiritus in ſublime rapti alacritate? Nónne ſic etiam in terris incipitur, quod in cælis futurum pro-
Matth. 22. miſſum eſt; Erunt ſicut Angeli Dei? Væ nobis, ſi tanta nos felicitate & dignitate indignos fecerimus. Væ, ſi ſtratâ ad cælos viâ, erectaque ſcalâ, vel vti piguerit.

Eapropter aſſurgite ſomnolenti, capeſſendæ ſalutis G immemores, diſcincto torpentes otio; & accedite. Si quis fortè ne quidem pedem vnum primo ſcalæ gradui apposuerit; citò feſtinet; quia Eſau frater ſtricto perſequitur gladio fugientem. Audi, quid
Gen. 27 comminans dicat; Venient dies luctus patris mei; & occidam Iacob fratrem meum. Sic diabolus tibi minatur interitum, cuius tu tamquam Chriſtianus accepiſti benedictionem. Quid remedij? Conſulit Rebecca, Mater Eccleſia, beata Maria: Ecce Eſau frater tuus (ab eodem patre Deo, in eiuſdem tecũ gloriæ æternæ conſortium conditus) minatur, vt occidat te. Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam, & conſurgens fuge in Meſopotamiam, Hebraicè Paran, hoc eſt, redemtionem, ſcalæ beatæ Mariæ ſubſidio in cælos aſcendens.

Si quis verò iam aliquouſque ſcalam aſcenderat, & inde delapſus eſt; aſſurgat alacriter: pro vero conſiderans, ſibique certò perſuadens, vnicum eſſe mali remedium,

medium,ſemper incipere,ſemperque reſumere vigorem propoſiti;ac poſteriorem teporis errorem, viuida prioris feruoris recordatione corrigere.

Sin autem in medio ſcalæ ſe quiſquam fatigari perceperit, ſurſum is corda & oculos in cæli ciues attollat. Corona ſiquidem ibi præparata, Sanctorum ſodalitas, Dei genitrix, & ipſa ſanctiſſima Trinitas mente concepta, mirum quàm languentem ſpiritum animabunt.

At,miſerum & dolendum euentum! Si quis fortaſſis è ſummo gradu deciderit; ne ſic quidem deſpondeat animum; ſed pœnitudine tanti lapſus compunctus, per imum humilitatis gradum incipiens, eluat, quod per inanis gloriæ faſtum commiſerat. At verò, qui ſcalam hanc virtutum,ad Deiparæ virginis imitationem feliciter conſcendunt, ne alios humi iacentes adrepenteſque deſpiciant;nec in altitudine ſuæ excellentiæ glorientur: ſed videant,ne cadant: ſciantque, maiori ſibi attentione opus, quàm initio cùm ab imo inciperent: quia tum facilior,tum grauior iam foret ruina,propter altitudinis gradum. Qui itaque Deum
H tenent, teneant; & ſcalæ beatæ Mariæ conſtanter inſiſtant,donec perueniant; futuri de æternitate ſecuri, Chriſtumque cælos aſcendentem ſecuturi.

Oratio.

OMnipotens & miſericors Deus, deſideriorum bonorum amator & auctor; infunde pectoribus noſtris ardentem patriæ cæleſtis affectum; vt qui aſcenſiones in cordibus noſtris in hac valle lacrymarum diſponimus, beatæ Mariæ interueniente præſidio, tandem in locum optatum peruenire mereamur. Amen.

47. POR-

47. PORTA CÆLI.

Clauſerat ærato Mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) Morte pates.

CVM euigilaſſet Iacob de ſomno, ait; Verè
Gen.28 Dominus eſt in loco iſto, & ego neſcie- A
bam: pauenſque; Quàm terribilis eſt, inquit, locus iſte! Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & Porta cæli. Ecce, appropinquauimus portæ ciuitatis cæleſtis Ieruſalem; benedictus Deus.

Pſ.102. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius: quia replet in bonis deſiderium tuum.

Flectamus pariter genua cordis noſtri, & præ læti- B
tia, portam optatam cæli pio affectu ſalutemus. Salue radix, ſalue porta; Ex qua mundo lux eſt orta. Aue Maria, maris ſtella, Dei mater alma, atque ſemper virgo, felix cæli porta.

O felices nos, quòd poſt ſcalam Iacob inuentam, in cæli portam incidimus! Sic namque Iacob, poſtquam ſcalam viderat, de Porta cæli prophetauit; Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & Porta cæli.

Quandoquidem igitur hucuſque vitæ melioris deductum propoſitum, in cæleſtis Ieruſalem aditum dirigi debet, vera ipſius via tenenda eſt, & porta quærenda. Iam viam per ſcalam, & portam tenemus; ſit Deus benedictus in ſæcula. Hanc portam cæleſtem, ô Eua, nobis in paradiſo occluſeras; ſed tu, ô Maria, eamdem aperuiſti.

Venite itaque filij Adam & Euæ, redemti; & ex qualitate miſeriæ, in quam incideratis, felicitatis magnitudinem quam eſtis adepti perpendite. Nonne, ſi rectè animaduertitis, triplici modo porta paradiſi ter-

reſtris

Clauſerat ærato mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) morte, pates.

Poorte van hemel-Ryck; ſiet, wat u deuchden maken:
Helpt my, dat ick uyt t'ſlyck, ten hemel mach gheraken.

La mort auoit fermé les portes de la vie;
Tu les as defermé, mal-gré elle, et l'enuie.

C reſtris occluſa fuit; Angelicâ cuſtodiâ, flammâ appoſitâ, & romphęâ bis acutâ? Numquid hoc triplici peſſulo cæli ianua nobis clauſa deſignabatur? Per Angelicam enim cuſtodiam, inimicitia ſignabatur, quæ per peccatum inter homines & Deum atque angelos eius facta iam erat. Per flammam verò obligatio ad pœnam æternam; & per romphæam bis acutam, ſeuera Dei iuſtitia notabatur, quæ corpus & animam diſſcindebat.

Tu verò, felix es ſacra virgo Maria, & omni laude digniſſima; quæ tripartitum hunc obicem, mira Dei diſpenſatione conuulſiſti. Dum etenim inuentrix gratiæ, pacem inter hominem & Deum atque Angelos eius feciſti; primam illam paradiſi clauſuram excubantis Angeli remouiſti. Vnde Angeli in tuo partu lætantes totique mundo pacem & gaudium anuntiantes cecinerunt; Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus.

Nonne ſecundam quoque clauſuram abſtuliſti, quando ſtupendo tuæ humilitatis præconio id effeciſti, vt illud in te cōpleretur, quod iam olim à Sapiente prædictum erat; Mulier gratioſa inueniet gloriam? *Pro. 11.*
Tu ſiquidem non tantùm gratioſa, verumetiam gratiâ plena, loco gehennæ gloriam inueniſti; & ita ſecundam quoque paradiſi clauſuram, æternâ redemtione inuentâ, euertiſti.

Tertium quoque effregiſti paradiſi repagulum, *Eſther*
quando, ſicut altera Eſther, ſeueritatem Aſſueri Re- *5.*
gis, in clementiam commutaſti; vtque Abigail al- *1. Reg.*
tera, Dauidem infenſum placaſti. Dicere itaque *25.*
verè potes; ô Virgo ſacrata; Porta facta ſum cæli; ianua facta ſum filio Dei. Illi facta ſum ianua clauſa, qui poſt ſuam reſurrectionem, ingreſſus eſt per oſtia clauſa.

Placétne, ô virgines, caſtæ mentes, Deum quærentes, placétne audire Prophetam de clauſtro pudicitiæ virginalis regaliter vaticinando triumphantem? Et

Eze.44 conuertit me ad viam portæ Sanctuarij exterioris, quæ reſpiciebat ad Orientem. Optimè; ſingula ſanctitatem, pudicitiam, ortum diuinum, & inuentæ ſalutis originem, mirificè repræſentant. Quidnam amplius, ô Videns, præuidiſti? Et erat clauſa. Nihil hîc mali. noli quidquam ſiniſtri metuere, noli mœrere, ô anima! Sic enim clauſam eſſe oportebat, vt alio quodam modo peruia fieret. Solùm audi loquentem Prophetæ de hac Dominum. Et dixit Dominus ad me; Porta hæc clauſa erit; & non aperietur: & vir non tranſibit per eam: quoniam Dominus Deus Iſrael ingreſſus eſt per eam: eritque clauſa Principi.

Bona igitur porta, Maria, quæ clauſa erat, & nõ aperiebatur: per quam Chriſtus tranſiuit, ſed non aperuit. Sic natus eſt, vt conceptus. Per hanc diuinitus in hunc mundum ingreſſus eſt. Meritò igitur, quam nec ipſe pro ſuo ingreſſu & egreſſu aperiri voluit, nulli quoque viro, tametſi Principi, patere voluit. Itaque tametſi tu Ioſeph iuſtus es, & cuique mulieri vir ſuus Princeps eſt, ius in eam præ omnibus Regibus & Principibus habens; clauſtrum tamen virginitatis Mariæ non attigiſti; ſed eiuſdem exemplo, ipſe quoq; potiùs caſtitatem vouiſti, & ſeruaſti: benè, optimè.

Nónne tamen interim, diuino modo, gratiæ, miſericordiæ, & redemtionis facta eſt beatiſſima Dei genitrix porta cæli peruia, omnibus patens & parata, bonæ voluntatis? Dic nobis Maria, ô porta, ô via! dic animæ noſtræ de fructu ventris tui iucundum auditu

Ioã.10. eulogium. Per me ſi quis introierit, ſaluabitur. Quis ergo hîc loquitur? Chriſtus. Non & Maria? quidni? Quiſquis per hoc oſtium intrat, per Mariam intrat, per quam Chriſtum accepimus & habemus. Maria, tu porta & portaria; per te Chriſtus ad nos; & nos per te ad ipſum intramus.

Verè hæc porta Domini, iuſti intrabunt per eam.

Pſ.117 Et peccatores igitur, vbi manebunt? Et ipſi quoque per eam intrabunt ad gratiam & veniam; ſi vitæ præ-

teritæ pœnitet, & nouam præcipiant animis, vt & ipſi iuſti fiant.

Hæc peccatorum ſcalá, aduocata, ſuſceptrix, & porta; peccatorum inquam pœnitentium, & Æthiopum in corde contrito pellem mutantium. O felicitatem! ô fauſtum euentum!

D Ancilla oſtiaria, prima Eua mater noſtra, purgans
E triticum obdormiuit; ideoq; infelix Iſboſeth interfectus eſt: dum illa oſcitanter ageret, ingreſſum ſerpenti permiſit, cuius aſtutia ipſe quoque Adam, peccati mortiſque aculeo confoſſus eſt. 2.Re.4.

Hæc autem ancilla oſtiaria, pia, vigilans, meliùs quàm alia, Petrum intromiſit in atrium Principis, peccatores in Petro ſaluti concilians: Ecce, inquit, ancilla Domini. Ioã.18. Luc.1.

F Numquid etiam, ô Maria, cunctis theſaurum Dei
G aperuiſti, & in cæli palatium intromittis? Infirmis
H ſiquidem aperis theſaurum potentiæ; ignorantibus verò, diuinæ ſapientiæ; & malis miſericordiæ infinitę, vt ſaluentur vniuerſi; qui tuam opem implorant. Hanc igitur & ſcalam & portam cæli teneamus cariſſimi, eiuſque nos gratiæ ſemper commendemus.

Oratio.

ÆDificationi tuæ quæſumus omnipotens Deus incrementa largire cæleſtia; vt qui, ceu viui lapides muris ſupernæ ciuitatis Ieruſalem coaptari ſatagimus, in immaculata Filÿ tui genitrice Maria, cæli portam inuenire valeamus. Amen.

48. GLORIA IERVSALEM.

Gloria tu Solymæ; Cæli tibi curia victis
Hoſtibus applaudens, iö triumphe, canit.

QVANDOQVIDEM, ô beatiſſima Dei
genitrix, virgo Maria, in titulorum tuo- A
rum progreſſu proficimus; & cum tuæ
laudis incremento, in virtutum quoque
atque meritorum augmento promouemus; meritò
tibi, quod Iudith primò à victoria cæſi hoſtis Holo- B
fernis reuerſæ fuit decantatum, ſublimiori ſenſu &
modo deferimus; ſicut illud hiſtoria ſacra commemo-
Iudith rat; Benedixerunt eam omnes, vna voce dicentes; Tu
15. gloria Ieruſalem, tu lætitia Iſrael; tu honorificentia
populi noſtri. Quia feciſti viriliter, & confortatum
eſt cor tuum: eò quòd caſtitatem amaueris. Ideò &
manus Domini confortauit te. Et ideò eris benedicta
in æternum. Et dixit omnis populus; Fiat, fiat.

Nónne magna & iucunda eſt Chriſtianis, antiquorum mirabilium Domini Dei reminiſcentia? Sed quantò excellentior eorumdem in rei veritate adimpletio! In prioribus illis admiratio, & adumbrata futurorum expectatio: ſed in iſtis renouati ſæculi myſteriis, gratię ſignificatæ ac benedictionis promiſſę liberalis effuſio, & fruitio.

Nónne copioſam illam heröinæ Iudith delatam
laudem, atque honorificentiam publicam, beata
Maria, victrix & triumphatrix, breui ſed fœcundo
Luc. 1. concluſit elogio? cùm dixit ac cecinit; Quia reſpexit
humilitatem ancillæ ſuæ; ecce enim ex hoc beatam
me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi
magna, qui potens eſt; & ſanctum nomen eius.
In hoc verum dixiſti & prædixiſti, ô ſanctiſſima Virgo, & columen Prophetarum! quia res ipſa teſtatur in

cælo

Gloria tu Solymæ; Cæli tibi curia, victis
Hoſtibus applaudens, iò triumphe, canit.

Seer wel, naer Judiths ſtem, Maria heeten meught,
Van t'hoogh Jeruſalem de glorie en de vreught.

Ce courageus lion de Iuda manifeste;
L'honneur de la Sion, et terriene, et celeſte.

cælo & in terra. Non enim ſolùm gloria Ieruſalem es, Eccleſiæ in terris adhuc militantis, verùm etiam cæleſtis Ieruſalem gloria eſſe dignoſceris.

Nónne beatitudinis æternæ gloria in Dei viſione, diuinæque ipſius gloriæ participatione conſiſtit? Omnino. Sed ſicut magna gloria eſt Regiæ & curiæ Regalis, dum Rex Reginam habet; (alioqui, iuxta iudicium ſubditorum, gloriæ plenitudini aliquid deeſſe videtur; atque eapropter, orat vrgetque vniuerſus populus, vt vxorem Rex cælebs accipiat, ad Regalis maieſtatis conſummationem) ita quis magnam dubitet gloriam eſſe cæleſti Ieruſalem, habere ibi Dei matrem, Reginam cælorum, columen & decus Eccleſiæ vniuerſæ?

O Maria, gaudium, lætitia, gloria, & honorificentia noſtra! in te congaudemus, exultamus, & gloriamur omnes tuæ excellentiæ & laudis amatores & admiratores. Nam, tantum tua gloria à ceterorum beatorum omnium atque adeò angelorum gloria differt; quantum ſolis ſplendor, à lumine aliorum luminarium cæli. Et quemadmodum cetera luminaria, à ſole lumen accipiunt atque illuſtrantur; ita tota cæleſtis curia, à te glorioſa Virgine, ſolis iuſtitiæ matre, lætificatur, atque mirificè decoratur.

Tu itaque verè gloria Ieruſalem Eccleſię militantis, quia ſingulari eam ſplendore colluſtras; & in gloriæ
C tuæ fulgore ſplendeſcit? Tu cæleſtis quoque Ieruſalem gloria, in qua Sancti omnes, atque Angelici ſpiritus non immeritò gloriantur.

Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu *Gal. 6.* Chriſti, & in honorata humilitate Dominæ noſtræ, virginis Mariæ, matris eius. Quid ſiquidem huc faciant ſumtuoſa illa veterum monumenta, ſepulchra, columnæ, & eiuſmodi alia inſignia opera; quæ eò ſpectabant, eúmque in finem exſtruebantur, vt gloria eorum in quorum honorem fiebant & dicabantur, ſupra ceteros mortales attolleretur? De noſtra nam-

que triumphatrice Maria quantò dignius illud dicamus,quod de alio aliquo dictum & magna cum laude decantatum legimus? Quantam ſtatuam faciet populus Romanus, Eccleſiæ Romanæ ciues & incolæ! quantam columnam, ô Maria, quæ res tuas tuaſque laudes loquatur!

Verùm,conferte conſilia & iudicia veſtra in commune, omnes docibiles Dei, Sanctorum ſcientia collustrati, & quotquot docuerit vnctio. Numquid maiorem eſſe cenſebitis in Eccleſia & cælo Mariæ virginis gloriam; quàm vmquam mortales mortalibus iſtis atque caducis trophæis,mauſolæis,pyramidibus, & obeliſcis, columnis, coloſſis & amphitheatris, exprimere quiuerunt?

Etiamſi Euphranor pictor fictorque nobiliſſimus, qui primus dignitates ac Heroum inſignia dicitur expreſſiſſe,huic operi manum adhiberet; numquam vel in minima eius parte ad requiſitum gloriæ decus & ornamentum accederet. Nonne tamen hoc in genere, antiquiſſimæ Ægyptiorum ſtatuæ, aliquid huius cæleſtis ac diuinæ nobilitatis referre creduntur; quæ adeò graciles effictæ ſunt, non artificum ineptiâ, ſed induſtriâ; vt diuinitatem minimè corpoream, vel vt ita dicam, corporatam eſſe oſtenderent? Si ſtatuæ graciliſſimæ gentium, eapropter quòd tales eſſent, diuini quidpiam referre ſunt viſæ; eoq; maiori gloria & honore dignæ iudicabantur; quantò magis tuam gloriam celebremus, ô beata Maria, quæ tota quaſi in Deum abſorpta videri potuiſti, quando nihil terreni circumferre, ſenſu vel animo complecti,ſed tota cæleſtis ac ſpiritalis apparuiſti?

Super iam allatis pro ſacratiſſimæ Virginis gloria declaranda, non parum facit ad hanc rem titulus Pſalmi decimiſexti, qui quidem Latinè eſt, Oratio Dauid, quod Græci dicunt, Oratio ipſi Dauid; ſed alio adhuc modo Græcè expreſſus, ſtylographe nuncupatur; triumphalem quodammodo atque heroi-

D cam columnæ inſcriptionem, ac quaſi aureum inſigne Dauidis referens; ad Chriſti victoriam exprimendam, atque Eccleſiæ ipſi coniunctæ dignitatem; quæ Matrem Dei, totiuſque Eccleſiæ ornamentum rectè ſignificat. Gloria Ieruſalem Maria meritò hoc titulo atque inſigni aureo Prophetæ Regij decoratur, atque eidem finis quoque Pſalmi eiuſdem attribui poteſt; vbi dicitur; Satiabor, cùm apparuerit gloria tua. *Pſ. 16.*

Sed tu quoque, ô anima mea, non ſolùm operam dare debes atque ſatagere, vt huius gloriæ Ieruſalem particeps fias; ſatieriſque cùm apparuerit gloria Domini & ſuperbenedictæ matris eius; verumetiam vt tu gloriam Ieruſalem adaugeas: nam Sanctorum in cælis frequentia, gloriæ communis augmentum eſt paritura. Verùm, noli obliuiſci, vnde incipias, vt hanc ad gloriam aliquando pertingas; certa ſemper *Pro. 15*
& memor, quòd gloriam præcedit humilitas.

Oratio.

DEus, humilium celſitudo, & tuorum gloria famulorum; da cordibus noſtris inuiolabilem tuæ charitatis affectum; vt beatiſſimæ virginis Mariæ meritis & exemplis adiuti, gratiæ tuæ reddamur in terris participes, atque æternæ gloriæ in cælis conſortes. Amen.

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini ſolium ſibi legit, & in te
Maieſtatis habet ac pietatis opes.

Pſ.111. GLORIA & diuitiæ in domo tua Domine, beatus vir qui habitabit in ea; & qui bonis domus tuæ replebitur. Non timebit ſibi à frigoribus niuis, nec pane indigebit in æternum; ſed replebitur & abundabit, & in ſæcula ſæculorum laudabit te.

Excutere de puluere, dilecta dilecti, & gratulabunda decanta laudem Deo, ingentem aceruum felicitatis agnoſcens. Ecce enim, per honorificos Deiparæ virginis titulos ſpatiantes, tandem ad Solium gloriæ Dei meditando peruenimus.

O anima mea, aperi oculos tuos, & vide iucundi-
Baruch tatem, quæ veniet & venit tibi à Deo tuo, ſi hîc ſo-
4. lium gloriæ eius, ſacratiſſimam ſcilicet eius Matrem A
ſincero mentis affectu fueris proſecuta; ſique præſertim ita te geſſeris, vt ipſa quoque ſolium Dei, per conſcientiæ puritatem effecta, tandem ſolio ipſius in cælis ſiſti merearis, & coronam gloriæ de manu eius accipere.

Verùm, ante omnia, Scripturæ locum ob oculos ſtatuamus, ex quo tituli præſentis origo deſumta
Ier.14. eſt. Sic Prophetam orantem audimus; Ne des nos B
in opprobrium; propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam Solij gloriæ tuæ. Recordare, ne irritum facias fœdus tuum nobiſcum. Vidéſne orationis huius efficaciam, & dilecti populi Dei, & nominis ipſius ſacroſancti, Soliíque in primis gloriæ eius magnificentiam & maieſtatem rememorantis? Magna ſine dubio virtus orantis, vbi intercedit maieſtas dominantis.

Sed

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini ſolium ſibi legit, et in te
Maieſtatis habet ac pietatis opes.

O maeght! wy u den throon der glorien Godts nomen,
Want hy heeft in u ſchoon, het meeſte werck vol-komen.

Deuant ce tribunal, il faut que tout ſ'encline:
C'eſt le ſiege Royal, de la gloire Diuine.

Sed numquid ſunt varia Solij gloriæ Dei genera? Cælum eiuſmodi ſolium eſſe, quis neget? Nónne dicit ipſe Dominus; Cælum ſedes mea? Quamobrem? *Iſa. 66.* Quia in eo præcipua eſſe perhibetur gloriæ ipſius manifeſtatio: eſtque totius vniuerſi illuſtrior portio.

At, numquid excellentius ſolium gloriæ Dei, beata Maria, de qua, quod de cælo dici potuit, maiori iure proferimus; Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam? *Pſ. 46.* Quando, vel quomodo id accidit, rogas? Non ſolùm quando per abundantem ſuam gratiam Dominus cum illa, & in illa fuit; atque in mente eius, quouis cælo nitidiore, Deus reſedit; neque ſolùm, quando in puriſſimis eius viſceribus Verbum caro factum requieuit; verumetiam, quando iam nobis paruulus na-
C tus, & filius nobis datus, in eius ſinu reſedit; & duo
D ipſius brachiola altrinſecus thronum veri Salomonis *3. Reg. 10.* eburneæ virginitatis amplexa ſunt.

O ſpectaculum, ô ſolem & vmbraculum! ô Salomone maiorem puerum, in omni gloria ſua, & in hoc ſolio gloriæ maieſtatis ipſius! O ſolium gratiæ, ô ſinum miſericordiæ! ô pignus æternæ gloriæ! ô reorum pœnitentium propitiatorium infallibile!

Nónne miramini filiæ Ieruſalem, Regem veſtrum Salomonem, in hoc throno & ſolio gloriæ admirandæ ſedentem? Non recordamini, quòd huius occaſione iam ante tot ſæcula Patres veſtri clamarint, & mundus vniuerſus cum eis, expectans redemtionem Iſrael?

Audite teſtantem eorumque adhuc verba ſonantem Scripturam, Pſalmiſta præcinente in hunc modum; Parata ſedes tua Deus ex tunc, à ſeculo tu es. Iam *Pſ. 92.* noli tardare, diſrumpe cælos & deſcende. Si ſedes tibi cælum eſt; in terris quoque tibi ſedes parata eſt; caſtiſſimæ Virginis vterus, in quo colloceris, & Regni tui coronam accipias, qua te coronabit mater tua; Diuini- *Can. 3.* tatem humanitate conueſtiens.

Nónne, poſtquam prauus ille angelus, contra

omnem rationem,contra omne ius,iudicium,& iuſti-
Iſa.14. tiam, dixerat; Super aſtra exaltabo ſolium meum; deturbatuſque, non ſolùm tertiam partem angelicarum ſtellarum ſecum detraxit,verumetiam genus humanum ſtatim impulit in ruinam ; pro eiuſdem reparatione opus fuit, ſolium nouum erigere, benè præparatum ; ex quo ſeruato iudicij ordine ac iuſtitia, miſericordia tamen miſeris mortalibus procederet?

Numquid id Propheta Regius futurum prænoſcens, lætus de ſuperbi præſumentis victoria, deque reparatione proſtrati hominis geſtiens, in hunc mo-
Pſ. 88. dum exultat; Miſericordias Domini in æternum cantabo? Tu humiliaſti ſicut vulneratum ſuperbum: in brachio virtutis tuæ,diſperſiſti inimicos tuos.Firmetur manus tua; & exaltetur dextera tua. Iuſtitia & iudicium, præparatio ſedis tuæ.Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum.

Nonne dignum & iuſtum eſt,vt ſuperbia per humilitatem, rebellio per obedientiam, & per æquitatem reſtauretur iniquitas?

Eia,ô Maria! ô humilis,ô pia! ô iuſta iuſto deſponſata! Dic citò, quod totus à te expectat mundus; dic
Luc. 1. inquã;Ecce Ancilla Domini: fiat mihi ſecundùm verbum tuum.Fiat modò & nobis, ô Domine,ſecũdùm verbum tuum. Reſpice ancillæ tuæ humilitatem, & fac cauſæ noſtræ per gratiam æquitatem. Fac iudicium & iuſtitiam: & da ſupplicibus miſeris veniam.

Pſ 44. Hæc ſedes tua, Deus in ſæculum ſæculi, quia miſericordia tua manet in æternum. Hoc ſolium gratiæ & gloriæ tuæ;miſericordiam volo & non ſacrificium; ſaluare per miſericordiam opus manuum tuarum, perditum per inuidiam & ſerpẽtis nequitiam; & primam tuam intentionem per lapſum euerſam,per gratiam reſtaurare. Gloria enim hæc eſt omnibus ſeruis tuis, vt videant ſuperbum humiliatum, & humilem exaltatum; atque primarium opus tuum poſtliminio nobi-

nobiliùs reparatum. Nónne gloriam pręcedit humilitas? Hæç ſiquidem aptiſſima tutiſſimaque ſedis tuæ præparatio, firma eiuſdem humi defixio. *Pro.15.*

O quàm honorificè, ô Maria, reſedit in te gloria Dei, corporaliter quidem in vtero & in gremio; ſed in toto animæ & corporis habitu ſemper ſpiritualiter: iam verò in cælis glorioſè!

E Vt autem tu, ô anima, ſis ſolium gloriæ Dei, eſto iam eius gratiæ reſidentia. Nam, prope timentes eum ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in terra noſtra: hoc eſt in corde noſtro, atque etiam in corpore noſtro nondum glorioſo. *Pſ. 84.*

Oratio.

DEus, qui humani generis vtramque ſubſtantiam, congruum diuinæ tuæ maieſtati habitaculum condidiſti; præſta ſupplicibus tuis, vt beatæ Mariæ interueniente ſuffragio, placitis tibi moribus ſeruiamus; & tandem ſolio gloriæ tuæ læti ſiſtamur. Amen.

50. RE-

50. REGINA CÆLI.

Te regni ſociam cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

Ps. 44. ADSTITIT Regina à dextris tuis, in veſtitu deaurato, circumdata varietate.
Ps. 30. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quā vt in omnibus, ita ſingulari quadam dilectionis prærogatiua in ſacroſancta Virgine matre tua Maria, mirabiliter abſcondiſti, & miſericorditer oſtendiſti! Exaltabo igitur te Deus meus Rex, & benedicam nomini ſancto tuo in ſæculum,& in ſæculum ſæculi. Magnus Dominus, & laudibilis nimis; & magnitudinis tuæ non eſt finis. Sit itaque ſanctum nomen tuum benedictum in ſæcula: & benedicta ſit in æternum glorioſiſſima Domina, patrona noſtra, virgo Maria.

(Ps. 144.)

Ecce enim,quàm amœno modo, nos per eiuſdem honorificos titulos, à primæua vitæ nouæ, ceu ſpiritalis prolis, origine,in hoc vſque cæleſtis educationis culmen euexiſti, vt ad ſupremam Reginæ cæli ſublimitatem venerimus. Regina cæli,lætare, & nos perge iuuare;vt per te videntes Ieſum, tecum ſemper collætemur. Eant illi pſeudo-Iudæi, qui tum in Ieruſalem adhuc conſtituti, tum in Ægyptum profugi, in Prophetę Deique deſpectum,hoc titulo abutentes,Lunæ ſacrificabāt; eamque, nequidquā reclamante Propheta,(prô ſcelus!) Reginā cæli nuncupabant. Nos verò, iure noſtro,iure diuino,titulum hunc,ex ipſorum manibus & ore ſumentes,immò malo iure vſurpantibus iuſtè extorquentes, tibi, ô ſanctiſſima Virgo,applicamus, vel potiùs debitum reddimus; cui primaria ratione deberi, totus mundus eſt teſtis.

(Iere. 7. & 44.)

Venite gentiles, venite pagani,& vos venite Chriſtianæ

50. REGINA CÆLI.

Te Regni ſociam Cæli Regnator adoptat ;
Vt terras oculo dexteriore bees .

O moeder ende maeght, des hemels Coninghinne!
Helpt-my, ſoo t'Godt behaeght, dat ick hem altydts minne.

Pourries-vous receuoir, ou plus riche couronne,
Ou de plus de pouuoir, que celle qu'on vous donne?

ſtianæ veræque fidei extorres hæretici; venite, quotquot aliquid iuris communis vobis hac in parte vendicatis, vel deberi prætenditis. Dicimus, & edicimus, nullo vel iure vel ratione refragante, beatam Mariam, Deiparam virginem, omnimodis Reginam cæli appellandam. Nónne in primis, quia Chriſtus Rex
B eſt cæli, Rex ſcilicet regum; cuius Regnum non eſt hinc; cuiuſque regni non erit finis; etiam mater eius Reginam cæli dici atque eſſe neceſſe eſt? Numquid auditis rogantes tres Reges; Vbi eſt, qui natus eſt Rex *Matth.*
Iudæorum? Quis, niſi ex Regina Rex naſcitur? Qualis Rex, talis Regina: Rex cæli filius, mater ergo *2.*
Regina cæli. Ergo & Regina & Domina, & Deipara, verè & propriè cenſeris, ô beata Maria! Deinde, nónne quæ ab æterno prædeſtinata fuerat, vt Dei domicilium, diuinumque ſempiternæ naturæ templum foret, hæc vniuerſorum Regina iure ſalutatur? Mittitur Gabriel angelus, & egreditur de Rege ad
C Reginam; de Imperatore ad Imperatricem; de ciuibus *Luc. 1.*
cæli ad Dominam palatij. Ingreditur ad Virginem Regi prælectam: & eò fortè alacriùs; vt cùm angeli
D priùs Regem haberent, habituri nunc eſſent & Reginam: Vt ad ſupplendos numeros angelici ordinis, etiam peccatores poſſent ingredi: Et mater miſericordiæ, & Regina cælorum, porta fieret cæli. Numquid in eiuſdem encomium, meritò de illa ſic legimus; Regina mundi hodie de terris, & de præſenti ſæculo nequam eripitur. Eapropter, omnes homines, qui ſunt, & qui fuerunt, ſunt ſerui iſtius Dominæ; ideóque ipſi dicere poſſunt, Serui tui ſumus; quæcumque iuſſeris, faciemus. O Domina, ô Maria, ô Regina! Meritò dicis; Gyrum cæli circuiui ſola; ſcilicet tam- *Eccli.*
quam Domina: quia virum circumdediſti, in quo *24.*
cælum, terra, mare, & arida, & vniuerſa continentur.

Sed, vbi latetis, vbi hæretis & moramini, virgines adductæ Regi poſt eam? non anhelatis? non ſuſpiratis? non deſideratis audire ſingulares à Regio

Pro-

Propheta, Reginæ dicatas prærogatiuas, quando inter alia cecinit; Adſtitit Regina à dextris tuis? Septem
Pſ.44. eiuſmodi, ſi vultis, enarrabimus. Prima ſit, excellens Reginæ pulchritudo. Omnis gloria eius filiæ Regis ab intus. Secunda, veſtium pretioſitas. In veſtitu deaurato. In corpore & anima, incorrupta, ſancta, & ornata virtutibus. Tertia, Sponſi eius nobilitas. Concupiſcet Rex decorem tuum. Quoniã ipſe eſt Dominus Deus tuus. Quarta ſit, odoris ſuauitas. Myrrha, & gutta, & caſia à veſtimentis tuis. In quibus tribus, tria iſta verè excellentia deſignantur, caſtitas, humilitas, & pietas. Myrrha ſiquidem corruptionem arcet, gutta depellit tumorem, & caſia in humidis naſcitur. Quinta prærogatiua Reginæ noſtræ, domicellarum puellarumque famulatus, quæ terni ſunt generis. Filiæ Regum, filiæ Tyri, & Virgines. Nónne tres ſtatus mulierum, tibi, ô Maria ſeruierunt, & ſeruiunt modò? Viduæ, filiæ Regum; quæ corpus ſuum per caſtitatem vidualem benè regunt. Coniugatæ, filiæ Tyri; Tyrus enim, anguſtia interpretatur; & tribulationem carnis oſtendit, quam habent eiuſmodi. Et virgines, ex voto caſtitatis perpetuæ, poſt te, ô Maria, emiſſo. Filiæ Regum prædictæ, ô Regina, te delectant, quando ſe in caſtitate viduali conſeruant. Filiæ vero Tyri, bonæ coniugatæ, munera tibi offerunt, quando in ſuo coniugio ordinatè viuentes, operibus quoque miſericordiæ vacant. Virgines autem poſt te, ô Regina, adducuntur; quando in virginitate, & munditia carnis & ſpiritus, te imitantur. Sed, quæ ſexta conditio ac prærogatiua tua, ô Regina cæli, tibi à Pſalmiſta deſcripta? Nónne quòd ſingulariter à prolis fœcunditate commendaris? Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij. Quis patres fuiſſe ignoret Patriarchas & Pro- E
phetas, primíque illius Sæculi Sanctos? vel etiam infideles Iudæos, à quibus ipſa Regina originem traxit?
Quinam verò filij eius, quæris? Apoſtoli, Virgines, F
Chriſtiani deuoti, fideles omnes. Volumus tres poſteriores;

riores, tribus illis prioribus hominum generibus ſigillatim opponere? Fac ipſe, nam obuium eſt. Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram. Verè ita ſe habet, ſi ſingulos, ex tribus prædictis, in ſua ſorte conſideres. Numquid Apoſtoli mundum & terrena contemſerunt? Nónne virgines terram corporis ſui regunt? Nónne fideles Chriſtiani, terrenis benè vtuntur, eaque omnia rectè adminiſtrant, tamquam Principes ſuper illa conſtituti? Nónne delectamenta, quæ de terrenis percipiunt, ad Dei ſummi Regis gloriam referunt? Nónne tres iſtæ hominum ſeries rectè filij Reginæ pro patribus nati cenſentur?

Regina igitur cæli, Maria, meritò nuncuparis. Nónne vel idipſum ex eo quoque probatum habemus; quòd, ſicut Regina aliquando vice Regis Regnum gubernat; ita tu, quando filius tuus Dominus & Rex noſter, per mortem ſe abſentauit, Eccleſiam Dei, quæ Regnum cælorum eſt, in triduo illo rexiſti, quia fidem illibatam ſeruaſti? Nónne quoque poſt eiuſdem aſcenſum, Eccleſiam gubernaſſe dicenda es, quando totius mundi Regina & Magiſtra manſiſti? Nónne meritò tibi, à Rege cælorum dictum cenſemus; Etiamſi dimidiam partem Regni petieris, impetrabis? *Eſther* Iuſtitiam meritò ſibi ſeruare voluit Deus; ſed mi- *5. & 7.*
ſericordiam, alteram Regni partem, tibi permiſit: vt quidquid ſalua iuſtitia concedi poſſit, id totum in poteſtate tua, vt Matris miſericordiæ, ac Reginæ cæli, eſſet conſtitutum? Nónne eapropter, quandocumque Rex, rigorem iuſtitiæ moderans, aliquid ſtatuit de gratia perſoluendum; illud potes, ô beatiſſima Domina, de gratia Filij tui per indulgentiam impetrare?

Benè itaque, ô ſanctiſſima Virgo, peculiari iſta de cauſa, totque iam accumulatis argumentis, quotidie ab Eccleſia, ſub Reginæ titulo, ſalutaris; dum exultantibus præ lætitia animis, dicimus; Salue Regina, mater miſericordiæ, vita, dulcedo, & ſpes noſtra, ſalue. Item: Regina cæli, lætare, alleluia; Quia quem meruiſti

portare,

portare, alleluia: Reſurrexit ſicut dixit, alleluia. Ora pro nobis Deum, alleluia.

3. Re. 1. & 2. Huic ergo Reginæ, vt excellentiori Bethſabeæ, cauſam noſtram, & nos ipſos, ô anima mea, commendemus; vt quæ nobis ſub eiuſdem heröinæ & Reginæ præſidio ac typo, in primis conceptus noſtri ſpiritalis exordiis atque auſpiciis, apud ſummum Regem patrocinio fuit ſingulari; nunc etiam in totius educationis conſummatione, felicem fauſtumque cunctorum procuret finem; atque per eam beato exitu concludamus, quidquid eiuſdem præſidio ſumus exorſi, & hucuſque produximus. Et vos, ô dilecti, quotquot ſapitis, idem inite conſilium, veſtigiis eiuſdem inſiſtentes; certi, nullo vmquam tempore Regi cælorum fore ingratum, quidquid eius Matri Reginæ cæli deuotè fuerit commendatum. Sancta itaque Maria, Regina cæli, ora pro nobis. Vale inquam valde decora, & pro nobis Chriſtum exora.

Oratio.

Deus, qui miro ordine vitæ humanæ momenta diſpenſas, & Eccleſiam tuam nouo ſemper fœtu multiplicas; da, vt vitæ nouæ, ceu prolis ſpiritalis exortum atque educationem hucuſque productam, beatæ Mariæ præſidiis & exemplis adiuti, quemadmodum feliciter cœpimus, ad maiorem tui nominis gloriam feliciùs abſoluamus. Amen.

SERIES

SERIES TITVLORVM cum ſuis Diſtichis.

1. SANCTA MARIA.

Virgo tuum pronâ quæ concipis aure parentem;
Imprægnet nati me precor aura tui.

2. S. DEI GENITRIX.

Te mihi Diua parens obſtetricante, bonorum
Simq́ue potens operum, propoſitiq́ue Parens.

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroina polis ſalue vnica, & vnica terris,
Ducere palmaris ſigna pudicitiæ.

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam tranſſcribe MARIÆ:
Tu neque mors illi, vitaq́ue facta tibi eſt.

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Æternumq́ue in fonte bonum, riuoſq́ue per ipſum,
Fac purè puri Mater amoris amem.

6. MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mundus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io ſanctæ ſis Cynoſura Spei.

7. MATER HONORIFICATA.

Aſtra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem;
At, decus es ſertis MATER HONORA *tuis.*

8. LIGNVM VITÆ.

O felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Chriſtum in me fœtu paſce benigna tuo.

9. VENA VITÆ.

Plaga ſitis, morbi, procul hinc exeſte; ſcaturit
Plena ſaporatis vena ſalutis aquis.

10. NAVIS INSTITORIS.

Abſque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat ſæcula longa fames.

11. FAVVS DISTILLANS.

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Hæc Virgineo edulcant indita mella fauo.

12. FONS SIGNATVS.

Non temeranda ſacrum claudunt ſignacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis ſufficit vndas?
Ductus inexhauſto tullius oceanó.

14. TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo quæ melle fluit, lactiſque medullâ,
Quid niſi delicias Emmanuelis alit.

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

16. SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus,
Exemploque animum candidiore laua.

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati eſt; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

18. MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in Sole coruſcat,
In terris poſitus quem ſuper aſtra vides?

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſubobſcuro diffindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

20. ELECTA VT SOL.

Sol oculus mundi: tuus eſt & ſolis ocellus,
Sola cui lecta es filia, ſponſa, parens.

21. HONORIFICENTIA POPVLI NOSTRI.

Gloria Chriſtiadum; Princeps digniſſima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba ſiet.

22. VIRGA MOYSIS.

Virgo Moſaicæ ſuperat miracula virgæ:
Virga ſalum potuit pandere, Virgo polum.

23. CIVITAS REFVGII.

Præſidium, tutela, ſalus, pietatis aſylum,
Materno vſque patent Virginis in gremio.

24. VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hoſtiles vrbs benè tuta minas.

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitis penetrabilis vmbo ſagittis;
Hoſtica in auctoris tela retunde caput.

26. TVRRIS EBVRNEA.

Quanta foret caſtæ in MARIA *ſubſtructio mentis,*
Æthereo turris vertice eburna docet.

27. TVRRIS DAVIDICA.

Teque, MARIA, *notant clypeatæ ſymbola turris,*
Armamenta ſacræ publica militiæ.

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Caſtrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici caſtra inimica manu.

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ malà, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradiſus erit?

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Æterni te ſuſpirant ſua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in mediis florida Virgo malis.

32. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffenſum lambit ſacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

33. HORTVS CONCLVSVS.

Clauſus es? ô benè! nam claudens qui paſcitur inter
Lilia, prô quantas Hortule claudis opes!

34. TABERNACVLVM DEI CVM HOMINIBVS.

Quàm modica immenſus ſibi conopœa tetendit,
Cùm nos delicias vellet habere ſuas.

35. THALAMVS SPONSI.

Dius Hymen, quo naturæ Deus oſcula noſtræ
Libauit, caſto Virginis in thalamo.

36. TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione ſub hoc Deus atque homo fœdera iungunt:
Ara ſed arcani conſcia Virgo fuit.

37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu noſtri corrige odore tuo.

38. VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem ſpiritus ille coronat;
Nos tibi, te nobis, inſeruiſſe velis.

39. VELLVS GEDEONIS.

Arida roranti, ſicco rorantia campo,
Vellera tu noſtræ ſanctior arrha ſpei.

40. STELLA MATVTINA.

Sparge tenebroſis Eöa crepuſcula terris,
Tartareæque nigros diſcute noctis equos.

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen & error abi: veri & iubar emicat æqui,
Auroræ puro purius è thalamo.

42. LAPIS ADIVTORII.

Tute, ſacerque lapis, manuum ſine viribus vllis
Vnde fuit noſtræ petra reciſa ſpei!

43. SANCTVARIVM DEI.

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt ſedem cordis in æde tui.

44. ARCA TESTAMENTI.

Sethina fert aurum, micat aurea fœderis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per vbera Natum;
Vulnera per Nati propitiare Patrem.

46. SCALA IACOB.

Virginis exemplis Diuûm graſſemur ad aulam:
Omnibus hæc illa eſt lactea ad aſtra via.

47. PORTA CÆLI.

Clauſerat ærato Mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) Morte pates.

48. GLORIA IERVSALEM.

Gloria tu Solymæ; Cæli tibi curia victis
Hoſtibus applaudens, iö triumphe, canit.

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini ſolium ſibi legit, & in te
Maieſtatis habet ac pietatis opes.

50. REGINA CÆLI.

Te regni ſociam cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

ERRATA.

Pag. 118. *lin.* 4. *à fine*, aliqui, *lege* antiqui
Pag. 126. *lin.* 12. *à fine*, viuere, *lege* viueret
Pag. 204. *lin.* 12. laudibilis, *lege* laudabilis

APPROBATIO.

IN his duobus Libellis, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore P. Ioanne Dauid Societatis IESV Sacerdote, nihil deprehendi, niſi quod pietati & charitati fouendæ & inflammandæ conducat. Ita teſtor

Martinus Baccius Tiletanus S. Theologiæ Licentiatus, & Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis Iprenſis ad librorum viſitationem commiſſus.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

Alberti & Isabellæ Claræ Evgeniæ Archiducum Auſtriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Ser^{morum} Belgicæ Principum Priuilegio cautum eſt; nequis Libellos, quibus titulus eſt, Paradisvs Sponsi et Sponsæ: in quo Messis myrrhæ et aromatvm, & Pancarpivm Marianvm, auctore *P. Ioanne Dauid*, *Societatis* Iesv *Sacerdote*, præter voluntatem Ioannis Moreti, Typographi Antuerpienſis, intra decennium imprimat, aut alibi impreſſos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venaleſve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum, & alia graui pœna mulctabitur: vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, vi. Februarij, m. dc. vii.

Signat.

Buſchere.

French

BC752617